

1780
COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS VI. PARS I.

LIPSIAE, MDCCLVII.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam.

Amstelodami apud I. Schreuder et P. Mortier iun. Londini apud A.
Linde, Parisiis apud Briasson, Patavii apud I. Manfr , Venetiis in B.
Albrizzi et S. Coleti officinis, Romae apud Venant. Monaldini.

Jos: Banks

Ac

S

mun
reliq
bend
da,
ris f
splen
peris
Lon
conc
ptun
alias
les t
lo pr
quas
dicer
tum

I.

Academiae Sacri Romani Imperii Leopoldino-Carolinae Naturae Curiosorum Historia conscripta ab eiusdem Praefide ANDREA ELIA BÜCHNERO. Halae Magdeburgicae, literis et impensis Ioannis Iustini Gebaueri. MDCCLV. 4. mai. 3 alph. 5½ pl. sine dedic. et praefat. tabb. aen. 5.

Saeculum superius, quem ad modum prae aliis ob belli diuturnitatem gravitatemque, quod Europae maximam partem deastauerat, luctuosissimum et maximopere fuit exitiosum, sic et idem prae reliquis omnibus ideo felicissimum semper erit habendum, quod maxima nobis apportauerit commoda, ad omnis, uti speramus exoptamusque, temporis finem duratura. Quis enim est, quem lateat, splendidissimas scientiarum artiumque academias, Imperialem Naturae Curiosorum, Parisiensem atque Londinensem, quin et Berolinensem, huius certe condendae si primum sub eiusdem seculi exitum captum confirmatumque respexeris consilium, praeter alias fere innumeras minus quidem illustres visas, utiles tamen nullo non tempore putandas, eodem seculo primam sui habuisse originem. De historia illarum, quas iam iam enumerauimus, omnium fere primae dicendae, cum temporis ratione, quo fundata fuit, tum propter Augustissimum, quem veneratur semper,

per, tutorem, iam differendi nanciscimur occasionem. Ex quo enim Ill. BÜCHNERVS modo dictae Academiae Praeses nuncupatus fuerat, illud quoque statim in se sponte suscepit officii, ut illius conscriberet historiam, quam suo tempore datam fidem optime nunc supra iam indicato libro eum soluisse laetamur. Aliqua ex parte quidem id iam praestiterant PHILIPPVS IACOBVS SACHSIVS, cognomine A LEWENHAIMB dictus, Physicus Wratislauiensium, in *historia succincta breuique ortus et progressus S. R. I. Acad. Nat. Curios.* omisso tamen suo nomine, edita, *Ephemeridibus* ipsius Academiae *Decur. I. Anno II.* inserta, et LVCAS SCHROECKIVS, Augustanorum Physicus, in *historica continuatione progressus Acad. Leopold. Imper. N. C.* modo dictarum ephemeridum *Anno VII. Decur. II.* praefixa, vir uterque de re medica insigniter meritus et a nobis paulo infra pluribus commemorandus: attamen doctorum virorum inde nondum satis factum fuerat expectationi, et ex illo *insuper* tempore plura acciderant Academiae, modo tristia, modo grata, quorum historia posteris nondum fuerat tradita. Itaque est omnino, cur Ill. Auctori referamus gratias, quod huncce operosum aequae ac utilem iucundumque in se non solum suscipere voluerit laborem, sed eum quoque, pro more suo, adeo docte atque eleganter maximeque cum industria perfecit. Ea vero totius operis est ratio, ut, duplici dedicatione praemissa, quarum una ad Augustissimum, qui Germaniae iam tenet summam, Imperatorem, FRANCISCVM, altera ad Academiae Protectorem, MAXIMILIANVM IOSEPHVM, Sereniss. Bauariae Ducem Principemque Electorem, data est, Ill. Auctor deinde in praefatione exponat, quibusnam in hac conscribenda historia usus fuerit adnuculis, iis talibus cunctis, quae fidem publicam quam maxime mereantur: ut omnem postea tractationem decem absoluat *sectionibus*, quarum *prima*

agit

agit de Academiae origine, progressu et praesenti statu, secunda de eius legibus atque privilegiis Caesareis; tertia de operibus litterariis tam singularibus, quam communibus; quarta de protectoribus; quinta de praesidibus; sexta de directoribus ephemeridum; septima de adiunctis; octava de collegis; nona de fautoribus atque patronis; decima denique de bibliotheca atque museo; adiecto sub finem indice locupletissimo. In prima nunc, potiore visa, enarranda sectione, quippe quae reliquarum index quasi generalis est, paulo longiores iam esse liceat.

Exoptatissima tandem pace, post bellum per in-p. 6. tegros prohi dolor! triginta annos protractum, Germaniae Monasterii Westphalorum anno 1648 restituta, trepidae fugientesque musae redibant, illustribus gymnasiis academiisque denuo florentibus aliisque novis pluribus fundatis. Apud exteras quoque gentes singulari quodam ardore in societates coibant viri docti, quorum exemplo, Italorum in primis, per-motus IOANNES LAURENTIVS BAVSCHIVS, p. 17. Medicinae Doctor et liberae sacri romani imperii rei publicae *Suinfurtensis*, in circulo Franconico sitae, medicus publica auctoritate constitutus siue sic dictus Physicus, vir in historiae naturalis, chemiae atque botanices doctrinis versatissimus, de noua condenda societate serio cogitabat, cuius studio atque laboribus naturae thesauri atque mysteria inuestigarentur. Vergente itaque anno 1651 epistolam ad viros doctos medicos edebat, qua hancce ipsis suam declarabat voluntatem eosque ad ineundae huius *Academiae Naturae Curiosorum*, quam ipsi huic primo eius auctori appellare placuit, sodalitium inuitabat, subnexus statim legibus ab illius sociis observandis.

Princeps tum temporis laborum, ad quos suscipiendos euocabantur medici, ille erat finis, ut singularem rerum naturalium, quae vulgo *simplicia* vocantur, ex omnibus naturae regnis desumtarum, in-

- doli atque viribus curiose, quaque fieri posset diligentia, inuestigandis studerent. Ante omnia igitur cum ciuibus suis atque collegis conferebat BAVSCHIVS eorumque reportabat applausum, ut anno 1652 ipsis calendis ianuarii primum eumque solennem Suinfurti celebrarent conuentum prima academiae membra, nimirum praeter ipsum iam dictum BAVSCHIVM, IOANNES MICHAEL FEHRIVS, GEORGIUS BALTHASAR METZGERVS, et GEORGIUS BALTHASAR WOHLFARTH, ii omnes Medicinae Doctores, artem suam Suinfurti cum laude profitentes. Annus itaque iam dictus 1652 Academiae nostrae vere natalitius aestimari debet, licet de eo vix non omnes, qui artis medicae conscripserunt historiam, falsa narrent vehementerque cum a se inuicem, tum
- p. 24. a veritate ipsa recedant. Vi legum igitur in hoc omnium primo confessu BAVSCHIVS, uti iustissimum erat, ipsius Academiae *Praefidis*, summam eius curam habituri, FEHRIVS autem atque METZGERVS, *Adiunctorum* titulis atque honoribus exornabantur, quibus et tunc illud potissimum erat officii, ut literarum cum aliis viris doctis haberent commercium eosque ad ineundam hancce nouam societatem inuitarent. Vt illis ipsis porro legibus satis fieret, argumenta proponebat Praeses, quorum explorationem singuli sodales in se susciperent: is ipse nimirum aetiten, FEHRIVS absinthium, METZGERVS ambram et WOHLFARTHIVS alcen, ceu academica sibi data pensa, eligebant, in quibus indagandis elaborarent. Nomen quod attinet nouae huius stabilitae societatis, illud quidem *Academiae Naturae Curiosorum* unanimi omnium consensu confirmabatur:
- p. 33. ex more tamen illius seculi communi, quo per similitudinem loqui amabant viri docti, aliud insuper adsciscebant focii, quo labores suos et arcta societatis vincula accuratius indigiterent, *argonauticae* quippe *expeditionis*. Quo factum fuit, ut eognomina inde

petita

petita nanciscerentur academici, sub quibus in socio-
rum numerum referrentur, quam ipsos appellandi
rationem inter posteros quoque inualuisse constat.
Itaque BAVSCHIVS *Iasonis*, FEHRIVS *Argonautae*,
aliique alia sibi induebant cognomina. Eodem etiam p. 39.
tempore, ad aliarum similium societatum exemplum,
academicum aliquod, quo uterentur sodales, excogi-
tabant symbolum, annulum scilicet aureum, in quo
gemmae loco liber esset apertus atque evolutus, cuius
alteram paginam oculus, alteram planta quaedam exor-
naret; ipsum vero librum ab utraque parte duo serpen-
tes, corpore et cauda circa annuli circulum circumtorti
atque circumuoluti, ore tenerent: quae insignia subse-
cuto tempore anno nempe 1687 ab Imperatore LE O-
POLDO confirmata in eoque tantum mutata fuerunt,
quo nunc annulus iste scuto maiori coeruleo compre-
hendatur; una porro libri pagina haecce verba exhi-
beat: *Numquam otiosus*; altera autem oculum radios
solis ex opposito angulo euibratos intuentem; ipsi
insuper scuto corona incumbat ab aquilae ungulis
sustentata; integrum autem scuti marginem haecce
verba impleant: *Caesareo-Leopoldina Naturae Curio-*
forum Academia.

Dicto igitur iam modo constituta Academia, id p. 44.
nunc meditabantur focii, ut plures ad sodalitium ar-
cesserent. Itaque iam supra memorati Adiuncti lite-
ras, quas vocant, inuitatorias ad plures et fama et
eruditionis laude claros exarabant medicos, vellent
huic nouo ordini eiusque laboribus accedere atque
transmissis Academiae legibus subscribere. Illi se
quoque adiungebant primo alteroque anno nouem
haud leuioris famae medici; nihilo tamen minus,
quod fere omnium, quae Principis alicuius auctori-
tate ac liberalitate non adiuuantur, societatum com-
mune solet esse fatum, quod non nisi lente incrementum
illud et nostra quoque ab initio experiebatur Acade-
mia. Primo enim aetatis suae decennio valde tar-

dum capiebat incrementum, cuius sine dubio causa in primis bella, nuper denuo in Germaniae prouinciis orta, erant, adeo, ut illa ex imperii principibus nulum omnino nancisci posset beneficium iustumque sui et aestimatorem et protectorem. Accedebat et hoc, quod, METZGERO paulo post in Gieffensem denique Tubingensem academias auocato, iuuenem et expeditum aequae ac solertissimum doctissimumque laborum suorum socium amitteret, alter autem Academiae *Adiunctus*, FEHRIVS, cunctis breui tempore perficiendis laboribus solus ideo impar fieret. Tristem insuper Academia faciebat iacturam in tertia sociorum parte, primis illico annis per inopinatam mortem in studiis suis interpellata. Ipsa quoque legum Academiae asperitas plures, quo minus amplecti vellent consortium, detertere poterat. A sociis enim quolibet semestri exhiberi debebat commentatio, rem medicam naturaeque historiam illustrans, adiiciendis aliorum iudiciis, censuris et animaduersionibus, committenda. Reliqui tamen, qui fidem iam dederant, sodales, nec a fine, neque a laboribus sibi praefixis deterteri se patiebantur, sed eorum potius in se suscipiebant novos, in sua ad Academiam magis magisque stabiliendam constantia insigniter confirmati studio indefessi viri, SACHSII, paulo supra iam a nobis commemorati, anno 1658 ad communitatem hanc accedentis, *Phosphori* cognomine vel ideo recte cohonestati, quod Academiam a tenebris vindicatam singularibus suis conatibus in splendidiore luce poneret. Exteris enim gentibus vir hicce celeberrimus notum faciebat institutum ipsique apud eas plurimum conciliabat existimationis, primusque erat, qui laborum academicorum ederet specimen, in opusculo, quod *ampelographiam* inscripserat, de vite vinifera curiose doctèque commentatus.

p. 60. Secundum igitur decennium longe laetiori conspectum erat incremento, pluribus varii argumenti a sociis

sociis
tulo
lium
tione
bene
uber
Publ
miae
quoq
mun
ris o
tame
ipsi
tor
tiusq
FEH
acad
riae
vari
coru
prae
ipsa
cae
qua
ro n
cis a
que
lia
s c
fuer
Lon
trac
om
labo
prin
uen
scri

sociis in lucem emissis opusculis, pensi academici titulo insignitis. Parcior quidem erat novorum sodalium accessio, sed eorum plurimi et praeclara eruditione et de ipsius Academiae altius euehendis rebus bene merendi cupiditate insignes, compensabant id uberrime, quod minor quidem numerus detrahebat. Publica tamen aequae ac privatae, quae priori Academiae obstiterant progressui, offendicula, per hoc quoque eius secundum occurrebant, ad quae potissimum referendus erit ipsius Praesidis atque conditoris obitus, qui anno 1665 accidebat. Vt interim p. 67. tamen magis magisque commendaretur Academia, ipsiusque institutum innotesceret, reliquorumque doctorum virorum iudicia, ad limites illius facilius citiusque ampliandos, conferrentur, Lipsiae edebat FEHRIVS anno 1662 libellum, sub nomine *Saluae academici*, quo literae iam supra nominatae inuitatoriae, programma Bauschianum, leges Academiae, variorum excellentium medicorum lata de academicorum conatibus iudicia ipsorumque sociorum index, praemissa praefatione, comprehendebantur, Quum ipsae etiam leges nimis durae viderentur plurimis, eae bis mutabantur: una vice, ab ipso BAVSCHIO, quae iam dicto *Saluae academico* inferebantur; quae vero mutatio nimis parca erat; altera autem vice, paucis annis post. Quum FEHRIVS enim SACHSIVS-que aliorum doctorum virorum mentem atque consilia expiscati fuissent, ab illo viro, postquam, BAVSCHIO demortuo, Academiae Praeses constitutus fuerat, ad exemplum Academicarum Parisiensis atque Londinensis, reformatae et ad aliorum monita retractae, prodibant anno vergente 1669, communi omnium suffragio confirmatae. Semestrium itaque p. 73. laborum academicorum onere sublato, annuarum in primis *ephemeridum* editio constituebatur, quibus inuenta, observationes, experimenta, minoraque scripta, ea cuncta ad rem physicam atque medicam

- pertinentia, colligerentur: Praesidis porro Adiuncto-
rumque officia magis stabiliebantur; et, inter reli-
qua, nomini *Academiae Naturae Curiosorum* illud
quoque ab eo tempore adsciscebatur vindicabaturque,
quod *Sacri Romani Imperii* diceretur Academia, ea
potissimum spe increscente, ut summa Imperatoris
gratia atque tutela ipsi conciliaretur. Neque fefellit
haec spes viros illos de Academiae augmento atque
splendore strenue cogitantes. Variis enim vel iis
quoque minoribus academicis opusculis, vi prioris
instituti, in lucem emissis, *Wratislaviae*, quod cele-
bratissimum tum temporis erat Silesiorum emporium,
ab Academiae fociis et inter hos in primis a saepius
iam laudato SACHSIO, Academiae tunc *Adiuncto* fi-
delissimo, coniunctim ibi viventibus, colligebantur
ea omnia, quae ephemeridibus euulgandis destinata
p. 89. erant, adeo ut, *specimine earum* anno 1670 edito,
tandem paulo post eodemque anno hae ipsae sub ti-
tulo *Miscellaneorum curiosorum, medico-physicorum,*
Academiae Naturae Curiosorum, siue Ephemeridum
physico-medicarum Germanicarum curiosarum, prodi-
rent. Insequenti statim anno 1671 secundus earum
ephemeridum tomus siue *annus* dictus, foras emitte-
batur, uterque Imperatoris, LEOPOLDI, nomini in-
scriptus atque dedicatus. Quo factum quoque fuit,
ut Academiae leges huc usque priuatae tantum di-
cendae, amplissimo Caesaris diplomate confirmatae,
p. 101. publicam nanciscerentur auctoritatem. Iam anno
quidem 1672 illud ab optimo Caesare fuerat conces-
sum, propter sumtus tamen satis insignes, qui in re-
dimendum illud ex *Cancellaria*, quam barbare dicunt,
Caesarea impendendi, propter aerarii academici de-
fectum, non nisi demum anno 1678, Wratislauien-
sium in primis collegarum studio, impetrabatur, qui
illud etiam illico typis mandabant. Quamvis nunc
autem Academia, tum isto summi Imperatoris ap-
plausu, tum celeberrimis iisque permultis accedenti-
bus

bus fociis, firma satis stabilitaque videretur, insuper tamen augmento eius apprime se consulturos esse putabant Praeses ceterique sodales, si cuiusdam ex Imperii Germanici Principum ordine singularem sibi expeterent tutelam, qui *Protektoris* nomine atque officio illorum conatus adiuuaret. Facillime id quoque exorabant patrocinium ab Illustrissimo viro, RAYMUNDO A MONTECVCOLI, S. R. I. Comite insignibusque dignitatum muneribus in aula Imperatoris conspicuo, qui primus illo nomine anno 1667 se compellari patiebatur; eo autem paucis annis post demortuo, idem ab ANSELMO FRANCISCO, Principe Electore Moguntino, anno nimirum 1681 consequebantur. Felicissimum itaque hoc *tertium* Academiae erat *decennium*. Alacri etiam studio labores suos continuabant focii, ita ut ab anno 1672 ad illud 1680 quinque ephemeridum volumina, cum illis binis prioribus decem annos complectentia, *decursivae* titulo numeroque insignita, prodirent; ne quid iam dicamus de aliis pluribus opusculis, pensae academici titulo conscriptis et a non nullis sodalibus editis, deque priuata eorum industria satis superque testantibus.

Quartum deinde gloriosissimum Academiae euadebat *decennium*. Maximam ea quidem faciebat iacturam morte vigilantissimi sui Praesidis, FEHRII, quae anno 1688 accidebat; ista tamen cito resarciebatur IOANNE GEORGIO VOLCKAMERO, celeberrimo Vindobonensium medico, quippe qui ante duos iam annos in illius locum, Praesidis officium propter senectutem sponte deponentis, electus surrogatusque fuerat. Optimi huius noui potissimum praesidis studio parta, insignem omnino Academiae afferebant splendorem noua eaque honorificentissima ab Imperatore anno 1687 ipsi data priuilegia, quibus Academiae leges is non solum denuo confirmaret eamque ipsam in tutelam fusciperet, sed ei quoque in honoris

- documentum concederet insignia, supra iam descripta; Praesidem porro et ephemeridum Directorem, et tunc viuentes et omnes secuturos, in ordinem S. R. I. Nobilium Comitumque Palatinorum dictorum reciperet iisque tribueret *Caesareae Maiestatis Archiatrorum et Personae Imperialis Medicorum* honores atque titulos, aliis immunitatum atque honorum pluribus iam silentio praetermittendis. Hos ab Imperatore sibi concessos honores mereri quoque cupiebant Academici. Ephemerides enim Wratislaviae haecenus collectae, varias nunc ob causas *Norimbergam* mittebantur, earum curam ibi gerente VOLCKAMERO, deinceps ad Praesidis dignitatem euecto, LVCA SCHROECKIO, Augustanorum Physico, utroque inde *Ephemeridum Directoris* nomine solenniter cohonestato. Illarum igitur *decuria secunda*, decem continens volumina ad totidem annos referenda, ab anno 1683 ad annum usque 1692 absoluta fuit.
- p. 120. Variarum quidem per *quintum decennium* ortarum, calamitates retardare potuissent earum collectionem, inter quas potissimum integerrimi Praesidis, VOLCKAMERI, obitus anno 1693 eueniens referri debet. LVCAS SCHROECKIUS vero iam iam memoratus, vir litteratissimus et Academiae optime cupiens, in illius locum electus Praeses, et IOANNES PAVLVS WURFBAINIUS, Norimbergensium Physicus, ephemeridum Director constitutus, uterque bene consulebat Academiae, *Tertiae* igitur ephemeridum *decuriae* quinque volumina ab anno 1694 ad annum usque 1700 typis expressa prostabant, reliquis, quae per illud temporis spatium prodire debuerant, voluminibus, propter varia impedimenta subsequuturo tempore reseruatis. Illud adhuc ex iam dicta huius aetatis periodo annotare licet, Collegas Academiae Wratislavienses speciale aliquod ab Imperatore petiisse et ex voto etiam exorasse priuilegium, quo singulares quaedam sibi concederentur immunitates, in primis

primis quo reliquos in eadem urbe habitantes medicos ad communitatem Academiae non admissos, quocunque in loco semperque praecedere sibi liceret. Illam honoris praerogativam vel ideo se mereri existimabant, quod ipsorum potissimum studio factum fuisset, ut edendarum ephemeridum et caperetur consilium et quoque fieret initium Wratislaviae.

Sextum Academiae decennium erat omnino lu-p. 133. Etuosum. Rerum enim suarum munificentissimum statorem anno 1705 amittebat morte Imperatoris, LEOPOLDI, parique fato, vix praeterlapsis sex annis, IOSEPHI, patris huius regnorum atque virtutum haeredis. Lugebat quoque sub initium 1711 Directoris, WURFBAINII, obitum, cuius munus in MICHAELEM FRIDERICVM LOCHNERVM, Poliatrum Norimbergensem, deferebatur. Accedebant tristissima bella, meditullium quasi Germaniae denuo devastantia, ut inde doctorum virorum labores valde interpellarentur. Nihilo tamen minus *tertia ephemeridum decuria*, quod supererat, pensum pertexebatur, ita ut *sextum earum volumen* duo annos continens, anno 1702, *septimum* vero, itidem annos duo complectens, anno 1706 ederentur. In genere adhuc de recensitis huc usque ephemeridum voluminibus monendum est, eos tantum annos, in quibus prima vice prodierunt, a nobis esse nominatos. Scire enim licet, singulos istos tomos diuersis deinde temporibus recusos fuisse.

Quo tristius autem illud erat decennium, eo ho-p. 137. norificentius *septimum*, quod nunc sequebatur, Academiae existebat. Propensam enim in se experiebatur Imperatoris, CAROLI sexti, voluntatem, quippe qui non muneribus solum exornabat illam, sed tam singulari quoque gratia excipiebat, ut augustum suum nomen ei inderet eamque in posterum *Leopoldino - Carolinam* dici iuberet. Director quidem, LOCHNERVS, anno 1720 deserebat hanc vitam, dispen-

dispendium autem inde factum refarciebatur electo
 p. 142. IOANNE MAVRITIO HOFFMANNO, in Academia
 Norimbergensium Altorfina Professore, qui epheme-
 rides curaret. Titulus iis praefixus colligendique
 ratio paululum iam immutabantur. Quae haecenus
 enim *Decuriarum* prodierant nomine, nunc *centuria-*
tim in fasciculos collectae *Centuriarumque* titulo in-
 signitae diuulgabantur, quarum *prima* et *secunda* an-
 no 1712, *tertia* et *quarta* 1715, *quinta* et *sexta* 1717,
septima et *octaua* 1719, in lucem emittebantur, qui-
 buslibet earum binis uno semper volumine ideoque
 cunctis his octo centuriis quatuor voluminibus com-
 prehensis. Praeter hanc obseruationum collectio-
 nem, singularia haecenus, uti iam saepius a nobis
 dictum fuit, opuscula, singularem corporum natu-
 raliū historiam et indolem illustrantia, conscripse-
 rant sodales, ut primi instituti legibus satis facerent,
 ex quibus tamen illud erat ultimum, quod de ele-
 phante agit, *elephantographia* ideo inscriptum, aucto-
 re GEORGIO CHRISTOPHORO PETRI, AB
 HARTENFELS cognominato, anno 1715 cum or-
 be literario communicatum. Obiit hic vir admodum
 senex anno 1718, quum per undecim integra, et
 quod excurrit, lustra, id quod valde raro accidet, in
 societate cum Academia vixisset.

p. 143. *Octaua* aetatis Academiae decennis periodus ipsi
 erat ideo calamitosa, quod anno 1727 HOFFMAN-
 NVS iam laudatus Director, postque duos annos, qui
 successor eius constitutus fuerat, MICHAEL BERN-
 HARD VALENTINI, in Giessensi academia Profes-
 sor, anno 1730 autem Praeses optime meritus, LV-
 CAS SCHROECKIUS, morte ipsi eriperentur. In
 VALENTINI locum eligebatur IOANNES IACO-
 BVS BAIERVS, in academia Altorfina Medicinae
 Professor Primarius; hoc autem, post obitum
 SCHROECKII, Praeside nuncupato, ephemeridum
 cura et directorium MICHAELI ERNESTO ETT-
 MÜL-

MÜLLERO, Lipsiensi Professori medico, committebatur. Graues quidem tum temporis oriebantur dis-
 p. 147.
 sensiones inter Praesidem Academiae, BAIERVM,
 Commerciique Litterarii Norimbergensis auctores, quod
 anno 1730 suum capiebat initium. Tale enim insti-
 tutum Academiae suae fieri posse damnosum existi-
 mans BAIERVS optimus, GOETZIVM et TREWI-
 VM, commercii illius directores simulque Academiae
 N. C. socios, ut a proposito desisterent, reliquos
 autem sodales, ne observationes ad illud transmittent,
 serio hortabatur. Academiae autem commo-
 dis ne quidquam detrahere volentes Norimbergenses,
 instituti sui tenaces, susceptos continuabant labores.
 Temporis etiam successu apparebat, non habuisse
 BAIERVM, quid de sua metueret Academia. Eo-
 dem enim tempore suum is de adornanda ipsius bi-
 bliotheca publica atque museo captum consilium, per
 literas anno 1731 emissas publicavit huncque finem
 feliciter obtinuit, uti nuper iam a nobis commemo-
 ratum fuit, quum singularem illum librum, quo
 conditae eius historiam statumque praesentem, Ill.
 BÜCHNERVS tradidit, indicaremus *. Varia tamen
 passim oborta id efficiebant impedimenta, ut nona de-
 cennae centuria anno tantum 1722 ex typographeo
 redderentur, sumtibus ideo expendendis ab ipso, dum
 viueret, meritissimo Praeside, LVCA SCHROECKIO,
 munificentissime suggestis. Otium denuo sequeba-
 tur per quinquennium, quod anno autem 1727 sub-
 latum excipiebant continuata academicorum opera,
 nouo volumine contenta, externo tantum habitu im-
 mutato: *Actorum* enim tum temporis *physico-medi-*
corum titulo edi coeperunt, quorum *secundum volu-*
men post trium annorum spatium, anno nimirum
 1730 in lucem protrahebatur.

In nona porro sua decenni aetate varias experieba-
 tur Academia commutationes. Sub ipsius enim ini-
 tium

* Vid. Comment. nostr. Vol. IV. P. IV. p. 702.

tium anno 1732 Director, ETTMÜLLERVS, et paulo post 1735 ipse Praeses, cui multum sane debuerat haecce literaria societas, BAIERVS, morte ipsi adimebantur. In illius locum felicissimo omnium suffragio Ill. huius libri Auctor, ANDREAS ELIAS BÜCHNERVS, hoc ipso autem, post BAIERI obitum, ad ipsa Academiae gubernacula ex omnium votis admoto, IOANNES GVILIELMVS WIDMANNVS, Poliater Norimbergensis, surrogabatur ephemeridum Director. Quorum igitur doctissimorum virorum cura *Actorum physico-medicorum* tria volumina per hoc temporis spatium euulgabantur. Scire enim licet, eorum *tertium* anno 1733, BAIERO adhuc solo curante, *quartum* 1737 et *quintum* denique anno 1740 publici iuris facta fuisse. Eodem etiam tempore, anno nempe 1739 Vir industrius, GVILIELMVS ANDREAS KELLNERVS, Ducis quondam Saxo-Isenacensis Medicus, Ill. Praesidis consilio excitatus, indicem confecit ediditque uniuersalem utilissimumque rerum omnium annotatu dignarum in Ephemeridum siue Miscellaneorum Decuriis tribus et Centuriis decem, iis omnibus iam a nobis supra nominatis, reperiundarum. Similem quidem laborem iam olim susceperant antea laudatus WURFBAI-NIVS et IOANNES CONRADVS MICHAELIS, Poliater Hanouiensis, quorum tamen labores *Kellneriana* opera longe esse inferiores illico patet opus ipsum aspicienti.

P. 158. Deuenimus tandem ad *decimum*, quod feliciter superauit Academia, *decennium*, quod praesentem eius simul statum ante oculos ponit. Illo quidem proxime superiori exeunte, anno nimirum 1740 Augustissimum rerum ipsius statorem, Imperatorem, CAROLVM sextum, ereptum ipsi fuisse inter omnes constat. CAROLVS autem septimus, qui sequebatur eum in imperio, optimus Caesar musisque vere amicus, longiore vita dignissimus, Academiae admodum

dum propitius, confirmabat eius iura, indicabat ea augebatque, et Praesidem atque Directorem *Caesareorum Consiliarium* honoribus exornabat. Verum enim vero optimum hunc Caesarem diu rebus Germaniae interesse praematura fata nolebant. Praeter omnium enim opinionem fatalis morbus vixque praeviſus anno 1745 vitam ipsi auferebat. In eo interim Academia reperiebat solatium, quod MAXIMILIANVM IOSEPHVM, Serenissimum Bauariae Ducem Principemque Electorem, filium patre CAROLO dignum, *Protectorem* ipsius non se velle solum appellari, sed talem quoque semper futurum sponderet. WIDMANNO, ephemeridum Directore, anno 1743 ex hac vita euocato, officium eius CHRISTOPHORO IACOBO TREWIO, Sereniss. Marchionis Onoldino-Brandenburgici Consiliario Aulico et Archiatro, uti et Norimbergensis rei publicae Physico ordinario, aliisque splendidioribus exornato muneribus, viro in publica commoda nato, tradebatur, qui et nunc cum Ill. BÜCHNERO, viro laudibus nostris superiore, Academiae laudum gloriam incolumitatemque optime conseruat. Quorum Illustrium p. 164. virorum studio *Actorum Academiae volumen sextum* anno 1742, *septimum* duobus annis post, *octauum* 1748, *nonum* 1752 successerunt prioribus, quae denique ante hos tres annos *decimum* excepit, ex quibus binorum ultimorum summa atque ratio a nobis suo tempore tradita fuit *. A suo etiam, quod iam in praefatione decimo volumini praemissa fecit, promisso se proxime statutum esse Ill. Praeses denuo inuit, quo hasce nimirum Academiae ephemerides in posterum sub titulo: *Novorum Actorum physico-mediceorum* editurus eamque sit daturus operam, ut exter-

no

* vid. Comment. nostr. Vol. II. P. I. p. 32. et Vol. IV. P. IV. p. 678.

no quoque ornatu maiori, quam hactenus fieri potuit, in publicum prodeant, et figillatim figurae artificiose magis et accurate elaboratae compareant, dummodo primitiva delineatio id permittat; id quod a candido eius bene de Academia sua totoque literario orbe merendi fervore non speramus solum, sed quoque confidimus.

Sectio igitur totius operis prima, cuius praecipuum argumentum iam redegimus in epitomen, reliquarum, quae sequuntur, systematicum quasi indicem continet. In his enim, uti ab initio iam commemorauimus, de iis omnibus, quae Academiam p. 556. attinent, uberius disputatur. Illud interim ex *sektionne nona de fautoribus atque patronis Academiae* annotare nos iubet grata meritum aestimatio atque memoria omnibus iis debita, qui augendis exornandisque fauent bonis literis, quod nimirum IOANNES ADAMVS GENSELIUS, diui Marci Eques, Philosophiae et Medicinae Doctor, liberaeque ciuitatis in Pannonia superiore Sempronienfis Physicus et Academicarum Naturae Curiosorum et Borussiae Sodalis, per legem testamentariam, inter alia munificentiae suae bonaeque in rem publicam voluntatis documenta, id quoque paulo ante suum obitum anno 1720 constituerit, ut quotannis redundantes ex legato sex mille florenorum Imperialium usurae in Academiae N. C. impenderentur emolumenta. Quo autem optimi viri legato, post infinitas difficultates a Senatu Sempronienfi aliisque maleuolis, uti saepius prohdolor, accidere solet, motas agitasque, tandem autem feliciter satis superatas, frui coepit Academia anno demum 1751, grauissimum nihilo minus beneficium eius detrimentum passa. Alius tamen eiusque, p. 561. uti opinamur speramusque, haud illo minoris futuri, muneris consequendi spem alit Academia, fore nimirum, ut Illustris quidam raraque eruditione conspicuus ipsius Socius, qui suo tamen nomini parcere adhuc iussit, eam, quae huc usque defuit, aerarii acade-

academici opulentiam ita eumque in finem augeat liberalitate sua, ut, in aliarum Academiarum exemplum, *praemiis* per certas temporis periodos proponendis constituendisque, rerum naturalium cultores, ad argumenta singularia accuratius inuestiganda, inuitari incitarique possint. Facere non possumus, quin hanc prorsus non inanem spem gratulemur Academiae, eiusque a paruis valde initiis ad insigne hoc, quo eminet, dignitatis fastigium elatae, mirantes felicitatem, optima quaeuis, pro nostro in literarum res naturales explicantium cognitionem amore, ex animo apprecemur.

II.

PHILIPPI CONRADI FABRICII, Med. D.
Sereniss. Duc. Brunosvicensium et Lüneburgensium a consiliis Aulicis Med. Professor. public. Ordinar. Societat. Medic. Helmstad. Praesid. Academ. Caesar. Nat. Curios. Colleg. Ordin. Med. in Academ. Iul. Carolin. h. t. Decani de fonte martiali medico Helmstadiensi Disquisition, inclitae Academiae caesareae Natur. Curiosorum dicata. Helmstadii 1756. typis viduae P. D. Schnorri, 4. pl. 4 $\frac{1}{2}$.

Cl. huius disquisitionis Auctor, qui tam eleganter conscriptam, quam bene elaboratam expositionem fontis cuiusdam martialis medicati, prope Helmstadium scaturientis nobis exhibet, omnibus fere paginis simul ostendit, illum recentiores primariosque aquarum mineralium scrutatores diligenter euoluisse atque legisse. Postquam locum et regionem determinauit, ubi ille fons profilit, tanquam memorabile refert, in eius vicinia non solum lithantraces effodiri, sed omnem etiam agrum Helmstadiensem multa mar-

tialis cuiusdam indolis vestigia, fodinis scilicet bolalibus rubris, pyritis et ferri lapidibus passim occurrentibus, exhibere. Aquam autem ipsam cum aqua Pymontana vel Schwalbacensi, quod ad saporem vitriolicum et atramentaceum, nec non effectum in feces attinet, comparat: licet non adeo multas bululas aereas, deficiente illo elastico, neque, dum gustatur, tanta acredine, principii aciduli copiosioris indice, linguam feriat, ac modo memoratae aquae. Multa deinde cum aqua hac instituit Cl. Auctor ex-

- p. 9. experimenta, e quibus praecipua adducemus. Si huic aquae dimidius pugillus herbae Thee, aut unum vel alterum granum Gallarum turcicarum iniiciebatur, oriebatur primum color violaceus, deinde purpureus, qui tandem in atramenti similem mutabatur, manifesto indicio, hanc aquam aliquid vitriolici continere, cuius acidum cum particulis herbae Thee, vel Gallarum terrestribus magis amicis se coniungens martem, p. 11. antea adiunctum, maximam partem demittit. Rasura autem ligni de *Fernambucco* huic aquae immissa eidem colorem, primum ex violaceo purpureum, vel plane nigricantem conciliabat, ex quo *phaenomeno* maiorem alcali in aqua copiam elucere credit. Nec acidum minerale, et quidem cum salino terreo alcalino principio minime adhuc in salem medium coalitum, in hac aqua deficere ex tincturae succi coerulei pictorum, quem nostri *Lacmus* adpellant, probat. Aqua enim, breui post admissionem, colorem e violaceo purpureum, acidi tenerioris in aqua illa indicem, nanciscebatur. Tincturam enim succi illius coerulei colore syrupi violarum, cum Cl. LIMBOURG de aq. Spadan. p. 133. longe sensibiliorem iure pronuntiat, quippe quae vel minimum acidi alibi offensus, illud coloris sui coerulei in plus minus rubrum statim prodit mutatione.

Memoratu autem admodum dignum nobis visum est phaenomenon, quod apparuit oleo tartari per deliquium

liquium huic aquae instillato. Oriebatur quidem aliquis initio motus intestinus, breuissimae tamen durationis: ipsa aqua vero nec turbida fiebat, nec colorem lacteum monstrabat. *Breui post autem* inquit P. 13.

Cl. Auctor, *colorem assumere incipiebat citrinum, et quum per noctem sic stetisset — plures floccos coloris aurantii ad fundum praecipitabat. — — Quocunque alio alcali admixto, pergit sequenti pagina, siue volatili, siue fixo — — eadem praecipitatio floccorum luteorum sequebatur.* Certe, nisi omnia nos fallunt, apud nullum aquarum scrutatorem legimus, eiusmodi praecipitatum citrinum, vel aurantium, infuso oleo tartari, in aqua minerali obseruatum fuisse. Nec rationem concipere possumus, cur praecipitatum citrino vel aurantio tinctum sit colore. Vidit quidem Cl. SPRINGSFELD * in thermarum Carolinarum aquis, infusione solutionis mercurii sublimati, flocculos aurantii coloris descendere, quod a praeualente principio alcalino thermarum Carolinarum concipi potest. Sed in aquis Helmstädiensibus causam praecipitati citrini vel aurantii, a solo admixto oleo tartari, comprehendere non valemus; praesertim quum secundum experimentum XIX huius disquisitionis ab admixta solutione mercurii sublimati nulla mutatio obseruata fuerit. Quid? quod Cl. KRÜGER, qui eundem fontem praeterito anno examinavit, et peculiari libello **, germanica lingua composito, descripsit, idem experimentum instituit et, addito alcali tam fixo, quam volatili, terram ferri, quam martialem vocant, praecipitari animaduertit. Vt igitur Cl. Auctor experimentum repetat necessum iudicamus.

B 3

Si

* *Abhandlung vom Carlsbade. Leipzig, 1749. pag. 190. n. 18.*

** D. IOHANN GOTTLOB KRÜGERS, *ordentlichem Professoris zu Helmstädt etc. Gedancken von dem Helmstäedtschen Gesundbrunnen etc. Helmstädt 1755. 4. p. 29.*

- p. 15. Si lac huic aquae admiscetur, nullum exinde, ut ab aliis acidis fieri solet, sequitur coagulum. Alkali autem multo euidentius se manifestat, quod a quocunque acido affuso semper ebullitio quaedam in illa oritur. Quod autem terreae magis indolis sit, testatur solutio argenti puri cum aqua forti facta. Si aqua haec aeri libero exponitur, post aliquot horas sapor vitriolicus non solum euanescit, sed etiam experimenta cum herba Thee et puluere Gallarum repetita non succedunt. Ex quibus iure colligit, quum aetherem, tum reliquum aerem puriorem, ipsi inclusum, in auram abiisse: vitriolicas autem et martiales particulas contentas propius ad se inuicem accedendo specificae grauiiores esse factas, atque delapsas.
- p. 21. Nunc examini chemico suas Cl. Auctor subiecit aquas. Ex duabus libris huius aquae, leni igne ad siccitatem usque coctis, duo fere grana pulueris alcalini, blande salini, subfusci, septem vero vel octo grana terrae cuiusdam martialis rubrae, cui semper aliquot granula albicantia, sub dentibus stridentia, instar verae arenae immixta erant, obtinuit. Vltima haec granula similitudinem cum terra selenitica, quam Cl. SEIPVVS in fonte Pyrmontano, et Cl. SPRINGSFIELD in fonte Spadano detexerunt, habere autumat. Quumque ex huius obseruatione constet, duas libras aquae Spadanae facta euaporatione, largiri salis et materiae seleniticae duodecim grana, Cl. Auctor sibi persuadet, illos a veritate omnium minime abesse, qui cum aquis Spadanis fontem Helmstadiensem quam proxime conuenire existimant. Vt vero pulueris illius salini, coctione acquisiti, veram cognosceret indolem, diuersa acida vitrioli scilicet, nitri, et salis communis illi instillauit, cum quibus omnibus vehementissime efferbuit, post instillationem autem olei vitrioli, vaporem sulphureum album, admodum penetrantem, emisit. Postquam vero aliis eius portionibus oleum tartari per deliquium, vel spiritum
salis

salis Armoniaci cum calce viua paratum affudit, omnia tranquilla manserunt: quem ad modum hic sal, prunis iniectus, minime crepitauit, sed sensim liquefcere incepit. Quare naturam huius salis, ex fonte parati, potius esse alcalinam quam mediam exinde adhuc magis concludit, quod ille nulla arte sub forma perfectarum cryftallorum obtineri queat; siue ad cuticulam, siue ad sextae vel octauae tantum partis remanentiam haec aqua coctione exhalet, et loco frigido reponatur.

Omnia recensita experimenta aestate quidem, p. 26. mense scilicet Iulio, anni huius seculi quinquagesimi quinti, fecit; illa tamen hieme sequenti, mense nempe Ianuario, anni praecedentis repetiit, ubi non solum saporem vitriolicum et limpiditatem huius aquae fortiozem et elegantiozem inuenit; sed omnia reliqua tentamina eodem plane modo, ac in fonte Pyrmontano itidem accidisse Cl. SEIPIVS testatur, successerunt. Haec cuncta satis confirmare, asserit Cl. Auctor, huius aquae scaturiginem perennem esse, et ex profundiori abyfso provenire, eamque minime fontibus temporariis, quos nostri *Tagewasser* appellant, accensendam esse. Tan. p. 28. dem in terrae illius rubro luteae, ex hac aqua secedentis, et profluviiis eius ubique innatantis, indolem inquisiuit, eamque chemice examinavit. Affuso igitur huic terrae spiritu salis armoniaci, cum calce viua confecto, et colore immutabiliter persistente, primum detexit, nihil cupri ei inesse, deinde huius terrae quatuor scrupulis, sine additione corporis cuiusdam inflammabilis, crucibulo iniectis, et igne fortissimo per aliquod tempus tractatis, iisdemque iterum exemptis, ope magnetis copiosissimas particulas ferri ex illo pulvere extraxit. Post haec totidem huius terrae scrupulos cum aequali portione salis armoniaci depurati commiscuit, et crucibulo, prunis imposito, indidit, quo facto non solum vitriolum

ferri odore sese manifestavit, sed apparuerunt quoque ad crucibuli parietes et in superficie materiae liquefcentis flores salis armoniaci martiales elegantissimi. Post modum nitri purissimi drachmam crucibulo immisit, illudque prunis circumdedit, donec nitrum instar aquae flueret. Huic nitro terrae illius rubrae, probe siccatae, exiguas portiones sensim iniecit: quo facto non solum hoc nitrum plures scintillas igneas statim emisit, sed iniectione continuata, omne incensum fuit, atque ut chemici loqui solent, *detonuit*, manifesto indicio, terrae huic martiali *φλόγισον* quoddam inhaerere: prout idem Cl. SEIPPUS de terra martiali Pyrmontana pari ratione probavit. Praemissis his experimentis, principia constitutiva huius aquae mineralis accuratius determinat.

- p. 32. Prima pars est aqua purissima; altera spiritus quidam mineralis sulphureo-acidus, martem, secundum Cl. Auctorem, arripiens, et cum illo, quam diu ab aeris accessu defenditur, vitriolum quoddam martis praestantissimum, aqua illa solutum, efficiens; tertia materies illa alcalina terreo-salina; et quarta ferrum, vel terra quaedam martialis, ab acido sulphureo volatili, antea coniuncto, dimissa. Huc etiam pertinet materia illa rubro flavescent, admodum levis, omnibus effluviis et fossis, per quas haec aqua decurrit, adhaerens atque innatans. Quum igitur aqua fontis Helmstadiensis, quod ad partes constitutivas attinet, cum aquis aliorum fontium martialium medicamentorum multum conveniat: eundem effectum salutarem in omnibus morbis ab illa ac ab his expectandum esse Cl. Auctor, asserit. Quare praecipuos morbos in fine recenset, contra quos aquae huius usum internum atque externum proficuum iudicat, nihil addendo de diaeta, de ordine et modo eius modi aquis martialibus interne externeque utendi; quippe quod ab aliis excellentissimis viris, qui de acidulis vel thermis scripserunt, satis superque factum esse, persuasissimum habet.
- p. 35. Etandum esse Cl. Auctor, asserit. Quare praecipuos morbos in fine recenset, contra quos aquae huius usum internum atque externum proficuum iudicat, nihil addendo de diaeta, de ordine et modo eius modi aquis martialibus interne externeque utendi; quippe quod ab aliis excellentissimis viris, qui de acidulis vel thermis scripserunt, satis superque factum esse, persuasissimum habet.

III.

*Das Kayser-Carlsbad in Böhmen in einer Ode
entworfen, nebst einer Abhandlung von dem
Gehalte und den Kräften dieses großen Heil-
mittels von BALTHASAR LVDEWIG
TRALLES, Med. Doct. und Practico zu
Breslau. Breslau, bey Carl Gottfried Meyer,
1756. 8. 10½ pl. sine praefatione.*

i. e.

Thermae Carolinae carmine celebratae: accedit
tractatus partium constitutiuarum et virium
magni illius remedii etc.

Cl. huius libelli Auctor, qui multum inter Medi-
cos suis iam dudum inclaruit scriptis, sibi sumsit
thermas Carolinas, in Bohemia scatentes, in primis
quum medicorum Silesiacorum nullus adhuc fecit,
pertractare, suoque celebrare calamo. Praeterito
enim anno nanciscens occasionem longe optatam cum
Illustrissimo quodam aegroto has visendi thermas,
suarum credidit esse partium, ea, quae inter commo-
randum ibi observauit, atque de harum thermarum
animaduertit viribus, publici facere iuris. Sed ve- p. 1.
teri suae atque carissimae amicae, poesi scilicet, simul
litat, dum elegans carmen lyricum, in laudes ther-
marum Carolinarum compositum, praemittit. De- p. 29.
inde recenset praecipuos harum thermarum scriptores,
ubi denuo dolet, nullum medicum Silesiacum inter
hos inueniri, quem igitur supplere sibi proponit de-
fectum.

Notum est ex tribus fontibus thermas Carolinas
profilire. Primus, qui calidissimus est, dicitur fu-
riosus, vel fortis, germanice *der Brudel*, quia cum
impetu scatet: secundus, nouus fons, *der Neubrun-
nen*, nuperrime enim modo inuentus est: tertius,

- quia prope molam scaturit, molaris, *der Mühlbrunnen*. Multi quin plurimi, in ea fuere opinione aquas Carolinas praesertim fontem furiosum, *der Brudel*, fortissimum esse remedium, quod non solum cum vehementia ageret, sed robustissima etiam requireret corpora. Huic praeconceptae sententiae argumentis ex ratione et experientia desumptis fidenter contradicit, tandemque affirmat, thermas Carolinas tutissimis et blandissimis annumerandas esse remediis, si quidem earum usus, si recte quidem, et cum debita instituatur cautione, nemini nocere queat, licet fieri
- p. 35. non possit, ut omnes sanet morbos. Probat autem assertionem suam ex partibus constitutivis, quibus illae thermae componuntur. Sunt vero hae, secundum probatissimorum auctorum cum aquis his facta examina, aqua calida, sal neuter, sal alcalinus, et terra alcalina, quae omnia, quum quotidie a medicis in usum vocentur, minime eius modi, ut vulgo
- p. 59. creditur, afferre possent damnum. Et licet non nulli argumenta a calore, et impetu, quo hae thermae profiliunt, et quantitate terrae tophaceae, qua omnia corpora dura, earum aquis iniecta, incrustantur, sumant, ut earum usum, in quibusdam saltem morbis, suspectum reddant: minime tamen ea ita comparata contendit, ut prolatam suam sententiam subuertant, ut eam potius confirment, quia vanum illorum reperit metum, quum contrarium non solum in aliorum, sed et in suo, alias satis debili, vidit corpore. Quare harum thermarum usum internum non tantum iunioribus, sed tenellis quoque suadere minime dubitat. Securius enim medicamentum laxans, si ad partes componentes respicit, praescribere nescit.
- p. 71. Quid? Quod rem eo agit, ut harum thermarum usum in eius modi quoque morbis saepe innoeum praedicet, in quibus ab aliis suspectus, et interdum perniciosus iudicatur. Prouocat igitur ad suas et Cl. SCHACHERI experientias, ex cuius dissertatione

tation
tricut
minis
iungit
felicite

H
probe
inter
autem
et Cl.
mis e
est,
pond
quod
stitut
fonti
omn
linqu
bis C
num
effe
mun
tem
autu
vero
scrip
mol
bus
bus
tuit
tum
net
est
SP
aqu
tuiu
Vt

tatione, de Carolinarum thermarum usu in morbis ventriculi, memorabile profert exemplum, cui aliud hominis, sputo sanguineo et purulento laborantis, adiungit, qui curam cum fonte fortiori etiam factam feliciter sustinuit.

His omnibus Cl. Auctor viam sibi parat, ut com- p. 78.
probet omnes tres fontes supra adductos non adeo inter se differre, ut plerumque creditum fuit. Quum autem in his Celeberrimo quondam HOFFMANNO, et Cl. SPRINGSFELD, qui de industria de his thermis earumque differentia scripsit, contrarietur, opus est, ut ad eius attendamus argumenta, eaque probe ponderemus. Huic concedit quidem discrimen, quod in quantitate et pondere diuerso partium constitutiuarum horum trium reperit atque probauit fontium; licet terram seleniticam cum alcalina, quae p. 83.
omnino, quum haec ab acidis soluatur, illa ab eis relinquantur intacta, inter se differunt, confundere nobis Cl. Auctor visus sit: nihilo tamen minus dubitat, num ab hac diuersitate adeo diuersus expectari posset effectus? Si vero talis detur, tunc certe non calidissimum fontem, *Brudel* dictum, sed tepidissimum, fontem scilicet molarem, pro fortissimo esse habendum autumat. BERGERVS, SCHACHERVS, in primis vero HOFFMANNVS reliquique qui de hisce thermis scripserunt, in ea fuere opinione omnes, fontem molarem esse mitiorem altero furioso, hinc imbecillibus, delicatulis, tabidis, uno verbo maxime debilibus praescribendum. Sed Cl. Auctor contrarium statuit. Sic enim argumentatur. Illud medicamen- p. 89.
tum, quod in sua compositione dimidio plus continet salis laxatiui prae altero, necessario etiam fortius est dicendum. Secundum experimenta autem a Cl. SPRINGSFELD cum his aquis facta, in una libra aquae molaris duplo fere plus salis illius medii laxatiui reperitur, quam in eadem copia fontis furiosi. Vt itaque illa fortior sit, necesse est. Licet contra hoc

hoc argumentum, ut verum fateamur, generatim, ceterisque paribus nihil habeamus, ex aliis tamen similibusque casibus conuicti sumus in medicina aliquid, et interdum plus, dandum experientiae, quam rationi. Celeberrimi enim HOFFMANNI, BERGERI, SCHACHERI, aliorumque medicinarum adhuc hodie ibi facientium, per plures annos repetitae experientiae, qui uno omnes omnino ore profitentur calidiorum fontem esse fortiorum, plus ponderis nobis habere videntur experientiis, quam Cl. Auctor in unius mensis spatio colligere potuit. Vt autem illi, qui medicinam ibi exercent in posterum magis ad haec attendant, studiosiusque inquirent, a cuius partibus veritas stet, ipsi monemus atque suademus.

p. 96.

Pergit Cl. Auctor in tentamine, simulque determinat quibusnam fluidorum morbis thermae Carolinae conueniant. Conducunt ad crassos, glutinosos, viscidos, frigidosque humores, minime ad calidos, biliosos, et in acrimoniam alcalescentem vergentes. Praesertim iuuant in morbis primarum viarum, in obstructis visceribus, horumque glandulis, in malo hypochondriaco, incipiente hydrope, febribus intermittentibus, in arthridite, podagra, et calculo renum atque vesicae: qua occasione ad Cl. SPRINGSFELD experimenta, cum calculis et aqua hac thermali instituta, et nuper * a nobis indicata, prouocat. Poscit autem merito, ut vasa sint integra, non rupta, alias earum usum, ut aliorum remediorum, frustra-

p. 104.

neum censet. Deinde explicat harum thermarum rationem et modum agendi, eumque cum actione salium solutorum comparat, quamuis fateatur a natura in proferendis eius modi aquis mineralibus aliquid perfici, quod ars imitari nequit: quod cortice per-

p. 111.

uiano in primis illustrat. Post haec transit Noster ad actionem thermarum in solida, simulque perquirat, num fons calidior, *Brudel* cognominatus, ea strin-

gere

* Confer. Comment. nostr. Vol. V. P. III. p. 539.

gere et roborare queat, quod ab HOFFMANNO, BERGERO, SCHACHERO, BERGMANNO, et SPRINGSFELD affirmari dicit. Salibus in aqua solutis vim quidem stimulandi solida concedit, sed roborandi virtutem, quam plurimi, recentiores praefertim, in terra alcalina atque selenitica quaesiverunt, negat. Et quamvis hi ad experientias prouocent, eas p. 117, tamen vel dubias reddere, vel alia explicare annuitur ratione. Fortasse varia et multiplex significatio verbi *roborare*, quo omnes, an recte? usi sunt, huic discrimini vel disceptationi ansam dedit. Si recte iudicamus, Cl. quidem SPRINGSFELD nullibi vires reficiendi virtutem thermis Carolinis earumque terrae seleniticae adscripsit: licet illis vim fibras solidas stimulandi et elasticas magis reddendi attribuat, quem effectum ille non semper sequitur. Interim a terra p. 122. selenitica illam vim roborandi, quam *confortandi* vulgo dicunt, non expectari posse, recte monet Cl. Auctor. Quod si enim haec terra vim quoque quandam roborandi in primis viis exerceret, illam tamen ad secundarias, ad quas penetrare minime valet, nunquam extenderet. His praemissis ad obiectiones et experientias quasdam, quae fontis furiosi vim stringendi defendere videntur, respondet. Vietas tamen se daturum esse manus promittit, si cachexiam vel chlorosim thermis Carolinis curatam videbit, quod alter Medicorum in thermis Carolinis medicinam facientium affirmavit, alter negavit. Hoc a solo ferro p. 139. effici contendit, quo tamen thermae Carolinae, secundum recentiorum experimenta destituuntur. Quum vero proximae aquae Egranae hoc abundant, ut omnes hi, qui eius modi robore opus habent, aquis his, praemissa cura thermali, utantur, auctor suavorque est: in quo ei eo libentius adsentimur, quo saepius id iam fieri audimus.

IV.

Analyse des eaux de Forges, par PIERRE ANTOINE MARTEAU, Docteur en Medecine, et Medecin de la Ville et de l'Hôpital d'Aumale. à Paris chez Guillaume Cavelier. 1756. 12. 2½ pl.

i. e.

Analysis aquarum mineralium, quae Forges profiliunt.

- p. 1. **P**er duo secula, ut Cl. MARTEAU in praefamine monet, aquae, quae Forges scaturiunt, per Galliam celebres fuere: ipsique nos meminimus, in relationibus nouarum rerum publicis legere, Celsissimam Principis Regii haereditarii coniugem his aquis cum fructu fuisse usam, postquam aliquoties fecerat abortum. Conqueritur Cl. Auctor neminem observationes collegisse, nec historias morborum, his aquis curatorum, neque ullum edidisse exactam harum aquarum analysin. Haec enim, quam celebris quondam BOLDVC, Academiae Scientiarum Regiae Parisiensi de his aquis praelegit, non nullis videre posset dubia, quia aquas non prope fontes examinasset. Hanc animaduersionem igitur euitauit Cl. Auctor, dum examen ad fontes ipsos instituit. Tres autem scaturigines Forges inueniuntur. Vna a rege, *la Royale*; altera a regina, *la Reinette*; et tertia a viro quodam purpurato, *la Cardinale* audit. Omnis autem libellus quinque incisionibus, quas articulos vocat, absoluitur.
- p. 7. In prima sectione, quam de acido inscribit, experientiis comprobatur, nec acidum purum, nec volatile in his aquis reperiri, licet primi et tertii fontis aquae odorem acidulum spirare videantur.
- p. 11. In secunda de Vitriolo agit, et ex experimentis, cum aquis factis, probabile reddere conatur, omnes

tres

tres fontes *vitriolum martiale* continere, quia cum solutione Gallarum nigrescunt. Queritur tamen nulum adhuc in chemia cognitum esse experimentum, ope cuius illud vitriolum ex acidulis posset sisti, vel ut chemici loqui solent, figi. Quare HOFFMANNVS, DV CLOS, alique, qui eius modi aquas ferratas examinarunt, specie *volatile* esse dixerunt, quod tamen Noster negat.

Tertia sectio in terram absorbentem, quam alcalinam alii vocant, inquit, eiusque praesentiam, in primis ex colore viridi, quem syrupus violarum accipit; si cum aquis mineralibus miscetur, demonstrat. Eandem terram causam continere affirmat, hac affusione harum aquarum non coagulari: et in hac quoque terra impedimentum quaerit Cl. Auctor, cur verum vitriolum ex acidulis produci atque sisti nequeat; alteratur enim vitriolum additione terrae alcalinae. Sumit in hunc finem solutionem vitrioli martis, huic adiicit terram alcalinam, servat vas loco moderate calido, vel aere libero; destruitur vitriolum, pars ochracea deiicitur, et solutio, admistione decocti Gallarum, non amplius nigrescit. Acidum enim, quod vitriolum ante componebat, relinquit terram *martialem* et adhaeret terrae alcalinae, quam, uti ex chemicis constat, prae illa magis amat. Oritur autem ex hac mistura novus sal, neuter scilicet ille laxativus, amarus dictus, quem omnes fere acidulae coctione exhibent.

In quarta sectione de aere, in aquis mineralibus incluso, disserit, eumque verum et tertium principium aquarum mineralium esse affirmat. HOFFMANNVS multa quidem passim in suis scriptis habet de spiritu elastico aethereo volatili aquarum mineralium; sed Cl. SPRINGSFELD * primus fuit, qui aerem in aquis Spadanis tanquam veram constitutivam

* In *Itinere Medico ad thermas Aquisgranenses et fontes Spadanos*. Lipsiae, 1748. p. 81.

uam et componentem partem aquarum ferratarum considerauit, quicquid etiam Cl. SEIPIVS post haec, in nouissima editione tractatus sui *, contra nouam hanc sententiam moneat. Praesentia aeris elastici inclusi, uti nos quidem opinamur, non tantum tam certa est, ut in omnes fere sensus incurrat, sed etiam tam necessaria, ut omnes acidulae si aer auolauerit, vappidae reperiuntur. Qua de re secundum Cl. Auctorem non satis cauti in illo conseruando esse possumus. Inde petenda quoque est ratio, cur eius modi aquae ad scaturiginem ipsam maiore cum fructu bibantur.

P. 39. In quinta et ultima sectione de ferro, quo aquae *Forges* abundant, quaedam adhuc proponit. Hoc ex ochra, quae omnes canales, quibus aquae vehuntur, obducit, probat. Ferri enim particulas non solum ex ea ope magnetis extrahit, sed etiam admistione spiritus acidi vitriolum ferri inde parauit. Tandem excusationem addit, quod coquendo, destillando, inspissando has aquas non tractauerit, quae nobis, ut verum fateamur, non satisfecit. Ampliorem tamen tractatum de his aquis se esse olim editurum, spem facit. Fortasse ea, quae iam desideramus, tunc ibi inueniemus.

P. 43. In fine adiicit Cl. Auctor adhuc modum, quo ferri vitriolum ex aquis mineralibus parari et sisti posse sibi persuadet. Sumisit quatuor libras aquae mineralis, has additione spiritus cuiusdam sulphurei saturare tentauit. Hoc punctum, quod saturationis chemici vocant, tunc acquisitum credit, quando mixtum admistione syrupi violarum neque viridi, neque rubro tingitur colore, sed coeruleum manet. Omnem hanc misturam coquendo ad siccitatem inspissat, et de massa remanente affirmat, illam verum esse vitriolum

* SEIPS *Beschreibung des Pyrmonter Mineral. Wassers.*
Hannover, 1750, p. 143 et 144.

trium ferri, ex aqua minerali paratum. Quum vero hic modus nimis artificiosus nobis videtur, additur enim infusione spiritus vitrioli ipsum vitriolum, merito de eo dubitamus, num curiosis aquarum scrutatoribus, qui productum ab educto distinguere norunt, satisfaciat. Alii quidem alia via idem praestare annisi sunt, omnes autem eodem fere, ac Cl. Auctor, successu. Reliqui enim aquarum examinatores semper aliquid monendum vel obiiciendum contra procedendi modum habuerunt; quare spem fere abieciimus, num unquam aliquis tale quid praestiturus sit. Fieri enim nunquam poterit, ut ex sola terra *martiali*, quae ochra audit, et ex pauco illo acido minerali vitriolico volatili, quibus acidulae componuntur, verum acquiratur ferri vitriolum, nisi sufficiens quantitas acidi misceatur, quod vero non educere, sed addere vitriolum est.

V.

Differtatio medica inauguralis de seriori usu euacuantium in quibusdam acutis. Praeside D. IO. GODOFR. BRENDelio, P. P. Ord. Respond. auctore *Frid. Aug. Schulze*, Lüneburgensi. Göttingae, 1754. 4. pl. 6.

Et si mouendum esse initio, si quid mouendum est, p. 1. inque statu siue vigore morbi quiescendum, praecceptum sit HIPPOCRATIS grauissimum, recte tamen omnino, usum euacuantium non adeo adstringi acutarum initiis, sed in progressu, statuue et ultra permitti, immo requiri saepe, affirmat Cl. Auctor. Euacuancia vero praecipua sunt vomitoria et aluum ducentia medicamenta, quibus accedit interdum venae sectio, et vesicatoria. Neque etiam horum valet usus in quiblibet acutis, sed in non nullis tantum specialis eum postulat indicatio. Quas quidem

acutas sigillatim quoque considerat Cl. Auctor, praemissis quibusdam de duplici illa cresium differentia momentis.

Sunt enim crises vel perfectae vel imperfectae. Perfectae potissimum per sudores et urinas fiunt, interdum per haemorrhagias, easque seriores. Imperfectae autem crises multis modis absoluuntur: Ab-eunt enim febres in alias acutas, vel intermittentes, vel lentas, vel abscessus, ut vocat HIPPOCRATES metastases omnes, siue aliquid eiiciat natura, siue minus. Vel sequuntur alui fluxus varii, vel vomitus, vel metastases aliae ad varias partes, ad viscera, ad contextum cellulosum, ad articulos; vel denique etiam nervosae dantur metastases, quae non decubitu materiae cuiusdam, sed consensu aliquo ex imo ventre qualis demum cumque sit, afficiunt nervos et encephalum, qua vel vim motricem in paralyti et tot spasmorum generibus, vel animae facultatum administram in memoriae aliisque animi morbis laesam ostendunt. Quum autem omnes imperfectae crises vel excretionem materiae cuiusdam utcumque coctae fiant, vel nervos afficiant, omnia tamen haec naturae molimina conspirare tandem in abscessus suppuratorios, atque his sponte vel arte factis ipsam naturam optimum percipere leuamen affirmat Cl. Auctor.

p. 8.

Hinc porro colligit idem omnia exanthematum genera vel veras esse cresium imperfectiorum species, ut purpura, variolae, aliae sunt, vel ichoris cruenti aliusue humoris corrupti extrauersiones, ut sunt petechiae, aliaeue maculae. Quibus de cresium discrimine disputatis, iam ipsa febrium acutarum sequitur consideratio specialior.

p. 9.

Nimirum sunt aliae acutae, quae perfecta crisi soluuntur, aliae, quae imperfecte tantum iudicantur. Ad illas referuntur febres ardentiores, a rigoribus ortae, aequali stipatae aestu, nulloque aetatis vel viscerum, in primis hepatis vitio comitatae; ad

has

has vero omnes febres paruae, ex horrore ortae, aestu non stipatae simili, omnes malignae, phreniticae, exanthematicae, ex viscerum imi ventris, et bilis praecipue natae vitio. Quod quidem plerumque adesse euincunt Veterum et HIPPOCRATIS potissimum dicta, ipsa cadauerum inspectio, nervorum consensus. Patet autem inde etiam euacuantium p. 11. usum in illis, quae perfectam moliantur crisin, minus conuenire, contra in his, quibus imperfectae succedunt crises, seriore quoque postulari eundem. Turbarent enim in illis naturae motus per sudores vel urinas euacuantia, quae tamen in his eisdem optime iuuant et perficiunt. Ante vero, quam ad p. 13. hibeantur euacuantia, virium omnino instituenda est aestimatio, quae quidem valde difficilis, ab ipso tamen tempore et signis exitialibus morbi peti debet.

Venae sectionem quidem non definit dierum numerus, sed, quocunque die urgeat indicatio, sanguis mitti debet: in repetenda tamen eadem respiciendum omnino est ad differentiam ipsarum febrium. In inflammatoriis, pleuriticis, peripneumonicis, aliisque similibus repetendam venae sectionem suadent in primis dolores fixi, respiratio anxiosa brevis, sanguinis missi crasis, symptomata alia. In malignis contra, et exanthematicis, quo maligniores sunt, hoc est, quo acutiori hepatis bilisue vitio stipantur, eo minus opus est venae sectione crebriore, quum causa non in sanguine, sed in primis viis latens, plurima earum producat symptomata; ea tamen interdum serior, quia etiam repetita postulatur, in primis si accesserit adhuc peripneumonia spuria, quam vero ut spasmodicam difficile est distinguere a vera. Venae sectio igitur magis in inflammatoriis, in malignis magis expectanda sunt vomitoria et aluum ducentia. Neque vero p. 23. timor, ne frangantur ab his vires vitae, neque primorum dierum remissio arcere nos debet ab usu seriori euacuantium. Quae enim sub initio morbi fuit,

fuit, eadem etiam inter remissionem vel declinantem exacerbationem urget saepe euacuantium usum indicatio, atque tantum omnino abest, ut turbet, ut potius iuuet remissionem datum vomitorium, quod optimum vel unicum ipecacuanha est. Verum si aliquando conflictus oriatur indicationum, ut venae sectio et vomitorium simul videantur postulari, illam praemittendam esse suadent pulsus exilis et respiratio peripneumonica; hoc vero urgent spasmodica praecordiorum anxietas, calor naturali similis, sudor partialis, dolores spastici colli, linguae tremor, oculorum lacrumatio, aliaeque symptomata.

p. 29. Speciatim in purpura et miliari febre, vel sub initiis, vel si non sequuta sit eius eruptio, duplex praestat curationis via, ut nimirum vel primae viae a putri bile liberentur dato repetitoque vomitorio, vel si quid iam transierit ad sanguinem, illud vesicatoriorum ope expellatur. Verum insistendum saepe

p. 31. est hac via, neque inter initia sufficiunt data euacuantia, sed etiam sequentes dies plures putris colluies deducenda est in primis rhabarbarinis, quae omnino praeferruntur aloeticis merentur, idque potissimum matutinis horis, reliquo diei intervallo aliis aptisque destinato remediis. Terminum autem huic rhabarbarinorum usui ponunt demum foecum naturalis iterum factus color et consistentia. Neque est, quod metuas frangi inde vires, vel intercipi exanthemata, vel futuram mox recidivam, quum hac potius curationis ratione adhibita, reficiantur vires, solvantur spasmi a colluie nati, melius absoluantur in cute coelio et perfecta desquamatio, sponte simul acceden-

p. 36. tibus blandis sudoribus vel urinis. Sub incremento morbi eadem locum habet medela, quin etiam inter conflictum indicationum, plus tamen tum requiritur et cautionis et iudicii. Si enim vomitorium non conueniat, datur rheum; vel si nausea remedii vomitum moueat, bonum; atque quum saniem exanthematicam

maticam ex sanguine vesicatoriorum ope necesse sit statim educere , ex primis viis simul detrahere , datis rhabarbarinis , et a secundis viis auertere putrem coluuiem , altera pars indicationis praecipit.

Eadem curatio tandem etiam locum inuenit in p. 37. phrenitide , petechialibus aliisque malignis ; cum exanthematicis enim analogiam alunt , id , quod docent symptomata ex primis viis , imperfectae crises , series metastasium , maligna spes leuaminis per sudores , nisi ex recidiua quadam. Retrogradas et disparantes saepe petechias aliasue maculas , iterum mox redire obseruatum est , datis repetitisque vomitoriis , producto lenientium usu , factis per vesicatoria ulceribus , sensim disparere , reliquaque cessare simul symptomata. Saepe accedit malignis stupor quidam singularis , catochus dictus AETIO , extremis simul frigentibus , ubi in venae sectione adhibenda magna cautio , in vomitorio dato repetitioe optima spes posita est. Simili ratione in scarlatina ad auertendas faucium affectiones , exanthematum aliorum , plerumque lethalium accessiones , tussis denique spasmodicas lentasque febres , optima urget indicatio , mature seriusque primis prospexisse viis.

VI.

Histoire de l'Academie Royale des Sciences.
Année MDCCLI. Avec les Mémoires
de Mathématique et de Physique, pour la
même année, tirés de Régistres de cette
Academie. A Paris de l'Imprimerie Royale.
c1o1o cclv. 4. mai. Hist. 1 alph. 3 pl.
Mém. 2 alph. 21 pl. 24 tab. aen.

h. e.

Historia Academiae Regiae Scientiarum ad an-
num 1751, una cum Commentariis eodem
anno exhibitis, cet.

In historia huius anni observationes, ad Physicam
generalem spectantes, occurrunt sequentes.

p. 36.

1. Describitur piscis oceani Indici, corpore
oblongo, quale est asello minori, haleci cet. capite
simili capitis locustae, oculis in superiori parte posi-
tis: sub branchiis habet partem carnosam, cui in are-
na positae totus innititur sic, ut circa eam, tanquam
cardinem, sese vertat, lacertam imitans, praedae in-
sidiante, unde et nomen *lacertae aquaticae* accepit.
In dorso aculeatam gerit pinnam, quam complicare
et explicare pro lubitu potest. Assultim aggreditur
praedam suam, quae plerumque est canceri genus,
unica chela armati, quae totum eius corpus magni-
tudine exaequat. Hanc chelen, quam cancer hosti
suo opponit, metuit piscis, neque prius insilit in
eum, quam hic, in latibulum suum se recepturus,
chelen retrahit, et ad latus applicat.

2. In vicinia Castrouillae (*Chatoul*) integrae ar-
bores e terra effodiuntur, quod argumento est, olim
siluam ibi fuisse, etsi antiquissimi temporis historia
de terrae mutationibus, quae ibi acciderunt, nihil
doceat.

3. Frustra

3 Fruſta glaciei, quinque circiter pollices craſſa, ſibi mutuo impoſita, a calore ſolis ſignum piſcium ingreſſi non ſoluebantur quidem, ſed diuidebantur tamen in priſmata, auricularis digiti craſſitiem habentia, et longitudinem aequalem craſſitudini glaciei, quippe ad cuius ſuperficiem recta erant. Haec, ex mente Hiſtoriographi Academiae, conformia ſunt proprietati aquae, quam Cl. MAIRANVS detexit, et vi cuius particulae aquae ſub angulis ſexaginta graduum iuxta ſe inuicem diſponi amant.

4. Globus igneus Vratiſlaviae viſus eſt, ex aere in terram oblique cadens, et circa axem ſuam interea volutus, qui in diſtantia quadraginta circiter pedum a terra diſſiluit cum fragore, in quatuor partes ſciſſus, quae aliquamdiu lucidae perſtiterunt, tandemque in Viadrum deciderunt.

5. Acus pertenuēs et pedem circiter longae, ex charta, corio, ferro, ligno aliaue materia paratae, et de pilis ſuſpenſae, tam in aere, quam in vacuo, attrahuntur aut repelluntur ab obuiο quouis corpore, ita admoto cuspidi, ut quartam circiter pollicis partem ab ea diſtet. Haec attractio, interpoſito vitro, non impeditur, ſed tantum lentior fit. Et viderunt quidam Academici huius modi acus ſeu laminas, ſub campana vitrea ſuſpenſas, omnes, etiam ferream, quae alias parum mobilis eſt, a flamma chartae, extra et prope campanam incenſae, velociter attrahi. Hinc attractiones illas et repulſus eiꝰdem, cum electricis, indolis eſſe iudicant. Primus hanc obſervationem Academiae obtulit *Berterius*, Oratorii Prebyter.

Anatomia obſervationes ſuppeditauit ſequentes.

I. Cl. BAGARDVS, medicus Nanceienſis, deſcrip. 72.
pſit partum monſtroſum, in quo duo corpora ſexus feminei in unum erant coalita, diſtinctis tantum capitibus.

p. 72. 2. Vxor rustici in vico *Pelleray* Ducatus Burgundiae decimo die post partum filii, iusto tempore feliciter nati, peperit iterum filium, qui aequè valens et bene conformatus fuit, ac prior.

p. 74. 3. Chirurgus *CABANY*, sectionem viri XXVII. annorum, dysenteria mortui, instituens reperit corpus osseum, oui gallinaei magnitudine, gibbosum et valde asperum, tunicae exteriori intestini ilei adhaerens per fila membranacea, circiter octo pollices a coeco distans, et cum nulla alia abdominis parte praeter dictam intestini tunicam, coniunctum.

4. E bouis macerati ventriculo, per vim, qua cum lanus eum e corpore extraxit, rupto vapor exiit foetidus, qui ad lampadem prope positam ignem concepit, et per vigesimam circiter horae partem arsit non sine periculo adstantium, quorum capilli hoc eodem igne incendebantur. Simile quid accidisse Anatomes Professori Pisano, cum in amphitheatro anatomico ventriculum alicuius cadaueris dissecaret, annotat Historiographus Academiae a FORTVNII LICETI libro de Lucernis antiquorum reconditis.

p. 76. 5. R. P. *BERTERIVS* retulit Academiae, se multis observationibus et experimentis certior factum esse, canalem intestinorum in viuis animalibus motu illo vermiculari esse destitutum, quem vulgo opinantur ad faeces versus anum promouendas necessarium esse; et obseruauit, hunc motum, aequè ac palpitationem muscutorum, post mortem demum animantis, interiecta octaua circiter horae parte, incipere; in viui autem animalis intestinis non alium motum conspexit, integumentis et parte peritonaei remotis, quam compressionem et relaxationem a diaphragmatis motu oriundam; hinc motum intestinorum conuulsium, a causa quadam praeternaturali, velut emeticis assumtis, vel morbo quodam, effectum aliis imposuisse credit.

6. In Melita insula fuit familia, in qua pater, filius, et nepotes sex digitis in utrauis manu nati sunt. Haec observatio, quae nobis illustris BILFINGERORVM familiae recordationem excitat, videtur quidem hypothesei germinum monstroforum fauere: sed vidit tamen nuper Academia infantem sex digitis in utrauis manu et utrouis pede natum a parentibus, qui quinque tantum digitos habebant; et in digitis supernumerariis ordinariam structuram organicam deprehendit, quod secus solet esse in partibus monstrosis.

Sub finem huius Capitis recensetur Cl. PALVCCI, Chirurgi Caesarei, liber, *Méthode d'abattre la Cataracte*.

Caput sequens, Chemiae dicatum, prolixam p. 84. continet relationem de Cl. MACQUERI Opere, *Elements de Chymie pratique* inscripto.

Inter commentarios primum locum tenet Cl. p. 1. BOUGVER dissertatio de figura corporum aptissima ad motum rotationis ipsis conciliandum impulsu, in altera extremitatum, aut alio quouis puncto, facto.

2. Cl. DV HAMEL inquit in formationem stratorum ligneorum in arboribus. Arboris crassitudinem augeri, dum nouum textum fibrarum lignearum ligno iam formato applicetur, hodie inter omnes constat. At qua ratione illud textum formetur, inter Physicos nondum conuenit. Auctor variis observationibus atque experimentis didicit, HALESI reiciendam esse sententiam, qui noua illa inuolucra e ligno arboris produci putat: quanquam non neget, ex arboris ligno in casu rarissimo, cum nempe tota fuerit decorticata, corticem nasci, et hac mediante noua inuolucra ligno veteri accedere posse. Ordinarie autem noua texta fibrarum lignearum e corticis interiori parte, seu libro, produci pro certo habet

Cl. Auctor. Restat, ut per experientiam definiatur, utrum MALPIGHIVS recte senserit, qui nouum textum ligni non nisi ipsum librum induratum esse censuit, an GREWIVS, cui illud productio ligni, a libro diuersa, visum est. Sed ad hanc dubitationem decidendam experimenta quidem multa cepit iconibusque additis declarauit Cl. DV HAMEL, quae vero ipsi non dum faciunt satis, noua tamen facturum se esse pollicetur; et spem nobis facit libri singularis, de hoc argumento a se edendi.

P. 36. 3. Cl. DEL'ISLE de longitudine Ludouiciburgi in insula Regia prope Acadiam.

P. 40. 4. Cl. DE THVRY *Obseruatio Martis soli oppositi* d. 14. septembris 1751.

P. 45. 5. Equitis D' ARCY commentarius de theoria Pyrotechnicae, seu de effectis pulueris pyrii, et de confectariis, quae inde ad instrumentorum bellicorum perfectionem duci possunt.

P. 64. 6. Cl. BOVGVER monita de obseruationibus paral-
laxis lunae, eodem tempore in pluribus locis habendis, et
methodus aestimandi differentias parallaxium harum a
figura terrae ortas.

P. 87. 7) *Obseruationes duarum coniunctionum Iouis et
Lunae habitae Lutet. Paris. d. 9 octobr. et 29 decembr.*
1751. a LE MONNIER Filio.

P. 90. 8. *Obseruatio coniunctionis Iouis et Lunae die 29
dec. 1751. Lutet. Paris. instituta a DE L'ISLE.*

P. 93. 9. Cl. DV HAMEL *Obseruationes spectantes ad in-
crementum cornuum in animalibus, ex quibus ratio reddi
potest, cur ea non nunquam decidunt, aliis in eorum lo-*
cum

cum succedentibus *. Auctor accuratius perquirens structuram cornuum, praesertim eorum, in quae abeunt ungues postici gallorum basi cristae inserti, vidit cornua composita esse e nucleo osseo et parte mere cornea, et utramque partem, tam osseam quam corneam, consistere, in cornibus adultis, e pluribus conis cauis sibi inuicem impositis. Crescit ergo cornu, dum in utrauis parte numero conorum iam formatorum unus additur. Sed dispar est ratio incrementi partis corneae et partis osseae. Nam nucleus osseus crescit, nouo cono osseo circa nucleum veterem formato; pars autem cornea crescit, nouo cono corneo inter nouum conum osseum et intimum conorum corneorum iam formatorum enato. Qua ratione fit, ut conus extremus corneus, crescente toto cornu, in parte sua inferiori, ubi nondum induratus, sed adhuc cartilagineus est, extendatur. Tandem autem, cum basis coni extimi cornei, magis magisque interea indurata, non amplius cedit, separabitur, aucto nucleo, aliaue de causa, conus ille extremus a capite animantis, et destitutus nunc nutritione, haud crescet amplius, sed promouebitur tantum ab interioribus conis, sese versus apicem extendentibus. Tunc si qua causa tollitur adhaesio parum firma coni extimi ad superficiem exteriorem coni contigui, decidit ille. Quod de solo cono extimo hactenus diximus, idem de pluribus conis exterioribus simul intelligi potest. Hinc ratio perspicitur, quam ob rem non nunquam pars magna cornu deiecta reperiatur, remanente corniculo, quod ex nucleo osseo et uno alteroque tantum corneo cono constat, et cur hoc in casu cornu denuo crescat, quod non contingeret, si nucleus ipse a cranio esset separatus. Quae de cornibus dicta sunt, etiam de rostris auium vera esse monet Cl. Auctor.

10. Cl.

* lectae d. 24 mart. 1751.

p. 98.

10. Cl. DE LASONE *commentarius primus de organica ossium structura* *. Ossium quidem formationem Cl. DV HAMEL industria in multa luce collocauit: sed structuram ossium iam formatorum et perfectorum nondum ab HAVERGIO, MALPIGHIO, GAGLIARDO ita esse expositam iudicat Auctor, quin plurima supersint vel ad horum Anatomicorum observationes addenda, vel in eis corrigenda. Quam operam nauaturus Cl. Auctor, in hoc primo commentario, quem plures sequentur, incipit de organica ossium fabrica generatim exponere. Constat laminae ossium in foetu esse ad retis instar factas, et filamenta earum inter se inuicem areolas efficere, quas MALPIGHIVS credidit progressu temporis repleti succo quodam osseo, per quem in ossis naturam abeuntem filamenta iungantur, et sic lamina talis, qualis in ossibus adultorum conspicitur, formatur. Hunc autem succum osseum Cl. DE LASONE necessarium esse, et reuera existere negat. Ex ipsius sententia lamina ossea meris fibris constat, et areolae inter fibras crassiores, quae primae omnium osseae redditae sunt, explentur simili texto aliarum fibrarum, quae aetate etiam osseae redduntur. Quod porro ad modum attinet, quo laminae osseae secum inuicem iunguntur, iterum a MALPIGHIO et HAVERGIO dis-

p. 103. sentire coactus est propriis observationibus. Nam qualicunque ratione laminae ossium ab inuicem separauerit, nunquam non vidit in parietibus laminarum, qui sibi mutuo contigui fuerant, fibras longitudinales ac sulcos inter eas: qui omnes obliterati essent, necesse foret, si succo osseo laminarum coniunctio efficeretur. GAGLIARDI autem clauos osseos, inter laminae positos, cum aliis frustra quaesiuit Auctor. Verum coniunctionis modum hunc esse deprehendit, ut fibrarum unam laminam componentium pars in contiguam excurrat laminam, huiusque fibris inter-

texatur.

* lecta d. 6 febr. 1751.

texatur
tes ossi
quoque
terea m
uniform
diuersa
tia spo
seruati
ubi pri
rata sel
go lam
et qua
quam
huntu
detorq
illae r
intima
unifor
uerun
magn
fit tex
ex lar
ossis
in m
reddu
form
diti
oste
crem
Auct
esse.
spe
lare
spon
etam
tur.
fale

texatur. Hanc fabricam praecipue versus extremita-
tes ossium oculis patere monet; sed eandem in medio
quoque ossis debita ratione praeparati conspexit. Prae-
terea mechanice explicare annititur modum, quo ex
uniformi cartilagine fiat os, cui tres partes sint adeo
diuersae formae, textum nempe reticulare, substan-
tia spongiosa, et substantia dura ac compacta. Ob-
servatio docuit, ossa inchoari in partibus suis intimis,
ubi primum aliquot ossea fila formantur, quae indu-
rata sese longius extendi non sinunt; crescentibus er-
go laminis contiguis, quae adhuc cartilagineae sunt,
et quarum fibrae inter se multo cohaerent arctius,
quam fila osseam indolem iam nata, illa fila ossea tra-
huntur quaquaversus, et de primitiva sua directione
detorquentur, ut inuicem rete efficiant. Hinc etiam
illae rugae, quae prope axem ossis maioris in lamina
intima ossea apparent, quippe cuius extensionem
uniformem prima illa fila ossea rigiditate sua impedi-
uerunt. Postea osse ocyus incrementum capiente,
magnae partes laminarum una fiunt osseae; unde
fit textum alius generis, quod non est reticulare, sed
ex lamellis et filamentis osseis componitur, et pars
ossis spongiosa appellatur. Extimae tandem laminae
in media parte ossis, quia earum plures simul osseae
redduntur, et difformis extensionis incapaces fiunt,
formant partem compactam ossis, quae non nisi ad-
ditione nouarum laminarum cartilaginearum, a peri-
osteio suppeditatarum, crescit. Haec genesin et in-
crementum ossis explicandi ratio tam simplex est, ut
Auctor omnino videatur naturae artificium assecutus
esse. Denique de medulla quaedam addit, quae
spectant ad quaestionem, quo modo liquidum medul-
lare in cellulas substantiae reticularis et substantiae
spongiosae depositum penetret in substantiam compa-
ctam, et inter laminas et fibras eius omnes distribua-
tur. Quos Haversius assumit tubulos transuer-
sales et longitudinales, liquido medullari ducendo
destina-

p. 107.

p. 111.

p. 115.

- destinatos, eos Cl. DE LASSONE neque rationi ne-
- P. 117. que experientiae consentaneos deprehendit. Duas alias vias censet naturam in hoc negotio inire; primo per vasorum sanguiferorum, substantiam ossium compactam oblique ad medullam pervadentium, ramos capillares, qui inter laminae illius substantiae evanescent; tum per poros membranae medullam vestientis, per quam ubi oleum medullare subtilissimum eruperit, porro illud per poros insensibiles, qui in laminis ossium aequae ac quibusvis aliis corporibus insunt, aut ad latera vasorum ac fibrillarum membranaearum omnem ossis substantiam perreptantium, in
- P. 119. quascunque ossis partes subire. Ceterum qualibus, quae arte praeparatis ossibus ad observationes suas usus sit Auctor, ipse exponit; quod cum scire eorum referat, qui haec experimenta repetere velint, nos silentio praeterire non possumus, ossa adhibenda esse 1) diu aeris iniurias passa, sed nondum penitus calcinata, nec fissa, 2) igni exposita, et usque dum rutilescerent, non autem ad albedinem, usta, 3) superfusis liquidis emollita, quae tamen maceratio pro ossibus adultorum acidum minerale requirit, sed multa aqua, aut quod melius est, multo spiritu vini valde dilutum; pro ossibus infantium sufficit aqua pura, vel spiritus vini, vel acetum.

P. 121. 11. *Constructio machinarum novarum, quibus fila serica simplicia in unum contorqueri possunt*, Auctore Cl. DE VAVCANSON*.

P. 137. 12. *Historia morborum epidemicorum anno 1751. observatorum Lutetiae Parisiorum, una cum diversa aeris constitutione*. Auctore Cl. MALOVIN. Historiae huic praemissa est brevis dissertatio de variis modis et causis, quibus aer corrumpitur, et sanitati in-

P. 142. festus redditur. Ianuario mense erat tempestas humida,

* lecta d. 21 April. 1751.

mida, parum frigida, spirante fere per totum mensem austro; hinc catarrhi, et febres irregulares, item continuæ, maximam partem putridæ; dysentericus quoque fluxus alui grassabatur, cui clysteres emollientes medebantur; variolæ haud maligni generis observabantur. Februario, aere neque humido neque sicco, iidem morbi epidemici, qui superiori mense, præterea apoplexiæ et paralyse, et non nulli subito moriebantur. Tepidus et valde humidus erat aer sequenti mense, ventus plerumque e plaga inter meridiem et occidentem media, non nunquam ex occidente spirabat; magnus erat aegrotorum numerus, quos catarrhi, vel febres, vel virus venereum adhuc in corpore latens et nunc denuo excitatum, vel pleuritis vexabant; inter febres erant erysipelatosæ, quæ initium, uti morbilli, capiebant a tussi; febris putrida, quæ catarrhos sequebatur, comitem sæpe habebat pleuritidem spuriam, quæ pulmones parum afficiebat, adeo ut quidam aegri ne tussirent quidem. Icterus etiam cum febre hoc mense epidemicus erat. Mense aprili multo pauciores aegrotabant, etiamsi iidem adhuc fere morbi subsistebant, et eadem erat coeli constitutio, ac præcedenti mense. Minor adhuc erat aegrotorum numerus mense maio, quo tempestas pluviæ, neque calida, neque frigida, et coelum perpetuo fere nubibus tectum erat, et ventus plerumque e plaga inter meridiem et occidentem media spirabat. Iunii magna pars calidam et siccam habebat tempestatem, sub eius finem autem, vento à septemtrionibus ad occidentem converso, tempestas humida et minus calida ingruerat; morbi epidemici nulli, præter genus febris, morbillis simile, quo qui laborabant, latas in cute maculas rubras sine pustulis, caput tumidum, oculos rubentes, impeditam respirationem, et faucium dolores habebant. Proximo mense, haud præter ordinem calido, sæpe pluebat, ventus ut mense elapso, morbi epidemici nulli,

nulli, nisi dolores oris, praesertim palati, cum pustulis rubris in lingua magnitudine capitis aciculae. Cuiusmodi pustulas per duos tantum annos in multorum adultorum, morbo faucium erysipelatofo et gangraenoso laborantium, lingua obseruauit Cl. Auctor. Augustus praeter consuetudinem frigidiusculus et humidus erat, vento inter meridiem et occidentem medio; hinc initio quidem mensis catarrhi, apoplexiae, atque erysipelates ortae erant, sed ob constantiam huius tempestatis corpora pleraque illi adfuescebant, et proin pauci aegrotabant. Septembri aer erat temperati caloris, siccusque, ventus uti superiori mense, nullus morbus epidemicus. Haec aeris constitutio non nisi sub finem octobris mutabatur, calore aucto, siccitate in humiditatem conuersa, unde haemorrhagiae. Vltimi huius mensis dies siccissimi et frigidi aeris salubritatem reducebant, vento inter septemtriones et orientem flante. Obseruabatur tamen mense nouembri dolor faucium et capitis cum febre, qui desinebat in tumorem alterius pedis, vel genu, quem etsi vulgo pro podagra habebatur, tamen Cl. Auctor humoris tantum scorbutici collectionem fuisse cognouit, aperientibus, antiscorbuticis remediis et repetita alui purgatione facile dissipandam. Extremo anni huius mense erat aeris intemperies talis, qualis esse solet hiemis initio; verum quia vicissitudines illae aeris non subito se inuicem excipiebant, paucis morbis locus dabatur, rheumatismis, apoplexiae, pleuritidi, dysenteriae, sed mitiori. Aestate huius anni multi dementes melancholici medicis tradebantur; his Cl. Auctor radices polypodii valde salutare fuisse refert, ipseque suam exponit

p. 160. huic morbo medendi methodum. En eam! Iusculum exhibuit aegrotis paratum ex pullo gallinaceo, vel dimidia gallina, manipulo hordei gluma exempti, manipulo foliorum betae albae, et manipulo foliorum maluae, cum uncia una radicis polypodii, coctis

lente

lente in olla operta et in tribus pintis aquae, donec aqua ad duas pintas redacta esset: Insuper saepius purgavit primas vias emetico, et clysmatibus, singulis horis, si fieri potuit, administratis, pro potu vero decoctum borraginis et buglossi dedit. Hanc methodum succedere feliciter ait, dum modo sat temporis impendatur curationi. Nati sunt hoc anno Parisiis 11827 pueri, et 11277 puellae, mortui autem 8702 mares, et 7742 feminae. In Europa, inquit Cl. Auctor, plures mares quotannis, quam feminae, moriuntur.

13. *Commentarius de Granite Gallico ad Aegypti* p. 164.
um comparato, Auctore Cl. GVETTARDO *. Qualis fuerit lapis ille, Thebaicus PLINIO dictus, ex quo Aegypti reges enormis molis obeliscos struxerunt, neque a veteribus neque a iunioribus historiae naturalis scriptoribus distincte satis et accurate traditum est. Cl. GVETTARDVS, postquam discrepantes admodum auctorum sententias enumeravit, demonstrare annititur, hunc lapidem, quem recentiores *granulatum* p. 171. (vulgo *Granitem*) appellarunt, in Europa etiam reperiri, seu a lapide granulato in Europa reperiundo non differre nisi accidentalibus proprietatibus. Hanc in sententiam incidit perpendens similitudinem, quae ipsi videbatur solum Aegypti adiacentiumque Asiae regionum ac solum Galliae intercedere. Namque e relationibus MONCONYSII, SICARDI, SHAWII hausta descriptio mineralogica soli per Aegyptum et vicinas regiones versus orientem et septentrionem extensi, quam Cl. Auctor etiam in mappa geographica, Cl. BVACHII ope constructa, et huic commentario adiecta, oculis exhibuit, satis bene congruit cum descriptione physica et mineralogica Galliae, olim ab ipso in Academiae Regiae commentariis publica-

* lecta d. 9 iun. 1751.

blicata *. Deinde autem coniecturam illam confirmavit, et vero consentaneam intellexit, examine utriusque Granitis, Gallici et Aegyptii, instituto. Aegyptium quidem fere ex scriptorum relationibus tantum cognovit, Gallicum autem ex ipsis lapicidinibus in Normandia, Britannia minori, Tractu Alnetensi cet. nactus est. Vterque est lapis compositus e granulis durissimis, et terra quadam, qua granula illa coniunguntur, et cui bracteolae talcae immistae sunt; granula sunt particulae silicis, vel potius crystalli montanae, et separata a reliqua lapidis massa vitrescunt in igne, qui hanc non mutat; unde distinctus esse a marmore granites intelligitur. Colores quoque tam granulorum, quam reliquarum lapidis partium varii sunt in utroque granite, albus, ruber, luteus, viridis, variegatus. Quidam horum lapidum polituram admittunt. Ex iis denique, quos vidit Auctor in non nullis lapicidinibus, coniicit, posse quoque in Gallia aliquando reperiri strata huius lapidis tam vasta, ut partes inde excidi possint, mole Aegyptiis obeliscis haud cessurae.

p. 211. 14. Cl. DV HAMEL *Observationes botanico-meteorologicae habitae in Castello Denainuilliers, prope Pluucium in agro Gatiniensi anno 1750* **. Ex his post ea, quae generatim de hoc instituto diximus alibi *** quidquam excerpere non erit opus.

p. 239. 15. Cl. GVETTARDI *commentarius de fossilibus parum cognitis* ****. Duo sunt fossilium genera de quibus hic agitur. Primum est id, quod apud auctores plerosque nomen *alcyonii petrefacti* habet: apud vulgus pyri vel fici petrefacti. Sed quanquam hoc
fossile

* conf. Comment. nostr. Vol. I. P. II. p. 299.

** lecta d. 30 ianuar. 1751.

*** vid. Comment. nostr. Vol. III. Part. III. p. 491.

**** lecta d. 22 decembr. 1751.

fossile extrinsecus valde simile sit alcyonio (est enim globus iunctus pediculo breui et crasso, cuspidem habenti, cuius extremum dilatatum est, ut corpori, cui innascitur, firmitus adhaerere possit): tamen accuratior peruestigatio docet, petrefactum ab alcyonio differre et fibrarum directione, quae in illo a centro ad circumferentiam ordinatim, in hoc sine ordine quaqua versus extensae sunt, et punctis circularibus pediculorum, quae in petrefacto sunt ora tubulorum introrsum in ipsum usque globum continuatorum, in alcyonio autem foramina coeca aut irregulariter posita. Hinc Cl. GVETTARDVS haec fossilia, non alcyoniis, sed madreporis petrefactis accensenda esse iudicat. Alterum fossilium genus conuenit cum eis fossilibus, quae a plerisque *fungitae* vocantur, et quorum exempla prostant apud SCHEVCHZERV in *Lithograph. Heluet.* fig. 19, et apud LANGIVM *Hist. lap. fig. Heluet.* Tab. XI. XII. Figuram habent conorum, et quaedam caua, quaedam solida sunt, quaedam infundibula, vel manicas Hippocratis, vel chirothecas muliebres sine digitis, alia clauos, alia pistilla referunt. Laminis duabus constant, interiori dura, compacta, laeui, splendente, alba vel grysea, exteriori teneriore et fere friabili, non splendente sed subrubra, structurae, quae in quibusdam certe exemplis manifesto organica est. Cl. GVETTARDVS haec fossilia etiam pro madreporis petrefactis habet, etsi, ad quasnam madreporarum species sint referenda, adhuc dubitat.

16. 17. 18. *Observationes eclipsis lunae d. 2 decembris an. 1751. habitae a Cl. BOVGVER, LE MONNIER filio et DE L'ISLE.* p. 268.

19. Cl. NOLLETI *examen commentarii ad Aca-* p. 275.
demiam missi, in quo varia de Barometro indicabantur.*

D 2

In

* lecta d. 20 febr. 1751.

In hoc commentario ad Academiam referebatur, 1) barometrum simplex continuasse suas variationes, etsi omnis aeri externo aditus ad hydrargyrum negatus esset, 2) barometrum in thermometrum posse conuertere, commercio aeris atmosphaerici cum aere in vasculo barometri, hydrargyrum continenti, per minimam liquoris guttulam interrupto, si vasculum illud in tubulum capillarem desinat, 3) barometri, in utraque extremitate hermetice sigillati, hydrargyrum subtracto per antliam pneumaticam aere eleuatum fuisse, et ad pristinam altitudinem in aere libero reuertisse, 4) columnam mercurialem viginti et octo pollicum quinque linearum in tubo cylindrico non inflexo, et nullo cum vasculo coniuncto, sed tantum in superiori extremitate, aeris vacua, hermetice sigillato, eas variationes, quae in pondere atmosphaerico contingant, aequè bene ac barometrum vulgare, indicare. Verum enim vero horum mirabilium factorum primum, tertium, quartumque Cl. NOLLETVS repetito examine falsa deprehendit; ad secundum quod attinet, concedit Vir Cl. posse hanc metamorphosin dicto modo effici, si vasculum barometri eductum sit in tubum cylindricum, aliquot pollices longum et diametri valde exiguae (velut unius octogesimae partis pollicis), sin autem hae cautiones non adhibeantur, experimentum non succedere, quum frictio guttulae ad latera tubi capillaris tunc non sufficiat pressioni omni aeris atmosphaerici sustinendae.

p. 291. 20. *Observatio eclipsis lunae partialis d. 2 Dec. anni 1751. in observatorio regio, per Cl. DE FOVCHY.*

p. 293. 21. *De Hippomane commentarius Cl. DAVBENTON.* Hippomanes, esse aliquid, quod pullis equorum modo natis in fronte haereat, et a veteribus ad veneficia adhibitum sit, constat ex ARISTOTELE ac PLINIO. Quidnam autem illud sit, nunc demum Cl.

Cl. DAVBENTON industria in aprium protulit, p. 297. quippe qui per multarum equarum grauidarum sectionem inuenit, nihil aliud id esse posse, quam sedimentum mucilagineum liquoris, inter membranam allantoidem et amnion contenti, coloris oliuarum, figurae variae, membranis, inter quas existit, non adhaerens. Locus eius est in imo uteri cornu, ubi etiam caput pulli, instante partu, haeret. Hinc in ipso partu, ruptis modo inuolucris pulli, hippomanes cum capite pulli in lucem prodeat necesse est: fronti tamen eius, a qua per amnion separatum est, adhaerere nequit, nisi in casu rarissimo, quando pul- lus nascens partem disruptarum membranarum, qui- bus inuolutus erat, secum in capite aufert, et hip- pomanes amnio forte adhaeret.

22. Cl. DE THVRY *Obseruatio occultationis Io* p. 301. *uis a Luna d. 9 Octobris.*

23. Cl. GEOFFROY *Obseruationes de praeparatio- ne remedii, le Fondant de Rotrou dicti, atque antimo- nii diaphoretici* *. Remedium Rotrouanum, a Chi- rurgo huius nominis sic dictum, a quo illud ceu ar- canum emit LVDOVICVS XIV rex Galliae, non est nisi antimonium diaphoreticum nitratum, de regulo paratum, per essentiam cinnamomi edulcoratum, et cum absorbenti quodam (velut testis ouorum) mix- tum. Auctor Cl. hanc massam salinam, nondum edulcoratam, in vase vitreo, charta tantum tecto, seruauerat. Quam quum post plures annos examina- ret, vidit eam humiditate aeris fusam esse, et omnem acrimoniam amisisse. Similitudo inter hanc massam et puluerem album CHEVALERAI (quem vulgo pro remedio fere uniuersali habent) persuasit Auctori, hoc arcanum idem esse cum massa salsa praedicta, praesertim, quum iam antea ex illo puluere, addito
D 3 fluxu,

* lecta d. 16 iun. 1751.

p. 83. fluxu, regulum antimonii reduxisset. Hanc autem coniecturam a vero non aberrasse, certiores nos facit Historiographus Academiae, exponens processum, quo CHEVALERAIIS pulveres suos paravit, referente Cl. HELLOTO, cui CHEVALERAIIS arcanum hoc paullo ante obitum suum indicauerat. Habet se ille processus, ut sequitur. Reguli antimonii martialis partem unam, et tres partes nitri, triplici crystallisatione depurati, contunde simul, et commistas bene materias per cribrum sericum traice. Deinde deflagrent lege artis. Detonatione finita tene adhuc per quatuor horas crucibulum in igne rubens. Exemtam porro massam grosse contunde in mortario calido, et immitte alii crucibulo, quod in igne, ad calcinationem sufficiente, per duodecim horas rubeat. Massam hanc, valde alcalinam et causticam, calentem adhuc super tabulis vitreis extende, et pone in loco humido; ut lique scat. Post paucos dies supernatantis liquoris fiat euaporatio, aestate quidem in loco umbroso; massa, quae antea fusca erat, nunc alba fiet, et salsa, neque caustici quid retinebit. Dosis eius est a dimidia drachma ad integram; ut vero melius ac citius purget, mercurii dulcis grana ad duodecim una exhibeas. Aqua porro vulneraria CHEVALERAIIS ex hoc eodem pulvere fit, unam pintam aquae affundendo quatuor uncis mellis et praedicti pulveris drachmae uni cum dimidia. Conquassanda est phiala, antequam aqua utaris; elapso mense solet acescere; sed absque damno. Pro fungis tollendis parum mercurii sublimati corresiui addi poterit. Auctor huius remedii fassus est, ex parte illud se debere Ecclesiastico cuidam Rhotomagensi, cui nomen TREVET, et qui se illud ex PARACELSI Chirurgia hausisse dixit.

p. 310. 24. *Observationes ad lunae parallaxin definiendam in promontorio Bonae spei cum sextante radii sexpedalis institutae ab Abbate DE LA CAILLE.*

25. Cl.

25. Cl. DE LA CONDAMINE *commentarius de re* p. 319.
fini quadam elastica nuperrime in Cayenna detecta ab
Architecto militari FRESNEAV, item de usu diuerso-
rum succorum lacteorum ex arboribus Guianae seu Gal-
*liae aequinoctialis manantium **. Resina, de qua hic
 agitur, non soluitur in spiritu vini, sed in oleo nu-
 cum, extensilis est instar corii, et valde elastica, ac-
 censa ardet sine filo, ut pro candelis uti liceat facibus
 ex ea paratis. Originem habet ab arbore ad ripas
 fluvii *Amazonum*, et in Prouincia *Smaragdina* ubique
 obuia, e cuius cortice inciso stillat succus, qui ad
 ignem fumantem lente induratus in praedictam resi-
 nam abit. Arbor ista a Lusitanis *Syrinx*, a Barbaris p. 329.
Caoutchouc, vel *Ilheue* appellatur; est recta et prae-
 alta, corticem habet squamosum, paucosque ramos,
 qui caput ipsius constituunt, fructum tricoccum, ri-
 cini arboris fructui similem, sed multo maiorem.
 Praeter hanc arborem non nullae aliae illarum regio-
 num hic describuntur, ex quarum lacteo succo parari
 potest substantia corio similis, sed non elastica, nem-
 pe ficus quaedam siluestris, *Comacai* Lusitanis dicta,
 et arbor in regione Para, cuius in Lusitanorum lingua
 nomen est *Pao comprido* h. e. lignum longum, et cu-
 ius truncus, folia, fructus hic depicti sistuntur.

26. Cl. GVETTARDI *commentarius novus de glan-* p. 334.
dulis plantarum. Continet hic commentarius addita-
 menta quaedam ad primum. De glandulis primo
 miliaribus monet Cl. Auctor, eas quae in folliculis
 plantarum quarundem graminearum, praesertim tri-
 tici, secalis, auenae, lolii conspiciantur, non nun-
 quam intumescere, neque tamen liquorem effundere.
 Esse autem hisce plantis alias glandulas, quae liquo-
 rem effundant; scilicet in foliis plantarum iuniorum, p. 337.
 caule adhuc carentium, quae matutino tempore in
 apicibus suis guttulas ostendant, quae posset aliquis,

D 4

sed

* lecta d. 26 februar. 1751.

- sed falso, pro roris guttis habere, et quas MVS.
- P. 339. SCHENBROEKIUS atque GERSTENIUS transpirationi plantarum deberi arbitrati sunt. Sed quia haec sententia aduersari videtur Cl. Auctoris obseruationi, quod plantarum insensibilis transpiratio noctu nulla, aut certe tam parca sit, ut nulla inde liquoris guttula colligi queat: multus in eo est, ut illam sententiam cum sua conciliari posse doceat. Aliud additamentum concernit hypericum. Dixerat Cl. Auctor, hoc genus plantarum glandulis vesicularibus esse instructum. Post ea vidit unam hyperici speciem illis destitutam, nempe eam, quam PLUKENET in Phytographia hypericum Americanum ramosum, foliis magnis rotundis crenatis, flore luteo, appellauit. Inclinat tamen in hanc sententiam, esse hanc plantam eximendam ex genere hypericorum. Porro, quum in primo Commentario dubitasset, num *Pseudoruta* MICHELIO dicta *rutis* et *harmalis* ob glandularum conformitatem esset accensenda, nunc confidenter illud se affirmare posse, et omne inter has plantas discrimen a figura petalorum sola, quae in pseudo *rutis* plana, in veris caua et plicata sint, repetendum esse arbitratur. Tum quae alibi de glandulis in *Aurantio*, *Lyfimachia*, *Anagallide*, *Vrtica*, *Parietaria* scripserat, hic pluribus exemplis confirmat. Ficum Indicam CLVSII maluaceis annumerandam esse monet. Tandem noua exempla affert ad glandulas vesiculares plantis papilionaceis asserendas, de lentisco, terebintho, fraxino, ob materias quas exsudent notabilibus, differit, magnum aliarum plantarum numerum, quibus sunt glandulae vesiculares, recenset,
- P. 371. et structuram singularem foliorum *Saracenae*, quae excipiendo et colligendo liquori e glandulis effuso destinata videtur, examinat. His peractis de alio glandularum genere, videlicet de *globularibus* fuse commentatur, quarum maxime insignia exempla praebet *Nepenthes* seu *Bandura*, quae etiam ob partes foliis annexas,

annexas
glandu
est qua
ratus
Dein p
bulares
nera sul
compro

27
in pro
habita
physic
et tem
puscul
cernun

28
terra
mica
5015

29
in ob

30
tis P
aqua
sumi
aere
ad t
est e
stra
vera
resp
que
in

annexas, et recipiendo asseruandoque liquori ex illis glandulis mananti dicatas, non minus memorabilis est quam Saracena. Hanc ergo plantam Auctor curatius examinat et verbis atque iconibus describit. Dein periculum facit usus, quem glandulae illae globulares ad constituenda et in ordinem redigenda genera sub classe plantarum labiatarum et personatarum comprehensa habere possunt.

27. *Variae observationes astronomicae et physicae* P. 398. in promontorio Bonae Spei annis 1751. 1752. 1753. habitae ab Abbate DE LA CAILLE. Observationes physicae hic exhibitae longitudinem penduli, ventos, et tempestates, barometrici mercurii altitudines, crepuscula, acum magneticam, et aestum maris concernunt.

28. *Observationes iussu regis, distantiae lunae a terra determinandae gratia, habitae in specula astronomica Berolinensi annis 1751. 1752. Per Cl. LE FRANÇOIS DE LA LANDE.* p. 457.

29. *Observationes meteorologicae* Cl. DE FOVCHY p. 479. in observatorio regio habitae per annum 1751.

30. Cl. LE ROY, *Medic. D. et Academici Montis Pessulani, Commentarius de elevatione et suspensione aquae in aere, et de rore.* Quanquam non hoc sibi sumit Cl. Auctor, ut mechanismum, quo aqua in aere attollitur et retinetur, explicet: tamen multum ad theoriam aeris atmosphaerici attulisse censendus est eo, quod hic loci egregiis observationibus demonstraverit, aquam, in aere haerentem, esse in statu verae solutionis, qui illi, in quo est sal aqua solutus, respectu phaenomenorum omnino similis sit, quodque causas, ob quas modo plus, modo minus aquae in atmosphaera solutum haereat, nempe calorem et
D 5 ventum,

p. 501. ventum, determinauerit. De rore etiam lectu dignissimas obseruationes profert, quae ostendunt, dari rorem deciduum, licet duo alia quoque sint generis, quae e terra ascendant noctu, et quorum rationem Cl. Auctor eleganter explicat. Experimentum, quo Cl. MVSSCHENBROEKIUS sententiam suam de fudore plantarum nocturno confirmare voluit, tantam vim, ut assensionem extorqueat, habere negat.

p. 511. tionem Cl. Auctor eleganter explicat. Experimentum, quo Cl. MVSSCHENBROEKIUS sententiam suam de fudore plantarum nocturno confirmare voluit, tantam vim, ut assensionem extorqueat, habere negat.

p. 519. 31. *Claudit hoc volumen succincta narratio de itinere regis iussu ad promontorium Bonae Spei facto. Per Cl. DE LA CAILLE. Nihil autem in hac memorabili alioquin narratione reperimus, quod nostri esset fori.*

VII.

Iconum anatomicarum, quibus aliquae partes corporis humani delineatae traduntur fasciculus VIII et ultimus. Arteriarum totius corporis systema cum supplemento ad descriptiones vasorum. Auctore ALBERTO VON HALLER, Praefide Soc. Reg. Scient. Gotting. Acad. Reg. Scient. Paris. et Reg. Chir. Paris Holmienfis Berolinensis Natur. Curios. Bonon. Socc. Reg. Brit. Vpsal. Bot. Flor. Sodali. Gottingae apud Viduam B. Abr. Vandenhoeckii, MDCCLVI. fol. i alph. I pl. tab. aen. 2. et totidem lineares.

Quem diu multumque in anatome corporis humani cum omnium applausu occupatum vidimus Ill. Auctorem, nunc, aliis distentum negotiis, ab amico sibi studio recedere debuisse dolemus vehementer, praecipue, quod variarum disquisitionum promissam

promissam
relinqu
nouam
grandio
gisse ip
potueri
momen
parasse
bus ho
bus art
dere a
tem co
illustra
Quam
esse, r
cientia
monst
dam n
sequi
ram,
Quale
aliund
multu
praefa
ptorib
bus f
comp
hoc f
poris
ea qu
me f
mo i
atque
nunt
teris
plica
et po

promissam explanationem desiderare tantum nobis relinquatur, arteriarum scilicet coranoriarum icones, nouam arteriae coeliacae tabulam et intercostalium grandiore delineationem: laetamur tamen, contigisse ipsi esse tam felici, ut iconibus hisce anatomicis potuerit imponere finem, quibus, si inter tot magni momenti scripta existerent solae, perennem iam sibi parasset futuram memoriam. Variis iam occasionibus horum fasciculorum memoriam iniecimus, quibus arteriarum potissimum descriptiones plenas condere animus erat, in hoc fragmenta maximam partem continentur, quae antecedentium explanationes illustrant, partim etiam emendant atque perficiunt. Quamuis autem fateatur ipse minuta aliqua vascula esse, nec perinde ad vitam apprime sustentandam facientia, cum nobiliora non omnia adeant viscera, demonstrauit tamen Noster, in minimis etiam prouidam naturam aliquas tenuisse regulas, quas perpetuo sequi soleat, eo demum in casu exceptiones facturam, ubi specialis quaedam necessitas id est iussura. Qualem in eiusmodi casu adhibuerit solertiam, ni aliunde constaret, hae sane obseruationes possent multum confirmare, quum in addita huic fasciculo praefatione, quae ab antiquis recentioribusque scriptoribus de intercostalium arteriarum ramificationibus fuerint adnotata, breuiter indicet, et sedulae comparationis institutae exhibeat testimonium. In hoc fasciculo tandem anteriores posterioresque corporis humani arterias delineatas exhibuit Ill. Auctor, ea quidem ratione, ut verus earum situs exinde optime simul percipiatur. Contemnendum enim optimo iure putat eorum morem, qui, ut VESALIUS atque COWPERVS, excarnia vasorum sceleta proponunt, hinc in duplici tabula, quibus lineares et literis numerisque distinctae respondent icones, in explicatione uberius declaratis, superficiem anteriorem et posteriorem corporis nostri sistit, sed ita, ut sinistri lateris

lateris arteriarum illud proponatur stratum, quod sub cute constituitur, dextri vero, quod ossibus magis vicinum est. Concedit simul, quod nos etiam optamus, se plures adhuc potuisse, ni sumtuum ratio fuisset habenda, addere icones, desumfit autem has ex puero, et lato capite breuique corpore proposuit, hac etiam methodo lucratus spatium, ut facies truncusque corporis latior existat.

Quum multa sint, quae in singula tabula exhibentur, eae in regiones diuiduntur. Nempe vasorum totius corporis anterioris explicatio sistit in regione *prima* cor et thoracem, in *secunda* collum, in *tertia* faciem, in *quarta* brachium dextrum, in *quinta* sinistrum, in *sexta* abdomen, peluim et ossa ilium, in *septima* femur dextrum, in *octaua* sinistrum, in *nona* dextram tibiā cute nudatam a latere interno una cum pede, in *decima* tibiā et pedem sinistri lateris, remotis primis musculis. Vasorum corporis humani posterior tabula explanat in regione *prima* ceruicem, in *secunda* dorsum et scapulas, in *tertia* brachium sinistrum, in *quarta* dextrum, in *quinta* nates et pedem sinistrum, in *sexta* femur dextrum et pedem.

Haec ad historiam operis, subiectae potissimum notae continent obseruationes et supplementa simul reliquorum fasciculorum, de quibus itaque nobis sigillatim esset dicendum, nisi in tanta rerum varietate difficillimum esset futurum, partem aliquam decerpere. Interim omnibus illis, qui subtiliorem tractant anatomen, permagna inde eueniet utilitas, qui ea, quae olim ab Ill. Auctore fuerunt proposita, cum nouis hic additis accessionibus velint comparare, et variantem quidem naturam admirari, illas tamen varietates, in latentibus morborum causis perscrutandis, non inanem operam conferre, intelligere.

VIII.

B. S. ALBINI academiarum annotationum liber tertius. Continet anatomica, physiologica, pathologica, zoographica. Leidae apud G. et H. Verbeek, 1756. 4. pl. 15. tab. aen. 7.

Eadem est huius libri ac priorum, de quibus suo loco diximus *, ratio, eademque industria adhibita conspicitur, nisi quod Cl. Auctor ad varias simul ipsi factas respondeat adnotationes. Nos, ut antea consueuimus, summa eorum momenta indicabimus, quae in decem et septem capitibus, quos liber continet, adducuntur.

Caput primum dispicit, *an corpus nostrum totum ex vasis constet.* p. 3. Est non nullorum ea opinio totum corpus ex meris vasculis, seu humorum receptaculis constare, in primis, quod Cl. RVYSCHII artificiosa vasa replendi ratione absconditi alias tubuli in lucem protrahuntur, quod tamen nec RVYSCHIVS asseruit, nec se vidisse confirmavit. Hinc, quamvis enormis diuerforum vasculorum multitudo est in singularum partium compage, omnibus tamen partibus propriam naturam esse datam, qua differunt inter se et a vasis, conuenienter statuit Cl. Auctor, atque multis comprobatur argumentis.

Caput secundum declarandae *valuulae coli fabricae* p. 14. destinatum est, quam quidem optime conspici posse dicit Noster, si in aqua fluitans intestinum et dissectum sese explicet. Crassum intestinum a latere, mesenterio opposito, resecari debet, quo facto tenuis ingressus valuulae conuiuentis instar apparet, inter cuius cornua scissura longa conspicitur, transuersa, vel hians in formam ouatam, vel clausa. Facto autem experimento nihil ex crasso ad tenue intestinum regur-

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. P. III. p. 453. Vol. V. P. II. p. 209.

regurgitare intellexit Cl. Auctor, sed contra. Valvularum fabrica ex utroque intestino participat, omnesque eius tunicas recipit, nerveam scilicet, villosam musculosamque, excepta externa communi membranacea, quae super insertionem fertur. Solutum hoc nexu disparent valvulae, annulus sese ostendit, et tandem rotunda intestini tenuis insertio. Meminimus huius fabricae descriptionem confirmari observatis Cl. HEISTERI. Icon addita huius fabricae egregiam ideam sistit.

p. 23. *De HAVERSII rectis ossium poris, deque vasis eorum, tertium caput* inscribitur, docens, non transfundendae medullae, sed vasorum transitui destinari vasa, quae intus copiosissime distribuuntur. Icon adiuncta dicta illustrat.

p. 25. *Quartum porro caput de valvulis intestinorum humanorum* dispicit, easque non villosae tantum, sed nervosae etiam processus esse docet, in tenui aequae ac crasso intestino, huiusque valvulas per omnem intestini ambitum dimitti.

p. 27. *Aneurisma corporis nervosi penis*, rarum casum, recenset *caput quintum*, quod ex improvida, rigente eodem inflexione enatum, emollientibus perverse tractatum, tandem incisum, haemorrhagiam fere funestam effecerat, et post mortem demum rite fuerat cognitum. Erigente se pene, multum intumescibat, detumescere vero subsidebat.

p. 28. *In palato non nulla tubercula, foramina, rugas transversas*, observavit Cl. Auctor, *capite sexto* exposuit et icone accurate expressit.

p. 31. *Caput septimum de ciliis* inscribitur, quae in superiori palpebra quatuor ordinibus constare deprehensa sunt; pili etiam eius densiores sunt et plures, medii plerumque longiores, crassioresque ac in inferiore.

p. 32. *Trichiasis carunculae lacrymalis*, de qua *capite octavo* refertur, multum facessens negotii medicis, euulso irritante pilo mox sublata est.

Integu-

Inte
et nou
eadem
fionem
pe. sub
quam
tel. m
strand
cum r
reddidi
penis
glande
in pen
ea pro
N
put de
Ill. A
medici
nutriti
scepta
R V Y
mome
minim
bile ip
super
lecula
omne
introc
chylu
in co
trien
cessie
tem
intell
vim
actu
vis i
facit

Integumenta glandis penis disquirat caput nonum, p. 33.
et noua proponit. Contra RVYSCHIVM scilicet eadem, ac in reliquo corpore integumenta et successionem eorundem similem describit. Cuticulam nempe subiectum corpus reticulare, cutem deinde, per quam papillae eminent, et huic demum subiectam telam cellulosa. Ad hanc autem fabricam demonstrandam maceravit penem in aqua, donec cuticula cum reticulo fuerit resoluta, corpora cauernosa rigida reddidit inflatione vel immisione fluidi, porro cutem penis inflauit, simulque telam cellulosa, quae ad glandem continuata visa est post exsiccationem, multa in pene, plurima in praeputio, perparca in glande, ut ea propter singulare epithelium non adsit.

Nutritionis doctrinam emendat atque illustrat cap. 38.
put decimum, desumptis argumentis ex sermone, quo Ill. Auctor, anno huius seculi quadragesimo sexto medicinae professionem adibat. Quum obscura sit nutritionis ratio, quae variis occasionem dedit disceptationibus, ea praecipue perpendit, quae a RVYSCHIO atque BOERHAAVIO proposita fuerant, momenta, lacunas autem vel foraminula in vasculis minimis resarciri sicque nutritionem fieri non credibile ipsi videtur, quum alias vel exterior vasculorum superficies non nutriatur, vel interior adhaerens molecula iterum facile abripiatur. Itaque ad hasce rem omnem theses reducit: Alimenta, in corpus nostrum introducta, interna vi conuertuntur, inde paratus chylus ad quascunque corporis partes deducitur; sunt in corpora praeter vasa partes firmatae, hae sunt nutriendae, ergo extra vasa nutrimentum deueniat, necesse est. Id, quod per halituosum rorem, exeuntem per subtilissimas vasculorum tunicas, facillime intelligitur. Conuertitur in naturam nostram per vim physicam, per partes corporis nostri fusam et actuosam. Sed nonne et tunc difficilis explicatio, an vis intelligens? an diuersa, quae ossa, carnes etc. facit?
Caput

- p. 52. *Caput undecimum agit de modo, quo arteriae et venae per tunicas intestinorum tenuium humanorum pertinent.* Nouas proponit vasorum ad intestina pertinentium, icones, quum olim datae non omnino placeant, elegantes utique, in quibus tunicae et vasorum directiones accuratissime depinguntur. Reprobabat Cl. Auctor methodum RYVSCHII repleta intestina exsiccandi, quibus vasorum ordines minus distincte cognoscuntur.
- p. 57. *Capite duodecimo describuntur papillae mammae et papillae muliebris.* Detracta cuticula copiosissimae papillae, inter cutis incisuras positae, sese conspiciendae praebent, nec non, itidem id demonstrantibus figuris, lactiferorum vasculorum ostia.
- p. 58. *Capite decimo tertio, calculi adducuntur, reperti in canalibus choledochis, atque calculi vesicae.* In choledochu ductu erant duo contigui, oblongi, ad coniunctionem plani, cortice inaequali, varie colorati, choledochus autem et cysticus ductus ampliati conspiciebantur. Simile exemplum in cystidis amplitudinem fere dilatati ductus a calculo nuper hic etiam vidimus. Addit huic recensione Cl. Auctor descriptiones et icones calculorum vesicae, quorum varietates ex libro discere melius est.
- p. 59. *Caput decimum quartum, considerat membranam, quam retinam vocant, eamque duplicem esse confirmat ipse Cl. Auctor, postquam a variis iam iam eius discipulis, quos citat, quibus etiam MOELLERVM* addimus, eius facta fuerit mentio: aliam nempe externam mere medullarem, aliam internam, pertenuem, membraneam, vasculosissimam. Quum post ablatam scleroticam choroideamque, tunicas, obscure apparerent vasa retinae, scalpello separabat exteriorem substantiam, quae in aqua fluctuans membra-*

nea

* Vid. 10. HENR. MOELLER Diff. exhibens observationes circa tunicam retinam et neruum opticum. Halae, 1749. §. XIX.

nea comparebat, post ablata omni medulla, supererat interior membrana, quam semper inueniebat vasis optime repletis superesse. Ne vero naturae contraria sedes videri posset utriusque membranae, notat Cl. ALBINVS vasa retinae tenuia esse, rubro sanguine non plena, parum micare, ut visionem perturbare nequeant. Hanc structuram alii negare an- nisi sunt, ut alibi exposuimus *.

De *phoca* capite *decimo quinto* disseritur. Longa p. 64. erat pedes sex et dimidium, ab ore ad extremos pedes posticos, illius speciei, quam a Cl. LINNAEO ** vocari inuenimus: *phocam dentibus caninis testis*. Exhibetur partium externarum anatome et icon. Grauida autem erat bestia, quare simul embryonis aliqua additur descriptio. Notamus ex his, mystacem ex variis pilis, setarum instar rigidis constare, margine latioribus, quam crassioribus, interius nodose sinuatis, ut subsequenteris pili eminentiae anterioris depressioni respondeant et contra. Porro digitorum prior ex duobus, reliqui ex tribus ossiculis componuntur. Pedes natatorii, quorum posteriores in medio commune ad anum et vaginam ostium ostendebant, quod utrumque tenui admodum dissepimento a se diuidebatur. In embryone, qui masculus erat, pili adeo teneri, ut iis fere destitutus esse videretur. Reconditus penis sub ano latebat.

Capite *decimo sexto* addenda ad librum primum ha. p. 72. rum annotationum exhibentur, simulque variis respondetur, quae in *relationibus de libris nouis*, Gottingae editis, contra eum monita fuerunt. De his nihil

* Conf. IO. GODFR. ZINN Descriptio anat. Oculi humani. Gotting. 1755. 4. Cap. III. §. III. p. III. et Comment. nostr. Vol. V. P. II. p. 350.

** Systema Naturae. Quadruped. Ord. 2. no. 9. p. 6. edit. Lips. 1748. 8.

nihil adducimus, nisi, quod CL. Auctor sua potissimum inuenta contra variorum obtrectationes modeste defendat, et tunicam pupillarem foetus primo a se demonstratam fuisse loco hic denuo confirmet, non vero primo publice descriptam.

p. 98.

Ad historiam literariam ultimum tandem spectat caput *decimum septimum*, quo libri, quem impetus suos *anatomicos CANTIVS* vocavit, historia traditur. Iuveniles utique erant impetus illi labores, qui nostrorum temporum elegantiam atque studium, rem omnem naturae convenienter proponendi, non adsequuntur, a quorum editione CL. ALBINVS eius auctorem dehortabatur, cum icones reformandas esse totas et corrigendas censeret. Pleraeque earum factae erant ad praeparatas a CL. Auctore corporis humani partes, editae, ut fautorum sibi gratiam aucuparet editor.

Index, huic libro additus, praecipua eius momenta continet.

IX.

Recueil périodique d'Observations de Medecine, de Chirurgie et de Pharmacie. Tome I. à Paris, chez *Ioseph Barbou*, MDCCLIV. Tom. II. MDCCLV. in 8.

i. e.

Collectio periodica observationum ad artem salutarem, chirurgiam et pharmaciam pertinentium. Tom. I et II.

In vasto galliae regno, viris, civium suorum aegritudinibus, per integram vitam, consiliis et medicamentis aequae ac manu, summa cum prudentia et dexteritate, medentibus, quam plurimas utilissimasque observationes se obtulisse, nemo forsitan dubitabit.

bitabit. Hæ omnes vero, magno artis salutaris detrimento, vel cum eorundem celeberrimorum virorum vita prorsus interierunt, vel publici iuris quoque factæ, tantam tamen posteritati, quantam debuissent, non adferre potuerunt utilitatem. Ex defectu enim periodicæ cuiusdam, quæiusmodi observationibus peculiariter destinatae, collectionis, pleraeque earundem diariis eruditorum, Mercurio scilicet sic dicto gallico, diario oeconomico, et illi, quod *Veroduni* in lucem prodit, insertæ, atque istic faragini tractationum, diuersissimi studiorum generis, immixtæ, paucissimis eorum, quorum tamen interest, vel ideo innotescere potuerunt, quia non omnes, omnia ista diaria sibi comparare, nec semper immensam hanc collectionem, ad eruendum paruum huncce observationum numerum, euoluere possunt. Cligitur Auctorem, cuius nomen non expressum legimus, laudabili instituto, insignes hosce artis salutaris thesauros, propria collectione conseruare voluisse, quam maxime laetamur. Huius vero iam quatuor tomi cum initio quinti ad manus nostras peruenerunt. Prima enim huius operis collectio, quinque plagulis constans, primo iulii 1754 lucem publicam adspexit, quam quolibet primo sequentis mensis die alia, totidem plagulis constans, excepit, quarum sex integrum tomum constituunt, ita, ut quotannis duo volumina in lucem prodeant. Quaelibet cuiuslibet mensis collectio utplurimum in tres articulos diuisa deprehenditur, in quorum *primo* observationes ad artem salutarem, *secundo*, ad chirurgiam, *tertio*, ad pharmaciam spectantes, continentur, adiecta sub finem tabula, titulos observationum repetente, et sub finem cuiuslibet tomi alia adhuc tabula generali, eosdem secundum articulorum et paginarum ordinem indicante.

Non ingratum vero lectoribus nostris fore speramus, si fata et instituti rationes, prouti sensim in eo

maiores operis utilitatem mutatae fuerint, paucis
 Tom. I. adhuc exponamus. Secundum primam enim institu-
 Tom. I. ti rationem omnes ab omnibus artium scientiarum-
 praef. que cultoribus bibliopolae *Barbou* traditae obserua-
 tiones, absque ulla facta mutatione, addito, vel
 omisso quoque, prout desideraretur, auctoris nomi-
 ne, imprimi debebant, ita, ut in hoc opere, ceu
 libero campo, quilibet comparens cogitata sua extri-
 care, atque obiectiones, ab aduersariis contra eadem
 formatas, pro lubitu refutare posset. Non vero
 multo post, et quidem sub finem iam iam secundae,
 mense augusto 1754 prodeuntis, collectionis, Cl.
 Auctor, ex variis, prouti traditae erant, impressis
 obseruationibus, nimis amplo scribendi genere ad
 nauseam usque *extensis*, probe perspexit, eius modi
 scripta, contra fidem ante datam, necessario in bre-
 uem summam contrahenda esse. Prolixiorum ta-
 men in primo nascentis huius operis tomo contenta-
 rum obseruationum, utique ex parte incomparatarum,
 nec rerum dignitate adeo excellentium, vel ideo fa-
 cile veniam se impetraturum esse sperauit Cl. Auctor,
 quia acceptarum obseruationum penuria ipsi nullam
 fere eligendi copiam fecit. Posteaquam vero fama
 noui huius utilissimi laboris totam galliam celerrime,
 et quidem antea adhuc, quam primus tomus finire-
 tur, peragrauerat; Cl. Auctor in secundo tomo, qui
 solus figuris condecoratus est, ex copiosioribus, ipsi
 iam undiquaque missis, obseruationibus, varias,
 contra necessaria bonarum obseruationum requisita
 peccantes, reuicere, et lectoribus suis selectiores pro-
 ponere potuit. Hoc tempore chymicas quoque
 ipsi missas obseruationes, absque ulla difficultate in-
 ferere promisit, et sic et in hoc, et in sequente ter-
 tio tomo feliciter perrexit, in quibus nihil mutatum
 deprehendimus, nisi quod in tertio tomo, ad ex-
 plendum plurimarum desiderium, litteris paullo ma-
 iusculis usus sit, et theses digniores in lucem prode-
 untes,

T. II.
 praef.

antes, quarum unam iam secundo tomo insertam vidimus, primo latine, et dein in gallicum sermonem versas inseruerit.

Ad finem autem properante tertio tomo, mense scilicet nouembri 1755 collectio haec periodica primo bibliopolam, et cum fine eiusdem Auctorem quoque mutauit. Cl. enim VANDERMONDE, qui T. III. hos antecessoris sui labores sub auspiciis viri, senato p. 324. ria dignitate conspicui, continuauit, eosdem, variis in ornamentum huius libri, et lectorum commodum factis mutationibus, tabulaque speciali, sub finem cuiuslibet collectionis obseruationum titulos repetente, ceu superflua, omissa, ita disposuit, ut cuiuslibet collectionis *articulus primus* obseruationes proprie ad morbos pertinentes, quae physiologiam, pathologiam, hygienem et semeioticam sub se comprehendunt, *secundus* inuenta anatomica, sectiones cadaverum, omneque illud, quod chirurgiam rationalem et instrumentalem concernit, et *tertius* denique historiam naturalem, chymiam et pharmaciam contineat. Vtiliores quoque Parisiis, Monte pessulano, et in reliquis celeberrimis galliae scholis propositas theses, litteras, omniaque minora scripta, directe ad progressum supra nominatarum scientiarum tendentia, nec non notabiliore dissertationes, tam pro, quam contra sententiam quandam, modo non altercandi fine, conscriptas se exhibiturum, et descriptionem denique morborum, Lutetiam Parisiorum infestantium, singulis mensibus additurum esse, promisit. Rogauit denique auctores sub initium quarti tomi, ut, ad eo maiorem certitudinis atque fidei gradum obseruationibus suis conciliandum, nomina sua iisdem apponere non dedignentur; et sub initium quinti tomi aperte declarauit, se in posterum non nisi auctoris nomine insignitas publicaturum esse.

Obseruationes vero, quas antea bibliopolae Barbou mittere oportebat, et quae nunc bibliopolae

Vincent exhibendae sunt, non assumuntur, nisi pecunia, quae cursus nomine debetur, ab auctoribus antea persoluta sit. Exteri autem ad parcendos sumtus, observationes suas latine vel gallice scriptas Amstelodami quoque et Lipsiae bibliopolis *Arkstée* et *Merkus*, Berolini *Iohanni Neaulme*, Dresdae *Conrado Walther*, Edimburgi *Foulis*, Friburgi *Boffe*, Gedani *Knock*, Goettingae *Eliae Luzac* iuniori, Halae Magdeb. *Carolo Hermann* Hemmerde, Hagae Comitum *van Daalen*, Londini *Nourse*, Madriti *Barthelemi*, Manhemii *Fontaine*, Neapoli *Clement*, Parmae *Faure*, Taurini *Reyncens* et *Guybert*, et Tiguri *Heideggero* atque consortibus tradere possunt.

In tanta vero rerum copia recensenda, alia quidem, praeter titulos, prorsus omittere, alia tribus tantum verbis indicare, et alia denique, quae nobis attentione magis digna visa sunt, paullo luculentius declarare volumus. Sic in

Tom. I. mens. iulii 1754. articulo I. occurrit

P. 5. 1) *Epistola Cl. Dr. CANTWEL ad Cl. Dr. LE CAMUS* litem inter hos iam per annum agitatam continuans*.

p. 20. 2) *Anonymi historia morbi singularis* per octo annos durantis. Femina, quae a matre quinquagenaria in lucem edita, duodecimo aetatis anno menstruum fluxum iam experta est, decimo quarto vehementi ictu in dorso percussa, per longum satis tempus vomitu et sanguinem et alimenta reiecit, decimo sexto denique in apoplexiam et paralyfin, per octo menses durantem, incidit, atque variis postea morbis, ad tricesimum quintum usque aetatis annum, conflictata fuit, tandem abscessu vehementer dolente versus orificium ventriculi inferius, vomitu cruento, purulento, urinoso, aliarumque foetidissimarum materia-

* vid. *Journal oeconomique* du mois Avril et May 1754.

materiarum, alui, vesicae uterique euacuationibus suppressis, atque extremitatum inferiorum tumore stipato, correpta. Accedunt lipothymiae, convulsiones, per mensem durans coecitas, cum violenta febre irregulari et sudoribus frigidis, inter quae, ob suffocationis periculum, dies noctesque sedere coacta, nec dormire, nec in lecto iacere potuit. His denique mense augusto sequentis anni claudicatio se associavit. Mense vero februario anni quinti eiusdem, modo plus, modo paullo minus, affligentis, semperque continuantis, morbi, vomitus enormes purulenti, cruenti, foetidi, prima vice certa quaedam membranarum partes continuerunt, reliquis symptomatibus longe auctis, quibus ani procidentia sese iunxit. Anno morbi septimo vomitus cum membranarum partibus redierunt, et pedes, ob coactum situm adducti, abbreviari visi sunt. Mense ianuario anni octavi per plures dies foetidissima euomit cum membranis cysticis, quarum pars quoque per aluum secessit, quo facto, pedes non solum facilius mouere, sed et iisdem, et quidem absque ulla claudicatione, incedere potuit. His euacuationibus imminutis, aluus per triginta nouem dies, absque ullo aegrae incommodo, clausa fuit, et die vicesimo primo martii prorsus restituta optime valuit. Hanc excipiunt

3) *consultatio de curanda arthritide haereditaria* p. 30. et

4) *epistola de transpiratione, et feminarum fluxus menstrui causa*, in qua Anonymus Auctor ostendere conatur, nos hyemae plus, quam aestate, transpirare, atque parciolem feminarum transpirationem earundem fluxus menstrui causam esse.

Articulus II.

1) *epistolam exhibet, qua varii errores in pharmacia hodierna, a Cl. PYRAVX * edita, commissi deteguntur, sequuntur* E 4 2) co-

* vid. Comment. nostr. Vol. I. P. III. p. 473.

- P. 78. 2) *cogitata de salibus neutris cum confectariis quibusdam arti salutari utilibus*, in quibus Anonymus Auctor, salia neutra ex unione binorum acidorum componi posse, atque acidum vitriolicum combinationem reliquorum acidorum cum substantiis alcalinis, non tam tollere, quam tantum modo debilitare, sibi persuadet.

Mensis augusti 1754 Articulus I.

- P. 83. 1) *epistolam* continet *de tribus diuersis morbis*, quorum primum adduxisse sufficiet. Anonymus Auctor arti salutari non addictus, iuuenem robustum viginti quinque annorum, subito a retropulsis ulceribus venereis cancris, dolore, dysuria, et vomitibus correptum, mox in paralyfin internam vesicae et intestinorum incidisse, et hora decima vespertina mortuum esse, perhibet. Sequentes numeros, qui consultationem quandam variasque morborum curationes continent, lubentes praetermittimus.

Articulus II.

- P. 140. 1 et 2) *observationes de cancro mammarum* tradit, quas alia
- P. 149. 3) *de gangraena pedis* excipit. Femina viginti sex annorum die, post felix puerperium, duodecimo, sponte gangraena pedis corripitur, quo, postero die, supra genu amputato, gangraena nouos progressus fecit ita, ut non solum versus femur proserperet, sed altero quoque pede gangraena affecto, post tres, et quod excurrit, septimanas, moriretur. Sequitur
- P. 153. 4) *epistola Cl. L. H. S. Chirurgi ad Cl. PONTARDIN iuniorem Chirurg. Remensem*, qua narratur, Cl. LE CAT die decimo quinto maii 1754. intra septemdecim minuta lithotomiam in septem aegris feliciter exercuisse.

In mensis septembris 1754 Articulo I.

1) *Cl. MISSA observationem de vitio quodam singu-* p. 163.
lari conformationis tradit, atque puellam, die decimo
octavo iulii 1754 in lucem editam, cum labio supe-
riori excavato leporino, defectu ossium maxillarium
superiorum, ossium palati, totiusque palati mollis,
aliisque, circa has partes, conformationis vitiis solli-
cite describit, cuius habitum externum quoque, cutis
excoriatione, maculis rubris dolentibus, et tumori-
bus scrophulosis circa malleolos pedum, admodum
vitiatum deprehendit. Sequens vero

2) *quaestio de rabie*: An lac vel butyrum vaccae p. 167.
furiosae nocere possit, nec ne? argumentis pro et
contra allatis, in spem futurae decisionis, erudito-
rum disquisitioni commendatur. In reliquis autem,
consultationibus, atque variorum morborum cura-
tionibus, nihil notatu dignum deprehendimus.

Articulo II.

1) *Epitome thesaeos medico chirurgicae in scholis fa-* p. 211.
cult. medic. Paris. die vigesimo quinto april. 1754. a Cl.
H. S. MACQVART propositae: An lithotomia latera-
lis securius faciliusque cum instrumento, sub nomine
lithotomi tecti cognito, perfici possit? continetur,
quam vero, in nouam epitomen contracturi, lecto-
ribus nostris, ob figurarum quoque defectum, pror-
sus obscuram redderemus. Sequuntur

2) *cogitata Nobiliss. MAVPILLIER iunioris, chi-* p. 231.
rurgi, de lithotomia Cl. LE CAT die decimo quinto maii
1754. mense huius collectionis praecedente a Cl. L. H. S.
chirurgo, descripta, in quibus primo Cl. LE CAT
operandi methodum exponit, et secundo, posito Cl.
LE CAT tanta dexteritate pollere, ut tot ad opera-
tionem, periculi plenissimam, necessarias encheire-
ses unico horae minuto perficere possit, aliis diiudi-
candum, relinquit, an eius modi praecipitantia aliis
commendanda sit?

In mensis octobris 1754. Articulo I.

p. 243. 1) *Observatio de vitio conformationis singulari, cuius mense praecedente huius diarii, a Cl. MISSA, mentio facta fuit, continuatur, et mutationes, quae isti puellae sensim acciderunt, una cum difficultatibus, in deglutitionis negotio occurrentibus, exponuntur.*

p. 249. 2) *Epistola Cl. BURETTE ad Cl. FALCONET, de dormitore extraordinario die decimo septimo ian. 1714 exarata. Faber lignarius quinquaginta annorum, ex aliquot annis pietati nimis operosae deditus, atque subita morte amici, quo cum paulo ante altercatus erat, percussus, die decimo quinto aprilis 1713 in nosocomium charitatis parisiinum deductus, semi hebes tristisque visus, ceterum sanus, ad quaestiones respondens, post aliquot dies, obdormiuit ita, ut, sensu motuque corporis abolito, nihil appeteret, ori tamen ingesta deglutiret, ceterum colore faciei rubro, respiratione libera, pulsu forti, aequali, et ad modum lento, gauderet. Venae sectiones et vomitoria illum semel per viginti quatuor horas resuscitarunt, postea vero rursus obdormiens, ne quidem iterata proiectione in aquam frigidam resuscitari potuit, donec tandem, circa finem augusti, uxori suae redditus, sensim sponte euigilaret, posteaquam fere sex menses somno obrutus fuerat.*

p. 252. 3) *Epitome conuentus publici academ. reg. scientiar. elegantiorum litterar. et artium Rothomagensis a Cl. LECAT communicata; ex qua saltem notamus, Cl. LECAT epitomen dissertationis de febribus malignis, et illis praecipue, quae Rothomagi, circa finem 1753 et initium anni 1754, grassatae sunt, praelegisse; in qua primo morbi historiam, curationem, et cadauerum exinde mortuorum sectiones, tradidit; secundo ostendere conatus est, morbos internos, et in specie febres istas malignas, nil nisi morbos externos, ad modum cognitos, esse, siquidem ex cadauerum inspectione probare annisus est, febres istas, nil nisi herpetem*

herpetem,
tem,
etum p
topicis
bet, a
iam co
non in
quanti
que h
morbo
epider
que ex
4)
vigefin
proxim
Etam
esse v
5)
Vir tr
nitate
appet
mult
lupta
in su
come
ut ta
come
dulg
poris
gidis
LE Y
purg
omn
Ost
por
Tar
per

herpetem, ventriculum et intestina tenuia occupantem, fuisse; remedia quoque, quae optimum effectum praestiterint, hunc ideo saltem praestitisse, quia topicis, quae chirurgia, in curando herpete, adhibet, analoga fuerint. *Tertio* denique causas horum iam cognitorum morborum inuestigaturus, easdem non in humoribus nostris, sed in fluido nerueo, vel quantitate vel qualitate peccante, residere asserit, atque hanc nouam theoriam suam, ad omnes fere morbos externos, speciatim contagiosos, et hinc ad epidemicos exanthematicosque, adplicare, eosdemque exinde explicare, conatur.

4) *Epistola Cl. de MEYSEREY ad Cl. IMBERT d. p. 262. vigesimo aug. 1754 exarata, de morbis epidemicis, proxime praeterito hyeme et veris principio Stampis, (à Etampes) regnantibus, eum praecipue in finem scripta esse videtur, ut methodum suam curandi defendat.*

5) *Effectus aquae picis liquidae ab aegro ipso relati. p. 268.* Vir triginta trium annorum, temperamenti calidi, sanitate infirma, ventriculoque debili affectus, multum appetens, minime sobrius, ante et post prandium multum studens, post meridiem ab hora 4 - 7 voluptatibus indulgens, et curis domesticis excruciat, in summam corporis debilitatem incidit, omnia, quae comedit, nisi corpus moueret, rursus euomit, ita, ut tandem aqua pota ipsi dolores excitaret. Parum comedens, ventrem valde adstrictam, adpetitui indulgens, valde relaxatam, habuit. Extremitates corporis, ipsiusque nasus, mense quoque augusto, frigidissimae fiebant. Tunc temporis in Cl. BERKELEY librum incidens, sine instituta venae sectione purgationeque, nec ullo diaetae regimine obseruato, omni mane lagenam aquae picis liquidae epotauit. Octauo die ventriculus restitui, extremitatesque corporis rursus calorem naturalem induere coeperunt. Tandem vero nauseabundus hanc aquam bibit, quae per urinas proportionate non secessit, sed transpirationem

tionem auxit, et semen masculinum colore et odore suo imbuat. Vltimis diebus statim post eiusdem epotationem, et per duas circiter horas, abundanter, ac si mercurio inunctus fuisset, salivam expuit, absque tamen gingivarum tumore. Die vicesimo pallidus alias, faciem rubicundam habuit, et post epotam aquae picis liquidae lagenam, hora quarta pomeridiana subito febre correptus, longissimum violentissimumque paroxysmum expertus est, in eruptionem pustularum, scabiei humidae similium, se terminantem. Hae totum corpus, exceptis ventre et dorso, occupantes, post octo dies, pure effuso sponte exsiccabantur, quo facto bene valens surrexit, et, licet haec aqua vires ipsi ad venerem necessarias non restituerit, de reliquo tamen per septem sequentes annos optime valuit. Sequentes vero

p. 274. 6) *observationes de febre continua cum tetano, nec non*

p. 281. 7) *consultationes varias lubentes praeterimus.*

In articulo II.

p. 291. *Observatio Cl. DESTREMAV curatioque vulneris continetur, gladio sinistrae genae infligti.*

Articulus III. vero

p. 295. 1) *Epistolam in dissertationis forma Cl. P. de Ste C --- ad Cl. B. de Analyti chymica exhibet, in qua ostenditur, errorem esse, si dicamus, plantarum principia ideo, per analysin chymicam, non cognosci posse, quia ex omnibus plantis, per destillationem ex retorta, igne nudo applicato, semper fere eadem producta obtineantur. Analytin chymicam enim vegetabilis cuiusdam nihil aliud esse asserit Cl. Auctor, quam resolutionem seu separationem principiorum eiusdem efficacium, per illa ex omnibus cognitis mediis praestitam, quae, pro circumstantiarum diuersitate, secundum artis indicationes applicari possunt. Et hinc ostendit*

dit combustionem, incinerationem, destillationem ex retorta igne nudo, infusionem calidam, frigidamque, decoctionem, reliquaue omnia per se separatim spectata, insufficientia; resolutionem autem vegetabilium per congelationem, si v. g. infusum plantae, ope aquae frigidae, maximo frigori exponatur, unum ex illis mediis esse, quae corporum principiis exiguas admodum et fere nullas mutationes inducat, idque ex congelatione vini, aceti, cet. ulterius illustrare conatur.

2) *Epitome litterarum Cl. L. H. S. responsoriarum ad p. 313. cogitata Cl. MAUPILLIER iunioris, praecedenti huius periodicae collectionis mensi inserta.* Ex variis autem, quas

Mensis nouembris 1754. Articulus I. continet Consultationibus, obseruationibusque de morbis p. 323. conuulsiuis, rheumaticis, uteri haemorrhagiis, aliisque, saltem notamus,

Cl. L. narrare, in feminae, per triennium pa p. 350. roxymis hystericis, apoplecticis et conuulsiuis vexatae, die decimo sexto sept. 17 - - autem vera apoplexia tactae, et hac d. vicesimo secundo eiusdem mensis demortuae, cadauere, inter alia quoque, in parte cerebri callosa, duas eminentias, ab utraque falcis parte, versus partem eius mediam, fuisse; in quarum qualibet aperta, lamina ossea lineam crassa, octo vel decem lineas lata, et sedecim vel viginti lineas longa, deprehensa fuerit.

In Articulo II.

1) *Curatio vulneris abdominalis traditur. Hanc p. 361. excipit*

2) *Dissertatio de puerperio, in quo foetus a Cl. p. 368. THIBAVLT, Acad. Rothomagens. socio, in cauitate abdominis inuentus fuit*. Femina octo infantum mater,*

* Academiae Rothomag. d. 22 nouembr. 1753. praelecta.

ter, quae, post septimum puerperium, abscessu notabili in inguine, versus superiores tamen infimi ventris partes plus quam quatuor digitos transversos tendente, atque difficulter cicatricem induente, laborauerat, nona vice grauida facta d. tertio nou. 1753. media nocte, iusto tempore, doloribus ad partum vehementissimis et fere continuis corripitur. Licet vero, secundinis sponte apertis, caput infantis, situ felicissimo, introitum arcus ossis pubis occuparet, per duas tamen sequentes horas non ulterius progrediebatur. Accedebat potius, doloribus ad partum fere continuis, aliud doloris genus sub umbilico, non definiendum, quod nausea, vomitus, lipothymiae, pulsus paruus, frequens, cum extremitatum frigore, excipiebant, ita, ut Cl. THIBAVLT, hora post quintam matutinam dimidia, accersitus, illam, licet omnia ad partum rite composita esse viderentur, inopinato, post tres horae quadrantes expirare videret. Aperto abdomine posteriora infantis nuda conspexit, utero licet non aperto. Longitudine sua parum oblique extensus toto corpore suo dextrum latus occupabat, capite in uteri vagina, sub arcu ossis pubis, quasi inclauato. Reliquum corpus, super intestina matris quasi extensum, in balneo sanguinis, admodum liquefacti, natabat, sub quo secundinae valde amplae cum funiculo admodum longo iacebant. Infans mortuus viginti libris grauior, scrotum liuidum tumefactum, et caput, solita, ab arcu ossis pubis, impressione notatum, inueniebatur. Vterus versus sinistrum latus inclinatus, hocque suffultus, aperturae ad infantis extractionem factae oppositus, maximo capite humano maior, corpore suo et tubis absque ruptura integer, versus unionem vero orificii sui cum vagina posterius largam rupturam ostendebat, per quam infans aequae ac secundinae abdomen intrauerant. Huius rupturae causam Cl. Auctor in abscessum, septimum puerperium sequentem, coniicit, qui

qui vaginam, vel eius nexum, ita debilitare potuerit, ut cicatrix, et partes hinc debilitatae, octauo, licet felicissimo, puerperio magis dilatatae, et nono demum ruptae sint. Cl. LE CAT, hanc obseruationem Auctori huius periodicae collectionis communicans, asseruit, se anno 1743 in parte superiore colli uteri similem aperturam inuenisse, per quam infans, si viuus validusque fuisset, itidem in cauitatem abdominis, peruenire potuisset. Sequitur

3) *obseruatio de cancro*, et

p. 376.

4) *de suppuratione quadam cohibita.*

p. 380.

Articulus III.

1) Cl. P. - - de Ste* C* *epistolam exhibet, qua co-* p. 383.
gitata de salibus neutris mensi iulio 1754 huius diarii
inserta diiudicantur atque solide refutantur.

In mensis decembris 1754. Articulo I. occurrit

1) *Epistola ad Auctorem huius diarii de epilepsia.* p. 403.

Cl. huius diarii Auctor, in mensis septembris Articulo I. p. 196, dubius, utrum venaesectione epilepsiae paroxysmos praecaueat, an potius reuocet? hanc dignam quaestionem esse iudicabat, quae curatius examinetur. Huic igitur quaestioni responsurus Cl. huius epistolae Auctor, quatuor epilepticos in medium profert, recepta methodo, purgationibus scil. venaesectionibus cet. curatos, quibus omnibus sub finem curationis venaesectionem prophylacticam, quolibet trimestri repetendam, felicissimo cum successu, commendauit. Optimam enim epilepsiam p. 414.
curandi methodum esse arbitratur, si primas vias euacuemus, plethoram imminuamus, massam humorum, et interdum quoque organa digestionis inservientia, corrigamus, dein distributionem spirituum animalium magis regularem reddamus, nimiamque tandem eorum agitationem sopiamus, id, quod ipsi absque venaesectionibus vix praestari posse videtur.

2) Cl.

p. 416. 2) *Cl. B. observatio hydropis, feminae abortienti superuenientis, methodoque singulari curati.* Femina post lapsum abortiens, lochiis biduo post prorsus cessantibus febre vehemente viuisque uteri doloribus, lipothymiis per interualla comitatis, corripitur. Post venaesectiones et iterata medicamenta sursum deorsumque purgantia, surdi tamen dolores in infimo ventre remanent, urina parcius profluit, venter sensim, cum fluctuatione quadam, ut pila lusoria resonans, intumescit, aegraque marcescens non nisi ructibus editis paullo leuatur. Omnibus frustra tentatis sufficiens quantitas ceparum albarum, grosso modo contusarum, atque per viginti quatuor horas aqua vitae maceratarum, cataplasomatis forma ventri et plantis pedum imposita, urinas prouocauit, ventrem ad statum naturalem reduxit, atque menstrua, magno aegrae commodo, prima vice rursus, licet parua quantitate, excitauit. Pedum vero hinc secutam inflationem atque respirationem difficilem, idem cataplasma plantis pedum denuo impositum, liberiores reddidit et dissipauit. Et cum purgans, hoc tempore datum, omnia, vix depulsa, symptomata reuocaret, idem cataplasma aegram rursus ab omnibus liberauit; hinc exacto vitae regimini tantum adstricta sensim conualuit. Idem cataplasma vero aliis hydropicis impositum nec adiumenti nec detrimenti quicquam adtulit.

p. 419. 3) *observatio de fluore albo,*

p. 422. 4) *consultatio de asthma, et*

p. 428. 5) *morbis singularis ventriculi.* Viro quinquaginta annorum, qui, ex triennio, de obice in ventriculo, digestionem impediens, conquestus erat, posteaque omnia, tam alimenta quam potulenta, rursus, una cum saburra viscida, porracea, grisea, bruna, nigricante, euomuerat, die vicesimo februar. 1754 a medico aqua tepida ad vomitum usque bibenda suadetur, optimoque cum successu per aliquot dies ab eodem usurpatur.

usurpatur. Hoc remedii vero genere postea neglecto inter narcoticorum usum, per duodecim dies continuatum, tandem marcore consumtus obiit. Sectione p. 438. igitur instituta hepar minus firmum, pallidiusculum, pancreas scirrhosum, et lien eximie paruus deprehensus fuit. Ventriculi vero membrana villosa versus orificii inferioris infundibulum, quatuor digitorum transuersorum longitudine, ad modum crassa, in pluribus huius circumferentiae punctis, eminentias tuberculatas, materiebus viscidis crassis et tenacibus obductas, formabat, quae, superficiebus suis se inuicem tangentes, orificium pylori ita claudebant, ut specillum vix transitum inueniret *. Sequitur

6) Cl.

* Nos in phthifico 54 annorum, cuius umbilicus, sex menses ante eius obitum, in tumorem, volae manus circumferentia, durum dolentem sublatus, posteaque sponte apertus, pus cum alimentis potulentisque, per aliquot septimanas usque ad eius d. 12 sept. 1750 infecutam mortem effuderat, similem fere statum inuenisse recordamur. Pulmones enim undiquaque pleurae accretos, scirrhosos et pure sca- tentes, pancreas in praegrandem scirrhosum tumorem expansum, et hepar superius pallide liuidum, inferius vero atro viride inueniebamus. Illa vero hepatis extremitas, quae alias in sinistro hypochondrio recondi solet, et ventriculi pylorus, versus umbilicum protensi, tam inter se ad angulum acutum, quam cum peritoneo circa umbilicum concreti erant. Ulceris apertura per umbilicum recta in ipsum ventriculum hiabat. Huius vero parietes, in extremitate dextra a pyloro ad quatuor digitorum transuersorum longitudinem circum circa pollicem, et quod excurrit, crassi, consistentiae et duritiei adiposo cartilagineae, in superficie interna undiquaque eminentiis planis rotundis, pollicem fere amplis, duas siue tres lineas crassis, duris, superius concavis, inferius conuexis, atque parua media basi, ceu pedunculo quodam adhaerentibus, obsiti conspici- bantur.

- P.439. 6) *Cl. H. M. MISSAE* descriptio singularis crustae lacteae, cuius curationem in sequentibus tradere promisit.
- P.446. 7) *Quaestiones propositae*: 1) An venae sectio post sudorem criticum febrim tollentem conducatur? affirmando soluitur in casu plenitudinis. 2) Quando puerpera purgari debeat? respondetur, ob inflammationis metum ante diem decimum quartum vel vicesimum primum nunquam et 3) causam subito accedentis subitoque cessantis suppressionis vocis, in nervis recurrentibus quaerendam esse adseritur.

In Articulo II. vero

- P.447. 1) *Fractura cranii absque trepanatione sanata*,
- P.452. 2) *Hydatides ovarii sinistri ex refrigerio et febre post puerperium ortae, hydropem mentientes, et*
- P.455. 3) *Cl. H. K. O. cogitata de venae sectione* proponuntur, in quibus ostendere conatur, venae sectionem, nec adeo crebro, nec in omnibus morbis, sed urgente tantum symptomate quodam grauiori, adhibendam, et antea tamen probe perpendendum esse, annon huic euacuationi alia, v. g. alui purgatio, et interdum longe felicius securiusque substitui possit, id quod variis exemplis illustrat, et sanguini, ceu vitae principio et criseos auctori, parcendum esse statuit.
- P.460. 4) *Epistola de conformatione quadam singulari*, in qua monstrum humanum ad umbilicum usque bicorporeum, ab umbilico vero ad pedes unicum tantum hominem repraesentans, d. vicesimo septimo dec. 1722 natum, et d. quarto febr. 1723. mortuum, quoad habitum externum describitur.
- P.466. 5) *Epistola responsoria Cl. L. H. S. ad animaduersiones Cl. MAUPILLIER, Cl. LE CAT promittitudinem in calculo secundo vindicans.*

In Tomi II. mensis ianuarii 1755. Articulo I. deprehendimus

1) Cl.

1) Cl. MISSAE, continuationem observationis de vi. p. 5.
tio singulari conformationis, in qua ultima fata istius
puellae, cuius mens. sept. et octobr. Tom. I. men-
tio facta fuit, fusius describuntur.

2) Cl. CHEVALIER, medici regii epistolam de arthri- p. 20.
tide ad auctorem huius diarii die undecimo dec. 1754.
exaratam, in qua, decoctum florum Sambuci cum
lacte, calidum, tam partibus affectis affusum, quam
easdem in illud immergendo, ut et, napos minores
nigricantes raspatos cataplasmatibus forma applicatos,
arthritidem intra paucas horas, quin imo intra quin-
decim minuta penitus curasse asseuerat, aliaque spe-
cifica contra asthma, diarrhoeas dysenteriasque com-
mendat.

3) Epistolam Cl. MORAND ad Cl. NAVIER de p. 24.
morbo feminae Supiot dictae, Paris. die vicesimo quinto
octobr. 1753. exaratam.

In Articulo II. occurrit

1) Luxatio incompleta maxillae, cuius reductio impe- p. 28.
dimenta admodum notabilia obtulit, die quarto iulii 1754.
Cl. LE CAT Academiae Rothomagensi praelecta. Os vi-
ri, post magnam oscitationem, die duodecimo iul.
1753. apertum manens, omnibus a variis et ab ipso
Cl. LE CAT fere frustra adhibitis, tandem ab eodem
die vicesimo septimo iulii 1753. solis pollicibus suis
linleo inunitis reponitur.

2) Cl. MARIGVES Chirurghi observatio herniae sin- p. 31.
gularis aliorumque conformationis vitiorum in uno eo-
demque subiecto. In regione epigastrica inferiore in-
fantis, iusto tempore die decimo tertio aug. 1754.
post partum admodum laboriosum, mortui tamen
editi, saccus, quatuordecim pollicum circumferen-
tiae, rotundus, a peritoneo et epidermide forma-
tus, ex umbilico pediculo quodam pendulus, haere-
bat, in quo Cl. Auctor, epiploon, hepar, lienem,
ventriculum, pancreas, magnam mesenterii portio-
nem,

nem, omniaque fere intestina, in abdomine vero, nil nisi renes, cum capsula atrabiliaria sinistra, dextra fere annihilata, vesicam, et vasa sanguifera maiora, mesenterii partem, nec non coli portionem; diaphragma autem versus abdomen conuexum, inuenit. In pectore, cor admodum magnum, oesophagum vero, a bifurcatione tracheae, intra duas mediaستي laminas, versus sternum et cartilaginem xiphoideam procedentem, et per umbilicum in ventriculum intrantem vidit. Labium superius leporinum, insimul fissuram ossis maxillaris superioris, diuisionem palati duri molli-que una cum duabus uuulis conspectui exhibuit. Caput sanguinem extrauolutum continuit, et in manu dextra radium cubitumque longe a se inuicem distantes, primumque ordinem ossium carpi in hac distantia locatum atque per fortia ligamenta firmatum inuenit. Quae omnia et singula curiosius examinavit atque descripsit.

- P. 43. 3) *Epistola Cl. BONAMI Chirurghi ad Cl. CAMBON, de duabus lithotomiis cum lithotomo occulto peractis, quae aegrorum historias ante institutam operationem, exempto-que calculos describit, et*
- P. 46. 4) *Responsum Cl. CAMBON, ea, quae iisdem, operatione peracta, usque ad sanationem acciderunt, continet.*

Articulus III. exhibet

- P. 51. 1) *Cl. P. DE STE C - - epistolam primam, de natura sulphuris, Paris. die decimo decembris 1754. exaratam, in qua sulphur commune ad salium acidorum classem refert, illudque, acidum vitriolicum, per unionem abundantis phlogisti, concretum, definit, cuius indissolubilitas in aqua mere dependeat ab abundantia phlogisti, quod itidem impediatur, quo minus syrupum violarum rubro colore tingere possit. Per combustionem sulphuris enim non acidum vitriolicum purum, sed acidum volatile produci, quod de natura*
materiei

materiei
obtinere
lintea se
gulando
cet. H
verum
acidum
enim vi
ditum,
deprehe
ordinis
quolibet
ita satu
Quod si
terie p
prae re
autem
pate su
trum
seu sal
Cum
debilis
seu sal
num,
posse.
trum
tro,
v. g.
pri,
liquor
cae
sulph
esse p
que,
utam
salia
sulph

materiei pinguis participet, propriosque characteres obtineat, delendo scil. florum colores, dealbando lintea sericea, impediendo fermentationem, et coagulando sanguinem longe minus, quam reliqua acida cet. Hoc acidum quoque alcali fixo unitum, non verum tartarum vitriolatum, sed sal producere, quod acidum vitriolicum *purum* rursus destruat. Acidum enim vitriolicum ex sulphure extractum, deterius redditum, et, si hoc verbo uti liceat, quasi degradatum, deprehendi, ita, ut illud, acida mineralia inferioris ordinis, facile expellere possint, quod itidem, de quolibet acido vitriolico, valere asserit, si phlogisto ita saturetur, ut ad statum sulphuris propius accedat. Quodsi vero hoc acidum volatile sulphureum, a materie pingui, liberetur, tunc statim efficaciam suam prae reliquis acidis recuperare. Acidum sulphureum autem sub forma sulphuris adhuc acidum esse, ex *hepate sulphuris* patere arbitratur, quod, verum sal neutrum, et hinc quoque potius *sulphur neutralisatum*, seu *sal neutrum sulphureum*, appellandum esse, asserit. Cum vero acidum sulphureum, ceu pingui abundans, debilissimum sit, hinc quoque ex hepate sulphuris, seu sale neutro sulphureo, addito aceto, succo limonium, acetosae cet. facillime expelli et praecipitari posse. Et eo ipso momento, quo sal sulphuris neutrum liquidum, cum alio quodam liquido sale neutro, ammoniacali, terreo, metallico, confundatur, v. g. si solutio vitrioli martialis, venerei, zinci, cupri, ferri mediante nitro etc. cum hepate sulphuris liquido misceatur, tunc acidum dissolutionis metallicae statim basin salinam sulphuris arrepturum, et sulphur una cum basi metallica se praecipitaturum esse perhibet. Quodsi vero sale ammoniaco quocunque, ad decomponendum sal neutrum sulphureum, utamur, ex dupla hac decompositione duo nova oriri salia neutra, quorum alterum, ex alcali fixo hepatis sulphuris cum acido salis ammoniaci unitum, fixum; alterum

alterum vero nouum sal ammoniacale, ex sulphure in acida qualitate alcali volatili unitum, verum sal ammoniacale volatile sit; et quidem eo magis volatile, quia ex duabus substantiis separatim volatilibus compositum deprehendatur. Quod vires autem acidi sulphuris non in alcali fixum et volatile solum, sed et in calces, terras absorbentes, et metalla exferantur, ex eo patere arbitratur, quod calx cum sulphure itidem hepar sulphuris formet, et quod sulphur in puluere, cum limatura martis et aqua, ferrum penetret, et efferuescentiam, licet lentam, producat. Cinnabarim quoque, tam naturalem, quam artificialem, verum sal neutrum sulphureum volatile esse, quod per alcalia fixa, absorbentia terrea, ferrum, cuprum, plumbum, regulum antimonii, argentumque ipsum decomponi possit, ita, ut cum omnibus hisce substantiis noua salia neutra formantur. Sic quoque antimonium crudum verum sal neutrum sulphureum metallicum esse, et auripigmenta ad hanc quoque classem pertinere ostendit; et in facultate sulphuris acida, se unam, ex principibus naturæ machinis, ad mineralisationem aptis, perspicere autumat.

In mensis february 1755. Articulo I.

- P. 67. 1) *Quaestio die vicesimo quarto 1754. proposita: An virus variolarum intra corpus inoculatione debeat intrudi? affirmando resoluitur.*
- P. 84. 2) *Epistola Cl. MOVCEY ad Cl. P., de diuersis morbis singularibus, in nosocomio fani St. Macloiii (S. Malo) tractatis, die vicesimo quinto dec. 1754 exarata. Virgo viginti duorum annorum robusta, casum ante aliquot annos perpeffa, mense aprili 1754 in nosocomium recepta, nil nisi vehementem capitis dolorem sine febre conqueritur, et, hoc tandem liberata, dimittitur. Post aliquot vero dies, onus capiti impositum ferens, retro in terram procidit, et, post*

tres

tres septimanas, rursus in nosocomium recepta, continuo, de horrendo capitis dolore, querebatur, cui lipothymiae et vomitus accedebant. Tumor fabae magnitudinis, durus, rotundus, quem in parte capitis posteriore, superiore, et laterali sinistra, gerebat, ad pugni magnitudinem, absque ullo alio, quam ante dicto capitis dolore, increfcebat, et mense post aegra sensim, absque ulla sensibili oculorum mutatione, visu priuabatur. Post tres septimanas brachium atque pes, dextri lateris, paralytici fiebant, quam paralyfin plenaria urinae incontinentia, somnolentia, et hanc denique, die nono nouembris mors excepit. Tumor capitis apertus massam carneam, albicantem, duram, scirrhosam, manifestauit, et os parietale sinistrum prorsus erosum, totoque illo, quod tumor tegebat, spatio, destructum, id, quod foramen $2\frac{3}{4}$ pollicum longum, et duorum pollicum latum, effecit, in cuius circumferentia, externa ossis lamina, semipollicem latius quam interna, erosa conspiciebatur. Circa magnum tumorem plura aderant parua tubercula, sub quibus externa parietalis lamina corrosa, interna vero, carie exesa, et pluribus foraminibus perforata, erat. Pars ossis, hoc vacuum replens, durae matri, hoc loco itidem scirrhusae, adhaerebat, sub qua superficies substantiae corticalis cerebri callosa inueniebatur. Nulla vero virus venerei, scrophulosi, scorbutici, vel cancrofi suspicio, vel signum, detegi potuit.

Secundum et tertium casum, ne nimis fusi simus, praeterire cogimur.

3) *CL. LE CAT observatio, de morfu anatis irati ve-* p. 90.
nato et mortifero. Matthias Gron, rusticus nouemdecim annorum, optime valens, die undecimo martii 1752, ex ioco anatem marem, oestro venereo percitum, a femella, separat. Hic vero iratus, rostro suo Matthiae labium superius, sinistra parte, prehendit, illudque vehementer vellicat. Labium hinc

inflatum, durum, dolere incipit, et, post aliquot dies, tumor faciem, collum, brachiumque prehendit, febreque accedente oculi intumescunt, labiumque ulceribus, et escharis gangraenosis, obseritur. Vena in brachio pertusa, nihil amplius suscipitur, hinc symptomatibus, a collo ad pectus, migrantibus, speciemque peripneumoniae repraesentantibus, aeger die septimo aprilis moritur.

- p. 92. 4) *Excerptum ex epistola Cl. nostri quondam, GÜNZLII die decimo tertio iunii 1753, de puella praeternaturaliter obesa* *. In dissectione praeter alia ventriculū, prope orificium superius, diaphragmati adhaerentem, atque hanc adhaerentem partem, quoad dimidium putrefactam ruptamque inuenit, quamquam puella antea de nullo dolore conquesta fuit.
- p. 93. 5) *Relatio de cancro extraordinario Cl. IOH. KAI, a filio communicata, ex philosoph. Transact. desumpta.*
- p. 94. 6) *Epistola Cl. MISSA, ad auctorem huius diarii, de dormitrice extraordinaria, die decimo decembr. 1754. exarata.* Femina quinquaginta annorum, temperamenti melancholici, quotidie, oriente sole, in lethargum incidit, qui, cum sole adscendente, increuit, cum descendente se imminuit, et cum ingruente nocte prorsus cessauit. Rigida fuit et conuulsa, conuulsionibus, circa resurrectionis tempus, auctis, omnique sensu abolito. Noctes peruigilauit et emarcuit, quid vero tandem euenerit, nescit.
- p. 99. 7) *Cl. H. M. MISSA, dissertatio, de tumore scirrhuso, inter peritoneum et partem superiorem musculi recti et transuersi, sito, cum subsequente.*
- p. 105. 8) *Consultatione, ad subleuandum aegrum, qui vero inter curationem, peruerse adhibitam, mortuus est.*
9) *Cl. HATTE, obseruatio de satyriasi.* Priapismum, satyriasin, et tabem dorsalem, a se inuicem ita distinguit,

* Descripta in Promptuar. Hamburg. Tom. XI. P. IV. no. 3. p. 356. et Comment. nostr. Vol. III. P. III. P. 434.

guit, ut erectionem penis continuam, absque seminis
 iaculatione, priapismo, nimis frequens vero con-
 cumbendi desiderium cum seminis iaculatione, tan-
 dem lethifera, satyriasi, proprium, tabem dorsalem
 vero ab illa, quam Auctores exhibuerunt, descriptio-
 ne, diuersam esse iudicet, illudque exemplo viri illu-
 stre, qui anno aetatis vicesimo septimo prima, anno
 aetatis trigesimo primo secunda, et anno aetatis qua-
 dragesimo tertia vice die vicesimo dec. 1754 in saty-
 rialin et tabem dorsalem inciderit.

Articulus II. continet

1) Cl. LE CAT *exstirpationem amygdalarum scirrho* p. 115.
farum. Duas methodos proponit, quarum prima in-
 strumento secante, altera ligatura, perficitur. Pri-
 mam vel cultro ancipiti recto, vel cultro curuo, in
 extremitate, globulo munito, vel curua forcipe, quam
 etiam delineare curauit, cuius ambae extremitates
 globulo munitae sunt, institui posse, docet, ambas-
 que methodos inter se comparat, atque, experien-
 tia edoctus, declarat, exstirpationem cum instrumen-
 tis secantibus, longe tutiorem, breuiorem, atque
 iucundiorem esse, quam illam, quae ligatura perfici-
 tur.

2) Cl. D. Chirurgi *obseruatio bubonocetes.* Vir sexa- p. 127.
 ginta sex annorum, aliquot dies post operationem in-
 stitutam, gangraena moritur.

3) *Effectus scorbuti, a chirurgo quodam, in femina* p. 130.
quinquaginta annorum, anno 1754 mortua, obseruati.
 Inter alia dira huius morbi symptomata, aegra quo-
 que, in lecto se vertens, humerum dextrum diffre-
 git, quem sectione, post mortem, instituta, duos
 transuersos digitos tam supra, quam infra, fractu-
 ram, carie ita exesum inuenit, ut canalus osseus vix
 tertiam naturalis crassitiei suae partem aequaret, la-
 minaeque diffractae adeo attenuatae et transparentes
 conspicerentur, ut digitorum pressioni facile cede-
 rent.

rent. Medulla quoque nil nisi faniem coenosam, fuscā, et quoad tactum, ab immixtis filamentis of-
seis destructae substantiae reticularis internae, aspe-
ram exhibuit.

- P. 135. 4) *Excerptum ex epistola* Cl. SCHLOSSERI, ad
Cl. MISSA, *Londini die vicesimo octavo nouembr.*
1754. *exarata, de singularibus quibusdam agarici effe-*
ctibus, ex Cl. WARNERI editis obseruationibus, de-
promptis *.

In Articulo III.

- P. 139. *Excerptum duarum litterarum, Londini die vicesimo*
sexto decembr. 1754 ad Cl. MISSA scriptorum, exhi-
betur. 1) *Londini vehementissimus capitis dolor* intra
duo vel tria minuta, aliquot drachmis aetheris Fro-
benii, seu liquoris mineralis anodynī, manui infusus,
P. 140. frontique adplicatis, curatus esse dicitur, et 2) ibi-
dem in nosocomio militari *leprosus*, intra paruum
temporis spatium, scrupulo uno amalgamatis stanni,
quotidie exhibito, curatus esse perhibetur. Hoc re-
medium in principio euacuationes admodum notabi-
les excitauit, quae sensim vero sese imminuerunt.

In mensis martii 1755 Articulo I. occurrit

- P. 147. 1) *Epistola* Cl. MISSA, ad editorem huius diarii,
de noxis aeneorum vasorum culinarium in qua duae
rursus nuper factae obseruationes et funestae admo-
dum proponuntur.
- P. 150. 2) *Quaestio medica die vicesimo febr. 1749. sub prae-*
sidio Cl. FALCONET a Cl. FRANCISCO THIERY
Parisiis proposita: An ab omni re cibaria vasa aenea
prorsus ableganda? affirmando discutitur.
- P. 161. 3) *Eadem thesis in gallicum sermonem versa.*

4) *Epi-*

* Cl. WARNERI librum in Comment. nostr. Vol. IV.
P. IV. p. 625. et hos agarici effectus ibid. p. 630.
631. iam recensuimus.

4) *Epistola Cl. M* * * medici germani ad Cl. BOY. p. 175.*
 VART, *Hafniae die quarto ianuar. 1755, de scorbuto,*
exarata, in qua ostendere conatur, terminum Scorb
seu Scorbui in lingua Sclauonica morbum in genere
denotare, et hinc, in Daniae regno, nihil frequen-
tius audiri, quam scorbuti vocem, et nihil tamen
rarius offendi, quam ipsum scorbuti morbum. De
reliquo quam plurima symptomata, ab aliis scorbuto
attributa, secundum Stahl's principia, ex apparatu
ad haemorrhagias etc. explicari posse, autumat.

5) *Epistola Cl. DE HERMONT, die decimo quinto p. 181.*
ianuar. 1755. ad Cl. LE CAT de theoria sua morbo-
rum scripta, cum huius responso, in notis, Rothomagi
die vicesimo nono ianuar. 1755., addito. In qua Cl.
*DE HERMONT, contra Cl. LE CAT theoriam *,*
probare annitur, 1) morbos, licet in humoribus no-
stris resideant, ideo tamen topicos morbos non ex-
cludere, 2) deprauationem spirituum animalium, ne-
cessario, cum deprauatione humorum nostrorum,
connexam esse, et 3) deprauationem solam spirituum
animalium certa quaedam morborum symptomata
producere non posse; quae omnia Cl. LE CAT, in
notis additis, partim negat, partim alio modo ex-
plicare tentat, et sic theoriam suam adhuc saluam, et
ab ipsis Cl. DE HERMONT opinionibus, non mul-
tum abludentem esse, sibi persuadet.

6) *Cl. LE CAT obseruatio, de delirio cum et sine fe p. 192.*
bre persistente, cuius sedem, in visceribus infimi ventris,
se detexisse credit. In figuli, hac ratione per ali-
quot menses delirantis, cadauere die vicesimo sexto
aprilis 1744 intestinum colon, exterius interiusque,
maculis violaceis, nigris, obsitum, inuenit.

7) *Relatio noxarum, quas carbunculi species; in p. 193.*
sinistro faciei latere, produxit, die decimo quinto febr.
1755. Rustica, satis robusta, ante viginti annos
filiam

* vid. Tom. I. huius collection. period. mens. octobr.
 Artichl. I. no. 3.

filiam septem annorum, post variolas, abscessu oculi laborantem, in sinu suo, fere continuo, fouens, maximam puris, ex infantis abscessu exsurgentis, partem, oculo suo, excipit, qui, hoc facto, statim inflammatur, et protuberare incipit. Oritur massa carnea figurae conicae, sex pollicum longitudinis, palpebras utrasque distendens, serositatem rubicundam exstillans, vehementissimeque dolens. Ante quindecim menses, cum oculi globus prorsus corruptus, palpebraeque elongatae, cartilaginosaе, osseaeque, factae essent, totus oculus, una cum palpebris, extirpatur. Agarico vero haemorrhagiam non coercente, vitriolum veneris, alumen cet. imponuntur, et his quoque nihil efficientibus, lapis causticus ad sistendam adhibetur haemorrhagiam. Humor vero corrosivus, super genam decurrens, illam adeo destruxit, ut, a sinistra palpebra superiore, usque ad collum auremque, tota sinistra faciei pars, tuberculis parvis, glandularum et fungorum forma, tegeretur. Vulnus, quod antea plus, quam quatuor pollicum protuberantiam sistebat, nunc trium pedum circumferentiam aequans, os prorsus in dextrum latus detorsit, id, quod, cum dextra faciei pars summe emarcuerit, horrendum adspectum praebet. Gingivae corrosae, et dentes vacillantes carie exesi, orbita vero, os unguis, planum, et sphenoides, nuda, nigerrimaeque conspiciuntur. Haec femina per plures septimanas constipata, aluum tanto nisu deponit, ut deiectiones sanguinolentae insequantur. Ceterum sana et satis adhuc robusta, pulsus vero durus, debilis, et febrilis est. Nihil acerbissimos dolores moderare potuit, hinc Auctor omnes rogat, velint ipsi remedia indicare, quae horrendum hunc morbum curare, vel saltem coercere, atque dolores demulcere, valeant.

Articulus II. continet

1) Cl. RIGAUDEAU *Chirurgi epistolam de instru- p. 197.*
mento, transitum capitis infantilis, in partu laborioso,
facilitante, Duaci die vicesimo octauo ianuar. 1755. In
 qua Cl. Auctor asseuerat se, die vicesimo sexto aprilis
 1738, urgente quodam casu necessitatis, ex instru-
 mento, pharmacopoeis *spatula* dicto, leui curuatura,
 ut quadrantis circuli arcum repraesentaret, instru-
 mentum, quod etiam delineare curauit, atque de-
 scripsit, Roonhuysiano simillimum, excogitasse, quo-
 cum plus, quam quadraginta partus laboriosos, breui
 tempore, feliciter terminauerit, illudque omnibus,
 absque ullo mysterio ostenderit. Monet vero, hoc
 instrumentum, eodem modo, uti Roonhuysianum,
 nihil efficere, nisi coccyx digitis fortiter reprimatur.

2) Cl. MISSA *epistolam responsoriam ad Cl SCHLOS- p. 205.*
SER Parisiis die decimo octauo febr. 1755. datam. In
 qua 1) ex aliquot thesibus, anno 1752 in scholis
 facultatis medicae parisiinae, propositis, probare an-
 nititur, facultatem istam agaricum nunquam pro re-
 medio nouo agnouisse, eiusque utilitatem atque prae-
 stantiam, qua ligaturam vasorum antecellit, nunquam
 magis, quam eo in casu, conspicuam esse, ubi ar-
 teria secundum longitudinem aperta, et praecipue si
 pars affecta oedematosa sit, vel si arteria sublingualis
 comprimi debeat. Promptos vero agarici effectus, a
 Cl. WARNERO in Anglia obseruatos, Parisiis ideo
 neminem miratum esse, quia Cl. GRANDCLAS iam
 antea, diuersis animalium arteriis, studio apertis,
 agaricum, vel quoslibet fere fungos, applicuerit, et,
 diuoriorio post, earundem arteriarum dissectorum orifi-
 cia, materia viscosa, qua particulae fungorum im-
 praegnatae erant, ita exacte clausa inuenerit, ut vix
 aperturam cognoscere posset. 2) Agarici vero virtu-
 tem, non in viscositate, sed in incredibili flexibilita-
 te sua, qua orificium vasis arte amplectitur, eius
 parietes molliter et exacte comprimit, aperturam
 bene

bene claudit, et ferositatem sanguinis extrauasi fugit, ponendam esse, perhibet. Fungos quoque, ex duplici substantia compositos, hos effectus, naturae eo conuenientius, producere, asserit, et hinc primam fungi substantiam, cutem scilicet membranosam, alteram spongiosam prorsus inuoluentem in superficie vulnere applicanda tantum auferendam, superficie vero vulnere opposita, relinquendam esse arbitratur. Et si quis, ante topici applicationem, arteriae binos margines, ad se inuicem, probe appropinquare studeat, curationem quoque longe faciliorem, promptiorem, securioremque, et conatum naturae potius, quam remedii effectum, fore, censet. Arteriam enim, in hoc casu, sese hermetice quasi claudere, sine corporis intermedii auxilio, et thrombos, curationem adeo retardantes, atque saepius incertam reddentes, in orificiis vasorum, post stypticorum applicationem, non inueniri, nisi exacta eorundem compressio neglecta sit. Et 3) denique faraginem remediorum proponit, quae, in defectu agarici, eius fortasse locum supplere possent v. g. crepitum lupi, quem, in nosocomio Rothomagensi, p. 216. tam ad haemorrhagias amputatorum membrorum, quam ad alias quascunque sistendas, fere unice adhiberi refert, telas aranearum, praecipue albas, farina tectas, ex pistorum officinis, vel molendinis desumptas, pubem cygnorum, anserum, anatumque, sub grandioribus plumis latentem, aliaque villosa plurima, ex regno animali deprompta, nec non muscos, lichenes, flores, et fructus quarundam plantarum, lintea alba, mollia, chartam bibulam, cet.

Mensis aprilis. 1755 Articulus I. exhibet

p. 227. 1) *Observationem* Cl. HATTE *infantis tripedis*. Tertius, quem triennis hicce, delineatus quoque, infans, inutiliter secum portare cogebatur, pes, reliquis duobus paullo tenuior breuiorque, paullulum
infra

infra re
trahens
penden
tremo
bat. I
infans l
gularia
tremi,
magnit
Consue
dendi,
tres pe
et crass
2) C
de disse
1755.
theoria
mi I. h
L. no.
quas v
vetat.
3) C
tione p
la, po
ad sext
loribus
hemer
post t
gitudi
lices l
4)
fluxu
Femin
mense
mens
usque
recur

infra renes, ex media coxendice dextra, originem trahens, atque supra pedem ordinarium dextrum dependens, hunc infra suram, paruulo suo pede extremo, dum infans progrediebatur, perpetuo allidebat. Inter alia vero supernumerario huic pedi, quem infans libere extendere, contrahereque poterat, singularia visa, patella quoque deficiebat, et pedis extremi, octo digitis instructi, medii duo, quoad magnitudinem, pollices repraesentare videbantur. Consuetudo plantae huius supernumerarii pedis insidendi, hunc forsitan adeo extenuauerat, omnes enim tres pedes statim post partum eiusdem longitudinis et crassitie visi sunt.

2) Cl. PEFFAVLT DE LA TOVR *cogitata critica* p. 233. de *dissertatione quadam* Cl. LE CAT die primo febr. 1755. Obiectiones continent contra Cl. LE CAT theoriā nouam morborum, cuius epitomen, Tomi I. huius collect. period. mensis octobris Articulo L. no. 3. insertam, in praecedentibus indicauimus, quas vero hic omnes recensere instituti nostri ratio vetat.

3) Cl. CHABROL Chirurgi *observationem de concre-* p. 241. *tione polyposa in capite infantili inuenta.* Puella bimula, post ossis coronalis, a casu ab alto, contusionem, ad sextum usque aetatis annum perpetuis capitis doloribus vexata, et die septimo sept. 1754. febre vehemente, vomitu, viriumque prostratione correpta, post triginta duas horas moritur. In huius sinu longitudinali superiori polypum tenuem, quinque pollices longum, inuenit Cl. Auctor.

4) Cl. HATTE *observationem de nutricis cuiusdam* p. 243. *fluxu menstruo, singulis quatuordecim diebus, redeunte.* Femina robusta triginta duorum annorum primipara, mense post, quo infantem lactare coeperat, fluxum menstruum experitur, singulis quatuordecim diebus, usque ad sextum mensem, quo infantem ablaetauit, recurrentem. Postea vero iterum grauida facta, infantemque

fantemque in lucem editum, quoad per lactis penuriam licuit, iam quatuor menses lactans, nullum quidem menstruum fluxum, eius vero loco pulsationes capitis, et visus perturbationem tantam percepit, ut obiecta vix distincte videre possit.

P. 247. 5) *Relatio de viro supra modum obeso. Eduard Bright* in Anglia die decimo nouembr. 1750 mortuus describitur atque depingitur.

P. 251. 6) *Stupendus ambustionis extraordinariae, Lugduni, a Cl. MORAND, obseruatae, effectus.* Vir quidam, durante aestu maximo mensis iulii 1749 latrinam quandam expurgaturus, accensamque candelam cloacae margini adponens, lapidem, hanc tegentem, tollit. Erumpens vero nubis quaedam species admodum crassa, candelaque occurrens subito flammam concipit, quae, manus faciemque foricarii viuide adurendo, per aera adscendit, fenestramque papyraceam in quarta domus contignatione accendit. Aeger vero, facie mense octobris 1749 vix ad sanitatem perducta, sequente mense nouembris retentione urinae, intumescencia et diarrhoea vehemente correptus, diem supremum obiit.

P. 253. 7) *Cl. MISSA epistola ad Editorem huius diarii de penis tumore extraordinario sphacelato, die sexto mart. 1755. exarata.* Annulus tanta mala produxit, quem rusticus viginti annorum ideo membro suo virili usque ad pubem induxerat, ut mutuum amasiae suae amorem sibi conciliaret. Annulo vero lima sublato, sanitati restitutus fuit.

P. 257. 8) *Epistola medici cuiusdam Italici ad Auctorem epistolae, quae ad Cl. BOUVART exarata, et collectionis huius periodicae mensi martio 1755. inserta est.* In qua Cl. Auctor Cl. VALKARENGHI et DVRETI famam vindicare, STAHLII vero meritis haud parum detrachere, et de reliquo ostendere conatur, scorbuti symptomata saepius tecta, plurimisque morbis implicata esse.

Articu-

1)
foetu
tus fu
BAVI
grauio
rupta
tem p
bile v
adduc
eum,
sum,
non i
muscu
euinc
2)
agari
tam.
SCH
crepit
memb
unice
reme
ret,
vero
sumn
dolor
citare
reme
ram
long
que
3)
neis

Tom

Articulus II. continet

1) *Epistolam, qua dissertatio de puerperio, in quo p. 265. foetus in cavitate abdominis a Cl. THIBAVLT inuentus fuit, diiudicatur* *. Explicationem a Cl. THIBAVLT sibi expetit, quo modo foetus, viginti libris grauior, vaginam intrare, et tunc demum, hac disrupta, una cum secundinis suis, in abdominis cauitatem peruenire possit; id, quod ipsi eo minus probabile videtur, quo magis causam, a Cl. THIBAVLT adductam, debilitatum scilicet vaginae nexum, per eum, qui septimum puerperium insecutus est, abscessum, gratis assumptum, atque sedem istius abscessus non in pelui minore, sed in vagina potius cellulari musculi psoas fuisse, ex variis aliis eius modi casibus euincere conatur.

2) *Epistolam Cl. LE CAT, ad Cl. MISSA de usu p. 269. agarici, die decimo sexto martii 1755. Parisiis exarata. Cum Cl. MISSA in epistola responsoria ad Cl. SCHLOSSER asseruisset, in nosocomio Rothomagensi crepitum lupi tam ad haemorrhagias amputatorum membrorum, quam ad alias quascunque sistendas fere unice adhiberi, Cl. LE CAT concedit quidem, se hoc remedio, quod agarico tanti aestimato longe praeferret, saepius cum successu satis felici usum esse, quia vero haemorrhagias maiorum vasorum non, nisi summa compressione adiutum, sistere possit, quae dolores in comparatione cum iis, quos ligatura excitare solet, inauditos excitet, se ideo quoque hoc remedium ex praxi sua prorsus relegasse, et ligaturam in amputationibus maiorum membrorum, ceu longe meliorem securioremque, omnibus fungis atque agaricis anteferre.*

3) *Observatio de vasis urinalibus et subligaculis ebur-* p. 271.
neis Cl. FAVVEL. Difficultati, qua machinae istae coria-

* Inferta legitur Tomo huius collectionis I. mens. nouembr. Articuli II. no. 3. pag. 368.

coriaceae, urinam inuoluntarie effluentem excipientes, euacuari potuerunt, partim annexo in basi sua epistomio, partim vero alia adhuc machina, cruminae inferenda, atque hinc portatili dicenda, mederi p. 272. studuit; Cl. huius periodicae collectionis Editor vero, in nota addita, epistomii loco aliud inuentum proponit, quod fortassis paullo commodius foret. Perizomata quoque eburnea contra hernias, aliaeque eiusmodi machinae, contra prolapsum uteri, ani etc. commendantur.

p. 276. 4) *Epitome thesios de subligaculis* a Cl. MISSA die nono maii 1754. propositae. In qua praeter alia, sex quoque nouas subligaculorum species inuenisse atque descripsisse dicitur, scil. 1) contra hernias regionis epigastricae, 2) pubis, 3) contra herniam cruralem, 4) descensum uteri, 5) vaginae uterinae et 6) ani, de quibus vero ob descriptionum defectum nihil ad lectores nostros referre possumus.

In Articulo III. occurrit.

p. 283. *Observatio medico - chymico - oeconomica de diuersis stanni usibus* a Cl. MISSA. Ob arsenicales, purissimo etiam stanno adhaerentes, plumbeasque ipsi admixtas particulas, eius non solum internum externumque usum medicum interdicat, sed stannea quoque vasa ab omni usu oeconomico, nec non pharmaceutico - chymico prorsus ableganda esse iubet.

In mensis maii 1755 Articulo I. continetur

p. 307. 1) *Relatio de morbo et sectione cadaueris Regnard*, a Cl. SERON *Consiliar, regio etc. die tertio martii 1755. instituta.* In huius nephritici 75 annorum infimo ventre omnia viscera inflammata sphacelataque, renem sinistrum suppuratione corruptum, vesicam urinariam vero urina et octoginta sex calculis paruis absque distensione repletam inuenit, quorum aliquot tamen nucis magnitudinem adaequarunt.

2) *Quid*

2) Q
atrum
cenda
1754-
3) S
tris vis
collect.
L. M.
GVES
monui
nequa
format
causam
secuta
muscu
maior
fimi v
enim
les, v
dum
atque
collun
simili
exem
4)
in fin
marti
exar
quoc
cem
henc
fund
tactu
5
6
vent
quin

2) *Quid agendum sit, antea quam determinari possit, p. 314.*
utrum variolarum insitio in Galliae prouinciis introdu-
*cenda sit nec ne? ad Cl. M * * * Paris. die vicesimo sept.*

1754.

3) *Sacci ex umbilico dependentis omniaque infima ven-* p. 318.
tris viscera continentis, mense ianuario Tom. II. huius
collect. period. pag. 31. descripti, diiudicatio, auctore
L. M. C. P. Posteaquam primo contra Cl. MARI-
 GYES descriptionis exactitudinem quaedam modeste
 monuit; ostendere conatur, hunc saccum herniosum
 nequaquam exomphalon, nec vitium primae con-
 formationis, sed herniam ventralem, fuisse, cuius
 causam in compressione quocunque modo facta, sub-
 secutaque forsitan plenaria obliteratione fibrarum
 muscularium anteriorum, et in maiore incremento,
 maioreque acquisito robore fibrarum muscularium in-
 fimi ventris lateralium ponendam esse censet. Hac
 enim ratione fieri non potuisse, quin fortiores latera-
 les, viscera abdominis sensim, per anteriores admo-
 dum debilitatas, vel prorsus oblitteratas, expulerint,
 atque postea sese rursus sensim adeo accurtauerint, ut
 collum seu annuli speciem repraesentarent. Id, quod
 simili foetus exemplo, et duabus aliis notatu dignis
 exemplis, in duabus vetulis illustrat.

4) *Continuatio relationis noxarum a carbunculi specie* p. 326.
in sinistro faciei latere productarum in Tom. II. mens.
martii Artic. I. no. 7. exhibitae die vicesimo primo mart.
exarata. Omnibus in peius ruentibus, palpebrae
 quoque inflatae plus quam quatuor pollices a se inui-
 cem distant, et superior in duos lobos diuisa depre-
 henditur. Carnes fungosae, quibuscum orbitae
 fundus repleti videtur, circumcirca ad minimum at-
 tactum sanguinem fundunt.

5) *Observatio de ptyalismo scorbutico.*

p. 327.

6) Cl. DIANNYERE *observatio de colica intestinali,* p. 330.
ventosa et periodica die quarto april. 1755. Femina
quingenta annorum mense ianuar. 1753 doloribus

infimi ventris, pilae luforiae ad instar extensi, vehementissimis corripitur. Ex longo tempore aluum fere nunquam deposuerat. Variis autem clysteribus fomentationibusque adplicatis incredibilis quantitas fecum aluinarum secessit, quo facto venter subsedit, aegraque prorsus restituta visa est. Cum hoc symptoma vero singulis sex vel septem diebus rediens, iisdemque remediis toties remotum tandem post sex vel septem septimanas ulterius obedire nesciens aegram iugularet, ex eius abdomine aperto odor foetidissimus exhalavit, intestinis aere nimium extensis sphaceloque corruptis, in quorum interna facie, sub finem coli, et initium recti, tumor fungosus sphacelatusque, tres digitos longus, totam intestini diametrum, fecumque aluinarum viam, obturans, inuentus fuit.

- P. 337. 7) Cl. THIERI *descriptio morbi mal de la Rosa dicti*. Morbus hicce, ex crusta, sicca, scabra, nigricante, fissuris interdistingta, multum dolente, odoremque foetidissimum spargente, facile cognosci, et haec ulnas quidem, brachia, caput, abdomen etc. occupare potest, ab *Asturiae* incolis vero, quibus endemius est, non ita adpellatur, nisi metacarpus aut metatarso obsideat. Ordinarie versus aequinoctium vernale, rarius aliis anni temporibus, cum simplici rubore aspero, in veras ante dictas crustas postea degenerante, ingruit. Hae regulariter aestate exsiccantur, et tunc metacarpi, aut metatarsi, a crustis pustulisque, prorsus liberi, eorum loco tantum stigmata rubicunda, splendentia, polita, pilis orbatata, reliqua cute profundiora, cicatricibusque, post ambustionum curationem relictis, admodum similia, exhibent, ex quo colore rubicundo morbus etiam procul dubio nomen, *mal de la Rosa*, obtinuit. Hae cicatrices de reliquo in iis, qui diu hoc morbo laborarunt, per totam vitam remanent, et quolibet vere novis crustis obducuntur, quae singulis annis peiores

res eu
dum
ambas
etiam
mam
tur, f
metac
tum
alia c
inferio
clauic
dente
festan
cupat
pissim
eiusd
thora
cong
Astur
bus n
quoc
tantu
ut a
dam
sordi
sum
coxa
agili
tium
ris
lanc
ran
Qui
stup
per
tibu
pro

res euadunt. Non semper ambas manus, sed interdum unicam manum unicumque pedem, interdum ambas manus unicumque pedem, interdum vero etiam utrosque pedes manusque occupant. Ad palmam vero manus plantamque pedis non extenduntur, sed constanter dorsum occupantes, modo totum metacarpum metatarsumque, modo minorem tantum eorundem partem obtegunt. Quidam etiam alia crusta coloris cineritio flauī partem anteriorem inferioremque colli occupante, ac utrinque sese iuxta clauiculas, extremitatemque superiorem sterni extendente, taeniamque duos digitos latam formante infestantur. Haec raro posteriorem colli partem occupat, sed portionem mediam muscoli trapezii saepissime liberam relinquit. Eius modi adpendix vero eiusdem latitudinis supra sternum usque ad medium thoracem extenditur, ita, ut hic morbus haud incongrue monile ordinis cuiusdam repraesentet, quo Asturiae incola ita misere adfectus facillime ab omnibus reliquis Hispanis distingui potest. Perpetuus quoque capitis, totiusque superioris trunci partis, tantusque saepius tremor hunc morbum comitatur, ut aegri vix erecti stare valeant. Praeter ea oris quidam ardor dolens, vésiculæque in labiis, linguaque sordida illos infestant. Conqueruntur quoque de summa ventriculi totiusque corporis, praecipue vero coxarum debilitate, ut et de grauitate corporis omnem agilitatem tollente. Noctu ardorem urentem sentiunt saepius somnum auferentem. Minimus frigoris calorisue gradus ipsis aequè molestus est. Melancholici tristesque saepius absque ulla ratione plorant clamantque, rationis usu alias non destituti. Quibusdam vero etiam leuia deliria, certa quaedam stupiditas, sensuum et praecipue gustus tactusque deperditio, crustae, ulcera, erysipelata in diuersis partibus, febres irregulares, somnus inquietus, cutis prorsus decolorata, leuiorque elephantiascos gradus

accedunt. Hic morbus saepissime per hydropem, tumores lymphaticos seu scrophulosos, et per maras-
mum terminatur. Versus solstitium aestivum mania
correpti solitaria loca quaerunt, quae mania, a *mal*
scil. *de la Rosa* orta, reliquis grauior et magis lethi-
fera esse solet. Cum *Asturiae* incolae quoque ple-
rumque scorbuto, tumoribus scrophulosis, nephriti-
de atroci, melancholiis, malis hystericeis epilepticis.
que omnis generis, tandemque etiam lepra copiosiss-
sime adficiantur, huius morbi naturam in complica-
tione quadam leprae et scorbuti ponendam, atque
hanc morborum farraginem nimiae istius regionis hu-
miditati, aeri nebuloso, ventis non agitato, alimen-
tisque nimis aquosis adscribendam esse arbitratur.
Morbus vero *Mal de la Rosa* dictus incurabilis habe-
tur; interim tamen femina plebeia in delirio quodam
huius morbi melancholico, nimio butyrum vaccinum
comedendi desiderio flagrans, omnia vendidisse, et
hoc solo curata esse dicitur. Cl. THIERI quoque
autumno 1753 feminam, decem vel duodecim, an-
nos hoc morbo laborantem, et sanationis spe destitu-
tam, duorum mensium spatio, aethiope minerali,
antimonio crudo, crocoque martis, remediis qui-
busdam balsamicis et quibusdam purgantibus, im-
mixtis, nec non regimine et ptisanis aptis a se resti-
tutam esse asserit.

P. 346. 8) Cl. HATTE, *observationes de morbillis et febre
miliari morbillosa.*

P. 356. 9) Cl. LE CAT *observatio de obstructione per conge-
stionem in toto peritonaei ambitu suppurata, atque cum
adhaesionibus et ulceribus intestinorum materias feculen-
tas per umbilicum transmittentium complicata.* Mense
iunio 1752 haec in virgine decem annorum inuenit.

P. 358. *Articulus II. exhibet*

1) Cl. GAULTIER *observationem de penis atque
testiculorum strangulatione*, quos adolescens quindecim
vel

vel sedecim annorum die duodecimo octobr. 1753, ludendo annulo inseruerat ferreo, ob infecutum vero tumorem emphysematicum retrahere non potuit, illos, Cl. Auctor, die decimo sexto octobr. accersitus, chalybe, retinaculis duobus, in tres partes, disrupta, immensum in modum turgidos, nigros, liuidos, phlyctænaeque obsessos, apta methodo intra quinque septimanas feliciter restituit.

2) Cl. DESTREMAV *Chirurgi epistola ad Cl. MISSA* p. 361. *de agarico, die secundo april. 1755. exarata.* Agaricum, cum Cl. LE CAT, in amputationibus maiorum membrorum, ligaturae longe postponendum esse censet, licet eius utilitatem in amputationibus humeri vel brachii, in aneurysmate et vulneribus arteriarum circa carpum concedat.

Articulus III. sistit

1) *Excerptum epistolae a Cl. DECKERS ad Cl.* p. 366. *VANRVYVISC die quarto april. 1755. exaratae.* Medicus Anglus societati regiae Londinensi dissertationem exhibuisse dicitur, in qua ostenderit, se tres hydropico-asciticos repetitis tantum singulis diebus, et per horam continuatis, abdominis frictionibus, cum lana calefacta, feliciter curasse, atque frictiones, in eius modi casibus, paracenthesi abdominis, longe praeferendas esse.

2) Cl. MISSA *observatio medico-pharmaceutica, de* p. 368. *peruerso testaceorum in morbis acutis infantum usu.* Eiusdemque

3) *Descriptio Conchae singularis et ad modum rarae.* p. 377. Cuius imaginem quoque ligno incisam exhibuit, eamque *Dolium Harpa dictum costarum, striarum mole situ inaequale, densum, acuta basis, corona simplex, esse* perhibet.

In mensis iunii 1755. Articulo I. deprehendimus,

P. 387. 1 et 2) *Bigam epistolarum responsoriarum ad cogitata critica* Cl. PEFFAVLT DE LA TOVR mens. aprili huius collectionis periodicae inserta a Cl. LE CAT Rothomagi die decimo nono et vicesimo secundo april. 1755. exaratam.

P. 402. 3) *Epistolam Cl. M** ad Cl. MISSA de passione hysterica a vitio scorbutico orta, die secunda april. 1755.* Aegra, de qua hic agitur, a patre sexaginta quinque annorum, ulcere cacoethe per viginti annos laborante, progenita, per totam vitam variis morbis atque symptomatibus conflictata, omnem, a Cl. Auctore per quinque annos, adhibitam diligentiam, superavit ita, ut nondum ullo modo subleuari potuerit.

Articulus II. continet

P. 408. 1) *Epistolam Cl. MORAND, de instrumento Roonhuysiano.* Comparatione instrumenti a Cl. RIGAV-
DAVX mense martio huius collectionis periodicae Artic. II. p. 197. descripti, cum *Roonhuysiano* instituta, dataque huic posteriori praerogativa, utraque eo in casu tantum utilia esse censet, ubi portio quaedam capitis infantilis v. g. facies vel posterior capitis pars in pelvis cavitatem descendit, atque istic nimis coarctata vel quasi inclauata subsistit. Quodsi vero caput infantis recta descenderit, et reuera intra pelvis ossa inclauatum, ob omni parte, exacte constringatur, tunc ambo quoque instrumenta inutiliter adhiberi, neutrumque caput amplecti vel orificium matricis dilatare posse, ostendit. Quo vero eo securius adplicari possit, instrumentum Roonhuysianum ex ebore confici curavit, id, quod, secundum eius sententiam, aequae et forsitan magis flexibile ac ferum, semper longe magis expolitum, blandum, leue, lubricumque deprehenditur, ita, ut longe facilius dirigi possit, nec unquam inuolucris munimentisque opus habeat.

2) *Epi-*

2) *Epi*
successibus
uentae atq
Illustr. v
posteriores
Baronis d
ractae de
feliciter t
tres aliae
stitutione
dulo des

Prodro
dica
gia
pla,
scien
cum
regi
ris
alpi

Q
cum
MAE
rum v
tis illa
infig
prodi
rumq
rarun
tia,
huius

2) *Epistolae* Cl. REMON DE VERMALE *de primis* p. 418.
successibus extractionis cataractarum a Cl. DAVIEL *in-*
uentae atque feliciter peractae ad Cel. CHICOYNEAV,
Illustr. VAN SWIETEN, *et* Cl. MAVCHART, *cum*
posteriolem responsis. In quibus Generosissimi liberi
 Baronis de Sickengen post duas frustra institutas cata-
 ractae depositiones, a Cl. DAVIEL extractionis ope
 feliciter terminata curatio enodate exponitur, atque
 tres aliae adhuc ab eodem Cl. DAVIEL cum visus re-
 stitutione feliciter peractae crystallini extractiones se-
 dulo descriptae deprehenduntur.

X.

Prodromus praeuertens continuata Acta Me-
 dica Hauniensia, quae per clementissima re-
 gia auspicia, ad veneranda maiorum exem-
 pla, in sincera incrementa quarumcunque
 scientiarum, quae ullo modo forum medi-
 cum spectant, quotannis a collegii medici
 regii membris, ex suis et sociis aliorum ope-
 ris publici iuris fiunt. Hafniae 1753. 4.
 alph. 1. tab. aen. 4.

Quo grauius adhuc dolet eruditus orbis Aëtorum
 medico-philosophicorum Hauniensium finem,
 cum morte auctoris et editoris celeberrimi, THO-
 MAE BARTHOLINI, qui suis et aliorum magno-
 rum virorum adnotationibus, obseruatis, experimen-
 tis illa locupletauerat, praemature nimis factum; eo
 insigni ex hoc prodromo, qui ante aliquot annos
 prodiit, quique certam renouandorum continuando-
 rumque illorum aëtorum spem facit, ad omnes litte-
 rarum cultores et in primis medicos redundat laeti-
 tia, eoque lubentius a nobis, quamuis paullo serius,
 huius prodromi iam tradenda visa est expositio. Et si

igitur ab anno supra millesimum, quingentesimum, septuagesimo nono ad haec usque tempora, quae viuimus, longum satis intercessit interuallum, ex quo defiere in publicum prodire Acta Hauniensia, maxima tamen nunc iterum adfulget spes, fore, ut longum hocce silentium longamque hanc moram breui compensent continuata eadem, selectissimis obseruationibus tentaminibusque ditata. Optimi enim Principis, FRIDERICI V, bonarum artium et scientiarum statore, clementia factum est, ut sub auspiciis Ill. L. B. a GÜLDENKRONE, maecenatis summi, et praeside D. BALTHASAR. IOH. de BYCHWALD collegium medicum Hauniae conditum, nouisque immunitatibus et priuilegiis exornatum, quod rerum medicarum et pharmaceuticarum per omnem Daniam curam adhuc administrauerat solam, suorum etiam laborum documenta in publicum edere, atque laudabili facto consilio, Actis medicis continuatis haec inferere, nuperque hunc quoque, quem indicamus, praemittere coeperit prodromum. In quo quidem iam egregia exhibita legimus obseruationum, quaestionum, tentaminumque medicorum omnis generis specimina, ut in ipsis actis breui sequuturis plura omnino eaque grauiora exspectare possimus, non nulla tamen etiam in praefixo praefamine de noui huius instituti ratione praemissa sunt, quae in praesens iuuabit prius enarrasse, quam illorum pleniorum tradere adgrediamur recensionem.

Inuitat nimirum in eodem Ill. DE BYCHWALD, Decanus Collegii Medici Hauniensis, omnes, quicumque artem salutarem in Dania et Norwegia profitentur, medicos; ut si qua singularia, noua, certa, que ad rem medicam illustrandam amplificandamque spectantia datum ipsis fuerit adnotasse, cum ipso communicent, atque suam quisque ad continuanda Acta conferat operam. Omnis autem, quam late patet, scientiae medicae et naturalis ipsis, ut inde thesauros

thesauros
tamen e
et oeco
nes et
practica
climatis
obserua
fatetur
atque g
mis ob
tria spe
menta,
sue ut
quidem
ponant
ad dist
necessa
mitanti
uationi
quos c
Noster
artisqu
seruati
Ill. DE
rum p
mi no
ex iisd
positum

B
cunde
ri vide
tinofu
nibus
reliqu
triplic
visa,

thesauros suos colligant, aperitur campus, in primis tamen ex therapeutice, pathologia, historia naturali et oeconomia inquilina petita cupiuntur observationes et tentamina, atque ex his etiam potissimum practicae. Qui enim therapiam specialem et patrii climatis corporibus propriam novis experimentis et observationibus illustrare tentaturus sit, prae reliquis fatetur Ill. BVCHWALD eum meritum esse laudem atque gloriam. Vt autem aliqua practicarum in primis observationum elaborandarum norma sit, idem tria speciatim vult in iis conscribendis attendenda momenta, nimirum ut sint *nativae, strictae et plenae*, siue ut phaenomena in morbis occurrentia, breui quidem sermone et sine addito hypothesium fuco, exponantur, nihil tamen etiam praetermittatur, quod ad distinctam describendi morbi cognitionem scitu necessarium fuerit, atque hinc antecedentia, concomitantia et consequentia in omnibus eiusmodi observationibus sedulo adnotanda esse videantur. Ad quos quidem subeundos labores ciues suos medicos Noster non excitat solum egregio maiorum exemplo artisque ipsius inde capiendi emolumento, sed observationis optima auctori etiam tribuendum posuit Ill. DE GÜLDENKRONE viginti aureorum numo-
p. 163.
rum praemium. Haec de instituto, iam ad prodromi nostri contenta propius nos conuertimus, atque ex iisdem praecipuas visas observationes breuibus exposaturi sumus, alias leuioris argumenti neglecturi.

BALTH. BVCHWALDI *methodus cito, tuto et iu-* p. 9.
cunde curandi quartanam. Quartanae causa Cl. Auctori videtur esse viscidum aliquod, sed mucosum et glutinosum, quod difficulter moueri possit; hinc in senibus frequenter obuium. Ipsa vero mitior dicitur reliquis intermittentibus. Illa duplicata rarissime, triplicata prorsus non obseruatur, et si qua fuerit visa, ad catarrhales anomalas referri meretur, cuius
etiam

etiam exemplum adfert Noster. Quartanae curatio tria in primis postulat attendenda momenta, ut nimirum praepararetur ad excretionem febrilis materia, ut praeparata excernatur, et ut post factam excretionem motus febriles, ex consuetudine plerumque redeuntes, prorsus compescantur, sine metu relicta recidivae. Cuius quidem indicationis primae et secundae parti a medicis facile potest fieri satis, sed illam tertiam difficile vel prorsus non explet specificorum omnium atque arsenici ipsius laudatus a multis usus. Omnibus anteponi meretur crocus martis antimoniat. Ob minimam enim molem, qua dari ille potest, ob saporem haud adeo nauseosum, et ob recidivae timorem prorsus sublatum ipsum corticem peruvianum antecellit. Modus eum applicandi hic est, ut, quando duo vel tres iam superauerat aeger paroxysmos, demum remittente nouo paroxysmo datus fuerit vesperi pulvis salinus, cui minima dosis croci laudati addita est, deinde sequente alio et quando imminet, et quando remittit, dosis ad scrupulum unum augeatur, in apyrexia vero pilulae balsamicae cum croco isto etiam acutae redditae et alexipharmaca essentia propinentur; atque ita aucta sensim croci dosi felix sequutus esse affirmatur effectus, ut a pulvere dicto bis vel ter sumto non modo remiserit, sed etiam prorsus cessauerit febris; cuius confirmandi gratia aliquot exempla adducuntur, in quibus optime successit haec medendi methodus. Nos vero, ni fallimur, Cl. STAHLIUM iam usum fuisse croci martis in multis morbis atque etiam febribus, ex scriptis eius cognouisse recordamur, multum tamen adhuc dubitantes, tantamne prae ipsa china china crocus laudatus mereatur laudem.

p. 18. Idem corticis chinae usum in clysteribus confirmat exemplo matronae, quae quartana autumnali laborabat, cum anxietate praecordiorum, nisu vomendi, multoque amarorum quorumuis fastidio, quam vero

ab

ab eade
corticis
iniectur
mentis.

Eiu
traditur
cetera b
ad umb
longior
debatu
liuidi a
liqua f
sua qui
Periton
hinc h
cohaer
portaru
umbili
tu erat
sinistro
ginea,
relinqu
paruit
magis
Situs
Deside
septun
dextro
dexter
paruu
maior
quam
tribu
que a
misit,
valde

ab eadem restituebat enema emolliens cum semiuncia corticis chinae aliquoties ante et post paroxysmum iniectum, aliis tamen simul haud neglectis medicamentis.

Eiusdem *historia monstri gemelli coaliti et compositi* traditur, cum addita icone. Fuerunt duae puellae, cetera bene conformatae, sed a superiore parte sterni ad umbilicum usque coalitae; dextra duos pollices longior, quam sinistra; utraque sese brachiis amplectebatur; unicus funiculus umbilicalis; pedes tres lividi atque sugillatione obfuscati, quartus pes et reliqua forma exterior naturalis. Viscera abdominis p. 21. sua quisque foetus habebat propria, praeter hepar. Peritoneum enim in regione epigastrica deficiebat, hinc hepar dextri foetus cum illo sinistri adeo arcte cohaerebat, ut unicum hepar, unicus sinus venae portarum, unicus canalis venosus atque unica esset umbilicalis vena. Porro diaphragmatis in dextro foetu erat naturalis structura, illud sinistri deficiebat in sinistro latere. Sterni loco aderat substantia cartilaginea, a claviculis ad tertiam costam extensa, inferius relinquens rimam apertam. In ipso pectore apparuit cor unicum cum pericardio suo, ad dextrum magis pertinere visum foetum, in sinistro nullum. Situs eius naturalis, figura et fabrica haud aequae. Desiderabatur conuexitas externa, atque internum septum; crassities etiam sinistri ventriculi maior erat dextro. Pulmones erant dextro foetui unicus, isque dexter, sinistro foetui duo, quorum sinister valde parvus e tribus modo constructus erat lobulis. Vasa maiora omnia aderant, sed arteria pulmonalis minor, quam aorta, tribus factis ramis ad pulmones sese distribuit, quorum ramorum primus ad carotidem usque adscendens, flexu dein facto in aortam sese immisit, canalis arteriosi nomine. Aorta sub initium p. 23. valde ampla sursum et dextrorsum adscendit, arcuque facto.

facto iterum descendens multos dedit ramos, nimirum arteriosum canalem, carotides sinistram et dextram, subclaviam utramque; alius vero ramus ex eadem loco, ubi coronaria oriri alias solet, acuto sub angulo ortus, inter auriculas progrediendo ad ipsum cor et pulmones sparfit ramulos, auctaque diametro transiit ad sinistrum foetum, aortae vices subiens. Ex pulmone dextri foetus venae quaedam in dextram auriculam, reliquae ex sinistri pulmonibus in sinistram ingrediebantur. Venae cauae erant binae superiores, et una inferior in quolibet foetu. Caua superior dextra et inferior maioris foetus in dextram aurem, reliquae omnes in sinistram intrabant. Vena autem caua altera suam ex iugulari et subclavia coniuncta traxit originem. Quae venae omnes amplissimum formabant auris sinistrae saccum, ex pluribus constructum visum sacculis, sed deficiebat internum septum medium atque foramen ouale, eratque unica cauitas, valuulis tamen adhuc instructa et columnis carneis.

p. 29.

Sequuntur b. ANDREAE THVE, Pharmacopoei Noruegici de chymia bene meriti, *salis communis descriptio physica et examen chymicum*, ex danica, in qua primum exarata fuerunt, in latinam translata linguam, atque sex absoluta quaestionibus. Prima demonstrat salis communis naturam et partes constitutivas, nimirum spiritum acido-volatilem grauem et terram alcalino-calcaream, quae coniuncta inuicem sistunt sal medium vel neutrum. Spiritus iste est acidum sui generis, summe volatile, ipsa essentia salis communis, et ad salium fere omnium, mineraliumque complurium, immo vegetabilium generationem et mutationes instrumentum aptissimum. Terra a sale suo vix separari potest, neque post distillationem spiritus in retorta, neque post coctionem salis in ahenis pura residua est, sed aeris et aquae

mutata

mutata acido: alcalinam tamen eam probat salis mirabilis non modo ex calce insipida alienorum, aeri per aliquot annos exposita, sed ex ipso etiam sale communi hieme sponte liquecente facta genesis. Praeter illam alcalino - calcaream inest etiam portio aliqua inflammabilis atque vitrescibilis terrae. Inflammabilem docet color flauus spiritus salis et ipsius salis cum aliis inflammabilibus iuncti in putredinem procliuuitas, nataque inde volatilitas: vitrescibilem vero negata calcis alienorum cum aqua, spiritu salis oleoque vitrioli solutio, factaque contra ex ea cum oleo vitrioli genesis salis selenitici plumosi, metallorum sali, a KVNKELIO descripto, valde similis.

Altera quaestio enumerat salis communis in Da. p. 39. nia et Noruegia frequentius obuias species, nimirum portugalsense, hispanicum, gallicum, anglicum, noruegicum et luneburgense, rarius sal gemmae ex Polonia adlatum.

Tertia vero eorum discrimen et praerogatiuas explicat. Virtute et praestantia reliquis antecellunt portugalsense, hispanicum et anglicum; gallico praefertur ob pelluciditatem et puritatem noruegicum, quod ex aqua marina paratur, et ventorum ope in domibus gradatoriis et ignis vi in patinis ferreis facta liquidi euaporatione, cuius vero cocturam maiori cum emolumento instituendam docet Noster ex muria frigoris intensissimi ope concentrata, in fossas peculiare, quas describit, hunc in finem translata.

In quarta quaestione recensentur optimi salis communis notae ab externo habitu, crystallorum forma, sapore atque examine chemico petendae. p. 43.

In quinta autem ex eodem praeparata medicamenta usualia, quorum adeo insignis numerus est, ut huc transferre haud liceat, fileri tamen non potest, boracem etiam atque nitrum a Nostro huc relatum fuisse: quamuis enim utrumque hoc sal inter natia numeretur, Cl. THVE tamen experientia didicit boracem

racem cum oleo vitrioli destillatum dedisse sal volatile narcoticum vitrioli, residuum autem sal mirabile, atque fatetur se casu aliquando produxisse ipsam boracem ex sale communi cum aliis simplicibus aeri exposito; nitrum vero etiam arte componi posse certo persuasus est ab eo, qui calleat sal commune tractare cum pinguibus inflammabilibus, ut putrefactionem cum iis subeat.

p. 50. Sexta tandem quaestio ostendit, quatenus salia naturalia educi possint ex acri sulphureo lixiuio residuo in ahenis, postquam sal commune coquendo et crystallizando, quantum licuit, inde separatur. Quod quum plerumque soleat tamquam res nullius usus reiici, Noster ciues suos hic docuit lixiuio illo maiori uti cum emolumento: multa enim ipsi adhuc inesse salia, in primis sal mirabile, sal ebshamense, sal commune, atque sal seleniticum, et ab eodem separari posse, copiose demonstrat.

p. 59. Excipit hanc salis communis descriptionem noua ab eodem b. THVE proposita quaestio: *an sal commune sit sal primigenium?* Vitriolicum quidem acidum primigenii et uniuersalis nomen sibi vindicare Nostro videtur, fatetur tamen illud commune omnino esse acidum sui generis, a vitriolico neque ortum, neque vitriolici, quamuis multorum aliorum salium, constituere basin. Ipse addit se eiusdem naturam multos annos sollerter examinasse, multa tamen ei adhuc inesse, quae attentius disquiri a chemicis mereantur.

p. 64. D. SAM. CNOLL litterae autographicae de boracis artificiali compositione, Tranquebaria Indorum orientalium Fridericopolin Noruegiae missae, germanica lingua exaratae leguntur. Peritus quidam Brachmanus Cl. CNOLL docuit boracem praeparari ex alumine, succo lacteo euphorbii et oleo sesami. Verum

p. 67. subnexa Epicrisis laudati THVE fidem Brachmani valde dubiam

dubiam
possit su
inesse
quaedam
idem c
THVE

D.
varias
tamqua

Int
prodrom
las int
visa est
ne dist
NO H
nem se
multum

uitque
res, d
tibus,
omnes
Cl. H
praete
primi
rumq

Tres
etiam
ante,
lis ga
horro
flam
rium
dolor
spasm
sideri

T

dubiam reddit, in primis ex eo, quod alumen non possit suppeditare terram istam vitrescibilem, quam inesse boraci experimenta euincunt. Terra potius quaedam alcalina, quam abundare in Malabariae agris idem CNOLL enarrauerat, boracis basis esse a Cl. THVE affirmatur.

D. CHRISTOPH LODBERG FRIIS *methodos* p. 73. *varias tractandi dubie mortuos exposuit, quas tamen tamquam cognitae satis, non tangimus.*

Inter plures morborum historias, quas noster p. 87. prodromus in se comprehendit, et quarum non nullas intactas praetermittere cogimur, notatu digna visa est *cephalagrae, pelle medicata, gallis peau diuine dicta, retropulsae et lethalis historia*, a D. SEVERINO HEE, P. P. Gymnasii Othinienensis proposita. Senem sexagenarium, qui olim veneri, gulae, et otio multum indulserat, aetate prouectiori inuasit vexauitque saepius, in primis post commissos diaetae errores, dolor capitis acutus, multis stipatus symptomatibus, vere potissimum et autumno faeuens adeo, ut omnes pene exhauriret aegri vires. Quem quidem Cl. HEE, in consilium vocatus, profitetur se debellasse, praeter clysmata, pediluua et decocta emollientia, in primis cinnabari antimonii in puluere data, aquarumque selteranarum usu per aestatem adhibito. Tres annos vixit senex liber a dolore, sed ob neglectam hieme diaetam, vere nouo rediit multo, quam ante, vehementior. Eum ex instanti profligauit pellic gallica capiti imposita, breui autem post lassitudo, horror, dolor colico - spasmodicus, febris acuta inflammatoria, diarrhoea accedunt; mox sequitur virium prostratio aluique pertinax obstructio; cessante dolore colico angina, vomitus, singultus, vesicae spasmus mingendique continuum, sed impeditum desiderium, pulsus calorque auctus, oris siccitas et sitis,

Tom. VI. Pars I.

H

somnus

somnus turbulentus. Cl. HEE tunc demum vocatus mitigare malum tentavit acidis, vesicatoriis, gargarismatis, balneis adhibitis; cessavit vomitus, et mitior redditus fuit singultus, sed angina perstitit, tandem urina excreta est cum sedimento purulento, albo, glutinoso; febris incensa nulli: que cedens remediis, taciturnitas, mentis alienatio, tandemque mors tantorum malorum finem fecit.

p. 8. D. WILHELM I HANNAEI, Regii Cancellariae Consiliarii et Physici ordinarii in Insula Lalandia, Ob-
servatio *de miris abdominis contentis*. Feminam sanam et alacrem, uxorem fabri ferrarii, post rixas et potam cerevisiam cum lacte, inuadunt truculenti dolores ventris, et post triduum sequitur ventris tumor valde magnus, quinque annos, et quod excurrit, perman-
sit, dolores autem post viginti quinque hebdomades remiserunt. Post mariti obitum, alteri nupta viro tulit abdomen ad rupturam distentum, donec in re-
gione epigastrica ad lineam albam tria nata tubercula, atque pressione variisque tractata remediis, ab appli-
catis bardanae foliis, sese aperierint, fundentia li-
quidi albi, viscosi, lactis ebutyrati instar, sedecim cantharos vel sexaginta quatuor libras, idque intra aliquot hebdomades. Liquido supernatabat in vase materia pinguis, flaescens, veluti seuum bubulum, eique admixta pilorum magna copia erat. Immi-
nuta sensim liquidi istius excretionem, aucta fuit tabes et breui sequuta mors aegram, anno aetatis quadra-
gesimo, a cruciatibus quinque annos et viginti sex hebdomades perdurantibus, liberavit.

p. 103. Sectione cadaueris facta, primum apparuit sac-
cus, omnem ventrem imum occupans, posterius cum vertebrae lumborum cohaerens, ex membrana crassa factus, parum ichoris nigricantis continens. Sub apertura, quae ante nata sponte fuit, magna latuit pilorum fuscorum, intricatorum, libere tamen
fluctuan-

fluctuantium congeries. Inferius circa peluim obtulit sese frustum duplex osseum, carne albicante pilisque paruis obductum, cui nouem dentes durissimi inclusi erant. Iungebat illud inuicem membrana sacci crassior facta. Sub eodem saccus alter apparuit in pelui inter uterum et intestinum rectum haerens, ex simili membrana factus, similique liquore albido plenus. Vterus, ouaria, tubae firmiter ipsi adhaeserunt, ceteroquin a naturali conditione non recedentes, praeter tubas fere coalitas. Vesica urinaria valde expansa fuit et friabilis, ut digitis laederetur, ureteres peluisque renum itidem expansi. Viscera reliqua versus diaphragma protrusa, inter se coalita fuerunt; ventriculus continuit humorem albidum, pinguibus moleculis scatentem. Nostro visus est hic morbus hydropis saccati nomen mereri, a vulgari multum diuersus hydrope. Addita etiam fuit icon tumorem sistens, pilos, frustaque ossea cum dentibus.

Idem HANNAEVS *rariorem partus historiam* tra p. 107. dit. Mulier quaedam in primo coniugio filium enixa est, sed alteri nupta marito, grauida que facta anno 1728 sensit quidem dolores ad partum, verum irritos per aliquot hebdomades durantes; qui dein remiserunt, venter detumuit, mammae lac fuderunt, permansit in sinistro hypochondrio ponderis embryonis mortui sensus. Tres annos post 1732 grauida facta filium feliciter enixa est. Tandem post quinque annos 1737 horrendis cruciatibus ventris infestata, repetitis vicibus excreuit e genitalibus copiam materiae foetidae, annoque sequenti 1738 ossa embryonis cum carne putrida et materia simili. Numero fuerunt sexaginta nouem; distingui potuerunt costae, humeri, femora, cranii ossa. Quinque annos lecto affixa demum conualuit 1742, ab istis tamen non prorsus libera ventris doloribus. Suspica-

tur Noster foetum mortuum haesisse extra uterum in ovario vel tuba sinistra, aliusque vix superesse modus nobis videtur, qui fieri potuit foetus vitalis incrementum et partus, haerente simul in ventre alio foetu demortuo, putrido.

p. 110. *Tumorem in capite infantis recens nati* idem Cl. Auctor observavit. Tumor erat in dextro osse sincipitis, cui magnitudine, mollis, a situ perverso in utero natus visus, applicatis resolventibus non cedens. Accuratius sub eodem perlustrato, digitis distinguere potuit deficere cranium: mutata medendi methodo, applicatisque emplastro de betonica, lamina plumbea et fasciis constringentibus, sensim novi ossis absoluta fuit genesis. Notari meretur auum maternum habere atheroma in dextra parte sincipitis connatum.

p. 112. *Raram calculi historiam* idem exponit Cl. HANNAEVS. Senex septuaginta quinque annorum post vehementes dolores spasmodico-colicos, intra tempus unius anni, plus, quam mille et septingentis vicibus, ultra ducentos calculos cum urina excrevit, omnes magnitudine coriandri seminis, colore subluteo, dodecaedros, angulis aequalibus, quasi ex marmore polito factos, compactos; non laminas diffraeti, sed strias a centro ad peripheriam ductas ostenderunt. Tandem cessarunt dolores et calculorum excretio; senex convaluit. Noster calculos hos asserit delituisse in pelvi renum, natos forte ex sale, quod alias ignis ope elicitur e calculis renalibus. Metuit vero ob pondus, quod sentit aeger in regione hypogastrica, latere adhuc vesicae calculum.

p. 124. D. PETRI RUDOLPHI WANDELER, Physici Metropolitani, observatio de calculis vesicae felleae, qui, licet molis egregiae per ductum choledochum transierunt,

serunt, f
annorum
pochond
alius ob
totiusque
Adhibit
que in p
tus est ca
mollis fr
granorum
um alter
natus fu
nullaque
unus ser
tis vari
ignem,
que ac
spiritus
oleum
colore.

Ap
bit P. A
scendae
botanic
puleo
mine
manda
tinet
tu dif
Adult
villos
abdom
anus
dire
breui
thor

serunt, feliciter excretis. Femina quinquaginta trium annorum sensit dolorem vehementem in regione hypochondriaca dextra; sequuntur vomitus frequens, aluus obstipata, virium debilitas, icterus, linguae totiusque cutis siccitas, post vomitum vero sudor. Adhibitis mucilaginosi, acidis, carminatiuis, datoque in primis apozemate laxante, per aluum excretus est calculus figurae inaequalis, coloris fusci, flauī, mollis fractuque facilis, pondus duarum drachmarum granorumque quinquaginta adaequans. Post triduum alter similis figurae et ponderis eadem via eliminatus fuit. Cessarunt symptomata, conualuit aegra nullaque amplius sentiens incommoda. Calculus unus seruatur adhuc a Nostro, alter vero experimentis variis subiectus fuit. Flammam concepit ad ignem, odoremque foetidum sparsit; ab acidis aequae ac alcalicis non solutus est; succus citri tinctus; spiritus nitri etiam tinctus multum soluit; plus soluit oleum tartari per deliquium, viridi inde imbutum colore.

Aphidem tremulae populi, abdomine ecorni, descri. p. 127.
bit P. ASCANIVS, medicinae cultor. Vpsaliae addiscendae salutaris artis causa degens, inter excursions botanicas cum Cl. LINNAEO casu inuenit in luco populeo infecti huius magnam copiam, et quum a nemine adhuc descriptum sit, ipsi, ut describeret, demandauit Cl. LINNAEVS. Insectum igitur hoc pertinet ad ordinem Hemipterorum, sed genus definitu difficile est: coccum inter et aphidem refertur. Adultum est pisi magnitudine; colore plumbeo, ob villos minimos nigricante; dorsum eius conuexum; abdomen planum; sex eleuationes ab utroque latere; anus retusus, capite obtusior; pedes sex; rostrum directe reflexum inter pedes anteriores; antennae breuissimae; immotum insidet ramulo. Pulli vero thorax est albescens; abdomen luteum; rostrum longum

gum et erectum, horizontaliter sub pectus inclinatum; antennae duplo longiores illis matris; pedes expediti; diebus aliquot colorem rubicundum induunt, et adolescunt. Mater a medio maio ad iunium medium incessanter parit, adeo, ut intra horam plus, quam quinquaginta pulli numerari possint, tandem vero abdomine euacuato et collapsio moritur. Pulli posteriora primum prodeunt, deinde caput. Statim sese congregant, petuntque ramulos sub extremitatum foliis, atque haec coniunctis petiolis ita retrahunt et complicant, ut petiolis destitui videantur: tuti sub his tegminibus viuunt ab aeris iniuriis. Viuunt in societate pulli, mater vero solitaria, hinc mater ad coccum, pulli ad aphidem referuntur. Domitium earum est populus tremula. Feminae alas habeant, certo definiri nondum potuit. Femina autem linguam subtilissimam per rostrum emittit, arboremque, cui insidet, perforat. Pulli etiam quatuor alas iam habuerunt, duas inferiores vix longiores abdomine, duas superiores duplo maiores margine ventris externo, macula fusca notatas. Mater et pulli corniculo, quo succum aliquem dulcem emittunt, in abdomine cur destituantur, haud definit Cl. ASCANIVS. Icon addita matrem pullumque praesentat.

p. 138. D. HENR. FRIDER. PETERSEN, Physicus Provincialis et urbis Altonauiae, *Herniae cruralis historiam et curam* germanico sermone tradidit, quae in latinam conuersa hic exhibetur. Virgo quadraginta annorum, calidioris temperiei, spirituofo potui indulgens, eleuando grandioris molis cistam, sibi statim contraxerat dolores insignes inguinis et pudendorum, sed nemini aperiendo malum illud adauxit, ut in febrem inflammatoriam abiret cum vehementi vomitu. Medicus vocatus dedit laxans e rhabbarbo et stomachica, sed malum incipiens non cessare, sed crescere in

in dies visum est. Tandem Cl. PETERSEN vocatus inuenit eam delirantem ex febre acuta, obscoenisque in lecto velut immerfam excrementis: quibus remotis tota regio iliaca dextra et inguinalis, labium pudendorum et crus gangraena et sphacelo occupatum, subnigrum; in inguine vero, sub ligamento Poupartii, portio intestini ilei subnigra, foraminulis pertusa apparuit; ligamentum omnem, quae illud ambit, cutem et pinguedinem perdidit, hinc relaxatum constringere amplius non poterat. Intestinum forcipe extractum ad duos pollices corruptum fuit. Post scarificatas partes corruptas, plumaceolos spiritu vini camphorato et styrace liquida imbutos iis imposuit, intestino vero applicuit plumaceolos et splenia tincta liquore ex aquae calcis libris duabus, spiritus vini camphorati unciis sex, et salis ammoniaci uncia una parato. Clysmate aluus ante strictior iterum libera facta fuit: venae sectio vero repetita sanguinis diathesin inflammatoriam imminuit. Deligatio singulis tribus horis facta est. Altero die iam in melius mutatae res fuerunt, natura enim per exfoliationem reiicere tentauit corruptas partes, id, quod etiam sensim feliciter successit, noua renata cute et cicatrice, paruis remanentibus foraminulis intestini, ex quibus chylus profluxit, in primis si flatulenta adsumta fuerint alimenta. Aluus quoque naturali modo foeces quotidie excreuit. Aegra tandem conualuit, laboresque suos iterum subiit. Vnlneri autem turunda cum melle rosato, emplastrum de lithargyrio et bracherium applicatum aegre tulit ipsa, hinc Noster aliud coriaceum fecit, quod etiam omne abdomen contineret, et haud adeo premeret. Diaeta strictiore obseruata, salua fuit aegra, sed post biennium ab empirico sumtum drasticum purgans novos eosque vehementes dolores excitauit, quos tamen opportunis adhibitis remedijs iterum profligauit Cl. Auctor.

XI.

RVDOLPHI AVGVSTINI VOGEL, Medicinæ
 Doctoris et in Vniuersitate Gottingensi Pro-
 fessoris Academiae Naturae Curiosorum So-
 dalis, Institutiones Chemiæ ad Lectiones
 academicas accommodatae. Gottingae, apud
 Eliam Luzac, MDCCLV. 8. 1 alph. 3 pl.

Ab eo tempore, quo STAHLIVS fundamenta sua,
 et BOERHAAVIIVS sua elementa dederunt,
 chemia adeo aucta et emendata est, ut praesens eius
 facies longe differat a priori. Multae nimirum no-
 uae ac utilissimae observationes post illos viros a va-
 riis, iisque praestantissimis chemicis, HENKELIO,
 POTTIO, MARGGRAFIO, aliisque factae atque col-
 lectae sunt, quibus non solum uniuersa chemiæ do-
 ctrina, sed et in primis specialia quaedam huius ca-
 pita, veluti illud de naphthis, de phosphoris, de so-
 lutione, praecipitatione, fusione atque reductione
 insigniter locupletata ac immutata fuerunt. Cum
 igitur Cl. Auctor chemiam docere, et quidem in eius
 modi praecepta, quae non minus breuitate, quam
 perfectione materiae tractatae sese commendarent,
 dicere voluerit, nihilque eorum, quae supra nomi-
 nati viri contulerunt, in contratiores libellos, quos
 compendia vocant, receptum esse omnino cognoue-
 rit, operae pretium ipsi visum est, suam manum tali
 operi elaborando admouere. Sed haec, quamuis
 grauissima atque princeps, ratio non sola fuit, quae
 Cl. Auctorem compulit ad institutiones chemiæ suas
 conscribendas et euulgandas, verum accessit alia.
 Scilicet defuit quoque haëtenus bibliotheca quaedam
 selecta chemica, quae praecipuos libros porrigeret
 atque optimos auctores traderet, e quorum lectione
 tirones operam, quam in chemiæ studio collocant,
 egregie facilitare possint. Cl. Auctor igitur suarum
 quoque

quoque partium esse credidit, ut et in hac re auditoribus suis prodesset, iisque breui bonorum scriptorum commemoratione expeditiorem viam monstraret, qua ad rerum chemicarum cognitionem peruenire, ulterioresque in hac progressus facere possint.

Primo capite istarum institutionum Cl. Auctor p. 1. sistit chemiae definitionem, originem, obiectum, usum atque diuisionem. Chemia est pars physicae atque scientia practica, quae corpora tam naturalia, quam ex his eruta, quatenus mixta sunt, et mixtione sua aliquem effectum producere possunt, indagare docet. Subiectum igitur chemiae in genere est quodcunque corpus naturale et coercibile, in quantum mixtio huius potissimum consideratur; obiectum vero mixtio indaganda. Mixtio corporum varia ratione exploratur; vel combinando corpora cum aliis, vel ea resoluendo per se, vel combinando et separando simul, id, quod saepissime contingere potest. Ve. p. 3. rum non explorandi mixtionem corporum desiderium primos huius artis inuentores videtur compulisse ad chemiam excolendam, sed necessitas sola ac utilitas, quae ab illa prouenire solet. Sic pariter haud certo constat, quo tempore, et a quibus, chemia primum culta fuerit, ad vetustissima tamen tempora eam referendam esse, ex sacris aequae atque profanis scriptoribus intelligere licet. Quibus omnibus praemissis p. 4. subiectum chemiae specialius declaratur. Nempe primo corpora naturalia dispescuntur in quatuor classes, seu uti etiam aiunt, regna, quorum primum aquas, alterum fossilia, tertium vegetabilia, quartum animalia comprehendit, ista deinde singulatim definiuntur ac diuisuntur in suas species, et post harum ipsarum indoles atque discrimen ostenditur. Sic aqua definitur corpus fluidum pellucidum, quod certo quodam frigoris gradu totum quantum in glaciem conuertitur. Hoc fluidum est plus minus compositum, quatenus terreas, salinas, sulphureas partes,

modo maiori, modo minori et minima copia complectitur. Aquae igitur partim sunt simplices, seu communes, dulces etiam dictae, partim minerales. Aquae minerales, vel ob immixtas minerales particulas ita nominatae, vel ob medicatas virtutes, quas in corpore humano exerunt, foteriae dictae sunt acidulae aut thermae, seu frigidae et calidae. Ambae easdem partes constituentes, in genere consideratas, habent, ast ratione proportionis, mixtionis, subtilitatis harum partium et respectu caloris a se inuicem recedunt. Mineralia siue fossilia sunt eius modi corpora, quae in profundioribus locis vel superficie terrae, sine vasis crescunt, et per appositionem partium saltem augentur. Horum autem varia deprehenduntur genera; videlicet terrae atque lapides, sales, bitumina, metalla, semimetalla, succique minerales, e quorum numero aliqua recensebimus. Terrae v. g. sunt corpora sicca, friabilia, cum aqua in pastam facile abeuntia et distinguuntur in alcalinas, argillaceas, gypseas, siliceas. Bitumina designant inflammabilia corpora, quae, dum comburuntur, grauiter olent, et vel in forma solida, veluti sulphur cum suis mineris, auripigmentum, asphaltum, gagates, vel in fluida apparent, sicut naphta, petroleum. Sub succis mineralibus eius modi liquida subterranea intelliguntur, quae aquis mineralibus ob plures qualitates dissentaneas non facile accenseri possunt. Pertinent huc aquae illae vitriolicae cupreae, *Caement-Wasser*, succus ille aquosus, mineralia fluentia continens, *Guhr*, et mercurius viuus. Vegetabilia dicuntur corpora naturalia organica, externa quadam sui parte aliis corporibus adhaerentia, deque his nutrimenti atque incrementi materiem capientia. Quodcunque vegetabile habet proprium succum, sed praeter hunc variae plantis intextae sunt substantiae, quae si ad earum genesin atque indolem respicitur, communes dici possunt, quales sunt olea, sapo, seuum, mucilago,

p. 6.

p. 12.

lago,
sach
expen
quae
Haru
quotq
micus
dae e
quae
ipfi v
multi
bus,
serun
deino
chen
tibus
mech
diffu
de c
med
cam
tis,
roru
uni
run
mo
refe
cor
qui
pe
mo
sic
sta
mo
ne
bi

lago, resina, balsamus liquidus, cera, gummi, saccharum, manna, camphora, quae omnia seorsim expenduntur. Animalia tales vocantur substantiae, p. 19. quae vi crescendi, viuendi atque sentiendi gaudent. Harum omnes ac singulas partes, solidas et fluidas, quotquot colligi possunt, explorandas sibi sumit chemicus, ast notiones earundem ex physiologia petendae erunt. Postquam Cl. Auctor omnia ea dixit, quae ad curatiorem subiecti cognitionem necessaria ipsi visa sunt, peruenit ad usum chemiae. Iste sane multiplex ac varius est, optime tamen ex variis artibus, quae ex chemia, multa ac varia emolumenta hauserunt, cognoscitur. Hinc ille primo physicam, deinde medicinam, post metallurgiam, demum alchemiam contemplatur, qualem utilitatem hisce artibus praestet chemia, praetereaue varias quoque mechanicas artes nominat, in quas chemiae usus sese diffundat. Quem ad modum igitur usus chemiae valde diuersus est, ita ista diuidenda erit, in physicam, medicam, metallurgicam, mechanicam, oeconomiam, transmutatoriam. Vsu atque diuisione indicatis, tandem commemorantur praestantissimorum virorum scripta, quaecunque in excolenda chemia, tam uniuersa, quam singula eius parte, legi merentur.

Altero capite agitur de principiis chemicis corporum naturalium. Principia chemica appellant eius modi substantias, quae in dissimiles partes amplius resolui nequeunt, et ex quibus varia proportione combinatis reliqua corpora mixta nascuntur. Eorum quinque in uniuersum sunt assumenda, terreum nempe, aqueum, salinum, sulphureum, arsenicale. Primo igitur consideratur terra elementaris, et quidem sic dicta vitrescibilis BECHERI, dicitur, qualis substantia sit, in quibus corporibus reperiatur, et quomodo ex variis corporibus eruatur, qualem mutationem monstret, postquam ex fluidis, quae eam inuisibiliter retinuerunt, secessit atque purgata est ab adhaeren-

- haerentibus particulis, et quid ex ista mutatione de terreo principio innotescat; deinde peruenitur ad principium aqueum, quod aquam in simplicissimo purissimoque suo statu exhibet, et causa est omnis fluiditatis atque humiditatis, pariter ac soliditatis et cohaerentiae duriorum, neque minus reliquorum
- P. 40. principiorum chemicorum vehiculum; tum declaratur natura salis primigenii, et usus eiusdem in producendis variis salibus, et cum argumenta, quae ad demonstrandam salis primigenii in aere praesentiam vulgo adduci solent, Cl. Auctori valde dubia esse videntur simul ab ipso proponitur aliud quoddam experimentum, quo istius existentia in aere certissime sine commissa fallacia demonstrari posse arbitratur; ostenditur postea principii sulphurei, seu terrae pinguis, sulphureae secundae BECCHERII indoles, tandem principium arsenicale seu mercuriale et terra tertia BECCHERII expenditur, et potissimum indicatur, quid metallis largiatur, nempe pondus, fusionem atque ex aliqua etiam parte malleabilitatem, porro,
- P. 50. ubi plus, ubi minus reperiatur. Praeterea sub finem huius capitis sententia quaedam de principiis chemicis uniuersim assumenda proponitur; quod nimirum unumquodque horum principiorum, ubicunque demum corporibus inhaereat, eandem ubique naturam ostendat, adeoque quod nullum plane discrimen essentiale inter principium aqueum et aqueum, terreum et terreum, sulphureum et sulphureum, salinum et salinum, arsenicale et arsenicale occurrat. Huius asserti veritas sequentem in modum demonstratur. Quod si calci cuidam metallicaе pristina forma per corpus quoddam inflammabile siue phlogiston reddenda est, perinde erit, num pro hoc scopo ipsum sulphur ex regno minerali, an seuum ex animali, an tartarus aut carbonum puluis ex vegetabili recipiatur; si quidem calx metallica ubique priori formae restituitur. Veluti autem, secundum illud experimentum

tum ph
essentia
Te
actiua.
eius m
cata, r
nume
illa ref
sub his
confide
sibi co
tur, q
que co
porum
sive c
cto ag
que el
neri a
que di
admo
usum
ut alte
Aucto
tiones
erat,
quom
instita
quam
digest
quam
quodq
ment
tione
euap
tonat
parti
com

tum phlogiston, ubicunque demum latitet, eandem essentiam monstrat, ita quoque reliqua principia.

Tertio capite exhibentur instrumenta chemica p. 51.

actiua. Instrumenta chemica in genere definiuntur eius modi corpora, quae obiectis explorandis applicata, requisito modo eadem mutant. Horum duo numerantur genera, nempe actiua et passiva. Ad illa referuntur, ignis, aer, menstrua, aqua, terra, sub his vero intelligitur omnis supellex chemica. In consideratione ignis primum eius effectus in quolibet sibi commissio corpore determinatur, deinde ostenditur, quid in singularibus corporibus dissoluendis atque componendis valeat, ubi simul de partibus corporum *similaribus* siue homogeneis, et *dissimilaribus* siue constitutivis, pariter ac de producto atque educto agitur. Quo facto varii ignis gradus eorundemque effectus, et modi, quibus singuli excitari, sustineri atque imminui possunt, perpenduntur. Denique dicitur, quomodo ignis corporibus explorandis admoueri debeat et quaenam cautelae circa ignis usum uniuersim obseruandae sint. Dum ad aerem, p. 69.

ut alterum cardinale principium chemiae actiuum, Cl. Auctor peruenit, docet, ad quas potissimum operationes iste requiratur, quanam vi actionem suam exerat, qualem vim aer elasticus inclusus consequatur, quomodo et in quibus vasis digestio atque extractio instituenda sit, cur digestiones citius in loco calidiori, quam temperationi perficiantur, quomodo promptius digestiones succedant, cur lentius in vasis vitreis, quam in machina Papiniana fiant, quod solutiones quoque aer quam maxime perficiat, et quod ipse menstruum sit, quod duplici ratione potissimum solutiones iste promoueat, quod aer ad fermentationem, euaporationem, destillationem, fusionem atque detonationem concurrere debeat. Quod ad menstrua p. 72.

pertinet, ea Cl. Auctor definit et liquida corpora commemorat, quae nomen menstrui merentur, de quibus

quibus autem alio loco differit. Sic et ultimis paragraphis huius capitis breuissime causas enarrat, ob quas aqua et terra inter instrumenta chemiae actiua ponenda sit.

P. 78. Quartum caput tradit supellectilem chemicam. Potest ista apte diuidi in quatuor classes, scilicet in furnos, in vasa, in alia instrumenta, et denique in luta. Adeoque hoc capite omnia ea, quae ad notitiam et usum harum rerum singularum necessaria videntur, speciatim proferuntur.

P. 112. Quintum caput comprehendit destillationem in genere consideratam. Destillatio definitur, atque in quatuor stadia diducitur primum, quo subtiliores a crassioribus particulis segregantur, alterum, quo eadem vaporum forma eleuantur, tertium, quo eleuatae iterum coagulantur in guttulas, quartum, quo coacte in guttas, delabuntur in excipulum. Causae horum quatuor stadiorum dispiciuntur, et quomodo illae effectum suum producant, ostenditur. Vasa, quae ad hanc operationem necessaria sunt, nominantur, et ubi singula adhiberi oporteat, indicatur. Vltimo indigitantur variae destillationis diuisiones atque singulares effectus, qui sequentibus capitibus multo curatius exponuntur.

P. 124. Capite enim sexto Cl. Auctor in specie agit de aquis destillatis; capite septimo de oleis aethereis; capite octauo de spiritibus inflammabilibus; capite nono de spiritibus acidis; capite decimo de spiritibus acidis dulcificatis siue naphthis; capite undecimo de spiritibus urinosi; capite duodecimo de oleis empyreumaticis; capite decimo tertio, de phosphoro urinae. Hisce capitibus igitur describit modos et rationes operandi cum enchiresibus, quibus omnia ista effecta impetrantur, et quidem non solum sincera, pura, sed etiam in requisita quantitate. Indicat ubique corpora propria, ex quibus ista effecta destillando producuntur, indolem uniuscuiusque effecti, partim

ex

ex suis,
experier
quae ad
quiri p
oleis eff
therea
atque o
per se
famica
nolis p
maria h
dem od
de acci
est, or
redditu
partes
et quic
partibu
litescer
flores
seminu
mina
thereo
earum
seu fol
quam
bent
sunt,
fermo
consti
veluti
ca gra
posita
tuosa
tili su
odore
lares

ex suis, partim ex aliorum praeclarissimorum virorum
 experientiis optime definit, adducitque omnia ea,
 quae ad perficiendam harum rerum cognitionem re-
 quiriri possunt. Sic v. c. capite septimo doctrina de p. 129.
 oleis essentialibus aethereis pertractatur. Olea ae-
 therea sunt liquida inflammabilia, penetrante sapore
 atque odore praedita, in vini alcohole solubilia, aquae
 per se contra minus miscibilia. Odorifera et bal-
 samica vegetabilia, quae spiritum volatilem cum resi-
 nosis particulis mixtum continent, suppeditant pri-
 maria horum oleorum subiecta. Olea aetherea eun-
 dem odorem et saporem habent, ac vegetabilia, un-
 de accipiuntur. At minime abinde concludendum
 est, omnia vegetabilia fragrantia oleum aethereum
 redditura esse. In aliis plantis oleum per singulas
 partes promiscue distributum reperitur, in aliis vero,
 et quidem quam plurimis, in singularibus tantum
 partibus, modo radice, modo fructibus etc. hoc de-
 litescere solet. Quibus praemissis herbae, radices,
 flores, semina, fructus, ligna, cortices, involucria
 seminum, balsama naturalia, gummi resinae, et sta-
 mina florum denominantur, quae abundare oleo ae-
 thereo adseritur, quicquid olei in praedictis plantis
 earumque partibus haereret, in peculiaribus cellulis
 seu folliculis esse depositum; determinatur copia olei,
 quam varia horum recensitorum vegetabilium exhi-
 bent monentur, quae artifici attendenda et facienda
 sunt, ubi copiosum olei prouentum cupit. Post ea
 sermo instituitur de partibus oleorum aethereorum
 constitutivis essentialibus, reliquisque qualitatibus,
 veluti de odore, sapore, colore, fluiditate et specifi-
 ca gravitate. Olea aetherea ex duabus partibus com- p. 135.
 posita sunt, altera crassiori et resinosa, altera spiri-
 tuosa et volatili. Olea aetherea a spirituosa illa vola-
 tili substantia, unice propemodum recipiunt suum
 odorem, volatilitatem ac fluiditatem, aliasque singu-
 lares dotes. Si quis ad penitiorem oleorum mixtio-
 nem

nem respicit, eam constituunt quatuor substantiae, nimirum humor aqueus, partes terreae teneriores, substantia inflammabilis, partes salinae eademque speciatim acidae. Hae partes, quamvis inter se firmissime cohaereant, ita, ut proportio earundem atque quantitas nullo modo definiri queat, tamen singulae a se inuicem aliquantum separari ac demonstrari possunt. In oleorum aethereorum spiritu eorum pars salino acida residet praecipue, sic et ab ista oleorum integra natura dependet. Sapor oleorum aethereorum, qui in genere acris est, ubique diuersus solet deprehendi. Quaedam olea longe mitiore sapore gaudent, dum nondum ex matrice sua pulsa sunt, quaedam contra multo acriora inueniuntur, in-

p. 142. tra matricem, quam extra eam posita. Destillatione ipsa saporis acido augetur, sapor nunquam penitus cessat, spirituofo dissipato, ut adeoque tam a volatili oleorum, quam fixiori parte oriri omnino pateat. Odor contra ex toto euanescit, abeunte volatili parte unde iudicandum esse videtur, illum ab hac unice dependere. Color oleorum varius est, albus, frequentius limpidus, flauus, viridis, caeruleus. Color oleorum primitiuus communiter non diu perdurat.

p. 145. Inter causas oleorum colorem mutantem referenda sunt, 1) aeris ad olea accessus, 2) diuersus ignis gradus, in eorum destillatione adhibitus, 3) solum, in quo planta nascitur, 4) ipsa aetas plantae, 5) aestiui caloris diuersitas, 6) ipsum vas destillatorium. Olea quoque ratione consistentiae et fluiditatis inter se differunt, sic et respectu grauitatis specificae, cum quaedam horum aquae supernatent, quaedam in fundum eius descendant. Reperiuntur quoque olea, quae ipsi spiritui vini, non adeo rectificato innatant, veluti de oleo formicarum et lauendulae obseruatur. Examen hydrostaticum quoque demonstrat oleorum grauitatem specificam. Est singulare quoddam phaenomenon de oleis aethereis obseruatum, quod olea

temporis

tempo
nam,
uatur
in ole
thymi
substan
ipsi co
praete
fragra
4) sol
tit in
deliqu
oleo t
hoc,
olei sp
ciem
forma
iterun
Haec
confu
terim
istud
de eo
viro
ortur
pore
coniu
haec
aeth
cier
iicier
uent
que
quor
tur,
miss

temporis successu in substantiam quandam crystallinam, pellucidam atque friabilem transeant. Observatur hoc in oleo cinnamomi, in oleo ligni sassafras, in oleis maioranae, terebinthinae et matricariae, thymi et petroselini. Praecipuae qualitates huius p. 151. substantiae crystallinae hae sunt, 1) sapor et odor ipsi communis est cum oleo, in quo existit, 2) sapor praeter ea est acidiusculus ac punctorius, odor minus fragrans, quam olei, 3) ad ignem accendi se patitur, 4) solutionem in aqua respuit, 5) contra eam admittit in spiritu vini, spiritu vitrioli et oleo tartari per deliquium, 6) in spiritu vitrioli promptius, quam in oleo tartari per deliquium soluitur, sed neque cum hoc, neque cum illo conflictatur, 7) pro pondere olei specifico modo in aqua descendit, modo superficiem eius occupat, 8) admoto calore ad pristinam olei formam redit, sed tamen ab igne remota eandem iterum perdit, et denuo in corpus solidum transit. Haec substantia nec sal, nec camphora, veluti alii consueverunt, iure meritoque nominari potest. Interim res est demonstratu difficillima, unde singulare istud concretum proveniat. Sententia GEOFFROY, de eo proposita, maiori probabilitate, quam aliorum virorum superstructa est. Nimirum deducit iste eius ortum a fixiore quodam principio acido, quod tempore explicitum cum sulphurea et terrea parte se coniungat et in unum solidum corpus coeat. Post p. 156. haec omnia Cl. Auctor peruenit ad ipsam oleorum aethereorum destillationem, ubi de maceratione specierum, destillationi pro oleo aethereo obtinendo subiiciendarum, de additamentis macerationem promouentibus, de modo et ratione destillandi agit. Denique monstrat, quomodo olea ab aqua separentur, quomodo oleis corruptis pristina integritas restituitur, qua ratione olea adulterari soleant, et fraus commissae detegi queat.

p. 272. Caput decimum quartum complectitur sublimationem. Definitione huius operationis suppeditata indicantur subiecta eiusdem, una cum effectu, quem ista edunt combinata cum aliis corporibus: subiecta sunt 1) salina quaedam, nominatim ammoniacalia, hoc est, talia, quae ex acido et sale urinoso conflantur, deinde urinosa, tum acido oleosa, veluti sal fucini, flores benzoës, fuligo 2) mercurialia, 3) sulphurea, 4) semimetallica plurima. Quibus praeuicis definiuntur vasa, in quibus sublimatio fieri potest, et ostenduntur necessarii ignis gradus, simul cum fine, quem sibi quis in sublimandi negotio proponere debet. Post haec describuntur variae sublimationes, ut sublimatio mercurii corrosiui atque dulcis, cinnabaris factitiae, florum salis ammoniaci martialium, salis sedatiui HOMBERGII, et ubique ea, quae ad indolem horum sublimatorum corporum cognoscendam pertinent, et alia plura annectuntur. Sic quoque Cl. Auctor, ubi ratio processus florum salis ammoniaci martialium perpenditur, in medium profert curiosum quoddam experimentum, a peritissimo pharmacopoeo Goettingensi IAEGERO factum. Scilicet quando corpus a sublimatione ista relictum et ad aera deliquatum, quod sic dictum oleum martis per deliquium est, mercurio viuo instillatur, is protinus coagulatur, et in densam membranam argenteam commutatur. Et si talis mercurius cum ipso oleo, quod densauit eum, in retorta expellitur, sublimatur splendens atque crystallinum corpus, mercurio dulci per omnia simile. Residua ab hac ultima operatione massa iterum deliquescit, aeri humido exposita, terram deiicit fuscā, aut leuem, et liquor denuo acceptus eandem rursus mutationem in mercurio producit.

p. 282. Capite decimo quinto dicitur de salibus alcalinis
 p. 295. fixis; capite decimo sexto, de salibus alcalinis volatilibus; capite decimo septimo, de salibus acidis ficis;

cis; capite decimo octauo, de salibus mediis, seu p. 304.
falsis. Cl. Auctor nihil in harum rerum doctrina prae-
termisit, quod ad indolem et genesin horum salium,
ad notas eorundem characteristics, atque genuinam
praeparationem spectat.

Capite decimo nono pertractatur fusio. Post p. 324.
quam Cl. Auctor notionem huius operationis de-
dit, diuisionem facit corporum solidorum, quae fusio-
ni subiici possunt. Sunt scilicet corpora solida,
quae per se vi ignis liquantur, sunt alia, quae per se
minime, ast fusilibus additis funduntur; sunt alia,
quae per se non fluunt, mixta vero cum aliis, quam-
uis ad fusionem ineptis, in fluorem coniunctim nunc
deducuntur; sunt quoque quaedam corpora, quae
neque per se, neque cum aliis liquabilibus combina-
ta funduntur, sed modo tum demum, quando ter-
tium quoddam corpus minus fusile iis admiscetur.
Hasce varias corporum fundendorum species probat
exemplis, et varia notatu digna adiicit de volumine
et grauitate specifica metallorum aliorumque corpo-
rum sub fusione mutata. Quae cum dicta sunt, osten-
dit, quomodo fusio uniuersim instituenda atque per-
agenda, quibus adminiculis perficienda sit, et qua-
lem in genere usum habeat. Haec proxime sequi p. 334.
tur specimen quoddam fusionis et tale, quod ad me-
dici maxime officinam exigitur, nempe antimonii fu-
sio, pro obtinendo eius reguli. Monstrat igitur
qua ratione regulus antimonii, tam simplex, quam
martialis conficiendus sit, quibus partibus constet et
quibus usibus pharmaceuticis impendatur.

Fusionem excipit vitrificatio capite vigesimo, p. 339.
ubi natura huius operationis, eiusdemque subiecta
primum declarantur, deinde varia de vitris vulgari-
bus, tinctis atque saturninis exponuntur.

Vitrificationi succedit calcinatio, capite vigesimo p. 343,
primo tradita. Effectus calcinationis in eo positus
est, ut corpora solida cohaesionem amittant, et fra-

gilia aut friabilia euadant. Quaeuis fere corpora mineralia, vegetabilia atque animalia isti operationi subiici possunt, ast minime sub una eademque ratione procedendi. Tres enim modi dantur calcinandi; nempe calcinatio fit, vel per solum ignem, vel per materias acres salinas, fluidas et siccas, vel per ignem et salia simul. Atque potissimum ignis tali vi gaudet, principium cohaesionis corporum solidorum materiale, quod in variis corporibus solidis varium est, aut unguinosum, sulphureum aut tenerius saltem phlogiston, ut in mineralibus; aut gelatinosum, ut in animalibus; aut mucilagineum, terro oleosum, ut in vegetabilibus, destruendi. Demonstratur hoc variis exemplis, veluti plumbo, stanno, ferro et aliis solo igne calcinatis, mercurio corrente, sola protractiori digestionem in puluerem conuerso et aliis pluribus. Istud calcinandi genus, nomen calcinationis perfectae recipit, cum illud contra, quod per materias acres fit, imperfecta calcinatio dicitur. Sic et variis exemplis probatur, quod per liquores acidos corrosiuos et salia, tam quae acidum humorem fouent, quam alcalina, varia corpora, igne concurrente in calcem abeant. Metalla atque mineralia materiis salinis vel humidis vel siccis calcinata, ratione pristinae naturae multo plus mutantur, quam, quae solo igne in calcem conuertuntur. Varia ceteroquin additamenta calcinationem adiuuare possunt, quorum etiam refertur, candefacti corporis alterna extinctio in aqua frigida. Calcinatio porro comprehendit varias species, reuerberationem v. c. uersionem, tostionem, incinerationem, caementationem, detonationem, decrepitationem, corrosionem, fumigationem, prouti diuersi modi sunt, quibus haec operatio instituitur. Praecipue calcinatio in metallurgia et medicina adhibetur. His subiungitur quoddam exemplum calcinationis speciminis loco, nempe processus, quo antimonium diaphoreticum

cum
nento
Ca
ri, ut
enim
ex qui
cur tar
re disc
nendu
ciuntur
ta et
tiam
munis
tione
enim
conti
vitres
hibet
corp
aer,
tri,
mic
urin
lixu
nam
digi
min
cor
Au
tur
cu
ce
tr
q
u

cum paratur simulque varia huc spectantia mo-
nentur.

Capite vigesimo secundo considerantur pyropho- p. 352.
ri, ut pote peculiare calcinationis effectus. Hoc
enim capite docetur, qualia corpora pyrophori sint,
ex quibus materiis et quibus modis isti praeparantur
cur tam protinus ab aere incenduntur, et in quam
re discrimen pyrophori a phosphoro praecipue po-
nendum sit. Nempe pyrophori in uniuersum confi-
ciuntur ex parte animali molli, aut vegetabili ustula-
ta et alumine crudo. Pyrophori igitur conuenien-
tiam habent cum phosphoro ratione acidi salis com-
munis et acidi vitriolici, quod in utrisque est, sed ra-
tione terrae a se inuicem discrepant. In pyrophoris
enim latet terra calcarea, quam ab alumine, istam
continente, acceperunt, in phosphoro contra terra
vitrescibilis.

Caput vigesimum tertium tradit solutionem. Ex p. 358.
hibetur igitur hic solutionis notio; commemorantur
corpora, quae vi soluendi instructa sunt scilicet, aqua,
aer, olea, spiritus vini, oleum vitrioli, spiritus ni-
tri, spiritus salis, aqua regis, acetum, acidum for-
micarum, acidum phosphori, acidum salis fusibilis
urinae, liquor mineralis anodynus, spiritus urinosi,
lixium alcalinum; de singulis hisce dicitur, quae-
nam corpora soluant, quatenus minus, quid notatu
dignum circa solutionem horum obueniat, quibus ad-
miniculis solutio potissimum promoueri soleat.

Solutioni annectitur doctrina de extractione, quam p. 578.
comprehendit caput vigesimum quartum, in quo Cl.
Auctor ostendit, quatenus solutio eo nomine insignia-
tur, quotuplices partes sint, quas artifex extrahere
cupit, quomodo effecta huius solutionis partialis vo-
centur, nimirum essentiae, tincturae, elixiria, ex-
tracta, mucilagines, gelatinae, resinae, infusa, de
quibus deinde seorsim omnia scitu necessaria in medi-
um adducit.

p. 384. Capite vigesimo quinto continetur praecipitatio. Declaratur, in quam potissimum re ista consistat, quod diuidi soleat in humidam et siccam, perfectam et imperfectam, spontaneam et coactam, quae singulae quoque describuntur. De praecipitatione humida Cl. Auctori tantum sermo est. Huius causas iste primum inuestigat, putatque, praecipitationem fieri posse partim intuitu rei solutae, partim intuitu rei soluentis; deinde indicat nominatim res, quae talem mutationem vel rei soluenti, vel solutae, vel utrisque inferunt, ut praecipitatio eueniat: sunt autem hae aqua, spiritus inflammabiles, liquores acidi, salia alcalina, salia media; ignis, frigus, euaporatio, corpora solutis secifice leuiores, corpora aliqua glutinosa. Tum de his omnibus singulatim agit, quae nam corpora soluta a re solvente separent. Post res praecipitatas et praecipitantes curatius considerat, et quid mutationis acceperint, ostendit. Tandem quasdam regulas in praecipitandi negotio obseruandas praecipit.

p. 400. Capite vigesimo sexto ea proferuntur, quae ad reductionem pertinent. Describitur ista operatio, eiusque fundamentum expenditur. Duplici nimirum modo metalla destructa reducuntur, partim, dum ipsis inflammabile, quod perdiderunt, principium redditur, partim, dum menstrua corrosiua, quibus destructa sunt, vel ipsa destruuntur, vel remouentur. Prius reductionis adminiculum supeditat quodcunque corpus, inflammabilibus partibus refertum, qualia sunt, carbo, sapo, tartarus, seuum, pix, saccharum, cera, fuligo, oleum lini, sulphur, cinnabaris natiua, argilla, imo metalla ignobiliora. Posterius praebent corpora vel alcalino terrea, vel alcalino salina, quorsum pertinent salia alcalia fixa, fluxus niger et albus, borax et creta. Attamen ista reducendi norma non semper et ubique seruanda est; siquidem sulphurea corpora calcibus metallorum salinis

nis red
endis i
tur, c
da iter
demon
adiicia
aliqua
metall
cali a
ta cor
vel vo
nea at
pecul
quae
parag
meta
sione
(
gam
nam
facto
ciliu
bism
gam
griu
cilli
quil
ama
star
ant
fa
tur
adi
eta
mu
ca
m

nis reducendis, et alcalina calcibus non salinis restituendis impendi possunt. Paradoxa reductio esse videtur, cum calces metallorum ab acidis factae, per acida iterum reducuntur. Rem vero ita esse Cl. Auctor demonstrat solutione auri, cui si acidum phosphori adiciatur et miscela e retorta destilletur, pars auri aliqua in residuo reducta deprehenditur. Reductio metallorum acidis corrosorum potest quoque sine alcali adiecto fieri sola fusione, sed modo sub certa conditione. Calces metallorum sunt vel fixae, vel volatiles, ad quas posteriores refertur luna cornea atque saturnus corneus; utraque calcium genera peculiare procedendi rationes in reductione exigunt, quae a Cl. Auctore ante oculos ponuntur. In reliquis paragraphis adduntur quaedam de pondere, quod metalla sub reductione perdunt, et de difficiliore fusionem calcium metallicarum.

Capite vigesimo septimo comprehenditur amal- p. 504.
gamatio. Statim ab initio huius capitis dicitur, quanam operatio chemica sub illa intelligenda sit. Quo facto metalla definiuntur, quibuscum mercurius facilius aut difficilius coit; scilicet iste cum plumbo, bismutho, zinco atque stanno promptissime in amalgama abit, paulo difficilius cum auro et argento, aegrius cum cupro et regulo antimonii, omnium difficillime cum ferro. Post modi et rationes traduntur, quibus mercurius optime cum supra dictis metallis amalgamatur. Sic auro, argento, plumbo atque stanno mercurius optime unitur, quando corpora ista ante comminuta aut granulata, aut laminata, calefacta aut fusa ipsi mercurio probe calefacto miscentur, isque ipsis dupla aut tripla usque ad decuplam adiciatur, massaque spatula lignea agitatur, donec facta sit miscela intimior. De amalgamate argenti simul notatur, quod hoc maiorem grauitatem specificam monstret, quam haec duo corpora ante commistionem coniunctim habuerunt. Amalgamatio

mercurii cum ferro sequentem in modum praescribitur: *sume elimatam ferri scobem, eique adfunde solutum in aqua communi vitriolum siue Hungaricum, siue aliud venereae naturae; ita concusso fortiter vase, notabis mox omnem illam scobem, aenea quasi bractea obuolutam; quo conspecto, affunde triplum, vel eo amplius mercurii, quassa hinc inde vasculum, et videbis pene momento confectum amalgama, in speciem optimam.* At enim vero recte monet Cl. Auctor, hoc esse nihil, nisi perfunctorium amalgama. Mercurius metallis ac semimetallis amalgamatione unitus, ista adeo subtilia reddit, ut non solum ex parte per corium, accedente pressione, transgrediantur, sed et ex parte, destillatione fortiori adhibita, euehantur.

p. 410. Subiungitur huic capiti vigesimo octauo reuiuificatio, eoque capite institutiones chemiae ad lectiones academicas accommodatae finiuntur. Mercurius reuiuificandus seu resuscitandus, vel sulphure, vel salibus, vel metallis cinctus est, prout videre licet, in aethiope minerali, cinnabari, mercurio sublimato, mercurio dulci, mercurio praecipitato albo, turpetho minerali, amalgamate; si prius, liberatur optime metallis, excepto auro; si alterum, alcalinis fixis salibus, et terris alcalinis; si tertium, solo igne: destillatio autem simul adhibenda est, et singularis destillandi ratio. Resuscitatur quoque e solutionibus sola praecipitatione, veluti spiritu vini, aquae forti, quae mercurium solutum tenet, adfuso, itemque zinco, cupro atque plumbo. Ex combinatione corporum mercurialibus in destillatione additorum varia noua composita exsurgunt.

De Incr
physic
GVST
acad.
Eliam

Cum
filiu
corporu
est Cl. A
ductum
tis dignu
scendam
casse. E
ut priu
disquisit
plici, u
praemiss
mixtum
finition
agit, q
lius ag
gnouit
aqua t
partes.
conflic
urinor
solutio
praeci
calcan
dum
solua
que
genu
euin

XII.

De Incrustato agri gottingensis commentatio
physico-chemica, Auctore RVDOLPH AV-
GVST VOGELIO, Med. Doct. et Prof. publ.
acad. imper. nat. cur. sodali. Gottingae, apud
Eliam Luzac. 1756. 8. pl. 3½.

Cum neminem ex literato ordine magis deceat fos-
silium rerum contemplatio, quam eum, qui in
corporum chemica disquisitione versatur, mirum non
est Cl. Auctorem, utut in Chemia sollertissimum, pro-
ductum quoddam ex minerali regno suis experimen-
tis dignum iudicasse, et quae ad eius naturam cogno-
scendam instituit, pericula cum lithophilis communi-
casse. Eum vero in tractatione sequutus est ordinem, p. 5.
ut prius, quam ipsam incrustati descriptionem et
disquisitionem tangat, pauca quaedam de aqua sim-
plici, utpote omnium incrustatorum materiali causa
praemittat. Non vero aquam ut elementum, sed ut
mixtum ac dissimile corpus considerat et data eius de-
finitione, de partibus, constitutivis hoc liquidum,
agit, quas vel putrefactionis vel destillationis vel so-
lius agitationis seu triturationis ope detexit atque co-
gnovit. Exhibet vero his tentaminibus explorata p. 9.
aqua tum terreas, tum salinas, tum inflammabiles
partes. Terream partem ex calcarearum genere esse
conflictus eius cum acidis liquoribus; expulsio salis
urinosis, quam praestat cum sale ammoniaco mixta;
solutio eius in salis acido, quae adfuso alcali praebet
praecipitatum seleniticum, utut characterem terrarum
calcarearum proprium, comprobant. Cum vero inter-
dum eveniat, ut haec terra in salis acido non ex toto
soluatur, sed restet parca portio haud soluta actionem-
que omnium acidorum respuens, aliud adhuc terrae
genus in aqua latitare dilucide apparet. Ex selenite p. 14.
evinquit Cl. Auctor principium acidum vitriolicum.

aquis licet non semper aperte immixtum, cum nullo, nisi vitriolicum sal, nec ulla, nisi calcarea terra mutuo congressu selenitem producere valeant. Inesse omni aquae salinum et quidem acidum principium ex ipsa terrae praesentia patet, quae non nisi in acido quodam soluta, aquae sese intime misceri patitur. Duplex vero acidum et pluuiatili et niuali inhaerere aquae Cl. Auctor affirmat, salis nempe communis et illud nitri; cuius praesentiam multis ac solidis demonstrat experimentis, quamvis a plurimis iisque grauissimis Chemicis nitrum aquae immixtum soleat

p. 19. negari. Vnguinosas siue inflammabiles partes aquae ex odore bituminoso, quem spargunt terrae aquarum in salis spiritu solutae; ex spuma in filtro, per quod traiectum fuit inspissata aqua; quin et ex ipsa, quam subit aqua, putredine satis superque patere existimat. Martiale demum aquae principium et Cl. MARGGRAFIUS, et quod instituit Auctor pulueris gallarum ope, experimentum docent.

p. 22. His igitur de aqua pura praemissis, de ortu incrustatorum in genere exponit. Omnia incrustata producuntur ab aqua, quanquam in ipso oriundi modo differunt. De solius naturae in efficiendis incrustatis opera agens, methodum, qua arte disponitur ad terrae suae depositionem aqua, silens praetermittit. Sola sibi relicta aqua vel guttatim destillans, vel len-

p. 13. tissime per canales fluens terram suam demittit. In priori casu in lapidem mutari solet aqua, vel antea quam deciderit, et stirias in cameris pendentes format; vel cum eius guttae iam deciderint, vel et utroque modo. In posteriori vero casu, si nempe lente permeat riuos, vel cortice obducit coniecta in eam corpora, vel ad canalium parietes et fundum

p. 25. materiem terream deponit. De incrustatorum tandem varietatibus dicit, et cum a WALLERIO quatuor, a CARTHEVSERO quinque constituentur species, tantum abesse monet, ut hic sufficiat numerus, ut po-

tius

in dies possit augeri ea propter, quoniam partium, aquam constituentium miscela mire variet, et inde innumeras fere incrustatorum differentias producere valeat.

Id, quod nunc disquirere tentavit Cl. Auctor, in- p. 28.

incrustatum copiose ad officinam chartariam prope *Wendham*, pagum *Gottingae* proximum, inuenitur. Et circumiacentem regionem, et riuuli, cuius aqua hoc productum sistit, ortum ac proprietates ulterius describit. Obducit hoc incrustatum corpora, vegetabilia maxime, e. g. muscum, ita, ut integrum nec mutatum deprehendatur, et iure itaque ex petrefactorum numero eximatur. Ad latera vero canalium quod reperitur, sistit corpus solidum, ex stratis sibi inuicem superimpositis constans, figura modo rotunda, modo, ut osteocollae, fistulosa, modo, quod tamen rarius euenit, tuberosa. Duritiae lapidibus cedit, quam- p. 31. quam terris sit solidius. Color ipsi est ex cinereo albicans, interdum viridis, qui a musci foliis dependere videtur Cl. Auctori; splendet in quibusdam partibus ob seleniticas moleculas, quae superficiem illius quodam modo asperam reddunt.

Ad experimenta instituenda adhibuit frustra maio- p. 33.

ra, nullis vegetabilium partibus inquinata, aqua abluta et a sordibus repurgata, in tenuissimum puluerem contrita. Qui quidem pulvis, et mineralium acidorum adfusione, et calcinatione et salis ammoniaci admixtione et sulphuris miscela tentatus, prorsus ut alcalina terra fuit deprehensus. Vt tamen certiores reddere queat Lectores de genere huius terrae, peculiare experimentum prioribus adiunxit. Separare p. 39. nimirum repetita adfusione aquae nouae terram hanc ab altera, quam admixtam cognouit, conatus est, et hoc modo duplicem, aliam ponderosam subsidentem, aliam leuem et farinosam accepit terram. Huius p. 41. portionem cum dimidia parte salis ammoniaci mixtam, in crucibulo calcinauit fortiter, et hinc, emissio- prius

- p. 43. prius urinoso vapore, massam obtinuit, quae deliquescentem oleum sistebat calcis. Ponderosus vero pulvis variis periculis exploratus ad vitrescibilem terrarum genus a Cl. Auctore refertur.
- p. 47. Adiicit in fine, ut pateat interna incrustati indoles ac mixtio, ea, quae destillatione inde separavit. Eduxit nimirum ex sedecim unciiis pulueris huius, igne reuerberii, duas drachmas limpidi et pellucidi liquoris, omnis empyreumatis expertis, et tam odore, quam aliis qualitatibus urinosi. Qui tamen liquor, quod mirum, cum liquoribus acidis nec effervescit, nec in calcis oleo turbationem excitavit. Ex quo quidem clare patere affirmat Cl. Auctor salis urinosi in mineralibus ut educti, non ut producti, praesentiam. Residuum puluerulentum nec colore mutatum erat, et cum sale ammoniaco mixtum et destillatum moderato ignis gradu, spiritum dedit urinosum, cum acidis mineralibus, neutiquam vero vegetabilibus, effervescentem.
- p. 49.

Der kre
und
von
Evan
nigl.
wie a
zu L
Kupf
gensb
1756

Apus c
uiori
STIA

Vtut f
lis
giones,
loga pe
contigit
est Cl.
lium mi
similitu
quat.
terario
huius a
nomine
instru
KLEIN

* vid
X
" P

XIII.

Der krebsartige Kiefenfuß mit der kurzen und langen Schwanzklappe, beschrieben von IACOB CHRISTIAN SCHAEFFER, Evangel. Prediger in Regensburg, der königl. deutschen Gesellschaft zu Göttingen, wie auch der Gesellschaft der freyen Künste zu Leipzig Ehren-Mitgliede. Nebst sieben Kupfertafeln mit Figuren in Farben. Regensburg, gedruckt bey Emanuel Weiß. 1756. 4. pl. 18.

i. e.

Apus cancriformis cum caudae processu et breviori et longiori, Auctore IACOBO CHRISTIANO SCHAEFFERO.

Vtut saepius in aliis rebus, sic et in historiae naturalis cultu solet fieri, ut ea, quae exterae alunt regiones, magni faciamus, iis vero in nostris terris analogae pedibus calcemus vilique pendeamus. Idem contigit animalculo isti, quod nunc describere conatus est Cl. Auctor. Dudum enim ut Musaeorum cimelium mirati sumus *cancrum moluccanum*, cuius tamen similitudinem hoc nostrum insectum ex aesse exaequat. In tractatu, quem de apode pisciformi orbi literario tradidit, Cl. SCHAEFFER iamiam mentionem huius animalculi iniecit. A Cl. FRISCHIO * sub nomine *vermis aquatici, scuto tecti, pedibus pinnatis instructi* (*Flossflüssiger Seewurm mit dem Schilde.*) a Cl. KLEINIO ** *sub scolopendrae aquaticae scutatae*, et ab

* vid. *Beschreibung von allerley Insekten in Deutschland.* X Theil. pag. 1. 2. Tab. I.

** Philosophical - Transactions. N. 447. p. 50.

ab Ill. LINNAEO * sub *monoculi cauda bifeta* descriptum fuit. Cum tamen horum cell. virorum descriptio ob varias, quas adduxit Noster, causas brevis admodum et ad rite cognoscendum hoc insectum vix sufficiens deprehendatur: fusio-rem et accuratior-rem disquisitionem eius instituere nullus dubitavit.

P. 4.

Diuidit libellum in quinque sectiones, in quarum *prima* de externis apodis partibus, in *secunda* de internis organis agit; in *tertia* eorum viuendi, nutriendi sese et propagandi modum explicat; *quarta* experimenta cum ipsis instituta una cum comparatione eius cum cancro moluccano, et *quinta* tandem nouam siue alteram apodis speciem continet, cui accedunt et nominis vindicatio et varia addita collaria. Fusc omnes externas partes animalculi exponit, quas tamen cunctas hic apponere instituti vetat ratio. Sufficiat tantum allegare pauca quaedam ut sibi ideam eius quilibet formare possit. Corpus ex annulis sibi apposis, variisque setis instructis constat, quod tegitur scuto quodam corneo, figurae ellipticae, in parte posteriori in trianguli modum exciso. Prominent antennae tres, a primo pedum pari prodeuntes, et cauda in duas terminatur setas longas. Pedum seu costarum, ut nominat Auctor, numerus non ita definiri potest; constant vero ex articulis corneis, rotundis, quibus adhaerent squamulae membranaceae et vesiculae liquore quodam repletae. Primum par, ut iam supra dictum fuit, antennas sistit, et a Cl. Auctore *remiges* (*Rudersfüße*) appellatur.

p. 22.

Nouem, quae sequuntur, paria in articulorum extremo forcipe sunt munita, et *forcipatorum* (*gescheerte Füße*) nomine insigniuntur. Decimum par *uterinum* (*Mutterfüße*) vocat Auctor, cum ouarium in se continet. Vndecimum et, quae hoc sequuntur, reliqua a prioribus eo tantum differunt, quod dicta forcipe sint destitu-

* Systema naturae p. 68. n. CII. I. Fauna Suecica pag. 344. n. 1181.

definita, cuius loco squamula ipsis est. Ampliores in artuum descriptione esse non possumus, cum nimis longa foret haec explicatio, quippe cum, ut ex adiecta patet tabula, plus quam 2000000 membra in p. 62. hoc animalculo detexerit ac descripserit Cl. SCHAEFFER.

Ad alteram ergo accedamus sectionem, et quae in ipsa adtulerit Auctor, breuissimis indicemus. Agit in ea de internis partibus apodis, quas duplici modo considerat. Alia in cranii, alia in abdominis latent cavitare. Prioris generis sunt oculi, cerebrum, vasa secretoria, et quaedam, quibus nomen impertire non audeat. Secundi generis sunt cor, ventriculus, intestina, ovarium cum tubis, et alia, quae pro more suo, id est, doctissime et accuratissime delineat omnia.

De viuendi, sese nutriendi ac generandi modo h. p. 82. rum vermium tertia exponit sectio. Habitant in aquis stagnantibus paludosis, in quibus aestatis tempore copiose inueniuntur. Raptu viuunt, et insectis minimis aquarum stagnantium vescuntur. Cuticulam, ut cancri deponunt, de quo phaenomeno multa disputat Cl. Auctor, et novam cutim ex succo, in vesiculis pedum detento, formari coniicit. Generantur ex ouis, dubium tamen, num sexus differentia in iis deprehendatur. Addit huic sectioni, quas microscopii ope detexit, obseruationes.

In quarta sectione continentur varia, quae et de p. 123. viuendi et mouendi ratione instituit, experimenta, quibus tandem addit *moluccani cancri* comparisonem, eumque maximam cum nostro animalculo alere convenientiam demonstrat.

Vltima sectio nouam apodum speciem describit, p. 134. qua in omnibus cum hacce conuenit partibus, excepto processu intra binas caudae fetas posito. Varia tandem apponit et de nomine et de classificatione apodum, variaque constituit genera, *pisciformium* nempe, *cancriformium*, *conchaeformium* (quo nomine *abyssum*

abyssum satanae LINNAEI indigitat) et *puliciformium*; species tamen diuerfas, non nisi in cancriformium genere, ipsi innotuisse declarat. Coronidem libello imponunt varia adhuc adnotata, quibus numinis diuini sapientiam et ex hoc animalculo euincere studuit. Monemus insuper hocce apodis genus et hic Lipsiae in locis paludosis copiosissime inueniri, quamquam posterioris speciei exemplum nunquam a nobis fuerit deprehensum.

XIV.

Hans Maj:ts Adolf Fridericks vaor allernaodigste Konungs Naturalie Samling innehaolande faolsynte och fraemmande Djur, som bevaras pao kongl. Lust- Slottet Vlricksdahl; beskrefne och afritade samt pao naodig befallning utgifne af CARL LINNAEVS. Stockholm, tryckt uti kongl. Tryckeriet. hos direct. Pet. Momma. 1754.

et

Musaeum S:ae R:ae M:is Adolphi Friderici Regis Suecorum cet. in quo animalia rariora, imprimis et exotica quadrupedia, aues, amphibia, pisces, insecta, vermes describuntur et determinantur latine et suecice cum iconibus. Iussu sac. reg. Mai. a CAROLO LINNAEO, Equ. Holmiae ex typographia regia direct. Petr. Momma. 1754. fol. reg. 1 alph. 3 pl. c. tab. aen. XXXIII.

Quantum et ad conformandos subditorum mores et ad excitandos eorum ad hoc illudue tractandum studium animos facere possit regis exemplum, intelligens Sacra Regia Suecorum Maestas; ut ad historiae

storiae
nomicu
variis e
ditorum
Splendi
richsdah
dum cu
vini an
exenter
sima, t
suam L
cristall
ius gen
ac com
li sui,
naturae
tibus,
indicer
gotium
parem
igitur
malibu
ma na
cutus
postea
ipsam
system
ret, t
rat pa
missa
malieu
poris
alia, d
tiam
dum
Cum
adhuc
To

historiae naturalis culturam suscipiendam et inde oeconomicum studium perficiendum concitaret suos, ex variis exteris regionibus apportari iussit ea, quae eruditorum attentam mereri visa sunt considerationem. Splendidum igitur in arce sua, cui est nomen *Ulrichsdahl*, Rex augustissimus exstruendum ac colligendum curavit musaeum, in quo conseruatur in spiritu vini animalium fere omne genus, quadrupeda, aves exenteratae atque insecta; ipsa vero Regina augustissima, studii naturalis amore maxime ardens, arcem suam *Drotningholm*, conchyliorum, coralliorum et crystallorum insigni numero ita exornauit, ut, an huius generis ulla exstet collectio, quae cum hac conferri ac comparari queat, dubitandum sit. Vt igitur populi sui, qui ab aula discit amare creatoris miracula et naturae opera, felicitas exteris quoque innotescat gentibus, datum fuit Ill. LINNAEO horum thesaurorum indicem conscribendi et publicae luci exponendi negotium, quo omnino digniorem ac huic operi magis parem inuenire non potuissent Auctorem. Prodiit igitur eius cura splendidissimum hoc, quod de animalibus exponit, opus. In eorum dispositione systema naturae ab ipso elaboratum adhibuit eumque secutus est ordinem, ut primo loco genericum nomen, postea synonyma locumque, quem inhabitat, tunc ipsam animalis eiusque partium organicarum et ad systema condendum aptarum descriptionem apponeret, tandem quibus a congeneribus speciebus differat partibus, sedulo annotaret. In praefatione praemissa docte ac solide, ut ipsi mos est, de variis animalium proprietatibus, colore, magnitudine, corporis fabrica ac figura, munimentis, et quae sunt alia, differit, atque quod inde ad summi creatoris sapientiam celebrandam, et ad naturae studium excolendum incumbat homini, officium optime declarat. Cum enim, multa quamvis sint detecta, plura tamen adhuc recondita et nepotibus forsitan reservata depre-

hendantur, allaborandum semper est cultoribus, ut detegant ea, quae latent, ut inde omnes scientiae, antiquitates, historia, geographia, physica, scientia naturalis, botanica, mineralogia, diaeta, pathologia, medicina, materia medica, oeconomia, artesque manuales in diem incrementum capiant et posteritatis munera augeantur et instructissima euadant. Nittidas summaque arte celatas figuras addidit, quibus exprimuntur duae simiarum species, *appellam* nominat priorem, *capucinam* alteram, quas anguium serpentumue genera excipiunt plura.

XV.

Vermehrtes und verbessertes Blackwellisches Kräuterbuch, das ist, ELISABETH BLACKWELL Sammlung der Gewächse, die zum Arzney-Gebrauch in den Apotheken aufbehalten werden, deren Beschreibung und Kräften; aus dem Englischen übersetzt, angezeigt, die Abbildung großen Theils nach der Natur verbessert, mit Beyfügung der Theile der Blume und Frucht, wie auch des äußerlichen Ansehens eigenen Kennzeichen vermehret, und alle Arten mit bewährten Nahmen der Kräuter-Lehrer erläutert werden. Zweytes Hundert. Mit einer Vorrede Herrn Doct. CHRISTOPH IACOB TREWS. Verlegt, gemahlt und in Kupfer gestochen von Nicolaus Friedrich Eisenberger. Nürnberg, 1754 fol. text. pl. 23. praef. et catal. pl. 8.

h. e.

Herbarium Blackwellianum emendatum et auctum, id est, ELISABETHAE BLACKWELL,

WELL, Collectio Stirpium, quae in pharmacopoliis ad medicum usum afferuantur, quarum descriptio et vires ex Anglico idiomate in latinum conuersae sistuntur, figurae maximam partem ad naturale exemplar emendantur, floris fructusque partium repraesentatione augentur, habitus externi notae propriae adduntur, et omnes species probatis botanicorum nominibus illustrantur Centuria II. Cum praefatione D. CHRISTOPH. IACOBI TREW. Excudit, figuras pinxit atque in aes incidit *Nicol. Frid. Eisenbergerus.*

Serius quidem, ac titulus indicat, prodiit huius herbarii, cuius supra potiora momenta adduximus*, centuria secunda; nuper enim demum integra in lucem emissa est: nemo tamen retardatae editionis culpam in eos, qui ad eius perfectionem promouendam laudabilem et assiduam adhibent operam, coniciendam esse existimabit, quod a non nullis factum fuisse scimus, qui curatius rem pensitauerit. Quodsi partim eas accessiones, quae exemplari Blackwelliano fuerunt adiunctae, et tum in iconum emendatione, tum in laboriosa et difficili auctorum disquisitione, comparationeque conspiciuntur, attente considerauerit, partim illos viros, qui in elaborando emendandoque hoc libro operam nauant, eius modi distentos negotiis audiuerit, quae minime permittunt, ut omnem, quam velint, huic soli dicent laborem, multum temporis requirentem, non oscitantiae, sed feruoris, ne plane incompta prodeant, signum iudicabit impeditam et protractam editionem. Varia habuit haec emendata editio fata, quae iam eo tempore, ubi de prima diximus centuria, simul ex-

K 2

posui-

* vid. Comment. nostr. Vol. II. P. I. p. 73.

posuimus, post Ill. TREWIVM cura eius commissa est Cl. LVDWIGIO nostro, illo tamen aliis, quae tempus subripiebant, negotiosis actionibus detento, eius ex voluntate tum Cl. BOEHMERO, nunc penes Vitebergenses Anatomiae et Botanices professori, tum Cl. BOSIO, in nostra academia Botanices professione fungente, cura illius demandata fuit, quibus, etsi omni studio operis strenuam continuationem molientibus, tantum tamen superesse semper non dabatur occasionis, quae haud interruptam permetteret editionem. Nunc autem rem eo deuenisse sciendum est, ut breui tertia sequatur centuria, et superstites reliquae intra anni circiter spatium ad finem perducantur.

Praemisit autem huic etiam centuriae beneuole Ill. TREWIVS praefationem, animusque ipsi fuit, duos adhuc adiungere indices, quorum alter non plenos tantum allegatorum operum titulos et primaria eorum momenta traderet, verum etiam breuia simul de iis iudicia contineret, quae vero ad auctorum singulorum famam fidemque pertinent, scire cupientes ad Ill. HALLERII opus de methodo studii medici ablegauit: alter opera botanica, in collectione splendida et fere completa Ill. viri occurrentia, sisteret. Verum ingruentes varii morbi hominumque, quibus suum consecrat leniendis studium Ill. TREWIVS, miseriae, ne ulterior iniiciatur mora, ultimum hunc promissum indicem in aliam opportunitatem reseruare eum coegerunt.

Quae tandem in ipso opere fuerint praestita, multis edocere non putamus necesse futurum, quum eadem prorsus sit ac primae centuriae ratio, nisi, quod varii recentiores scriptores botanici fuerint additi, totiusque plantae et earum partium, ad fructificationem potissimum spectantium, subiectae descriptiones. Obscurae admodum sunt veterum descriptiones plantarum, aliqua non satis clara in ipso BLACK-

WEL-

WELL
rum ex
natura
ant, d
plantar
earum
dam c
lus de
itus,
tura
rum e
simile
licet,

Ham
So
an
bu
un
te
I

Pro
p
f

In
sing
ne
tis
des
plu
scr

WELLIAE opere, hinc etiam ab humanitate lectorum expectandum est, ut, si hinc inde aliquid, quod naturae non respondeat, inuenerint, modeste moneant, data occasione emendandum. Interim et ii, qui plantarum conquirendarum facultate destituuntur et earum potissimum, quae officinas ingrediuntur, quandam cognitionem sibi comparare voluerint, qua nullus destitui debet medicorum nomen ingenuorum tutus, largam admodum messem in hac quoque centuria collectam inuenient, in primis, quod exoticarum etiam numerus rariorumque haud est exiguus, simulque habet eorum, ex quibus ulterius proficere licet, scriptorum indicem.

XVI.

Hamburgisches Magazin, oder gesammlete Schriften, aus der Naturforschung und den angenehmen Wissenschaften überhaupt. Hamburg und Leipzig. Bey Georg. Christ. Grund, und Adam Heinr. Holle. 1756. 8. Sechzehnter Band 1 Alph. 19 Bog. Siebzehnter Band 1 Alph. 20 Bog. 4 Kupfertafeln.

i. e.

Promptuarium Hamburgense siue collectio scriptorum ad physicam humanioresque litteras spectantium. Vol. XVI et XVII.

In recensendis iis, quae continebat Promptuarium Hamburgense, multi haecenus fuimus, ita, ut singula fere cuiusuis Voluminis capita copioso sermone exponeremus, vel eorum, si ex aliis scriptis cognitis translata erant, titulos tamen et inscriptiones adderemus; sed mutare hanc expositionis rationem ob plures causas iam animus est, in primis quod paruus scriptorum, quae primum hic in publicum eduntur,

insignis contra eorum, quae ex aliis translata inferuntur, sit crescatque numerus: atque adeo nos tantum eorum, quae hic primum prodeunt, mentionem tribus verbis iniecturi sumus, reliqua ut versiones, excerpta et compendia, ex aliis facta scriptis, vel controuersiarum gratia inserta, vel leuioris argumenti lubentes praeterituri silentio.

- p. 92. *Vol. XVI. Part. I. no. 7. Spiritum balsamicum conseruandis auibus quadrupedibusque animalibus perquam idoneum parare docet Anonymus quidam Auctor ex spiritus vini uncüs duodecim, gummi sandrac et camphoraeana uncia una, rad. angelic. caryophyll. aromat. flor. spicae ana drachmis duabus. Praeter quem se etiam calce viua et sale communi cum succellu optimo usum fuisse in conseruandis variis animalibus fatetur idem, ita, ut exuiarum illarum materiae ista farcitarum forma, pili vel plumae ab omnibus externis iniuriis diu permanerint liberae.*
- p. 95. *No. 8. In cornicis cerebro lapidea concretio sedecim granorum, alba, bulbi in modum ex tunicis multis composita, casu quodam inuenta fuit, quum puer aliquis sibi a venatore quodam expeteret cornicis cerebrum, veluti specificum ad perniones discutiendos vulgo laudatum.*
- p. 97. *No. 9. Virum quendam a pectorali medicamento alui purgationem vehementiorem expertum fuisse traditur. Vir fuit octoginta circiter annorum laborans tussis et haemorrhoidibus; quarum fluxu sublato, superfuit tussis et materiae viscidae albae sputum. Desideratur a medico purgans, sed missum ab hoc fuit potius pectorale ex Elix. pect. Wedel. essent. Succin. sassafr. ana drachma una Gummi ammon. drachma semisse paratum. A bis sumtis huius medicinae guttulis quinquaginta saepe vehementerque aluus mota fuit, ut etiam ob dolores et tormina medicus vocaretur; qui accedens datis laudani cydoniati granis duo*

duobus, in vini rhenani uncia una solutis, applicatis-
que ventri sacculis calidis, herbarum intus contenta-
rum vapore grauidis, mox sedauit dolores omnem-
que ventris fluxum nimium. Quum senex iste a me-
dico purgans postulauerit, Anonymus Auctor ponit
in eius imaginatione causam contrarii huius effectus.

No. 10. *Puer quidam globulum orichalceum, quo p. 103.*
utimur ad indusia subliganda, faucibus octo hebdomades
haerentem tulisse legitur. Ioci forte gratia globulum
istum in ore tenens puer, inopinato eundem deglu-
tiit, ita, ut haereret adhuc in faucibus. A data aqua
calida butyrata et pane multo nullum leuamen sequi-
tur, globulus potius profundius protruditur; neque
unguentum aliquod adsumtum auxilium adfert. De-
glutitio solidioris cibi prorsus impeditur, nascitur do-
loris acuti et pressionis in faucibus sensatio, interdum
etiam nausea. Tandem vel fluidioris alimenti pro-
hibetur deglutitio. Quatuor septimanas post doloris
non adeo vehemens fuit sensus, sed obscura aliqua
corporis cuiusdam per oesophagum descendens per-
ceptio tentatusque saepe deglutiendi nifus, licet, quod
deglutiret, non haberet. Ad anonymum huius ob-
seruationis auctorem puer aliquando accessit, morbi-
que sui dedit historiam, Noster dedit puero pulue-
rem absorbentem cum purgante; quatuordecim dies
post leuatum se retulit puer ab adsumtis medicinis, ut
iam deglutire paullo solidiorem cibum posset, super-
stite tamen adhuc in faucibus ponderis molesto sen-
su. Noster iussit puerum se replere multis cibis at-
que statim redire ad ipsum pleno ventriculo. Id,
quod quum puer eodem die perfecerat, Noster ipsi
dedit potionem vomitoriam. A qua pota duas horas
post felici euentu reiectus fuit vomitu globulus.
Huius inter vomendum e carne factam separationem
se percepisse narrauit puer. Multum sanguinis et pu-
ris simul reiectum est. Magna pars globuli consum-
ta et circum circa viridi tineta colore apparuit. A

dato spermate ceti cum saccharo et oleo amygdalarum dulcium intra tres dies sanata fuerunt omnia, conualuitque puer.

p. 106. No. 11. *Plantaginem angustifoliam* obseruauit alius, qui nomen suum siluit, in horto cerdonis cuiusdam tam lautum cepisse incrementum, ut caulis ulnam unam et dimidiam, folia autem singula ulnam semissem aequarent longitudine. Tanti incrementi causa inuenta fuit magna pilorum calce uiua permixtorum congeries, latens sub radice plantae istius. Cuius vero causae virtutem foecundantem ut experiretur Noster, vere nouo sub mali, pruni et pyri radicibus proiecta fuit massa ex reliquiis coriaceis cerdonum, calce uiua et putrescente aqua facta. Arbores omnino laetius inde floruerunt, praeter malum, cuius rami non nulli emarcuerunt, forte calcis uiuae vi nimium adesi; quibus tamen resectis, arbor iterum viguit fructusque tulit. Sequenti anno eadem cum vite, cum brassica capitata alba et caulorapa tentata felici euentu fuerunt, ita, ut uuae citius maturerint, brassicae vero folia et radices lautius ceperint incrementum.

p. 109. No. 12. Cl. SCHVLZE tentamina exponit cum specie *Asbesti*, extus ligno carioso similis visi, instituta. In museo regio dresdensi seruatur haec *Asbesti* species, pondere valde leuis, ceterum colore reliquaue forma adeo similis ligno guaiacino fere corrupto, ut illum vix crederent plures esse asbestum vel minerale corpus. Hinc Noster eius naturam accuratius disquisiuit variis factis experimentis, inuenitque omnino esse illum *Asbesti* martialis speciem. In aqua enim mox fundum petiit eius iniecta portio parua, breuique post intumuit multum, odorem simul spargens terrestrem, argillaceum. Contrita aquam calidam colore flauo, nullo contra sapore imbuunt. Aqua fortis huic corpori superfusa non efferbuit, tineta vero colore luteo. Portio asbesti hic tentata alba facta, magis-

magisque asbesto similis fuit. Sub microscopio integra et contrita et igne et aqua forti tractata portio ostendit parua filamenta sibi inuicem superimposita, nullis tamen, ut in ligno solet esse, inter ipsa relictis cauernulis. Igne vehementi iniecta portio sparsit aliquem odorem bituminosum, nullum vero fumum nullamque flammam. Ex igne exemta apparuit maculis ex flauo rufescentibus inquinata, ceterum immutata, ponderis nondum amisso grano unico. Sub speculo caustico, intra minutam secundam alteram, absque ullo emissio fumo, transiit in vitrum nigrum satis durum et compactum.

Part. III. no. 5. Ad pigmentum coeruleum beroli. p. 317.
ense cineribus clauellatis aequae uti nos posse ac nitro fixo,
*demonstrat G ** , non nulla addens de pigmenti*
istius generis. Quum alcali fixo opus sit ad pigmenti
dicti generis, perinde erit, immo utilius, adhibere
cineres clauellatos depuratos, qui purum dant alcali
fixum viliorique pretio acquiri possunt, quam nitrum
fixum. In essentialibus enim utrumque a se inuicem
non differt, neque nitrum fixum aliquid insuper in se
continet, quod desideretur in cineribus clauellatis,
quodue ad pigmenti laudati naturam multum faciat.
Pigmentum autem illud generari Nostro visum est,
quando terra aluminis et ferrum, quod inest vitriolo,
addito alcali fixo, suo acido priuantur atque praecipit-
antur; ferrum autem, ab addito phlogisto, coeruleo
colore imbuitur, et ne rubigine exedatur, veluti ver-
nice quodam obducitur.

Part. V. n. I. D. IOHANN. FRIDERIC. GLASER. p. 451.
GERI Physici adiuncti Suhlenensis ad D. FERDINAND.
CHRISTOPH. OETINGER Physicum Vracensem
epistola responsoria legitur, exponens usum et fabri-
cam machinae, qua sanguinis e vena missi pondus et men-
sura definiiri potest. Cl. GLASER a se inuentae ma-

dato spermate ceti cum saccharo et oleo amygdalarum dulcium intra tres dies sanata fuerunt omnia, conualuitque puer.

p. 106. No. 11. *Plantaginem angustifoliam* obseruauit alius, qui nomen suum siluit, in horto cerdonis cuiusdam tam lautum cepisse incrementum, ut caulis ulnam unam et dimidiam, folia autem singula ulnam semissem aequarent longitudine. Tanti incrementi causa inuenta fuit magna pilorum calce uiua permixtorum congeries, latens sub radice plantae istius. Cuius vero causae virtutem foccundantem ut experiretur Noster, vere nouo sub mali, pruni et pyri radicibus proiecta fuit massa ex reliquiis coriaceis cerdonum, calce uiua et putrescente aqua facta. Arbores omnino laetius inde floruerunt, praeter malum, cuius rami non nulli emarcuerunt, forte calcis uiuae vi nimium adesi; quibus tamen resectis, arbor iterum viguit fructusque tulit. Sequenti anno eadem cum vite, cum brassica capitata alba et caulorapa tentata felici euentu fuerunt, ita, ut uuae citius maturerint, brassicae vero folia et radices lautius ceperint incrementum.

p. 109. No. 12. Cl. SCHVLZE tentamina exponit cum specie *Asbesti*, extus ligno carioso similis visi, instituta. In museo regio dresdensi seruatur haec *Asbesti* species, pondere valde leuis, ceterum colore reliquaue forma adeo similis ligno guaiacino fere corrupto, ut illum vix crederent plures esse asbestum vel minerale corpus. Hinc Noster eius naturam accuratius disquisiuit variis factis experimentis, inuenitque omnino esse illum *Asbesti* martialis speciem. In aqua enim mox fundum petiit eius iniecta portio parua, breuique post intumuit multum, odorem simul spargens terrestrem, argillaceum. Contrita aquam calidam colore flauo, nullo contra sapore imbuat. Aqua fortis huic corpori superfusa non efferbuit, tineta vero colore luteo. Portio asbesti hic tentata alba facta, magis-

magisqu
gra et
ostendit
nullis ta
cauernu
aliquem
nullam
culis ex
mutata
speculo
absque
fatis du

Pa
nense ci
demon
istius g
dicti g
cineres
fixum
fixum.
non di
contin
quodu
Pigme
quand
addito
tantur
colore
nice c

P
SERI
CHR
episto
tam
fura

magisque asbesto similis fuit. Sub microscopio integra et contrita et igne et aqua forti tractata portio ostendit parua filamenta sibi inuicem superimposita, nullis tamen, ut in ligno solet esse, inter ipsa relictis cauernulis. Igne vehementi iniecta portio sparsit aliquem odorem bituminosum, nullum vero fumum nullamque flammam. Ex igne exempta apparuit maculis ex flauo rufescentibus inquinata, ceterum immutata, ponderis nondum amisso grano unico. Sub speculo caustico, intra minutam secundam alteram, absque ullo emissio fumo, transiit in vitrum nigrum satis durum et compactum.

Part. III. no. 5. Ad pigmentum coeruleum beroli. p. 317.
nense cineribus clauellatis aequae uti nos posse ac nitro fixo,
demonstrat G **, non nulla addens de pigmenti istius genesi. Quum alcali fixo opus sit ad pigmenti dicti genesein, perinde erit, immo utilius, adhibere cineres clauellatos depuratos, qui purum dant alcali fixum viliorique pretio acquiri possunt, quam nitrum fixum. In essentialibus enim utrumque a se inuicem non differt, neque nitrum fixum aliquid insuper in se continet, quod desideretur in cineribus clauellatis, quodue ad pigmenti laudati naturam multum faciat. Pigmentum autem illud generari Nostro visum est, quando terra aluminis et ferrum, quod inest vitriolo, addito alcali fixo, suo acido priuantur atque praecipitantur; ferrum autem, ab addito phlogisto, coeruleo colore imbuatur, et ne rubigine exedatur, veluti vernice quodam obducitur.

Part. V. n. I. D. IOHANN. FRIDERIC. GLA. p. 451.
SERI Physici adiuncti Suhlenensis ad D. FERDINAND. CHRISTOPH. OETINGER Physicum Vracensem epistola responsoria legitur, exponens *usum et fabricam machinae, qua sanguinis e vena missi pondus et mensura definiiri potest.* Cl. GLASER a se inuentae machinae

chinae huius descriptionem iam dederat alio tempore in diario, quod inscribitur: *Berlinische Bibliothek, 3 Band. pag. 536.* Cl. OETINGER autem in alio diario, *Stutgardischer Sammlungen 8ten und 9ten Stücke* inseruerat litteras ad Nostrum GLASERVUM datas, in iisque tum huius auctoris inuentum laudauerat, tum generatim, quam necessaria sit ponderis et copiae sanguinis missi disquisitio, demonstrauerat. Ad quas litteras iam responsio Cl. GLASERI data est fuso satis atque copioso sermone exarata, ut excerptum inde vix huc transferri possit.

P. 486. No. 3. I. F. O. Correspondens societatis Göttingensis, enarrat *se etiam in Holsatia obseruasse polypor.* Ipse fatetur noua et, quae differant a TREMBLEY et SCHAEFFERI obseruatis, se non proposuisse. Confirmat autem suis obseruationibus Virorum illorum dicta egregie. Quae enim illi de colore, motu, voracitate et ex dissectis generatione polyporum exposuerunt, eadem Noster simili modo obseruauit.

P. 551. No. 7. Cl. SCHVLZE de lapidibus cochleatis (*Schraubensteine*) de quibus iam alibi fuit expositum* non nulla adnotauit. Lapides hos nimirum neque sub eodem volumine, neque sub eadem forma, quae ipsis fuit propria atque naturalis, iam a nobis conspici affirmat. Sunt enim adhuc inter ipsorum latera et lapidem ferrugineum, in quo delitescunt, caua relicta, quae non tota explent: porro in ipsis his cauis et quidem lateribus lapidis ferrei apparet typolithus, cuius eminentiae et sulci non adeo profundi ac illi lapidis cochleati sunt, atque inuicem etiam sese mutuo coniungunt, ita, ut eminentia matricis attingat illam methroliti: tandem autem ipsi sulci non sunt spirales, sed singuli singularem efficiunt circulum. Ex quibus colligit Noster omnino mutatam aliquando esse superficiem lapidum cochleatorum, causamque huius mutationis eandem exstitisse, quae mutauerit matricem in fer-

rum,

* vid. Comment. nostr. Vol. II. Part. III. p. 477.

rum, aquam puta martiatam in caua eius introdu-
tam. Quum autem porro adserit idem multam de-
prehendi horum lapidum atque entrochorum, *Wal-*
zensteine, analogiam, atque hos ipsos a stella marina
pedunculata, qualem nuper descripsit MYLIVS * atque
ELLIS ** suam traxisse originem satis constet; iure
suo etiam Cl. SCHVLZE arbitratur eandem ipsis his-
ce lapidibus statuendam esse originem.

Part. VI. n. 1. *Vulnerum respectu lethalitatis di-* p. 563.

significationes non nullae exhibentur. Vulnus generatim
si spectes, est solutio omnis partium mollium viui
corporis, instrumentorum externorum ope facta. Si
vulnus ita comparatum est, ut aeger eodem mori
posset, vel non, illud *lethale*, hoc *non lethale* dicitur.
Vulnus autem lethale adnotat anonymus Auctor non
definiendum esse id, quo aegrum oporteat mori, sed
quo possit ille mori. Si porro lethalitas nascatur vel
ex natura vulneris, vel ex aliis causis externis, illud
per se, hoc *per accidens lethale* dicitur. Natura vulne-
rum ita comparata si fuerit, ut vel partes internas ad-
ficiat, quibus chirurgi manus auxilium adferre non
possit, vel externas, quae ante auxilium adlatum
omnem effundunt sanguinem, oriuntur inde duo ge-
nera *vulnerum per se lethalium*, nimirum *interna* et
externa. Ad *interna* vulnera quaedam pulmonum, p. 568.
illa pericardii, quaedam cordis, illa paris vagi neruo-
rum, aliqua diaphragmatis, hepatis, lienis, omenti,
vesiculae felleae, ventriculi et intestinorum, mesen-
terii, cisternae lumbaris, renum, ureterum, vesicae
urinariae, uteri; ad *externa* autem aliqua cerebri et
medullae spinalis, thoracis, illa intercostalium vaso-
rum,

* *Beschreibung einer Grönlandischen Thierpflanze. Lon-*
don, 1753. 4. m. K.

** *Essay towards a natural History of the Corallines etc.*
London, 1755. 4. c.f. p. 96. et Comment. nostr. Vol.
V. Part. III. pag. 526.

- rum, multa arteriarum venarumque vulnera referri debere ex Cll. PARAEI, HILDANI, BOHNII, STVARTI, VAN SWIETEN aliorumque testimoniis, quorum scripta ubique a Nostro citata adduntur, confirmatur. Porro per accidens lethale vulnus ab externis causis fieri supra monitum fuit, iam vero has causas vel in chirurgi imperitia et negligentia vel in vulnerati ipsius commissis diaetae vitiis aut morbis prioribus positas esse ostendit Noster, quo clarius inde nascatur vulneris per accidens lethalis notio. Pergit autem nouam proponere vulnerum per se lethaliu diuisionem: nimirum si vel functiones ad vitam peragendam absolute necessariae cohibeantur, vel non, in priori casu erunt *absolute lethalia*, in posteriori *hypothetice*. Illa sunt cerebelli, aliqua medullae spinalis et cordis, ista vasorum maiorum cordis vel pulmonum, ea, quae respirationem, vel chyli ad sanguinem transitum tollunt, maiorum denique arteriarum venarumque vulnera, haec vero per se facile intelliguntur. Ex quibus non nulla colligit Auctor corollaria, atque ad nouam exhibendam diuisionem eorundem se accingit. Siquidem vulnera absolute lethalia hominem vel statim, dum infliguntur, vel post aliquod tempus quum interficiant, inde haec *mediate*, illa *immediate lethalia* appellanda esse videntur; atque hypothetice lethalia quum vel per se curatu difficilia sint vel non, hinc illa *periculosorum*, haec *non periculosorum* nomen sortiuntur.
- p. 577. No. 2. *De quercu marina* (Seeiche) differit Cl. MICH. CHRISTOPH HANOW. Sententiae physicorum de hoc naturae producto multum adhuc inter se differunt, ita, ut Cl. HEBENSTREIT illud ad fucos, LINNAEVS et DONATI ad algas et fucos referant, alii alias eiusdem effecerint distinctiones. Praemissis non nullorum in primis TOVRNEFORTII, CLVSII, atque ipsius THEOPHRASTI de eodem adsertis et descriptionibus, ipse describit Noster duos lapides,

lapides, quibus planta marina eius modi accreta infigitur, et qui plus quam quinquaginta annos in Gymnasii Gedanensis bibliotheca adseruantur, factaque cum iis recenset tentamina. Ex quibus patet dictam quer-
cum marinam esse plantam marinam, ulnae altitudine, duris infixam absque radice et placenta corporibus, e cuius latiori caulis extremo exsurgant ad digitum distantiam nouae ramificationes latiusculae, atque angusta crassa folia, externo fine latiore instructa, numquam tamen digitum superante; siccam eam fieri durum, fractu autem, ut lignum, non adeo facilem; in igne, instar carbonis candescere et corii odorem spargere; colorem madidae adhuc atque humidae esse ex obscure flauo rufescentem, siccae autem purpurascenscentem, licet in locis, ubi pellucida est, nigrum visum, ignitae contra candidum; florendi autem eius modum et propagationem, donec plus lucis in hac re ipsi affuisset, explicare iam differt Noster.

Vol. XVII. Part. II. no. 2. de gonorrhoea virulenta. p. 133.

ta, qua canis laborauit, deque tentaminibus cum duabus canibus feminis institutis exponit anonymus Auctor. Canis, mas salax valde, vix octo dies quum catuliuerat, contraxit sibi gonorrhoeam, eamque post mingendum copiosiore, quae in dies aucta fuit, aucta simul salacitas, mutatusque sensim materiae effluentis ex albo in flauum et viridescenscentem color. Oestro percitus canis vehementer eiulabat, allatrabat aduenientes, sese pedibus anterioribus erigendo, fluxum illum experiebatur. Materia ipsa acrior et rodens reddita, colorque eius magis flauus factus est. Intumuit penis, vesiculis ubique obsitus et ulceribus, facto ante pilorum defluuio. Post continuos eius eiulatus, quos, si quam catulam inclusus odore perceperat, emiserat, tandem catulam in carceres eius immisit Noster. Canis aeger mox coitum celebrauit, sed inter congressum vehementer eiulauit. Catula in principio

cipio nihil mali inde percepit, sed aliquot horas post male se habuit: hinc separatim inclusam dum obseruaret Noster, eam vidit cibos datos haud appetere, maiori veluti percitam libidinis oestro: cutis obsita foedis exanthematibus; ipsaque inter perpetuos eiulatus contabuit; tandem ab Auctore strangulata et dissecta plura ostendit notatu digniora phaenomena. Vterus enim apparuit multum inflammatus atque intumefactus; in primis orificium uteri adeo intumuit, ut inde angustius redditum vix admitteret setam. Intus uteri lateri adhaesit cōgeries materiae viscidioris, drachmam semis pondere aequantis, et quae ipsam lancem viridi colore obduxit. Renes etiam iam coeperunt in abscessus abire. In vesica urinaria aequae ac felleae parum liquidi fuit. Exanthemata sub cute scatuerunt simili materie, ac ipsum effluens semen. Carnes cum

- p. 138. cute parum cohaeserunt, valde intumefactae. Canis autem maris malum in peius semper mutatum fuit. Rigiditas penis valde aucta, ut arcus in modum saepe incuruatus esset; quae quum durauit, nulla fluxio materiae, qua cessante, haec rediit. Altera cum catula iterum coitit canis; catula similia perpessa symptomata tandem misere obiit, quam vero Noster ob
- p. 157. foedum cadaueris foetorem non dissecuit. Cum tertia tandem congressus canis cum multa molestia ob rigorem et conuulsiones membri incuruati, parum materiae in matricem catulae immisit. Neque catula adeo male se inde habuit, uti priores, sensit tamen etiam dolores, cutisque obsita fuit pustulis; uterus dissectus etiam inflammatus apparuit et sanguinolentus. Canis mas tandem perpessus ubique pilorum defluuium, ulceribusque toto corpore obsessus, contabuit. Quae symptomata omnia Noster docte explicauit, illud in primis inde comprobasse sibi persuasus, posse aliquando benignam gonorrhoeam per leuiiores causas mutari in malignam, atque ea propter etiam in homine ad luem progignendam non opus esse

esse contagio. Quam rem forte alio tempore se fufius pertractaturum fore spondet Auctor.

No. 5. Cogitata quaedam *de terra quadam combu-* p. 205.
ssili et turfa exhibentur auctore, nomen suum qui siluit. In tanta caritate lignorum, quae in his terris in dies augetur, suadet ille effodere terram quandam obscure brunam, pluribus in locis ad colles reperiundam, atque eidem, quum difficile inuicem cohaereat, argillae admiscere sextam circiter partem. Ipse experimentis vidit eam ita tractatam arsisse egregie, exponitque copiose, quot quantisque inde impensis parcere possint in variis locis, si sollertius inquirerent in eius modi terram: Id, quod etiam de turfa monet, cuius magnam latere copiam in pluribus pratis paludosis et humidis, cuiusque effossae molem aliquam statim impensas compensaturam esse affirmat.

Part. IV. no. 4. Pustulae in mento lethalis factae p. 383.
historiam tradit D. IOH. TIMOTH. GERKE, Phys. Prou. et Ciuitatis Einbeccensis. Ex parua saepe scintilla magnum nasci posse incendium, leuis morbi, qualis est pustulae cutaneae confirmat euentus lethalis. Femina undeuiginti annorum, tenerioris corporis habitus, paruae staturae, carne quidem densa, sed multa quoque instructa pinguedine, ventre tumidulo, facie pallida, animo tranquillo et satis aequo, filium ante nuptias enixa, nutricis munia in familia melioris conditionis in se susceperat, nullis vexata incommodis, praeter dolores colicos, quos tamen dato a medico rhabbaro, atque insuper baccarum lauri contusarum cochleari uno sponte sumto prorsus sustulerat: Sed nascitur in mento nutricis pustula parua, quae vero digitorum unguibus saepe irritata atque etiam discerpta, duos dies post inflammationem excitauit. Noster vocatus faciei in primis latus sinistrum tumefactum, menti inflammati colorem rutilum et obscure rufum, maxillae motum difficilem, appe-

- appetitum prostratum, sitim ingentem, pulsum frequentem et durum obseruauit. Datum temperans ex nitro, camphora et sacharo parum profuit. Venae sectio ob metum deficientis lactis neglecta est. Sequenti die, quamuis somnus fuerit tranquillus, aluusque libera, motus maxillarum prorsus fere impeditus erat, ut neque loqui, neque pituitam albam viscidam inter vomituritiones exspuere posset, in-
- p. 386. inflammatio autem in gangraenam transierat. Tunc tandem vena in brachio secatur, daturque cortex peruuianus, applicato simul affectae parti cataplasmate emollienti. Leuamen inde aliquod sensit aegra; maxillae enim motus liberior, vox distincta, potulentorum deglutitio expedita rediit: verum post breues has inducias rediere priora symptomata auctiora. Febris, aestus, sitis ingens; inflammatio versus thoracem radios veluti emisit. Repetita venae sectio fuit, facta menti ad ossa usque scarificatio. Ex scarificatis partibus parum cruoris nigricantis, puris loco, prodiit. Partibus sectis spiritus salis ammoniaci affricatur, atque mixtura ex solutione sulphuris et unguento aegyptiaco applicatur; enema euporiston iniicitur, nuchae imponitur vesicatorium amplum. Sequenti die aliqua apparuit leuaminis species, remiseruntque symptomata; sed febris iterum vehementius incensa fuit, sphacelumque iam adesse ostendit repetita sine doloris sensu scarificatio. Tandem altero mane multis anxietatibus vexata et conuulsionibus obiit.
- p. 388. In dissecto deinde cadauere apparuerunt facies pallida, menti color carni putridae bubulae similis, supurationis incipientis vestigia. Gangraena occupauerat totum mentum inferius ad thoracem usque sese extendens: palatum, velum palatinum, larynx vicinaeque partes carnae sphacelo multum corruptae, maculae gangraenosae etiam in intestinis tenuibus passim occurrerunt. Reliqua viscera sana atque integra fuerunt.

Part. V. no. 8. F. C. LESSER de membrana in praep. p. 556.
tis post inundationes reperta (Grasleder) quaedam exponit. Genesin eius deriuat Noster a fibris et filis graminum aliarumque plantarum, quas secum abripuit impetus undarum prata agrosque deuantium, quae vero sensim putrescentes etiam fibrarum facile patiuntur rupturam et separationem. Fibras has et fila undae huc illuc mouent, undarum autem spuma easdem connectit, ut inde nascatur quasi operis sericei species. Ex eadem enim pileo, tibialia, ellychnia, pannumque, sub vestibis gossypini operis loco nectendum, (*Watte*) parata fuisse Noster refert, admiraturque manifestam hac in re summi numinis sapientiam, quae aliorum eorumque ditiorum iacturam ex inundatione aliis iisque egenis commodo et utilitati esse futuram voluit. Hi enim ex inutili visa ista membrana multam sibi aliisque pararunt utilitatem.

XVII.

Quaestio medica eaque therapeutica sub hac verborum serie: An raro Peripneumoniae vomitorium? Resp. MICHAEL DELZAVRDY et PERVERTEGVY, D. M. Facultatis Valentinae, Praeside D. ANTONIO MAGNOL, Monspel. Acad. Prof. Reg. pro gradu Baccalaureatus consequendo, Monspel. 1754. 4. mai. pl. 1 $\frac{1}{2}$.

Omne dissertationis huius argumentum breui hoc comprehendi poterit ratiocinio: In quauis inflammatione vera vomitoriorum usus tutus esse nequit: quum itaque ad illud morborum genus pertineat peripneumonia, ad eam tollendam periculosa aestimari debent emetica: attamen datur etiam aliud

Tom. VI. Pars I.

L

peri-

peripneumoniae, nothae aliis dictae, genus, hiemali ut plurimum tempore obuium, in quo serosa magis, quam biliosa, humorum colluies pulmones saepiusque simul primas vias obruit: aduersus hoc igitur, ne in violentam degeneret inflammationem, lenioris emetici valebit usus: interim, quum inflammationis vim semper respicere debeat medicus, sub finem dissertationis colligitur: *Ergo raro peripneumoniae vomitorium.*

Breui igitur inflammationis theoria praemissa, in obtinenda eius resolutione totus esse iubetur medicus, cui vero contrariari dicuntur vomitoria, quorum quippe efficacia sanguinis iam candentis nimium aestus augeatur, cordis arteriarumque motu inde magis aucto: perpauca enim esse Cl. Auctor asserit, quae sine irritatione ventriculum atque intestina vacuent, lubricantium potius nomine insignienda: quin et generatim dicendo, ea, quae per inferiora purgent, tutiora esse illis, quae ventriculum euerrant, quum ventriculo minus sensibilia et contractilia esse soleant intestina, ipsique illi medicamento decuplo maiorem, in quam agere possit, praebeat superficiem: in vomitu quoque excitato, praeter motum vermicularem in contrariam actionem semper cum aliquo periculo immutatum, aliarum quoque partium, in primis diaphragmatis omniumque respirationi inseruientium organorum, in consensum tractorum, functionem perturbari: maiorem vero in vasis obstructis, ad referandum infarctum, a non nullis quidem medicis expectari posse creditam, haud fieri oscillationem; metum e contrario esse, ne, vicinorum vasorum tantum ab inflammatione liberorum, elatere aucto, rumpantur ea, pectorisque igitur aequae ac abdominis inflammationes, funesta inde sanguinis oborta profusione vel gangraena, finiantur: quid? quod praeposterum vomitoriorum usum inflammationes ipsas subsequi saepius per experientiam compertum sit.

Appli-

App
ipfam pe
genera
ticae di
omnibu
tempera
matio
Quodsi
alii not
quidem
reliqua
idque
tionis
mitu,
derate
simul
ria len
vena
quodsi
reat,
que p
gluui
frigid
que
aliqu
pia,

Applicantur deinde huc usque in genere dicta ad ipsam peripneumoniam, cuius tria summa recensentur genera, *catarrhofae* nimirum, aliis non male *rheumaticae* dictae, *erysipelatodis* atque *sanguineae*, in quibus omnibus, pro anni tempestate, viuendi ratione aut temperamento aegri variis, maior minorue inflammatio sanguinisque incendium obseruari dicitur. Quodsi igitur primum illud genus occurrat, quod alii notham appellare malint peripneumoniam, magna quidem symptomatum similitudine, sed mitiorum ad reliquas vere inflammatorias eius species accedens, idque vel nullius, vel leuissimae tantum inflammationis particeps deprehendatur; ex nausea vero, vomitu, diarrhoea serosa, lingua humidior, cute moderate tantum calente, hypochondriorum alterutro simul et ipso pectore saepe vehementius affecto, arteria lenius molliusque pulsante, ipsoque sanguine, ex vena extracto crusta ista inflammatoria non tecto; quodsi nempe ex his enarratis symptomatibus appareat, lympham crudam indigestamque pulmones atque primas vias obstruere; siue praegressa ventris ingluies, vel pituitosum aegri temperamentum, vel frigida aura perspirationem corporis suppressens atque repellens, in causa sint: tum illico, ne grauius aliquod succedat malum, redundantis istius feri copia, dato vomitorio, ex corpore eliminari debet.

XVIII.

Dissertatio inauguralis de praecipuis balsamis
natiuis Praeside IOHANNE FRIDERICO
CARTHEUSER, M. D. et Prof. Publ. Ord.
Respond. *David Gottlob Zebule*. Franco-
furti ad Viadrum, 1755. 4. pl. 4 $\frac{1}{2}$.

p. 5.

Quantus sit in perscrutanda corporum naturalium
per chemiam natura Cl. CARTHEUSERI labor,
quantaque sollertia, multa eaque pererudite elabora-
ta, quae cum orbe cultiori communicavit, abunde
testantur scripta: quorum quidem plura quum diu
volui reuoluique eruditorum manibus cognoscamus,
unicum iam in nostris commentariis speciminis loco
exponendum nobis summus, quo, quanta debeat
chemicis Cl. Auctoris disquisitionibus laus atque glo-
ria, nos etiam publice profiteamur. Atque id, quod
iam indicare adgredimur, scriptum academicum balsa-
morum natiuorum, quorum insignis numerus mul-
tusque est in medicina usus, historiam tradit atque
examen chemicum. Praemittitur autem generalis
eorum consideratio, atque hanc excipit specialior sin-
gulorum tractatio. Primum igitur omnium definit
Cl. Auctor, quid sub balsamorum nomine intelligen-
dum sit, nimirum esse resinas liquidas seu rectius li-
quida resinosa oleosa, spissiuscula, tenacia, fragran-
tia, sapore acri aromatico, aut saltem acriusculo, eo-
que plus minusue amaricante, colore vario, albican-
te, flavescente, cet. donata. Originem si spectes,
sunt succi ex arborum truncis vel ramis sauciatis pro-
fluentes, et in applicatis vasis collecti; ex sponte ruptis
corticibus plorantes lacrumae vix colligi possunt.
Hinc etiam nomen ortum fuit ab arbore, quae vul-
nerata verum fudit opobalsamum, *Beloffan*, *Balla-*
sam, *Balsam* dicta; quod nomen balsami olim iudaico
arabicoque proprium, temporis successu etiam aliis
analogis

analogis aliarum arborum succis datum fuit. Ita vero eorum natura comparata est, ut recentia sint fluidiora et fragrantiora, aetate autem et aere libero spifescant et in densas resinarum massas abeant, virtute sua multum orbata. Chemicum examen docet ea p. 8. dem constare ex maxima parte substantiae resinosae, ex olei aetherei, spiritu fragrante turgidi, et aquae magna copia, atque ex modica quantitate salis acidi essentialis subtilioris et valde mobilis. Vnde etiam praeter antisepticas et vulnerarias vires eorum nervinae, diureticae cet. patent, clariusque ex mox addito speciali singulorum examine patebunt. Sequentes autem sunt, quas fuse et accurate describit Noster balsamorum praecipuae species, nimirum terebinthina vera, seu Veneta veterum; balsamum terebinthi Persicae; balsamum lariceum; balsamum abiegnum et pineum; balsamum cabureicica; balsamum de copaiua; balsamum peruianum; balsamum toluatanum; opobalsamum; liquidambarum atque styrax liquidus. Horum singulorum ita tradit Noster historiam, ut non externum eorum solum habitum et formam, colorem, saporem, odorem sedulo adnotet, arborisque, ex qua quodlibet proueniat, ex optimis auctoribus, PISONE, MARGGRAFIO, CLVSIO subiungat descriptionem, sed partes etiam constitutivas, ignis et menstruorum ope disquisitas atque erutas exponat, et vires inde medicas in multis variisque morbis experientia comprobatas peregre declaret. In qua quidem tractatione Cl. Auctorem pressius sequi quum haud queamus, non nulla tantum huc transferre iuuabit momenta memoratu digniora nobis visa.

Terebinthinam veram seu Venetam veterum monet Noster vulgo etiam dici Chiam et Cypriam, atque esse aliquam earum sapore et colore et odore differentiam; ex insulis enim Chio et Cypro iam utramque ad nos transferri idem addit, ubi ex *Terebintho*

vulgari c. b. fauciata profluat copiosa, sed breui inspissata sub forma resinae molliusculae ad exteras terras transportetur. Arborem istam etiam perhibet Cl. Auctor nasci in Arabia, Syria vicinisque orientalibus regionibus, nec non in Hispania, Lusitania et Gallia Narbonensi, nullum tamen vel certe ignobilius proliferare balsamum. Ipsa terebinthina multum in se continet olei aetherici essentialis, ut eius libra una ultra quatuor huiusce det uncias, salis vero essentialis acidi parua est portio, atque aquae oleo admixtae et particulis acidulo spirituosissae refertae non minor quantitas. Solida massa post destillationem olei in cucurbita relicta exhibet terebinthinam lotam, atque in aperto vase longius adhuc coctione tractata picem brunam siue colophonium. Prisco aevo multus fuit terebinthinae in morbis usus, iam vero rarior vel nullus.

p. 12. Duplex describitur ex KAEMPFERO balsamum terebinthi persicae, quorum alterum vulgatius, terebinthinae chiaae simile, ex *Pistacia sylvestri* dicta provenit et leni coctione ab incolis Persiae inspissatum, in primis mulierculis pro masticatorio inseruit, atque ad europoeas regiones prorsus non adfertur; alterum vero rarius est et parcissime e pila pulcre rubella, rotunda, furculis extremis terebinthorum adcreta extrahitur, fragrantissimum, illi de Mecha analogum.

p. 14. Balsamum lariceum est terebinthina veneta officinarum moderna, atque ex *larice folio deciduo*, conserta C. BAVH. quae copiosa crescit in alpibus apenninis, carinthiacis, stiriacis, gallicis, vere et autumno euocatur. Sponte etiam interdum profluit, sed desinit in vetustioribus, quibus agaricus solet adcrescere, profluere. Prae cypria multum abundat et sale acido essentiali et oleo aethereo subtili valdeque activo, teste Cl. GEOFFROI in Materia medica. Gaudet hinc multiplici virtute medica, antiseptica, abstergente, diaphoretica, diuretica, atque interne, si febris abest et inflammatio, contra plures internarum partium

partium exulcerationes, tussim, arthritidem, alios morbos in bolo vel cum vitello oui datur: mouet quoque aluum maiori copia adsumta; et cum urinam fortiter moueat, et sabulum simul exturbet, si suspicio grandiorum calculorum esset, circumspēctus eius erit usus, ne illi violentius moti in urinae viis huius suppressionem periculosam excitent. In subiectis sensibilibus et aliis casibus, qui mitiora postulant, lota terebinthina substitui potest. Externus etiam usus satis patet, sed notari meretur, eam quoque addi clysteribus in suppressione urinae, dysenteria et intestinorum exulceratione, non quidem in principio, sed mitigata iam vel sublata inflammatione.

Balsami seu terebinthinae abiegnae duplex datur p. 17. species, altera fragrantior, e caudice abietis taxi folio, fructu sursum spectante TOVRNEFORTII, copiose in Heluetia, Germania aliisque montosis terris crescentis, elicitur; altera vero ignobilior e tuberculis vesiculosus, intra corticem locatis, a pastoribus parce exprimitur. In Canada etiam crescentem abietem minorem, pectinatis foliis, conis paruis subrotundis descripsit PLVKENETIVS, ex qua profluat terebinthina, quam tamen Noster dicit balsamum canadense, utpote diuersum ab abiegna nostrate. Vsu et virtute conuenit haec cum laricea, ob spirituosas tamen et teneriores oleosas partes, quibus abundat, fragrantior est et potentior. Pini syluestres etiam vulneratae dant terebinthinae aliquam copiam, sed tenacem, ponderosam, odore destitutam balsamico et pelluciditate, cuius usus tantum externus conuenit, internus prorsus exfulat.

Balsamum *cabureica* siue *de capureiba* a GVIL. p. 19. PISONE describitur collectum ex arbore *cabureiba* in Brasilia, peruiano perquam simile quoad odorem atque virtutem, in nostris terris rarissime visum. Illud *de Copaiba* vero frequentius adfertur ex Brasilia, ubi arbor, *copaiba* ab indis, a RAYO arbor *balsamifera* brasili.

brasiliensis fructu monospermo dicta, vulnerata adeo copiose fundit balsamum, ut intra tres horas nouem canthari, teste MARGGRAFIO, colligi possint. Plus olei aetherei habet, quam reliqua, ut eius libra una reddat olei quatuor, sexue uncias olei limpidissimi sub destillatione humida: verum parcius inest salis acidi essentialis portio, hinc etiam virtute quidem conuenit cum terebinthina, mitior tamen est, et isti ob neruinam et traumaticam vim praefertur in multis morbis, cachexia, tussi inueterata, asthmate pituitoso, aliis interne et externe adhibitum.

- p. 23. In vasto regno Peruuiano duplex ex eadem arbore extrahitur balsamum peruuiianum, alterum sponte ex inciso cortice profluit pellucidum, tenue, ex albicante flauescens, fragrantissimum, apud nos rarissime visum; alterum coctionis ope ex dissectis arboris foliis, cortice et ligno elicitur, crassius, subrubro nigricans, sapore et odore fragranti. Tertia species adsumpta nomine balsami indici sicci iure potius ad resinas refertur; falso autem Pertuuiianum cum illo de cabureiba confunditur. Arborem incolae vocant *Hoitziolitl*, et HERNANDEZ arborem balsami indici vel balsamiferam primam. Balsamum album constat ex solo oleo aethereo et substantia fixa resinosa, nigrum vero praeter oleum rubrum fragrans et resinam, multas gummosas partes continet. Reliqua descripta haecenus balsama multum superat peruuiianum virtute sua, traumatica, neruina, antiputredinosa, cet. atque magnopere se commendat in epilepsia aliisque affectibus neruorum, ab eorum imbecillitate et cacochymia natis, in debilitate itemque exulceratione aliorum viscerum et organorum, interne aequae ac externo varia sub forma adhibitum.

- p. 27. Balsamum tolutanum ex americae meridionalis prouincia, *Tolu* seu *Honduras Hispanorum* adfertur, ubi ex arbore, quae LINNAEO *Toluifera* dicitur, neque descripta satis adhuc est, sub solis arbore maxi-

mo incisa
collectum
liusculae,
rantiorum
Pars oleos
partem ex
quidum i
in pilulis
Opob
gyptiaci,
arabici, d
atque sy
Arbor, c
famus sy
lentisfi
creuit, a
plantata
occurrit
Ex ead
illud no
peruen
odore
aroma
illi ana
fortior
officin
vel fa
aucto
quam
adhib
I
liqui
aron
bran
cresc
ciis,
tem

mo incisa exstillat et in parvis cucurbitis plerumque collectum ad nos transmittitur, sub forma resinae molliusculae, saporis subdulcis, odoris illi benzoini et aurantium corticis persimilis, coloris spadiceo aurei. Pars oleosa parcior, inest, resinosa maximam ponderis partem explet; viribus cum peruiano conuenit liquidum illud, spissum vero vel alcohole solutum vel in pilulis aliaque sub forma in usus medicos vocatur.

Opobalsami siue balsami veri orientalis atque ae. p. 29. gyptiaci, memphitici, iudaici, ieruchuntini, syriaci, arabici, de Mecha et de Gilead nulla datur differentia atque synonyma tantum a loco natali desumpta sunt. Arbor, quae illud fundit, c. BAVHINO dicta est *Balsamus syriacus rutae folio*, BELLONIO autem *Balsamus lentisci folio aegyptiacus*, olim in Arabia felici unice creuit, atque in Syriam, Aegyptum, Palaestinam transplantata fuit, sed hodie adhuc circa Meccam et Medinam occurrit, in reliquis prouinciis prorsus non reperiunda. Ex eadem incisione vel coctione elicitur balsamum: illud nobilius, sed rarius, ad principum manus tantum peruenit, tenuius instar olei amygdalarum, albicans, odore suauissimo, citri odorem aemulante, sapore acri, aromatico et amaricante; hoc, quod coctione elicitur, illi analogum est, sed paullo spissius, in primis id, quod fortiori et protractiore coctura extrahitur. In nostris officinis rarissime genuinum prostat, sed adulteratum vel factitium. Quoad vires tolutano simile est, et ab auctoribus multum laudatur in plurimis morbis, tamquam alexipharmacum; externe etiam vt cosmeticum adhibent asiaticae mulierculae.

Liquidambarum, Ambarum liquidum, vel ambra p. 33. liquida est succus ex flauo rubescens, spissior, acris aromatici saporis, odoris vero fragrantioris, ad ambra et styracem accedentis. Arbor, ex qua stillat, crescit in Virginia, Mexico aliisque Americae prouinciis, et ab incolis *Xochiocotzo-Quahuatl*, a RAYO autem *Styrax aceris folio* et a LINNAEO *liquidambar foliis*

foliis palmatis appellatur. Triplex datur balsami huius species, quarum prima ambra liquida ordinaria ex inciso cortice sponte profluit, altera ex dissectis ramis et cortice coctione extrahitur, tertia vero est pars liquidior et fragrantior oleosa balsami recentioris supernatans et separata, olei nomine interdum ad europoeas translata terras. Ex liquido balsamo interdum quoque parare dicuntur incolae *liquidambarum solidum*. Quum raro in officinis balsamum laudatum proftet, rarus eius etiam est vsus medicus vel prorsus nullus, licet olim inter odoramenta, et adhuc inter unguenta atque emplastra adhibitum fragrantia sua et virtute terebinthinam superasse videatur.

p. 34. Styra liquidus, si genuinus et ab admixtis peregrinis partibus mundatus fuerit, pellucet et terebinthinae instar lentescit, colore ex fusco rubente, vel impurior cinereo-fusco, odore forti, non adeo grato, styracem solidum aemulante, sapore oleoso acriusculo et aromatico. Circa eius originem est inter auctores materiae medicae dissensus, quorum alii eundem ex arbore certa quadam stillare perhibent, alii vero id negant ad factitia balsama eum referentes. Noster utramque opinionem ita inter se conciliat, ut plerumque omnino in officinis adulteratum et arte compositum proflare styracem affirmet, sed dari quoque natium liquidum styracem existimet, qui vel fluat ex incisa arbore, vel teste IACOBO PETIVERO * aqua marina ex detracto et contuso cortice arboris cuiusdam, *Rosa Mallos* appellatae et in insula *Cobros* maris rubri crescentis, excoquatur. Virtute et proprietatibus reliquis convenit cum liquidambaro et aliis descriptis balsamis; quum vero genuinus vix occurrat, sed adulteratus, raro in usum vocatur, externe tamen interdum in unguentis applicatur, imminente in primis sphacelo, contusis exulceratisque partibus.

* Transact. Philosoph. No. 313. pag. 44.

XIX.

Noua physico - medica.

Regiam artis chirurgicae Academiam *Parisiensem* optimae solutioni quaestionis *de membrorum amputationis determinanda necessitate* ad annum 1754 olim proposuisse praemium, deinde autem, duplicato isto, ad annum, qui nuper praeterlapsus fuit, 1756 denuo retulisse, iam olim commemorauimus*. A promisso illa quoque stetit et inter plures, quas accepit, super hoc argumento conscriptas, commentationes, chirurgi cuiusdam, apud legionem aliquam exercitus regii stipendia merentis, Cl. FAVRE, dignam iudicauit elaborationem, quae reliquis palmam praeriperet.

Alius etiam, quod placuerat *modo dictae Academiae*, instituti nuper mentionem fecimus**, ex quo nimirum aliud praemium, ducenta pondo gallica aequans, quotannis porrigendum, illi ex chirurgis offert, qui tractatu quodam cuiuslibet argumenti chirurgici, Academiae eum in finem tradito, ipsius promeruerit applausum. Quum in nuper praegresso autem anno voluntati ipsius nondum satis factum fuerit, huic, quem viuimus, anno 1757 duos, hoc olim a nobis iam descripto modo ipsi offerendos, commentarios se coronaturam spondit.

Nummos autem illos aureos numero quinque, singulum pretii centum francorum (*francs*), quorum etiam distribuendorum rationem suo tempore exposuimus***, totidem exhibuit *illa* chirurgis, qui transmissis obseruationibus illos prae aliis mereri visi fuerunt.

Insuper

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. P. II. p. 356.

** ibid. Vol. V. P. I. p. 175.

*** loc. cit.

Insuper in eodem publice habito confesso, in quo iam recensita decreuit praemia, alium quoque sibi constitutum finem declaravit *Ill. eadem Academia*. Quum enim multae eaeque saepius utilissimae inueniantur obseruationes in eorum commentariis, qui de consequendo praemio concurrerunt, quibus autem praemium dari non potuit: hasce ut in suos usus vertere publicique iuris facere sibi liceat, laudabili sane conatu optat. Itaque doctissimos eorum auctores, in primis eos, qui ab anno 1751, quo nimirum in singulorum suam tutelam recepit ipsam hanc Academiam Potentissimus Galliae Rex, suos cum ipsa communicarunt labores, et inter hos potissimum eos, qui de usu cauterii actualis siue ignis et de morbis ossium egerunt, humanissime rogat, velint sua nomina patefacere Academiae Secretario potestatemque ipsi tribuere hasce extrahendi obseruationes. De reliqua commentariorum parte certo sibi persuadere illa iubet viros doctos, eam prorsus secretam seruatum iri.

Post illud tempus nouam quoque *eadem Ill. Academia* proposuit quaestionem, cuius disquisitiones anno futuro 1758 publice dirimentur. *Casus* nimirum, in quibus sic dictae *injectiones* ad curandos morbos chirurgicos necessariae sunt, determinari regulaeque constitui debent, cum generales, tum speciales, circa illarum usum obseruandae. Quum haec therapiae chirurgicae pars nondum satis huc usque exposita sit; eius tamen usus admodum pateat; illud potissimum in votis habet Academia, ut usus pariter atque incommoda inuestigent viri docti in hoc argumento elaboraturi, quae in variis morhorum generibus diuersas corporis humani partes eiusque prae reliquis cauitates occupantium, ab injectionibus expectari poterunt: ut porro, si quas singulares calleant praeparandarum injectionum rationes, instrumentorumque, quibus applicentur, usum addant: tandemque ut allatam theoriam

theoriam exemplis observationibusque confirmet. Reliqua, quae circa exhibendarum commentationum rationem scire debent eruditi, eadem, quae saepius iam enarrauimus, manent ideoque, ut satis cognita, denuo haud repetenda esse videntur.

Quae caeterorum inferioris forte dicendi generis praemiorum attinent rationem, haec primo a nobis iam suo tempore, uti paulo supra diximus, exposito instituto semper adhuc conuenire deprehendimus.

Burdigalensem scientiarum Academiam praemium nummi aurei trecentorum pondo gallicorum, ex legato b. Ducis DE LA FORCE, pro optima quaestio- nis alicuius physicae resolutione quouis anno exhibere constat. In praeterlapso autem anno 1756 huius consequendi finis caruit opportunitate, quum ex commentariis super proposito themate *de optimo vina reddendi clara modo conscriptis*, quos accepit, nul- lum esse deprehenderit, quem coronare posset. Du- plex itaque praemium anno 1758 exhibitura, loco illius aliam iam mouet quaestionem: *quisnam optimus nimirum sit modus diuersas terrarum qualitates agri culturae aptas cognoscendi?*

Quaestionem alteram ad eundem annum 1758 pertinentem, uti et binas alias huic praesenti anno 1757 destinatas, iam olim commemorauimus*.

Vt tempus autem instituendis tentaminibus suffi- ciens sibi habeant relictum viri docti, iis iam exhibuit nouam quaestionem *eadem Ill. Academia*, de cuius elaborationibus anno 1759 iudicatura est. *Quaenam optima nempe sit ratio quercuum arbores ferendi, pan- gendi, traducendi, conseruandi restituendique?* Quum totius quaestionis ambitus nimia forte complectatur, quam quae satis explicari possint, nec illi se denega- turam

* ib. Vol. V. P. I. p. 176.

turam esse promittit *Academia* praemium, qui vel unius modo partis explicationem, nouis utilibusque suffultam experimentis, ipsi exhibuerit. Ea, quae circa modum *Academiae* offerendi commentarios obferuanda sunt, ab iis, quae iam saepius enarrauimus, non immutata, nunc ut satis cognita, repetere nolumus.

Diuione constitutam scientiarum *Academia* proposuisse olim thesin praemio ad annum 1755 referendo praefixam *de balneorum usu, quae ex simplici aqua parantur*, tum temporis retulimus *. Reportasse illud nunc legimus Cl. RAYMOND, Medicum Massiliensem.

Nouum vero ex doctrina rei oeconomicae peti- tum thema anno quidem 1756 ab eadem Ill. *Academia* praestitutum, ex ipsius autem voluntate eo tem- pore nondum solutum, denuo ad annum 1759 exhi- bet: quo *causae* nimirum, *cur vappam contrahat vi- num, (les causes de la graisse du vin)* determinari reme- diaque indicari debeant; quibus ea praecaueri vel corrigi queat?

Quaestione ad hunc, quem agimus, annum 1754 ab eadem proposita, quum instituti nostri fines non attineat, a nobis iam praetermissa, commemoramus alteram, cuius disquisitiones futuro anno 1758 ex- minabuntur. Quenam enim, *Academia* quaerit, *regulae sint generales, quae sub exorsum morborum epi- demicorum ad ipsos curandos obseruari debeant?* et qua ratione indoles iis ipsis propria detegi possit? Quum saepius enim variam isti morbi prae se ferant faciem, eorumque causa proxima et singularis, quo decur- runt, modus siue proprius ipsis character latere so- leant medicos, in hoc potissimum eruendo declaran- doque

* ib. Vol. III. P. I. p. 163.

quoque occupatos eos esse debere satis patet, ut veras
deprehendant indicationes auxiliaque ipsis conuenien-
tia. Latine aut gallice exarati et ita descripti esse de-
bent commentarii, ut facile possint legi, talibus quo-
que circumscripti limitibus, ut, dum praeleguntur
Academiae, longius quam unius horae spatium haud
requirant. Id praeter ea obseruare velint viri docti,
ut ante primum diem mensis aprilis cuiusuis anni la-
bores suos tradant vel mittant Academiae Secretario,
CL. PETIT, aere tamen, quod cursus publici nomi-
ne debetur, soluto, adiecta, uti apud plurimas usu
venit academias, schedula, quae contineat eorum
nomen, dignitates locumque domicilii, exterius ve-
ro idem exhibeat lemma, quod ipsi commentario
fuerit inscriptum. Praemium consistit in nummo
aureo trecentorum pondo gallicorum.

Varia sunt ignis pabula, quibus ad vitae commu-
nis usum homines uti coguntur. Quibus enim in
locis lignorum copia non suppetit, ibi stramentum,
turfa, lithanthraces, quin et fimus aliaque, in illo-
rum locum debent substitui. Quum eorum tamen
omnium copiosus non ubiuis deprehendatur prouen-
tus: in iis quoque rebus, ad rem familiarem quam
maxime pertinentibus, prudens adhiberi debet parci-
monia. Quam ob rationem scientiarum artiumque
Academia *Ambiani* florens permota esse videtur, ut
praemii causa, ad diem mensis augusti vicesimum
quintum huius, quem agimus, anni 1757 distribu-
endi utilem hancce proponat quaestionem: *Quaenam
ratio nimirum oeconomica habenda sit rerum, quae com-
buri possunt, in fornacibus uti et culinarum focis, sine
ipsum ignis effectibus inde imminutis vel minus efficacibus
redundis, respectu in primis fornacum.* Quodsi etiam
commentationes super hoc argumento conscriptas
acceperit Academia, quae non omnem huius propo-
sitionis ambitum emetiantur: illi tamen nihilo minus
adiudi-

adiudicabitur praemium; quae vel unam eius certe partem optime declaratam continebit. Transmittendae illae sunt ante primum diem mensis iunii ad perpetuum Academiae secretarium, Cl. BARON, debita tamen pro cursu publico soluta pecunia.

Auctorem illius commentarii de *rubiae tinctorum Seelandicae cultura*, cui praemium a Regia Scientiarum Societate *Göttingensi* adiudicatum fuisse nuperime retulimus *, virum esse nunc legimus dexterimum, NICOLAVM KVLENCAMP, artis efficiendi colores eorumque ope varia eleganter tingendi opificia peritissimum, *Bremae* illam facientem.

In perantiqua *Erfordienfi* uniuerſitate ** medicorum ibi docentium ordo post obitum HERMANNI PAULI IVCH, a nobis ante breue tempus indicatum ***, insignem expertus est mutationem. In locum enim beati iam dicti viri ascendit Vir Ill. IO. HIERONYMVS KNIPHOF, Med. D. Pathologiae et Praxeos Professor Primarius, (cuius professoris muneri Senioratus et Assessoriae primariae, quam vocant, dignitatem adhaerere accipimus,) nec non S. R. I. Academiae Naturae Curiosorum Adiunctus et Bibliothecarius.

Secundum in ordine locum obtinuit Vir Ill. HIERONYMVS LVDOLF, Eminentiss. ac Celsiss. Principis Electoris Moguntini Consiliarius Aulicus et Archiater, Facultatis Medicae et Philosoph. Professor Publicus et Assessor Ordinarius, Ciuitatis Erfordiensis Physicus; qui, quum in aulam Moguntinam euocatus curam sanitatis Celsissimi Principis gerat, potesta-

* ib. Vol. V. P. VI. p. 720.

** ib. Vol. II. P. I. p. 171.

*** ib. Vol. V. P. IV. p. 548.

potestatem ab eo accepit, lectiones suas publicas, in primis in chymiam ab ipso exaratam editamque, alius Professoris vicaria opera curandi exhibendique.

Tertius locus Anatomiae, Chirurgiae et Botanices Professoris, quem vero nunc vacuum factum esse illico commemorabimus, adsignatus fuerat IO. CHRISTOPHORO RIEDEL, Med. D.

Ordine quartus Professor Institutionum Medicarum Ord. constitutus est Vir Cl. ANDREAS NVNN, Med. D. et Facult. Med. Assessor.

Quintum locum prima iam vice occupare iussus est Vir Cl. IOAN. GVILIELMVS BAVMER, Med. D. Praxeos Clinicae Profess. Ord. et Facult. Med. Ass.

Sextus denique locus assignatus est Viro Cl. CHRISTOPHORO ANDREAE MANGOLD, Med. Doct. eiusdemque, et Philosoph. Prof. Facult. Med. Ass.

Quintum iam dictum sextumque locum in hoc Medicorum Ordine siue vulgo sic dicta Facultate modo nunc demum hoc anno constituisse Celsissimum Principem Electorem Moguntinum, nobis relatum habemus.

Quos extra illum autem Ordinem Professorum Medicinae dignitatibus exornatos, Viros Cll. IO. HENR. MELCH. WINDHAVER et BERN. MARIAN. LVTHER, Med. DD. olim iam suo tempore nominavimus, ii muneribus suis fungi pergent, certiore nunc spe freti, fore, ut in locum b. RIEDELII ipsi illi Ordini adiungantur.

Modo enim dicti IOAN. CHRISTOPHORI RIEDELII praematura omnino morte insignem iacturam passa fuit iam dicta Academia; quippe qui nuper perrime die quinto mensis martii, morbo acuto paulo antea oppressus, septimo huius die e viuis sublatus

Tom. VI. Pars I. M fuit.

fuit. *Erfordiam* ipsam, is quoque nactus fuerat patriam anno huius saeculi nono die mensis octobris quarto; patre usus IOAN. HENRICO, sacrorum ibi curam gerente; eo autem, quum duodecimum actatis annum nondum expleuisset Noster, orbatus, ab illustri quadam gente ibidem in amicitiam receptus, plurima auxiliorum genera in sui educationem necessaria ab eadem liberalissime acceperat. Tam hilares citosque iam tum fecerat in cognoscendis literis progressus, ut saeculi anno vicesimo sexto Halam Magdeburgicam se conferre posset adolescens, ibidemque studio theologico operam nauare, quod deinde in Academia Ienensi, quam post biennium petebat, prosecutus eiusque integrum ambitum ita emensus fuerat, ut anno 1734 artium magistri honoribus exornatus, ex suggesto sacro aliquoties ad concionem haberet orationes. Attamen, quum a teneris inde valde infirma usus fuisset valetudine, mali hypochondriaci potissimum symptomatis vexatus, cui tandem accesserat haemoptysis, dubius semper manserat, num vires corporis umquam permissurae ipsi essent, qui sacrorum curandorum alicui muneri praeesset. Itaque per plures iam annos et iuris consultorum et medicorum scholas assidue frequentauerat. Quo denique factum fuit, ut arti medicae totum se dicaret, WEDELIVM in primis, TEICHMEYERVM atque HAMBERGERVM praeceptores secutus. Egregiam a praestantissimis illis viris nactus rerum medicarum cognitionem, vitae academicae amantissimus, sub exitum anni 1735 *dissertationem* conscripsit *sistentem considerationem medicamentorum aperientium horumque legitime adhibendi methodum*, eaque publice b. IVONE IOANNE STAHLIO Praeside defensa, Doctoris Medici honoribus in Academia patria exornatus fuit. Artem prae reliquis medicinae partibus anatomicam iam olim coluerat, eiusque nunc quoque studiosissimus,

mus, *Professoris*, quem vocant, muneri anno 1741 se
admoventi passus fuit, multa quoque cum dexteritate
ei satisfaciens. Anno 1746 in Academiam Natu-
rae Curiosorum receptus Socius, et duobus annis post
a Cellissimo Principe Electore Moguntino Professor
Institutionum medicarum Ordinarius et Facultatis
Medicae Assessor nominatus constitutusque, medi-
nam cum laude pariter docuit atque inter ciues suos
fecit; physici sic dicti quoque absentis, Ill. LUDOL-
FII, singulari cum industria partes egit. Virum cum
fuisse doctum, integrum vereque pium, tamque
omnium officiorum diligentem, ut et laboribus obru-
tus iis tandem pro infirma sui corporis valetudine suc-
cubuerit, omnes adhuc in honorum eius testantur
Erfordiensium boni ciues. Qui plura de eius vita
bene acta et quibusdam ab eo editis scriptis scire cu-
pit, is adeat Cl. BOERNERVM *de vitis medicorum
celebrium* *.

Insuper silentio prorsus praeterire nolumus, quod
in eadem, de qua iam egimus *Vniuersitate Erfordienfi*,
Celliss. Princeps Elector Moguntinus *professoris* sic
dicti munus tradiderit Cl. BOESEFLEISCH, qui in
demonstrationibus anatomicis atque chirurgicis suam
collocet operam.

Garianoni in Anglia superiore iam anno 1756 die
mensis iulii tricesimo ex hac vita discessisse legimus
GVILIELMVM BURTON, Med. D. variis scriptis
et inter haec in primis vita, quam conscripsit, BOER-
HAAVII, clarum inter viros doctos factum.

M 2

Nosmet

* vid. Eiusd. *Nachrichten von den vornehmsten Lebens-
Umstaenden und Schriften iztlebender berühmter Aerzte
und Naturforscher. Zweyter Band. Wolfenbüttel. 8.
1752. p. 248.*

Nosmet ipsi lugemus cum Berolinensibus praematuram valde mortem Viri, qui olim fuit ex nostratibus, scientiae medicae et studiosissimi et peritissimi, IOAN. LUDOVICI LEBERECHE LOESECKE, Med. D. et Imperialis Academiae Naturae Curiosorum sodalis, qui aetatis annum agens modo tricesimum tertium, nuperrime die mensis huius aprilis primo, e vivis ereptus fuit *Berolini*, quo in loco per plures iam annos cum laude fecerat atque docuerat medicinam, variis scriptis suo tempore a nobis expositis, inclarescens, a cuius indefesso studio plura adhuc expectari poterant.

Herbipoli iam sub finem anni 1755 die nono mensis nouembris vita defunctum fuisse IOAN. MARTIN. ANASTASIVM ORTH, Phil. Chir. et Med. Doct. et Prof. Publ. Ord. Medicorumque sui ordinis Senio-rem *, suo tempore nominatum a nobis, aetatem septuaginta nouem annorum adeptum, paulo nunc quidem serius narrare, quam mortem eius prorsus filere, malumus.

Helmstadiensis Academia anno superiore 1756 die septembris undecimo virum amisit de re literaria pariter ac sua, cui admotus erat, academia bene meritum, eximia eruditionis et singularis industriae laude, variisque editis scriptis clarum factum, IO. NICOLAVM FROBESIVM, Mathem. et Physices Prof. Publ. Ord. quum aetatis annum ageret quinquagesimum quintum.

Historiae naturalis studium, uti iucundissimum est, sic et sui cultorum semper maiorem adipiscitur numerum. Inter alia insigne potissimum illi accedit incrementum.

* vid. Comment. nostr. Vol. II. P. I. p. 171.

incrementum eiusque ampliantur fines, si naturalium rerum, quas singulae proferunt prouinciae atque regiones, copia eruitur, inuestigatur colligiturque. his itaque, qui illius studii amantes peritique sunt, gratum fore illud opus opinamur, quod Cl. ADANSON suscepit Pariliis, et quo nimirum *Senegalliae Historiam naturalem* exhibendi cepit consilium. Per aliquot annos in Africae occidentalis prouinciis commoratus ipse Cl. Auctor optimaque igitur colligendi cuncta, quae ad finem suum pertinere videbantur, fructus fuit opportunitate. Satis omnino amplos operis huius fore limites, inde coniicimus, quod primum volumen, in forma, quam dicunt, quarta proxime in lucem emittendum concharum tantum collectarum historiam complexurum esse legimus; quod sub finem huius anni alterum excipiet volumen, reliquis postea eodem modo subsecuturis. Multas quidem tabulas aere expressas continebit opus; ut faciliorem tamen illud sibi comparandi viam habeant eius amatores, rogantur, velint pro quouis volumine non ligato duodecim pondo gallica in antecessum soluere, quam pecuniam accipient bibliopolae *Parisis* CLAVD. IO. BAPTIST. BAVCHE et *Amstelodami* MARCVS MICHAEL REY.

Ex operibus historiam naturalem illustrantibus illud, quod iamiam indicauimus, ad amplificandos eius cognoscendae limites pertinere videtur. Aliud vero simile, sed vastissimum, collectioni eorum, quae alii iam obseruarunt, destinatum molitur BOMARE DE VALMONT, *Parisis* commercium faciens rerum naturalium, quarum usus in officinis potissimum pharmaceuticis fieri solet, simplicium vulgo dictarum (*commerçant en droguerie*) quippe qui integrum sic dicendum *Historiae naturalis Cursum, mineralia, vegetabilia et animalia complectentem* se edere velle declarauit.

rauit. Omnia igitur non solum, quae in modo dictis tribus naturae regnis occurrunt; sed varia etiam a veteribus aequae ac recentioribus ad explicandos naturae thesauros conscripta systemata collecturus, eam suis laboribus se conciliare posse existimat perfectionem, ut non solum historiae naturalis cultoribus grati, sed et physicae, medicinae, pharmaciae e. s. p. studiosis eueniant utiles. Viros itaque doctos singularia naturae in suis musaeis asseruantes, ut ea cum ipso communicent, orat; iis vero, qui librum possidere cupiunt, pretio septuaginta duorum pondo gallicorum in antecessum vel semel vel per tres vices soluto, eum offert. Ne experientia, eruditio atque industria, ad opus tam vastum prudenter colligendum necessariae, Auctori forte desint, optamus.

Eruditorum quandam societatem duce Cl. HENRICO THEOPHILO ROTHIO, Artium Magistro, hic Lipsiae in opere aliquo iam elaborare percipimus, cuius inde expectandae utilitas, ut eius hic loci aliquam iniiciamus mentionem, a nobis exigere videtur. *In tanta experimentorum copia tam pauca inde duci ad usum vitae recte iam olim miratus conquestusque fuerat b. LEIBNITIVS: duobus igitur opus esse, iudicauerat: inuentario experimentorum iam cognitorum, et applicatione matheos ad physicam**; quorum ex hisce *Leibnitianis* votis priori satisfactura iam dicta societas eum sibi proposuit finem, ut titulos omnium commentationum, quae physici argumenti sunt et in omnium academiarum actis aliisque scriptis periodicis, licet ea non sola contineant physica, reperiuntur dispersa,

* vid. Otium Hanoueranum siue Miscellanea GODOFR. GVILIELMI LEIBNITII. Lipsiae, 8. 1718. p. 162.

dispersa, ordine systematico summa cura et ad minimas usque classes disposito, colligat, quo statim apparere possit cuilibet rerum physicarum studioso indagatori, quaenam et a quo facta iam fuerint tentamina ad unam alteramque omnium scientiarum physicarum partem illustrandam. Ne quem forte remoretur linguarum tam variarum, in quibus conscripti sunt ipsi commentarii, ignorantia, omnes tituli, praeter gallicos, uti vix non omnibus satis intellectu faciles, reddentur latine. Princeps quidem labor respiciet ea potissimum, quae sic dictis *Collectionibus* siue *Actis* sparsim inserta deprehenduntur; alia tamen separatim edita opera non prorsus omittentur; hac interim licet observata cautione, ut illorum, quae non experimenta, sed dogmata potius sectarum exhibent, praecipua tantum, ipsorum nimirum alicuius sectae auctorum asseclarumque scripta, enumerentur. Vna cum libris eruditorum quoque diaria adducuntur, in quibus eorum mentio facta fuit; subque finem index alphabeticus subiungetur cuilibet parti. Ad physicae notionem Cll. Auctores referent omnes, quae vel stricte loquendo ad eam pertinent, scientias, vel eam ad vitae communis usum applicant; itaque nec artis medicae disciplinas ex laborum suorum limitibus exclusas volunt. Quam primum aliqua totius operis sectio ad finem perducta atque typis expressa fuerit, ea tradetur subscribentibus vulgo dictis, siue iis, qui pecuniam in antecessum soluerunt; ipsius autem constituendi pretii ratio quam proxime declarabitur.

Plurimas, nisi omnes, quas humana mens capit, rerum notiones per sensus, in primis illum visus, excitari inter omnes constat. Interim, quum illos miseros, qui coeci nati sunt, ideas formare, cogitare, et acri saepius pollere iudicio experientia confirmet;

res omnino inuestigatu est dignissima, num tales homines et quasnam rerum, quas in visus sensum potissimum incidunt, eiusque ope a reliquis hominibus oculorum usu gaudentibus percipiuntur, sibi forment ideas, licet eas nunquam videre potuerint? Unica sine dubio ad hanc rem detegendam via superest haec, ut somnia sua enarrent coeci nati. Talia ab eius generis coecis, decimum aetatis annum iam supergressis, ideoque aliquam rem aperte, quantumque fieri potest, dilucide et compositae enarrare atque describere valentibus, ut annotentur, colliganturque a viris fide dignis mittanturque *Gottingam* ad V. Cl. FR. W. KLAERICH, M. D. humanissime rogantur. Nec habent, qui literas ideo ad eum dare velint, cur sumtus nomine cursus publici soluendos faciant, quos eo lubentius ille se laturum esse profitetur, quo magis eius modi observationes ab hominibus aetate prouectioribus conquirere cupit, quales iam a pueris inferioris aetatis, at rite enarrandi artem nondum cal-
lentibus, iam habet collectas.

XX.

Supplementum alterum indieis scriptorum physico-medico-
fico-medico-
rum, quae anno 1754
prodierunt.

Raccolta d'alcuni opuscoli sopra il moderno abuso
del mercurio nella Medicina. In Venezia, 8. (*Cl.*
Auctor est Comes IOAN. BAPTISTA FELICI,
Med. D. et Prof. Venet.)

Abdeker: or the art of preserving beauty; transla-
ted from an Arabian manuscript. London, 12.

The Useful Family Herbal: or an account of all tho-
se English plants which are remarkable for their
virtues: and of the drugs, which are produced
by vegetables of other countries. With their de-
scriptions and their uses, as proved by experience.
Illustrated with figures of the most useful English
plants. With an Introduction — and an Appen-
dix — — The whole intended for the use of fa-
milies and for the instructions of those who are
desirous of relieving the distressed sick. London, 8.
c. f.

A Dissertation on Botany. By CHARLES ALSTON.
Translated from the latin by a physician. Lon-
don, 8.

CAROL. AVGVST. DE BERGEN, *Cosmeticae in*
artis formam redactae specimem primum. Resp.
Michael. Maxai. Francofurti ad Viadr. 4.

Eiusd. *Disput. sistens chronologiam formularum me-*
dicarum et remediorum chirurgicorum. Resp.
Carol. Steph. Ludowic. Wesenfeld. ibid. 4.

SVENO BING, *Diss. de tractu territorii Lofguddiani*
Kullen. Resp. *Simon Petr. Sundins.* Lundini Sconiae.

Il Poema *de principiis rerum* di SCIPIONE CAPECE; colla traduzione in verso Italiano sciolto; e le annotazioni di FRANC. MAR. RICCI; etc. In Venezia. 8.

MARK CATESBY, the Natural History of Carolina, Florida and the Bahama Islands, containing the figures of birds, beats, fishes, serpens, insects etc. revised by M. EDWARDS. 2 Voll. London, fol. reg.

CHYDENII Dissert. om gamle Carleby. Resp. Samuel Fabrell. Abo.

Riflessioni sul morsò d'un cane rabioso; scritte dal PIETRO CLEMENTE LOMENI GALLARATI. In Milano, 8.

Beskrifning öfwer Wästmanland med sina städer härader ock Socknar, af OLOF GRAV. Wästeros. 8. c. f.

PEHR KALM, Diss. om Sättet at anställa meteorologiska observationer och theras nytta å oecnomien. Resp. Andr. Gudseus. Abo.

Eiusd. Diss. Adumbratio florae. Resp. Gustav. Oræus. ibid.

Eiusd. Diss. de erica vulgari et pteride aquilina. Resp. Ioan Lagus. ibid.

Eiusd. Diss. kort Beskrifning öfwer den i Vesterborn gangbarn Boskaps - Suikan. Resp. Israel Holstius. ibid.

Eiusd. Diss. En fallige anmärkningar wid Saltkiällar. Resp. Matthias Forsinius. ibid.

Eiusd. Diss. om masslupna hardwalls Ingars förbättrande. Resp. Sam. Norgreen. ibid.

FEHR KALM, Dissert. de possibilitate varia vegetabilia exotica fabricis nostris utilia in Finlandia colendi. Respond. Carol. Frid. Leopold. Abo.

A treatise on the gout; in which the cause is first briefly assigned; and secondly, an effectual and certain cure is pointed out. By ARENTIUS FERDINAND LAMBRECHTS. London. 8.

CAROL. LINNAEI Diss. Ceruus Rheno. Resp. Carol. Frid. Hofberg. Vpsaliae.

Eiusd. Diss. de mure indico. Resp. Io. Iust. Naumann. ibid.

ANTON. MAGNOL. Quaest. An raro peripneumoniae vomitorium? Resp. Michael del Zaurdy et Perverteguy. Montpelii. 4.

Extracts from an old Treatise of Surgery: shewing the successful application of fungous substances in stopping violent bleedings so long ago as one hundred and sixty years and upwards. With the ingenious coniectures of Mr. MORAND about the manner in which these substances act. By H. MASON. London. 8.

A new course of chemistry; in which the theoric and practice of that art are delivered in a familiar and intelligible manner; etc. By JAMES MILLAR. London. 8.

IO. CASPAR. ANTON. MÜLLER, Diss. inaug. de sede et indole pleuritidis. Gissae. 4.

NICOL. ROSEN, Diss. de epilepsia iuuenili. Resp. Petr. Sundius. Vpsal.

Eiusd. Diss. de emesi. Resp. David Schulze. ibid.

A col-

A collection of cases and observations in midwifery; by WILLIAM SMELLIE; to illustrate his former treatise or first volume on that subject. Vol. II. London. 8. mai.

A Translation of the Commentaries upon the Aphorisms of Dr. BOERHAAVE, by GERARD VAN SWIETEN. Vol. IX. X. et XI. London, 8.

IO. MAR. TORRE, Institutiones physicae. Neapoli. 2 Voll. 8. mai. c. f.

CLAES BLIECHERT TROZELIUS, En tröskmahin som i naogra aohr med god Nyttä och fördel varit brukad. Stockholm. 8.

De societate mentis et corporis, Disputatio psychologica - physica, a PETRO VEBALDINO habita. Romae. fol.

T' geklemd Hoofd geredt door PAVLVS DE WIND, Middelburg. 8. mai.

XXI.

Supplementum indicis scriptorum physico-medlicorum, quae anno 1755 prodierunt.

Mémoires de Mathématique et de Physique, rédigés à l'Observatoire de Marseille; année 1755; seconde partie; à Avignon. 4.

Versuch einer Beschreibung historischer und natürlicher Merkwürdigkeiten der Landschaft Basel; 13tes Stück. Basel, 8.

Förfök
utrön
äor
Chymie
pour
Lique
8. c. f.
Theatru
hectic
PHO
Bet aen
DROV
IOAN.
Quae
Resp.
4. m
A descr
retur
by i
poem
anim
Traité
des
cette
Mad
par
en
tion
Avis
l'eau
s'en
IVR
ques
l'on

Förfök til de uti Sverige gangbare Siukdomars
utrönande för ar. 1754. Stockholm. 8. (Au-
tor Cl. IOAN. PETRVS BERGIVS. M.D.)

Chymie du gout et de l'odorat, ou Principes
pour composer facilement et à peu de frais, les
Liqueurs à boire et les Eaux de senteurs; à Paris.
8. c. f.

Theatrum tabidorum; siue phthiseos, atrophiae et
hecticae, xenodochium. Auctore CHRISTO-
PHORO BENNET, M. D. Florentiae. 8.

Bet aenkande om Vattu - Minskningen; af IOHAN
DROWALLIVS. Stockholm. 8. mai.

IOAN. NICOL. MILLIN DE LA COVRVEAULT,
Quaest. med. An Parisinis variolarum inoculatio?
Resp. Petr. Ioseph, Morisot des Landes. Parisiis.
4. mai.

A descriptive poem adressed to two ladies, at their
return from viewing the mines near Whitehaven;
by IOHN DALTON. London. 4. mai. (*Ipsum
poema physici non solum argumenti, sed et subiunctae
animaduersiones Cl. BROCONRIGG.*)

Traité des causes et Symptômes de la pierre, et
des principaux remèdes en usage pour guérir
cette maladie, contenant: l'histoire de ceux de
Mademoiselle STEPHENS et sa recette publiée
par ordre du Parlement de la Grande - Bretagne
en 1739: Observations et réponses aux obie-
ctions, qu'on a faites contre cette composition:
Avis à ceux qui en font usage: l'Examen de
l'eau de chaux, avec des cas des personnes qui
s'en sont servis: du Lithontriptique du Docteur
IVRIN, ou lessive de savon, avec des remar-
ques la - dessus, et de cas des personnes qui
l'ont pris: du Savon: de la Coquille liquide et
autres

autres secrets, sur tout de celui de Mr. BLANCHARD de Londres et CARTIER de Paris: de Remèdes qui forcent et de ceux qui adoucissent: les Cas de personnes qui ont pris la préparation de Mademoiselle STEPHENS en rouleaux ou pilules longues ou en masses, avec la suite de quelques autres, publiés ci devant. Par D. D'ESCHERNY. à Dublin. 8.

PHILIPP. CONRAD. FABRICII Oratio de vita bene morata, optimo valetudinis tutamento et ad longaeuitatem praestanti iuamine. Helmstädtii. 4.

Eiusd. sermo de praestantioribus huius saeculi emendationibus et incrementis studii medici practici. ibid. 4.

Observations sur l'Histoire Naturelle sur la Physique et sur la Peinture, avec des planches imprimées en couleur, par Mr. GAVTIER. Année 1755. Treizieme — dix-huitième partie; à Paris. 4. mai. c. f. (*Volumen quintum et sextum*).

Quaestio med. physiologica propugnata a IOSEPHO ALEXIO DUBOIS DE LA GVINARDIERE, in qua fluidi neruei existentiam, originem, cursum, usum et indolem probare conatus est. Monspeli. 8.

Sull insensibilita e irritabilita di alcune parti degli animali, dissertazioni de' Signori HALLER ZIMMERMANN e CASTELL, trasportato in lingua Italiana dal I. GIAN VINCENZO PETRINI; colle lettere del l' VRBANO TOSETTI, sullo stisso argomento. Roma. 4.

Pathological Observations, chiefly from dissections of morbid bodies. By Dr. HALLER. London. 8.

JONAS MISCHEL IEITTELES, Diff. inaug. sistens theoriam ac therapiam fluxus diabetici. Halae Magd. 4.

A Sua Altezza Reale, FEDERICA SOFIA GVGLIELMINA, Nata Real Principessa di Prussia e Margravia Regnante di Bareith, Elettricismo componimento ditirambico di PACHIMIO INICO. In Pesaro. fol. (*Verum Auctoris, Medici Favensis Primarii, nomen esse dicitur: IACOBVS ALOYSIVS MICHINI*).

CAROLI LINNAEI Flora Suecica exhibens plantas per regnum Sueciae crescentes systematice, cum differentiis specierum, synonymis auctorum, nominibus incolarum, solo locorum, usu oeconomorum, officinalibus pharmacopoeorum. Holmiae. 8.

Magazino Toscano d'istruzione e di piacere. Per ANT. SANTINI. In Livorno. 4.

Plantae selectae, quarum imagines ad exemplaria naturalia Londini in hortis curiosorum nutrita, manu artificiosa pinxit GEORG. DIONYS. EHRET; collegit, nominibus notisque illustravit CHRIST. IAC. TREW; in aes incidit et viuis coloribus repraesentavit IOH. IAC. HAID. Decur. V. Norimbergae. fol. reg. c. f.

Contenta in hac Parte:

1. BÜCHNERI Academiae S. R. I. Leopoldino
Carolinae naturae curiosorum historia p. 3.
2. FABRICIUS de fonte martiali medico Helm-
stadiensi p. 19.
3. TRALLES *das Kayser - Carlsbad in Böhmen* etc. p. 25.
4. MARTEAU Analyse des eaux de Forges p. 30.
5. BRENDEN Diff. de seriori usu euacuantium in
quibusdam acutis p. 33.
6. Histoire et memoires de l'academie royale des
sciences de Paris. an. 1751. p. 38.
7. VON HALLER Iconum anatomicarum Fasci-
cul. VIII. p. 58.
8. ALBINI Academicarum annotationum Li-
ber III. p. 61.
9. Recueil periodique d'observations de Medeci-
ne etc. Tom. I. et II. p. 66.
10. Prodomus praeuertens continuata acta medica
Hauniensia etc. p. 105.
11. VOGEL Institutiones chemiae p. 120.
12. IDEM de incrustato agri Goettingensis p. 137.
13. SCHAEFFER *der krebsartige Kiefensfuß mit
der kurzen und langen Schwanzklappe* p. 141.
14. LINNAEI Musaeum S. R. M. Adolphi Frid-
rici Regis Suecorum p. 144.
15. *Vermebrtes und verbessertes Blackwellisches Kraeu-
terbuch* etc. p. 146.
16. *Hamburgisches Magazin XVIter und XVIIter
Band* p. 149.
17. MAGNOL Quaest. med. An raro peripneumo-
niae vomitorium? p. 161.
18. CARTHEUSER Diff. de praecipuis balsamis
natiuis p. 164.
19. Noua physico-medica p. 171.
20. Supplementum alterum scriptorum physico-me-
dicorum, quae anno 1754. prodierunt p. 185.
21. Supplementum scriptorum physico-medico-
rum, quae anno 1755. prodierunt p. 188.

P. 3.
P. 19.
P. 25.
P. 30.
P. 33.
P. 38.
P. 58.
P. 61.
P. 66.
P. 105.
P. 120.
P. 137.
P. 141.
P. 144.
P. 146.
P. 149.
P. 161.
P. 164.
P. 171.
P. 185.
P. 188.

COMMENTARIII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS VI. PARS II.

LIPSIAE, MDCCLVII.

ARVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder et P. Mortier iun. Londini apud A.
Linde, Parisiis apud Briasson, Patavii apud I. Manfr , Venetiis in B.
Albrizzi et S. Coleti officinis, Romae apud Venant. Monaldini.

Jos: Banks

Kongl.
ling
Aca
hol
175

Acta A
ad a

T

1) C
ta defu
potissim
cremer
cognos
demiac
mortuo
meris
obtime
non tu
tis eri
viuent
creme
ceret,

I.

Kongl. Suenska Vetenskaps Academiens Handlingar foer aor 1755. Vol. XVI. Med. Kongl. Academiens Tilstaond. Tryckte i Stockholm hos Lars Salvius pao desß egen kostnad 1755. 8. plag. 21. tab. aen. 10.

i. e.

Acta Academiae Regiae Scientiarum Suecicae ad annum 1755. Vol. XVI.

Trimestre primum:

1) Cl. WARGENTIN adhuc agit *de usu, quem vi-p. 1. ta defunctorum et natorum catalogi praebeant*. Hic potissimum ostendit, quo modo incrementa aut decrementsa multitudinis, regionem quandam incolentis, cognosci inde possint. Ex quibusdam catalogis Academiae exhibitis numerus natorum ad numerum mortuorum est ut 140 ad 100, sumto medio ex numeris pluribus. Quae ratio si per omnem Sueciam obtineat, incrementum vero causis extraordinariis non turbetur, annis 74 incolarum numerus praesentis erit duplus, posito scilicet natorum numerum ad viuientium numerum esse in ratione 1 ad 130. In p. 10. cremento huic autem accelerando plurimum conducet, si morbi, contagiosi in primis, praecauerentur,

- tur, medici idonei ubique constituerentur, medicamenta etiam publicis impensis distribuerentur. Frustra matrimoniis fauetur, si natorum magna pars mox rursus perit. Quibusdam annis quinta fere pars viuentium, variolis aufertur, cui malo inoculatio mederi posset. Multum credit Noster ad salutem publicam facturum, si verbi diuini ministri artis mendendi essent periti. Quam rationem habeat vita defunctorum numerus ad numerum viuentium, coniecturis saltem adsequi laborarunt omnes, qui huc usque
- p. 14. de hoc negotio scripserunt, Sueci vero scire possunt, tabulis, in quas incolae describuntur, publica auctoritate constitutis. Ex his patet anno 1749, collectis omnibus Sueciae prouinciis, partem incolarum tricesimam sextam vita excessisse. Singulae autem regiones alios aliosque numeros praebent, et annus hic insalubris plurimum fuit aequae ac sequens, quo priori iuncto efficitur quadragesimum hominem circiter in Suecia quotannis mori, quae quidem ratio, aliis annis in posterum adhibitis, poterit forte mutari. Holmiae ex tabulis trium annorum efficitur, hominem vicesimum quartum mori, sed Cl. WARGENTIN credit numerum incolarum Holmiensium tabulis exhibitum esse iusto minorem, cum multi, praedia in rure possidentes, ibi describantur, etsi in urbe degant et ibi liberos procreent, suosque sepeliant.
- p. 15. 2) *Medelam hydropi, in nosocomio Kungsholmensi adlatam, secunda relatione describit* ABR. BAECK. Adhibita est salis seignette drachma dimidia, additis granis rhei quinque, item ptisana ex baccis iuniperi contusis, rad. taraxaci ana unc. un. c. semi., ras. sassafra unc. un. Transpirationi augendae data essentia alexipharmaca STAHLII, addito dimidio mixturae simplicis. Interdum etiam datae sunt pilulae aloeticae et pulvis squilliticus antihydropsicus. Ita sudore et urina in primis aqua euacuata est, ut decembr. 29, nosoco-

nosocomio
31. ingre
gitata qu
Ascitem,
tus frum
etiam an
nus peri
viribus
compesc
adhibitis
aptam i
mum fe
aperta.
insignis
concide
plius a
uit. I
demqu
exiguus
fauerat
sennae
coctur
Te
matiae
anglic
spatio
postea
uis f
scorb
Chin
cuius
robo

spiss
na c
hun
con

nosocomium bene valens reliquerit, quod nouembr.
31. ingressus erat. Morbi diarium hic exhibet et co-
gitata quaedam subiungit, quorum summa huc redit:
Ascitem, etsi grauem et corpori, immoderato spiri- p. 21.
tus frumenti usu debilitato, insidentem, accedente
etiam anxietate et respirandi difficultate maxima, mi-
nus periculi tamen habuisse, cum febris simul adesset,
viribus autem aeger non omnino careret. Igitur
compescere febrem noluit medicus, sed aperientibus
adhibitis, illam ad fluida rarefacienda et mouenda
aptam iudicauit. Sudor immoderatus, qui paroxys-
mum febrilem initio comitabatur, cessabat aluo satis
aperta. Cum vero aqua euacuata esset, debilitas
insignis superuenit, procul dubio ob vasa euacuata
concidentia. Tunc squilliticum puluerem non am-
plius adhibuit, de corpore roborando autem cogita-
uit. Igitur datum tunc decoctum chinae chinae, tan-
demque china china ipsa una cum sale anglico dosibus
exiguis. Cum increuerant vires, et febris fere ces-
sauerat, tutius dari poterant laxantia, puta infusum
sennae et sal anglicum. Magno usui etiam fuit de-
coctum rad. Britannicae.

Tertia relatio ascitem similiter enarrat leucophleg. p. 22.
matiae iunctam. Vbi in primis adhibitum est sal
anglicum, cuius libram, et quod excedit, breuiori
spatio, quam menstruo, aeger sumsit. Additae
postea pilulae resoluentes, et potus sennae, item pul-
uis squillae, in primis vero usui fuit cereuisia anti-
scorbutica ex Pharmacopoea pauperum Edinburgensi.
Chinae chinae non plane semunciis quatuor opus fuit p. 23.
cuius semuncia una febrim sedauit, reliquum corpus
roborauit.

Quarta relatio ad hydropem pertinet, a fluidis p. 27.
spissis et viscidis natam, unde primum febris quarta-
na orta est, quae cum rarefaciendis et propellendis
humoribus non sufficeret, ipsi extra vias circulationis
constiterunt, vasisque expansis tumoris causa fuerunt,

intestinis ceterum sanis, et facile educebatur aqua puluere squillae, decocto britannicae simul aluum apertam tenente et roborante, putredini item resistente. Radix rumicis, primum in America aduersus ossium morbos facere reperta, congener est britannicae, quae LINNAEI opera in Suecia aduersus cachexiam et vetera ossium ulcera introducta est, apud antiquos iam, quod scorbuto resisteret, celebris. Praesenti casu sola quartanam sustulit, quae alias non nisi chinae chinae cedit.

- p. 27. 3) *De causis, cur aqua ex mari atlantico per fretum herculeum perpetuo in mare mediterraneum influat*, commentatur Ill. WAIZ, Consil. intim. Cassel. De phaenomeni veritate testibus fide dignis constat. Noster primo examinat, cur maris mediterranei altitudo non augeatur, ostenditque per subterraneos canales egredi aquam non posse. Ipsius autem phaenomeni rationes sic concipit: euaporatione ex mari mediterraneo aquam dulcem solam tolli, reliquam igitur salis magis euadere, hincque grauiorem, unde inferius per fretum rursus in mare atlanticum exeat, minus salis ex atlantico superius irruente, ut duo flumina sibi opposita existant, qualia in bosphoro thracico
- p. 42. MARSIGLIUS obseruauit, simili ratione explicanda. Noster autem explicationem hanc rationibus tuetur et experimentis illustrat.
- p. 51. 4) *Erucam pedibus sedecim, annulis bipartitis*, describit DANIEL ROLANDER. Eorum, qui de insectis scripserunt, nemo illam habet. Vescitur carne, vegetabilibus, libentissime lardo et butyro, neque notum huc usque fuit insectum, quod tali nutrimento utitur in phalaenam abire. Viuit, corpore etiam pinguedine obducto, miro enim artificio stigmata, per quae aerem ducit in saccos veluti, ex cute ope partitionis illius annulorum formatos condit, ut

ut eo penetrare fluidum non possit. Phalaenae candelae conclauibus, quibus esculenta seruantur, illatae aduolant. Femina vero comprehensa et, acu in- p. 54. fixa, firmata, mares aduolant coitus gratia, sicque capi quam facillime possunt. Oua posuit hoc in statu femina numero ducenta, sed sterilia, forte quod recte fecundata non erant. Phalaenae descriptio breuis data est a LINNAEO Faun. Suec. n. 915.

5) ZACHAR. WESTBECK ostendit, quo modo p. 55. feri commodius possit, quam machina illa in Suecia huic fini inuenta.

6) De medela electricitatis ope paralyti adlata agit p. 59. PETRVS ZETZELL, M. D. Sellarum equinarum parandarum artificis dextra subito inter laborandum paralytica facta est, nulla apparente causa morbi, nullo dolore aut tumore. Cum ad electricitatem confugeret, maiorem a scintillis dolorem sensit in quibusdam locis, scilicet ubi ramusculi neruorum vergunt ex mediano ad musculos, radiaem internum, sublimem et palmarem longum, item prope ramum trunci tertii prope supinatorem longum ad pollicem vergentis. Hi autem ipsi nerui ad digitos et musculos vergebant, quorum facultas motrix perierat. Scintillis autem in ea loca fortissimis immixtis, aeger quatuordecim dierum spatio ita sanitati restitutus est, ut manu perfecte uti potuerit. Colligit hinc Noster, paralyti a pressione nerui cuiusdam, lymphae stagnantis forte ope nata, ex dolore maiore, quem diximus, colligi posse, quo loco moretur causa mali, quam sic dispellere in potestate est. Idem duobus adhuc exemplis, sed obiter saltem recensitis, confirmat.

7) Compendium observationum meteorologicarum p. 64. Vpsalienfium anni 1752 exhibet BENEDICT FERNER.

Maximus calor umquam Vpfaliae obseruatus incidit in huius anni mensem iunium, diem vicessimum quartum, et est graduum $31\frac{1}{2}$ supra punctum congelationis.

- P. 71. 8) *Pisces squali* (ARTED. Gen. p. 70. n. 14.) siue Canis Carchariae (*Hay*) comitem describit PETRVS OSBECK. Dari pisciculi genus, quod cetis viam monstret, antiqui tradiderunt, quibus illud ἡγήτορ vel ἡγεμὼν appellatum est. Fabulosum hoc esse, GESNERO retulerunt cetorum venatores, verum autem est, si de cane carcharia accipiat, licet ad cetos non spectet. Scilicet pisciculus hic canem comitatur et praecedit, siue ut viam ipsi monstret, siue sui ipsius gratia, nautis suecicis ideo *Lods* vel *Losmantje* appellatus. Plures vidit Noster in itinere Sinenfi annis 1751 et sequentibus. Piscis ipsi est: *Scomber coeruleo albus, cingulis transuersis nigris, dorso monopterygio*. Capi vidit aprilis octauo die, 1751, in latitudine boreali graduum 3, rete sacciformi (*Hammen*) paullulum in aquam immerso, reti vero immittens tenebatur canis carcharius semimortuus; ita pisciculi pro more ad canem natabant, et sublato rete extollebantur. Saporem cocti habent valde bonum, fere scombrorum suecicorum.
- P. 74. 9) *Ex diario Academiae exhibentur:*

1. Qualis hiems anni 1755. in Suecia fuerit, Academia enarrat, respondens desideratis physicorum, australes magis regiones, in quibus hiems hoc anno insigniter saeuierat, habitantium. Frigus maximum fuit Holmiæ initio februarii, et quidem februarii sexto graduum 18 thermometri Reaumuriani. Relatum vero est, idem thermometer in Europa australiore descendisse ad gradus 21. Maior frigoris vehementia fuit Akersfundiae in Nericia, milliaribus octodecim versus w. s. w. ab Holmia dissita, sed in regione

regione lacubus, fluuiis et syluis interrupta. Ibi thermometer ultimis ianuarii diebus et primis februarii ad 24 gradus Reaumurianos descendit.

2. Legato comitis FRIDERICI SPARRII Acade- p.76.
mia uti decreuit ad danda quotannis praemia duobus, qui acta anni praeteriti inuentis utilibus ditassent. Id consilium hoc anno prima vice in effectum deductum est, praemiaque data sunt LINNAEO, qui, quae plantae in alpibus lapponicis feri debeant, ostendit, et STRIDSBERGIO, qui de lupuli cultura optima commentatus est. Nummus datus est cuius aureus pondere ducatorum decem; altera facies comitis SPARRE insignia ostendit, addita epigraphe: *Superstes in scientias amor Friderici Sparre comitis.* HEDINVS similem nummum accepit, sed argenteum, quod parochiam, cui pastor praeest, *Kraeklinge* in *Nericia* utiliter descripsit. Si immediate ad oeconomiam pertinentes dissertationes in posterum quotannis non adsint, praemia iis dabuntur, qui de aliis rebus, quodam modo tamen ad oeconomiam publicam facientibus, optime scripserint.

Trimestre secundum :

1) *De usu catalogorum eorum, qui nascuntur et ob-* p.81.
eunt, differere pergit P. WARGENTIN. Hic tabulas ex variorum obseruationibus, HALLEII scilicet, KERSEBOMII, DEPARCIEVX et Suecorum coniungit, spem etiam vitae, quae superest datam aetatem adeptis, comparat. Ostendunt vero hae comparationes, nullibi locorum, ubi capta sunt experimenta, mortem atrocius saeuire, quam Londini; ibi p.90.
dimidium natorum, ante quam triennes fiant, perit; tertia saltem pars annum vicesimum, quarta quadragimum superat. Proxima Londino est Vratislaui, ubi natorum dimidium annum decimum quartum attingit, quarta pars 55. Longissime homines viuere
N 5 videntur

videntur Holmiae et in sex regionibus Sueciae, quarum observationes separatim exhibentur, ibi dimidium natorum annum tricesimum, quarta pars sexagesimum quartum attingit. Numeris autem mediis ex observationibus omnibus sumtis, colligitur quartam natorum partem primo anno interire, alteram quartam inde a primo ad vicesimum quartum, tertiam quartam usque ad sexagesimum durare. Virgines sanctimoniales ex DEPARCIEVX observationibus monachis diutius viuunt, et viuaciorem esse sexum sequiorem, suecicae etiam observationes confirmant. Illis enim testibus inter infantes, decennibus minores anno 1749 mortuos, 1117 pueri 1000 puellis respondebant. Neque hoc inde esse potest, quod plures pueri puellis nascantur, nam eodem anno infantum natorum masculini et feminini sexus numeri erant in ratione 1027:1000. Igitur si eadem lege perpetuo aliquantum plures liberi masculini sexus nascantur, multo plures autem intereant, decem annis non saltem exiguus ille masculorum natorum supra feminas excessus perit, sed ultra eum quoque 9 mares ex 100 mortui sunt. Hoc autem eo confirmatur, quod feminae in regionibus campestribus maribus multo copiosiores sint. Immo inter partus mortuos illo anno 1749 editos, duae tertiae puorum erant. Hoc vitae pro sexus ratione discrimen, si constans sit, explicare physiologorum erit. DEPARCIEVX ad tabulas suas condendas catalogis eorum usus est, qui redditus vitalitios perceperunt. Hos autem aliis viuaciores esse, inde probabile est, quoniam vix solent tales redditus emi ab iis, qui paucos saltem annos victuri videntur. KERSEBOMIUS observationibus magis uniuersalibus nixus, numeros dedit magis communi usui respondentes. Vtriusque numeros exhibet WARGENTIN. Est vero spes recens nati viuendi adhuc annos $34\frac{1}{2}$ ex KERSEBOMIO, qui vero annum aetatis primum expleuit, spem habet

bet annos $41\frac{3}{4}$ viuendi; anno nonagesimo completo, duos annos totidemque menses viuendi spes superest.

2) *De quantitate nitri, in puluere pyrio facto con-* p. 96.
tenti, definienda agit, subiunctis obseruationibus de
pulueris pyrii praeparatione, IACOB FAGGOT. So-
lutionem pulueris pyrii hydrostatico examini subiici
iubet et cum solutione nitri comparari, huiusque
examinis methodos plures et faciles praescribit. Cum p. 110.
vero illud non prodat sal vulgare aut alcalinum nitro forte admixtum, illi detegendo lunae cupellatae aut sacchari saturni solutiones, huic syrupum violarum aut mercurium sublimatum commendat. Quibus producta haec chemica ad manus non sunt, illi pulueris pyrii solutionem ad siccitatem euaporare sinant, residuum microscopio contemplantur, tuncque nitrum et sal culinare crystallorum figura distinguunt. De praeparatione pulueris et examine eius varia subiungit. In Anglia seruari ait in vasis interius charta obductis, quae solutioni saturae aluminis immersa rursusque siccata est; ea humidum aeris arcetur.

3) *Rubia tinctoria quo modo plantetur et praeparare* p. 117.
tur, docet ERIC. GVSTAF. LIDBECK, quae in
Seelandia, prouinciarum unitarum una, ipse vidit,
enarrans, machinas etiam et aedificia, quibus siccan-
tur radices, comminuuntur, depurantur, describens
et depingens. Plantas, quas in Seelandia nactus
erat, in Sconiam misit, satis felix in cultura illarum,
quae breuiter huc redit: Terra optima est humus ar- p. 126.
gillae commixta. Agri partitionibus reliquo agro al-
tioribus series inferuntur radicularum lateralium aut
furculorum, ab aliis plantis separatorum, pedis di-
stantia intra duas quaslibet radices aut duos furculos
in plantulas abituros relictæ. Ita non solum nouae
plantae magna copia habentur, sed etiam illae, qui-
bus laterales radices demitae sunt, perpendicularem
maiozem

maiores multo et crassiores nanciscuntur. Caules etiam reflexi et terra tecti in singulas plantas abeunt, siue separatio facta fuerit ad nodum, siue non; cum radices egerunt, separari a caule matre possunt. Plantatio vere, aestate, autumno fieri potest, optime tamen maio mense. Octobri et nouembri cum flaccescunt folia, terra plantae ad duos vel quatuor digitos tegantur. Alio tegmine, ut hieme tutae sint, in Sconia opus non habent. Sub initium aestatis emergentes plantulae terra caute circumdantur, quae a solis nimia vi ipsas tegat. Radices biennes vel triennes eximuntur, resecto caule et foliis, siccantur et praeparantur.

P. 130. 4) *Phocarum capiendarum artificium* edit CAROL. KNUSTBERG. Telum est eo artificio aptatum, ut phoca per locum, in quo latet, gradens eo confortetur. Foveam etiam profundam, vel eius loco cistam, lapide circa axem quandam mobili tegere iubet, ut phoca insistenti lapidi deprimat illum et in foveam cadat. Piscibus infestae sunt phocae, in primis clupeae LINN. Faun. Suec. 315. β. Suecis *Stroemming*, in quas adeo grassantur, ut nihil fere piscatoribus relinquant. Quam bene pasti fuerint, pinguedo illarum ostendit.

P. 136. 5) *Plumbi et stanni rationem in massa ex utroque mixta* reperire docet HENR. THEOD. SCHEFFER, *ex ponderis ad volumen habitu*. Vult scilicet globum fieri ex stanno puro et exacte ponderari, eius pondus in centum partes diuidi centenarii, quem vocant, loco futurum, et libras huic centenario respondentem semunciasque harum librarum parari. His si ponderetur globus eiusdem voluminis ex stanni et plumbi mixtura, ponderosior utique futurus excessu ponderis, in tabula, quam eum in finem Cl. SCHEFFER computauit, quaesitus, stanni et plumbi in mixtura

mixtura
simis re
cipio,
hydrost
physici
ingenio
miscen
nuit ian
stanni,
Comm
art. 8.
ostendi
sumit,
natim
se, qu
beret,
et H A
suimus
tur, q
dae, a
trario

6)
ACRE
guine.
drage
buit t
rico
consta

• v
r
X
••
r
r
r

mixtura ratio in partibus ponderis totius globi centesimis reperitur. Innititur vero calculus eidem principio, quo metallorum commixtorum quantitates in hydrostaticis reperiri docentur. Recentiores autem physici docuerunt illud ARCHIMEDIS εὐρηκα, et si ingeniosissimum, fallere, si metallorum, quae commiscantur, unum alterius poros intret. Haec monuit iam ad scriptum aliquod BRANDII de eodem stanni, plumbo inquinati, hydrostatico examine in Comment. Acad. Scient. Suecicae 1744. Trim. III. art. 8. KRAESTNERVS in notis versioni suae subiectis, ostenditque principio, quod hydrostaticum examen sumit, BRANDII experimenta contradicere. Nominatim etiam plumbi et stanni mixturam rariorem esse, quam per illam mathematicam regulam esse deberet, experimento cognouerunt Cll. KRAFFTIVS* et HAHNIVS**, cuius ea de re scriptum olim recensuimus. Haec autem omnia latuisse Nostrum videntur, qui alias aut pepercisset labori tabulae condensae, aut ostendisset, dubia haec et experimenta contrario scopo suo non officere.

6) *Observationes quasdam chirurgicas* edit Cl. p. 148.

ACRELL. Prima est de agarici usu in sistendo sanguine. Illum insignem expertus, cum feminae quadragenariae crus dextrum sub genu refecuiisset: adhibuit tamen ligaturas etiam, in primis machinam agarico apprimendo idoneam, quae orbibus duobus constat, elastrum interiectum habentibus; alter igitur

* vid. Diss. eius de densitate metallorum secum permixtorum. Comment. Acad. Scient. Petropolit. Tom. XIV. p. 267.

** vid. Diss. de efficacia mixtionis in mutandis corporum voluminibus. Lugd. Bat. 1751. 4. et Comment. nostr. Vol. I. P. IV. p. 648. sed is aliter, quam KRAFFTIVS, stanni et plumbi mixturam densiorem reperit.

tur orbis vulnere applicatus apprimi potest ope linteorum, quae alteri orbi exteriori circumducuntur et supra genu alligantur. In vulneribus minorum arteriarum, ut temporalium, promptum expertus est agarici auxilium, cuius frustum vulnere impositum unica fascia circumuoluta sufficit. Vilitatam igitur fasciam solarem inutilem esse pronunciat, et frustra dolores excitare. Ceterum agarici quercini usus tutus non est, ubi locus aut directio arteriarum prohibent pressionem perpendicularem, aut ubi pressione perpendiculari nihil effici potest, ut in epigastrica aut hypogastricarum aliqua vulnerata; Hic autem, ubi e latere premi debet, spongia marina, cera compressa, quam olim Noster commendauit, tuto potest adhiberi.

p. 151. Secundo loco de herniis agit, casus quosdam adducturus, in quibus natura, quam vocant, miracula praestitisse visa est, alios, in quibus auxilium omne denegauit. Vir aliquot annos supra triginta natus, medelam vetustae herniae scrotali adferri voluit, quae magnitudine capita duo humana aequabat, nihil periculo operationis deterritus. Cum decubisset aliquot diebus, et euacuationes debito modo praecessissent, imminuta est hernia, et maior intestinorum pars in abdomen reduci potuit. Cum adgredi vellet operationem Noster, scrotum fere vacuum inuenit, et aperto intestinorum duas ulnas cum dimidia adhuc inesse reperit. Haec, per ampliatus etiam annulum, ob motus et flexus illorum satis difficulter introduci posse videbantur; interim licet per plures annos extra abdomen haesissent, et diuturnae operationis tempore aer in abdomen egisset, nihil fere incommodi aegro accidit, sed feliciter sanatus septimana

p. 152. sexta nosocomium reliquit. Alius quinquagenarius simile auxilium postulauit. Erat vero hernia eius exigua scrotalis maiore omenti parte, parua intestini, delapsa, quae difficulter reponi poterant. Partes

texturam

texturam
seu sub
erant, u
expansus
quo om
operatio
straret,
sione per
sa et tor
ne breui
ACRELI
quod, d
rumpeba
poterat.
latere, i
ipsum o
agens, ac
neret.
matibus
pandeba
tiam pu
cum vul
tio suffic
manis tr
reliqua d
septiman
ratione r
paullatim
sub initio
nus labe
compesc
ad omne
incisio fi
directa,
etiam fel
ad latus
ad omer

texturam cellulofam membranae abdominis ingreffae, seu sub funiculum vaforum feminalium demerfae erant, ut cremaster una cum ipsis vasis feminalibus expansus effet, in primis in latere superiore scroti, in quo omentum cum intestinis continebatur. Haec operatio detegebat. Vt haberetur, quod viam mon- straret, pars omenti in scroto relinquebatur. Inci- sione per cutem et membranas adipofas acta, expan- fa et tortuofa vafa feminalia occurrebant. Castratio- ne breuiter peragi negotium poterat, fed illa uti Cl. ACRELL nolebat. Intestinum igitur faltem reposuit, quod, dum fieret operatio, rursus ex annulo pro- rumpebat, reliquit omentum, quod reponi non poterat. Inter vafa spermatica, in exteriori scroti p. 153. latere, incisio per saccum membranofum fiebat, in ipsum omentum pertingens, ut aer in omentum agens, ad putredinem aut intumescenciam illud dispo- neret. Nihil autem illorum fiebat, aegro a sympto- matibus omnibus grauioribus libero. Omentum ex- pandebatur, durescebat, et carneam velut consisten- tiam pugni magnitudine adipiscebatur. Massa haec cum vulnere ligaturis ficcis obducebatur. Suppura- tio sufficiens erat. Inferior pars omenti duri, septi- manis tribus exactis, dissolui, et magis intumescere, reliqua duritie omnino euanescente et vulnere integro septimana septima coalito. Ita vero imperfecta ope- ratione manente, cum cicatrix in cute et pinguedine paulatim cederet, omentum et intestina denuo, ut sub initio, in scrotum decidebant. Ita dimidius an- nus labeatur, aegro herniam satis commode fascia compescente: cum vero perfici operationem urgeret, ad omnem eius euentum paratus, initio anni 1755, incisio fiebat, supra annulum, versus dextrum latus directa, ut vafa feminalia expansa euitarentur, quod etiam feliciter cedebat. Dissectione lente continuata ad latus funiculi feminalis per saccum membranofum ad omentum perueniebatur, cum vero in eo esset

Noster,

p. 154. Noster, ut faccum inferius aperiret, primo vasa seminalia offendit, quae priori operationi obicem potuerant: Deinde partem omenti adhuc perpetuo in scroto habitare vidit et illi adcreuisse, cum alia pars, ab illa in abdomen adscenderet rursusque descenderet. Pars, quae delapsa erat, siue hernia ipsa nudata, renitebatur, ut castratio ob nexum omenti, scroti, funiculi seminalis et forte partis intestini prohiberetur. Igitur apertura in scrotum digitis magis, quam cultro, perficienda erat, omentum vero ipsum, quod ubique cohaerebat, scarificandum. Omenti portio quadrata trium digitorum latitudine extrahebatur. Annulo aperto, lintei rasi fasciculus (*pelotte*) consueto more inferebatur, vulnus autem obligabatur. Etsi multum passus erat aeger, symptomata tamen satis benigna erant. Quarto die omentum intra et extra scrotum plane ut prima vice expandi, indurescere, carneam substantiam adipisci pugnorum duorum grandium magnitudine, testiculo nec intumescente, nec dolente. Durities tumoris, inflammatio et compressio digitis facta, ostendebant intestinum nullum includi, huius vero tumoris is erat usus, ut vasa spermatica, ante per omne scrotum explicata, versus septum scroti cogerentur. Ita massa illa duriuscula, repetitis vicibus prope funiculum spermaticum poterat subligari, ut tandem gangraenosa decideret. Scroti autem vulnus et annuli feliciter coalescebant. Haec quidem non velut exemplar imitationi Noster proponit, sed doceri chirurgiae studiosos varia ex iis, quae retulit, existimat.

p. 155. Viro annorum 56, ab alio morbo in nosocomio fere sanato, herniam vero inguinalem fascia continente, cum omissa fascia e lecto surgeret, intestina in scrotum deciderunt, in annulo vere strangulata. Dum vero symptomata vulgaria, consueti ordine procedentia, summum gradum attingebant; secundo die; omnibus aliis frustra tentatis, operationis suscipiendae

pienda
poterat
tum en
plasma
ut ante
da. A
no spe
domen
susque
extrem
ber, f
cipien
tur.
dente
quatu
nato
aegro
Quadr
ab im
scroto
nuli
annu
te, q
somm
expan
Praet
lores
num
etian
tem
mine
erat
gress
mus
pan
grau
tea

piendae summa erat necessitas, neque verò adduci poterat aeger, ut in illam consentiret, neque consultum erat, eam invito aegro suscipere. Igitur cataplasmatibus, quae irritarent et resolverent, porro, ut ante, adhibitis, reliqua naturae erant permittenda. A decimo die ad decimum octauum nulla omnino spes supererat; expansa enim hernia, tumens abdomen, perpetui conatus vomendi, singultus, nixusque emittendi ructus, sudor frigidus, digitorum extrema et ungues liuidi, faciei color ex coeruleo ruber, frigidae manus, aurium tinnitus, pulsus vix percipiendus, mortem propinquam praesagire videbantur. Scrotum flaccescebat, velut gangraena accedente, annulus vero aeque erat expansus. Haec quatuordecim diebus durabant, intestinis post inopinato redeuntibus, hernia fasciis melioribus coacta, aegro vires recuperante et nosocomium relinquente. Quadragenarius inde a prima iuuentute herniosus, et p. 156. ab imperito male curatus, intestina et omentum in scroto gessit, quae reponi facile poterant, sed ob annuli amplitudinem difficulter retineri. Fascia ante annum tricesimum usus non est. Post ea, cibis forte, qui minus ipsi conuenirent, usus, colica, febris, somni et quietis defectu cruciatus est, hernia simul expansa, dolente, minusque obediante reposito. Praeter haec symptomata et abdominis quosdam dolores, nihil accidebat aegro, quod strangulari intestinum aliquod, vel pati quidpiam ostenderet, alius etiam, fere iusto magis erat aperta. Omentum autem pati, et inflammatione supra annulum in abdomine et infra annulum in scroto laborare euidens erat, secundo die, ex quo morbus hic aegrum aggressus erat, inuisens illum Noster, qualem descripsimus, reperit; scrotumque plenum, non vero expansum. Partem intestinorum, quae loco suo migrauerat, facile reposuit, omentum vero, quod antea reduci etiam poterat, iam sequi renuebat. Portio

tio haec absque dubio accreuerat scroto, initio crassa, tactu mollis, oui gallinae magnitudine, collo in abdomen protenso praeditum; magna autem cura adhibita, symptomata omnia tribus septimanis sublata sunt, omenti portione in scroto imminuta. Cum decreveret haec omenti pars, et Noster quotidie fere lente illam premeret, tentaturus, an reponi possit, sonitum audiuit, qualis in emphysemate aut tunica cellulosa aere inflata percipitur. Paullatim, massa omenti magis diminuta, sonitus ille cessauit, massa vero firmiorem consistentiam nacta est, nullam tamen duritiem, argumento, cellulas adiposas omenti ante, post inflammationem ab aere rarefacto expansas, iam concidisse. Hoc autem insigniter hic morbus aegro profuit, ut, cum ante, pedibus insistenti, statim partes illae in scrotum deciderent, iam idem non sentiat. Collum massae, in inguine residuae, magnitudine oui columbae complanati, occludit aperturam annuli et sine dubio post inflammationem illi accreuit. Fascia vero annulum et collum massae illius obducens, melius, quam antea fieri poterat, incrementum herniae impedit. Infelicior fuit alius, qui cum sanatus omnino videretur, subito diem obiit supremum, omnibus meliorem euentum praesagientibus.

Trimestre tertium :

p. 161. 1) *De usu catalogorum nascentium et mortuorum* pergit Cl. WARGENTIN. Tabulam exhibet, quot homines datae cuiusvis aetatis in loco sint, in quo mille quotannis nascuntur. Tabulae columnae plures sunt. Vna id, de quo quaeritur, ex Cl. HALLEY hypothese computat, reliquae observationibus in Suecia captis nituntur. Generalia, quae hinc colliguntur, haec fere sunt. Vbi multitudo hominum nonaginta annis non multum vel augetur vel minuitur, natis annuis 1000 respondent adulti viuentes 32000 vel

vel 33000, quorum dimidium annum 28 aetatis superavit, quinta pars quinquagesimum. Deinde multa de augmento aut decremento populorum ex his tabulis agnoscendo addit, ad Sueciam vero in primis applicat.

2) PETR. HOEGSTROEM de augmento incolae p. 170. rum parochiae Skelleftä in Bothnia occidentali agit. Regionum borealium frigus non minuere generandi facultatem, exemplo feminarum parochiae huius, 4000 circiter hominibus constantis, ostendit: Harum 42, liberos 12 et maiori numero usque ad viginti pepererunt, neque raras sunt decem aut undecim liberorum matres.

3) *Mirabilem longifloram* describit CAROLVS p. 176. LINNAEVS. Eodem fere tempore illam accepit a Cl. MONNIER et a L. B. OTTONE A MÜNCHHAVSEN rem botanicam inter Germanos iam egregie ornante. Speciei huius unicum vestigium reperit Noster in Cl. HERNANDEZ thesauro nouae Hispaniae, ubi pag. 170, nomine *Atzoatl* describitur. Cl. LINNAEVS figurae, quam exhibet, hanc addit descriptionem: Radix fusiformis, crassitie vix brachii infantis. Caules plures, bipedales, erecti, dichotomi, teretes, vix manifeste compressi, villosi-viscidi, articulati: geniculis utrinque barba horizontali villosis, articulis basi crassiusculis, rufescentibus. Folia opposita, undata, villosi-viscida, integerrima, patentia, venosa, petiolata, exceptis summis sessilibus; petioli breues, supra planiusculi, subtus rotundati. Flores terminales, sessiles, ut calices fere capitulum constituent inter folia caulina sessilia, quamuis rarius plus, quam unius flos simul prodeat. Calix est perianthium monophyllum, semiquinquifidum, villosi-viscidum, segmentis erectis, subulatis; sub fructificatione magis ventricosus. Corolla monopetala infundibuliformis: tubus, filiformis, villosi-viscidus,

viscidus, pallidus, spitamaeus, laxis, ante-florescentiam vere erectus, absoluta florescentia debilis. Limbus albus, tubo sextuplo breuior, plicatus, quinquelobus: lobis emarginatis, oblongis, acutiusculis; umbilico purpureo stillato. Stamina: Filamenta quinque, purpurea. Antherae flavae. Pollen fulvus, globosus, glaber. Stilus filiformis, longitudine fere corollae, adscendens versus apicem. Stigma muricatum filis capitatis, in globum congestis, purpureum. Semina solitaria, magna, fusca, pubescentia, nodis glabris atris inaequalia.

p. 178. Species haec facile climati suecico adsucescit. Seruntur semina ineunte vere in terram, melonibus educandis praeparatam, adultior paullo ad murum plantatur, amat enim calorem, et tutamen a vento. Initio iulii flores protrudit, quouis vespere alios, qui mane sequente marcescunt; moritur una cum nasturtio indico, melonibus et aliis plantis indicis. Cum semina maturuerunt, radix ex terra exenta in arena ficca seruatur, hieme durante, in loco frigori minus patente: vere proximo, cum betularum folia protruduntur, terrae non compactae inseritur; ita saepius ex eadem radice planta renascitur, semina vero innumera quotannis habentur. Botanicum speciei nomen imposuit Cl. LINNAEVS: *Mirabilis foliis subuillofis, floribus confertis, terminalibus, longissimis, nutantibus; triuiale: Mirabilis longiflora.*

p. 180. 4) *Mensuras et pondera, Gadibus Hispaniae usitata*, describit EDVARD. FR. RVNEBERG. Vini et olei mensuras ex grauitate fluidorum specifica voluerunt Hispani definire, ut data mensura datum pondus contineat. Quod, licet non potuerit feliciter ipsis succedere, cum vina inter se, et olea inter se grauitate specifica plurimum differant, docet tamen alios populos idem quaeuisse, quod inter Suecos STIERNHIELMIVS accuratius obtinuit fluido simpliciore

pliciore aqua, ad cuius pondus mensuras tum longi-
tudinis, tum spatii corporei exegit.

5) *Parochiam Gothiae Orientalis, quae a monaste-* p. 188.
rio Wreta olim ibi sito vocatur, describit TIEVRIUS.

6) *De carthami (Safflor) cultura agit* ERICVS p. 210.
GVSTAVVS LIDBECK. Describit illam, qualem
in Thuringia prope Erfordiam et Longosalsam vidit.
Amat humum bonam et profundam, vel etiam hu-
mum argillae admixtam, fimo tamen pinguefactam.
Illa aprili mense, quam primum frigus ex terra seces-
sit, in areas quadrangulares cumulatur. In illis sulci
ducuntur pedis a se inuicem distantia, digitum vel
digitum cum semisse profundi; semina alba, oblonga,
angulosa, membrana crassiore obducta, 5. 6. 8. 10.
digitis a se inuicem distantia, inseruntur et terra te-
guntur. Plantulae plerumque, elapsis octo diebus,
progerminant; aqua nulla consperguntur, amat
enim planta siccitatem, gramina vero et vegetabilia
similia sollicitè euelluntur, terra simul circa caules re-
mollitur. Exeunte iulio aperiuntur disci florum crassi,
magni, copiosi, et materiam illam, quae *Safflor* vo-
catur, edunt. Auelluntur flores, cum croceum co-
lorem adepti sunt, et in sole siccantur. Libra Erfor-
diae plerumque floreno venit. Flores hi carthami,
petala corollae vocat Noster, currente augusto et
initio septembris, singulis sex vel septem diebus,
euelli possunt, non enim disci omnes flores suos si-
mul protrudunt, immo Noster eadem aestate, ex
eodem disco tribus aut quatuor vicibus materiam il-
lam colorantem exemit. Octobri, cum semina ma-
turuerunt, caules trium pedum altitudinem conse-
quuti eximuntur, capita seminibus foeta refecantur,
siccantur, et semina exteruntur. Huic descriptioni
notas sequentes subiicit Noster: Consultum est semi-
na, quam primum fieri potest, ipso veris initio ter-

- rae committere; nihil etiam plantulis a frigore ipsaque niue, vel per duos dies foliis teneris incumbente, metuendum; quod Cl. LIDBECKIVS Londini Sconiae 1753 in carthamis, quos ibi plantauit, exp. 212. pertus est. Si metus sit, semina non satis idonea futura, densius serantur, plantis, si iusto confertius prodeant, eximendis, ut ad minimum dimidium pedem quaelibet a proxima distet. Flores flauī adhuc non admiscendi sunt optimis, quorum scilicet color croceus aut obscure rubens est, alias multo maiore illorum quantitate ad colorandum opus est. Admiscetur saepius color hic croco vero, vix a peritissimo dignoscendus. Croci quoque loco in cibis est rusticis Hassiae et Thuringiae, nullo plane incommodo, p. 213. nisi quod aluum leniter cieat. Cum aestas pluuiosa est, ut 1754, vix maturescunt flores carthami, multo minus semina. Immo Suecis raro semina maturescunt, nisi siccissima aestate, quod Anglis etiam euenire MILLERVS in Lexico hortensi testatur. Semina tamen matura et fecunda Noster 1753 obtinuit a discis, ex quibus flores nullos exemerat, indicio relinquendos esse flores, ut pistilla a staminibus puluerem fecundantem accipiant; nam discorum omnium, quibus demisit flores, semina cassa reperit. Serendo apta manent semina per quatuor aut quinque annos, dummodo in loco nec humido nimis, nec calido seruantur. Sollicite vero arcenda sunt ab illis insecta, quae Nostro haec semina et cardui benedicti fere omnia 1754 deuorarunt.

- p. 214. 7) *Observationes quasdam ad insecta pertinentes* edit CAROLVS CLERCK. 1) Phalaenam describit natam ex eruca, (laruam Cl. LINNAEVS appellat) pedibus decem instructa, ad geometras pertinente, in betulis augusto mense currente reperiunda, sed metamorphosin sub terra subeunte. Nomen, quod LINNAEVS animalculo dedit, est: *Phalaena petiti-*
cornis,

cornis, spirilinguis, alis patentiusculis, albis, atro nebulosis. Delineatum exhibet Noster, et monente eo ALBINVS Insect. t. 91. f. c. d. 2) *Instrumentum in- p. 215.*
sectis capiendis idoneum describitur. Forceps est, cuius extrema duo in plana desinunt, tela tenui obduta. His interclusum insectum, acu transfigi potest, nullo praeter ea ipsi damno illata, ut sit, cum manibus prehenditur. Ante plures annos instrumento tali apud nos usum fuisse peritum insectorum venatorem, et iam diu mortuum *Lotschium* meminimus. Habet et hoc commodi hoc organum, quod insectorum armatorum aculei non timendi sint, quorum metus non omnino vanus est, in regionibus peregrinis ignotorum insectorum venatori. 3) *Cistas, qui p. 216.*
bus seruantur insecta, subere obduci iubet, ut acus commodius infigantur, quam ligno duro, et firmiter inhaereant, nullo periculo, ne elabantur et sic insecta ipsis adfixa et ipsis vicina destruant *.

8) *De reditu cometae, qui 1682 apparuit, com- p. 216.*
mentatur NICOLAUS SCHENMARK, in primis ostendens, ubi quaerendus fuisset, si anno 1756 terricolis rursus se monstrasset, ut tunc, cum scribebantur haec, expectari poterat.

9) *Aequationis cuiusdam differentialis integrationem p. 224.*
noua methodo inuenire docet S. KLINGENSTIERNA.

* CL. KÄESTNER insecta, quae Lipsiae collegerat Gottingam translaturus, cistas fulcis transuersis distinxit, sulcos cereo tenui, quo tabacum, illum per canales sucturi incendere solent, repleuit; omnia charta coerulea obduxit, sulcorum tamen locis notatis, ut illis acus cum insectis infigere posset. Ita incolumis Gottingam peruenit collectio, nullis aut paucissimis acubus excussis, itinere, montibus et viarum salebris aspero.

p. 239. A vidua OLAI BROMANI, Praepositi Huduiks-uallensis, exhibitum est Academiae diarium meteorologicum ab anno 1727 ad 1749 magna diligentia a defuncto scriptum. Simul solertia viri, dum in his aliisque rebus, dum in arte medica laudatur, citato specimine ex Actis Academiae Iul. Aug. Sept. 1749 * et optatur, ut observationes plures, quas instituit, seruentur.

Trimestre quartum.

p. 241. 1) Sextam partem dissertationis *de usu catalogorum eorum, qui nascuntur et diem suum obeunt*, edit Cl. WARGENTIN. Hic in primis monstrat agnosci ex catalogis his recte constitutis posse, qui morbi in quavis regione maxime grassentur, plurimosque homines interimant. Catalogum igitur morborum exhibet, cui e regione ponuntur numeri, rationem multitudinis eorum, qui quolibet morbo obierunt, exhibentes. Harum autem multitudinum quatuor classes sunt, eorum, qui in Suecia integra, qui Holmiae, qui Londini, qui Berolini diem obierunt. Sueciae integri numeri computati sunt ex catalogis annorum 1749, 1750, Holmiae ex quinque annis 1749 — 1753, Londinenses ex annis decem 1730 — 1740, Berolinenses ex annis tribus. Londinenses et Berolinenses ex SÜSSMILCHII libro Noster mutuatus est, ubique vero numerum omnium, qui mortui sunt, toto anno 10000 statuit, et pro hac ratione mortuorum numerum dato morbo respondentem computavit, unde statim tum diuersorum morborum effectus in eodem loco, tum eiusdem in

p. 248. locis diuersis possunt inter se comparari. Ceterum
tabula

* Est illud historia dysenteriae, quae 1743 in Helsingia grassata est. Scriptum trimestris citati octauum. In versionis germanicae Cl. KAESTNERI Tom. XI. p. 216.

tabula ha
Nam alib
cia separ
rhagia ne
nem indi
morbi Lo
podagra
imperfe
mereantu
plo plure
bus, sine
rum ino
morbi ne
interime
ne habit
rentur:
illa pest
effici.
variolis
his mag
rum in
Suecici
vulsiua
tilium
thae,
losi m
tem I
infant
uis m
tur,
Abus
tatur
Ann
fant
capu
Fin
ind

tabula haec non adeo perfecta est, ut optari posset. Nam alibi morbi quidam coniunguntur, qui in Suecia separantur, et contra. Dysenteria et haemorrhagia neminem Londini periisse, quod tabula neminem indicat, vix asseri poterit, oportet igitur, ut hi morbi Londini sub aliis fuerint contenti. Berolini podagra ad arthritidem refertur. Sunt tamen in hac imperfecta tabulae forma, quae medici attentionem mereantur. Variolis et morbillis quotannis fere duplo plures infantes in pagis pereunt, quam in urbibus, sine dubio medendi imperitia et medicamento-
rum inopia. Si fieri posset, ut hi et alii infantum morbi non plures infantes in pagis, quam in urbibus interimerent, multitudinis ubique reperiundae ratione habita, quotannis 8000 hominum Sueciae seruantur: quanto magis optandum esset, ut perennis illa pestis variolarum insitione possit minus lethifera effici. Praeter ea observat Noster, puellas plures variolis perire, quam pueros, alios autem morbos his magis esse infestos. Mallet autem plures morborum infantum species distingui, cum in catalogis Suecicis, praeter variolas, morbillos et tussim convulsivam, reliqui omnes communi morborum infantium nomine contineantur; Eclampsia tamen, apthae, dentium prorumpentium dolores aequae periculosi morbi sint et vel rusticis noti. De catalogis autem Londinensibus et Berolinensibus monet, in illis infantes adultis permisceri, unde eorum, qui quovis morbo decesserunt, non satis exacta ratio habeatur, optat igitur, ut infantibus sua classis detur. Abusus vero memorat, quibus infantum vita periclitatur, olim iam in commentariis Academiae taxatos. Anni 1742 trimestri ultimo ostenditur, epilepsiae infantes subiici, dum achoribus et tineae repellendis caput frigida perfunditur. Alium morbum, cui in Finnia infantes in primis subiacent, *Borfi* appellant, inde nasci, quod frigida perluantur, et subitaneas ca-

loris et frigoris mutationes subeant, trimestri primo anni 1742 docetur. Febri ardente et apoplexia plures multo Holmiae pereunt, quam in pagis et aliis urbibus minoribus, quod vitae generi, in primis usui potuum spirituosorum exoticorum tribuitur.

- p. 251. Mortui infantes, aut qui vix nati intereunt, quotannis 1800 circiter eduntur, magno argumento, melius prospiciendum esse de obstetricibus. Infans circiter nonagesimus quartus matrem interemit, nisi sumatur, puerperarum quasdam aliis morbis periisse. Quinquagesimus quisque infans mortuus prodiit, aut pauca saltem momenta vixit, et inter hunc numerum duae fere tertiae puerorum sunt. Septuagesimus secundus partus geminorum fuit; tergeminos unica puerpera inter ter mille enixa est. Quingentos, et quod excurrit, infantes quotannis casu obire, aut verius matrum et nutricum culpa occidi, dolet Noster; et arcum, ne infantes a nutricibus suffocentur, Italibus usitatum, *arcuccio* vocant, commendat. Describitur in Actis Academiae scientiarum 1740. trim. III.

- p. 254. 2) *Residuum descriptionis parochiae monasterii Wrentensis, a TIBURTIO concinnatae*, editur.

- p. 273. 3) *Lepidium foliis radicalibus pinnatis, caulinis lyratis* describit CAROL. LINNAEVS. Semina a LOEFLINGIO ex Hispania accepit. Primo anno caulis nullus prodiit, folia radicalia, unice prodeuntia, ad cardamines hirsutae speciem adeo accesserunt, ut vel exercitatissimum botanicum fallere possent. Unica plantula caulem exiguum, foliis destitutum, sed floribus ornatum protrusit, qui vero maturitatem consequuti non sunt: Reliquae plantae omnes secundo anno caules ramosos ediderunt, decedentibus foliis radicalibus, successerunt vero in caule folia alia, illis plane dissimilia; Planta circa Madritum
- crescit

crescit in argilla sicca, macra, ad vias. Cum Vpsal-
 lae in terram, ex arena, argilla, calce mixtam, col-
 leculo eum in finem excitato, plantaretur, nouam
 veluti vitam consequuta laetius viguit, a medio iulio
 florens, donec a frigore destrueretur. Picturas plan-
 tae Cl. LINNAEVS adiicit et descriptionem uberio-
 rem. Radix filiformis est, fibras capillares exserens, p. 274.
 albida, profunde descendens. Folia radicalia pinna-
 ta: foliolis septenis, ouatis, integerrimis, glabris: in-
 fimis minimis; extimo seu impare duplo reliquis maiore.
 Caulis spithameus, paniculatus, rigidiusculus, teres,
 incanus seu vix manifeste tomentosus; ramis sine stipulis,
 alternis: superioribus frequentioribus, longioribus. Fo. p. 275.
 lia caulina parua alterna, lyrata, incana: infima sub-
 petiolata quinquefida, superiora sessilia, ouata, basi
 utrinque dente seu lobo minimo instructa. Racemi soli-
 tarii singulos ramos terminant erecti, a viginti ad cen-
 tum floribus pedunculatis; pedunculi flore longiores,
 nudi, patuli. Calices tetraphylli, pubescentes, decidui.
 Petala quatuor, aequalia, integra, obtusissima. Sta-
 mina sex, quorum duo lateralia breuiora. Antherae
 pallide rufescentes. Pistillum. Germen subrufescens:
 stylus nullus, nisi qui germiui immersus: Stigma capita-
 tum, viride. Pericarpium. Silicula minima ouata,
 compressa, minime emarginata: valvulis cymbiformibus,
 carinatis, absque ala. Semina solitaria, rufa, ouata.
 Triuiale nomen speciei a foliis radicalibus statuit: *Lepidium Cardamines*.

4) *De aqua in fodinis Regiimontis*, (Kungsberg) p. 276.
 ex qua argentum praecipitatur, disserit AXEL F. CRON-
 STEDT. Destillat illa ex rima quadam parietis fo-
 dinae *Christianae*, et fuliginem ibi natam ab eo, quod
 lapis igne ruptus est, (*vom Feuersetzen*) cuticula
 plumbiformi obducit, quae argentum purum, pau-
 culo sulphuris admixto, continet. Vtrum aquae
 menstruum insit soluens argentum rursusque dimit-
 tens,

tens, an particulas argenti praeterfluens aqua secum rapuerit, Noster non decidit. Monet vero in eiusdem montis regii fodinis mineram argenti, quae a vitro appellatur, (*Glaserz*) forma crystallina (*drufigt*) reperiri, crystallorum superficie exteriori minera hac pulveris specie obducta, cum intus solida sit et malleo parens.

- P. 277. 5) *De causis febrium algidarum et nexu illarum cum catarrhalibus* commentatur PETER IONAS BERGIVS, M. D. Algidas febres eas intermittentium species appellat, quarum paroxysmus a pandiculatione, oscitatione, algore extremitatum, artuum doloribus, cet. orditur, pulsu celeri succedente, et sudore ac urinae sedimento, quo paroxysmus absolvitur, aegro, donec alter ingruat, a febris libero. Existimat vero Noster, praeter receptas febrium divisiones, separandas etiam esse, quae certo loco corporis, pedi, oculo, dimidio capitis, fronti, cet. propriae sint, citans Ill. VAN SWIETEN Comment. in aphor. BOERHAAVII, Tom. II. p. 534. licet hae febres ceterum vulgaribus febribus similes sint, typum tamen quotidianarum aut alternis diebus redeuntium p. 279. plerumque seruent. Febres autem cum saepe epidemicae, saepe endemicae sint, in generali illarum causa adsignanda laborat. Illam credit in tempestatum vicissitudinibus reperiri, cum vere et autumnus febres epidemicae sint, tempestate frigida, pluuiosa, calida autem et sicca, non occurrant, contra vel ipsa aestate, si frigida et pluuiosa sit, ingruant, hieme autem rariores sint, si frigida et serena sit. Igitur frigus humidum febrium causa videtur. Endemicae febres sunt locis profundius sitis, et hinc humiditati subiectis. Ita Batavis febres molestae sunt, in primis contignationes aedium infimas habitantibus, qui vix liberantur, nisi vel altius habitent, vel in Angliam migrent, aerem sicciorem hausturi. Quantum vero humida

humida et frigidiuscula temperies transpirationi ob-
 stet ex BRYAN ROBINSON *Dissert. sur la quantité de*
la transpiration, p. 44. docet. Iam ab impedita per-
 spiratione febrem nasci, praeter adducta, ostendunt,
 quae Cl. Auctori ipsi praxis sua obtulit. Quidam no-
 ctes aliquot dormiens iuxta murum recenter dealba-
 tum, posita ad exterius muri latus argilla madente,
 usui aedificandi parata, febrem partialem sensit in
 toto illo faciei latere, quod nudum muro obuerte-
 rat, immuni reliquo corpore, quod lectus texerat.
 Aedibus ex ligno constructis adsueta, cum in lapideas
 vere ineunte migrant, et iuxta muros dormiunt, fe-
 bres sentiunt, artuumque dolores toto die, lassitudi-
 nem vespere, nocte vehementer sudant et alacriores
 surgunt, sed eadem scena, postquam surrexerunt,
 redit. Corticem peruianum praebuit Noster, ces-
 sante febre, dum illo uterentur, sed quam primum
 usum intermisissent, redeunte, nisi habitacula mutas-
 sent. Hic cortex tantum auxit perspirationem, quan-
 tum habitationis vitium illam impediuerat. Femina
 quaedam, cubiculum terrae proximum habitabat adeo
 humidum, ut omnia in illo reperiunda muco obdu-
 cerentur. In illo a veris initio ad iulium mensem
 febre decubuerat, quo tempore Noster ad illam vo-
 catus, frustra feбри corticem peruianum, WERL-
 HOFII methodo opposuit: Ipsa vero, ut liberaretur,
 duplicata dosi usa est, optato euentu, quamdiu ita
 pergeret, imminuta vero dosi febris rediit. In aliud
 vero cubiculum translata facile Noster sanauit. Ex
 his aliisque obseruationibus infert Noster, palmariam
 febris causam esse perspirationem impeditam, reli-
 quas, quae nominantur, sanguinis lentorem, cruda
 in ventriculo et intestinis contenta, viscidam tunicam
 interiorum arteriarum abrasam et similia, augere sal-
 tem febrem, si ex illa causa principe iam nata sit.
 Epidemicas ergo vel endemias febres morbos catar-
 rhales esse, cum his adeo similes existant. Etsi enim
 regulari-

p. 282.

p. 284.

p. 285.

regulariter febres catarrhales non intermittunt, sed crisi superueniente omnino finiuntur, quaedam tamen intermittunt, febrim alternis diebus redeunti in omnibus similes, donec summum gradum consecutae sint. Argentes vero febres plerumque in initio continuae sunt, post intermittentes fiunt. Sunt autem catarrhales febres saepius rheumatismis iunctae, sed idem Noster in intermittentibus vidit, cum simul grassarentur. Ita adeo similes statuit Noster febres has intermittentes et catarrhales, ut vix limites illarum adsignari possint. Sumit vero, quod a medicis datur, febres rheumaticas vel catarrhales, a causa catarrhali nasci; iam febres intermittentes aequae, ac illae, epidemicae fiunt, tempestate humida, ut possint utraque effectus impeditae perspirationis haberi. Rheumatismos et odontalgias, a rheumatismis oriundas, perspirationi impeditae deberi omnes consentiunt. Hi morbi licet sine febribus sint, id tamen commune habent cum febribus catarrhalibus, quod vespere plerumque aut ingruant, aut vehementiores sint: indicationes illarum sanandarum easdem cum febrilibus reperit Noster. Recepta contra illas remedia diaphoretica febribus intermittentibus etiam obsistunt SYDENHAMO teste *. Cortice peruuiano ex theoria sua, quam exhibuimus, Noster certo quodam modo in rheumatismis odontalgicis usus est, et reperit stuporem inde nasci sub initium in loco ad-

p. 287. fecto, post dolorem omnino tolli. Cauendum autem est, ne in specie odontalgiae erretur. Igitur cum febribus intermittentibus et catarrhalibus commune sit, nasci sub iis conditionibus, quae perspirationi obsunt, tolli etiam similibus remediis, vix dubitat Noster, eidem causae utrasque deberi. Sane, qui subiecti

* Processus integri in morbis curandi. p. 724. vel Oper. uniuers. Lugd. Bat. 1741. p. 577. et BOERHAAV. Aphor. §. 761.

subiecti
potu vir
humido
brium
CELSV
tari, si
hoc frig
uat No
calefactu
spiration
etiam fe
gument
firment
leuari,
tionem
et autur
ci perur
re, un
buli, q
scantur
interior
stra igit
ctatur,
eo solo

6)
stitutas

7)
docet
praefer
sylvius
boribu

8)
nes ad

* d

subiecti sunt febribus, spirituosius cuiusdam usu, aut potu vini generosi, puta Lusitanici, ante quam aeri humido se dent, praeferuantur, nouo indicio, febrium intermittentium causam catarrhalem esse. CELSVS * febres lentas, ait, in intermittentes mutari, si corpus frigida aut oleo fricetur. A balneo hoc frigido vel frictione artuum dolores nasci, obseruat Noster, sudorem autem sequi, aegro in lectum calefactum posito. Oleo vero poros occludi et perspirationem impediri manifestum est. Medicum p. 289. etiam febribus sanandis intentum, spondet plura argumenta ipsum reperturum, quae sententiam hanc firment. Vere febres solis digestiuis et euacuantibus leuari, cetera naturam ipsam perficere, ob perspirationem tum crescentem. Pluuiosa vero tempestate et autumno pertinaciores esse, vix cedere, nisi cortici peruiano. Hunc vasa fibrasque minimas roborare, unde aequabilis magis reddatur perspiratio et tubuli, qui in superficie corporis reperiuntur, vim nascantur causae illi externae resistendi, quae alias in interiora traheretur, paroxysmum renouatura. Frustra igitur post corticis usum diarrhoea critica expectatur, cum cessante febre, crisis vix percipi possit, et eo solo consistat, quod paroxysmi reditus prohibeatur.

6) *Observationes meteorologicas Upsaliae 1753 in-p. 290.*
titutas edit BENED. FERNER.

7) *Sepium loco vallis agros includere duobus modis p. 298.*
 docet IACOB WENNERSTEDT, legioni militum praefectus et eques ordinis regii gladii. Vsus est, ut syluis parcatur, quas insigniter vastant, sepes ex arboribus iunioribus construendae.

8) *Lacuum et fluuiorum variorum Sueciae altitudines ad se inuicem relatas et supra oceanum exhibet 10-*

N A S

* de medicina libr. III. cap. 9.

NAS COLLIN. Libramenta, quorum hic fructus exhibentur, ducta fuerunt eo fine, ut de lacubus ali- quibus Sueciae inter se et cum fluuiis oceanoque, na- uigationis facillioris reddendae gratia, possit agi.

P. 311. 9) *Luteolae* (gall. *Gaude*, germ. *Waw*) culturam describit ERIC. GUSTAV. LIDBECK, nixus expe- rimentis propriis, Lundini Sconiae, ubi iussu sta- tum regni colitur planta, institutis. Solum plan- tae conuenit omne, nisi paludosum aut nimium pin- gue. In Batauia vidit in vallis illis arenosis mari op- positis (*dunen*) bene se habere. Terra vero luteolae destinatae vernali tempore saepius aratro subigenda et rastro sulcanda est, ut herbae inutiles destruantur. Exeunte iulio, aut initio augusti, semina exigua are- nae commixta seruntur, arenae usus est, ne densius cadant. Post telluri leuiter superducitur rastrum ligneum, cauendo, ne profunde nimis semina de- primantur, cylindro etiam tellus complanatur; plan- tulae intra octo dies prorumpunt; circa festum Ar- changeli, herbae inutiles, quae adoleuerunt, eucl- luntur et ipsi luteolae caules, si iusto densiores pro- dierint, quod nisi fiat, non satis maturescunt plan- tae; contra si rariores iusto disperfae stent, crassior hincque minoris pretii substantia illarum fit. Maio exeunte floret luteola, huncque ornatum diu seruat, ut plerumque in eodem caule florum gemmae, flo- res expansi, semina matura reperiantur. Hinc in colligenda illa medium quoddam tempus obseruari decet ex eo agnoscendum, quod folia inferiora lute- scant, et capsula seminalis luteum vel citrinum colo- rem consequatur, quod initio aut medio augusti con- tingere solet. Colligitur luteola lini ad modum, cau- le euulso et leuiter succusso, ut impuriora adhaeren- tia decidant, feminibus manentibus, deinde in fasci- culos colligatur, qui in loco quodam reponuntur, ubi ficcari et semina, quae elapsa sint, colligi pos-
sint.

sint.
fimo p
hordeo
frumen
serunt,
seruatu
vero in
minant
seunt,
agro ex
est, si
permit
facile i
nales
neque
mina
ua ple
dum p
nant,
optim
perinc
aut ad

anni
riae h

T

sint. Agrum luteolae ferendae in arcolas partiri, et
fimo pinguefacere necesse non est. Luteolae semina,
hordeo et auena intermixtis, serere prodesset, nisi
frumenta illi alimentum subducerent. Vere quidam
serunt, sed vere sata difficulter ab aliis herbis pura
seruatur, et tamen hoc anno non maturescit. Rapis
vero intermixtam Angli serunt, et quia cito proger-
minant rapae, oues in agros ducunt, qui eas depa-
scunt, agrum simul stercoreant, rapis vero hieme ex
agro exemptis, relicta luteola laete adolescit. Melius
est, si explicari luteolam collectam spatii amplitudo
permittat, cum in fasciculos statim in agro colligata
facile incalescat, plus seminis etiam ob capsulas semi-
nales apertas perdatur. Quae viret adhuc luteola,
neque flavescit, minoris usus ad tingendum est. Se-
mina optima sunt nigra et nitentia, alba vero et fla-
ua plerumque immatura. Semina, quae excidunt,
dum plantae euelluntur, proximo anno progermi-
nant, sed minoris pretii est luteola inde nata, ut
optimum sit, agro post euulsas plantas aratrum su-
perinducere. Seri possunt semina adhuc post tertium
aut ad summum quartum annum.

10) *Motus aquarum extraordinarii nouembris 1. P. 314.*
anni 1755 in Suecia obseruati describuntur. Histo-
riae huius compendium exhiberi hic non potest.

II.

Disputationes chirurgicae selectae. Collegit, edidit, praefatus est ALBERTVS HALLERVS. Tomus tertius, quartus et quintus. Lausannae, sumptibus Marci-Michael. Bousquet et Socior. 1755 et 1756. 4. Tom. III. 3 alph. 12 plag. 10 tab. aen. Tom. IV. 3 alph. 4 pl. 13 tab. aen. Tom. V. 3 alph. 15 plag. 13 tab. aen.

Collectionem disputationum chirurgicarum, quam Ill. HALLERVS edere inceperat, alia occasione laudauimus *, expositaque plenius instituti huius ratione, dissertationum, quas continebant primus et secundus tomus, titulos indicauimus, nunc quoque in tribus reliquis tomis propositarum et titulos et praecipua quaedam argumenta, in usus historiae literariae medicae exposituri. Notandum autem prius illud est, Ill. Auctorem in praefamine, quinto Tomo praefixo, fateri, se iam in colligendis edendisque practicis selectis dissertationibus occupatum, earum vero ipsum destitutum insigni copia, peculiari publice edito desideratarum catalogo, eruditos medicos rogatos cupere, ut illarum ipsi ne recusent facere copiam.

Tom. III. partem quartam de morbis abdominis complectitur, atque continuata numerorum serie exhibet 58) Diss. de morbis a situ intestinorum praeternaturali. Praef. POLYCARP. GOTTL. SCHACHER. Resp. Gottl. Friderici. Lipsiae, 1721. c. f. exhibet descriptionem intestini introsuscepti et prolapsi, nec non per vulnus imi ventris egressi, plurimasque egregie declaratas obseruationes chirurgicas continet. 59) Diss. de εντεροπεριστολη seu intestinorum compressione I. H.

LAVA.

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. P. IV p. 710.

LAVATER. Basil. 1672. 60) *Diss. de oscheoentero et bubonocoele Helvetiae incolis frequentibus.* IOH. HENR. FREYTAG. Argentorati, 1721. 61) *Diss. de hernia incarcerata, noua encheiresi extricata.* Praef. ELIA CAMERARIO; Resp. B. D. Mauchart. Tubing. 1722. c. f. Tradit historiam anatomicam partium hernia inclusarum, sacci hernialis fibras ab obliqui externi musculi aponeurosi deriuat, peritonaei autem rupturam negat; scarificatio sacci laudatur, repositio integri displicet. 62) *Quaest. med. chir. An in herniis intestinalibus, etiam cognita intestini prolapsi laesione, operatio celebranda?* Praef. M. P. ROUSSIN de MONTABOVRG; Resp. C. F. Boutigni Despreaux. Paris. 1742. 63) *Progr. de entero-epiplocele* D. I. G. GÜNZ. Lipsiae, 1746. 64) *Quaest. med. chir. an chirurgicae herniarum curationi musculorum sterno-mastoideorum tensio noceat?* Praef. M. I. FR. LE CHAT de la SOVRDIERE. Resp. Ioan. Iac. Messence. Paris. 1748. 65) *Diss. de entero-oscheocele antiqua restitutione sacci herniosi feliciter peracta, absque bracherio et sectione curata.* Praef. MAT. GEORG. PFANNIO. Resp. I. B. Scholler. Erlang. 1748. 66) *Diss. de epiplo-enterocele crurali incarcerata, sphacelata, cum depreditione notabili substantiae intestini sponte separati, feliciter curata, aluo naturali restituta.* Praef. BVRC. DAVID. MAUCHART. Resp. Philip. Sigism. Palm. Tubingae, 1748. 67) *Diss. de exomphalo inflammato, exulcerato et postea consolidato.* Praef. D. HERM. FRID. TEICHMEYER. Resp. S. Frid. Creiling. Ienae, 1738. 68) *Diss. de hernia ventrali.* BEAT. IGNAT. LA CHAVSSE. Argentorati, 1746. 69) *Diss. de hernia ventriculi.* PETR. KIRSCHBAUM. ibid. 1749. Rara legitur obseruatio ventriculi per vulnus diaphragmatis in pectus irrumpentis. 70) *Diss. de hernia incarcerata suppurata, saepe non lethali.* Praef. LAVRENT. HEISTER. Resp. Io. Adolph. Gladbach. Helmstad. 1738. c. f. 71) *Diss. de hernia crurali*

crurali, DANIEL KOCH. Heidelberg. 1726. 72) *Diss. de hernia vesicae urinariae*. Praef. IOAN. SALZMANN. Resp. Ioan. Petr. Divoux. Argentorati. 1732. Praeter explicationem mechanicam miri adeo morbi, huius ab ictu subito natae herniae exhibentur observationes. 73) *Epist. de stupenda hernia dorsali*. CHRISTOPH. HENR. PAPEN. Göttingae, 1750. Rarissimam tradit intestinorum, per incisuram ischia-dico - sacram elapforum, historiam. 74) *Progr. IOAN. CHRISTOPHORI POHLII de herniis et speciatim de sarcocoele*. Lipsiae, 1739. 75) *Diss. de hydrocele*. Praef. LAVR. HEISTERO. Resp. Martin. Arnold. Butzer. Helmstädi, 1743. c. f. 76) *Diss. de Sarcocoele*. Praef. EODEM. Resp. Christian. Daniel Heise. ibid. 1754. c. f. 77) *Progr. de necessitate exstirpandi hernias spurias maiores, in primis hydrocelem et sarcocoelem vel hydrosarcocoelem*. CAROL. FRID. KALTSCHMIED. Ienae, 1749. c. f. 78) *Diss. de necessaria in praeternaturali partu instrumentorum applicatione*. IOAN. ANDREAS DEISCH. Argentorati, 1740. Praeter alia auxilia in casibus difficilioribus necessaria, etiam datur descriptio methodi et instrumentorum, quibus ad caput fetus elidendum usus est Cl. FRIED, nec non ossium pubis in puerpera diuulforum observatio. 79) *Diss. de non differenda secundinarum adhaerentium extractione*. Praef. IO. CASPAR. KÜCHLER. Resp. et Auct. Io. Valentin. Hartt-rampff. Lipsiae, 1735. Contra RVYSCHIVM aliosque, qui exspectando naturae relinquunt secundinarum eliminationem, citam harum extractionem defendit expertus iudex, carus noster olim amicus. 80) *Progr. de fetus viui extractione utero prolapso*. PHIL. CONRAD. FABRICIVS. Helmstad. 1748. 81) *Diss. de capite infantis abrupto, variisque illud ex utero extrahendi modis*. IOAN. CAROL. VOIGT. Gießae, 1743. c. f. Inter varia instrumenta, quae ad extrahendum caput excogitata describit et delineat, acum trique-

trique
pemq
non n
partu
83) D
Basil.
nem,
peluin
rum c
ro a
uteri
seruan
nus a
tre f
WIN
tion
fetus
nouo
OTT
nel.
ferre
oppo
eiusq
BOE
c. f.
subse
Resp
vesic
hinc
ri g
que
simp
88)
lign
Ref
de
AB

triquetram, ferram et cochlear Cl. FRIEDII, forcipemque Cl. SCHÜRERI praefert, eorum vero usum non nisi rarissimum admittens. 82) Diss. *de rupto in partu utero*. IO. FRID. BEHLING. Altorfii, 1736. 83) Diss. *de rupto in partu utero*. IO. IAC. MÜLLER. Basil. 1745. Post datam exactam uteri descriptionem, mechanismi que, quo sensim caput fetus in peluim descendat, explicationem, partuum plurimorum difficultium causam ab obliquitate uteri, hanc vero a laterali placentae adhaesione deducit, ruptique uteri tradit historiam. 84) Quaest. med. chir. *an ad seruandam prae fetu matrem, obstetricium hamatile, minus anceps et aequae insons, quam ad seruandum cum matre fetum sectio caesarea?* Praef. IAC. BENIGN. WINSLOW. Resp. Guill. Ruellan. Paris. 1744. Sectionem caesaream praefert unco, quo etiam viuus fetus pro mortuo habitus occidi possit. 85) Diss. *de nouo artificio curandi procidentiam uteri*. Praef. ANDR. OTTOMAR. GOELICKE. Resp. Ioan. Georg. Preunel. Francof. Viadr. 1710. c. f. Pessus est ex filis ferreis elasticis constructus, veroque prolapsui uteri opponendus. 86) Diss. *de prolapsu et inuersione uteri eiusque vaginae relaxatione*. Praef. PHIL. ADOLPH. BOEHMER. Resp. Frid. Beni. Wachter. Halae, 1745. c. f. 87) Diss. *de uteri delapsu, suppressionis urinae et subsequutae mortis causa*. Praef. IOH. ADAM KVLMO. Resp. Io. Eilhard Reinick. Gedani, 1732. Fuerunt vesicae ad enormem molem distensio atque crassities, hinc ureterum peluisque renum nimia expansio; uteri gemellis praegnantis in vaginam prolapsus, factaque inde vesicae ostii compressio, placentae denique simplicis ad totum cauum uteri firma nata adhaesio. 88) Diss. *de incontinentia urinae ex partu, globulis ligneis curanda*. Praef. SIM. PAVLO HILSCHER. Resp. Ioh. Dan. Mittelhauser. Ienae, 1716. 89) Diss. *de Sarcomate e pudendo muliebri sectione sublato*. Praef. ABRAH. VATERO. Resp. Iac. Dan. Behrens. Wit-

tenbergae, 1728. c. f. Rarior omnino est haec obseruatio sarcomatis fibrosi, et vasculosi, duas libras aequantis, quod iam gangraena affectum, sectione, absque vinculo remotum fuit. 90) Progr. de tumore fundo uteri externe adhaerente. IOH. FRID. CRELL. ibid. 1739. 91) Diss. de polypo post febrem epidemiam ex utero egresso. Praef. ABRAH. VATER. Resp. Caspar. Schuncke. ibid. eod. Tradit singularem sarcomatis uteri historiam, quod post acutam febrem fere superatam prolapsum, non sectione, sed repositione curatum fuit.

Tomus IV. continuationem partis quartae de morbis abdominis exhibet, atque quintam partem de morbis ossium inchoat: 92) Diss. sistens *Observationes rarissimas generationem calculorum in corpore humano illustrantes*. Praef. ABRAH. VATER. Resp. Chr. Ant. Ziegenhorn. Wittembergae, 1726. c. f. 93) Diss. de calculis in locis inusitatis natis et per vias insolitas exclusis. Praef. EODEM. Resp. Ioh. Aug. Schulze. ibid. 1741. 94) Diss. de sectione et felici curatione calculi vesicae exulceratae adhaerentis. Praef. HERM. FRID. TEICHMEYER. Resp. Paul. Philip. Scheler. Ienae, 1738. Notatu digna est obseruatio calculi adhaerentis, et cum ulcere vesicae coniuncti, felicem extractionem, felicemque, quamuis tunica vesicae per vulnus excreta fuerit, sanationem exhibens. 95) Diss. de insolita calculi ingentis per scrotum exclusione. IOH. GVIL. FRID. IAHN. Vitembergae, 1750. 96) Diss. de calculo vesicae urinariae in urethram impulsio et singulari encheiresi absque sectione exempto. CAROL. DANIEL FISCHER. Erford. 1744. 97) PETRI TARIN Epist. de lithotomia. Paris. 1748. c. f. 98) Specim. med. chir. de operatione alti adparatus. Praef. MATTHIA. ERNEST. BORETIO. Resp. Mich. Frid. Tennigs. Regiomonti, 1723. 99) Diss. de alto adparatu. Praef. LAVR. HEISTERO. Auct. et Resp. Ioh.

Ioh. Georg. Frid. Weise. Helmstad. 1728. c. f. Tradit historiam methodi huius nouae; felicitis eius successus exempla adducit; instrumenta describit et curationem operationi accommodatam; reliquis praefert ipsam hanc methodum. 100) Quaesit. med. chir. *an ad extrahendum calculum diffecanda ad pubem vesica?* Praef. IAC. BENIGN. WINSLOW. Resp. Cl. Th. Guil. Guilbert de Preval. Paris. 1752. Eandem Praefide NICOLAO PIETRE, Resp. Petrus le Mercier iam anno 1635. ibidem defenderat. 101) Quaesit. med. chir. *an educendo calculo, caeteris anteponendus altus apparatus?* Praef. M. PHIL. DAVIER DE BREVILLE. Resp. Franc. Felix Cochu. ibid. 1734. 102) Diss. *de lithotomiae celsianae praestantia et usu.* Praef. LAUR. HEISTER. Resp. Ioan. Guil. Ilsemann. Helmstad. 1745. c. f. Describit, supplet, emendat, laudatque prae aliis celsianam, tamquam faciliorem et simpliciorum methodum. 103) Quaesit. med. chir. *an educendo calculo, caeteris anteferendus apparatus lateralis?* Praef. M. CAMILLO FALCONET. Resp. Petr. Isaac. Poissonier. Paris. 1744. Post traditam variarum calculi extrahendi methodorum historiam, lateralem operationem in primis commendat. 104) Diss. *siltens Historiam et examen methodi Foubertianae, pro sectione calculi.* IOAN. HENR. KESSELRING. Halae, 1738. c. f. Edoctus ab ipso FOUBERTO, describit instrumenta et methodum, qua ille solet aperire vesicam aqua repletam scalpello gracili super acum triquetram; addit felicitis successus exempla, neque filet methodi huius varia tam commoda, quam incommoda et vitia. 105) Quaesit. med. chir. *an ad extrahendum e vesica calculum diuersa pro re nata debeat usurpari chirurgia?* Praef. IACOB. TRANT. Resp. Henr. Frid. Bourdelin. Paris. 1734. 106) Diss. *de variis calculos secandi methodis.* AVGVST. FRIDER. PALLAS. Lugd. Bat. 1754. Exposita variarum methodorum historia, demonstratisque earum incom-

modis et vitiis, in primis describit methodum HAWKINSII, chirurgi Londinensis, eamque ob amplum magis vulnus, quod infligitur vesicae, reliquis praestare adserit. Est vero emendata lateralis incisionis methodus. 107) Quæst. med. chir. an scalpello vagina recondito cystitome lateralis perfectior? Praef. Cl. THOM. GVIL. GVILBERT DE PREVAL. Resp. Henr. Iac. Macquart. Paris. 1754. c.f. Defendit laudatque F. Iohannis de S. Come instrumentum et methodum. Ill. HALLER iconem, quae desiderabatur, adiecit. 108) Progr. de liquore non corrosivo lapides duriores absumente. IOAN. ADOLH. WEDEL. Ienae, 1720. Infusum corticis querni est, quod marmor erodere casu aliquo vidit. 109) Diss. an dentur medicamenta, quae calculum in vesica comminuant? Praef. IOAN. HENR. SCHVLZE. Resp. Ioan. Ern. Graberg. Halae, 1734. In primis millepedum et olei vitrioli dulcis Dippeliani virtutem lithontripticam exemplis confirmat. 110) Diss. de calculo vesicae friabili. Praef. GEORG. DETHARDING. Resp. Ern. Wilh. Schaumkell. Rostoch. 1729. 111) Diss. de lithontriptico nuper in Britannia publici iuris factio. Praef. IOAN. HENR. SCHVLZE. Resp. Georg. Ludou. Ietzke. Halae, 1739. 112) Quæst. med. chir. an calculo vesicae scalpellum semper necessarium? Praef. LVDOV. MARIA POVSSE. Resp. Andr. Cantwel. Paris. 1742. Medicamenti Stephensiani et calcis ab ipso datae vim soluentem experimentis comprobant. 113) Quæst. med. chir. an in calculo renum et vesicae, pro natura calculi, aetate, et temperamento aegrotantis, Remedium Alkalino-saponaceum Anglicum? Praef. IAC. ALBERT. HAZON; Resp. Petr. Ioseph. Macquer. ibid. eod. 114) IOAN. FRIDERICI SCHREIBER Epist. de medicamento a Ioanna Stephens, contra calculum diuulgato inefficaci et noxio. Gotting. 1744. c. f. 115) Diss. de catheterismo. Praef. HENR. MEIBOMIO. Resp. Franc. Henr. Grubeling. Helmstad. 1699.

116) Q
abrique
MERY.
117) D
HOFFM
lae, 171
ta, qua
lem, fl
Notat
FRID.
chir. an
loci per
LIER.
acum t
ratio p
prodid
Iar
Stens:
bis, I
Guil.
Widm
Multat
ta: p
tam,
tur fr
eadem
sum f
indol
putat
subef
caust
suade
guin
riae
tor
ayx
c.f.

116) Quaest. med. chir. *an bubo venereus skirrhomides absque cauterio curandus?* Praef. FRANCISCO MERY. Resp. Claud. Ioseph. Gentil. Paris. 1751.

117) Diss. *de fistula ani feliciter curanda.* Praef. FRID. HOFFMANN. Auctore et Resp. Henrico Bass. Hallae, 1717. c. f. Praeter medicamenta et instrumenta, quae commendat, in primis acum, crinali similem, flexilem, argenteam et syringotomum laudat. Notat Ill. Editor male Geneuae recusam esse cum FRID. HOFFMANNI operibus. 118) Quaest. med. chir. *an dubio in hepatis abscessu praemittenda incidendi loci perforatio?* Praef. LUDOV. IOAN. LE THIEVLIER. Resp. Oliuar. Bougard. Paris. 1744. Suadet acum triquetram, habetque exempla, quibus perforatio prodidit aliquando abscessum, quem incisio non prodiderat, aliquando vero emphysema.

Iam sequitur pars quinta morbos ossium completens: 119) Diss. *de genuum structura eorumque morbis.* Praef. LAURENT. HEISTERO, Resp. Ioan. Guil. Widmann. Helmstad. 1744. c. f. Auctor est Widmann, Praesidis experientia adiutus et consiliis. Multa omnino memoratu digniora exponit momenta: praeter anatonem enim genuum accurate expositam, inter morbos eorum in primis notari merentur fractura patellae sanata; huius luxatio certo visa; eadem sursum facta; tibiae luxatio perfecte retrorsum facta; vulnerum in genu periculosa funestaque indoles; necessaria ad sclopetaria vulnera femoris amputatio; aneurysmatis arteriae popliteae incisi, veluti subest suspicio, historia; funesta eiusdem arteriae, caustico facta erosio; tandem ad aneurysma eiusdem suadet eam ligare vinculo, spe fretus, fore, ut sanguinem ad pedem vehant vel diuisus aliquando arteriae istius truncus, vel laterales certe rami. Ill. Editor hoc affirmat, illud vero negat. 120) Diss. *de ἀγκυλωσι.* WILH. HENR. MÜLLER. Lugd. Bat. 1707. c. f. 121) Diss. *de pede marcescente indurato.* Praef.

LAVR. ROBERG. Resp. *Alexander Ranie*. Vpsal. 1718. c. f. Rariorem tradit historiam pedis, gangraena sicca, quae ab erysipelate nata est, affecti, feliciterque amputati. 122) Diss. *de ossibus tuberosis*. Praef. EODEM. Resp. *Eric. Victorin*. ibid. 1717. c. f. Praeter icones cariosorum tuberosorumque ossium, ex BROMELII et ZIERVOGELII thesauris desumptorum, multas etiam habet memorabilesque observationes, de laminis et fibris ossium; de succo, qui ossa nutrit; de visci querni ramum suum, ex quo progerminat, emaciant vi; de vasis, lacteo succo plenis, ex stomacho ad ductum chyloferum ductis, atque post mesenterii obstructionem natis. 123) Diss. *de vulneribus ossium rite curandis*. Praef. LAVR. HEISTER. Resp. *Ioan. Gottlob. Sturm*. Helmstad. 1743. In primis adnotari meretur historia grauis vulneris, globo sclopetario per linguam et maxillam Comitis HENKELII traiectione, feliciterque sanati. Auctor est Cl. Sturm.

Quinto tomo continentur pars sexta vulnerum considerationi dicata; pars septima variae sedis morbos exhibens; pars denique octaua tamquam supplementum subnexa: 124) Diss. *Lethalitas per accidens*. Praef. BVRC. DAVID MAYCHART. Resp. *Philip. Sigism. Palm*. Tubingae, 1750. 125) Diss. *Virginis, per viginti septem annos ventriculū perforatum habentis, historiam et sectionem exhibens*. Auctore CHRISTIANO WENCKERO. Argentorati, 1743. Historiam adeo memorabilem iam coeperat tradere AVGVSTVS WENKER frater in Diss. 1735. ibidem habitata: CHRISTIANVS vero absoluit addens sectionem demortuae, magnamque historiae, a fratre traditae, partem huc transtulit, ut propter ea etiam illam AVGVSTI recudendam non putauerit Ill. Editor. Describit autem vulnus ex abscessu ventriculi rupti sponte natum, tot annos cum vita superstitē gestatum; menstrua

menstrua per illud effluxerunt; atque contractio ventriculi ipsa oculis sese obtulit in aperto eodem. Tradit insuper alias similes observationes ab aliis auctoribus adnotatas. 126) *Diss. historiam et curam bubonis inguinalis cum perforatione intestini et eruptione lumbricorum sistens.* Praef. CHRISTIAN. VATER. Resp. *Gustav. Prosper. Iuch.* Wittemberg. 1693. 127) *Diss. de spica deglutita et per apostema hypochondrii dextri reiecta.* Praef. CAROLO FRID. LVTHER. Resp. *Ioach. Dolge.* Kiliae, 1704. Rarae sanationis exemplum. 128) *Diss. Vulnerum lethalitatem in intestinis exhibens, occasione casus rarissimi, quo colon vulneratum inuersum per 14 annos ex abdomine propendens exhibetur.* Praef. ABRAH. VATER; Resp. *I. Reichard Tieffenbach.* Wittenberg. 1720. c. f. 129) *Quaest. med. chir. an tenuium intestinorum vulnus lethale?* Praef. FRANCISCO MERY. Resp. *Adrian. Malaval.* Paris. 1734. Intestinorum, quae iam gangraena corrupta, incisione feliciter sanata sunt, historia traditur. 130) *Diss. de vulnere hepatis curato cum disquisitione in lethalitatem vulnerum hepatis.* Praef. CAR. FRID. KALTSCHMIDT; Resp. *Adam. Ioan. Wedekind.* Ienae, 1735. 131) *Diss. exhibens uterum grauidae una cum foetu vulneratum.* Auctore I. MARTIN. REICHARD. Argentorat. 1735. Rara atque memoratu digna est haec historia vulneris sclopetarii et utero paullo ante partum et foetui simul inflicti, feliciter tandem sanati. Occurrunt insuper aliae observationes uteri rupturae non funestae, partusque caesarei, temere, sed feliciter facti; nec non de aquarum praecoci effluxu, ex alterius gemellique foetus secundinis orto coniecturae. Ill. Editor ex litteris ad ipsum a Cl. Auctore datis supplementum historiae et curationis addidit. 132) *Diss. de arteriae cruralis vulnere periculossimo feliciter sanato.* Praef. LAVR. HEISTERO. Resp. *Ioan. Andr. Reinig.* Helmstad. 1741. c. f. Grauis vulneris curatio solis vinculis peracta

peracta legitur. Arteriae cruralis ramus exterior, qui solet esse frequens, vulneratus profunda femoris HALLERI est aequae, ac truncus, perpetua. Simili modo etiam in brachio ob diuisionem arteriae altiori loco frequentem eius vulnera vel aneurysmata sanari posse adfirmatur. 133) Quaest. med. chir. *an vulnerata crurali arteria ab amputatione auspicandum?* Praef. ANT. NIC. GVENAVLT; Resp. Urban. Vandenesse. Paris. 1744. Tentat etiam vinculum ob spem diuisionis arteriae et anastomosium. 134) Quaest. med. chir. *an in artuum excisione tutius a ligatura, quam ab alia compressionis specie sistitur sanguis?* Praef. THOM. RENAT. GAGNIER; Resp. Lud. Florent. Bellot. ibid. 1734. 135) Quaest. med. chir. *an ad sistendam membrorum rescissioni superuenientem haemorrhagiam datur artificium tutius vasorum ligatura?* Praef. CLAUD. ANTON. RENARD; Resp. Lud. Petr. Felix Ren. le Thieullier. ibid. 1752. 136) Quaest. med. chir. *an in arteriarum vulneribus tutum haemorrhagiae sistendae auxilium, Fungus maximus, rotundus, puluerulentus IOHANNIS RAVHINI?* Praef. IOAN. HERMENT; Resp. Paul. le Roy. ibid. eod. 137) Progr. de aneurysmate. AVGVSTINI FRIDERICI WALTHER. Lipsiae, 1738. c. f. 138) Diss. de stupendo aneurysmate in brachio feliciter per operationem curato. Praef. HERM. FRID. TEICHMEYER. Resp. Nathan. Theoph. Emrich. Ienae, 1734. Notatu digna est historia aneurysmatis, quod a venae sectione natum, atque emollientium applicatione auctum, multum sanguinis fudit, quod tamen, licet cutem iam gangraena occuparet et sanguis profusus abiret in putredinem, sanatum fuit feliciter. Traditur insuper historia singularis aneurysmatis, in quo sanguis per poros arteriae transfudauit, atque aortae in ipso pericardio ruptae, nec non essentiae oculorum populi vis traumatica multum laudatur. 139) Quaest. med. chir. *an tutior faciliorque vulgari detur aneurysmatis*

matris chi
zon. R
cochleae
adacta,
positam,
perfecta
taram,
sensum
speciem
brachium
STER.
Describi
cum tor
traiecta
serra de
Phellani
thodum
chialis
141) I
sistens.
obseru
nem fe
post ea
nretur
te coty
LALO
louise d
femor
mum
non p
mili
mero
Diss.
substa
Resp.
digna
ditat

matris chirurgica curatio? Praef. IAC. ALBERT. HAZON. Resp. *Franc. Thierry*. Paris. 1750. Describit cochleam, quae circuli metallici ope contra arteriam adacta, ipsam sola comprimit, a SCULTETO propositam, atque a VALLANTIO medico lugdunensi perfectam. Suadet arteriae una cum nervis ligaturam, qui ligati dolorem acutorem excitarunt, sensum vero motumque non amiserunt, in ganglii speciem mutati in canibus visi. 140) *Diff. de noua brachium amputandi ratione*. Praef. EL. FRID. HEISTER. Resp. *Rud. Henr. Zeidler*. Helmst. 1739. c. f. Describit raram brachii ambusti amputationem, quae cum torculari locus non esset, arteria primum filo traiecta, carnes deinde scalpello circumcisae, atque ferra demum os resectum fuit, intus dato semine Phellandryi, veluti specifico laudato vulnerario. Methodum hanc commendat etiam in aliis arteriae brachialis vel femoris vulneribus et aneurysmatibus. 141) *Diff. casum de amputatione femoris non cruenta sistens*. IOH. FRID. TSCHEPIL. Halae, 1742. Rara observatio traditur arteriae cruralis inter amputationem femoris nullum cruorem fundentis, clausique post eam vulneris, quamuis aeger ex carie ossis moriretur. 142) *Quaest. med. chir. an femur in cavitate cotyleoidea aliquando amputandum?* Praef. PETR. LALOVETTE; Resp. *Car. Franc. Theroulde de Thoulouse de Vallun*. Paris. 1748. In primis in carie ossis femoris, quae a causa interna nata, caput eius primum infecit, ulteriusque serpit, ut vita seruari aegri non possit, suadet anceps hoc amputationis genus simili modo tentare, ac LE DRAN tentavit cum humero, sed nondum confirmatum experientia. 143) *Diff. de tendine Achillis disrupto et arteriis in osseam substantiam degeneratis*. Praef. IOH. ADAM KVLMS. Resp. *Io. Iacob. Knape*. Gedani, 1730. Memoratu dignam exhibet observationem rupti a saltu male meditato tendinis et gangraenae inde funestae. Rupturae

rae causam a vi ponderis totius corporis incumbentis, grangraenae vero ab arteriis osseis deriuat. Superstitem extensionem tribuit musculis peroneis et tibiali posteriori. Squamas osseas arteriarum non effusae materiae, sed indurationi tunicae earum adscribit, atque hanc aequae, ac sphacelum senum, potui spirituofo. 144) PETRI CASTELL *Experimenta, quibus varias humani corporis partes sentiendi facultate carere constituit.* Gottingae, 1753. quorum ipsi dedimus expositionem * alio loco.

Pars septima varios morbos complectitur ad nullam sedem adstrictos, atque primo loco luxationem. 145) Diss. *de luxatione ossis femoris rariore frequentioreque colli fractura.* Praef. IOH. SALZMANN. Resp. Andr. Flach. Argentor. 1723. 146) Progr. *de collo femoris eiusque fractura.* CHRISTIAN. GOTTLIEB LUDWIG. Lipsiae, 1755. c. f. 147) Quaest. med. chir. *an in humeri luxatione ambe potius, quam scala, ianua polyspastusque iterato renouata?* Praef. NIC. ANDRY. Resp. Hubert. Linguet. Paris, 1732. 148) IOAN. SIGISM. ELSHOLZ *historia steatomatis resecti et feliciter curati.* Berolin. 1666. c. f. 149) Diss. *sistens casum tumoris tunicati membranacei.* Praef. IOAN. SALZMANN. Resp. Io. Paul. Kell. Argentor. 1721. c. f. 150) Diss. *de quibusdam tumoribus tunicatis externis.* Praef. EODEM. Resp. Georg. Frid. Orth. ibid. 1719. 151) Diss. *de tumoribus cysticis singularibus.* Praef. LAVR. HEISTER. Resp. Bened. Andr. Friesse. Helmstad. 1744. c. f. 152) IOAN. HENSELER *historia brachii praetumidi.* Altorf. 1743. c. f. 153) Diss. *sistens historiam pedis tumidi.* Praef. ALEXANDRO CAMERARIO. Resp. Phil. Ch. Laitenberger. Tübing. 1720. 154) Diss. *de venae sectione.* Praef. ALBERTO DE HALLER. Resp. Auctore I. Iulio Walbaum. Gotting. 1749. c. f. 155)

DIETE

* conf. Comment. nostr. Vol. III. Part. I, p. 101 seqq.

DIETE
lectiore
Pa
quasda
quinam
lentis c
ter eas
lii, 17
capsula
gallice
ostend
ris 17
furas c
ferius
brana
ce que
yeux.
couven
sua in
tem a
vero
esse d
instru
Regie
subtil
herni
la?
Thur
histo
mor
num
com
uter
claus
KV
ni,
MI

DIETERICI SPROEGEL *Observationes quaedam selectiores.* Helmstad. 1720.

Pars octava veluti supplementum, dissertationes quasdam serius acceptas continet: 156) Quæst. med. *quinam sint præcipui, quo modo explicentur et curentur lentis crystallinae morbi, quæ est duodecima quæstio inter eas, quas defendit ANTON. FERREIN. Monspelii, 1732.* Commendat incisionem posterioris faciei capsulae. 157. 158. 159) Cl. PETITI epistolas tres, gallice scriptas, rarioresque exhibet, quarum prima ostendit: *Que le Crystallin est fort près de l'uvée.* Paris 1729. atque præter exquisitas partium oculi men-
suras describit operationem, qua lens posterius et inferius incisa capsula deponitur, et cataractam membranaceam refutat: altera continet *des Reflexions sur ce que M. Hecquet a fait imprimer sur les maladies des yeux.* Paris, 1732. tertia vero *Reflexions sur les decouvertes faites sur les yeux.* ibid. EODEM. Vindicat sua inuenta de nervi intercostalis origine et canali lentem ambeunte contra Cl. WINSLOW. Cl. FERREINI vero atque suam operationis descriptionem eandem esse demonstrat. 160) Diff. *qua novum paracenteseos instrumentum offertur.* MICH. ADAM. GVSSOVII. Regiomont. 1723. c. f. Est acus triquetrae species subtiliter excogitata. 161) Quæst. med. chir. *an herniosis ex scuto eburneo coriaceoque cingulo subligacula?* Praef. HENR. MICH. MISSA. Resp. I. Bapt. Thurant. Paris. 1754. Tradit generalem herniarum historiam, spuriarumque causam ponit in nimia humorum colluie; reiicit subligacula ante quintum annum, describitque varia eorum ad omnes hernias accommodatorum genera, aliaque ad prolapsum vaginae uterique idonea. 162) Diff. *de exostosi steatomatode claviculae eiusque felici sectione.* Praef. IOAN. ADAM. KVLMS. Resp. Paul. Henr. Ger. Moehring. Gedani, 1732. c. f. 163) Progr. *de vulnere ventriculi.* MICH. ERNEST. ETTMÜLLER. Lipsiae, 1730.

III.

Plantarum americanarum fasciculus tertius continens plantas, quas olim CAROLVS PLVMIERIVS Botanicorum princeps detexit, eruitque, atque in insulis Antillis ipse depinxit. Has primum in lucem edidit, concinnis descriptionibus, et obseruationibus, aeneisque tabulis illustravit IOANNES BURMANNVS, M. D. Professor Botanices Amstelaedamensis. Sumtibus auctoris. Amstelædami 1756. fol. pl. 7. Tab. aen. XXV. a tab. 51-75. EIVSDEM Fasciculus quartus. fol. pl. 6. Tab. XXV. a tab. 76-100.

Quam studiosus in perscrutandis Americae plantis fuerit PLVMIERIVS, et nemo nescit, et alibi iam declarauimus *. Pergit iam Cl. Editor in communicandis illis plantis, maximam partem rarioribus, quarum aequè genus accurate distinguitur additis descriptionibus, ac illustratur florum fructuumque additis iconibus. Continentur autem in *fasciculo tertio* plantae sequentes: Bidentis species quatuor, Bignoniae septem, Bihai, quae Musa est, Borboniae species duae, quae ad Laurum referuntur, Bromeliae tres, Brossea, Brunfelsia, Bryoniae duae species, ex quibus altera ad Scyos, altera ad Melothriam pertinet, Bucephalon, Caapeba seu Cissampelos, Caesalpinia, Cainito, quod Chrysophyllum dicitur, Camarae tres species, quae Lantanae vocantur, Camerariae, duae species, Capparidis duae species, Caraguatae itidem duae, quibus Tillandsiae nomen dedit LINNAEVS, tandemque Gerardia.

P. 41. Notamus de his *Bidentem fruticosam*, *sphondylii folio et facie* TOURN. quam LINNAEVS, ad silphium
reduxe-

* vid. Comment. nostr. Vol. V. P. II. p. 238.

reducerat, a Cl. BURMANNO ad Verbesinas amandari, siquidem longe plures et minores in uno sint capitulo flores, ac a LINNAEO descripti sunt, fructificatio quoque differat. Eidem generi Verbesinae adiungit *Bidentem fruticosam, ilicis folio, flore luteo.* PLVM. quum in eo, quo usus fuerat LINNAEVS, exemplari sicco non appareret radius, quem euidenter pinxit PLVMIER. Reliquas vero Bidentis species, a VAILANTIO Ceratocephalos dictas, bene distinxit et inter bidentes stare debere docuit Cl. Editor. Bignonias PLVMIER in scandentes et arboreas distinxerat, utriusque generis aliqua exempla proponuntur. In illa, quae *Bignonia* ipsi appellatur *scandens bifolia et trifolia, ligno cruce signato*, attentionem meretur medullae caulis singularis dispositio, quae transuersa, ad crucis formam se decussantia, forte fibrarum lignosarum, strata ostendit; est enim forte illa conformatio eadem, quam in nodorum septis ex fibrarum densiori coniunctione, inuenimus. *Bihai* PLVM. cum Musa ex mente Cl. BURMANNI etiam coniungitur, quamuis ille pistillum in fructum abire dicat, quum ex eius mente contra in musa calix fructum constituat, omnium enim reliquarum partium summa analogia est, veraque demum in loco natali facta peruestigatione discerni potest differentia. Bro-p. 52. meliae nouam speciem proposuit PLVM. quam *pyramidatam, purpuream, foliorum imis aculeatis* vocat, cui nunc Noster nomen dedit *foliis radicalibus breuib. et aculeatis, caulinis longissimis et integerrimis, inermibus*, verum, quod longe extantia habeat stamina et fructum dependentem ad Aloen potius pertinere non immerito videtur, dummodo corolla non esset tripetala. Imperfecta adhuc relinquitur descriptio *Bucephali*, cuius non nisi femininum florem definiuerat PLVMIER, occasione tamen eius recensetur siliqua, quam inter naturae scrutatores peritissimus *Wilh. van der Meulen* communicauerat Cl. Editori, cuiusque Tom. VI. Pars II. Q iconem

p. 58. iconem idem hic proposuit, incognitae arboris. Est illa laevis, fusca, tuberculata, utrinque cornu instar inflexum processum habens, ut magna cum bouino capite sit similitudo, semen autem intus habetur, quod ex sono, per agitationem producto, cognoscitur. In charactere *Chrysophylli* emendationes factas fuisse obseruamus, limbum corollae in duodecim lacinias diuisum esse apparet, et fructum describit Cl. **BURMANNVS** esse mollem, carnosum, oblongum, officulum seu putamen gerentem oblongum, quod nucleum continet acuminatum, semen autem calyptra inuolui, hinc cum Lycio prope conuenire. Qui de *Camera-ria* etiam iudicat, proxime eandem cum *Tabernae montana* conuenire.

Sed properamus ad fasciculum quartum non minus rerum nouitate illustrem. Describuntur in eo depingunturque: Cassiae species quinque, Castorea seu *Duranta*, Celtis, Gentianae species duae, Smilacis quatuor, Knautia, Anthemis, Clusiae species duae, Hippocratea, Columnea, Conuoluuli species quinque, Ipomeae sex, Conyzae sex, Melampodium et Elemifera.

p. 70. Inter alias plantas recensetur hic *Celtis foliis lanceolatis, crenatis, floribus terminatricibus, paniculatis*, verum, quod ealicem appinxit **PLUMIER**, quae in Celtide non est, et quod subulatum est pistillum, nouum genus videtur utique constituere. *Gentianae* noua, nullibique descripta hic occurrit species, quae paniculas habet longas, dichotomas, nudas, caulem terminantes, centrum vero corollae, eminente circumquaque corona ornatur. Est autem haec *Gentiana foliis sessilibus, lanceolatis, trineruiis, panicula dichotoma, nuda, corollis quinquesidis, campanulatis, crenatis*. Porro nouum deprehendimus descriptam *Knautiam caule dichotomo, foliis margine punctatis*, quam quidem ad Chondrillas retulerat **PLUMIER**, viua haec planta visa non est, omnis autem eius habitus

tus ad iam dictum genus eam pertinere confirmat. Quae *melampodii foliis lanceolatis, caulibus procumben-* p. 84.
tibus nomine insignitur planta, obscuri est generis data occasione curatius disquirenda, nominauerat eandem Cl. FLUMIER *Iacobaeam humifusam, hyperici foliis*. Praeterimus varia in Conyzae potissimum speciebus notata, ultimo tantum loco, quod singula merentur botanicorum attentionem, subiungentes pleniorē a Cl. BURMANNO datum *Elemiferae* characterem:

Calix, perianthium quadripartitum, minimum.

Corolla, petala quatuor oblongiuscula.

Stamina, filamenta quatuor subulata breuissima.

Pistillum. Germen ouatum. Stilus breuissimus. Stigma obtusum, tetragonum.

Pericarpium, Bacca subrotunda, unilocularis.

Semen, subrotundum osseum.

Prodiit etiam nuper *fasciculus* harum plantarum *quintus*, de quo alio loco exponemus.

IV.

Histoire naturelle générale et particuliere avec la description du Cabinet du Roi Tom. V. à Paris de l'imprimerie royale 1755. 4. mai. 1 alph. 16 pl. 52 tab. aen.

i. e.

Historia naturalis, generalis et particularis cum descriptione musei regii, Tom. V.

Quem Cl. Auctor sine praefatione edidit, *Historiae naturalis* Tomum quintum *, eius oportet argumentum sine omni verborum praefamine enarrare

Q 2

* Prodiit ante aliquot menses, idem tomus, germanice versus, sub titulo: *Allgemeine Historie der Natur etc.* 3. Theil. Hamburg und Leipzig. 1756. 4.

rare. Ceperat in antecedentibus * pecuariam quæstionem attingere et describere equum, asinum, et bouem. Iam in præsens ad ceteram rem pecuariam progressus pecudes indomitas persequitur, siue veterum dicendi more, illas, quæ nunquam sub iugo domantur, aut quæ non sunt ὑποζυγίαι, quorum pertinent oues, arietes, porci, canes, cet. Ab oue initium.

- p. 1. Ouiariam pecuariam primigeniam esse antiqui iam dixere, quod e feris pecudibus oues primum videntur comprehensæ ab hominibus et mansuetæ. Nihilo minus Cl. B V F F O N dubitat, an unquam oues in feris numerari debeant. Ovis enim cum sit animal inerme, meticulosum, molle, mansuetum, quod se vindicare non possit, natura illi hominem defensorem dedit, atque nutritorem; homo vero canem custodem, quo scilicet comite, dum pastum exit, indiget ad sui præsidium: nec hodie oues ferae
- p. 5. reperiuntur in desertis. Quadrupedum ergo animalium stupidissimum est ovis, quanquam hominibus utilissimum. Constitutione sua inualidum est, nec laboris, nec aestus, nec frigoris patiens, cundo facile defessum et anhelum, facile morbum eumque
- p. 7. contagiosum contrahens. Partum cum edit, magnopere laborare solet; quare opus est, ut si res exigat, ad manus sint, qui opem matri ferant. Agnus subrumus aut a lacte recens depulsus nunc mactatur, nunc gregis supplendi causa submittitur: ille plerumque debilis et mollis paucissimos post dies, quam editus est, venditur; hic, submissus nempe, robustus, lasciuiens, densi albique velleris seligitur, et bimestris a matre pellitur. Alii agni quarto aut quinto mense castrantur, quod partim per incisionem, euulsis nempe testiculis, partim fit subligatis scroto, vasisque feminalibus. Arietis aetas ex cornubus aestumari potest, quippe, quæ statim, quo natus est, crescere incipiunt,

* conf. Comment. nostr. Vol. III. P. II. p. 316.

incipiunt, et quotannis annulo, siue noua epiphyssi, augeſcunt. Oues cornubus deſtituuntur, quandoque tamen ternis aut quaternis armatae ſunt. Aetas p. 10. arietis ad prognerandum optima eſt trima, atque ouis bima; neque tamen inhabiles ſunt, ſi vel haec annicula, ille poſt meſes octodecim coeunt: ſed tum prolem edunt debilem, ad educandum minime idoneam, cuiusmodi illa quoque habetur, quae a parentibus octo annorum prognata, congeneratum ſaepe eorum ſenium referre ſolet. Aries ad ſaliendum eligatur validiſſimus et pulcerrimus, corniger ille; dantur enim quandoque cornubus priuati, qui noſtris in regionibus ad procreandum minus apti ſunt. Praeter ea aries ſit capite alto atque valido, p. 11. fronte lata, oculis magnis et ravis, naribus obtuſis, auribus exporrectis, corpore procero et ſurrecto, ceruice proluxa, teſticulis amplis, cornubus valde intortis et cauda longiſſima. Ad admiſſuram vero oues comparentur ampli colli, vaſti corporis, denſi villi nec aſperi, faciliſque inceſſus. Oues paſtum producuntur commodiſſime ad colles, aut in aequore collibus diſiuncto. Hyeme autem intra ſepta aluntur ob p. 13. ieſtis furfuribus, ulmeis vel ex fraxino foliis, autumnali foeno, medica, trifolio, ſtramine, cet. Singulis diebus circa meridiem foris aguntur, ad ambulandum magis, quam ad paſcendum; niſi tempeſtas ſit procelloſa aut imbrifera. Aeſtate mane in paſtum ducuntur, ut rore iam mitigato, quatuor aut quinque horis, gramine et teneris herbis veſcantur; poſt, ubi ſitim collegerint, ad aquam coguntur, et in ſtabulum compellatae aut in locum aliquem umbroſum deductae, tertia vel quarta hora a meridie ruruſ in pabulum, quoad contenebrauerit, producuntur. Et hoc quidem loco obſeruandum eſt, ut ante meridiem grex ad colles in occidentem ſpectantes agatur, poſt meridiem ad colles verſus orientem ſitos. Paſcentium enim capita, utpote admodum

- p. 15. mollia, dum sunt obuersa foli, stupida et vertiginosa fiunt. Plurimum etiam refert, si liberis campis, omni furculo, carduo ruboque vacantibus pecus ouilum pascitur, ne et lana carpatur et pellis. Et quoniam datum sal veluti pabuli condimentum est, si maris est vicinia, pastor gregem maxime ad littora locaque vallosa cogat, ubi herbas graminaque falsida depascit, iisque cupidinem bibendi pascendique concipit pecus; carnis item ex hoc alimento maiorem dulcedinem lactisque contrahens. Haec et similia Cl. BUFFON pro eo, quo est ingenio et dicendi habitu, diserte neque tamen primus enarrauit. Namque legentibus nobis historiam hanc ouis naturalem plurima cognita erant et aliunde lecta. Leguntur nempe et quidem saepe ad verbum expressa in rei rusticae scriptoribus antiquis, COLVMELIA * et VARRONE **, quae doctissimus BUFFON in hoc opere eleganter repetiit. Vfus forte est scriptis CAR. STEPHANI et IOH. LIEBAULT ***, qui magnae sibi gloriae duxerunt, vestigia veterum latinorum legere, et ex iis optima depromere. In hepate ouium inuentos aliquando fuisse vermes, intestinalibus vermibus admodum similes, adserit Cl. Auctor; id, quod etiam in pecore bouino solet accidere. Cl. HANOW **** utriusque casus singulare exemplum adducit, ad inuestigandam luis bouinae indolem satis accommodatum: Cl. SCHAEFFER autem
- p. 17. tem fin
cochlea
recens
HOEK
BIDL
rum v
etiam
seruass
et bo
hirud
que a
Cl. A
locut
ius su
secur
excu
discr
ribu
bere
typ
rum
pra
ma
ma
ter
he
lar
ter
T C
le

* Lib. VII. cap. 2 — 5.

** Lib. II. cap. 2.

*** *L'agriculture et maison rustique de Mr. CHARLES ESTIENNE et JEAN LIEBAULT, Docteurs en Médecine. à Paris, 1601. 8.*

**** *Seltenheiten der Natur und Oeconomie, 1ster Band. pag. 203. et Comment. nostr. Vol. III. Part. III. pag. 515. ubi hanc rem uberius recensuimus.*

tem singulari libro *, quas in ouium hepate offendit, cochleas huius modi descripsit; Immo si qui sint, qui recens inuentum putent, hi sciant Cl. LEEVWEN-HOEK iam anno 1690 ex epistola GODOFREDI SIDLOO, Professoris Anatomi Lugdunensis, horum vermium non modo habuisse notitiam, sed ipsos etiam post anno 1698 aquae pratorum innatantes obseruasse et descripsisse **. In ouium enim in primis et boum hepatibus ulcera detecta fuerunt, cochleis hirudinibusque referta, quales in pratis, fossis atque aquis stagnantibus haberi solent. Post haec, ubi Cl. Auctor de tondendis et pinguefaciendis ouibus locutus est, ad descriptionem arietis progreditur; cuius sub initium in methodum disponendi quadrupeda p. 24. secundum pedes integros, biungulatos et multifidos, excurrit, eamque ut naturae contrariam improbat: discrimen animantium, ratus, in ipsorum natura, moribus ac conformatione interna et externa quaeri debere. Equum itaque, taurum et canem pro archetypis configurationis quadrupedum assumit, in quorum videlicet descriptione ad modum sollicitum se praebet. Arietis magnitudo in relatione ad taurum p. 37. magnopere variat; intestinorum tamen ad eundem magna similitudo. Et ad perficiendam partium internarum descriptionem Auctor anatomen arietis, pro hermaphrodito falso habiti, subnectit, viditque singularem genitalium structuram, quam pro scopo breuiter delineat. In oue grauida dissecta Cl. DAVBEN- p. 39. TON 32 cotyledones inuenit, et chordam umbilicalem longitudinis duorum pollicum cum semisse. Li-

Q 4

quorem

* *Die Egelschnecken in den Lebern der Schaaf, und die von diesen Würmern entstehende Schaafkrankheit. Regensburg. 1753. 4. m. illum. K.*

** Epistolae ad Societat. reg. Angl. f. Continuatio Arcanorum Naturae. Epist. 122. pag. 147 seqq. Edit. Lugd. Bat. 1719. 4. c. f.

- quorem allantoidis ex ariete impraegnatum vidit moleculis subluridis: quo demum in vapores soluto, subfidens viscidum hippomanis instar remansit. In dimensione partium internarum et ossium arietis idem
- p. 45. vir doctissimus magnam operam ponit. Osseum caput arietis discrepat a capite tauri in eo, quod cornua arietina propius sibi adiacent, immo orbitis propiora sunt, quam cornua tauri. Maxilla superior subtus non tam ampla deprehenditur, adeo, ut ad maxillam bouis relata, solito angustior sit. Os coxendicis, quod in tauro rectum est, in ariete versus anteriora satis incuruatum erat. Os humeri atque canon respectu radii in ariete longiora sunt, quam in tauro.
- p. 54. His pertractatis Cl. Vir syllogen asseruatorum regii thesauri exhibet, ad descriptionem ouis arietisque facientem; in quibus penis arietis singularis structurae, aegagropila arietis castrati, caput ouis cornutum praecipue attentionem merentur.
- p. 59. Post ouinum genus Cl. BUFFON ad caprinum accedit, inter quae tanta non est, quanta potest maxima esse, morum et naturae distantia. Dicendum tamen non est, caprarum genus ab ouino aliquando in feritatem degenerasse; dicendum potius esset, oues a caprarum alacritate descivisse et mansuetiorem capellarum classem constituisse: quem ad modum equum aliquis ad asinorum speciem perfectiorem referre posset. Sed VARRO, forte ex CATONE, optimo illo et sine aemulo agricola, oues, scribit, quas pascimus, quae sunt ab ouibus feris; sic caprae, quas alimus, a capris feris sunt ortae, a quibus propter Italiam Caprasia insula est nominata. Non est insolitum ouem ab hirco, atque capellam ab ariete saliri; num vero partus inde, et qualis produ-
- p. 64. catur, incertum. Capra animal est alacre, hominibus assuetum; aliquanto fortius oue et lascivum; sylvestribus potius saltibus delectatur, quam pratis; studiose de agrestibus fruticibus pascitur, et in locis

cultis

cultis virg
nata. Pe
radit, fa
tiens est
pella sept
dum; sec
vegrande
mari nec
tenda ve
quagenis
menes.
bimulun
gurgulio
dentibus
nigro et
lectum
quae sit
bus ple
leris ter
tumnal
tibus fi
mum
prarum
unus c
gere p
que tu
tes no
ex der
ariete
ac di
et va
dorfu
const
adeo
lia t
adue
leris

cultis virgulta carpit, inde a carpendo capra nominata. Per rupes, per solitudines, per vepres facile vadit, facile se dispergens, neque aestus tam impatiens est, quam ouis. Hircus desistente anno, cap. p. 66. pella septem mensium satis habiles sunt ad procreandum; sed ex his parentibus qui nati hoedi, quoniam vegrandes sunt et imbecilli, huic quadrupedi, neque mari neque foeminae, nisi post duos annos permitenda venus est. Centenis, immo centenis et quinquagenis hircus solet adiungi unus, per duos tresue menses. Hircum submittere ad admissuras oportet bimulum, amplissimi corporis, collo breui et pleno, gurgulione longiore, exiguo capite, auribus propendentibus, cruribus crassis, et pedibus firmis, colore nigro et barba longissima. Capra non eundem selectum poscit; sufficit ad procreandum, ut seligatur, quae sit corporis longissimi, ceruicis amplae, cruribus plenis, incessus mollioris, uberis maximi et velleris tenuissimi. Tempus admissurae optimum autumnale iudicatur, ut propinquante vere, gemmantibus frutetis, hoedi recens editi pabulum dulcissimum reperiant, dum in grege incipiunt esse. Caprarum, quod facile se dispergunt, quinquagenas p. 69. unus caprarius, tanquam satis magnum gregem, cogere plerumque solet, neque maiorem habere, neque tueri potest. Capellis in maxilla superiori dentes non sunt incisores; earum aetas, ut in ouibus, ex dentibus atque cornibus colligitur. Hircus ab ariete et tauro discrepat forma capitis, longitudine ac directione cornuum, crassitie pedum, qualitate et varietate pili, sub mento barbam longam, per dorsum vero ad caudam usque eminentem iubam constituentis. In hircis diuersae quidem, sed non p. 75. adeo multiplices dantur species, ut in equis; in Gallia tamen nati alii non sunt, quam qui ex Angora aduecti capellas indigenas impleuerunt, mollitiae velleris Europaeorum capris multum praestantes, et

- p. 81. cornubus in modum cochleae tortis admodum insignes. In hepaticibus hircorum Cl. Auctor eosdem vermes, quos in arietibus, sed pauciores observavit, Capellis binae sunt mammae, siue rumes, antiquo vocabulo; singulis una papillula, quam sugunt recens nati. Sed doctissimus DAVBENTON capellam disseccuit, cui erant cuiuslibet mammae binae papillulae, pro binis cuiusvis mammae cavitatibus membrana transversa discriminatis, et lac recipientibus. Hanc mammarum conformationem Auctor capellis naturalem putat, eam tamen crescentibus annis in
- p. 96. unam cavitatem unamque papillulam coalescere. In cimelio regio asseruantur inter alia, caput capellae cornibus armatum, sceletum et pellis caprae Angorensis.
- p. 99. Sequitur descriptio porci, quem Cl. RUFFON sub nullam animalium quadrupedum classem redigi posse autumat; adeo dissimilis est caeteris quadrupedibus. Namque si secundum externos characteres res diiudicanda est, porcus non ad solipeda referendus, quippe qui ungulas natura habeat diuisas; neque ad bifidos, dum reuera quatuor digitis instructus est, quamquam extrinsecus non nisi duo in conspectum veniant; neque tandem ad fissipeda, quod digitis tantum duobus incedit, reliquis duobus nec visis, nec ad analogiam reliquorum fissipedum, aut eum in modum conformatis, ut iis uti animal ulla ratione possit. Sed suillum adeo genus non est ambiguum, uti Cl. Auctor arbitratur. Porcus in classe animantium bisulcorum recte reponitur, licet dentur interdum sues monunguli seu solipedi, ut antiquitus ARISTOTELES, nostris autem temporibus Cl. LINNAEVS et Cl. HANOVIVS observarunt. Etenim in constituendis animantium classibus ad characteres externos eosque constantes attendendum est: idque hoc magis, quod assumtis internis characteribus vix certioris aliquid praestantiorisque nanciscimur. Neque tamen

tamen p
non pe
porcis v
ram non
rari. S
Auctor
equae r
rum in
appellan
tiles, q
lis adco
reperiun
queant.
dium fin
cepit.
cutem c
drupedi
rum clas
hoc sing
amittit.
dentes in
tur, reg
tam. In
instructu
homogen
ri natura
lis inferi
sunt, sec
omnibus
tientissim
li si indi
suos ma
stupefa
tiem cut
a VARR
carne, n
naturalis

tamen propterea, quod non nullarum partium, usum non perspicimus, dicendum cum Cl. Auctore est: porcis varia membra inutiliter concessa esse, et naturam non semper propter fines a Deo propositos operari. Simile argumentum contra causas finales Cl. Auctor a nimia alantoidis magnitudine scrofae et equae repetit, quod suo loco relinquimus. Digito p. 105. in animantibus dantur ordines, quos phalangas appellamus. Sed in porcis phalangae habentur inutilis, quod non constituunt digitos ad usum animalis adcommodatos; et in quadrupedibus bisulcis, ossa reperiuntur adeo minuta, ut phalangas formare nequeant. Igitur in porcis natura vix assecuta est dimidium finem, quem e contrario in aliis vix demum incepit. Porcus, quantum respectu pinguedinis inter p. 109. eutem carnemque interiacentis ab omnibus fere quadrupedibus recedit, tantum per eandem ad balaenarum classem beluarumque marinarum accedit, atque hoc singulare habet, quod dentes anteriores nunquam amittit. Equis, asinis, bobus, ipsis etiam ouibus p. 110. dentes incisores ante pubertatem excidunt, mutantur, regenerantur; suis vero crescunt per totam vitam. In anteriori parte maxillae inferioris porcus instructus est sex dentibus incisoribus, totidemque homogeneis, sitis in maxilla superiori; verum singulari naturae exemplo hi dentes maxillae superioris ab illis inferioribus vehementer discrepant, nec incisores sunt, sed longi, rotundi et in apice obtusi. Sues ex omnibus pecudibus sordidissimis moribus et impatientissimae voracitatis sunt, ita, ut aliquando pabuli si indigeant, non tantum alienos foetus, sed etiam suos mandant. Immo sensationes eorum quasi ob p. 112. stupefactae sunt. Verberibus enim propter crassitiam cutis et setarum vix afficiuntur, et traditum iam a VARRONE est, sorices in eorum corpore, exesa carne, nidum fecisse ibique peperisse mures. Haec naturalis ignavia morbo adhuc augetur, per quem tactu

- tactu et inde pendentibus sensationibus penitus fere priuatur, cuius quidem non tam in carne et cute, quam in solita animalis immunditie, ratio quaeri solet.
- p. 113. Huic igitur malo qui occurrere vult, ut purget saepiusque verrat haram, opus est, et largiori sanoque cibatu animal aegrotans sustentet. Qui saginare sues cupit, eos maxime ali sciat hordeo, glande, faba, herbis culinariis, multaque aqua furfuribus impraegnata et animal quidem multum inde pinguedinis contrahit, carnem autem ingrati saporis. Consultius itaque est, triginta diebus in stabulo tritico mero eoque arido saginari, potus dari admodum parum: quae res non modo adipem consistentem efficit, sed etiam carnis iucundum saporem. Porcus ferus ad 25 annos viuit. Verrem et scrofam, antequam admittuntur, octodecim mensium esse oportet, ut sci-
- p. 116. licet bimae pariant. Scrofa quaternis mensibus fert ventrem, binis nutrit et bis parit in anno. Verres, qui ad admissuram submittitur, corporis sit amplitudine eximia, et quadrati potius, quam longi, capite crasso, rostro breui et resupino, auribus praegrandibus et propendentibus, oculis paruis et acrilumine radiantibus, collo longo, ventre promisso, cruribus amplis, fetis densis et atris. Albidi sues nunquam tam fortes sunt, quam atrii. Foemina sus corpore sit longo, ventre lato, uberibus amplis et prominentibus. Haec quadrupeda acriter effodiunt lumbricos et radículas non nullas, veluti rapistra, et id genus alia; haec ut eruant, in terra volutant: aper quidem, ut qui rostrum habet longius fortiusque, recta linea et profundiores cuniculos agit, quam sues, qui hinc et inde, neque tam profunde, terram effodiunt.
- p. 125. Sus agrestis siue aper, porcus siamensis et sus noster villaticus, tres species constituunt sub uno genere comprehensas. Coeunt enim et una cum altera progenerant porcellos foecundos et prolieros. Aper est primitiua species, e qua reliquae ortum du-

cunt

cunt, hominum industria mansuefactae. Cl. DAV. p. 128.
 BENTON fetas animaduertit ex materia constare cartilaginea et cornea, quod ad cognoscendas corneas animalium excrescentias multum facit. Proboscis porci cartilaginea est, in cuius medio os paruum, in extremitate externa nares deprehenduntur. Perimeter huius rostri cartilaginei in apro magno digitos nouem efficiebat cum semisse. In dimensione partium porci feri iuxta, ac domestici et Siamensis, Cl. Auctor magnam quidem operam posuit, nec prorsus inutilem. Opus tamen fuisset, ad facilitandam porcorum, quos dimetitur, comparisonem, dum pondus et magnitudinem indicat, ut aetatem quoque cuiuslibet indicasset. Hac enim ignorata, nequicquam hae porcorum species ad se inuicem conferuntur. Post haec situs et conformatio partium internarum p. 137. enumerantur, de quibus non opus est multa differere; quippe eorum discrimina a se inuicem et ab intestinis aliorum quadrupedum nec facile in oculos incurrunt, nec lectoribus admodum iucunda sunt. Simili modo osseae fabricae prolixam descriptionem p. 160. suggerit, eiusque cum ossibus ceterorum animantium supra descriptorum, utpote asini, equi, immo ipsius hominis, comparisonem. Inter ea, quae hunc in finem cimelio regio illata ibique reposita sunt, praeter varios porcinos foetus, praeter sceleta apri et suis siamensis, habetur etiam ventriculus porcelli ad p. 179. ostendendum appendicem galeriformem, in curuatura ventriculi maiori conspicuum.

Sequitur, ut de cane loquamur, cuius descriptio p. 185. nem, post dictam huius animalis elegantem laudem Auctor accuratissimam tradit: quare et nos in enarrandis eius moribus et virtutibus, quantum fieri potest, solliciti erimus. Canis ut inter animalia domestica formosissimum, ita utilitate sua praestantissimum est, quae ideo praedicatur ab Auctore nostro, quod remotis canibus in feras bestias nullum homo dominum

- nium haberet. Docilitate sua, obsequio et fide homini interdum, ceterisque animalibus, tantum non omnibus praestat. Et quem ad modum canis in quadrupedibus unum illud est, cuius constitutio, varias impressiones subiens, naturam nunc exuat, nunc induat aliam longe diuersissimam, fieri aliter non potuit, quin eius species fere innumerabiles extiterint a specie primigenia, siue a stirpe sua, tam remote distantes, ut illam ex his ne sagacissimus naturae scrutator colligere queat. Huius degenerationis causas si quaeris, clima, alimenta, vagam eorum venerem et ipsam, quam amant, cum hominibus consuetudinem habes. Accedit, quod canis breui tempore, quoad viuit, magnopere speciem suam multiplicat, et ab hominibus ad progenerandam diuersam sui speciem, a protogenea stirpe recedentem, saepius adducitur. Quantum vero promiscua venere a primo genere per domituram recesserint canes, tantum accedere rursus ad illud iudicandum est, si suo, unde orti videntur, statui naturali, hoc est, feritati redduntur.
- p. 197. In desertis Americae ante hos fere ducentos annos, cum primum esset detecta, qui reperti sunt canes, vertagis nostris prope similes fuerunt, rostro nempe longo auribus rectis, pilo ruditer longo et hirsuto. Vertagorum origo proxime a villatico cane repetenda; ut adeo nullum sit dubium omnes, quas habemus canum species, in cane domestico tandem confluere. Hoc ut rectius intelligatur, perpendendum primo est, canes zonae tam frigidae, quam torridae canis nostri, quem custodem vocamus, et faciem et reliquam corporis staturam praefere; secundo hunc ipsum canem custodem ad officia homini, et quibus datus est defensor, pecudibus praestanda, natura sua ferri, omnibus reliquis canibus instinctu naturali antecellere, et ad fidem, vigilantiam, astutiam sine ulla hominis industria adduci. Canis villaticus, canis Danicus maior et vertagus ab eadem stirpe

stirpe de
canis cul
canis sag
stiris, ips
singuli t
ribus et
Francia
canis ve
utpote i
mutante
cus ex
hoc clim
qua an
et barba
tur, ea
runt.
venatio
veneun
pi et v
tamen
signum
cane vi
cum ca
iuncta
gas ite
cis et c
men l
appella
tu lupi
dem a
coire,
num v
forte
fluxui
variet
canis
Lappo

stirpe descendunt. Similiter a cane villatico orti sunt p. 205.
 canis custos, canis lupus et canis sibiricus; a vertago
 canis sagax, taxinus, aquaticus, canis auarius terre-
 stris, ipse demum canis sagax Bengalensis, quippe qui
 singuli terni unam classem constituunt, natura, mo-
 ribus et instinctu inter se conuenientes. Anglia,
 Francia et Germania patria videtur esse vertagi siue
 canis venatici, sagacis et taxini, sub coelo calidiori,
 utpote in Turcia et Persia cum pelle naturam ipsam
 mutant. Canis auarius terrestris et canis aquati-
 cus ex Hispania et Barbaria oriuntur, sub aestuante
 hoc climate, pilis longioribus mollioribusque, ut reli-
 qua animalia ibi degentia, vestiti. Negritae in Africa p. 209.
 et barbari Canadenses carne canina maxime delectan-
 tur, eamque reliquis animantium carnibus praefer-
 runt. Canes ibi non ad usus domesticos, neque ad
 venationem usurpantur, sed venum expositi carius
 veneunt, quam oues aut caprae. E feris bestiis lu-
 pi et vulpes canibus nostris persimiles sunt; nihilo
 tamen secius in prolem haud coeunt. Nullum enim
 signum catulitii ediderunt, siue Auctor lupam cum
 cane villatico per tres annos, siue vulpem marem
 cum cane foemina ardente per aliquot menses con-
 iuncta haberet aleretque. Qui ad meridionales pla-
 gas iter fecerunt, mentionem animalis iniiciunt fero-
 cis et crudelis Chacal dicti, quod est sine dubio no-
 men lupo aureo, qui *K A E M P F E R O*, *Iackhals*
 appellatur. Memorant praeter ea hoc animal ex coi-
 tu lupi cum cane prodatum, *ARISTOTELIS* qui-
 dem auctoritate nixi, qui canes cum lupis et vulpibus
 coire, et belluinos inde catulos procreari, scribit. Ca- p. 217.
 num varietates *CL. B V F F O N* triginta numerat, reliquis
 forte ne dum cognitis. Et in his septendecim in-
 fluxui climatis, tredecim reliquas commissioni unius
 varietatis cum alia debemus. Ad priores pertinent:
 canis custos, canis lupus, Sibiricus, Islandicus,
 Lapponicus, villaticus, vertagus, Danicus maior et
 Hiber-

- Hibernicus, venaticus, sagax, taxinus cruribus re-
ctis et varis, auarius terrestris, aquaticus, Danicus
minor, Turcicus et molossus. Ad posteriores refe-
runtur omnes illi, qui ex commistione varietatum
progeniti sunt, de quibus paulo infra dicendi locus.
- p. 220. Catuli plerumque oculis nascuntur clausis per cuticu-
lam, post duodecim dies, cum satis virium accepe-
rint, disrumpendam. Idem dicendum de tota cor-
poris fabrica, quae statim a natiuitate prorsus est im-
perfecta; corpus nempe totum tumidum, et rostrum
- p. 222. quasi inflatum. Canes post coitum nouimus difficile
separari, quamuis eiectio seminis facta sit: cuius rei
causa haec est, tum quod penis interior structura ali-
quam partem ossea sit, tum quod corpora cauernosa
erecto pene tumorem induunt, atque cum intume-
scente clitoride exitum peni hoc modo praecludunt.
- p. 224. In canibus singulare est, quod aluum exonerantes
semper vim pati videntur; quod non adeo mirum,
cum intestina eorum successu temporis ampliora fiant,
ipsum vero intestinum rectum maiorem capacitatem
habeat, quam colon. Ex commistione diuersarum
specierum nouae canum species, eaeque mistae, oriun-
tur, Gallis *métis*, Germanis *Blendlinge*, appellatae;
nec hae simplices tantum sunt, sed compositae inter-
dum ex duplici, triplici et quadruplici commistione.
- p. 228. Huius commistionis varietates solertissime Auctor in-
dagat, et in stemmate repraesentat, cuius ideam se-
quentem dabimus.

Canis custos f. pastorius, (<i>Schäferbund</i>) prima omnium stirps, cuius imaginem hodiernum praeferunt, canis lupus islandicus, lapponicus, sibiricus, sequentes proxime dat species.	venaticus (<i>lagdbund</i>)	<table> <tr> <td>taxinus</td> <td rowspan="3">catulus Bononiensis</td> </tr> <tr> <td>sagax</td> </tr> <tr> <td>aurarius terrestr. aquaticus</td> </tr> </table>	taxinus	catulus Bononiensis	sagax	aurarius terrestr. aquaticus	
	taxinus	catulus Bononiensis					
	sagax						
aurarius terrestr. aquaticus							
domesticus (<i>Hausbund</i>)	<table> <tr> <td rowspan="3">vertagus</td> <td>italicus</td> </tr> <tr> <td>anglicus minor</td> </tr> <tr> <td>vertagi misti</td> </tr> <tr> <td colspan="2">danicus maior.</td> </tr> </table>	vertagus	italicus	anglicus minor	vertagi misti	danicus maior.	
vertagus	italicus						
	anglicus minor						
	vertagi misti						
danicus maior.							
molossus (<i>Dogge, Bol-lenbeisser</i>)	<table> <tr> <td>danicus minor</td> </tr> <tr> <td>turcicus</td> </tr> <tr> <td>anglicus maior</td> </tr> <tr> <td>relimus</td> </tr> </table>	danicus minor	turcicus	anglicus maior	relimus		
danicus minor							
turcicus							
anglicus maior							
relimus							

Haec Cl. BUFFONI cogitata suis tandem experimentis confirmat Doctiss. DAVBENTON. Ostendit p. 234. nempe canes proboscide longa a canibus feris, si qui haberentur, proxime distare, et characteres canum originarios omnium optime prae se ferre. Rostrum optimum est et constantissimum criterium discernendi canum species; siquidem qualitas et magnitudo corporis mirum quantum variant, ut ex iis species primitiva cognosci haud possit. Quo brevius rostrum per varias generationes factum fuit, eo plus canis a forma illa canum primigenia degeneravit. Hinc Cl. DAVBENTON in enumeratione canum praecedere illos iubet, qui habent rostrum longissimum; ab his progreditur ad illos, quibus minus longum est, illis, quibus brevissimum est, agmen tandem claudentibus. Canis villaticus, danicus maior et vertagus proboscide gaudent longissima, brevissima molossus. Hinc villaticus cum molosso species canum quasi extremas constituunt, inter quas diversae dantur mediae, ex commistione diversarum specierum coortae. Post haec Vir Cl. ad considerationem canum accedit, in hoc a BUFFONO diversus, ut secundum longitudinem rostri seu proboscidis canes

Tom. VI. Pars II. R dispescat,

dispercat, quos ille pro influxu climatis in ordines redegerat. Sequuntur canes pro longitudine rostri hac serie: canis villaticus capite longo, fronte plana, auribus parvis maximamque partem rigidis; canis danicus maior villaticum robore superans; vertagi villaticis sunt graciliores infirmioresque; pilis vestiti brevioribus plerumque fulvis; canes custodes seu pastorii villaticis, excepta corporis mole, similes sunt, rostro infirmo, cauda haud incurvata, sed in directum fere propendente; canis lupus siue lycisca, lupo simillimus, auribus nempe arrectis, immo acuminatis, et per totum corpus bene comatus, a quo diuersus est sibiricus, in capite pilis breuib; stipatus; islandicum ipse non vidit Auctor, sed imaginem eius repraesentat

- p. 244. ab Ill. MAVPERTVIS suppeditatam; venaticorum rostrum longum est et fortius rostro canum villaticorum, caput firmum et rotundum, aures amplae et propendentes, crura longa et carnosae, corpus validum et bene protentum, cauda sursum et antrorsum incurvata, pili ubique breues: in gallia optimi iudicantur, qui sunt naribus apertis, oculis micantibus et vegetis, auribus praegrandibus mollibusque, collo longo et tortuoso, costis et cruribus fortioribus, pectore parum amplo, ventre gracili, cauda tenui maximeque mobili et in apice calua; canes sagaces a venaticis hoc differunt, quod rostro sunt breviori, neque tam acute in apicem desinente, capite autem fortiori breviorique, auribus minus amplis, iisque ex parte rigidis et propendentibus; taxinus pedes habet pro conformatione corporis brevissimos, interdum varos siue vatios per rachitidem; aquaticorum canum corpus est crassum et breue, pili praelongi et crispi totum corpus quasi pellitum sistentes, caput rotundum, aures longi et valde pensiles; auariorum duplex genus est, hispanicum pilis utcunque breuib; anglicum nigrum illud et pilis longioribus donatum; canis danicus minor a maiori et magnitudine corporis

ris et
cicus
calido
gaude
sursu
mum
subsi
speci
Huc
aqua
nien
crea
spec
leo
iuba
ri di
non
exe
In
cies
can
mil
spe
mi
Al
res
sit
no
se
sp
or
in
io
e
d
e
u

ris et colore distinguitur; ab his descendit canis tur-
cicus pilis plane destitutus, neque alii climati, quam
calido, assuescens; molossi agnoscuntur rostro, quo
gaudent, breui et obtuso, naribus recuruis, labris
sursum resimis, et subtus valde pendulis. Hos de-
p. 250.
mum excipiunt species canum mistae, quas tam diu
subsistere et perdurare oportet, quam diu habentur
species illae primariae, unde prognatae sunt mistae.
Huc pertinent: aquaticus minor ex commistione
aquatici maioris cum auiario terrestri; catulus bono-
nienensis, ab aquatico minori et auiario terrestri pro-
creatus, appellatur alias melitenensis, quod prima eius
species ex insula Melita ad nos fuit delata; catulus
p. 251.
leo eiusdem fere cum bononiensi originis, pilis et
iuba paruulum leonem mentiens. Valde rarus aucto-
ri dicitur, quippe qui neque hunc canem, neque bo-
noniensem viuum deprehendit, sed ad pictum eius
exemplar in regio musaeo asseruatum delineari iussit.
In nostris tamen regionibus utraque catulorum spe-
cies adeo rara non est; immo hic loci, ubi degimus,
canes bononienses aliosque auctoris catulo leoni si-
millimos in medium producere possumus. Porro ad
species mistas referuntur canis maximus anglicus,
minores nostri molossi (*Mopse*), canes Artesienses,
Alicantici, Calabrici cet. quorum nomina et caracte-
res exponere longum esset: praesertim cum nullum
sit dubium, quin plures adhuc dentur canum species
nobis ignotae, aut, quod nimis notae sunt, non ob-
seruatae. Quando una tantum habetur animalium
species, character physiognomiae in indiuiduis
omnium minime variat; sed quo plures sunt species
inferiores sub aliqua superiori comprehensae, eo ma-
ior etiam varietas physiognomiae et conformationis
externae. In canibus varietas specierum ex probosci-
p. 256.
de cognoscitur, quae quanto est longior, tanto canis
est mansuetior et docilior; et vice versa, quo est bre-
uior eo maiorem indicat quadrupedis feritatem furo-
remque.

remque. Sunt, qui sub cane integrum genus quadrupedum comprehendunt, lupos nempe, vulpes, taxos, zibethas, lustras aliasque species bene multas; sed hi sunt, qui de sententia Auctoris in disponendis quadrupedibus characteres maxime inconstantes secuti, insignem discordiam systemati suo ingesserunt, et a via naturali recesserunt, quam Auctor hanc praetendit esse, ut tum partes externae, tum internae ad descriptionem animalis in subsidium adhibeantur. Quam ob causam internas partes curiose et prolixè

- p. 265. describit. Intestinum coecum singularem plane figuram in canibus habet, minime in directum iacens, uti in equis asinisque, minime incurvatum, uti in bobus et hircis; sed dupliciter replicatum et fere nodi instar colligatum. Vidit Cl. Auctor duas vesiculas ouiformes prope anum collocatas, liquore pellucido repletas et orificio aperto in anum exeuntes. Papil-
- p. 269. las canum LINNAEVS decem numerat; Cl. DAVEN-
BENTON raro decem, saepius octo, interdum se-
- p. 271. ptem tantum deprehendit. Penis canum a pene reli-
quorum animalium, in antecedentibus tomis descripto-
rum, discrepat, quod intus includit os, ab extremitate
glandis ad quatuor pollices retrorsum procurrens, et
substantiam corporibus cavernosis similem, ab iis au-
tem separatam, et iuxta radicem praeputii intumescen-
tem. Vesiculis seminalibus prorsus destituitur canis,
earum in locum prostaticis ad modum magnis suffectis.
- p. 279. Ossibus canum describendis, exponendaeque fabricae
osseae omnem suam Auctor attentionem dedit, quae
vero spatii rationem habituri sicco pede praeterimus.

V.

IANI PLANCI Ariminensis de urina cum sedimento coeruleo, ad Amicum Bononiensem Epistola. Arimino a. d. VIII. Kal. Martias anno clolcccLVI. 12. pag. 10.

Vir sexagenarius, *Dominicus Paulluccius*, thermopolii tabernae praefectus, Arimino a duobus annis dysuria laborauerat, sed diluentium et demulcentium ex melonum seminibus et arabico gummi usu inde liberatus. Elapso autem vere, animi perturbationibus valde confictans, in alium incidit morbum; febris ex pulsu et calore magna non erat, insignis contra linguae et faucium ariditas, neque tamen sitis; appetitus prostratus; multa in somnum procliuitas; tertio die reddidit urinam cum sedimento coloris coerulei, cyaneum veterum seu coeruleum Berolinense aemulantis, per alios dies tres in urina sedimentum apparuit subuiride magis visum, cum graueolentia spiritus salis ammoniaci; ultimos tres dies urina guttatim tantum reddita colligi non potuit, lintea tamen inquinans colore coeruleo; aeger vero inedia seu voluntaria cibi, potus et omnium medicamentorum abstinentia tandem diem suum obiit. In dissecto cadauere exterius apparere dorsum p. 4. liuidum, in facie autem pustulae variae, ad instar guttae rosaceae; interiora viscera plura in naturali statu fuerunt; ventriculus, intestina, pulmo nigris gangraenae notata maculis; renes flaccidi, sed sani, neque urinae neque arenae coloratae in se continebant aliquam copiam; vesica autem urinaria erat valde crassa, plicis variis herniisque a Cl. MORGAGNO descriptis * instructa, urinam aquosam sine sedimento ullo continens; uretheres multum dilatati et infla-

R 3

ti

* Aduersaria anatomica. Aduers. III. Animaduers. 36. P. 74.

p. 6.

ti erant, exsiccati, valuula femilunari in primo eorum in vesicam ingressu muniti visi. Aliam similis miſtus coerulei historiam addit Cl. PLANCVS ex relatione alius mulieris, quae ipsi narrauit, olim hystérico malo ex mensium paucitate laborantem aluique obstructione, post multam purgationem ab adsumta pilula valde purgante, de Nouellaria a Loiolitis illam dispensantibus dicta, reddidisse per aliquot dies urinam cum simili sedimento coeruleo, sed cessasse inde prorsus hunc coloratum miſtum. Res omnino mira, neque inde umquam visa, neque ab ullo descripta medico, praeter unicum ACTVARIVM, qui urinam venetam memorat inter signa lethalia; eam vero a pharmaco malam non pronuncians, narransque casum serui sui, qui ab adsumta, ex trochisco amaro et oxymelle et aqua facta, potione, minxit primo urinam nigram, deinde coeruleam. Iam vero circa causſam miri adeo phaenomeni explicandam occupatus Noster suspicatur modo natam forte urinam illam venetam ex amarore colocynthidis et salibus suis vellicantibus, tam in ACTVARIi seruo, quam illa muliere: quamuis enim ACTVARIVS non exposuerit trochisci istius amari partes constitutiuas, neque pilularum de Nouellaria constet praeparatio, utriusque tamen pharmaci basin putat Noster forte fuisse colocynthidem: siquidem trochiscus ille videtur fuisse vulgaris trochiscus de Alhandal, arabico nomine ita dictus ob admixtam colocynthidem; pilulae vero dictae valde amarae et purgantes similem ipsis esse ostendunt naturam atque indolem. Atque has etiam pilulas fortasse aeger ille senex, suasu amici alicuius, nescio medico, adsumsit; atque inde expertus post hypercatharsin magnam illam linguae et faucium ariditatem, magisque animo perturbatus maluit perire inedia, quam reuelare commissum vitium medico. Haec suspicatur Noster de causſa miri istius sedimenti urinae coerulei, nam, quod notari adhuc meretur,

urina

urina
tum:
fuit ur
arbitra
mento
nouis
huc in

The
th
D
S
P
d
t
S
f

urina numquam tincta fuit, sed solum illud sedimentum: Hinc solutionem aenei vasis, in quo collecta fuit urina, ab alkali volatili urinoso vix assumi posse arbitramur. Quo modo igitur natura vel medicamentorum vis colorem eius modi producere possit, novis observationibus et experimentis diligenter adhuc inquirendum esse Cl. Auctor lubens profitetur.

VI.

The Civil and natural history of Jamaica. In three Parts. Containing 1) an accurate Description of that Island, its Situation and Soil; with a brief account of its former and present State, Government, Revenues, Produce, and Trade. 2) A History of the natural Productions, including the various Sorts of native Fossils; perfect and imperfect Vegetables; Quadrupedes, Birds, Fishes, Reptiles and Insects; with their Properties and Uses in Mechanics, Diet, and Physic. 3) An Account of the Nature of Climates in general, and their different Effects upon the human Body; with a Detail of the Diseases arising from this Source, particularly within the Tropics. In three Dissertations. The whole illustrated with fifty Copper-Plates: in which the most curious Productions are represented of the natural Size, and delineated immediately from the Objects. By PATRICK BROWNE, M. D. Printed for the Author, sold by *T. Osborne* and *I. Shipton*. London. 1756. Fol. 5 alph. 13 pl. tab. aen. 50.

i. e.

Historia naturalis atque ciuilis Iamaicae, tribus partibus constans continet: 1) Accuratam huius insulae descriptionem, quoad eius situm et solum, nec non breuem relationem de pristino et praesenti statu, imperio, redditibus, et commercio; 2) Historiam naturalium productionum, simul cum variis fossilium generibus, vegetabilibus perfectis et imperfectis, quadrupedibus, auibus, piscibus, reptilibus atque insectis, cum eorum proprietatibus, usu mechanico, diaeta et medicina; 3) Disquisitionem de natura climatis in genere eiusque in corpus humanum effectum, cum descriptione morborum ex hoc fonte prouenientium, praecipue inter tropicas regiones. Auctore Cl. PATRICK BROWNE. M. D.

Amplius admodum huius operis titulus, quid in eo quaeri debeat, luculenter indicat, ex quibus rebus aliquae ad nos spectant, aliae a nostro alienae scopo commode possunt silentio praetermitti; praecipue quod Cl. etiam Auctor, in iis, quae ad nos spectant, pro suorum studiorum ratione longe fusius fuerit versatus. Nihil autem reliquit ille, quod ad historiae naturalis conferre quidquam posset cognitionem, quod ex eo iam apparet, quod Cl. SLOANE in omni per has regiones et finitimas itinere octo centum plantas, Noster in sola Iamaica plus quam mille et ducentas legerit, recentissimorumque historiae naturalis scriptorum disquisitionem instituerit et cum suis contulerit obseruationibus. In fossilium tamen enarratione nouam aliquam sibi que meliorem visam methodum secutus est, in vegetabilium autem et

et animalium recensione systemati inhaesit Cl. LINNAEI. De singulis post modum dicemus, et, in quantum noua vel emendatiora proposuerit Cl. BROWNE, videbimus. Tertia tandem pars climatis naturam et inde pendentium aliorumque morborum geneses referre debebat, prout ipsius libri inscriptio simul docet: ast ita quidem praeter opinionem opus auctum extitit, ut alii hanc partem occasione reseruare cogeretur Cl. Editor, qui nunc secum constituit, hancce morborum historiam peculiari libello, forma octaua excudendo publici facere iuris. Quinquaginta tandem tabulae aeneae, manu periti artificis et botanici *Ehreti* depictae, nitideque sculptae, quibus accedit mappa geographica insulae Iamaicensis duplex emendatior, singularem conciliant operi splendorem, in primis, quod et illae, quae in plantis vel animalibus distinctioni adhibentur, notae, studiose fuerint adnotatae atque expressae.

Prima pars itaque, quae ciuilem tractat historiam, in duo iterum abit capita, quorum alterum statum Iamaicae antiquum, alterum vero praesentem delineat. Detecta fuit haec insula a *Christophoro Colombo* anno millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto, a quo tempore varia illa subiit fata atque mutationes, quae breuiter recensentur. Interim sensim p. 9. sensimque ad eius modi euecta est culmen, ut nunc ditissimam et praecipuam Britanniae coloniam sistat, quod redituum aequae ac opum, quae exportantur aduehunturque ratione comprobant Cl. Auctor. In plures ea propter diuisa est prouincias; quae circiter quadragies centena millia agrorum continent, et montes maiores, extantes, colliculos atque terrae planae strata. Montes arboribus, colliculi fruticibus exornantur, quibus solum naturale humidum seruatur, quod in montibus argillaceum atque sabulosum existit, in colliculis plus terrae habet. In planiori terra

- terra eae, quae ad montes propius sitae sunt regiones, colendae cannae sacchariferae admodum aptae inueniuntur, remotiores, quamuis ficciores et magis argillaceae, vaporibus tamen maris, deficiente pluuiâ irrorantur, ut secale Guineense aliaeque plantae commode ibidem colantur. Magna tamen eius
- p. 22. pars adhuc inculta iacet. Pauca addere liceat de incolis, eorum viuendi modo, et curiosis insulae per naturam exstructis operibus, atque memoratu dignis phaenomenis. Incolarum varia genera sunt, Europaei aduenae et nigritae mercaturae plantationique potissimum dediti, quorum posteriores serui sunt. Omnes ingenuos esse homines dicit, honestos et ad exequenda sua officia promptissimos, maximamque partem, cultissimarum gentium ad instar, ad hominum conuersationem natos. Nigritarum numerus ad centum et viginti millia accedit. Vitae ratio pro eorum sorte variat, victus diuitum lautus et opiparus est, pauperum e contra miserior, qui crudo utuntur
- p. 26. victu et in tabernis habitant male exstructis. Hinc mirum non est multos iisdem excrucii morbis, mirum autem, plurimos eorum non inueniri dirores, praecipue, quod medicae cognitionis summa eorum est ignorantia. Illi tamen, qui medicinam faciunt, haud raro vomitoriis et vesicatoriis ita utuntur in malignis febribus, ut mors promoueatur, nec non in inflammationibus a vermibus adhibent corticem, qui venenum est. *Et inde, inquit Cl. Auctor, tantorum hominum fata.* Ad naturae curiosa opera refert porro Noster et describit cataractam fluminis Mamée, cauernam subterraneam, prout Baumannianae celebres, stalactitae columnis plenam. Deinde loquitur de nebula, quae in valle australi quodam quotidie obseruatur, qui ad radices montium late expanditur, et ab altera parte collibus intercipitur. Surgit eadem appropinquante nocte et sole demum atmosphaeram exaestuante discutitur, collecta in duplicem

plicem q
his direc
detur ma
huic terra

Sequ
necessitat
atque in
temporib
aliorum
bit, quae
corpora,
bent con
pars in
methodu
corporum
lem min

L. Aqua
Aqua

II. Salia
Sal :

placem quasi riuum, occasum et septentrionem ver-
sus directum, ex monte, si in vallem respicias, vi-
detur mare repraesentare. Fertilitatem autem illa
huic terrae conciliat.

Sequitur altera libri pars in cuius praefamine de p. 31.
necessitate studii historiae naturalis eiusque utilitate
atque incremento, quod recentioribus illi accessit
temporibus, dispicit Cl. Auctor, et peruestigatis
aliorum scriptorum methodis, eam sibi placuisse scri-
bit, quae a simplicibus ad composita magis procedit
corpora, iuxta se ponendo ea, quae maximam ha-
bent conuenientiam. Quare prima, *de fossilibus* agens,
pars in duo iterum secedit capita, alterum, quod
methodum in genere, et alterum, quod speciatim
corporum fossilium descriptiones tradit. En genera-
lem mineralium methodum:

I. Aquae variae.

P. 35.

- Aqua: a. Simplicissima, pluuialis et niualis.
b. Particulis terreis impregnata.
c. Salina varia.
d. Sulphurata.
e. Metallica varia.

II. Salia natiua varia et acidum primarium.

- Sal: 1. volatile acidum primarium.
2. muriaticum.
3. nitratum.
4. aluminosum.
5. natratum.
6. catharticum.
7. borax.
8. amoniacum,
9. fugax thermarum siue halcriptium.
10. vitriolicum varium.

III. Sul-

III. Sulphurata siue phlogista naturalia.

1. Naphtha.
2. Pissasphaltum.
3. Succinum.
4. Sulphur.
5. Ambra.
6. Asphaltum.
7. Lithantrax.
8. Auripigmentum.
9. Zarnicum.

IV. Terra metallica et minerae variae.

1. Pyrites.
2. Marcasites.
3. Cobaltum.
4. Stibium.
5. Bismuthum.
6. Zincum.
7. Ferrum.
8. Cuprum.
9. Stannum.
10. Plumbum.
11. Argentum.
12. Hydrargyrum.
13. Platina.
14. Aurum.

V. Terra et terrea.

- Terra
1. simplex.
 2. schistica.
 3. humosa.
 4. fimosa.
 5. mixta.

Composita simpliciora terrea.

1. Talcum.
2. Gypsum.

Productiones terreae magis compositae.

1. Mica.
2. Asbestus.
3. Amiantus.
4. Tricherium.
5. Schistus.

VI. Argilla et argillacea.

Argilla 1. simplex.

2. tessulata.
3. subpinguis fissilis.
4. mixta.

Composita simpliciora argillacea.

1. Crystallus.
2. Adamas.
3. Topazius.
4. Quartzum.

Productiones argillaceae magis compositae.

1. Achates.
2. Silex.
3. Scrupus.
4. Porphyrium.
5. Lydium.
6. Cos.

VII. Marga et margacea.

Marga 1. simplex.

2. conchacea.
3. tophacea.
4. mixta.

Composita simpliciora margacea

1. Spatum.

Productiones margaceae magis compositae.

1. Stalactites.
2. Marmor.
3. Calcitarium.
4. Simplexia.

VIII.

VIII. Varia praemissis non rite subiicienda.

1. Pumex.
2. Tophus.
3. Callimus.
4. Argillaria.
5. Sabulum.
6. Arena.

In quantum autem recensita haec methodus cum Cl. Auctoris opinione conueniat, ipsi iam iudicent lectores: nisi enim nos omnia fallunt, diuisionis fundamenta talia adsumpta inuenire nobis non licet, quae in uniuersum corporum naturam sufficienter distinguant. Si enim terra metallica terra sit, incongrua erit diuisio aquarum in eas, quae terreis particulis abundant, et in metallicas, et qua ratione discernet aliquis inter salinas aquas, marinam et cathartica, quum utraque effectum, aluum scilicet mouendi, eundem producat. Argillas porro varias subire mutationes adserit Cl. Auctor, quas ex viscida densaque sua natura cognoscimus, in aqua non dissoluntur, igne durescunt, et tandem vitrescunt, cum chalybe percussa scintillas spargunt, politamque superficiem recipiunt, neque tamen acidis soluuntur, neque minore ignis gradu. His itaque gemmas sic dictas, crystallosque Noster adiungit, quae transparentes, durae et figuratae sunt, sub adamantis genus refert rubinum atque sapphirum, distinguit hyacinthum, smaragdum, beryllum cet. et *topazium* hos nominat; quod ignem adeo magnum non ferunt ac priores. Praeter id autem, quod crystallina earum natura ab argilla eas iam differentes efficiat; ignis gradum, qui accurate etiam adnotatus non est, in singulis varium, ex chemicorum obseruationibus, distinctionem hanc solam constantem non efficere posse patet, quid quod color etiam variet. e. g. amethystus non omnis purpureus est, datur violaceus, subflauus et rubello colore coruscans. Interim magnam adhibuisse industriam

striam in describendis fossilibus Iamaicae non diffitemur, quippe quum recentiorum etiam inuenta sibi reddiderit cognita, obiter tamen notamus, in latinorum potissimum vocabulorum scriptione varios irrepisse errores.

Longe copiosior vegetabilium prouentus est, in p. 67. quorum descriptione multa nobiscum communicata videmus, noua, varia etiam specimina iconibus nitidis illustrata. Linnaeanam quidem methodum; quantum fieri potuit, retinuit Cl. Auctor, differt tamen ab eo in imperfectarum plantarum dispositione, quas reliquis praemisit, ea potissimum inductus ratione, quod illae ad mineralia ipsi visa sunt corpora propius accedere. In earum vero dispositione variam elegit viam, alibi sequutus est Cl. HILLIUM, alibi Cl. MICHELIUM, non nunquam propriam fecit dispositionem. Nouos generum characteres addidit, in nouis vel non distincte satis ab aliis propositis plantis, iisque omnibus optimorum Auctorum synonyma, nec non specierum tandem recensitioni usum et culturae rationem subiecit.

Ordo itaque primus eas complectitur, quae obscurae p. 71. rum et imperfectum florem gerunt et in quatuor iterum classes dispescitur. *Prima classis* exponit de plantis submarinis, quarum aliae herhaceae sunt indolis, aliae firmioris atque fibrosae. Ad priores pertinent *Alga* et *fucus*. *Algae* una species occurrit, quae est *Zostera* LINNAEI, *fuci* autem plures dantur, quarum singularum synonyma noua exhibentur. Sic v. c. *Fucus caule tereti ramoso, foliis linearibus integerrimis, fructificationibus globosis pedunculatis*, LINN. Spec. n. 12. nunc vocatur, *Fucus caule tereti ramoso, foliis linearibus, capsulis foliatis*, et sic porro. Posteriores sectionem constituunt *Acetabulum* *Spongia*, *Keratophyton*, quod ultimum ex radice et interno cauo, tunicata structura et ramorum progressu pro

- pro vegetabili vero habendum esse iudicat Noster.
- p. 76. *Secunda classis* fungis destinata est, quos in horizontales, petiolatos et non petiolatos erectos diuidit, prorsus, ut HILLIUS fecit. Nouum tamen hic genus aliquod occurrit, *Pocillaria*, quae sola figura a *Lepiota* HILLII differt, cyathum enim vini refert, id est, obuerse conica est, hinc dicitur a Cl. Auctore: *lanuginosa superne caua, obuerse conica, externe lamellata*.
- p. 79. *Tertia classis* muscos exhibens, nomina generum Hilliana retinuit.
- p. 86. *Quarta* vero filices recenset in sectionibus duodecim, in quibus nempe omnes epiphyllispermae dictae plantae continentur, conuenienti distinctione cum ea, quae a LINNAEO proposita est.
- p. 109. *Quinta classis* visibiles flores in communi receptaculo oclusos, habet, v. c. in *ficu*; est tamen aliud genus, quod dense congestos in oblongis pedunculis habet flores, qui membranaceo operiuntur inuolucro, deciduo in procedente incremento. Appellat Cl. Auctor illud *Coilotapalum*, unicam recensens speciem, *ramis excauatis, foliis amplis peltatis atque lobatis*. En eius characterem botanicum: Perianthium commune: *Spatha conica basi decidua*, Receptaculum: *Spadix quadri-vel pluri-brachiatus, brachiis simplicibus oblongis, cylindraceis, acinis minoribus numerosis refertis, quae aetate crescunt et abeunt in totidem baccas acinosas dulces*. Partes propriae generationis sic videntur. Perianthium: *singulo brachio spadice insident caliculi numerosi, carnosissimi, minima totidem inuoluentes*. Corolla: *corollula minima infundibuliformis, limbo ampliato, antheris numerosis minutissimis referto*. Pistillum: *Germen ouatum, utriculo inclusum etc.* Receptaculum commune: *Brachium fibrosum spadice, acinis baccatis refertum*.
- p. 113. Ab his *Ordine secundo* perfectiorum plantarum incipit descriptio, quae distinctos flores habent fructusque. In harum declaratione ubique recepit Cl. Auctor methodum sexualem, ne itaque cognita iam

fatis

fatis repe
descriptas
aliquas ad
declarat
ue, tubu
segmenta
ta calice
in tria
et itami
latius, et
mum, an
culata or
stylus sim
ri styli
capsula si
uis, sing
fertis.
ius unio
quasi um
ginantia
in mod
rianthiu
satis, e
flore in
nitalia si
inermes
filament
gine lat
positis.
simplex
deflexa.
ouatum
tum
eam ta
theram
gemina
anthiu
Tou

fatis repetere cogamur, ex his novas tantum plantas descriptas vel singulares de iis additas observationes aliquas adducere liceat. *Amomi* characterem uberius declarat hoc modo. Perianthium: *monophyllum breue, tubulatum, germi- ni insidens, ad limbum in tria segmenta obtuse sectum.* Corolla: *monopetala, tubulata calice duplo longior, fauce parum ampliata, ore in tria segmina aequalia obtuse secto.* Nectarium et stamina: *E fauce tubi emergit nectarium ouatum latius, et e parte huic opposita stamen unicum brevissimum, anthera oblonga biloba et longitudinaliter canaliculata ornatum.* Pistillum: *germen ouatum, obtusum, stylus simplex: stigma obtusum, quod cum parte superiori styli in sinu antherae reconditur.* Pericarpium: *capsula subrotunda, obtuse trigona, trilocularis, trial- uis, singulis loculamentis binis vel quatuor seminibus re- fertis.* Inter diandrias novum genus est *Cladium*, cu- p. 114. ius unica species adducitur, culmo nodoso, floribus quasi umbellatis, umbellis gradatim assurgentibus. Va- ginantia folia ex alis dimittunt radiatum, umbellae in modum pedunculum, floris haec est ratio. Pe- rianthium: *gluma quinqueualvis uniflora, valvis imbricatis, exterioribus brevioribus, superioribus maioribus florem inuoluentibus.* Corolla: *Gluma uniualvis, ge- nitalia stricte inuoluens.* Nectarium: *Setae geminae inermes e dorso corollae versus basin enatae.* Stamina: *filamenta duo brevissima, antheris oblongis sulcatis, mar- gine laterali floris utrinque obuolutis et ad latera styli positis.* Pistillum: *Germen oblongo-ouatum, stylus simplex longitudine calicis, stigmata tria tenuia cirrata deflexa.* Pericarpium: *nullum semen unicum oblongo-ouatum.* *Diantherae* genus speciebus quibusdam au- p. 118. tum est, eiusque character accuratius exhibetur, eam tamen speciem, quam vocat Cl. Auctor, *dian- theram foliis oblongo-ouatis cum acumine spicis florum geminatis*, huc referri posse dubitamus, quod peri- anthium eius non solum duplex est, sed semen etiam

Tom. VI. Pars II. S nudum,

nodum, in calyce contentum, et duo adhuc rudimenta staminum in floris fundo latent. *Iusticiae* novae species describitur, quam cum nulla, a Cl. LINNAEO adducta, convenire videmus, nominat eam atque delineat Cl. Auctor, *herbaceam assurgentem, ad alas alternas nodos et summitates floridam: foliis paucioribus ovatis, petiolis longis insidentibus.* Est *Perianthium: triplex, exterius parvum bipartitum, laciniis angustis, erectis, acutis: medium quinquephyllum minus: interius minimum, monophyllum, quinquepartitum, laciniis erectis acutis.* Corolla monopetala, nutans, tubulata, ringens et lateraliter compressa: *tubus ad basin angustus, ultra amplius falcatus: limbus in duas lacinas profunde scissas superiori indivisa maiori recta: inferiori angustiori integra et leniter reflexa.* Stamina: *filamenta duo inferne tubo adnata, superne libera, sub labium superius porrecta, et longitudine floris, antherge ovatae.* Pistillum: *germen oblongum, stylus simplex, longitudine et positione flaminum, stigma simplex.* Pericarpium capsula compressa obverse cordata, bilocularis, bivalvis. Semina orbiculata, compressa, solitaria. *Zinziber, quod in Iamaica colitur, frequentiore obtulit Nostro eius florem disquirendi occasionem, hinc alium characterem exposuit et inter diandrias plantas retulit, atque sic ab Anomalo Cl. LINNAEI distinxit, nigrum autem et album ad unam plantam pertinere dicit, differentiam a tractandi modo dependere. Est autem haec descriptio floris.* Perianthium: *Spatha duplex uniflora, exterior membranacea, conica, florem laxè cingens, interior membranacea, tenuior et minor, tubo floris adnata, et limbum cum genitalibus strictè inuoluens, in eorum acuminatum leniterque compressum producta.* Corolla: *monopetala, inferne angusta tubulata, germine insidens: limbus tripartitus, laciniis oblongo-ovatis medio maiori: e sinu huic opposito emergit nectarium, crassum oblongo-ovatum, in acumen sinuatum desinens.* Stamina:

mina: filamenta duo, tubo floris adnata: antherae
crassae nectario adnatae: rudimenta uero totidem super-
ne libera per longitudinem tubi porrecta, nullisque an-
theris adnata, latiniac maiori floris supposita sunt.
Pistillum: germen subrotundum, flori suppositum: sty-
lus rectus simplex, longitudine floris et inter antheras
porrectus: stigma crassius tubulatum et ciliatum. Peri-
carpium: capsula subrotunda unilocularis, obtuse trilo-
ba, tribus lineis longitudinalibus interne notata. Semi-
na plura, plerumque abortientia. Mirabamur autem
Boerhaaviam inter triandrias occurrere, quae monan-
dria penes nos est, sed in loco natali semper eam se
sic inuenisse asserit Noster, Noua est *Comocladia*, a p. 124.

SLOANE ad prunum relata. Sed, ne lectori nostro
taediosa fiat ampla recensio, quum permultas hic
plantas nouas descriptas videamus, et ex adductis
iam exemplis studiosa elucescat Cl. Auctoris peruesti-
gatio, breuibus tandem in subsequenteribus exemplis,
definitiones exhibebimus, quod Cl. Auctoris liber
omnium ad manus, qui botanicen amant, non de-
uenire possit. Est itaque *Comocladia* instructa, ca-
lyce monophyllo, corolla monopetala, tripartita, trian-
dria monogynia, stylo nullo, fructu, bacca oblonga,
nuce unica foeta. In tamarindo floris stamina com-
pressa et ad mediam fere partem connexa deprehensa
sunt. *Commelinac* corollam monopetalam facit No- p. 125
ster, nectaria quoque illa, cruciatim incisa, simul ad
stamina refert. In *scirpo*, quem vocat *triquetrum*,
nudum, spica stricta oblonga, terminali, praeter re-
ceptaculum oblongum, squamis obsitum, adnotan-
tur etiam nectaria, quae sint filamenta quinque vel sex
stilo breuiora, rugosa, erecta, attenuata, infra basin
germinis enata. Quum etiam magna sacchari cultura
sit in hac insula, qua ratione et canna tractanda et
spiritus rum inde parari debeat, fuse explicat Noster,
simul plantarum graminearum classes recenset, ali-
quas tamen, quas ad vera genera reducere nondum
poterat,

- p. 140. poterat, sub graminum nomine exponit. *Knoxiae* duae species adducuntur, quarum altera *scandens foliis cordato-ouatis venosis, pedunculis multipartitis, alaribus* nominatur et icone addita illustratur: in ea tamen corolla campanulata magis est, amplior ad su-
- p. 142. periorum partem, quatuor laciniis instructa. *Catesbaeae* character ab illo LINNAEI quodam modo differt, perianthium nempe pentaphyllum vel monophyllum, corollam quinque partitam, stamina inaequalis magnitudinis, stigma vaginatum ipsi adiudicat, *Pavettae* stigmata duo, haec etiam delineatur. *Lygistum* novum genus est, icone expressam sistens plantam, corolla monopetala, infundibuliformi, quadripartita, tetrandriam, monogyniam, fructu bacca quadriloculari. *Randia* varietatem quandam offert, Ill. LINNAEVS pentandriam facit, Noster in loco natali tetrandriam inuenit, ubi per artificium culta fuerat, ut in icone expressit Cl. EHRET, hexandria sistitur, unde
- p. 143. de tanta varietas? *Petesia*, itidem delineata, novum genus sistit, cum priori, filamentis ex inferiori corolla provenientibus et bacca biloculari differt, duobus
- p. 144. nucleis foeta. Pertinent forte huc etiam *Coccipulum* tetranthera et monogynia planta, baccam habens sphaericam, bilocularem in calyce contentam, et *Sicelium*, calyce magis et corolla campanulata instructum.
- p. 145. Prior ex his delineatur. Characterem *Ammanniae* emendatiorem proponit Noster: corollam monopetalam esse scribit, stylum in duo stigmata diuisum, capsulam bilocularem, semina pauca. *Crotopetalum*, cuius icon additur, corollam vel monopetalam vel tetrapetalam gerit, capsulam ouatam unilocularem monospermam, in icone tamen septo diuisam, pluribusque seminibus instructam eam observamus.
- p. 146. In *Oldenlandia* notavit Noster petala minima, quae calyce longiora describit Ill. LINNAEVS, antheras magnas, capsulam bi vel quadrilocularem. *Schini* speciem quartam LINNAEI, quam sit tetrapetala,

petala,
unilocu-
cat et c
cies L
gynia,
nec no
Coreta
petalan
ga bilo
classen
minibu
rum a
quae v
sub h
icone
P
sequen
M
quinq
lari d
Lifian
bet a
quinq
laren
lyce
mon
ta, c
femin
axin
rius
imbu
lignu
ut h
tum
tum
rotu
Cor

petala, tetrandria, monogynia, feratque capsulam unilocularem biualuem, nouo nomine *Pterotam* vocat et delineat, sic *Irsiola* dicitur, tertia Sicyoidis species LINN. quae sit tetrapetala, tetranthera, monogynia, fructu baccato, non monoecia syngenesia: nec non *Corchori* LINN. prima species appellatur *Coreta*, habens perianthium nullum, corollam tetra- p. 148. petalam estque tetrandria, monogynia, capsula longa biloculari quadriualui. *Catonia* est apetala ad hanc classem referenda et baccam gerens succulentam, feminibus duobus hemisphaericis cum rudimentis duorum aliorum foetam. Tandem *Riuiinae* speciem, quae varietas β . est in LINN. speciebus, distinguit, eam sub hoc quidem genere relinquens, illi tamen, ut in icone videtur, decem antheras adiudicans constantes.

Pergimus ad pentandrias monogynias, in quibus p. 149. sequentia noua sunt:

Myrsiphyllum quod constat corolla monopetala p. 152. quinquifida et fructu, drupa sicca subrotunda biloculari disperma. *Spigeli*am nominauit *Anthelmentham*. *Lisianthus* fere videtur ad conuoluulum accedere, ha- p. 157. bet autem perianthium, pentaphyllum, corollam in quinque lacinias patentes diuisam, capsulam bilocularem, plurimis feminibus refertam. *Cedrela* in calyce monophyllo quinquecrenato recondit corollam monopetalam quinquifidam, capsula fructus est ouata, quinquelocularis, quinqueualuis, receptaculum seminum columnare oblongum pentagonum, per axin capsulae porrectum, cui adnascuntur semina inferius compressa, superne membranacea alato-caudata, imbricata. Pertinet ad hoc genus celebre *Mahagony* lignum. *Conocarpi* quoque noua definitio additur, p. 159. ut habeat perianthium: germen compressum, obouatum, ad utrumque latus medio margine denticulo notatum, ad apicem extauatum, quinque foliolis minimis subrotundis cochleatis conniuentibus coloratis coronatum. Corollam: petala quinque minima, foliolis calicis supposita,

- posita, conniuentia, decidua. Stamina: filamenta quinque brevissima, conniuentia: antheras globosas. Pistillum: germen ut supra descriptum calyculo coronatum, stylum brevissimum, stigma obtusum fungosum. Pericarpium: capsulam fungosam corticosam, compressam, obouatam, ad utrumque marginem prominulam et subangulatam unilocularem coronatam. Semen: unicum oblongum, membrana propria inuolutum intra capsulam*
- p. 160. *germinans. Psychotrophum fere conuenit cum Coffea, frutescenti plantae calyx quinquedentatus est, antherae erectae, ouatae, cuius baccæ duo hemisphaerica semina continet. Coffeae etiam colendi et semina tractandi modus uberius exponitur. Chiococca, a LINNAEO ad Loniceram relata, nunc sub noui generis nomine proponitur, quod corollam campanulatam caducam habet, stamina flore longiora, baccam coronatam duobus seminibus foetam. Huius plantae autem radix acris et amara decocta ossium morbis, spinæ nempe ventosæ et malo venereo, medetur. Portlandia in honorem ducis Portlandiæ dicta, corolla instruitur monopetala longissima, longissimis staminibus, capsula oblonga quinque sulcis notata, biloculari, biualui apice dehiscente, numerosa-*
- p. 165. *que semina continente, cuius icon additur. Erithalis, monopetala regularis, quinque in lacinias diuisa, fructum fert baccam decem-locularem globosam paruum plurimis seminibus foetam. Macrocnemum pariter corollam habet monopetalam quinquifidam, capsulam oblongam obuersè conicam bilocularem et semina imbricatim posita. Buttneria etiam post corollam talem fructum producit pomum magnum globosum coronatum, uniloculare, malo punico simile, intus linea bifarium sulcatum, permulta habens semina.*
- p. 169. *Collococcus perianthium habet paruum monophyllum tridentatum, corollam monopetalam quinquifidam, stylum in summo loco quadrifidum, baccam, viscido succo plenam, nucleum bilobum, inuolucro*

lucro ossi
nopetala
bus nuclei
inde plac
forte ex
tum eni
RERI,
mi Nor
lo quin
contine
nucleis
bus ple
ditur e
nouo r
corolla
cescens
quadril
nitur.
monop
baccam
foetam
ronia i
est La
occasio
mono
rollan
crena
quatu
pium
const
penta
oblo
reco
lis la
ouat
phal
lus

lucro osseo rugoso praeditum. *Elretia* est planta monopetala regularis, fertque baccam bilocularem, duobus nucleis bilocularibus et dispermis, hinc conuexis inde planis, refertam. *Bourreria*, quae vero falso, forte ex idiomate nativo Cl. Auctoris scribitur, quantum enim eius descriptio declarat in honorem b. BEVERERI, Pharmacopoei et botanices etiam studiosissimi p. 169. mi Norimbergensis ita dicitur, in calyce monophyllo quinquifido, corollam monopetalam tubulatam continet, fructumque producit, baccam, quatuor nucleis bilocularibus, quadrantes sphaerae imitantibus plenam, quorum singulus duo semina completitur extus sulcata. *Cordia* LINN. tertiam speciem nouo nomine generis *Gerascanthi* insigniuit Noster; corolla enim calyce longior est, fauce ampliata, emarcescens persistit, styli stigmata bifida oblonga, nux quadrilocularis, totidemque seminibus repleta inuenitur. *Chrysophylli* descriptio et delineatio corollam p. 171. monopetalam, sed quinquifidam tantum esse docet, baccam autem decem locularem totque seminibus foetam, quorum tamen haud pauca abortiunt. *Varonia* in honorem antiqui VARRONIS sic appellata p. 172. est *Lantanae* LINN. species sexta, cuius disquirendae occasionem hic non habuerat, quae ostendit calycem monophyllum campanulatum quinque-dentatum, corollam monopetalam campanulatam limbo quinque-crenato, stamina quinque, stylum unicum, stigmata quatuor, baccam succulentam, bilocularem. *Meto-* p. 177. *pium*, gummi purgans et diureticum suppeditans, constat calyce monophyllo, quinque-dentato, corolla pentapetala, petalis calyci insertis, capsulam fert oblongam acri succo turgidam, unicumque semen recondens. *Iron* instruitur calyce pentaphyllo foliolis lanceolatis, corolla pentapetala, regulari, capsula ouata, acuminata uniloculari, polysperma. *Sarcot-* p. 179. *phalus* planta est apetala, cuius calyx est monophyllus ad medium quinquifidus, baccam vel drupam

subrotundam bilocularem, semina duo hemisphaerica recondentem, producens. *Echites* perianthium pentaphyllum paruum, corollam monopetalam tubulosam quinquifidam regularem, antheras sagittatas in centro floris conum efformantes, nectaria glandulosa circa germen quinque, stigma antheris agglutinatum, pericarpium folliculos duos oblongos horizontaliter reflexos, uniuales, semina numerosa imbricata papposa obtinet.

p. 185. Inter pentandrias digynias *Namae* plenior descriptio et icon ipsi adiudicat, perianthium monophyllum, profunde quinquifidum, corollam monopetalam tubulatam, limbo quinque crenato, capsulam oblongam, unilocularem, biualem, longitudinaliter dehiscentem.

Iam itaque eodem modo de reliquis classibus plantarum exponendum esset, quod magna sane cum voluptate exequi vellemus desiderium, nisi rerum fere dicendarum copia nos obrueret. Omnes enim, qui in plantarum exoticarum penes nos sane maximam partem rarissimarum, disquisitione operam voluerint adhibere, hoc libro carere non posse autumamus, quo, si casus sic tulerit, nouas descriptiones cum natura possint conferre. Ex singulis ea propter classibus, ut ditissimus thesaurus appareat, generum nomina noua hic adponemus.

Occurrit in pentandriis tristylis *Chloroxylum*, *Spatha*, *Pumilea*. In pentandriis pentastylis, *Zanthoxyli* noua definitio, cui corolla tribuitur monopetala, profunde quinquifida. *Sciodaphyllum*. In hexandriis monogyniis *Triopteris*, cui corolla est nulla, et capsulae tres tantum alas habent membranaceas, quum Cl. LINNAEVS hexapetalam decandriam eam describat.

p. 198. Porro *Scurrula*, ad eam LINN. non pertinens. *Aloes* succi praeparationem talem describit, ut eum ex foliis succulentis resectis sponte stillantem et exsiccatum esse dicat. Noua genera sunt *Parsonia*, *Achras*, quam

Sapodil-

Sapodil
MIER I
classis a
octand
gyniam
cum ca
tala, u
ad poly
Octand
loculari
hammer
recente
ra. Tr
emend
adscrib
inter c
sed tre
Ad do
consta
In ico
baccan
culia,
andri
et tri
Tham
tra-v
omni
picru
bilab
speri
quat
chiar
biloc
dena
Mon

Sapodilliam vocant, et quae accuratius ac a PLUMIERIO definitur. Heptandriarum monogyniarum classis aucta est generibus *Cominiae* et *Halefiae*. Ad octandrias monogynias reductam obseruamus, trigyniam aliis visam *Sapindum*. Noua sunt: *Dodonaea*, cum ea PLUMIERII non conueniens, planta apetalata, unicapsularis. *Hypelate*, *Amyris*. *Coccolobis*, ad polygonum a CL. LINNAEO relata, et *Melicoccus*. Octandriis digyniis additur *Windmannia*, capsula biloculari instructa, et enneandriis monogyniis *Volkammeria* et *Melanium*. In decandriis monogyniis p. 216. recentes describuntur: *Barbilus*, *Cuphea*, *Acisanthera*, *Trichogamila*, *Buceras*. *Caesalpiniae* character p. 227. emendatior adducitur eidemque corolla pentapetala adscribitur. *Spondias*, quae est *Chrysobalanus* LINN. inter decandrias cum VAN RHEEDE iterum refertur, sed tres tantum ad summum quatuor stylos habet. Ad dodecandrias monogynias pertinens *Triumfetta*, p. 232. constanter calycem habet, pentaphyllum deciduum. In icosandriis monogyniis noua est *Dalea*, apetalata, p. 239. baccam ferens nucemque simplicem, atque *Chytacula*, et *Suzygium*, quae delineantur. Inter polyandrias monogynias, *Calophyllo* abiudicatur stylus, et tribuitur eidem stigma quadrigonum, concuum. *Thamnia* recenter describitur. *Guidonia* calyce tep. 245. tra-vel pentaphyllo, capsula uniloculari quadriualui omnino a *Samyda* LINN. diuersa esse videtur. *Xylopicum* noua est.

Didynamiarum plantarum classis semina duo nuda p. 257. bilabiatae corollae offert in *Mesospaero*, inter angiospermas occurrit *Stemodiaca*, cuius corolla bilabiata p. 261. quatuor lacinias aequales et stamina quatuor bibrachiata antheris geminis instructa, nec non capsulam bilocularem fert, et *Blechum*, porro *Ellisia*, *Clerodendrum*, quam ad *Volkameriam* retulerat LINN., *Moniera*, *Eriphia*, *Achimenes*, in qua ultima anthe-

rae staminum supra styli exitum cohaerent et crescunt.

- p. 272. Monadelphiae decandriae acceperunt noua genera.
- p. 278. *ra*: *Erythroxyli* et *Trichiliae*, polyandriae vero *Zygiae*. Inter diadelphias Noster *Securidacae* verum vexillum non concedit, sed ex basi vaginae staminum appendicem exurgere dicit, vexilli vice fungentem.
- p. 289. *Amerimnon* icone repraesentatur. *Neanthe* corollam habet tripetalam, *Teramnus*, *Stizolobium*, *Zoophthalmum*, *Ichthyomethia*, *Galactia*, *Ecastaphyllum*, *Brya*, noua sunt, quorum aliqua genera ad phaseolum vel Dolichon non immerito possent referri. *Indigoferae* tres species adducuntur, crescendi modo inter se, ni fallimur, diuersae. Describiturque simul modus colendi plantam atque colorem illum indicum conficiendi.
- p. 312. Ad *Syngenesia* accesserunt etiam aliqua noua genera, scilicet: *Trixis*, cuius exterior calyx tetraphyllus, interior simplex est, semina papposa: *Struchium*, corollis in margine trifidis, in centro quadrifidis constans, *Dalea*, quod nomen noluissemus huic plantae datum fuisse, quod supra iam alii tribuebatur*.
- p. 323. *Amellus* est *Acmedella*, quam ad *Verbesinas* reduxerat LINNAEVS in Spec. no. 7. Tandem *Blakea*, elegans planta duplex perianthium habens, corollam amplam hexapetalam, rosaceam, stamina duodecim, antheras connatas, stylum unicum, capsulam sexlocularem, semina plura, in honorem *Blake*, botanophili dicta, et delineata.
- p. 330. In *Gynandriis* recensetur *Chamaerops* acaulis, qui distinctos mares atque feminas flores, in eadem tamen planta occurrentes, continet.
- p. 334. In *monoeciis* occurrunt noua genera: *Omphalandra*, cuius antherae duae vel tres nectario umbilicato adnectuntur sine filamentis, capsulaque trilocularis

* Ad finem libri additis in emendandis ex hac forte ratione loco *Daleae* legi deberi *Critonia* monetur.

laris est
petala
Ateran
nea pla
te villo
LINN.
hexand
binthi
men d
possum
uberio
exponi
et dulo
men ei
Iatrop
oblongo
lis pal
valido
rinam
de coq
noxie
specific
cum pr
PLVM.
chara
Sechium
femina
crassum
Di
tatae f
ad bac
sculos
femini
losiae
Bernar
stigma

* vi

laris est. *Sapium*, flore nudo, *Argythamnia*, tetrapetala et tetrandria, capsula triangulari, trisperma. *Ateramnus*, tetrandria, tristyla. *Zeugites*, graminosa planta staminibus tribus, stylo simplici, stigmate villosa. Huc porro refertur *Palma*, seu *Cocos* LINN., cuius variae species describuntur. *Pharus* hexandria, monostyla, stylo bi-vel trifido. *Terebinthi* etiam illius, quae *Sima-rouba*, imperfecta tamen descriptio exhibetur. Praeterire quoque non possumus, *Cassauam* utramque, cuius descriptionem uberiores alibi optauimus * sub *Iatrophae* nomine exponi. Licet autem Cl. Auctor, utramque amaram et dulcem, non nisi radice differre adserat, has tamen eius diuersitatis notas adiungit. Amara dicitur: *Iatropa foliis palmatis pentadactylibus, radice conica oblonga, carne sublaetia*: Dulcis vero: *Iatropa foliis palmatis, lobis incertis, radice oblonga, funiculo valido per centrum ducto, carne niuea*. Praeparari farinam vulgo scribit expressione et exsiccatione, deinde coqui in panem, recentem quoque a porcis innoxie comedi, immo, neque hominibus exceptis, specificum in aqua menthae et sale absinthii antitoxicum proponi. *Hippomanes* nomine et *Mancanilla* PLUM. et *Huram* LINN. comprehendit, utriusque characterem plene exponit. Ad syngenesiam additur *Sechium*, quod in mare quatuor antheras coalitas, in femina flore unicum stylum recondit fructumque crassum, unico semine foetum, gerit.

Dioeciae plantae nouis quoque generibus locupletatae fuerunt: *Acidoton* imperfecte descripta: *Batis* ad baccatas pertinet. *Trophis*, quae delineatur, masculos flores spicatos habet, tetrapetalos tetrandros, femininos nudos stylo bifido, bacca uniloculari. *Celosiae* LINN. Spec. no. 5. ob sexum *Iresine* appellatur. *Bernardia*, monopetala polyandria, in femina flore stigmata tria, capsulam subrotundam trilocularem trisper-

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. P. II. p. 228.

p. 361. trispermam ostendit. *Adelia* imperfecte, et *Gigalobium* sic describitur, ut in mare pentapetala corolla, stamina numerosa, in femina legumen maximum longissimum, compressum varie contortum unilocula-

p. 374. re bivalue deprehendatur. Ad dioecias etiam relata fuit *Feuillea*, in cuius masculo flore se inuenisse scribit Noster stamina quinque et nectarium constans ex filamentis quinque compressis conniuentibus, staminibus interpositis. In flore femina vero stylos conspexit tres, fructumque drupam magnam trilocularem, feminibus compressis intus latentibus cortice fungoso tectis.

Tandem ad finem adduntur plantae quaedam, quae ab aliis descriptae sunt, sed quarum specimina obtinere Cl. Auctor non potuit. Ex adductis autem speciminibus apparet indefessae industriae documentum, ditissimas naturae opes peruestigans, in quibus aliquando labi humanum est.

p. 381. Quum itaque de prioribus partibus huius operis abunde dictum sit, breuiiores iam erimus in recensenda *tertia parte*, quae animalium naturam ex systemate LINNAEI pertractat, eadem tamen obseruata regula, ut quae meliora vel suo scopo aptiora esse crediderit aut inuenerit Cl. BROWNE eadem immutauerit et disposuerit. Itaque de insectis *primo capite* agit, *secundo* de piscibus, *tertio* de reptilibus, *quarto* de auibus, *quinto* de quadrupedibus,

p. 383. Insectorum classi addidit vermes a Cl. LINNAEO dictos. Inter *Zoophyta* recensetur *Thalia* et delineatur, quae ex gelatinoso corpore constat, cylindrico, et dissecta polypi ad instar regeneratur. *Beroe* oualis formae, octo radiorum, gelatinosa sed admodum mobilis: *Ligea* gelatinosa, capite opaco: *Clio*, in vagina firma, transparente contenta, exserto capite, pectore et alis membranaceis. *Aretusa*, vesiculam referens, multis tentaculis instructam. *Phyllodoce* cartila-

cartilagi
tinosa
ta LIN
vocat,
autem t
structur
mentum
asellum
LINNA
ues iter
rationi p
qui nau

Vni
uitate n
talim,
plano c
ris ecce
lea, Lic
axi spin
num, P
biata et
sa: Stre
Biu
scilicet
itaque t
Ostrea,
pennaria
minente
dium.

Plu
bus firm
gamenta
gamenta

* Me
par

cartilaginea, radiata, fufius descripta. *Actinia* glutinosa, tentaculis variis ornata. Ab his ad lithophyta LINNAEI progreditur Noster, quae zoophyta p. 388. vocat, a vermibus aedificata esse adsumit. Describit autem tantum exteriora illa habitacula, pro ratione structurae conformationisque. Crustaceum tegumentum artusque flexiles habet *Corephium*, quod p. 393. asellum marinum nominant. Sequuntur testacea LINNAEI, quae in univalues, bivalues et pluriualues iterum distinguuntur*. Horum autem considerationi praemittitur descriptio et delineatio teredinis, qui nauibus adeo est infensus, seu *Nereis*.

Univaluium sex summa recensentur genera 1) ca. p. 395. uitate non spirali, superius aperta: *Siphonium*, *Dentalium*, *Patella*. 2) Cavitare spirali, spiris in eodem plano constitutis: *Cornu Hammonis*, *Lituus*. 3) Spiris eccentricis, basi aperta: *Stomatia*, *Nerita*, *Cochlea*, *Licina*, *Trochus*, *Terebellum*. 4) Apertura cum axi spirarum parallela: *Turbina*, *Strumbus*, *Buccinum*, *Purpura*, *Sycotypus*, *Dolium*. 5) Conchylia labiata et alata: *Cassis*, *Conchilium*. 6) Rimata vel fissata: *Strephona*, *Voluta*, *Cyprea*.

Bivaluium noua methodus proponitur, desumpta p. 410. scilicet ab articulis seu loco commissurae, quorum itaque tria sunt genera: 1) Connexa per ligamenta: *Ostrea*, *glycymeris*, *mytilus*, *pecten*, *margaritifera*, *pennaria*, *solena*. 2) Connexa per ligamenta et prominentes dentes: *Stola*, *Spondylus*, *Chama*, *Bucardium*. 3) Connexa per denticulos: *Cibota*, *Mastra*.

Pluriualuium tria dantur genera 1) partibus omnibus firmiter concretis: *Balanus*. 2) Connexis per ligamenta *pentilasmus*. 3) Connexis per cardines et ligamenta: *pholas*.

Huic

* Menda videtur typographi esse ut in sequentibus apparet *univolues*, *binolues*, *plurinoluesque* scribi.

- Huic classi primae additur altera, in qua *insecta* vulgo sic dictorum fit recensio. Initium est ab
- p. 419. *apteris*. In his ab araneis distinxit *tarantulas*, quidem habeant pedes anteriores diuisos in septem octoque articulos, nec non forcipem exterius peforatum.
- p. 423. *Cancrum* describit in rure degentem, rarius aquas intrantem, eiusque viuendi rationem exponit Cl. Autor. Ab his seiungit *Astacum* ob chelarum defectum vel conformationem variam. *Emerita* scutum dorsale ex variis partibus constans gerit. *Setoura*, quae libros lineaque corrodit, corpus habet oblongum, caudam versus attenuatum. *Antennas articulatas*. Caput oblongum. *Pectus ampliatum*, annulis tribus rigidis tectum, pedes sex. *Abdomen productum*, tribus setis longis, hirsutis terminatum. Reliqua *insecta* ad tetraptera referuntur et ex alarum conditione deinde iterum subdiuiduntur. Rariores quaedam species cup.
- p. 431. rarius describuntur, nouum genus est: *Pyralis antennae* setaceis, articulatis, abdomine oblongo, luteo.
- p. 433. *Mantis* corpore fere lineari longo, pedibus gracillimis, longis. Inter *hemiptera* notari meretur *Acantharis*, cuius antennae sunt articulae, corpus ouato oblongum margine acute dentatum, alis membranaceis deciduis. *Bruchus elytrarum* fines habet membranaceos. *Ellipta parua* ouali corpore, oculis
- p. 439. extantibus, pedibus anterioribus unguiculatis. *Hymenopteris* additur et delineatur, *Appendigaster* fere cum *Ichneumone* conueniens, nisi quod ad abdomen accedat, tubus rotundulus, in vagina aculeum recondens.
- p. 440. *Secundum caput de piscibus*: ea, quae solertissime dicta sunt ab ARTEDO repetit, et cum eo quinq. piscium classes recenset, his etiam noua, a GRONOVIO in museo ichthyologico descripta genera suis locis quodque inseruit, nec non noua quaedam verbis iconibusque proposuit. Inter *malacopterygios* itaque inuenimus haec noua genera: *Menidia*, paruus pisciculus,

culus,
chia do
Amia,
gusia,
corpus
natum
ra sunt
structis
dibus,
coloris
Coracin
git pin
numen
gulariq
apertis
denticu
in fosi
oblong
memb
Pelma
this co
dam.
te leui
R
adeo r
seccion
altera
tertia
A
ob in
fioner
dum
Mino
conico
2) Si
teta,
tam.

culus, capite lato, maxillis margine dentatis, branchia dorsali una, tribus in corpore, caudae bifida. *Amia*, ossiculis branchiostegis copiosis instructa. *Plagusia*, membrana branchiostega septem radiorum, corpus destitutum pinnis pectoris et caudae, terminatum in acumen. *Acanthopterygiorum* noua genera sunt: *Helops*, ore angusto, maxillis dentibus instructis, anteriori maximo, pinnis pectoris trapezoidibus, ventralibus sex radiorum. *Mormyra*, quae coloris elegantia ludit, et forte ad *Sparum* pertinet. *Coracinus* distinguitur, processu cutaneo, qui contingit pinnae, dentibus conicis, anterioribus maioribus, numero ossiculorum membranae branchiostegae, singularique habitu, pectore crasso, branchiis ample apertis et ore magno. *Cromis* os ductile, maxillae denticulatae et pharynx, radii pinnae dorsalis et ani in fossam immerguntur. *Macrocephalus*, capite oblongo, ore amplo, labiis et faucibus denticulatis, membrana branchiostega septem radiorum ossiculorum. *Pelmata*, appendice instructa carnosae ad anum. *Tenthis* corpore ouato compresso, aculeo simplici ad caudam. *Rhomboida*, corpore ad caudam angustum, cute leui argenteo tectum.

Reptilium, comprehensorum tertio capite, non adeo magna copia est: Referuntur tamen ad quatuor sectiones, in quarum prima occurrunt serpentes, in altera lacertae, quibus crocodilus annumeratur, in tertia testudines, in quarta ranae.

Aues, quarum expositio quarto capite traditur, ob ingentem earum numerum et inde factam confusionem optime se digerere posse credidit Cl. Auctor, dum octo earum classes fecit. Continet itaque 1) *Minores auiculas frugiuoras et graniuoras, cum acuto conico rostro, medii digiti longitudinem non excedente.* 2) *Similes rostro acuto longiore, a columbis differt.* 3) *Graniuoras, rostro crasso, conico, paulum arcuato.*

- arcuato, unguiculis diuisis. 4) *Rostris uncinatis*, digitis liberis, unguibus arcuatis. 5) *Rostro recto*, planiusculo, longitudine medii digiti, *Crotophagus* superiorem rostri partem ad latera planam arcuatam acutam, ad finem rectam habet. *Barisus*, pugnax auis, rostro longo ad latera acuto, pro ratione corporis latiore. 6) *Rostro longo arcuato ad finem acuminato*. Huc pertinet *Polytmus*, qui mel ex floribus fugit, ad trochilum pertinet LINN. *Todus* parum differt, nisi rostro compresso et rectiori. *Oriolus* rostro longiore, rectiore, rotundiore, ad finem uncinato: *Xanthornus*, rostro longo, conico-acuto, lingua ad apicem fissâ. 7) *Rostro medio digito longiore*, cruribus longis, nudis, unguibus liberis. 8) *Aquaticae*, pedibus natatoriis. Inter has est: *Anaethetus*, oblonga, variegati coloris, rostro recto acuminato, subtus tuberculato. *Alcyon* digitis omnibus connexis membrana rostro recto, cauda longissima.
- P. 483. *Quadrupeda*, quinto capite recensita, apparent, et Linnaeano prorsus modo pertractantur, post glires scilicet sequuntur ferae, iumenta, pecora antropomorpha. Ex his nouum genus unicum adnotamus:
- P. 485. *Galera*, ex felino genere, rostrum habet productum subacutum, maxilla inferiore breuiore; linguam retrorsum scabram, dentes acutos, subcompressos, oculos oblongo-rotundatos, aures compressas, humanis similes: Pedes anteriores fortes, digitos quinque, caudam conico-cylindraceam attenuatam, mammas inguinales duas.

Haec itaque historiae naturalis insulae Iamaicensis delineatio ditissimum et naturae studiosis acceptissimum aperit campum, ad quem emetiendum opus est non celeri, sed attento gressu, in quo tamen non difficile est aberrare quandoque, quae nos bene pensitantes, si quid emendandum fuit in hoc nostro opere, modeste monuimus, errata praecipue typorum varia obseruauimus. Expectamus autem a doctissimo

doctissimo et indefesso Auctore, eam, quae superest et promissa in titulo, historiam medicam eo auidius; quo maiorem etiam studio medico accessuram esse utilitatem speramus.

VII.

Observations sur l'histoire naturelle, sur la physique, et sur la peinture, avec des Planches imprimées en couleur: par Mr. GAVTIER, de l'Académie des Sciences et Belles-Lettres de Dijon, et Pensionnaire de Sa Majesté. Partie XIII - XVIII. Année 1755. à Paris, chez Delaguette. 4 mai. alph. 2. pl. 2. tab. aen. 20.

h. e.

Observationes ad historiam naturalem, physicam et artem pictoriam pertinentes, cum tabulis viuis coloribus expressis, auctore Cl. GAVTIER. Pars XIII-XVIII. anni 1755.

Quum quarti tomi observationum, quarum iam tres tomos indicauimus, breuem in praesens tradere adgrediamur expositionem, ea, quae ipse Auctor ad partem decimam sextam monuit, praeterire silentio nolumus. Observationum nimirum istarum duplex est editio; una in forma 12 coepit prodire anno 1750, et adhuc continuata fuit; altera vero in 4ta forma demum 1752 cepit initium, atque simili ratione edi adhuc pergit: prior hinc editio continet observationes et demonstrationes duorum annorum 1750 et 1751, quae desiderantur in posteriori, et iam sex voluminibus in 12 absoluitur, quum tantum quatuor prostant in 4ta. Vt igitur duas has editiones sibi inuicem conciliet, atque oriundam inde facile confusionem euitet, animus est Auctori in poste-

Tom. VI. Pars II.

T

rum

rum demonstrationes physicas siue cursum physicum, quem vocat, et quem iam exhibuit in dictis duobus prioribus voluminibus editionis in 12, in utraque editione repetere, atque cuilibet parti futurorum voluminum unam vel duas praelectiones de memoratu dignioribus rebus physicis, ad systema impulsiois solaris, quod sibi extruxit pictor, explicandis, praefigere, post haec vero etiam aliorum celebriorum philosophorum *physicam scholasticam* et *experimentalem* exponere et examinare. Haec ad physicam spectant. Historiae naturali dicatarum observationum eadem, ac ante, expectari poterit, continuatio, idem delectus et ordo: eae autem, quae ad pictoriam artem spectant, vitas celebriorum pictorum, et de operibus ipsorum iudicia complexurae sunt. Tabulis aeneis, quae viuis coloribus expressae sunt, aliae accedent ob physicas demonstrationes, atro tantum imbutae colore: pretium vero libri propter ea non augebitur. Atque ita quasi noua sese inchoat observationum istarum periodus, quarum perget Auctor quolibet anno edere tomum unum, in sex partes diuisum; tomus quilibet constat ex duobus voluminibus, quorum quodlibet tres partes in se comprehendit. Nos ex multis, quae hic collegit auctor, pauca exposituri sumus; pauca enim sunt, quae aliqua attentione digna videri possent, multa contra, quae temere, confuse et contra certissimas rationes et observationes summorum naturae indagatorum adferuntur.

p. 3. *Historiae naturalis Obs. I.* Contra auctores generationis aequiuocae, et in primis contra Cl. GOEDART, quem accusat affirmasse, varias ex putredine natas fuisse insectorum species, acriter pugnat GAVTIER, innixus potissimum Cll. REDI et LEEUWENHOEK experimentis.

Obs.

Obs. 2. Pediculorum muscarumque generationem p. 11.
fieri sine alterius sexus concursu et sine ouis, in primis contra eos, qui nasci ex ouo omnia animalia affirmant, ex structura earum comprobasse sibi visus est Auctor. Descripsit mirum et depinxit praecipue pediculos foliorum, eorumque fabricam et generandi modum: mater horum musca est, sola genus suum propagans sine maris auxilio, viuipara. Alterum addit muscarum genus, quas vocat *syluestres*, vel *parasiticas* cum aliis, earumque quatuor iterum statuit species: prima tabanus est iumentis perinfestus, quem ob proboscidem vocat *muches à bistouri*; altera est, quae equorum in primis caudae sese affigit, ponens in intestinum rectum animalis suum ouulum; tertia ouium nares; et quarta tandem ceruorum fauces petere dicitur. Quas vero omnes non ouula sua, ut adhuc plurimi naturae scrutatorum, idque iure meliori, affirmarunt, sed embryones iam formatos in corpore alterius animalis deponere audacter adserit Cl. GAVTIER, atque hos etiam in ventre muscae delineatos depinxit, quasi per capsulas seminales transparentes, quos tamen, nisi ipse dixisset se vidisse, profecto nos non vidimus.

Obs. 3. Formationem monstrorum explicat, atque p. 29.
 contra Cl. WINSLOW in primis, qui accidentalem violentam causam eorum reiecit, sapientem potius affirmans mechanicamque primigeniam, compressionem, vel coalitum, vel similem causam omnino embryonibus, e vesiculis seminalibus transuehendis, in urethra accidere facile posse ex sua, quam sibi finxit, hypothese strenue defendit Cl. GAVTIER.

In *promptuario philosophico*, ut supplemento ob-p. 46. seruationum physicarum cuilibet parti subnexo, pergit Auctor e variis diariis eruditorum scripta varia adducere, et more suo diiudicare, itemque de picturis et iconibus, quarum multas describit, suum addere iudicium.

p. 60. *Artic. 3. Epistolam* AVDOVIN DE CHAIGNE-
BRVN ad DE GVATTANI, primum pontificis maxi-
mi chirurgum, exhibet. Vulnere sclopetaria non
collisione, sed uestione vera infligi probat ex eschara
eorum, ut essentiali uestionis effectu, et ex caussis,
globis nimirum ignitis vel materia ignea vel electrica.
Vt autem certo constet, utrum materia electrica, an
alia id sit, quod comburat, suadet tentamina facere
cum bombarda pneumatica (*Windbüchse*) atque ob-
seruare, quinam inde nascantur effectus.

p. 64. Aranea, quae solet praesertim insidere grossula-
riae, et octo oculis instructa est, magnitudine natu-
rali et aucta depicta subnectitur.

Pars decima quarta continet

p. 67. *Obs. 6. de luto nauium rimis conglutinandis apto,*
(Spalme et Corroy mastic) quod auctor diarii oeco-
nomici (*Journal oeconomique, mois Iuillet 1755*) a Cl.
MAILLE inuentum laudauit. GAVTIER vero vin-
dicat huius inuenti gloriam et Cl. EIRINI D'EIRI-
NYS, M. D. qui iam 1721. diss. *de asphalto* seu *glu-*
tine natiuo edidit, fodinasque Neocastrenses bitumi-
nosas descripsit, et Cl. DE LA SABLONNIERE, qui
regio priuilegio instructus, hoc bitumen in variis Gal-
liae prouinciis effodit, praeparauit et vendidit. Hinc

p. 71. *Obs. 7-* Excerptum dissertationis dictae, *de na-*
tura et usu asphalti et olei eius, subiunxit GAVTIER
probaturus, Cl. MAILLE fere omnia dicta sua ex hac
dissertatione Cl. EIRINI mutuatum fuisse. Asphal-
tum autem ob tenacitatem indestructibilem et subti-
litate omni lutorum generi praeferrere debere demon-
strauit EIRINI. Hinc ad rimas nauium, ad pisci-
nas, aliasque fossas, ad granaria, veluti vernice ob-
ducenda perhibetur esse utilissimum: Odor fumi eius
omne etiam animalium granis infensorum genus fu-
gat, quin et morbos catarrhales dissipat.

Obs.

Obs. 8. Recenset IORDANI DE PELERIN ten-p. 79. tentamina aquam dulcem conseruandi a putredine, marinamque dulcem reddendi; aliorum simul, ut BOYLEI, HALESII, exponens circa idem argumentum tentamina.

Obs. 9. Ordinem et nexum rerum omnium uni-p. 90. uersi huius sapientem esse, et cognosci in singulis posse, fusius demonstrat Cl. GAVTIER contra Ill. DE MAUPERTVIS, qui eum desiderasse et cognosci haud posse in singulis affirmauit, atque id plenius demonstrare nititur Noster

Obs. 10. ex structura Ostreae et Obs. 11. Vesper-p. 92. tilionis, villioris visi animalis utriusque, quam verop. 95. ipse fatetur petiisse ex WILLISIO et BLASIO; icones addidit, et in primis vespertilionem ex insula S. Dominici adlatum depinxit.

In *promptuario philosophico* impugnat acriter Cl. p. 100. NOLLET adserta de natura lucis et colorum.

Artic. VII. taxat auctorem diarii oeconomici, p. 108. quod ille tentamina IORDANI DE PELERIN, ante laudata ab ipso, deinde ob periculum e mercurio praecipitato albo, quo ad aquam dulcem seruandam IORDANVS utitur, metuendum iterum publice reiecerit, quum tamen nulla omnino sit mercurii adhibiti timenda vis toxica.

Artic. VIII et IX. Vocem et barbam eunucho-p. 110. rum, feminarum et infantum ex defectu spirituum feminalium, qui reliquis fluidis et solidis robur det et nutrimentum, atque inde pendente virium debilitate explicandam, in primis contra Cl. VALISNIERI, negat Cl. Auctor.

Art. X. descriptio insulae Canadae cum mappap. 114. geographica ab anonymo communicata exhibetur.

In parte decima quarta occurrunt:

Obs. 7. et sequ. Anatomen Crocodili tradit, a Reu. p. 131. P. PLUMIER botanico celebri factam, et iam in pu-

blicum editam a Reu. P. de BOVSSENCOURT, cum adnotationibus et iconibus. In insula S. Dominici lacu *Miragoan* capta fuit femella crocodilus, a PLVMIER dissecta. Femellae enim copiosiores dantur, ac mares, qui acriter pugnando mutuo semet ipsos trucidare perhibentur. Maxillae inferioris latus quodlibet, quindecim, superior vero septendecim, acutos, ferratos dentes habet ita positos, ut singuli dentes superiores inter duos inferiores sese insinuent. Hepatis lobi duo sunt maiores, aequales; vesicula fellea multa pinguedine obducta; intestinum rectum reliquis multo amplius et longius est; pulmonum duos lobos trachea longa descendendo ad hepar usque, flexuque facto iterum ascendendo intrat. Cor ouo gallinae simile, rubellum, musculosum, duabus auriculis instructum et vasis maioribus. Circa anum duo fuerunt ostia tubarum, quae gyris multis ad hepar usque adscendendo, rursus descenderunt ad ouaria, vertebis lumborum imposita: tubae fibris praeditae circularibus aequae ac longitudinalibus; ouaria oblonga sunt, multis ouulis albidis referta. In tubis aliquando inuenit Cl. PLVMIER oua perfecta et formata; in ouario adhuc plura; alba alia minora, capitellum acus aequantia; alia flaua pisi magnitudine; perfecta oua fuerunt tres digitos longa, nouem lineas crassa, oblonga, crassis cincta inuolucris, albumine pellucido gelatinoso instructa et vitello lactis instar spissiore. Circa anum vero duae glandulae sunt, humore spisso, flauo, moschum redolente, scatentes, et singulari sphinctere clausae. Cl. GAVTIER putat esse testiculos femellae. Ad ossa crocodili quod attinet, vertebrae habet sexaginta duas; collum septem, dorsum nouendecim, cauda triginta sex constat vertebis; duodecim priores dorsum cum totidem costis nectuntur; quinque lumbares sunt et duae ossi sacro adnexae. Atlas e sex officulis constat, et cum cranio ligamento crasso iungitur; reli-

quae

quae v
Costae
am, d
mulat
conca
funda
liberi
cauda
Os p
num
tilagi
quon
runt
fibus
et al
uosq
enim
nou
Plur
huc
fuisse
non
Cl.
cum
qui
da,
nib
gra
agi
mi
po
fu
T
m
re
v

quae vertebrae e duobus, futura sibi iunctis officulis. Costae tres partes habent, unam osseam cartilagineam, duas cum sterno nexas. Os ischium ostream aemulatur, cuius pars conuexa est valde gibbosa, et concaua insculptam habet amplam, sed minus profundam foueam, quo caput ossis femoris in eadem liberius moueri possit: natando enim illud versus caudam usque extendit, ut piscem fere mentiatur. Os pubis duplex cum ischio firmiter concretum: sternum duplex, unum osseum thoracem, alterum cartilagineum imum ventrem obtegit. Cranii ossa, quoniam diffractum casu fuit, examinari non potuerunt; maxilla vero inferior constructa ex duobus ossibus, quorum quodlibet tres partes, futura iunctas, et alueolos quindecim habuit. Dentes reiicere, non uosque formare sibi crocodilus visus est: in capto enim quodam quatuor dentes defuerunt, alii vero noui diuersaeque duritiei in alueolis delituerunt. Plura, ne longiores simus, nunc mittimus, illud adhuc addituri, magnitudinem crocodili plerumque fuisse octo nouemque pedum, robur autem tantum non esse, ac vulgo credatur: vidit enim aliquando Cl. PLUMIER taurum, quem canes persequuti in lacum propulerant, tres superasse feliciter crocodilos, qui in lacu ipsum inuaderant; viuunt potius de praeda, ex anatum aliarumque auium genere et testudinibus facta, quarum discerptae partes, quin et integrae testudines, in ventriculo inuentae fuerunt.

Obs. 3. de analogia sexus in omni animalium genere p. 143. agit ad Academiam Scient. et bon. art. Diuionensem missa. Id, quod a tot saeculis ad nostra usque tempora nemo ne somniando quidem sibi imaginatus fuit, solus inuenit, excogitauit, demonstrauit Cl. GAVTIER, nimirum nullum dari utriusque sexus discrimen, inter marem atque feminam, atque eam differentiam, quae putetur adesse, necessariam esse, sit venia verbo, *monstrositatem* indiuiduorum gratia fa-

factam. Eadem enim mari iuxta ac feminae data esse viscera, vasa, nervos, ossa, musculos idem affirmat. Amplior pelvis feminarum facili tantum reddendo partui inferuit; barbam iisdem pulcritudinis causa crescere negat natura, quamvis radices eius concesserit. Mammarum fabrica in mare eadem est, ac in femella, danturque mares, quibus lac fuit in mammis. Tandem genitales partes utriusque sexus si compares inuicem, Cl. GAVTIER ubique videt analogam fabricam et usum. Ut paucis complectamur fusa dicta ab Auctore, clitoris ipsi videtur esse penis, hermaphroditi exemplo id confirmante; vesiculae seminales maris uterum, vasa deferentia tubas, testiculi ovaria mentiuntur. Vterus feminae tantum distenditur, ut suscipiat et nutriet foetum, qui iam formatus fuit in utero maris siue vesiculis seminalibus, quae vero duplices quum sint, aemulantur uterum duplicem feminarum, cuius exempla prostant, testante Cl. EISENMANN. Menstrua maribus non fluunt, quoniam uteri eorum, seu vesiculae seminales, harumque vasa densa magis et stricta fortius sanguinem continent, ac femellarum laxa vasa et uteri, et quoniam mares saepe, mensium loco, experiuntur alias fluxiones, ut sudores, feminis, quibus auertere dicuntur morbos, feminis a defectu menstruorum frequentiores. Sed sufficiant haec dixisse de Cl. GAVTIER noua miraque hypothese, ut, ipsa ne multum iuuare possit historiae naturalis animalium studium causarumque morborum investigationem, id, quod ipse putat auctor, an vero ingenii huius sit foetus, quo soli eniti datum fuerat pictori, sit penes lectores iudicium.

p. 149. *Obf.* 4. Cl. PLUMIER de dentibus serpentum in insula *Martinique*, de dracuntio scandente, ut horum putato veneno et de tithymalo exponit. Vnde haec petierit Cl. GAVTIER, ipse non indicauit, neque nos inuenimus in editis scriptis Cl. PLUMIER.

Obf.

Obf.
graphica,
anno 175
In p
que disce
auctoribu
mus, pr
scriptione
In a
bus, cur
rasiticae
etae, in
ta cucu
sistit, in

Par
quem i
men au
et cuiu
fecimu
choat,
sui no
tempo
te mi
philos
C
luris
tionis
C
modu
C
equa
I
urin
med
gint
qua

Obs. 6. de terrae motibus agit, addita mappa geo- p. 157.
graphica, quae exhibet Europae regiones superiori
anno 1755 iisdem concussas.

In promptuario philosophico praeter multas varias- p. 171.
que disceptationes, quas cum variorum diariorum
auctoribus agit GAVTIER, et quas lubentes mitti-
mus, praeterque fusas picturarum varii generis de-
scriptiones, occurrunt

In artic. 4 et 5. non nulla de vermibus intestinali- p. 190.
bus, cum iconibus, quarum binae larvas muscae pa-
rasiticae, in intestinis feminae cuiusdam, Pierre di-
ctae, inuentam, tertia lumbricum terrestrem, quar-
ta cucurbitinum vermem, quinta partem taeniae
sistit, in variarum hominum intestinis deprehensos.

Pars decima sexta alterum volumen tomi huius, p. 9.
quem indicamus, comprehendit, et praeter praefa-
men auctoris, quod noui instituti rationem explicat,
et cuius nos etiam sub initio recensitionis nostrae iam
fecimus mentionem, cursum physicum tradere in-
choat, ita quidem, ut praemissa generali systematis
sui noui sciagraphia, duas praelectiones, primam de
tempore et spatio, secundam de materia, de infini-
te minimis, et de elementis, proposuerit noster iste
philosophus, Cl. GAVTIER.

Obs. 6. de cauernis in superficie ac in interioribus tel- p. 20.
luris recessibus deprehendendis itemque de caussa eleua-
tionis aquarum exponit cum additis iconibus.

Obs. 7. Olea vegetabilium destillandi depurandique p. 22.
*modum docet M***. Vtitur spiritu salis ut menstruo.*

Obs. 8. non nulla de genitalibus partibus equi et p. 24.
equae - - ex hypothese sua differit Auctor.

In promptuarii philosophici artic. XXIV methodum p. 33.
urinae inspiciendae diiudicandaeque tradit Cl. RICARD,
medicus, quam a germano medico didicit ante vi-
ginti circiter annos, commoratus in Germania, sed
quae attentione digna visa nobis non est.

P. 37. *Art. XXV. Essentiam curandis scrophulis seu glandulis colli apertis, parare docet Mr. DUPUIS, e tartaro, quem igne aperto carbonum calcinatum cum portione quadam calcis viuae iubet in aquam ebullientem immittere. Aqua haec filtro depurata, et in glandulam apertam plumae ope immissa, abstergere viscidum, duritiemque omnem emollire perhibetur. Acrior si forte fuerit, adfusa aqua simplici mitior redita, atque cum herba chelidonii applicata loco dolenti felici cum successu fuit.*

P. 58. *Artic. XX.* In sententiam Cl. BIANCHI, qua Ill. HALLERI de irritabilitate et sensibilitate partium corporis animalis dissertationem impugnauit, animaduersionem exhibet Mr. BERTOL. Cl. BIANCHI affirmavit contra Ill. HALLERVM, excepta cuticula, reliquas partes corporis animalis omnes esse in prima sua origine neruos, atque hinc plus minus sensibiles, irritabilitatis vero et sensibilitatis adsumtam distinctionem videri inutilem. Cl. BERTOL autem negat omnes partes formari e neruis, quamuis iisdem omnes actiones corporis tribuat: putat enim esse partes solidas, ungues, pilos, cornua, ossa, nec non tendines et ligamenta, quas nerui non adeant, adeoque sensu omni destitui. Irritabilitatis nomine fatetur idem se intelligere motus conuulsuos, praeternaturales, seu inuoluntarios, omnemque irritationem esse agitationem spirituum animalium inuoluntariam. Nos vero, num Ill. HALLERI mentem adsequutus fuerit, an eius hypothesein dubiam reddiderit Cl. BERTOL, ipsi adhuc dubitamus.*

Art. XXI. Mr. L'OLIVE, Chirurgus Barcelonensis, cereos parare docet quibus carunculas urethrae fatetur se curasse in plus, quam trecentis aegris. Triplex datur formula. Ad carunculas consueta conueniunt cerei, e quinque filis cerae parati, lamina

* Magnam hoc loco, veluti ubique, numerorum deprehendimus confusionem.

na sericea
sum digi
mercurii
uncia sen
cem rite
vel dulci
buta ext
Si durior
e partibu
qua gum
cereus,
post sicc
potest.
praepar
num sen
duae, e
cem, a
in form
ra, cur
Art
randi a
suaderu
vehemo

P
O
tur et
ta de
prince
O
uia n
medica
et ean
uitate
laudib
tesim
getus

na sericea (*Taffent*) obdueti, quae lata sit transuer- p. 62.
sum digitum, coloris albi vel alius; pulvis autem e
mercurii dulcis drachmis duabus, antimonii crudi
uncia semis, tutiae praeparatae drachma una, inui-
cem rite mixtis, cum oleo amygdalarum amararum
vel dulcium in unguenti formam redigitur; quo im-
buta extrema pars cerei, in urethram immittitur.
Si duriores sint carunculae carnosae, pulvis paratur
e partibus quatuor sabinae et una aluminis usti; aqua,
qua gummi tragacantha soluta est, imbutus primum
cereus, dein etiam in puluerem dictum immittitur;
post siccus factus, cum oleo amygdalarum applicari
potest. Tertia formula est; ossium sepiae, tutiae
praeparatae ana grana duo, aluminis praeparati gra-
num semis, M. F. pulvis: dein olei rosarum unciae
duae, et lithargyrii auri uncia una coquantur inui-
cem, atque cum puluere dicto remixta formentur
in formam unguenti, quod adhiberi poterit, ut prio-
ra, cum successu.

Artic. XXII. (qui esset XXIV, ex ordine nume- p. 63.
randi adsumto) terrae motus, Parisiis quos sibi per-
suaderunt multi percepisse, non nisi venti australis
vehementiores fuisse flatus ostendit GAVTIER.

Pars decima septima.

Obs. 24. Continuatio elementorum physices tradi- p. 69.
tur et quidem in praelectione tertia de motu, in quar-
ta de impulsione solari, sol enim ipsi visus causa
princeps omnis motus, diffuse satis agitur.

Obs. 12. (quae est 25) *Obs. 26. et Obs. 27. Sal-* p. 88.
viae naturam, virtutes et qualitates, parandaque ex ea
medicamenta et usum copiose exponit Mr. DEPONS
et eam veluti remedium praestantissimum ad longae-
uitatem aequae ac ad morbos plurimos multis extollit
laudibus. *Hannibal*, miles gregarius emeritus, cen-
tesimum decimum septimum iam agens annum, ve-
getus adhuc et sanus, salvia et radice angelicae usus
vitam

vitam suam tam longe prorogasse, atque auctori etiam huius remedii fecisse notitiam perhibetur. Quae enim explicat auctor, ea isti se debere fatetur *Annibali*, proprias tamen sibi plures quoque vindicat adnotationes. Verum *salviae* virtutes a gallo milite edoceri nos, opus haud est, quum germani medici hanc diu descripserint accuratius et chemico etiam examine disquisierint.

p. 107. *Obs.* 28. *Grossulariae nigrae virtutes et praeparata ex ea medicamenta* describuntur simili ratione, ac *salvia*.

p. 112. *Obs.* 28. (debet esse 29) *Leonem eiusque anatonem* proponit, et icones additae leonem, leonem, et viscera ipsius, cor nimirum cum pulmonibus, trachea et adnexa lingua repraesentant.

p. 116. *Obs.* 28. (rectius 30) *de aquis, quae Forges in Normannia, Galliae prouincia scaturiunt*, agit Mr. ** Med. D. Tres fontes sunt, e quibus istae profiliunt: primus *la Cardinale* dictus virtute reliquos superat; alter *la Royale* vi etiam medicata secundus est; tertius *la Reinette* mitior reliquis et debilior putatur. Spiritus vitriolicus, isque martialis, vim medicam iisdem conciliat. Agunt diuersa ratione, ita, ut aliis urinas moueant, aliis aluum, in aliis neque urinam, neque aluum moueant, sed per omnem corporis habitum diffusae quasi hydropem mentiantur. Experientia longa edoctus Auctor vidit eas optime conducere in colica nephritica et calculo, in fluxibus sanguinis, ut haemoptysi, haemorrhoidibus, aliis in phthyssi. Aegri vero ut aliis simul medicamentis inter potandum aquarum, exactaque diaeta vel subleuentur vel praeparentur, oportet. Continuatio tractationis huius in sequenti parte obseruationum harum dabitur. Ceterum nos iam meminimus alio tempore exposuisse analysin harum aquarum a Cl. MARTEAU * datam.

Pars

* conf. Comment. nostr. Vol. VI. Part. I. p. 30.

Pars decima octava.

P. 133.

Obs. 30. (rectius 31.) *Physices continuationem* complectitur, et quidem lectio quinta luminis naturam, leges motus eiusdem, et umbrae, sexta et septima opticam colorum, nouumque systema tradit.

Obs. 19. (rectius 32) *Continuatio tractationis* p. 167. *de aquis, quae Forges profiliunt*, continet descriptionem itineris, quod instituit Mr. DODART ad hos fontes, et catalogum plantarum, quae sponte crescunt circa eosdem.

VIII.

Dissertatio medico - chemica inauguralis, de Oleis essentialibus siue aethereis vegetabilium absque destillatione parandis. Praeside GERARDO ANDREA MÜLLER, Consil. aul. Hass. et Med. Prof. Prim. Respondente Io. Cornel. Friderico Schweitzer. Gissae, 1756. 4. pl. 5.

Cum raro genuina, sed multis modis, spiritus v. c. vini, vel et oleorum pinguium adfusu, inquinata ac adulterata deprehendantur olea plantarum aetherea, quae magnum omnino in quibusdam morborum generibus praestant usum; operae pretium esse iudicauit Cl. Auctor, cogitare de noua atque commodiori methodo illa pura minorique pretio obtinendi. Cui quidem scopo aptam iudicauit Naph-tam chemicam, et varia cum ea instituit pericula, quae candide in his pagellis exponit. Noua omnino est haec olea parandi via, cum, quae hucusque usitatae fuerunt methodi olea quaeuis ex plantis earumque partibus separandi, vel distillando, vel experimen-
do, vel coquendo illud efficere docuerint: haec vero
extractione, apto menstruo peragenda, solutique olei
a menstruo separatione praecipitationi analoga fiat.
Men-

- Menstruum hoc, ut iam diximus, est Naphta chemica, ex spiritus Vini rectificatissimi et acidi vitriolici concentratissimi anatica miscela destillationis ope prolita, aquae misceri nescia, admodum inflammabilis. Huius auxilio extraxit ex variis aromatibus oleum.
- p. 10. **essentiale** sequentem in modum: caryophyllorum aromaticorum grosso modo contusorum unciae dimidia affudit naphthae uncias duas; quam miscelam per tres dies lenissimae exposuit digestioni. Naphta colorem inde obtinuit ex bruno rubicundum. Solutioni huic decantatae affudit aquae purae fontanae quadruplum, et innatabat aquae oleum ponderis circiter scrupulorum septem; coloris ex flauo viridiscens, aqua quacunque leuius; saporis odorisque caryophyllacei quidem, non tamen genuini, sed naphthae particulis impraegnati. Idem euenit cum cinnamomo, pipere rotundo nigro, aniso vulgari; tentauit quoque ex Coffea orientali oleum extrahere felici successu, quod tamen empyreumaticum magis, quam aethereum, nobis videtur, cum praeuia tostione illud euolutum fuerit: Solutio eroci cum naphtha rubicunda euadebat, addita tamen aqua nihil olei separabatur, sed aequabiliter inuicem miscebantur. Opium cum extraheret aquamque affunderet, coagulabatur liquor, et linctus formam acquirebat, qui tamen successu temporis in duas partes sponte secedebat, aliam pelucidam, aliam pinguem, flocculentam, consistentia, forma, tactu butyrum referentem, odoris saporisque opii. Quod et fiebat in castorei solutione excepto eo, quod oleum huius tenacius adhuc esset,
- p. 15. **picemque** ex asse exaequaret. Subiecit deinde et huic examini alia corpora, nullis foeta oleosis essentialibus particulis, destillatione ab iisdem separabilibus. Centaurium minus, cardamomum minus, tabacum, asa foetida, benzoës, nux moschata, myrrha oleum exhibuerunt, cuius tamen vestigia in coccionella, cantharidibus, melle virginiano, euphorbio, nuce vomica,

vomica
parebar
ratione
breuio
lorique
quae C
non po
um ren
get, es
sas tam
natiuas
ex ebul
lati, et
ta dest
cilagin
depend
cet; e
ensem
olea a
nouer
innotu

vornica, fuligine, et aloe succotrina neutiquam apparebant. Ex his igitur adlatis intelligitur, noua hac ratione posse parari olea aetherea vegetabilium et breuiori tempore, et sine empyreumatis metu, vi-
 liorique pretio. Ne tamen quis putet, ea liquida, p. 25.
 quae Cl. Auctor olea essentialia vocat, hunc mereri non posse titulum, varia sub finem addit hoc dubi-
 um remouentia asserta. Quanquam enim haud ne-
 get, esse multas admixtas naphthinas particulas, oleo-
 sas tamen ac essentielles vegetabilium partes et vires
 nativas sapor aequae ac odor manifestant; idemque p. 27.
 ex ebullitione, huius liquoris, pauxillo sacchari instil-
 lati, et aquae calidae immersi; quin ex noua ac itera-
 ta destillatione satis superque patere affirmat. A mu-
 cilaginosi, salinis ac spirituosius vegetabilium partibus
 dependere naphthae nunc cum aqua connubium do-
 cet; et tandem BECKERVM pharmacopolam hafni-
 ensem iam gloriatum fuisse enarrat, quod aromatum
 olea absque destillatione a suis corporibus separare
 nouerit; dubitat tamen Cl. Auctor, num haec ipsi
 innotuerit ea parandi methodus.

IX.

The History of the Royal Society of London for improving of natural knowledge, from its first Rise. In which the most considerable of those Papers communicated to the Society, which have hitherto not been published, are inserted in their proper Order; as a Supplement to the Philosophical Transactions. By THOMAS BIRCH, D. D. Secretary of the Royal Society. London: printed for A. Millar in the Strand. MDCCLVI. 4to. Vol. I. alph. 2. pl. 19. Tab. aen. 4. Vol. II. alph. 2. pl. 17. Tab. 3.

i. e.

Historia Regiae Societatis Londinensis in excollenda scientia naturali occupatae, inde a prima eius origine, etc. edita a THOMA BIRCH, Theol. D. et Societ. Reg. Secretario.

Haec duo volumina exhibent excerpta e Diario, commentariis, et libris epistolarum Regiae Societatis Londinensis, inseruitura tam supplemento quam continuationi Historiae illius Societatis a SPARTO anno superioris seculi sexagesimo septimo editae. His perpetuo ordine chronologico enarravit S. R. BIRCHIVS, quae inde a prima illustris illius Societatis origine usque ad initium anni septuagesimi secundi praeteriti seculi in unoquoque consensu acta, relata, lecta, disputata, deliberata, vel decreta sunt; et subinde commentarios a sodalibus exaratos, ac societati traditos, qui nondum foras editi erant, publici iuris fecit. Ceterum excerptis illis Editor non nullorum sodalium vitas interposuit.

Originem

Originem Societati Regiae Londinensi dederunt Vol. I. conuenticula, Londini iam circa annum praeteriti se- p. 2. culi quadragesimum quintum a doctis quibusdam viris agi coepta, inter quos erant IO. WALLISIVS, JONATHAN GODDARDVS, FR. GLISSONIVS, CHRISTOPH. MERRETIVS, SAM. FOSTERVS Professor Astronomiae Greshamensis, et THEODORVS HAAKIVS natione Germanus ex Palatinatu, qui etiam de huius modi instituto primus cogitavit, ceterisque persuasit, ut certis diebus convenirent, ac sepositis rebus politicis et quaestionibus theologicis, de rebus ad mathesin, physicam, medicinam, et artem nauticam spectantibus, inter se inuicem colloquerentur. Circa annum millesimum sexcentesium quadragesimum nonum, quidam sodales Oxoniam abire coacti, in hac urbe conuentus habuerunt eadem lege, qua et antea Londini hoc factum erat, et adhuc ab iis, qui ibi remanserant, fiebat; quin etiam commercium atque amicitia perpetua inter utrosque colebatur, donec circa annum eiusdem seculi quinquagesimum nonum maxima pars societatis Oxoniensis Londinum rediit, et cum Londinensi societate iterum coaluit. Equidem hoc anno publicis calamitatibus interrupti sunt societatis huius conuentus; at sequenti anno, cum respublica quietior reddita esset, ante tertium Calendas Decembris iterum conuenticula sua agere coepit, et de instituto suo per leges stabiliendo serio cogitare. Posthac singulis diebus mercurii ad colloquia et experimenta physica capienda sunt congressi. Anno sexagesimo secundo haec societatis a Rege Carolo II. societatis regalis titulo co- p. 230. nestata, et priuilegia quaedam nacta est, quae deinceps eiusdem regis diplomatis, anno dicti seculi Vol. II. sexagesimo tertio et nono datis, confirmata et aucta p. 363. sunt. Postquam numerus sodalium insigniter creue- Vol. I. rat, placuit societati anno sexagesimo quarto sodales p. 406. in octo Classes distribuere, quarum prima excolendae

mechanicae, secunda astronomiae atque opticae, tertia anatomiae, quarta chemiae, quinta agriculturae, sexta historiae opificiorum et commerciorum, septima physicae, octava commercii epistolici prouinciam caperet. Sequenti anno die 6 martii *Philoso-*

p. 18. *phicarum Transactionum* publicandarum, factum est initium, et decretum a Societate, ut primo die lunae eiusque mensis noua earum *Transactionum* particula, si materia suppeteret, Cl. OLDENBURGIO, qui tunc societati ab epistolis erat, Praesidis permisso, ederetur. Habes, Lector, quae ex his voluminibus de origine atque incrementis longe celeberrimae huius societatis, cui mathesis, scientia naturalis, et ars salutaris tot tantaque augmenta debent, nobis annotanda videbantur.

Restat, ut de obseruationibus et commentationibus, quae in hisce voluminibus occurrunt, quaedam Vol. I. indicemus, ad nostrum institutum spectantia. Legun-

p. 32. tur non nulla de pluuia prodigiosa. Fama erat, anno supra millesimum sexcentesium sexagesimo primo sub finem maii in pago prope Varwicum Angliae triticum pluuisse: sed re omni exacte perspecta, iudicauit Societas Regalis, grana illa, pro tritico habita, fuisse semina hederæ, a sturnis, cateruatim volanti-

p. 38. bus, euomita. Experimenta cum lacrumis vulgo sic p. 126. dictis vitreis capta recensentur. Exhibetur formula propulvere ad condienda auium cadauera, earumque plumas diu nitidas conseruandas, utili. R. Myrrhae, benzoini, styracis calamitæ, caryophyllorum et cinnamomi ana ʒj; calami aromatici et sulphuris viui ana ʒʒ, fantali albi ʒiij, camphoræ ʒj; fiat omnium puluis, qui spiritu vini optimo in pastam reducendus, et exenteratis cadauerum cavitatibus dextre infarciendus est.

p. 183. De exhalationibus in fodinis carbonariis varia leguntur.

Proponitur

Proponitur historia foetus, qui, cum in partu p. 277. retropressus esset, in abdomine matris permansit per octodecim annos, quo tempore labente mater bis adhuc concepit utero, et feliciter peperit, elapso autem, ossa tandem foetus sigillatim per abscessum in latere sinistro ortum exierunt.

Voluminis II. priora folia varia continent tentamina de aere libero ad combustionem corporum necessario.

Deprehendimus experimentum ab ingeniosissimo p. 232. et doctissimo Cl. HOOKIO factum, an partus modo editus paullo diutius absque respiratione vivere possit. Canis villaticae, quinquaginta circiter dies grauidae, abdomen aperuit inter musculum medium et spinam dorsi, et, extracto uno uteri cornu, exemit inde catellum maiusculum ac viuudum, cuius collo aperto confestim ligauit arteriam asperam, deinde eum calefactis linteis inuoluit, et ad ignem tenuit, ne frigore periret; sed paucis tamen horae minutis elapsis catellus vivere desiit. Postea alium catulum extraxit, et, non disruptis eius inuolucris, ita constrinxit amnion circa catelli collum, ut nullus aer ad os eius peruenire posset. Hic catellus in aqua ad eum caloris gradum, qui erat ventri canis, calefacta positus, elapso minuto oscitare coepit, quasi spiritum ducturus, et mox mortuus est. Denique alium catulum, ex eiusdem matris ventre exemptum, in propriis liquoribus ac tunicis, sine omni constrictione aut vi extrinsecus adhibita aequae veloci fato perire vidit. Ex hoc experimento inferre voluit HOOKIUS, non posse foetum vitam ducere, nisi ipsius sanguis aut in propriis, aut in matris pulmonibus ventiletur: quod tamen num inde sequatur, lectoribus iudicandum relinquimus. Dignum certe videtur experimentum, quod iterum, maiori tamen cum circumspectione, repetatur.

p. 386. Relatio additur de femina nobili, quae mortem sibi inedia consciscere voluit, at post septuaginta duos dies, intra quos vix quidquam praeter malorum aurantium vel citriorum succum degustauerat, tot cruciatuum, quos sibi abstinencia fabricauerat, pertaesa, mortis tandem desiderium deposuit, atque ad saniores mentem rediit.

Haec fere sunt, quae ex hocce opere potuimus excerpere. Multae quidem aliae et obseruationes, et commentatiunculae, et relationes illi insunt, ad physicam et Medicinam pertinentes: sed de iis hic dicere alienum ab instituto nostro iudicauimus, propterea quod earum quaedam haud ita sint comparatae, ut inde quidquam certi colligi, et in scientiae incrementum conuerti possit, pleraeque vero postea in *Philosophicis Transactionibus*, aliisque libris, qui omnibus harum litterarum cultoribus dudum innotuerunt, plenius et accuratius exhibitae sunt, veluti experimenta in aere rarefacto aut condensato capta, item ea, quae cum magnete facta sunt, porro obseruationes de frigoris phaenomenis et effectis, de letifero viperarum dente, de ductu chyliifero, de transfusione sanguinis ex uno corpore in aliud.

Ceterum etsi eis, qui historiam litterariam inuentorum superioris seculi tractare cupiunt, tam utile videtur hoc opus, ut eo carere vix possint: tamen non dubium est, quin et apud hos, et apud alios lectores longe maiorem gratiam inuisset Cl. Editor, si indicem rerum et nominum hisce Voluminibus subiungendum curasset, sine quo plenus taedii eorum est usus; cum saepe plures paginae perlegendae sint, experimentis affectis et successu carentibus, narratiunculis, quales sermonibus familiaribus immiscentur, idonea ad fidem auctoritate destitutis, actis et gestis, quae scire neminis quidquam interest, velut quae ad electionem sodalium, ad oeconomiam societatis, ad huius modi alia, pertinent, refertae, antequam

quam legentium curiositati aliquid se offerat, scitu dignum et ex usu futurum.

X.

Verhandelingen uitgegeeven door de Hollandse Maatschappij der Weetenschappen, te Haarlem. Eerste Deel. Tweede Druk, te Haarlem by I. Bosch. 1755. 8. Eerste Stuk pag. 484. tweede Stuk pag. 321. non computatis praefatione et paginis 72. observationes meteorologicas complectentibus. tab. aen. 7.

i. e.

Commentarii Societatis scientiarum Harlemensis. Pars I.

Doctrinis bonis, in primis vero patriae suae utilibus, augendis symbolas suas conferunt viri eruditi, qui anno supra millesimum septingentesimum quinquagesimo secundo coierunt, prima vice, maii vicesimo primo eius anni consociati. Serenissimus princeps Arausionensis protectoris societatis titulo uti non dedignatus est. Lingua sibi vernacula utuntur, ut ciuibz suis in primis profint. Iam vero etiam versio germanica sub prelo fudat, cuius magna pars Cl. KAESTNERO debetur. Nos ordine scripta recensebimus.

1) *Calculus fractionum logarithmicum peculiaribus p. 1* signis faciliorem reddere nititur WILHELM OTTO REITZ, et de numerorum proprietatibus theorematum quaedam non inelegantia subiungit.

2) *De callo ossium observata* edit THOMAS p. 39. SCHWENKE. Praemissis Hamelianis de callo et ossi-

- p. 44. bus rubia tinctis, sua narrat *. Cuniculo trimestri, brassicae foliis et dauci radicibus flauis foliisque nutrito, augusti octauo die, anni millesimi, septingentesimi, quadregesimi noni, radium et ulnam pedis anterioris in medio transuersim versus inferiora diffregit; deinde pedem in directum extendit, et cuniculo, quo vellet, abire permisit. Animali vicesimo primo eius mensis occiso, callum satis durum reperiit, ut insistere pedi potuerit: remotis integumentis, vidit periosteum crassum fracturae superinductum, quod plicari aliquantum poterat in loco fracturae; vasa sanguifera oculus saltem nudus non delegebat, visae autem sunt fibrae quaedam, ex periosteum fracturam intrare; calli vero mutuus situs talis erat, qualis cartilaginum sibi adiacentium. Eodem die alii cuniculo eiusdem pedis unicum os eodem modo fregit, occidit vero tricesimo eiusdem mensis. Satis coaluerat os, ut insistere pedi animal potuerit: superius ad latus fracturae macula rubra sub periosteum conspiciebatur, et ipsa fractura adhuc rubebat, periosteum supra ipsam fracturam non adeo crassum erat, tendebatur vero supra fracturam membrana quaedam, veluti cellulosa, usque ad margines periostei diffracti.
- p. 46. Pluribus experimentis similibus comperit, periosteum semper cum osse diffringi, callum vero expectari non posse, ante quam periosteum fracturae denuo superinductum sit. In fetu primo membranam osseam, deinde cartilaginem, tandem os formari notum est. Ossa vero, quae integrum corpus non gerunt, diffracta etiam sine ferulis rursus coalescere, experimenta haec ostendunt; ceterum de fracturis sanandis nihil ex illis infert Noster. Callum ossis diffracti epiphyssi comparat, quae cartilagineam naturam diutius, saltem

* Quae noster b. IOH. BENI. BOEHMER, in Progr. de callo ossium, e rubiae tinctorum radicis pastu infectorum. Lipsiae 1752. 4. c. f. exposuit, eorum notitia videtur non peruenisse ad CL. SCHWENKE.

saltem donec uniatur, retinet, fibras autem osseas per longum satis tempus a fibris epiphyseos distingui posse, ostendit. Fracturae ossium, quarum margi-
 nes intermedii debite opponuntur, rursus coalescunt, siue intermediae partes omnes adsint, siue illarum aliqua ablata sit, siue periosteum etiam desit, quod in artubus conspicitur, quorum bina ossa diffracta sunt. Imo uno horum ossium saltem fracto, et festu-
 cis periosteum alterius intransibus, saepius columna ossea, ex osse laeso nata, vicino adcrescit. Costas etiam concretas Noster auditoribus suis ostendit. Hinc infert fetuum gemellorum ossa tenuia facile posse concreescere, monstris inde prodituris. Cum ossis portio periit, ex margine periostei fibrae osseae exeunt primo molliores, deinde paullatim indurescentes, aequae, ut carne ablata, proxima loca fibras carneas emittunt. Vt vero ex partibus animalium circa p. 49.
 trices excidunt, dum coriarii illas praeparant, ita callos, vel antiquissimos, ex ossibus excidisse militibus et nautis, scorbuto graui laborantibus, in Cl. AN-
 SON itinere narratur. Fibras calli diutius a fibris ossis distingui aequae, ac id epiphyseos fibris contingit, Cl. ROLFINK expertus est, cui dum sceleton compo-
 neret, callus magnus ex femoris osse diffracto excidit. Ossium vero tum incrementum, tum fracto-
 rum restitutionem, similibus naturae effectibus in reliquis corporis partibus similes esse animaduertit Noster. In iunioribus callus celerius nascitur, ob maiorem vasorum copiam in illis rumpitur periosteum, exeunte osse fracto, dum interius aliud formatum est. Ita puellae maxillam dextram inferiorem excidere vidit Noster una cum processu coronoidae, eam vero alia infra illam nata protruderat, quae artis auxilio ex ore extrahebatur. Ossa credit sub periosteo p. 53.
 crescere, ut, si illud desit, aliud ex marginibus eius enascatur, ex basi vero ossis fibras et vasa prodire, quae per os se extendant. Recedente lamina ossea,

subiacet periosteum festucae decidenti, tegitque os residuum. Ex his ergo infert Noster, periosteum esse organum illud, unde nascuntur fibrae osseae et cui adhaerent.

p. 56. 3) *De mari ad litora batauica adscendente, terris vero subsidentibus*, commentatur IOANNES LV. LOFS. Praecipitasse sententias ostendit Cl. LINNAEVM et MANFREDIVM, quorum ille ex suecicis obseruatis decrescere plurium saeculorum lapsu mare et a terris recedere, hic altius attolli ex italitis intulit. Est vero magni momenti haec disquisitio batauis. Mare certa lege adscendere negat Noster, saltem argumentis illorum, qui hoc statuunt, vim nullam inesse ostendit. Perire utique terras, ubi ventis vehementius commotum mare ad litora adlidunt, fundamenta illarum eluit, et ut in aquas cadant, efficit, sed has mutationes regulam, qua effectus per saecula edant, non tenere.

p. 94. 4) *Singularem casum pueri, cui ala molarum pneumaticae cranii et cerebri partem abstulerat, nullo virium animi detrimento, sanati*, refert I. H. SCHVTE, M. D. Historia est, quae Ill. ELLERO de animi facultatibus commentandi occasionem praebuit in scriptis Academiae Reg. Scient. Boruss. 1752. pag. 299. Hic exempla adfinia adiiciuntur, et infertur cerebri vulnera non semper lethalia esse, maximum illorum periculum esse a pure et sanguine residuis, putredinem efficientibus, trepanationem periculosam magis esse, quam utilem, si cranio cerebro impresso laesas animi facultates illibatas adhuc retineat, nec alia symptomata grauiora accedant.

p. 112. 5) *Saturninorum, quae vinis admixta sunt, detegendorum tutam viam* ostendit H. D. GAVBIVS. Plures morbi recentes Batauiam magis infestantes, in primis

primis co
non nulli
tamen et
uam vini
fini com
nullam a
mosellanc
rium, pl
rat, cont
mosellanc
re, aequ
rint, qui
rum, du
turninis
gia intule
Hockelii
pag. 78.
est. No
usus aliq
nit liquo
ex uncia
quae co
digerunt
miscelae
thargyr
autem
magnis
nanum
tis mis
et albe
tingitur
Aliarum
acerbic
stro no
illis ad
dit ver
adeo f

primis colica pictonum, vinis adulteratis adscripta a non nullis sunt. Hoc utcunque se habeat, certum tamen est, operae pretium facere, qui hanc nocivam vini miscelam detegere docet. Spiritum salis eo fini commendarunt plures, Noster vero comperit, nullam ab illo mutationem nasci in vino rhenano et mosellano, in quo ipse saccharum saturni, lithargyrium, plumbaginem, minium, magna copia solue- rat, contra acetum plumbi, adfuso vino rhenano et mosellano, turbari, lactescere, sedimentum depone- re, aequae ac si spiritus salis adfunderetur, ut errae- rint, qui phaenomena saturninorum in acidis soluto- rum, dum illis spiritus salis adfunditur, in vino, sa- turninis adulterato, etiam locum habitura, ex analo- gia intulerunt. Eodem fundamento nititur examen p. 119.
Hockelii in *Ephem. Nat. Curios.* Dec. III. ann. IV. pag. 78. oleo vitrioli rectificato usi, et aequae fallax est. Nec alcalicorum, quae etiam commendantur, usus aliquis est. Qui vino examinando vere conue- p. 120.
 nit liquor, est *atramentum sympatheticum*, ut dicitur, ex uncia auripigmenti et duabus unciis calcis viuae, quae comminuta in duodecim unciis aquae pluviae digeruntur, conficiendum. Successit praeparatio, si miscelae huius guttae quaedam aceto plumbi aut li- thargyrii instillatae, ut nigrescat, efficiant. Seruari autem debet in vasis vitreis, bene clausis, non adeo magnis, quia non saepe aperienda sunt. Vinum rhe- p. 122.
 nanum et mosellanum, purum, instillatis aliquot gut- tis miscelae huius in cyathum semiplenum, turbatur et albescit, adulteratum fusco et nigrescente colore tingitur, magis saturato, quo plus saturnini inest. Aliarum materiarum, quibus oenopolae utuntur, ut acerbioribus vinis dulcedinem concilient, nulla No- stro nota est, eadem phaenomena exhibens, ut ex illis admixtio saturninorum tuto colligi possit. Ad- dit vero adulterationem vini hoc modo factam, non adeo frequentem esse, ut aliqui credunt. Refert Cl. p. 125.

COHAVSEN monachos in monasterio quodam treuirenſi colica pictonum miſere fuiſſe vexatos, quod butyrum in vaſe plumbeo diutius ſeruatum comederant. Noſter vero ait, lue in pecora graſſante, eo malitiae progreſſum quempiam, ut ſaturninis pondus butyri auxerit. Hoc ſi factum eſſe metuatur, idem examen commendat; butyrum purum cum atramento ſympathetico in mortario vitreo tritum, colorem nihil mutat, ſaturninis commixtum rurfus nigreſcit et lutum velut exhibet.

P. 127. 6) *De latitudine in mari extra meridiem inuenienda* commentatur CORNELIVS DOVWES, methodum tradens, quae et captui nautarum accommodata et expedita eſt, illamque prolixè illuſtrans.

P. 157. 7) *De fungo uteri ſanato* refert PETRVS SAN-
NIE. Qui aprilis decimo quinto die, anno ſupra mil-
leſimum ſeptingentefimum triceſimo ſeptimo, ad ae-
grotam vocatus, quae tribus aut quatuor annis con-
tinuo fere fluxu ſanguinis laborauerat, maſſam mol-
lem, partim vaginam occupantem, partim ex ea
pendentem, reperiit, pugni magnitudine, pyri craſ-
ſioris collo inſtructi figura, ex fundo uteri, a collo,
quantum coniici poterat, digitalis diametri pen-
dentem: Eam filo ſericeo contorto, quam fieri po-
terat, altiffime ſubligauit, ſicque verſus exteriora
traxit, caute tamen, ne abruptam noua haemorrha-
gia ſequeretur, paullo enim ante procidente hac maſ-
ſa, femina haemorrhagiam experta, viribus erat
quam maximè proſtratis. Sic fungi huius pars ſupe-
rior una cum fundo uteri ad vaginam deducebatur,
partibus a fluxu ſanguinis continuo flaccidis. Se-
cundam ergo ligaturam operoſius prope fundum ute-
ri applicauit; primam autem ſoluit, vinculorum ſe-
cundae extremis ex vagina propendentibus, ut ulte-
riori uſui adhiberi poſſint. Remediis et diaeta robo-
rantibus

rantibus adhibitis, enemate, quod roboraret, et iniectionibus, quae separationem adiuuarent, gangraenamque impedirent, in usum vocatis, horarum quadraginta et octo spatio fungus separatus decidit, ne minimo quidem fluxu sanguinis subsequuto. Pondus erat quinque unciarum, magnitudo pugni parui. Femina partus perfectos quatuor ediderat, abortibus non computatis. Vterum exulceratum iniectionibus sanauit, effecitque, ut adhuc, dum haec scripsit, bene valuerit. Menstrua integrum fere annum post cessarunt, deinde redierunt, ordine sanis consueto. Resecto fungo, haemorrhagia aegrota periisset, ligatione vero fungos plures feliciter se sustulisse Nolter adserit.

8) *De natura et effectibus electricitatis agit* 10.p.267.

ENGELMAN. Ex vitro, quod fricatur, ignem electricum exire ostendit, cuius locum perpetuo occupet alius ex manu fricantis. Haec autem accuratius explicat, et experimentis electricis illustrat notis illis, sed sententiae suae suffulciendae idoneis, quae cum omnia hic describere non liceat, parum gratiae a lectoribus nostris inituros nos veremur, si systema effectuum electricorum explicandorum, quod Cl. Auctor excogitauit, argumentis suis destitutum exhiberemus.

9) C. C. H. *van der AA media* examinat, quibus, p. 329. quorundam iudicio, *uti DEVS potuisset ad lapsum protoplastorum impediendum.* Ostendit autem, nullum eorum, quae excogitari a nobis possunt, iustum Deum, sapientem atque benignum, qualem esse scimus, decere, ut sic philosophia verior causam Dei, lapsum permittentis, tueatur.

10) *Mercurium in disco solis, maii 6. 1753.* Lug. p. 372. duni Batauorum obseruauit IOHAN. LVIOFS.

P. 379. 11) IOHAN. LVLOFS observauit *eclipsin solis*
octobris 26. 1756. et

P. 382. 12) *Venerem a luna testam, iulii 27. 1753.*

P. 385. 13) *De electricitatis usu in sanando affectu paralytico-spasmodico* refert Cl. ALLAMAND, Prof. Lugd. Bat. et similia addit Cl. I. D. GAVBIUS, Prof. Lugd. Bat. Puella tredecim annorum, sola domi sedens, porta vehementer pulsata, perterrefacta accessiones epilepsiae sensit, sanguine misso sedatos, illorum vero loco, dimidium corporis affectus ille, quem diximus, occupauit, ad epilepsiam proxime accedens; Cl. BYLEVELT tamen, peritus medicus, a paralyti liberauit, nisi quod spasmus linguam adhuc teneret, in ore immobilem, apice linguae versus interiora reuoluto, ut difficulter posset prehensa extendi, et sibi

P. 388. commissa velut elater rursus curuaretur. In hoc statu lingua per menses quatuor manserat, aegra obmutescente, exceptis duabus aut tribus horis, quibus ipsi usus linguae relictus erat. Corpore ceterum valebat, nullis symptomatibus epilepticis per tres septimanas ingruentibus, ut localis morbus videretur, succussibus electricis forte tollendus. Scintillas igitur e lingua elicuit Cl. ALLAMAND, paullatim fortiore. Haec cum ter repetisset, hora dimidia quauis vice, mouendi vis aliqua linguae rediit. Quinto die in fornicis figuram curuare puella linguam potuit, apicem tamen adhuc non poterat in rectum extendere. Operationibus electricis decies repetitis, in directum omnino extendere linguam poterat, duodecimo die ex ore protrudere, duobus diebus post maxillae superiori apprimere, simul balbutire, proximo die literas singulas distincte pronunciare. Viginti operationibus, linguae flexibilitas sua restituta est, et iam loquitur, etsi tardius, quam ante, ita tamen, ut linguae vitium nullum esse appareat. Paulo post rursus

sus terr
 simul p
 lorem a
 scintilla
 linguam
 manu

MAND
 tatis ad
 ginti an
 credunt
 in para
 conant
 manibu
 ne quic
 quare
 Hoc m
 millefi
 stricita
 Amste
 KLEY
 gitor
 adfect
 sunt,
 supra
 septim

I
 menta
 ta fun
 prou
 huius
 1752
 torum
 tae su
 Harle
 bitae
 lestiu

sus territa epilepsiae accessum sensit, linguae usum simul perdens, illum tamen mox recuperans. Dolorem ab experimentis nullum sensit, nisi puncturas scintillarum elicitarum, nullum, cum primum ipsa linguam extenderet, nullum etiam, cum ante alius manu prehensa extendebatur. Addit Cl. ALLAMAND, Petropoli sibi scriptum esse, de vi electricitatis ad guttam serenam tollendam, qua femina viginti annorum plures annos coecutiuerat. Ceterum p. 393. credunt Bataui primos se electricitatis felices effectus in paralyti sananda vidisse, idque hac historia probare conantur. Feminae cuiusdam brachia ambo cum manibus a subito terrore adeo paralytica erant, ut ea ne quidem tubo ferreo machinae electricae appropinquare posset, sed sustentaculo essent imponenda. Hoc morbo cum integrum annum laborasset, anno millesimo septingentesimo, quadragesimo sexto, electricitatis ope restituit IACOB HERMANN KLEYN Amstelodami, ita, ut recte postea valeret. Cl. KLEYNII epistolam hac de re exactius edit; intelligitur vero, vel nobis tacentibus, scintillas ex locis adfectis esse eductas. Haec igitur integro anno acta sunt, ante quam Cl. IALLABERT, decembri anni supra millesimum septingentesimum quadragesimi septimi, similia Geneuae tentaret.

14) *De usu observationum meteorologicarum com-* p. 398.
mentatur IO. NOPPEN. Praeter ea, quae satis nota sunt, theologicum etiam usum reperit in libera et prouida tempestatum dispensatione; simul prodeunt huius viri observationes trium annorum, 1751. 1752. 1753. caloris, ponderis atmosphaerae, ventorum, pluuiae deciduae, et euaporationis. Habitaetae sunt in domo *Swaneburg* appellata, inter lacum Harleensem et *YE* sita. Ternae singulis diebus habitae sunt observationes, adiiciuntur meteora et coelestium adspectus in eorum gratiam, qui his vim aliquam

quam tribuunt. Animus vero est Nostro, haec per integros nouendecim annos continuare, quibus nodi lunae periodum suam absoluunt. Tres annos, qui iam prodeunt, ita imprimi curauit societas, ut partibus huius sectioni secundae inseri possint, vel separatim seruari, et futuri anni, dum prodibunt, illis adiici.

P. 414. 15) *De paralyfi, aegra in curru uecta sanata*, refert THOMAS SCHWENKE. Feminae latus dextrum paralyticum erat. Illa, cum remediis omnibus frustra tentatis optaret, ut curru ueheretur, composque voti fieret, redeunte curru domum, succuti genu paralyticum sensit cum vehemente dolore, quasi globus candens illud transiret. Cessauit vero dolor et res in pristinum statum rediit. Sequenti die, idem remedium rursus tentatura, currum ire iussit versus locum, horae itineris pedestris a domicilio suo distantem, duplo scilicet viae eius, quam primo die emensa erat: viam vero elegit lapidibus asperam. Dum uehebatur, ingentibus doloribus in artubus aegrotis affecta mente linquebatur. Post reditum, manum mouere potuit, nihil brachii vel pedis. Tertio die rursus viam longiorem emensa, et dolores in locis affectis perpessa, ipsa ex curru exsiliit, a paralyfi omnino libera. Tam subitum motus hic auxilium fuit.

P. 417. 16) *Mercurium maii 6. 1753 in sole vidit* Hagae comitum PETRVS GABRY.

P. 426. 17) IDEM *meteoron solem cingens cum parheliis* depingit.

P. 429. 18) IDEM *eclipsin solis octobr. 26. 1753.* obseruauit.

P. 433. 19) *Eadem phaenomena Harlemi et in loco Krommenie* obseruata describuntur. 20)

20) *De iusto pretio conatibus humanis statuendo, ad p. 436.*
Ecclesiast. cap. IX. v. 11. differit C. C. H. van der AA.

Sectio II.

1) *Commentarius, quo methodi variolas per infi-* p. 1.
tionem communicandi defensio suscipitur, probarique ten-
tatur, conscientiae labem inde nec contrahi, nec religio-
nis leges violari. Auctore CAROLO CHAIS. Qui
quidem commentarius hic gallice editur, adiecta ta-
men legitur quoque versio hollandica. Eorum omni-
no cum laude se iungit numero Cl. Auctor, qui prae-
iudicia, ulteriorem utilissimi illius inuenti progressum
retardantia, oppugnare atque refellere, huc usque
conati sunt. Plurima igitur ad hunc finem pertinen-
tia collegit, quae medici circa hanc artis suae partem
occupati obseruarunt, publicique iuris fecerunt.
Postquam igitur argumenti, quod pertractat, graui- p. 6.
tatem, insignis nimirum hominum multitudinis con-
seruationem, explicuit, ipsamque illam methodum
non licitam solum, sed et eius notitiam inter illa do-
na referendam esse probauit, quae prouidentia diuina
nobis concessit, quibus nos a periculis atque damnis,
quae naturales minantur variolae, tueri possimus:
ea recenset, quae de origine huius operationis chi-
urgicae constant; ipsam porro illius praestandae do-
cet simplicitatem facilemque obseruandi regiminis
modum, multaque alia, quae illam comitantur, com-
moda, quibus saepius carere debent, qui aliis morbis
ex improviso et praeter opinionem corripuntur, v.
c. selectum prudentis medici, conuenientis anni tem-
poris, aetatis, necessariam praeparationem, euita-
tionem aliorum morborum, alias facilius variolis su-
peruenientium, et quae longe plura sunt; egregium
deinde maximumque demonstrat usum inde exspe-
ctandum, perque multiplicem ideo ex multis aucto-
ribus collectam comprobat experientiam, decimam
scilicet, vel certe decimam quartam omnium, qui
terrarum

terrarum orbem habitant, hominum partem conseruari posse, qui alias a variolis, per naturalem viam illos tentantibus, e medio tollerentur; quid? quod eorum, qui ab isto morbo pereunt, numerus eo minor fiat, quo maior ars colitur atque perficitur. Quibus omnibus probe excussis, ipsa Cl. Auctor aggredditur praeiudicia, ex doctrina potissimum morali petita, ratione officiorum, quae et sibi, et vitae sociis, et ipsi Deo, summo omnium rerum humanarum arbitro, quilibet homo debet. Proponit omnino hasce contra hanc medendi methodum factas opiniones summa, qua comprehendi possunt, veritatis specie; summo tamen etiam iudicii acumine, et simul modeste et ita soluit atque refellit, ut veritati inde clarior oriatur lux, eiusque veri et candidi amatores eo certius conuinci possint. Quum omnia tamen de illa re hic loci dicta et recensitionis limites facile excedant, neque prorsus sint incognita, neque ad institutum nostrum stricte pertineant: ad ipsum librum lectores nostros eorum cupidos ablegamus.

p. 102. Commentarium illum antecedentem excipit *epistola* eiusdem Auctoris, ad Cl. THOMAM SCHWENKE, Med. Doct. et Anatomiae Professore Hagae Comitum constitutum, data, qua is supplementi loco ad illum referendi non nulla insuper expendit atque confirmat momenta, a Cl. KIRKPATRICK iam discussa; quorum primum concernit indices aegrorum, quibus variolae per artem communicatae fuerunt. In illis nimirum conficiendis isti, quibus ab initio huius artis adhuc rudioris inferebantur variolae, ab iis separari debent, qui nunc, arte et perfectiore et tutiore reddita, earum morbo inficiuntur. Porro in diiudicandis illis indicibus obseruandum est, multorum, qui feliciter artificiosum hunc morbum superarunt, nullam saepe in iis fieri mentionem. Optandum denique est, ut proximas visas mortis causas sedulo inuestigent et adnotent medici in illis aegris, qui

qui durante ipso morbo pereunt. Ex obseruatis enim hisce apparebit clarius, mortem ab aliis causis accidentalibus, non facile autem a variolis, prouenire solere; vel certe iacturam, si qua fiat ab hocce morbi genere, fere nullam haberi posse ratione illius, quam efficit ille, qui via naturali atque spontanea homines aggreditur. Probe tamen adnotari debet, felicem operationis euentum dependere ab accurata illa cura, quae aegrorum antea, quam ipsi subiiciantur, habere debet medicus, ut miasma non nisi in corpus iam sanum inferatur. Eam quoque ob causam alii iam duplices semper optarunt indiees, unum eorum, qui, corpore antea rite et optime praeparato, alterum vero eorum, qui, absque accurata praeparatione, morbum susceperunt.

Alterum, quod considerat Cl. Auctor, momen. p. 112. tum respicit illum metum, quem permulti habent, ne reuertantur variolae in iis, qui eas per artem iam olim experti fuerunt. In praesenti tamen exemplum certum datur adhuc nullum; et illud certe verum est, iis, qui insitis laborarunt variolis, non maius earum forte redeuntium imminere periculum, quam aliis, qui per contagium eas susceperunt. Qua occasione memoratu dignum alicuius puellae Londinensis narratur exemplum, cui miasma variolosum applicatum fuerat, quae vero, morbum respuens, post breue tempus dimidia nempe hora minus, filum illo pure infectum deripuit, nihiloque minus omnibus variolarum symptomatis correpta fuit.

Repetuntur denique ea, quae Cl. KIRKPATRICK p. 115. protulit ad refutandam eorum opinionem, qui alios morbos transferri posse putent, illis forte simul inhaerentes, e quibus variolarum morbo decumbentibus depromitur materies, qua alii inficiantur. His tamen recensendis nunc supersedemus, quum ea iam

olim ex egregio ipsius Cl. Auctoris libro retulerimus *.

p. 122. Sub finem denique narrat Cl. Auctor ab amico quodam, qui per aliquot annos in regno Bengalae commoratus fuerit, sibi esse relatum, insitionis operationem ibi a longo iam tempore esse in usu, ita, ut medici filum sericum contortum et materie, ex pluribus pustulis variolosis collecta, imbutum, et in ea conseruatum, immittant per acum, huiusque ope per integumenta vel brachii vel surae traiciant, sicque morbum excitent. Medicus etiam Bengalensis quidam, qui hac ratione in duobus infantibus anglicis fecit variolas, amico illi dixit, se usui adhuc adseruare pus variolosum, quod auus, quin et proauus suus iam olim collegerint. Alia insuper huc pertinentia ex India orientali sibi enunciatum iri sperat Cl. Auctor, quibus ipsius huius operationis origo forte clarior certiorque fiet.

p. 283. 2) Cl. ABRAHAMI KAAVV BOERHAAVE *observationes frigoris* exeunte anno 1748 et primis diebus 1749 stil. vet. eduntur. Habitaes sunt Petropoli thermometro, quod artifex amstelodamensis *Print* confecerat.

p. 285. 3) *Observationes caloris* eduntur, in naue ad Indiam orientalem profecta, thermometro eiusdem auctoris adhibito.

p. 288. 4) *Historiae pueri Cliuensis* ** additur a 20. iulii 1752 ad septembr. 25. 1753, quo haec prodierunt, egregie valuisse, corporis robur consequutum esse et ingenii viribus pollere.

X 2

4) Prae-

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. Part. I. p. 125 seqq.

** in Sect. I. n. 4. p. 94.

5) *Praemium* proposuit societas anno 1753. ei, p. 289. qui optime describeret, quantum flumina Bataviae in cursu suo subsidentibus arenis et luto paulatim impediuntur, et quibus mediis auxilium ferri possit. Vicit MELCHIOR BOLSTRA, Geodaeta tractus rhemani (*rhymland*), statum autem fluuiorum, Rheni in primis, Meredae et Waselis tabulis depictum sistit; *canalem pannerdenssem* improbat, et quo modo emendari possit, ostendit. Praemium, quantum ex praefatione sectionis primae intelligimus, ab ipsius societatis munificentia proficiscitur. Numus aureus est, cuius margini nomen eius, qui meruit, annusque victoriae addi debet. Depictus hic sistitur, altera facie religionem et libertatem arae adsidentes exhibens, addita epigrapha: *Deo et patriae*; altera Harlemum e longinquo spectandum, in primis autem veritatem, quae sinistra palmam tenet, dextra protensa lauream; epigrapha est: *optime meritis*; in segmento inferiore legitur: *Societ. Scient. Holl. Praemium*, et sculptoris nomen *I. G. Holtzhey fec.* De pretio nunquam nihil nobis constat, id societas procul dubio indicavit in scripto singulari de hoc praemio emisso, quod nos non vidimus.

XI.

Histoire de l'academie royale des sciences et belles lettres année MDCCLIV à Berlin chés Haude et Spener. 1756. 4. alph. 2. pl. 21. tab. aen. 20.

h. e.

Historia academiae regiae scientiarum et bonarum literarum anni 1756. Berolini etc.

Quae in hoc volumine continentur momenta, physico-medicum scopum spectantia, sequentia sunt:

X 2

1) Ob-

P. 3.

1) *Observationes de vasorum cupreorum usu domestico noxio habito.* Auctore Cl. ELLERO. Cum paucis abhinc annis vasorum ex cupro confectorum usus noxius ac periculosus, quin et venenatus, a variis fuerit perhibitus, in omni fere Europa haec opinio pro certa assumpta, multique in summum suae sanitatis metum sunt coniecti. Quia vero perpauca rem ita tractarunt, ut certis ac veris experienciis suam probarent hypothesein, cumque sine noxa per triginta, et quod excurrit, secula vasa cuprea ad varios usus et culinarios et medicos adhibita fuisse perpenderet Cl. Auctor, e re ipsi visum fuit hoc argumentum paulo curatius disquirere, et numquid inde sit metuendum, declarare. Paucis igitur disserit de ortu cupri, et de variis usibus, ad quos a veteribus hoc metallum fuit assumptum, ad rem scilicet nummariam, sculpturam, et ipso diuino numine praecipiente, ad varia utensilia in foederis tabernaculo, quin et ad ipsam internam salubrem admodum et ab HELMONTIO uniuersalem dictam medicinam. Cum tamen neutiquam sufficere videantur monumenta historica, ad omne praeiudicium extirpandum, satius duxit Cl. ELLERVS prius, quam usum vasorum cupreorum vel perniciosum vel innoxium praedicaret, ex institutis chemicis periculis in naturam cupri penitus inquirere. In genere igitur primum de omnibus metallis agit, quae, ut constat, si pura sunt ac nativae, quanquam in scorbem minutissimam redacta, a nostra salua nec aliis nostri corporis humoribus, nisi morbo corrupti ac acres facti fuerint, vix mutantur ac solvuntur. Soluta vero vel et in sal suum, vitriolum quod vocant, mutata, sanguinis massae indeque secernendis humoribus facillime admiscuntur. Probat id mercurii usus, qui si purus ac vivus in variis morbis magna saepe dosi ingeritur, tutum satis ac salutare sistit remedium, cum e contrario in acidis yariae indolis solutus, venenatam prorsus induat naturam, ita, ut in forma praecipitati

cipitati rubri, turpethi mineralis, sublimati corrosiui ob vim causticam ac rodentem vix externe, nunquam interne exhiberi possit. Ex quibus colligit, omnem metallorum vim venenatam a dissoluentibus dependere, quibus in sal siue vitriolum suum conuertuntur. Accedit ad haec aliud experientia probatum phaenomenon, quod nimirum ad coquendam cereuisiam, ad conficienda in officinis pharmaceuticis rob, extracta, potiones et ptisanas, ad depurandum sacharum adhibentur vasa cuprea vel ex orichalco parata, sine eo, quod medici ullam noxam in eius modi praeparatis succis vel gustu, vel colore, vel in effectu detegere possunt. Vt tamen et ipse certior fiat, et alios de falsa hac praeconcepta opinione conuincat, desumpsit varia ex vegetabili ac animali regno fluida aequae ac solida, et ea in vasis cupreis coquendo detegere annisus est, num quid metallici in coctione abraderetur. Fluida hoc modo praeparata sola euaporatione, spissiora vero et solidiora vera calcinatione examinavit. Quae igitur descripsit, nunc paucis allegabimus. Salis communis unciae quatuor cum aquae depuratae libris quinque in vase cupreo coctae, et euaporatae exhibebant puluerem, ex quo acetum destillatum viginti grana aeruginis separabat; in vase orichalceo eadem quantitas cocta, nihil cuprei, nisi nubeculam in liquore viridescentem, ostendebat. Cereuisia bene lupulata per horae spatium cocta, nec aceto vini, nec spiritu salis ammoniaci affuso, cupri, praesentiam prodebat, id, quod et in lacte et in vino gallico eueniebat.

Carnem bubulam* additis vegetabilibus, brassica p. 13. scilicet ac rapa, in vase cupreo coxit, et inde separavit

X 3

* Nobis tamen constat exemplum, carnem bubulam cum vino et aceto vini in cupreo vase coctam, aeruginis colore tinctam, saporis subadstringentis noxique effectus fuisse repertam.

uit contorquendo omne fluidum, quod calcinatum et cum spiritu salis ammoniaci ebulliens, ne vestigium quidem cupri latitantis ostendit. Id, quod et cum pomis ac pyris aliisque vegetabilibus euenit. Cum vero sibi persuaderet, forsan ea vegetabilia, quae sal quoddam volatile continent ad alcalinam indolem pronum, posse aliquid cupri dissoluere; cepas, alium, armoraciam, carnibus addita coxit, nec tamen soluti cupri indicium obtinuit. Rob sambuci in vase cupreo confectum ac calcinatum, spiritu salis ammoniaci disquisitum, ne minimam particulam metalli continebat. Nec in piscibus, multo sale addito coctis, nec in coffeae potu, in vase cupreo confecto, quicquam cuprei detegere potuit. Cum vero aqua simplex cum salis copia, ut supra dictum fuit, magnam satis quantitatem cupri solueret, mirum videbatur Auctori, quid sit, quod carnes variae et pisces cum eadem salis portione, per longius temporis spatium coctae, eius modi solutionem haud efficiant: quod tamen ab admixto carniū mucilaginoso ac gelatinoso principio fieri putat, quo salis acredo inuoluertur, eiusque in metallum actio impediretur.

Ex his omnibus satis superque patere putat Cl. Auctor, quam sibi finxerunt plures Auctorum, opinionem de noxia, imo venenata cupreorum vasorum ad usus domesticos indole, vanam esse, nec veris superstructam principiis. Taxandos igitur affirmat eos, qui nullis institutis experiētiis solum modo contenderunt hanc hypothēsin, et ita societati humanae imponere nulli dubitarunt: cum quidam eo usque processerint audaciae, ut aquam puram, per nychthemeri spatium in vase cupreo asseruatam, pestiferam indolem acquirere audacter affirmarent, quod tamen neutiquam, accuratissimis licet experimentis institutis, Cl. Auctor detegere potuit.

2)
digena
ficiendi
possint
cum
autem
ingen
da ne
opera
didit
quod
com
inuer
in lo
sint
di,
getal
tibus
redd
stro
geta
ne;
riur
his
ra,
deb
ber
Et
pr
m
fu
ge
q
a
it
P
f

2) *Necessariae ad cognoscendas plantas diuersas in p. 16.*
digenas, regulae, quarum usus, esse possit in coriis con-
ficiendis, et quae loco quercuum atque exoticarum rerum
possint adhiberi. Auctore Cl. GLEDITSCH. Quer-
 cuum cortices ad praeparanda coria adhiberi, hunc
 autem usum, quum magna earum copia requiratur,
 ingentem simul ligni, adeo ad vitae nostrae commo-
 da necessarii, destructionem efficere, nemo nescit,
 operae itaque pretium se facturum esse prouide cre-
 didit Cl. Auctor, si aliquod proponeret remedium,
 quod omnibus simul medeatur, inde metuendis, in-
 commodis. De eo enim est quaestio, numne etiam
 inueniantur indigenae et ubiuis obuiaae plantae, quae
 in locum vel iam usitatarum, vel peregrinarum pos-
 sint surrogari. Sunt autem varii coria facendi mo-
 di, quorum non nulli ex minerali regno, alii ex ve-
 getabili eius modi postulant auxilia, quibus median-
 tibus possint fila cutanea densa et ad varios apta usus
 reddi, de hac posteriori specie potissimum nunc No-
 stro sermo est. Quatuor diuersa corii genera per ve-
 getabilia praeparantur, nempe: 1. corium commu-
 ne; 2. corium vaccinum; 3. aluta (*Corduan*); 4. co-
 rium turcicum (*Maroquin*). Lixiua vegetabilium
 his producendis adhibentur vel frigida vel calida, prio-
 ra, ut ut maxime usitata, lentius, posteriora citius
 debitum huncce effectum edunt, modi vero adhi-
 bendi generalem quandam notitiam exhibet Cl. Au-
 ctor. KLEINIUS quidam nouem iam genera noua
 praeparandi corium, singulari ad academiam dato com-
 mentario, exposuit, simulque specimina felicitis succes-
 sus exhibuit; facta autem est illa praeparatio per ve-
 getabilia, penes nos occurrentia. Vegetabilium ita-
 que disquisitionem instituens Noster, plus quam sex-
 aginta iam, huic usui apta inuenit, quae iisdem in-
 struantur, ac quercus, gallae, sumach, cet. princi-
 piis. Sunt illa, quae attendi merentur, principia
fixa, actiua: terreo-gummosa, vel terreo resinoso-
 gum-

gummosa. Priora inodora, gustu acria sunt, proportio varia est, posteriora simul alias moleculas admixtas habent, ut oleosas volatiles, seu principium, quod vocat Cl. Auctor, *vaporoso-spirituoso-aethereum*. Porro chemico igne plantas disquisiuit, principiorum proportionem determinauit, simulque ponit, ex disquisitionibus similibus veram plantae in arte coriaria utilitatem cognosci posse, et quae prae altera praerogatiuam mereatur: immo actionem quoque inde in coria posse intelligi. Solubiles scilicet et actiuas vegetabilium moleculas, aeris accessu, vaporibus, aqua, maceratione, caloreque separari, hinc faciliorem eas in cutem praeparandam ingressum inuenire, et sine eo, ut animaduertatur, mutationem efficere. Ne fusiores simus, inter alia characterem, ex quo plantam ad dictum iam scopum adhiberi posse cognoscitur, certum ponit in mixtione vitrioli martis cum puluere vel decocto talium plantarum. Potest autem vel mars solui et commisceri, vel contra, tunc enim in mixta massa exsurgit color rutilans, vel profunde ruber coeruleus vel niger, qui ex principiis chemicis aptitudinem plantae sufficientem declarat.

p. 31. 3) *Tentamina, quae spectant ad regenerationem aluminis ex terra sua propria, per acidum vitriolicum separata; adiectis quibusdam compositionibus artificialibus aluminis, ope aliarum terrarum dictique acidi.* Auctore Cl. MARGGRAF. Conueniunt auctores in eo, quod alumen conflatum sit ex acido vitriolico et terra quadam peculiari; discrepant tamen quam maxime in constituendo genere huius terrae, quam Cl. STAHL ad cretaceas, Cl. POTT ad argillaceas, Cl. NEVMANN ad calcareas retulerunt. Vt igitur componeret hanc litem, certoque definire posset huius terrae naturam, accuratissimo chemico examini subiecit eam Cl. MARGGRAF. Duplici modo separauit hanc aluminis terram ex sale ipso, cum aliam

ex aluminis crudi solutione, in aqua feruida facta, ope
 alcali fixi praecipitauerit et siccauerit; aliam vero cal-
 cinando praeparauerit, qua encheiresi, expulso, for-
 tioris ignis auxilio, acido, terram acquisiuit residuam.
 Has utrasque terras variis disquisiuit experimentis,
 quorum tamen effectus in utrisque eisdem fuisse sta-
 tim sub initio monet. Huius ergo terrae certam
 quandam copiam admiscuit spiritui vitrioli, quae,
 quamuis in principio non efferuesceret, tamen cum
 acidum propius ad saturationem accederet, vehe-
 menter et cum insigni calore ebulliebat. Haec solu-
 tio euaporata et frigefacta crystallos quidem depone-
 bat, neutiquam vero et figura et consistentia alumen
 referentes. Nec alius erat effectus, quamuis ad ru-
 bedinem usque calcinauerit terram, vel loco spiritus
 ipsum vitrioli oleum affuderit. Ex mente igitur Cl.
 POTT, quid argilla cum acido vitriolico mixta ef-
 ficeret, tentaturus, subtilissimas purissimasque argil-
 las varias, cum oleo vitrioli in retorta ad siccitatem
 destillauit; residuum soluit in aqua ebulliente, solu-
 tionem artis lege crystallisauit, et eundem, ac in prae-
 cedenti, expertus fuit effectum, qui idem erat in ar-
 gillis fortissime calcinatis. Cum itaque deesse ipsi
 aliquid adhuc videretur, ad consuetas encheireses
 confugit, et addito alcali fixo vel et volatili praeci-
 pitauit soluta in aqua salia, ex praecedentibus acquisita,
 et tunc ex omnibus his verum, purum, in nitidas cry-
 stallos formatum alumen obtinuit. Non vero omnis
 argilla in acido soluebatur, sed circiter ex uncia una
 argillae purae, oleum vitrioli drachmas duas cum
 scrupulo uno terrae aluminaris educebat, ut igitur
 pateret, inesse quidem terris argillaceis terram alu-
 minis propriam, attamen diuersam eam esse et ab
 argilla vera et a calcareis glebis, quod ulterius in se-
 quentibus demonstrare annititur. Paucis tandem ex-
 plicare studet, cur addito opus sit alcali in praepara-
 tione aluminis, et qui fiat, ut nullas crystallos sine

eius miscela obtineamus. Putat nimirum alcali hoc additum destruere certam partem pinguedinis tenerioris, in lixiuio aluminis deprehendendam; vel et saturare acidum, quod ob nimiam copiam crystallisationem impedire ipsi videtur. Varias demum alias terras ad argillaceas referendas schisti siue fissilis lapidis e. g. in examen vocauit, et ex his aequae, ac ex supra dictis, alumen parauit; quod tamen cum bolo alba et creta hispanica nullo modo efficere poterat.

- P. 41. 4) *Continuatio experimentorum de terra aluminis.*
 Auctore eodem CL. MARGGRAF. Cum affirmarit in praecedentibus, terram aluminarem, quamuis argillis insit, diuersam tamen ab illis prorsus esse, atque peculiaris omnino indolis, nunc variis experimentis institutis, hoc suum assertum probare conatur. Adhibuit ad has experientias terram, ex alumine praecipitando separatam ac edulcoratam, in qua, cum in acidis, potissimum mineralibus, eam solubilem penitus deprehenderit, indolem quandam alcalinam detexit. Nec tamen eam calcaream dicere audet, quia cum acido vitrioli alumen, minime vero, ut reliquae, calcarearum, selenitidem producit. In nitriacido cum magna incalescentia soluebatur, quae solutio saturatissima, cum aqua simplici diluta et filtrata, nulum sal in forma crystallina praebebat, sed magma illud exsiccatum ac aeri liberiori expositum deliquiscebatur, eundem in modum, ac aliae calcareae terrae in nitri spiritu solutae. Neutiquam vero hic liquor affuso acido vitrioli praecipitatum seleniticum efficiebat, sed illud in aqua facillime soluebatur, et tunc addito alcali in aluminis forma apparebat. Praeter ea haec solutio in aere facta, in retorta vitrea destillata, reliquit veram terram aluminarem, quae tamen, summo licet igne tosta, neutiquam BALDVINI phosphorum sisteat, quem conficere solemus ex terris calcareis, cum acido nitri solutis. In salis acido omnia
 eodem

eodem modo eueniebant, et remanebat terra aluminaris in forma aluminis usti in retorta, nec tamen fundi poterat, ut sal ammoniacum fixum. Idem fere euentus fuit, si cum acidis vegetabilibus vel animali, aceto, crySTALLIS tartari, sale acetosellae, succo citri, acido formicarum disquisita fuit terra, quae omnia cum calcareis terris sal medium crySTALLISATUM efficiunt, cum nostra vero terra omnem crySTALLISATIONEM respuunt. Addidit sal ammoniacum huic terrae et ex retorta destillans sperabat, fore, ut acquirat spiritum urinosum. Sed spes fefellit, cum loco spiritus alcalini, acidum salis ammoniaci separatim prodiret, ex residuo vero soluto in aqua, alcali fixi ope nihil aluminis praecipitaretur, sed liquor limpidus maneret. Nitro aequae ac salis communi mixta haec terra ex utroque acidum latitans expellebat, et ex harum praeparationum residuis magna adhuc copia et nitri et salis communis educi poterat. Cum alcali fixo mixta, et summo ignis gradui exposita, non exacte fundebatur, nec causticam acquirebat indolem. Calcinata terra aluminaris fortiter, cum aqua adfusa non, ut mos est calcareis, efferuescebat; nec cum sulphure in aqua cocta, sulphur soluebat; nec, ut cretae aut calcareae terrae, ex cinnabari in forma sua mercurium restituebat. Quae cuncta experimenta quoque cum ea terra instituit, quam calcinando ex alumine parauit, nec tamen alium effectum vidit: unde pro certo affirmat, hanc terram, basin aluminis constituentem, in calcarearum nequam esse recipiendam numerum.

5) *Continuatio ulterior disquisitionis terrae aluminaris* p. 51.
 ris, eodem Auctore. Addit plures adhuc cum dicta saepius terra institutas experientias; quarum aliae cum salibus reliquis, tartaro vitriolato, sale mirabili GLAUBERI, factae, nullam in terra hac mutationem efficiebant; borax vero admixtus et cum ea fusus massam

massam quandam vitream producebat, quam et urinosum sal fusibile sistebat. Cum arsenico mixta et destillata, ipsius colorem non inquinabat, cum e contrario calcareae terrae gryseum colorem ipsi concilient. Aeri exposita haec terra bene exsiccata augebatur in pondere, quod forsan ab acido vitriolico, ipsi sese insinuante, dependere autumat Cl. Auctor. Variis quoque terrarum speciebus admiscebat hanc nostram terram, ut, quamnam earum admixtione indueret, qualitatem perspiciat. Cum sabulo purissimo mixta, neutiquam in fluorem redigebatur, summo licet igne adhibito, sed puluerulenta manebat, quod etiam cum creta eueniebat et selenitide. Addito stearitide et larditide cum aequali sabuli portione, in vitream massam flavescentem, duram, opacam abibat, quae borace admixto pellucens, topazii ad instar euadebat. Cum argilla mixta et igni fusorio exposita, massam opacam, vitream, albam, satis duram producebat, quam ad varia paranda utensilia aptam iudicat Noster. Cum vitro vero comminuto massam porcellanae simillimam offerebat. His expositis, quas cum calcibus metallorum, argenti, cupri, ferri, stanni, plumbi, vel et cum semimetallis subeat terra aluminaris mutationes, fuse satis ac solide explicat, et quaenam in his obseruauerit, phaenomena ulterius declarat. Sub fine tandem disputat adhuc, de indole residui illius, quod post factam ope acidi vitriolici ex argilla extractionem terrae aluminaris, remanebat, et quod cum illa coniunctum veram argillam sistebat. Hoc scilicet residuum omnino ad vitrescentium terrarum classem esse referendum variis experimentis demonstrat, affirmatque omnem argillam puram in mixtione sua consistere ex terra aluminari et subtilissima arena. Vnica vero, quam cum calcareis terris communem habet, proprietatem terra nostra, ea est, ut cum acido vitriolico coniuncta pyrophori basin constituat. De reliquo vero neutiquam ad calcareas

reas ear
telligitu

6)

niamm

ubi di

Cl. LE

tur eru

describ

ut sae

hoc in

ui au

permu

que p

videtu

co de

lithop

etor

BAY

NIS

COL

NIV

sub

chos

intel

NII

ueni

hoc

la a

Est

lore

hui

que

teri

reas eam esse referendam ex adlatis satis superque intelligitur.

6) *Dissertatio physico-philologica, super locum pliniani in historiae naturalis lib. XXXVII. cap. 47.**
ubi differit de gemma veterum, Asteria dicta. Auctore Cl. LEHMANN. In omni fere doctrina conqueruntur eruditi de summa veterum in definiendis vel et describendis rebus confusione et obscuritate, qua fit, ut saepissime dubii haereamus, num eandem rem sub hoc intelligamus nomine, quam intellexerint prisci aevi auctores. In historiae naturalis campo potissimum permulta occurrunt, quae hoc assertum satis superque probant. Inter quorum numerum et referenda videtur Cl. LEHMANNO gemma, quam in citato loco descripsit PLINIUS, et de qua magna satis inter lithophylos hucdum fuit disceptatio. Adfert Cl. Auctor variorum celeberrimorum scriptorum mentem, BAYERI, VOLCKMANNI, MYLII, BOCCONIS, WALLERII, BOETII, CARDANI, AGRICOLAE, quos tamen omnes longe alias, ac PLINIUS, fouere sententias affirmat, cum eorum alii sub asteriae nomine petrefacta corallina, alii entrochos vel trochitas, vel astroitas, alii opali speciem intelligant: hinc eos omnes vix veram asteriam PLINII vidisse suspicatur. Cum vero ipsi contigerit inuenire in vicinis Berolino agris lapillum, qui nomen hoc plinianum mereri ipsi visus est, eum hic in tabula aenea depictum copiose describere nullus dubitauit. Est vero ille lapis silex siue fragmentum quartzi colore amethystino tinctum. Apparent in superficie huius lapilli, stellae sex, quarum quaeuis ex quinque constat lineis, totidem coloribus tinctis. Exterior stellae linea est dodecahedra, colore sapphiri, coeruleo,

* In editione Basiliensi anni 1549, aequae ac in Dalechampiana, hic locus in Lib. XXXVII capite nono legitur.

coeruleo, pellucida: altera constat materia quartzosa, opaca, alba; tertia octahedra, colore, ex albo amythystino parum diaphana: quarta aequae octahedra opaca prorsus ex quartzo constat; et quinta tandem, quae intima est, onychem aemulatur et coloris et pelluciditatis ratione. Diameter et latitudinis et crassitiei lapidis dimidium exaequat pollicis. Data hac descriptione nunc demonstrare annititur, reiectis aliorum supra adductorum scriptorum opinionibus, hunc lapillum veram esse plinianam asteriam*, cum qua in

* Quamquam gratissimum nobis fuerit, nitidam hanc glebam et mirum naturae in producendis corporibus lusum descriptum a Cl. Auctore legere, dubium tamen nobis subortum fuit, num hic lapillus Asteriae PLINII nomine sit insigniendus. Ex ipsa, quam adtulit PLINIUS, huius gemmae descriptione patere satis nobis videtur, opalum WALLERII viridescentem, astritam quem CARDANVS, oculum cati vulgus appellat, iure sibi hunc titulum vindicare. Minime enim, ut Cl. LEHMANN in sua paraphrasi monet, asteria est lapis, qui stellis ornatus superbit, cum ipse PLINIUS asteriae nominis etymologiam paulo infra eam dicat, quod contraria soli radios referat. Nec consentimus cum Cl. Auctore in eo, quod verba PLINII: *quod inclusam lucem pupillae modo quandam continet*, ita explicauerit: *quoniam spatia lucida continet. quae cum pupilla conueniunt*; cum potius coloris tantum ratione totum lapillum iridi animali similem esse nobis persuadeamus, quod et PLINIUS indicauit sequentibus, ubi dicit: et cum inclinatione transfundit lucem, velut intus ambulantem ex alio atque alio loco reddens, et CARDANVS ita exprimit; est gemma dura, quae solem, dum circumuertitur, ostendit intus lucentem. Hinc a recentioribus commode *girasole* appellatur. Quam igitur nos vidimus asteriam gemmam, omnino conuenit cum dicta opali specie, quamuis malleamus eam propriam inter gemmas constituere speciem, ut Cl. HILL in sua fossilium historia pag. 600 monet, cum vere ab opalo sua opacitate aliisque notis differat, unde

in omnibus notis exacte conuenire visus est Cl. Auctori. Nec tamen naturae artificium, quo utitur in efformandis ac pingendis eiusmodi lapidibus declarare suscipit, cum et eruditissimos ac solidissimos physicos in rebus tam arduis tamque difficilibus vix certi quicquam detegere posse affirmet.

7) *Dissertatio, de malo caule humili, fruticoso, p. 76. nec non de specie quadam degenera, feminina, apetala, eiusque varietatibus.* Auctore Cl. GLEDITSCH. Mali varietates pene sunt innumerae, et per culturam perpetuo novae fiunt, nec nostris tantum temporibus, sed olim iam magni aestimatae, quod pro sua quidem in studio botanico scientia, uberioribus ex omni antiquitate petitis exemplis, confirmat Cl. Auctor. Praeter *malum sylvestrem* autem, quae foecunda quasi reliquarum varietatum mater creditur, et sola, aliam adhuc naturalem speciem esse adferit, *malum* nempe *pumilam*, quam Germani *Iohannis - Apffel*, vel *Iohannis - Holtz* nominant. Hanc veram esse speciem id quoque manifestat, quod nullum adsit exemplum, quod sylvestrem dictam malum, ut ut sponte crescentem, minorem restitisse declarat. Expositis autem *nanae*, cui Cl. Auctor nomen sequens imponit: *Malus caule fruticoso, humili*, synonymis, de reliquis conditionibus circumspiciens Noster, patriam incognitam esse dicit, eamque ob teneritudinem plantae Orientem esse credit. Humilis autem statura, nulla arte mutanda characterem certum specificumque exhibet, nec non quod praecocia, id est, mense iam iulio augustoque matura mala fert. Materiem habet porosam, raram corticemque succosum.

Praeter

unde et factum est, ut PLINIVS opalum in peculiari capite descripserit.

p. 84. Praeter hanc autem vitiosa, ut appellat Cl. Auctor, dicenda morbosa forte, varietas datur, a priori degenerans. Quoad omnia cum priori conuenit, solo flore differt. Describit eandem Cl. Auctor nomine hoc: *Malus degener, caule humili, fructuoso, floribus apetalis foemineis.* Quo eo melius differentia ab ante descripta pateat, utriusque floris icon exhibetur tum in naturali, tum in aucta magnitudine. In degenerate hac varietate loco petalorum ad calycis lacinias aliae adcrescunt, angustae, breues, concolores, desunt stamina, sed stylos obseruamus nouem ad duodecim. CAMERARIUS stylos quosdam pro staminibus vitiosis habet, quorum tamen nullum vestigium in multis disquisitis exemplis se inuenisse asserit Noster, usus hac occasione exponendi suam, de foecundatione plantarum relatiuarum vel defectiuarum, opinionem, alibi uberius exponendam. Consistit autem in eo, ut puluerem antherarum fertile non aere solum, sed apum potissimum accessu afferri atque foecundationem facere; hinc autem plantas generari hybridas posse. Defectus autem rationem, in corolla et staminibus deprehensi, in vasorum numerum admodum exiguum reiciendum esse putat.

p. 92. 8) *Observationes anatomicae de calculis, in variis humani corporis partibus repertis.* Auctore Cl. MECKEL. Nulla fere est corporis humani pars, quae non interdum calculis ibidem genitis repleta inueniatur; Nec cerebrum ipsum, quamuis mollissimum et subtilissimum totius corporis viscus, excipiendum erit. In hominibus mente alienis saepius vidit Cl. GÜNTZ glandulam pinealem, corporibus fabulosis refertam, hinc et causam maniae ex hoc phaenomeno forsan petendam existimauit. Quod tamen neutiquam pro vero assumit Cl. MECKEL, cum in quatuor additis obseruationibus, circa hanc rem in melancholicis institutis,

stutis, tres glandulas pineales integras ac sanas deprehenderit, et in unica quarta tantum calculi insignis magnitudinis, texturae fibrosae, pumicis ad instar, in lobulo posteriori hemisphaerii sinistri post glandulam pinealem latitantis, mentionem faciat. Hinc, cum et in aliis hominibus sanis ante mortem visis, huiusce modi glandulae pinealis corruptionem inuenerit, vix eam pro causa mentis alienationis assumendam statuit. Alius speciei lapilli reperiuntur in cystide fellea, qui inflammabiles ac friabiliores seu molliores omnibus aliis deprehenduntur. Differunt hi calculi et substantiae et figurae ratione, de quibus varia adducit exempla et alios ouales, alios sphaericos, alios triangulares, alios planos describit. Copiose saepius insunt cystidi felleae, ita, ut in variis subiectis viginti quatuor, quin immo quingenti reperti fuerint. Ex omnibus allegatis obseruationibus tandem demonstrat posse ab ipsorum colore aequae ac pondere coniectura effici ad eorum inflammabilitatem, docetque leuissimos et coloris picei esse omnium maxime inflammabiles, hos excipere albos, superficie politos, quo magis vero ad nigrum vergant colorem, et quo plus habeant ponderis, eo minus in se phlogisti continere. Accedit tunc ad eos calculos, qui non sunt inflammabiles, sed ex terrestribus particulis, lymphâ auxiliante, conglutinati constant. Frequentissime horum genus occurrit in iis partibus, quae secretioni urinae dicatae sunt. Multa adfert Cl. Auctor lectu digna de his vel in renibus, vel in pelui renum, vel in ureteribus, vel in vesica urinaria, inuentis, quae quomodo et substantia, et figura et magnitudine differant, optime ostendunt. Rarius reperiuntur calculi, eiusdem, ac praecedentes, substantiae in corde, ac musculis; inuenit tamen Cl. Auctor in corde humano duabus vicibus lapillos generatos, quorum alter orificium venosum ventriculi posterioris sinistri in ambitu cingebat, alter vero eiusdem ventriculi orifi-

cium auriculare annulo quasi obducebat. In muscu-
lis femoris viri sexagenarii fere omnibus copiose lati-
tantes lapillos inuenit, qui, et formam et substan-
tiam si respexeris, conueniunt cum iis ex corde de-
sumtis. Eiusdem etiam substantiae ac consistentiae
dicit eas concretiones, quae saepissime in bronchiali-
bus haerent glandulis. Et in intestinorum canale,
potissimum inter coli tunicas, et in alis vespertilio-
num saepius lapillos minores vidit: nec ipsa semina-
lia vasa deprehenduntur ab istis concretionibus libe-
ra, cum in senum vel et eorum, qui chronicis mor-
bis laborarunt, vesiculis seminalibus obseruauerit cal-
culos. Quae in arteriis occurrunt lapilli, ossificatio-
nes vulgo qui dicuntur, forma quidem, neutiquam
vero substantia ab his differunt. Vidit Cl. Auctor in
femina septuagenaria aortam descendantem, ab ori-
gine mesaraicae superioris ad diuisionem iliacarum
usque in lapideam massam conuersam. In alio cor-
pore coronariae cordis usque ad minores ramificatio-
nes induratae apparebant. Plura arteriarum lapillos
in se continentium exempla se allegaturum promittit
in peculiari de corde eiusque vasis maioribus tractatu.

- p. 112. 9) *Descriptio monstri cyclopis, nati Berolini die decimo nono februarii, anno 1755.* Auctore Cl. EL-
LERO. Monstrum hoc fuit exclusum partu satis la-
borioso a femina triginta annorum; corporis longi-
tudo aequabat duos pedes cum quatuor pollicibus;
capitis vero pedem unum et lineas tres, quae capitis
moles ab hydrocephalo dependebat. Vnicus ipsi
erat inter os, et frontem valde latam oculus, colore
rubro, in foramine quadrangulati latitans, nullis nec
palpebris nec superciliis tectus. Vnde et ipsi imposi-
tum fuit cyclopis cognomen. Sub hoc oculo, ex-
crescentia carnea, crassa, cylindrica apparebat, quae
priapum ex asse referebat, urethra, glande et prae-
putio instructa, oculumque maximam partem tege-
bat.

bat. Copiose ac fufe describit omnes huius monstri partes Cl. ELLERVS, cum vero sine adhibitis iconibus vix satis intelligi queant adlata, eorum ulteriori recensitioni hic supersedemus, et lectorem, plura sciendi cupidum, ad ipsam tractationem Cl. Auctoris remittimus.

10) *Catalogus plantarum, quae ad tentamina, co-p. 124. rium conficiendi, adhibita fuerunt.* Probauit superius Cl. GLEDITSCH, esse characteres, ex quibus elucescat aptitudo plantae ad propositum scopum, hic relatae plantae videntur secundum dictam methodum examinatae fuisse, inter quas optimae sunt repertae, quae adstringentem, acidam, crudamque continebant substantiam. Repetere hic catalogum, qui nomina latina, germanica et gallica plantarum exhibet, non possumus, notamus tantum non nullas florentes, vel earum flores, alias in foliis, ramis, fructibus immaturis, seminibus, nec non radicibus, moleculas ad hunc finem idoneas, continere, nec dubitamus, alias adhuc, ulterioribus factis experientiis, his addi posse.

XII.

D. IOHANN EHRENFRIED THEBESII, des
Königl. Preuß. Glogauischen Collegii Medici
et Sanitatis Adiuncti, und Creyßs-und Stadt-
Physici zu Hirschberg, Hebammenkunst.
Mit Kupfern. Hirschberg und Liegnitz; bey
David Siegert. 1756. 8. I Alph. 19 pl. 31
Kupfertafeln.

i. e.

Ars obstetricia: Auctore IO. EHRENFRIED
THEBESIO, M. D.

Hirschbergae, quae urbs circuli eiusdem nominis
in Silesia inferiore caput est, per multos iam an-
nos cum laude non medicinam solum fecit Cl. Auctor,
sed ex muneris etiam, quo fungitur, ratione, qua
rerum publicarum ad ciuium sanitatem pertinentium
curam gerere debet, artem infimul coluit obstetri-
ciam, tum feminis difficulter parturientibus manum
praebendo auxiliatricem, tum obstetrices publica au-
thoritate denominandas, num artis suae peritae satis
sint, tentando. Quum igitur gerendi huius negotii
summam saepius in istis feminis deprehenderet insci-
tiam; insuperque Collegium Medicum a Potentissi-
mo Borussiae Rege Glogouiae constitutum, cui ipse
Cl. Auctor Adiuncti nomine adscriptus est, ante ali-
quod tempus medicis in singulis suae ditionis circulis
Regia auctoritate constitutis imperaret, ut publicas
haberent scholas obstetricias, eamque artem docerent
feminas hoc officiorum genere olim defuncturas; nul-
lum vero, in quod praelegeret, artis compendium
germanica lingua conscriptum, fini suo aptum adesse
intelligeret: hoc demum cepit consilium, ut ipse ta-
lem librum exararet, quo cuncta hanc artem attinen-
tia, et a recentibus potissimum medicis inuenta, vel
emenda-

emendata, cum in publicum, tum priuatum medicorum et obstetricum usum comprehenderet. Optime etiam, quem suscepit, laborem praestitisse ipsum laetamur, adeo, ut ex huius artis libris, vernacula nostra lingua conscriptis, quem anteferamus praesenti, noscamus adhuc nullum, ideoque eum etiam hunc in finem singulari modo commendare possimus, ut ad eius ductum germanae obstetrices instituantur. Interim tamen nec feminis obstetricantibus solum et medicis illas suam artem docturis ille esse poterit utilis, sed et alii iuniores in primis medici, licet ipsi manum praebere nolint parturientibus, quum iis tamen consilia certe saepius dare debeant, multum ex eo capient utilitatis. Praeter ipsas enim regulas ad manus applicandae peritiam dexteritatemque scitu necessarias, permulta quoque addidit Cl. Auctor ex therapia generali dicta huic speciali praxeos medica parti applicata, quorum observatio in puerperis medico soli, non obstetrici, competit, licet ea saepius a multis medicis nimium omnino negligantur. Clarius tamen haec iam dicta, vel ex ipso duntaxat generali totius libri conspectu, quem exhibebimus, patebunt.

In *quinque enim summas partes* omnis ille dispescitur, quarum *prima de partibus sexus feminini, generationi inservientibus, earumque usu*, agit. Breui itaque earum, tum *ossearum*, tum *molliorum* expositione anatomica praemissa, ea, quae ad intelligendam rationem *fluxus menstrui, virginitatis, sterilitatis et foecunditatis*, tandemque *conceptionis*, et *incrementi foetus* ex physiologicis doctrinis hic loci repeti debent, *sex capitibus* proponit.

Secunda porro libri *pars de graviditate* tribus *se-* p. 51.
ctionibus absoluitur, quarum *prima de signis graviditatis* sex iterum capitibus docet, quo modo *orificium uteri tactu explorari* debeat? Quenam *signa* sint *graviditatis incerta* et *accidentalia*, et *contrario certa*

- eiusdem vere praesentis; foetus insuper viui aut mortui; unius pluriumue foetuum, atque grauiditatis falsae, siue eius corporis status, qui veram grauiditatem simulet. *Altera* deinde *sectio* prophylactica dicenda, exponit ea, quae circa *vitae rationem*, quam respectu sic dictarum sex rerum non naturalium habere debeat grauida; quae circa *venae sectionem* porro, *purgantium* atque *clysterum*, *balneorum* et *unguentorum* usum, ipsamque tandem per ultimum gestationis mensem ad appropinquantem partum faciendam *praeparationem*, obseruanda sint. *Tertia* deinde *sectio* praecipuos, quibus grauidae obnoxiae fieri queant, vel quae in iis singulari modo attendi debeant, morbos per viginti capita recenset: *digestionem* nimirum alimentorum vario modo laesam, *dolores* aliaque *mammarum* vitia, *infimi ventris* vicinarumque partium *dolores*, *urinae* praeternaturalem vel *retentionem* vel *incontinentiam*, *seri* copiosi e genitalibus *profluuium*, *uteri tympanitidem*, *haemorrhagiam* eius, *haemorrhoidum* varia genera, *varices*, *haemorrhagiam* *narium*, varia in foetu obuia vitia a terrore matri incusso vel laesa eius imaginatione prouenire putata, *prolapsum* *uteri* aut *vaginae*, *hernias*, *affectus* varios *hystericos*, *febres*, *catarrhales* in primis et quarum causa proxima pulmones obsidet, *aluum* varia ratione *laxam*, *variolas* morbosque *venereos*.
- p. 119. *Tertia*, quae sequitur, libri pars inter ceteras est amplissima, deque ipsis parturientibus agit, et quinque *sectiones* continet, ex quibus *prima* de doloribus ad partum, *instantis partus signis* et de iis, quae ab *obstetricante*, *parturiente* et aliis, qui *adstant*, hominibus
- p. 247. obseruanda sint, differit. *Altera sectio* rationem, quae *partus naturalis* fieri solet, et quid *obstetricans* in eo
- p. 269. casu facere debeat, exhibet; *tertia* vero *partus praeternaturales* et pro variis foetus partibus primum obuenientibus varios, simulque modum per duodecim capita explicat, quo partes illae in conuenientem

fitum

fitum referri ipseque foetus inuerti extrahique possint, *Quarta sectio* non nullos alios partus modos p. 374. tradit, si uno nimirum *plures foetus* excludendi adsint; si *spurius obuenerit conceptus* ille nimirum ita appellandus, ubi ab initio sui embryo destitutus nutritione fuerit extinctus, reliquis tamen ad eum pertinentibus partibus in maiorem molem excrescentibus, donec a natura expellantur; si porro *abortus* aut *partus* demum *praecox* accadat, vel ipse *foetus* iam *mortuus* sit. *Quinta* denique *sectio* de *grauibus quibusdam* et p. 390. *naturali et praeternaturali partui interdum superuenientibus symptomatis*, ideoque, de *spuriis* vel non satis *valentibus* aut prorsus *euanescentibus* ad partum doloribus, de *haemorrhagiis* ipso partus tempore accidentibus, de *parturientium vomitu*, *lipothymiis*, *motibus epilepticis*, *herniis*, tandemque de *secundinarum extrahendarum difficultatibus* agit. Tria insuper huic sectioni *appendicis* nomine adiecta sunt capita de *operatione caesarea dicta*, *molis*, *instrumentoque* ROONHVISSII, quo modo illud conficiatur adhibeaturque.

Quarta libri pars ipsas nunc *puerperas* respicit, et p. 431. in *prima sectione vitae regimen* ab iis obseruandum, in *altera* dein *symptomata* per naturae ordinem expectanda, *lochiorum scilicet fluxum*, *dolores* post partum et *lactis* in *mammas factum impulsus*, in *tertia* autem *sectione* illa proponit *symptomata*, quae *praeter naturam* interdum affligunt *puerperas*, *prolapsus uteri* nimirum, *perinaei rupturam*, *intestini recti prolapsus*, *lipothymiam*, *epilepsiam*, *apoplexiam*, *paralyfin* et *affectus hystericos*, *haemorrhagiam*, vel nimis copiosum *lochiorum fluxum*, vel eorum *obstructionem*, *uteri inflammationem*, *dolores imi ventris*, *labiorum vaginaeque laesionem*, *urinae retentionem vel incontinentiam*, *diarrhoeam*, *haemorrhoidum tubercula tumentia*, *mamarumque inflammationem*.

Quinta et ultima libri pars de *infantibus recens* na- p. 519. *tis*, primoque de *illorum*, qui *sani* sunt, habenda

cura; deinde vero de *morbis* aliisque eorum *vitiis* multa egregie disputata continet. Alia vero dantur horum genera, quibuscum ipsi infantes interdum solent nasci; quo pertinent totius corporis *debilitas*, vel non nullae *partium* eius sub ipso partu *factae laesiones*, vel *male* quoque eorum *conformata membra*; alia deinde quoque post partum eos affligentia, quo omnes referri poterunt morbi tenerrimae huic aetati proprii, v. c. *meconium aliaque materies aliena in ventriculo haerens*, *exanthemata*, *dentitio difficilis*, *motus epileptici*, *aphthae*, aliaque vel sexcenta mala.

Omnibus his variis artis obstetriciae argumentis probe excussis, subiunctae sub finem deprehenduntur tabulae aeneae una et triginta, in quibus et partes corporis feminini, quae ad generationem necessariae sunt, et varia in partus negotio interdum adhibenda instrumenta, et varii denique in primis praeternaturales foetus non numquam obuii situs delineantur, de quibus tamen facere non possumus, quin optemus, ut a manu magis artificiosa delineatae aerique incisae, ideoque scite magis atque venuste expressae fuissent.

- Summa nunc totius libri ratione exposita, aliqua etiam insuper addere licet, hinc et illinc ex eo deprompta.
- p. 20. Vteri grauidi substantiam propter vasa iam ampliora facta ad ipsius fundum omnino crassiores spongiae humidae in modum, ad cervicem autem atque orificium eo tenuiorem fieri, quo propius ipse partus instat, recte dici asserique potest.
- p. 23. Ipsum uteri orificium, quod alii internum tantum appellant, rectius cum recentioribus Cl. Auctor diuidit in internum externumque dicendum, hoc nimirum, qua facie vaginam, illud, qua uteri cauitatem respicit.
- p. 103. Venae sectio in grauidis eo magis est necessaria, quo magis eorum corpora sanguine turgent; ea tamen prophylactica, quae primis grauiditatis mensibus

bus et
ex erro
dium
tempo
ciua,
nouem
quoque
crebric

Pr
testino
gra, c
et in
aliquo
faciliu

B
et iis
noxia
labor
gravi
vel i
mini
emo
cedi
Eo
dant

ultr
ista
ipfi
ni
fem
fue
fut

iur
cr
ui

bus et ante tertium fit, alteri omnino praestat, quae ex errore uniuersali et communi fere facto circa medium gestationis tempus celebrari solet; primo enim tempore sanguinis abundantia facilius fieri poterit noxia, et ex decem abortibus, qui contingunt, certe nouem ante tertium mensem eueniunt. In genere quoque valet regula, quo grauiorem plethoram, eo crebriorem esse debere venae sectionem.

Propter intestini coli flexuram hepatisque et in- p. 110.
testinorum pondus incumbendo illud premens, aegra, cui clyster applicatur, dextro lateri incumbat, et in eo situ, postquam lotio iam fuerit immissa, per aliquod tempus maneat; alias, quae iniecta fuerunt, facilius elabuntur.

Balnea grauidis in genere non facile conueniunt, p. 112.
et iis, quae abortui edendo vel haemorrhagiis obnoxiae sunt, aut sanguinis abundantia et acrimonia laborant, praesertim si illa ab initio subque finem grauiditatis adhibeantur, redeuntis haemorrhagiae vel ipsius abortus periculum inducunt: iis tamen feminis, quae natu iam grandiores sunt, ut earum emolliantur genitalia, sub finem ultimi mensis concedi poterunt balnea, dummodo parum tepida sint. Eo etiam ultimo tantum tempore rogantibus concedantur unguenta.

Spurius conceptus supra iam explicatus, raro p. 147.
ultra tertium mensem in utero geritur. Si carnosae ista massa iam expulsa caute inciditur, in illa media ipsius embryonis prima rudimenta sub albicantis grani cuiusdam forma facile deprehenduntur. Quod si femina haecenus sterilis talem modo spurium experta fuerit conceptum, quam proxime vere grauidam se futuram esse, expectare potest.

Omnis quidem partus praematurus naturali ma- p. 153.
ius affert periculum, eoque esse solet grauior, quo crebrius redire solet: periculosissimus tamen est grauidae iam alio morbo, febre acuta, variolis aut hae-

moptysi, laboranti superueniens; lochia enim ut plurimum deficiunt breuique post aegra moritur. Haemorrhagiae iis casibus familiares primis mensibus raro mortem minantur; deinde vero et ad sextum iam mensem periculi plenissimae; unde quoque partus aliqua vi nunc faciendi summa saepius oritur necessitas.

p. 164. In capite de laesa grauidarum imaginatione vitisque inde in foetus conformationem redundare creditis, acute Cl. Auctor contra illos disputat, qui naeuorum aliorumue vitiorum causam in ista volunt quaerere; quam vero potius aliis in rebus quaerendam esse probat. Quam enim facile tam tenerae tamque copiosae, ac in embryone occurrunt, partes, casu quodam pauloque vehementiore motu, immutari, inque suo situ atque nexu disturbari possunt. Ipsa porro embryonis imbecillitas aut aegritudo in causa esse poterit; quum ille corpus sibi proprium habeat cum vitae actionibus eo pertinentibus, suosque ideo etiam morbos experiri possit. Incrementum insuper eius partium vario modo saepe laeditur. Externae iniuriae, quam habent vim? Ipsorum denique parentum malus corporis habitus saepe esse poterit nocuius.

p. 194. In grauida, quae luis venereae morbo affecta est, nisi iste summum iam adeptus fuerit gradum ipsaque femina primos modo grauiditatis menses agat, adeo ut inde et ipsi et foetui maxima nasci queant mala, non facile excitandus est ptyalismus: urgente tamen necessitate, curatio ista fiat, mercurio tantum sub unguenti forma per frictionem applicato, minime interne dato; simulque omni studio euitetur diarrhoea; decocta vero, salivae profluuium adiuuantia, omnino conueniunt.

p. 225. Ultra nonum mensem a grauida matre geri posse foetum Cl. Auctor existimat, quando ille nimirum sufficiens huc usque nondum acceperit nutrimentum,
ut

ut in iustam excresceret magnitudinem; vel quando uterus abdominisque velamenta in maiorem adhuc, ac illo tempore iam factum sit, modum se extendi patiantur, ideoque interna cavitās satis adhuc ampla sit: determinatum enim dari aliquem extensionis earum partium gradum, quo facto, eas sese contrahere ideoque contentum foetum expellere.

Perniciosus iste non nullarum obstetricum recte p. 263. damnatur mos, quo ante, quam funem umbilicalem ligant praescinduntque, sanguinem in eo contentum retro versus ipsius corpus pellunt stringendo funem. Ille enim iam frigidiusculus iustoque inde crassior factus, si in hepar infantis reprimatur, summa mala quin et mortem ipsi inferre poterit.

Si partum geminum vel quoque plures gerat parturiens, eorum singulum suis inclusum esse membranis, licet una saepe quidem vel quoque plures adesse queant secundinae, Cl. Auctor confirmat et contra eos defendit, qui cautum esse iubent obstetricantem, ne pedem unius alteriusque foetus simul prehendat attrahatque.

Quoniam signa, quae foetum iam mortuum esse p. 390. indicant, interdum fallere possunt, ea cuncta colligi probeque inter se conferri debent, nec ipse foetus iam extinctus quidem visus, ut talis haberi, nisi summa ad matrem conservandam urgeat necessitas. Quum saepe etiam foetus in lucem iam editi, vere quidem mortui visi, ad se tamen redire observati sint: talibus illico, simul ac editi fuerunt, in os fortiter inspirandus est aer, naribus eorum compressis, ut, si qua forte supersit vitae particula, pulmones explicentur sanguinisque circulus restituatur.

Spurios ad partum dolores, quibus nimirum uteri orificium haud dilatatur, sed saepius e contrario constrictum attollitur, ut plurimum quidem ab obliquo uteri situ provenire cum Cl. ROEDERER opinatur Auctor Noster, ab aliis tamen quoque causis v. c., plethora,

plethora, nimis breui aut circa foetum conuoluto fune, eos oriri posse non negat, ideoque auxilium variis illis causis accommodandum esse, nec opii usum, quem alios festinanter nimis adhibere scimus, nisi symptomatum habita ratione, concedendum esse, recte monet.

P. 424. Molam, de cuius natura plurimi adhuc disputant auctores, a spurio conceptu Noster distinguit, eamque carnosam appellat excrescentiam, ex interna uteri superficie oriundam, si nimirum v. c. ex illo sub graui partu laeso, aut alia ratione ulceroso facto, caro fungosa nascatur; vel pars eius inflammata in scirrhosum tumorem abeat; vel quoque tumores cystici, quales etiam omnes fere reliquas corporis partes occupare possunt, ibi generentur.

P. 449. Non esse, cur puerperae abdomen, excluso foetu, inuoluatur fascia vel aliis linteis, nec ullum inde exoptandum esse fructum Cl. Auctor putat; id, quod vero miramur; quum ex neglecta abdominis vinctura illud saepe tumidum manere experientia probet; ne quid de generali illo fasciarum usu dicamus, quo laxarum debiliūque partium robur insigniter inde adiuuari atque restitui constat.

P. 451. Neque puerperae si nimirum sana sit, opus esse dicit remedio, quod aluum purget, sique postulanti illud dare velit medicus, non, nisi lochiis fluere prorsus desinentibus, illud ex lenioribus modo pra-

P. 449. randum praescribere eum debere; ideoque etiam, praeter diaetam tenuem, puerperae lactare nolenti nihil commendat; quum tamen apozema leniter aluum ducens, sic dictum antiplogisticum, altero tertioque post partum die, ad auertendum lactis affluxum datum, optime tutoque et sine lochiorum euanescentium metu dari posse, ipsa quoque confirmet experientia.

P. 454. Vtilis nec omnibus medicis nota est illa observatio, per tertium quartumque diem a partu, cum lac
in

in mammas irruit, naturaliter euanescere lochiorum fluxum, deinde vero redire, coloris tamen nunc minus rubicundi, sed loturae carniū similis esse, donec uti humor albicans atque viscosus appareat sensimque desinat eadem ratione, quae in vulnere recenti obseruatur, ita, ut HIPPOCRATIS effatum omnino certum sit, puerperam tractandam esse ut grauitur vulneratam.

Ad labiorum vaginaeque laesiones refert quoque p. 495. Noster tumores istos sanguine plenos, vel in interna labiorum superficie, vel in ipsa vagina ortos; quando nimirum sub ipso partu a doloribus nimis vehementibus una alteraque vena rumpitur, sanguis igitur inter membranas earum partium effusus, illasque distendens aliquem saccum quasi format; quare istos etiam tumores Cl. Auctor appellat sacculos sanguinolentos. Optima eorum curatio ita fit, ut illi toti ab inferiore ad superiorem usque marginem secundum longitudinem incidantur lanceola, sanguis contentus emittatur et vulnus deinde curetur applicatis epithematibus ex vino paratis, cui incocta fuit herba salviae. Illi, qui exteriores partes occupant, pauci atque parui sunt, periculi esse solent expertes, alii vero in primis maiores, unoque plures et alte in vagina haerentes, maius omnino afferre poterunt periculum.

Amplas medicoque eas nosse omnino necessarias p. 543. ille quoque tradit regulas, ad quas merito omnes examinari debent nutrices ante, quam infantes ipsis dentur nutriendi, ne morbos cum ipsarum lacte sugant pusilli.

Inter alias porro circa infantum educandorum p. 555. curam probe obseruandas cautiones ea quoque referri meretur, ne illis potum praebeamus, qui in cupreis vel orichalceis vasis, nisi stanno sint obducta, ne argenteis quidem haud inauratis, steterit.

Recte

p. 565. Recte is etiam contra illum, apud non nullas obstetrices obuium errorem inuehitur, quo debilis iam editi infantis abdomini imponunt calentes adhuc secundinas, quibus eorum parua iam respiratio difficilius redditur. In excitandis quoque neonatis cautissimum esse debere volatilium remediorum usum bene monet.

Attamen, quae adduximus, sufficiant. Quem ad modum vero totus liber, ita etiam ultimae in primis eius partes, utilissimas saepiusque nimis neglectas cautiones obseruationesque continent; quare illum eo magis commendamus medicis nostratibus, quo maiorem utilitatem ex grauidarum recensque natorum infantum bene habita cura in totam rem publicam redundare constat.

XIII.

Die eingebildeten Würmer in Zähnen, nebst dem vermeyntlichen Hülfsmittel wider dieselben, beschrieben, und untersucht von IACOB CHRISTIAN SCHAEFFER, Evang. Prediger in Regensburg, der königl. Gesellschaft der schönen Wissenschaften zu Göttingen, und der königl. Gesellschaft derer Wissenschaften zu Duisburg Mitglied, wie auch der freyen Künste zu Leipzig Ehrenglied. Nebst einer Kupfertafel in Farben. Regensburg, bey den Gebrüdern Zunkel. 1757. 4. 5 $\frac{1}{2}$ pl.

i. e.

Descriptio ac disquisitio fictorum in dentibus vermium, laudatque contra eos remedii, Auctore

Auctore IACOBO CHRISTIANO SCHAEFF-
FERO.

Celebre est ac famosum inter agyrtae remedium ant-
odontalgicum, quod fumus feminum alke-
kengi vel et hyoscyami, cerae impastorum carboni-
busque iniectionum, denti carioso ac dolenti adplica-
tus praestare affirmatur. Quod et assertum ipse effe-
ctus satis superque probare videtur, cum non solum
dolores cessent, sed et corpuscula quaedam ex dente
excidere videantur, quae pro vermibus dentem exe-
dentibus, nunc enecatis, habent ac venditant medi-
catri. Variis commotus causis Cl. Auctor, horum
corpusculorum naturam, remediique famigeratissimi
indolem ulterius ac accurate disquirere in se suscepit.
Expositis hinc in prima sectione hisce mouentibus
causis et medicamentum applicandi modo, in altera
sectione ea perpendit momenta, quae haec corpuscu-
la veros vermes esse persuadere cuilibet possint. Quae
igitur et Cl. SCHAARSCHMIDT, WELSCHIVS,
ANDRY aliique de dentium vermibus eosque necan-
di modis disputauerunt, sedulo ac solide congeffit et
allegavit, multaque adtulit, quae omnino hanc prae-
conceptam opinionem confirmare ac certam reddere
videntur. Nec enim quicquam in diligentissima dis-
quisitione detegere poterat, quod falsitatem eius
comprobaret. Cum tamen varia dubia mouerit ipse
huius remedii applicandi apparatus, ulterius in hoc
phaenomenon inquirere et summa cautela in institu-
endis periculis versari nullus dubitavit. Quo factum p. 28.
est, ut omnino detegeret, hos fictos vermes esse fe-
minum adhibitorum germina, caloris actione et ce-
rae liquefactae ope progerminantia et a cotyledoni-
bus separata. Monstrat in sequentibus, mirum ob
vim narcoticam feminum hyoscyami ac alkekengi
non esse, dolores fuisse hoc remedio mitigatos,
quamuis et saepissime frustra adhibitum fuisse mo-
neat:

neat: et tandem varia addit, hanc suam sententiam illustrantia ac probantia, et sub examen vocat casus istos varios a supra nominatis Auctoribus, potissimum Cl. ANDR Y descriptos, et quo modo decepti fuerint, ostendit.

XIV.

Noua physico - medica.

Agrorum, artium et opificiorum omniumque honestae mercaturae generum culturam, quae nimis saepe operariis tantum rerumque eo pertinentium non satis peritis relinqui solet, insigniter emendari, indeque uniuersam regionum diuitias felicitatemque quam maxime augeri posse, si illi vacare velint boni, attenti atque prudentes, ciues, res per se iam aequae est certissima, ac per experientiam in permultis Europae prouinciis huc usque confirmata. Laudem itaque non a ciuibus tantum suis, sed ab omnibus aliis quoque rei publicae studiosis meretur vir honestus MONTAUDOIN, *Nanneti* in Britannia cis-marina, quae Galliae est prouincia, mercaturam faciens, qui proceribus illius optimum alicuius constituendae societatis proposuit consilium, cuius princeps finis sit, ut agrorum, artium et mercaturae culturam, in patriae in primis usum, emendare velint atque amplificare. Maximo etiam cum applausu illud non solum ab iis exceptum, sed ei iam ita quoque satis factum fuit, ut in quolibet prouinciae tractu, cui aliquis praeest episcopus, sex electi sint ciues, qui in illis iam recensitis studiorum quaestuumque generibus elaborent, varia tentamina faciant, probe obseruent omnia illorum augmento vel noxia, vel proficua, tandemque de omnibus, quae habebunt detecta, emendata annotatuque digna deprehensa, ad totius Societatis summam concionem referant,

rant, *Rhedonibus* in eadem prouincia constitutam, cuius auctoritate atque studio illi ad ipsam a sociis missi commentarii lecti, examinati et inter se collati, in usum publicum edentur. Vt Societatis autem huius conuentus atque labores eo tutiores utilioresque sint, eam ipsam eiusque leges nuperrime confirmavit, suoque omnium grauissimo adsensu comprobavit Potentissimus Galliae Rex, priuilegio eum in finem ipsi concessio publiceque edito; quam ob causam eo maiores inde fructus non in modo dictam prouinciam, sed in omnium quoque communem usum expectari posse confidimus atque laetamur.

Berolini nuper, die mensis iunii nono, solennem quidem, uti solet, conuentum celebrauit Regia Scientiarum Academia: attamen praemium quaestioni, ex physicae experimentalis classe depromtae * praestitutum, hac vice exhibendi opportunitate carens, proxime subsecuturo anno illud se praefixum velle declarauit.

Ibidem Vir Ill. CHRISTIANVS ANDREAS COTHENIVS, Med. Doct. Potent. Borussorum Regis Archiater, aliisque pluribus, quibus praest, muneribus conspicuus **, a Ser. suo Rege, ex spontanea ipsius voluntate, Consilarii intimi titulo atque honoribus ante breue tempus exornatus fuit.

Ab Imperiali Scientiarum Academia *Petropolitana*, in membrorum sui ordinis numerum receptus nuper fuit venerabilis ille senex, IACOBVS THEODORVS KLEIN, Senatus *Gedanensis* rerum publicarum actor, Vir de historia naturali meritissimus indeque inter viros

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. P. III. p. 549.

** ibid. Vol. III. P. II. p. 348.

viros doctos celeberrimos, saepius a nobis, uti meretur, laudatus.

In conuentu publico, quem die maii septimo nuper habuit Regia Scientiarum Societas *Göttingensis*, ab hac in numerum eorum, quibuscum litterarum habet commercium, recepti fuere Viri Cll. CAROLVS ALLIONIUS, Phil. et Med. Doct. Taurinensis, nuper a nobis commemoratus * et CAROLVS HISINGH, Suecus, per exteras regiones iam iter doctum faciens, sua in primis dissertatione *de emendandis terris paludosis*, ante paucos annos edita, subque Cl. BERCHII praesidio defensa, clarus factus; uterque *Correspondentis* titulo exornatus.

Regia Scientiarum Suecica, quae *Holmiae* floret, Academia Virum Cl. IOAN. GEORG. ROEDERER, Med. Doct. et in Academia *Göttingensi* Med. et Anatom. Professore Publ. Ord. ante aliquod tempus sibi adsciuit Sodalem.

Vir Cl. porro, IOAN. GOTTFR. ZINN, Med. Doct. inque modo dicta Academia *Göttingensi* Med. et Botan. Professor Publ. Ord. ab Academia scientiarum *Bononiensi*, *Instituti Litterarii* nomine cognita, inter socios suos relatus fuit.

Qui in Academia *Vpsaliensi* docendae anatomes omnisque medicae artis munere cum laude huc usque functus est Vir Cl. NICOLAUS ROSEN, *Imperii Suecici Archiatri* honoribus nuper cohonestatus **, illo propter infirmam corporis valetudinem anno iam superiore 1756 sese abdicauit, illudque genero suo, Cl. SAMVELI AVRIVILLIO, Med. Doctori, concedens,

* vid. Comment. nostr. Vol. V. P. IV. p. 704.

** ibid. Vol. V. P. V. p. 725.

cedens, publicae nunc bibliothecae summam curam in se suscepit.

Inter nostrates pari iure ac theologos referendum esse putamus Virum, dum viueret, summe Venerabilem, IOANNEM BROWALLIUM, Theologiae Doctorem et Professore, *Aboae*, quae urbs caput est Finniae, Suecici regni prouinciae, constitutum Episcopum, cuius obitum iusto quidem longe serius annotare, quam prorsus praeterire, malumus, quippe qui iam ante duos annos, die nimirum vicesimo quinto iulii, anno huius seculi quinquagesimo quinto, octauum et quadragesimum aetatis annum agens, decessit, apud theologos et historiae et philosophiae naturalis cultores memoriam sui et desiderium relinquens, cuius adhuc inedita scripta physici maximam partem argumenti, ut ab aliquo Viro docto reuisa in lucem edantur, optamus. Quae olim contra SIGESBEKIVM, et ante tres modo annos *de aquarum oceani putata imminutione* scripsit, paucis forte ignota esse opinamur.

Toeplizenses thermae in Bohemia scaturientes, quae non ultra septimum milliarium lapidem ab urbe Dresda absunt, permultos omnino suarum, quibus praeditae sunt, virtutum habuerunt praedicatores, praeter Virum autem Illustrem, IOANNEM FRIDERICVM ZITTMANNVM, Med. Doct. Potent. Poloniarum Regis Consiliarium Aulicum et Archiatrum, qui maiori studio ipsas inuestigauerit longiorique experientia comprobata habuerit, ex medicis facile nullum. Ille quidem Dresdae sedem suarum rerum ac fortunarum collocans, a Pot. Poloniarum Rege, FRIDERICO AVGVSTO, Clementissimi, qui nunc imperii summam tenet, Regis nostri patre, inter archiatros suos relatus, a primis vitae suae medicae annis, annuente Rege, per menses tantum

aestiuos, in extrema autem aetate vix non semper Toeplizii, suum constituerat domicilium, aegris eo, ut thermis uterentur, peruenientibus consulens. Viribus tandem fractus viuere ibidem desiit nuper die mensis maii decimo quinto, forti apoplexia oppressus, summoque mane in lecto suo mortuus iam deprehensus, decori illius medici non immemor, ex quo medicum non nisi senem mori decere aiunt: aetatis enim suae anno sexto et octogesimo ex hac vita decessit. Praeter *praxin forensis medicam* * ab illo editam, ipsarum thermarum Toeplizensium usum descripsit, interprete Cl. SCHWENKE, Dresdensi medico doctissimo et felicissimo **.

Senectute etiam confectus paulo post illum, die nimirum maii decimo septimo, *Halae Magdeburgicae* diem suum obiit supremum MICHAEL ALBERTI, Med. D. Potent. Borussorum Regis Aulae et Senatus sacri, qui Magdeburgi constitutus est, Consiliarius, Medicinae et Philosophiae Naturalis in Academia Halensi Professor Publicus Ordinarius, rei publicae Norimbergensis Physici ordinarii, Imper. Naturae Curiosorum et Berolinensis scientiarum Acad. Sodalis; qui b. STAHLII, medici et chymici multae famae magnique nominis, auditor olim ac discipulus, eius-

* D. IOHANN FRIEDRICH ZITTMANN Medicina forensis siue *eröffnete Pforte zur Medicin und Cbirurgie, anweisende der medicinischen Facultaet in Leipzig hochvernünfftig ertheilte Aussprüche und Responfa über allerhand schwere, zweiffelhafte und seltene von 1650 bis 1700 vorgekommene Fragen und Faelle. Frankfurt am Mayn. 1706. 4. m. K.*

** Eiusdem *practische Anmerkungen von den Töplitzer-Baedern, dem Böhmischen Bitter- und Biliner-Wasser, auf Verlangen in einem Medicinischen Rath aufgesetzt von D. CHRISTIAN GOTTHOLD SCHWENKEN. Dresden und Leipzig. 1752. 8.*

que deinceps de organismo corporis humani et reli-
quarum artis medicae partium doctrinae strenuus fuit
adfectator, adeo ut ex paucis esset, qui praeceptoris
dogmata ex ipsius mente intellexerint defenderint-
que. Natus ille erat Norimbergae, quae urbs im-
perii romano-germanici est celebratissima, anno su-
perioris seculi octogesimo secundo, die mensis no-
vembris decimo tertio, patre PAVLO MARTINO,
sacrorum ibi curam gerente, qui ipse filium prima
purioris religionis fundamenta docens, eum deinde
celebris gymnasii patrii, a S. AEGIDIO denominati,
praeceptoribus erudiendum tradebat, quorum docta
fidelique institutione Noster ita proficiebat, ut ado-
lescens adhuc in Academiam Altdorfinam se conferre
ibique in sacrarum litterarum studium, cui se tum
temporis dicauerat, cum fructu atque laude posset
incumbere. Vitae insuper integritate indefessaque
industria omnibus se commendans, post aliquod tem-
pus alicui, cuius mores atque studia moderaretur,
adolescenti praeficiebatur, quo comite academiam
lenensem petebat, theologicis tantum et philosophi-
cis scientiis inhaerens. Cum ibidem vero in WEDE-
LII, KRAVSII et SLEVOIGTII, medicorum sui
aeui celeberrimorum, perveniret familiaritatem, il-
lud, quod scientia medica habet iucundum, cogno-
scebat, eoque captus tandem in medicorum scholas
transibat, animumque iis appellebat totum. Artis ita-
que nostrae ulterius indagandae cupidissimus Halam
adibat Magdeburgicam, STAHLIO et HOFFMAN-
NO academiae ibidem florenti maximam famam
praesentia sua atque institutione conciliantibus. Priori
ex his duumviris potissimum commendatus, apud
eum quoque breui veniebat singularem in gratiam,
alterius tamen, uti et ceterorum medicinam eo tempo-
re docentium professorum, ideo minime negligebat
lectiones. STAHLII interim doctrinis quam maxi-
me delectatus, et ab eo ipso etiam aestimatus atque di-

lectus eum prae reliquis adsectabatur, ipsum quoque non praeceptorem solum, sed et rerum suarum atque fortunae statorem perpetuumque nactus amplificatorem. Quamvis autem ab eo iam tum temporis vitae academicae destinatus esset, eoque praeside anno huius seculi tertio *de malo hypochondriaco et hystero* dissertationem ipsius publice defenderet, sequenti autem anno *de erroribus medicinae practicae* eodem moderante disputans, doctoris medici honores atque privilegia in Halensi academia consequeretur, et in eadem ipse nunc publicas aperiret scholas, et philosophiam et medicinam docens affluentem civium academicorum copiam: patris tamen, aetate nunc grauis facti filiumque cupientis adiutorem, iussu in patriam reuertebatur, pietati in patrem omnia postponens commoda, quae ab academia expectare poterat. Egregia vero multarum rerum cognitione excellens, in aliorum inuidiam incidens, non nisi post multas superatas difficultates et anno demum huius seculi septimo in Collegium, quod Norimbergae constitutum est, medicorum recipiebatur. Pacis autem et tranquillae vitae per totam vitam amantissimus, cum pater esset mortuus, denuo derelinquebat patriam ingrati et regrediebatur Halam, a praeceptore suo, quem patris loco amabat, humanissime exceptus inque omni, quam suscipiebat, re fideliter adiutus. Itaque publicas iterum habebat lectiones, philosophicas in b. CHRISTIANI THOMASII in primis scripta eo pertinentia, medicas autem in praeceptoris theses tironibus artis intellectu saepe difficiles. Ex illo deinde tempore iam dicta Halensis academia perpetuus, in quo consisteret, ipsi manebat locus, licet ei post aliquot annos, ut in patriam rediret, rogato munus professoris medici in academia Altdorfina offerretur, quod vero recusabat. Nec habebat, cur Halam cum patria commutasse eum poeniteret. Ibi enim anno huius seculi decimo Professoris Medicinae

cinae Extraordinarii, decimo sexto Ordinarii, paulo post Philosophiae Naturalis Extraordinarii, eiusdem vero Ordinarii anno undeuicesimo, munera obtinebat. Aliis insuper exornabatur honoribus: anno enim seculi decimo tertio ab Imperiali Naturae Curioforum, et deinde a Berolinensi Scientiarum Academia in Sociorum, anno autem decimo septimo a Sereniss. suo Rege in Consiliariorum aulae numerum recipiebatur, quumque in theologicis quoque studiis versatissimus esset, paulo post Senatus sacri siue sic dicti Consistorii Magdeburgi constituti Consiliarius nuncupabatur. Omnibus quoque hisce muneribus in summam usque senectutem omni cum dexteritate, industria atque fide functus fuit laudemque medici vere pii, indefessi et integri, post se reliquit. Laboribus academicis semper quoque summo cum studio vacauit, adeo ut, si modo dissertationes sub eius nomine editas respicere velis, earum trecentis multo plures publice ab eo defensas et magnam partem ab ipsomet conscriptas, deprehendes. Maioris quoque voluminis non nullos exarauit libros, ex quibus *Introductio in uniuersam Medicinam*, tribus tomis in forma, quam dicunt quartam, comprehensa, et *Systema Iuris prudentiae medicae*, in sex tomis eiusdem formae editum, *Tentamen lexici realis obseruationum medicarum*, *Commentatio in Constitutionem criminalem Carolinam medica* et *Tractatus de natura humana*, appellari possunt praecipui: omnium tamen eius scriptorum catalogum vitaeque bene actae uberiores expositionem reperiēs in Cl. BOERNER *relationibus de vitis medicorum et physycorum huius aevi celebrium* *.

Z 4

Me-

* vid. Eiusd. *Nachrichten von den vornehmsten Lebensumständen und Schriften jetztlebender berühmter Aerzte und Naturforscher. Erster Band. Wolfenbüttel 1749. 8. p. 401 et seqq. Zweyter Band. ibid. 8. p. 441 et 766. Nec non prolusionem, qua Exequias b. Viri indicit Academia Halensis, interprete Cl. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO, Prorectore.*

Memoria IOANNIS NATHANAELIS LIEBERKÜHNII, Medicinae Doctoris, Regiae Scientiarum Academiae Berolinensis Membri Ordinarii, Imperialis Naturae Curiosorum et Regiae Holmienfis Academiarum, uti et Regiae Londinensis Societatis Scientiarum Sodalis.

Natura duce et magistra, si quis ab ea innatam sequatur inuestigandi certi alicuius studii cupiditatem, longe multumque ceteros omnes eum praestare posse, exemplo suo egregie comprobauit Illustris, dum viueret, LIEBERKÜHNIVS, orbi litterario scientiarumque augmento praematura nimis morte nuper ereptus *. Docile enim aptissimumque ad quaslibet bonas artes excolendas nactus ingenium, eo admodum acri, ad uniuersae in primis matheeseos, eiusque potissimum ad utilissimas conficiendas machinas instrumentaque varia applicatae, uti et omnium rerum physicarum cognitionem atque usum mirifice valebat. A teneris iam horum doctrinae generum intelligendorum cupidissimus, in prouectiore deinde aetate singulari aliquo feruore in eorum semper ferebatur culturam. Quum igitur pater ipsius, IOANNES CHRISTIANVS, Aulae Berolinensis faber auriarius, qui cum anno huius seculi undecimo, die mensis septembris quinto, EXEMERENTIA RAVIA, matre adhuc filio superstite, Berolini suscepserat, excellens in eo deprehenderet ingenium, ideoque in omnibus, quae iuuentutem ad humanitatem informant orhantque, studiis artibusque in gymnasio Halae Magdeburgicae constituto instituendum erudiendumque curaret, anno iam aetatis decimo octauo ciuibz academiae ibidem florentis, adscribi poterat. Quamuis autem ex constanti patris voluntate in eadem

* vid. Comment. nostr. Vol. V. P. IV. p. 727.

dem aequae, ac Ienensi academia, in quam proximo anno, seculi nimirum vicesimo octavo, se contulerat, in sacrarum litterarum studium quam diligentissime incumberet, mathesi tamen artique in primis mechanicae, et cuius inde maxime adiuuatur cognitio augmentumque, philosophiae naturali, multum operae nauabat et meditando, et manum applicando tum experimentis, tum construendis ad ea instrumentis necessariis, beatum HAMBERGERVM ideo principem sequutus doctorem: quo etiam studiorum genere adeo delectabatur, ut reliquas eo pertinentes scientias, anatomiam, physiologiam omnesque reliquas, quae medicum faciunt, sibi redderet cognitae, ideoque WEDELIVM atque TEICHMEYERVM suorum praeceptorum adiungeret numero. Quo autem in medicinam, quam olim faceret, inde fiebat propensior, eo maioris ipsius in patrem aestimanda erat pietas, ex qua eius voluntati satis faciens anno seculi tricesimo tertio ab academia discedebat studium theologicum semper professurus.

Ad fratrem itaque sacro aliquo munere fungentem, se recipiebat saepiusque ex suggesto sacras ad concionem habebat orationes, reliquum tamen tempus omne illis dicabat litteris, quae in maxima apud eum erant gratia, mathematicis, physicis et anatomicis. Nec inanes ipsius erant labores, Data enim occasione, theologus ille magni nominis, REINBECKIVS, de singulari ipsius studio, industria atque dexteritate referebat ad Borussorum Regem, FRIDERICVM GVILIELMVM, perspicacem ingeniorum aestimatorem, qui inde laetatus eum ipsum ad se arcessebat longumque cum eo de rebus theologicis aequae ac mechanicis aliisque faciebat colloquium, amplam egregiamque viri iuuenis admiratus doctrinam. Regia igitur auctoritate sua legibus a patre praescriptis soluebat filium, isque, ut totus vacaret rebus mathematicis atque physicis, serio volebat.

Imperio igitur Regis obtemperans Noster, quum insuper diem suum obiisset pater, Berolino iterum decedebat anno seculi tricesimo sexto ea mente, ut studiorum, quae nunc colere et publice profiteri volebat, caussa denuo adiret academias, ante suum discessum a Regia Scientiarum Academia Berolinensi in sociorum numerum honorifice relatus. Halae Magdeburgicae iterum atque Jenae per aliquod tempus commorabatur, et proxime sequenti anno iter ad externas regiones suscipiens Erfordiam transibat ibique ab Imperialis Naturae Curiosorum Academiae Praefide, Illmo BÜCHNERO, Socii honoribus exornabatur.

Lugdunum Batauorum adueniens, BOERHAAVIO, ALBINO, GAVBIO atque SWIETENIO, du-
cibus et praeceptoribus, omnem artis medicae ambitum quam sollertissime denuo emetiebatur, anatomiae in primis atque chemiae deditissimus. Subtilioris potissimum inuestigandae anatomes amore captus, in artem minima corporis vasa iniectionis ope replendi adeo inquirebat, ut hanc ad summum usque fastigium perduxisse eum recte omnino dixeris neminemque fuisse, qui in praeparandis oculoque perscrutanti exhibendis partibus humani corporis vel minimis eum superauerit umquam. Accedebat et hoc, quod omnium artium mathematicarum peritissimus, praestantissima ipse conficeret microscopia et inter ea illud nunc omnibus notissimum, quod a radiis lucis speculo exceptis et ad inquirentem oculum reflexis nomen accepit, quorum ope omnium subtilissimas, quas praestabat, iniectiones cuilibet harum rerum cultori et arbitro quam elegantissime et accuratissime demonstrare poterat. Quum eum sibi quoque finem proposuisset, ut non minima solum totius corporis vasa ante oculos sisteret, sed eorum quoque directionem, cursum et prorsus admirabilem, quem inter se habent, nexum atque mutuam inter se rationem, quantum demum fieri posset, clare atque perspicue
exponere.

exponeret; illud, quo medicorum pauci nunc carebunt, excogitabat microscopium anatomicum siue machinam a ranis potissimum apud plurimos cognomen ideo adeptam, quoniam haec reliquis ad experimentum hoc aptiora seligi et ad usum eius ut plurimum adhiberi solent animalia. Vt eo autem melius sua prosequi tentamina et inter ea circulationem sanguinis in variis animalium, in primis ranarum partibus, mesenterio, pulmonibus aliisque, accuratius obseruare posset, in illud, quod cum camera sic dicta obscura facere solent physici, experimentum omni studio atque sollertia tamdiu inquirebat cumque solis radiis tentabat, donec solare illud dictum satisque nunc eruditis cognitum inueniret microscopium, quod vero post aliquod demum tempus prima vice notum et manifestum faciebat Londini, Regiae Scientiarum Societati illud cum reliquis suis experimentis exhibens.

Quamquam igitur Medici Doctoris titulum atque honores iam diu meruerat, eos tamen anno demum seculi tricesimo nono ab Academia Leydensi petebat accipiebatque, dissertatione ideo *de valvula coli et usu processus vermicularis* ab ipso conscripta, edita publiceque defensa, cuius graue argumentum, ut illud exponeret, a BOERHAAVIO atque SWIETENIO, dexteritatem eius atque doctrinam probe intelligentibus, ipsi fuerat commendatum; quo fiebat, ut aliam, quam *de plumbi indole* exarauerat, dissertationem seponeret, numquam ab ipso editam, nec inter schedas post mortem relictas reperiundam.

Suum deinde iter, quod cum laude et omnium, quos visebat, admiratione prosequebatur, Londinum dirigebat, ibique ab omnibus viris doctis multo cum honore exceptus, nanciscebatur occasionem, physica sua et anatomica in primis inuenta coram Regia Scientiarum Societate ibidem constituta, publice demonstrandi repetendique tentamina. Inter alia subtilissimas

mas etiam, quas praestabat, iniectiones anatomicas in parte aliqua intestini cuiusdam tenuis illi doctorum virorum concioni demonstrabat, cuius vasa cuncta vel omnium tenuissima, arteriae aequae ac venae, tam eleganter erant repleta, ut esset nullum, quod oculo aufugeret, vel etiam quod disruptum emisisset, quam continebat, materiem ceraceam. Inter artificiosissima quoque et felicissime a se facta Noster ipsemet illa de intestinis sumpta, habuit praeparata anatomica, quibus etiam deinde suam egregia cum industria elaboratam, superstruxit *dissertationem anatomico-physiologicam de fabrica et actione villorum intestinorum tenuium hominis, iconibus aeri incisis illustratam, Lugduni Batauorum* anno huius seculi quadragesimo quinto, in forma, quam dicunt, quarta editam, in qua villorum cavitatem chylum recipientem huncque per vasa exinde orta lactea ulterius vectum, defendit. Omnium itaque applausum reportans, in honoris et adensus documentum Sociorum classi adscribebatur a Regia iam dicta Societate. Ingenium itaque studiumque suum eximia cum laude omnibus comprobans, fieri non poterat, quin in plurimorum dignitate, fama meritisque, illustrium virorum perueniret familiaritatem, ex qua etiam omnem, quem demum cunque poterat, fructum percipiens, cuncta sibi reddebat cognita, quae in mathematicis, mechanicis, physicis atque medicis rebus vel inuenta, vel nouiter emendata, vel caeteroquin excellentia, Londini reperiunda deprehendebat. Quum eum porro finem tum temporis iam sibi haberet praefixum, ut in patriam olim redux ipse faceret medicinam; probe autem intelligeret, veram atque prudentem medica principia ad curandos morbos applicandi rationem optime perspicere posse coram aegrorum lectis, publica etiam frequentabat nosocomia aliorumque experientiam faciebat suam.

Ea tamen vel maxime egregia, quam in Anglia sibi comparauerat, eruditionis supellectile nondum contentus, iter suum scientiae augendae causa susceptum ulterius prosequabatur Lutetiam Parisiorum ibique omnia ad finem suum pertinentia inuestigabat ea, qua per totam vitam usus fuit, diligentia. Opione tamen citius in horum laborum tramite interpellebatur. Per sex enim modo menses Parisiis commoratus, multoque longius in alias regiones dirigendum iter meditans, a Clementissimo suo Rege, reditum ipsius exoptante, reuocabatur Berolinum.

Sub medium itaque annum seculi nostri quadragesimum ad ciues suos redibat, eorum sese totum dicans utilitatibus. Quo plura autem atque maiora a sui Regis gratia expectare poterat emolumenta, eo acerbior ipsi erat eius, qui paulo post contingebat, ex hac vita discessus. Propositi tamen tenax eam, quam semel ingressus fuerat, viam animo strenuo et acri procedebat. Simul ac etiam in urbe patria medicinam facere inceperat, non apud ciues solum multum consequebatur existimationis atque auctoritatis, sed fama eius ad externos quoque cito percrebescebat, adeo ut docendae medicinae causa in non nullas academias, eius vero faciendae gratia in splendidissimas aulas euocaretur, inter alias Imperiali Petropolitanae quam maxime commendatus ab ipso BOERHAAVIO. Singulari autem erga patriam atque ciues propensione, amore atque fide ductus, omnes quam amplissimas et fructuosissimas recusabat condiciones. Ea tamen quoque rara apud suos fruebatur felicitate, ut excellentia eius merita ab iis et cognoscerentur et aestimarentur. Confirmabat quoque hancce semel partam gloriam prorsus indefesso illo studio, quo cuncta, quae susceperat, ad finem suum perducere conabatur.

Omniū vero laborum duplicem obseruabat rationem; unam, qua aegrorum, qui ab ipso petebant

bant auxilium, maximam habebat curam; alteram, qua in museo detentus, studiis et litteris vacabat, mathematica in primis atque physica pertractans. Medicum omnino agebat et prudentem et felicem. Morbi enim alicuius historiam percipiens, ad artis medicae regulas, quas optime callebat, in eius causas, indolem atque naturam sedulo inquirebat, subtili et acri, quo pollebat, iudicio insigniter adiutus, adeo ut in praedicendo morbi euentu vix non semper certissimus, et in eo curando, si qua eius curatio dari poterat, felicissimus esset medicus. Alacer etiam atque promptus in diiudicandis erat morbis; si quos vero occultos penitusque abstrusos deprehenderet, prorsus erat impiger in eruenda eorum natura, donec eam detegeret.

Quamuis autem aegrorum ad ipsum confugientium multitudo semper esset maxima, ideoque multum temporis huic vitae generi esset impendendum; reliquum tamen omne in museo consumebat. Anatomiae eiusque in primis subtilissimae studio delectatus olim, et nunc illud prosequabatur et permulta sic dicta praeparata anatomica incredibili et prorsus admirabili arte per iniectiones facta, colligebat et asseruabat, ex quibus paulo ante mortem suam aliqua accuratissime pingenda, in aes incidenda et viuis coloribus naturae ad instar exprimenda curare incipiebat, ex parte nouae, quam meditabatur, dissertationis paulo supra iam allegatae *de fabrica et actione villorum intestinorum* editioni adiicienda; quos autem labores aequae ac alios, corporis animalis oeconomiae, per observationes hasce suas anatomicas explicandae, destinatos, praematura eius morte interruptos esse vehementer dolemus. Maximum quidem rerum eo pertinentium apparatus reliquit minimarum in primis partium ex plurimis corporis visceribus desumptarum et mirandum in modum repletarum, quem ipsi nosmet vidimus: sed dubium omnino est, num aliquis

aliquis futurus sit perficiendo tali operi aptus. Nimis enim multis aliis laboribus Noster implicatus, literis parum ipse consignauit, quae habuerat obseruata, hoc studiorum genus prouectiori aetati reseruans, qua ab aegrorum gerenda cura liberiores se facere studiisque suis se altius immergere et in uniuersilitterarii orbis usum desudare posse sperauerat.

Varia quoque ratione iniectionis artem ingeniosissime immutabat, ita, ut alias partes consueto modo, attamen ad exilissima usque vasa, materiae sua ceracea tenuissima repletet; alias autem, v. c. renes, hepar, e. f. p. quoad ipsorum viscerum vasa tantum exhiberet, partibus nimirum intermediis membranosiss, pinguib, aliisque singulari aliqua arte exesis; alias denique, argento in locum materiae ceraceae iniecto, elegantissime et eo modo praepararet, ut, illis partibus ipsis destructis, argentum tantum remaneret, totius illius visceris figuram exhibens atque repraesentans *.

Insuper, quod a puerili aetate vehementer amauerat, mathematicum et in primis mechanicum studium, feruore numquam interrupto aut imminuto, et sumtibus priuati hominis fortunam fere superantibus, aliquot nimirum aureorum nummorum millibus impensis, colere pergebat, adeo ut per plures annos artificum omnis fere generis numerus insignis in ipsius domo esset et quilibet suum ab ipso datum opus faceret, eo ipso noua inueniendi callido viro totam rem dirigente, quin et adiuuante: artificiosissima enim manu efficere poterat, quidquid modo volebat. A vero enim haud aberrabis, si mechanicorum et condidisse et coluisse eum dixeris academiam, cuius fructum diu adhuc, si velint, percipient Bero-
linen-

* conf. Histoire de l'Academie Roy. des sciences et belles lettres; année 1748. à Berlin, et Comment. nostr. Vol. I. P. I. p. 128.

linenses; quum huius sui ciuis studio artificum, quae gaudent, praesentem copiam referre debeant, qui nunc omnia instrumenta mathematica et ex his potissimum optica, tam eleganter et accurate conficiunt, ac ab aliis expectari poterunt. Museum itaque rerum utilissimarum omnique admiratione dignissimarum, telescopiorum, microscopiorum, antliarum aliorumque eius generis plurimorum instrumentorum, colligebat.

Tot igitur tamque variis studiis atque laboribus obrutus, praeter iam commemoratas dissertationes, perpaucos modo alios conscribere potuit commentarios, Berolinensis scientiarum Academiae Actis insertos: tamen plures forte cum Regia Suecica, quae Holmiae floret, Scientiarum Academia, a qua nimirum anno seculi quinquagesimo quinto in sociorum numerum receptus fuerat, communicaturus fuisset, dummodo ipsi licuisset longiore vita frui. Assiduus autem, quibus se onerabat et quos semper summo praestabat ardore, laboribus defessus, ante aliquot iam annos in asthmatis morbum incidebat, ex quo emergere quidem videbatur thermarum Carolinarum usu; ipse sibi tamen modo breuem vitam pronuntiabat, quum a decimo iam quinto aetatis anno labem aliquam suos contraxisse pulmones, uni pectoris lateri insuper accretos, existimaret. Eueniebat etiam, quod metuerat. Anno enim superiore, seculi huius quinquagesimo sexto, sub initium mensis decembris subito corripiebatur acutissimo lateris dolore, administratae venae sectioni cedere nolenti: hinc omnem recuperandae sanitatis spem ipse illico abiiciebat. Aliorum etiam, qui in auxilium aduocabantur, medicorum vel optima prorsus irrita erant consilia atque conamina, ita, ut die decimo septimo iam dicti mensis vitam ipsi eriperet pleuroperipneumonia.

Ante decem annos, seculi nempe quadragesimo sexto, matrimonium inierat cum lectissima virgine,

CATHARINA DOROTHEA NEVELINGIA, ex qua duos modo liberos, filium filiamque, suscepit, eos omnes beato Viro adhuc superstitibus, praecocem optimi patris maritique mortem iure suo lugentes. Quin et obitu eius insignem omnino iacturam fecit uniuersus orbis litterarius viri clare docti, ingeniosi atque assidui; urbs patria medici prudentis, indefessi atque felicitis; omnes vero ciues amici integri, cuius memoria, quae in omnium bonorum conseruetur animis, est dignissima.

XV.

Index scriptorum physico - medicorum, quae anno 1756. prodierunt.

Histoire de l'Academie Royale des Sciences; Année 1752; avec les Memoires de Mathématique et de Physique pour la même Année, tirés des Registres de cette Academie; à Paris, 4 mai. c. f.

Histoire et Memoires de l'Academie Royale des Sciences de Paris pour l'année 1747. 3 Voll. à Amsterdam, 12. mai. c. f.

Der Königl. Academie der Wissenschaften in Paris physikalische Abhandlungen; zwölfter Theil, welcher die Jahre 1737 und 1738 in sich hält, aus dem Französischen übersetzt von W. B. A. von STEINWEHR. Breslau, 8 mai. m. K.

Ebenderelben Academie anatomische, chymische und botanische Abhandlungen; 8ter Theil, welcher die Jahre 1731 bis 1738 in sich enthält; aus dem Französischen übersetzt von Ebendemselben. ibid. 8 mai. m. K.

Sammlung der Schriften, welche bey der Königl. Academie der Chirurgie in Paris, des Preißes halber, eingefendet worden; aus dem Französischen übersetzt Tom. VI. Pars II.

Aa

von

von IOHANN ERNST ZEHER. *Altenburg,*
4 mai.

Kongl. Svenska Vetenskaps Academiens Handlingar
för År 1756. Vol. XVII. Stockholm, 8 mai.
c. f.

*Der Königl. Schwedischen Academie der Wissenschaften
Abhandlungen aus der Naturlehre, Haushaltungs-
kunst und Mechanik; auf das Jahr 1753; funfzehn-
ter Band; aus dem Schwedischen übersetzt von
ABRAHAM GOTTH. KAESTNER. Hamburg
und Leipzig, 8. m. K.*

Ebender selben sechszehnter Band. ibid. 8. m. K.

Essays and observations, physical and literary; read
before a Society in Edinburgh and published by
them. Vol. II. Edinburgh, 8 mai. c. f.

*Neue Versuche und Bemerkungen aus der Arzneykunst
und übrigen Gelehrsamkeit, einer Gesellschaft zu
Edimburg vorgelesen und von ihr herausgegeben.
Als eine Fortsetzung der medicinischen Versuche und
Bemerkungen. Erster Band; aus dem Englischen
übersetzt. Altenburg, 8. m. K.*

*Auserlesene medicinische, anatomische, chymische und
botanische Abhandlungen der Römisch-Kaiserl. Aca-
demie der Wissenschaften; aus dem Lateinischen über-
setzt. Zweyter, dritter und vierter Theil. Nürnberg,
4. m. K.*

Sacrae Caes. Mai. Mandato et Priuilegio Leges S. R.
I. Academiae naturae curiosorum confirmatae at-
que munitae Recusae. Halae, 4.

Histoire de l'Academie Royale des Sciences et Bel-
les-Lettres. Année MDCCLIV. à Berlin, 4.
c. f.

Saggi di Medicina degli Accademici Conghietturanti
di Modena. Tomo Primo. In Carpi, 4.

*Versuche und Abhandlungen der Naturforschenden Ge-
sellschaft in Danzig. Dritter Theil. Danzig und
Leipzig, 4. m. K.*

Der

Der Zittauischen Gesellschaft fortgesetzte Bemühungen aus dem Reiche der Wissenschaften. Erster Band. Zittau, 8.

Ebender selben zweyter Band, erste Abtheilung. ibid. 8.

Histoire naturelle, generale et particuliere, avec la description du Cabinet du Roi. Tome sixieme; à Paris, 4 mai. c. f.

Allgemeine Historie der Natur nach allen ihren besondern Theilen abgehandelt; nebst einer Beschreibung der Naturalienkammer S. Maj. des Königes in Frankreich; des dritten Theiles erster Band. Hamburg und Leipzig, 4 mai. m. K.

Suite des Lettres à un Americain sur les quatrieme et cinquieme volumes de l'Histoire naturelle de M. DE BUFFON et sur le Traité des Animaux par M. l'Abbé DE CONDILLAC; 6. 7. 8 et neuvieme parties; 4 Voll. à Hamburg. 12. (Auctor esse dicitur Pater DE LIGNAC.)

Histoire générale des voyages, ou nouvelle collection de toutes les relations des voyages par mere et par terre; Tome XIII; à Paris, 4.

Allgemeine Historie der Reisen zu Wasser und zu Lande; oder Sammlung aller Reisebeschreibungen durch alle vier Theile der Welt; vierzehnter Band. Leipzig, 4 mai. m. K.

A New Universal History of Voyages and Travels, collected from the most authentic Authors in all Languages, containing every thing worthy Observations in the four quarters of the Globe, and including the lives and remarquables exploits of the most eminent Admirals, Captains and Seamens of all Nations. London, 8.

- *Voyage à la Mer du Sud, fait par quelques Officiers commandans le vaisseau le Wager; pour servir de Suite au voyage de GEORGE ANSON; traduit de l'Anglois; à Lyon, 4.*

Versuch einer Beschreibung natürlicher und historischer Merkwürdigkeiten der Landschaft Basel; 14tes, 15tes und 16tes Stück. Basel, 8.

Discorsi epistolari sopra i fuochi di Loria a Sua Eccel. il Sig. Procuratore Giovanni Emo. in Venezia, 4. (Auctor Cl. GIOVANNI LARBER).

Abhandlung von dem mineralischen Gehalt und medicinischen Gebrauch des im Maggrasthum Baden-Baden gelegenen warmen Bades und der Mineral-Bäder überhaupt. In demonstrativischer Lehrart geschrieben, nebst einem Anhang von der Euclidischen Lehrart in der Medicin und einigen besondern Versuchen. Strasburg, 8. (Auctor esse dicitur Cl. WIDMER.)

Hollands Magazyn voorzien met aerdrykskundige, historishe, philosophische, poetische, godgeleerde, regtsgeleerde en geneeskundige aanmerkingen, beschryvingen, brieven, proeven, schetrens, uyttreksels, verhandeling, vraegen, waernemingen, etc. uit de nieuwste Schriften en verzamelingen zoo der uitlandsche maetschappyen, als van byzondere Geleerden in eene andere als de Nederlandsche Taal geschreeven. Tweede Deel; I en 2de Stukje. Te Haarlem.

Hamburgisches Magazin oder gesammlete Schriften, zum Unterricht und Vergnügen aus der Naturforschung und den angenehmen Wissenschaften überhaupt. 16ter und 17ter Band. Hamburg und Leipzig. 8. m. K.

Allgemeines Magazin der Natur, Kunst und Wissenschaften. 7ter und 8ter Theil. Leipzig, 8. m. K.

Bremisches Magazin zur Ausarbeitung der Wissenschaften, Künste, Naturlehre, und Tugend; erstes und zweytes Stück. Hannover, 8.

Fränkische Sammlungen von Anmerkungen aus der Naturlehre, Arzneygelahrheit, Oeconomie und den damit

- mit verwandten *Wissenschaften*. *Erster Band*. Nürnberg, 8.
- Ebenderſelben 7tes bis 9tes Stück*. *ibid.* 8.
- Leipziger Sammlungen von allerhand zum Land- und Stadt - Wirthſchaften, Policy - Finanz- und Cammer - Weſen dienlichen Nachrichten*. bis 141 Stück. Leipzig, 8.
- Schleſiſche oeconomische Sammlungen*; bis 15tes Stück. Breslau, 8.
- Sammlung oeconomischer und anderer in der Haushaltungskunst nützlicher Anmerkungen*. Langenſalza, 8.
- Oeconomisch - phyſicaliſche Abhandlungen*; 9ter und 10ter Theil. Leipzig, 8.
- Oeconomische Nachrichten bis 102tes Stück*. Leipzig, 8.
- Oeconomisch - phyſicaliſche Wochenschrift, welche das nützlichſte und neueſte aus der Natur- und Haushaltungs - Wiſſenſchaft enthält*. *Erſter Band*. Stuttgart, 4.
- Der phyſicaliſche und oeconomische Patriot, oder Bemerkungen aus der Naturhiſtorie, der Haushaltungskunst und Handlungs - Wiſſenſchaft*; *erſter Jahrgang*. Hamburg und Leipzig, 4.
- Vermiſchte Schriften aus der Naturwiſſenſchaft, Chymie und Arzeneygelahrtheit*. *Erſtes bis 4tes Stück*. Frankfurt an der Oder, 8.
- Nordſche Beyträge zum Wachsthum der Naturgeſchichte, Haushaltungskunst, Handlung, Landeshiſtorie, Alterthümer und der freyen Künſte überhaupt*. *Erſter Theil*. Altona, 8.
- Der Wirth und die Wirthin; eine oeconomische und moralische Wochenschrift*; *erſtes bis 12tes Stück*. Braunſchweig, 8.
- Journal oeconomique ou memoires notes et avis ſur les arts, l'agriculture, le commerce et tout ce qui peut y avoir rapport pour l'année 1756*; *Part. XII.* à Paris, 12.

Observations physiques et pratiques sur le jardinage et l'art de planter; avec le calendrier des jardiniers. Vol. III. à Paris, 12. c. f.

Flora Berolinensis, oder *Abbildung der Kräuter und Blumen nach der accuratesten Abzeichnung der Natur selbst. Erstes Hundert.* Berlin, fol.

Abhandlung von den Maulbeerbäumen, den Seidenwürmern und der Seiden spinning, aus dem Französischen übersetzt; nebst einem Anhang von dem Seidenbau in Berlin und der Churmark Brandenburg. Berlin, 8. m. K.

Vollständiger Unterricht von Küchengewächsen, der Beschaffenheit des Erdbodens, der ihnen dienlichen Lagen und Himmelsstriche, erforderliche Wartung; ferner ihrer Nutzbarkeit für das menschliche Leben, wie auch der verschiedenen Mittel sie zu vermehren, ingleichen die Art und Weise die Mistbeete anzurichten, zu ieder Jahreszeit Schwämme zu ziehen u. s. f. aus dem Französischen übersetzt von IOHANN ERNST ZEIHNER. 2 Theile. Leipzig, 8.

Instruction, wie der Bau und die Bereitung des Waidtes zu tractiren. Breslau, 8. m. K.

Vorschläge, nach welchen der Transport der Bäume, Landgewächse, Saamen und verschiedener anderer Naturalien über die See zu veranstalten ist, aus dem Französischen übersetzt. Coppenhagen, 8.

Observations sur divers moyens de soutenir et d'encourager l'Agriculture, principalement dans la Guyenne, où l'on traite des cultures propres à cette Province et des obstacles qui les empêchent de s'étendre; deux parties; à Paris, 12.

Précis des Expériences qui ont été faites par ordre du Roi à Trianon, sur la cause de la corruption des bleds et sur les moyens de la prevenir; à la suite duquel est une instruction propre à guider les Laboureurs dans la manière dont ils doivent préparer le grain avant de le semer; à Troyes, 8.

Anwei.

Anweisung zur Hauswirthschaft und Feldbau, darinnen den Bürgern und Bauern, auch besonders den Pächtern auf den Gütern, die Aecker, Wiesen und Gärten, nach eines ieden Ortes Lage und Beschaffenheit, nicht weniger dieselben besonders zu düngen, und so gar ohne Mist fruchtbar zu machen; auch ein herrliches Mittel wider die Kornwürmer gezeigt wird. Arnstadt, 4.

Der wohl erfahrene Weingärtner und sorgfältige Weinschenke, welcher eine gründliche Anweisung zum Weinbau und nöthigen Unterricht zur Erhaltung und Verbesserung der Weine mittheilet. Ulm, 8.

Der oeconomische Tausendkünstler in sympathetisch - antipathetisch - und andern Wein - und Haushaltungs-Geheimnissen. ibid. 8.

Kunst - Stücke die schönsten Farben zu verfertigen; zweyte vermehrte Auflage. Zittau, 8.

Wahrhafte Färbekunst, wie man alle Farben auf vier bis fünferley Art färben kan; was vor Waaren dazu können gebraucht werden; und wie die Wasser verbessert werden sollen. Dritte verbesserte Auflage. Langensalze, 8.

Caminologie ou Traité des cheminées, contenant des observations sur les différentes causes qui font fumer les cheminées, avec des moyens pour corriger ce defect; à Dijon, 8.

La physique expérimentale et raisonnée, qui contient en abrégé ce que cette Science a de plus intéressant. Par l'Auteur de la Clef de Sciences (l'Abbé COCHET). à Paris, 8.

De ortu stratorum telluris et ratione, qua corpora marina in loca mediterranea translata sint, commentatio. Pragae, 8.

The general theory and Phenomena of Earth - quakes and Volcanoes; wherein the several Systems of Mr. AMONTONS, Dr. LISTER, and M. DE BUFFON, Dr. WOODWARD and others are exhibi-

bited and considered with Remarks, in which the natural Causes of the astonishing Effects are assigned, and the process of Nature in their production investigated and confirmed by Experiments, explaining the several Phenomenes, the usually precede or accompany Earth-quakes, but more especially those uncommon and more general ones of the late Earth-quake, to which are added an historical Account of the various appearances and effects of the most memorable Earth-quakes, and Eruptions of Volcanoes upon Record, and a particular history of the Lisbon - Earthquake. By an Ingenious Gentleman who was an Eye-witness of that tremendous Calamity. London, 8.

Reflections physical and moral, upon the various and numerous uncommon Phenomena in the air, water or earth, which have happened from the Earthquake at Lima to the present Time. In a series of familiar letters from a member of Parliament in Town to his Friend in the Country. ibid. 8.

Reflexions physiques et morales sur les differens phénomènes dans l'air, dans l'eau et sur la terre, qui sont arrivés depuis la destruction de Lima jusqu'au tems present; à Londres, 8.

Conjectures physico-mechaniques sur la propagation des secousses dans les tremblemens de terre, et sur la disposition des lieux qui en ont ressenti les effets; à Paris, 12. (*Auctor esse dicitur Cl. DESMAREST.*)

Storia degli orrendi Terremoti che ne' Mesi di Novembre e Dicembre dell' anno 1755. hanno desolato Lisbona; in Venezia, 8.

Angestellte Betrachtung über die den 1 Nou. 1755. so außerordentliche Erdbeben und Meeres-Bewegungen, wodurch die Grundfeste eines großen Theils Europens erschüttert worden, in 4 Abhandlungen eingetheilet,

theil
Grün
Allgem
merke
und 2
Wür
örter
Betrach
herig
lung
wegu
Physica
dern
Befse
umst
diese
Erf
175
Chron
von
für
Hisor
info
Er
Samm
W
U
len
U
Syste
dit
ce
h
Aph
c
r
V

theilet, und nach *physicalischen* und *astronomischen* Gründen erläutert. Leipzig, 4. m. K.

Allgemeine und besondere Geschichts-Beschreibung der merkwürdigsten Klüfte und Erdbeben, ausführlich und zuverlässig mit ihren Ursachen, Absichten und Wirkungen von den ältesten bis auf unsere Zeiten erörtert. ibid. m. K.

Betrachtungen über die Ursachen der Erdbeben und bisheriger Witterung, nebst einer historischen Erzählung von den Erdbeben und merkwürdigen Wasserbewegungen unserer Zeiten. ibid. 8.

Physicalische Betrachtung von dem Erdbeben und andern Naturbegebenheiten, nebst einer geographischen Beschreibung des Königreichs Portugal, und einem umständlichen Berichte von dem letzten Unglücksfalle dieses Reichs, wie auch von allen Erdbeben seit der Erschaffung der Welt bis zum Ende des Jahres 1755. Frankfurt am Mayn, 8. m. K.

Chronica oder Sammlung alter und neuer Nachrichten von den merkwürdigsten Erdbeben, und was selbige für Ursachen zum Grunde haben. Frankfurt, 8.

Historisch- und physicalische Abhandlung von Erdbeben, insonderheit von der in Lissabon sich ereigneten großen Erderschütterung. Augsburg, 8.

Sammlungen von Meynungen großer Gelehrten, die Wunder-Regen betreffend, bey Gelegenheit des zu Ulm und anderwärts den 15 Novembr. 1755. gefallenen Blut - und Korn - Regens herausgegeben. Ulm, 8.

Systema neologiae medicae more geometrarum conditum; cum praefatione G. F. STRUVII et accessione testimoniorum virorum illustrium. Nordhufae, 8.

Aphorismi variorum auctorum, maxime HIPPOCRATIS et CELSI locis parallelis illustrati; cura THEOD. IANS. AB ALMELOVEEN; gr. et lat. Viennae, 4.

Ideu liber recusuf Argentorati. 8.

Physiologia of natuurkundige Ontleding van het menschelyke Lichaam, waarin deszelfs Maakfel, Werking, enz. verklaart wordt. Eerfte Stukje. Te Amfterdam, 8 mai.

Elémens de Physiologie, composés en faveur de ceux, qui commencent à étudier en Médecine; à Paris, 12.

Drey merkwürdige physicalifche Abhandlungen von der Einbildungskraft der fchwangern Weiber, und derfelben Wirkung auf ihre Leibes-Frucht; aus dem Englifchen überfetzt. Strasburg, 8.

Deux Memoires; le premier fur la confervation des Enfans et une destination avantageufe des Enfans trouvés; le fecond, fur les biens de l'Hôpital S. Jacques leur état aétuel et leur veritable destination; (à Paris) 12.

Mifericordiae limites in exercenda arte. Progr. Lipsiae, 4. (Auct. Cl. D. IO. ERNEST. HEBENSTREIT.)

Onomatologia medica completa, oder medicinifches Lexicon, das alle Benennungen und Kunftwörter, welche der Zergliederungs- und Wundarzneywissenschaft eigen find, deutlich und vollftändig erkläret; von einer Gefellfchaft erfahrner Aerzte herausgegeben; mit einer Vorrede begleitet von Hrn. ALBRECHT VON HALLER. Ulm, Frankfurt und Leipzig, 8 mai.

Pharmacopoeia Collegii Regii Medicorum Edinburgensis. Edinburgi, 12.

Idem liber recusuf Hannouerae. 8.

Recueil périodique d'observations de médecine, chirurgie, pharmacie, etc. Tome IV et V. à Paris, 8.

Sammlung auserlefener Wahrnehmungen aus der Arznei-Wissenschaft, der Wundarzeney- und Apotheker-

theerkunft; aus dem Französischen übersetzt. Straßburg, 8. (Est translatio praecedentis libri: Recueil periodique d'observations de medecine, etc. Translator Cl. ROTHE M. D. Revisor Cl. BOECLER M. D. et P.)

Recueil de pièces concernant l'inoculation de la petite-vérole et propres à en prouver la securité et l'utilité; à Paris, 12.

The grand objections to inoculation considered with cases, that tend to confute the only plausible arguments made use of prejudice to so beneficial a practice, to which are added remarks in a Letter upon inoculation lately published. London, 8.

Recherches sur le pouls par rapport aux crises; à Paris, 12. (*Auctor esse dicitur Cl. DE BORDEV.*)

Extrait du secret de ROONHVYSEN pour accoucher les femmes; Nürenberg, 8. c. f.

Auszug aus ROONHVISENS Geheimnis in der Geburtshülfe; mit Anmerkungen. Nürnberg, 8. m. K.

Tractatus medico-historicus de tribus impostoribus, oder freymüthige Gedanken von den drey berühmtesten Verführern des Volks: 1) dem Getränke des Thee und Coffee; 2) der Erwählung commodor Tage; 3) der Anschaffung der Haus-Apotheken, Leipzig, 8.

Der Englische Stallmeister und bewährte Rosßarzt; aus dem Englischen MATTH. HODSONS und anderer übersetzt; Neue Auflage. ibid. 8.

Entdeckung derer bey der Rindviehseuche mit einem bewährt befundenen Mittel angestellten Versuche. Cöthen, 8.

Sammlung chymischer Versuche. Tübingen, 8.

Eines scharffinnigen Chymici hinterlassenes Buch ohne Titel. Nürnberg, 8.

Alchimisch Siebengestirn, oder sieben auserlesene Tractätlein vom Steine der Weisen. Frankfurt, 8.

Centrum naturae concentratum; oder ein Tractat von dem wiedergebohrnen Salz; insgemein genennt der Weisen-Stein. Frankfurth, 8.

Aufrichtiger Wegweiser zum Licht der Natur, oder ad Tincturam physicam Paracelsi und lapidem philosophicum. Nürnberg, 8.

Auszüge aus den neuesten medicinischen und chirurgischen Disputationen; bis 4tes Stück. Stuttgart, 8.

Bibliographie médicale raisonnée; ou Essai sur l'exposition des livres les plus utiles à ceux qui se destinent à l'étude de la médecine; avec une lettre de M. du MONCHAVX, Médecin de l'Université de Douay sur les commentaires de M. le Baron van SWIETEN et sur quelques autres Ouvrages. à Paris, 12.

Kurze Untersuchung der wahren Ursachen, welche den Professor der Chymie bey dem Königl. Collegio Medico - Chirurgico zu Berlin, Herrn IOHANN HEINR. POTT, bewogen, seine so genannten Animadversiones wider die physicalischen und chymischen Erfahrungen, so in denen Gedenkschriften der Königl. Preußl. Academie der Wissenschaften, von dem Director der physicalischen Classe besagter Academie, dem Königl. Geheimen Rathe und ersten Leib-Medico, Herrn IOH. THEODOR ELLER, einverleibet worden, abzufassen und durch den Druck bekannt zu machen; nebst beygefügter Prüfung besagter Animadversionum. Berlin, 4.

E. D. ADAMI Gedanken über das Seltene und Betrachtungswürdige an einem zu Landeshut 1755 gefällten Buchenbaum. Breslau, 8.

B. S. ALBINI Academicarum Annotationum Liber Tertius. Continet anatomica, physiologica, pathologica, zoographica. Leidae, 4. mai. c. f.

GE. LVD. ALEFELD, Diss. inaug. de aere sanguini permixto. Gieslæ, 4.

Relation

Relatio
fig
stru
CH
VON
rich
Af
hera
über
PETR
sper
Got
Offerv
DE
mig
Citt
nell
F. B. C
und
Sey
Exame
les f
BA G
Nuttig
ding
bescl
gevo
alles
Amf
H. BAK
crosc
beyg
STE
uerfa
Delle A
zion

Relation de la peste dont la ville de Toulon fut affligée en MDCCXXI; avec des observations instructives pour la Postérité; par M. D'ANTRECHAVS. à Paris, 12.

VON ARVIEUX, *hinterlassene merkwürdige Nachrichten von seinen Reisen nach Constantinopel, in Asien, Egypten und der Babarey; im Französischen herausgegeben von LABAT, und itzt ins Deutsche übersetzt; 6ter und letzter Theil. Copenhagen, 8.*

PETR. ERNEST ASCH, Diss. inaug. de natura spermatis obseruationibus microscopicis indagata. Gottingae, 4.

Osservazioni teorico-pratiche del Fisico ANTONIO DE AVGVSTINIS Novarese intorno alle Febbri migliari, che popolarmente si sono diffuse per la Citta' di Novara e propagate talor per contatto nell' anno 1755. In Milano, 8.

F. B. *Geheimnisse der Probierkunst des Münzwesens und Guardeins Verrichtung beym Aufwiegen auf Seygerhütten. Leipzig, 8.*

Examen de plusieurs parties de la Chirurgie d'après les faits qui peuvent y avoir rapport. Par M. BAGIEV; Voll. II. à Paris, 12.

Nuttig Gebruyk van het Microscop, of Handleiding tot nieuwe Waarnemingen etc, int Engelsch beschreeven door HENRY BAKER; Hieragter is gevonden de natuurlyke historie van de Polypen; alles met nodige afbeeldingen opgeheldert. Te Amsterdam, 8. c. f.

H. BAKERS, *das zum Gebrauche leicht gemachte Microscopium, aus dem Englischen übersetzt; dem beygefügt eine neue Nachricht vom Polypo, und L. STEINERS Beschreibung seines neuerfundenen Vniuersal-Microscopii. Zürich, 8. m. K.*

Delle Acqui minerali di Chianciano nel Senese Relazione di GIUSEPPE BALDASSARRI. in Siena, 4.

D. BECKERS *Vertheydigung des Chymischen Wahrfa-
gers; nebst Erklärung vieler wichtigen alchymischen
Sätze. Langensalza, 8.*

ANDR. BERCH, *Diss. Staeders afftand ifran hwa-
randra upräknat pa oeconomicka grunder. Resp.
Carol. Brunkmann. Vpsal.*

IOH. PHIL. BERCHELMANN, *Abhandlung vom
Krebs, worinnen dessen Ursachen untersucht, und
zwey bishero geheim gehaltene Heilmittel ent-
deckt werden. Frankfurt am Mayn, 8.*

CAROL. AVGVST. DE BERGEN, *Comment. de
thermometris mensurae constantis. Norimbergae,
4. c. f.*

Eiusd. *Diss. inaug. de phrenitide. Resp. Fab. Iat.
Rohntzen. Francof. ad Viadr. 4.*

FRID. CONR. BERGMANN, *Commentatio de
dignitate et praestantia medicinae. Lipsiae, 4.*

Eiusd. *Comment. de necessitate atque amicitia, quae
sacerdotibus cum medicis intercedit. ibid. 4.*

I. H. BEHRS *Medicina consultatoria, oder Sammlung
einiger schweren und seltenen Fälle, sammt denen
von ihm darüber verfertigten Berathungen und ein-
geschickten Beantwortungen. Zweyter Theil. Aug-
spurg, 4.*

*Memoire sur les Tremblemens de Terre, avec qua-
tre sermons à cette occasion par M. ELIE BER-
TRAND. à Vivis, 8.*

*The History of the Royal Society of London for im-
proving of natural Knowledge, from its first rise;
by THOMAS BIRCH; Voll. II. London, 4 mai.*

ELISABETHAE BLACKWELL *collectio stirpium,
quae in pharmacopoliis ad medicum usum asser-
uantur, etc. seu ELISABETH BLACKWELL ver-
mehrtes und verbessertes Kräuterbuch; bis 392 Blat;
illuminirt. Nürnberg, fol. mai.*

IOH. GOTTLIEB BOECKMANN, *gegründete Versuche und Erfahrungen von der zu unsern Zeiten höchstnöthigen Holz-Saat*, Chemnitz, 8 mai.

PHIL. ADOLPH. BOEHMERI *Observationum anatomicarum rariorum Fasciculus II, notabilia circa uterum humanum continens*. Halae Magdeb. fol. c. f.

HERM. BOERHAAVE *Institutiones medicae*. Editio noua. Norimbergae, 8.

FRID. BOERNER, *Relationes de libris physico-mediceis partim antiquis partim raris*. Fasciculus I et II. Vitembergae, 8.

Eiusd. *Institutiones medicinae legalis in usum auditorum suorum adornatae*. ibid. 8.

Eiusd. *Diss. exponens Antiquitates medicinae aegyptiacas*. Resp. *Paulus Fabri*. ibid. 4. c. f.

Eiusd. *Progr. Memoriae Professorum Medicinae in Academia Wittembergenfi inde a primis illius initiis renouatae Specimen secundum*. Lipsiae, 4.

GEORGE DANIEL BÜSEL, *Grundlegung zur Hebammenkunst vor die Wehmütter; nebst einem Anhang vom Hebammeneide*. Flensburg, 8.

BARTHOLOMAEI BOSCHETTE, *de saluatione mercuriali tractatio physico-medico-mechanica*. Francofurti, 4.

ERNESTI GOTTLÖB BOSE, *Diss. inaug. de conatu pariendi regimine*. Resp. *Christian. Frider. Angermann*. Lipsiae, 4.

GEORG. MATTH. BOSE, *Diss. phys. de natura et origine nebularum*. Resp. *M. Andreas Casparides*. Vitembergae, 4.

Reliqua proxime.

Contenta

Contenta in hac parte.

1. Kongl. Svenska Vetenskaps Academiens Handlingar for Aor 1755. Vol. XVI. p. 195.
2. HALLERI Disputationes chirurgicae selectae Tom. III. IV. et V. p. 226.
3. PLUMIERII Plantarum americanarum Fasciculus III et IV. p. 240.
4. Histoire naturelle generale et particuliere avec la description du cabinet du Roi. Tom. V. p. 243.
5. PLANCI Ep. de urina cum sedimento coeruleo p. 261.
6. BROWNE the civil and natural history of Jamaica p. 263.
7. GAVTIER Observations sur l'histoire naturelle sur la physique etc. Part. XIII. XVIII. p. 289.
8. MÜLLER Diss. de oleis essentialibus siue aetheris vegetabilium absque destillatione parandis p. 301.
9. BIRCH the History of the royal society of London etc. Vol. I. II: p. 304.
10. Verhandelingen uitgegeven door de Hollandse Maatschappij der Weetenschappen te Haarlem. Pars I. p. 309.
11. Histoire de l'academie royale des sciences et belles lettres de Berlin. an. 1754. p. 323.
12. THEBESII Hebammenkunst p. 340.
13. SCHAEFFER die eingebildeten Würmer in Zeebnen etc. p. 350.
14. Noua physico - medica p. 352.
15. Index scriptorum physico - medicorum, quae anno 1756. prodierunt p. 369.

195.
226.
240.
243.
261.
263.
289.
301.
304.
309.
323.
340.
350.
352.
369.

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLUMINIS VI. PARS III.

LIPSIAE. MDCCLVII.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

0.
Amstelodami apud I. Schreuder et P. Mortier iun. Londini apud A.
Linde, Parisiis apud Briasson, Patavii apud I. Manfr , Venetiis in B.
Albrizzi et S. Coleti officinis, Romae apud Venant. Monaldini.

Jos: Banks

I.

Kongl. Suenska Vetenskaps Academiens Handlingar foer Aor 1756. Vol. XVII. med Kongl. Academiens Tillstoand. Tryckte i Stockholm hos Lars Saluius pao desfs egen Kostnad 1756. 8 mai. pl. 21. tab. aen. 10.

h. e.

Acta Academiae Regiae Scientiarum Suecicae.
Anni 1756. Vol. XVII.

Trimestre primum:

p. 1.

1) Cl. VARGENTIN *de parallaxi solis et planetarum* commentatur, in primis Cl. DE LA CAILLE conatus eo tendentes, in promontorio bonae spei susceptos, et Suecorum astronomorum, illis respondentes, breuiter enarrat.

2) *Modum tabulata aedium et structuras ligneas ap. 13. putredine et mucore seruandi* edit CAROLVS KNUTBERG. Cum haec damna ab aere et vaporibus humidis stagnantibus oriantur, vult aeri vias libere permeandi sub pauimentis conclauium inferiorum relin-

B b 2

qui:

qui: pauimenta vero duplicia esse oportet, ne con-
clauia sic frigida reddantur.

- p. 23. 3) *Ayeniam* describit et depingit Cl. LINNAEVS.
Planta, ex seminibus a PHILIPPO MILLER missis
nata, 1755 in horto Academiae Vpsalienfis floruit.
Patriam LINNAEVS esse ait nullam aliam posse,
quam calidiorẽ Americae partem. Annuam suspi-
catur, etsi certus de hoc adserto non sit; caulis enim,
cum in serum hiemem durasset viridis, diebus qui-
busdam nubilis interiit. Plantam a Waltheriis et Si-
dis sine flore parum expertus non distinguit. Caulis
in vase altitudinem quartae partis ulnae attingit, ere-
ctus, unicus, rotundus, subhirsutus, inferius ali-
quantum ramosus. Folia sunt alterna, ouata, pro-
funde serrata, nuda, nutantia, venis oppositis ad
angulum acutum exarata: Foliorum petioli erecti,
subhirsuti, foliis ipsis longitudine aequales. Stipulae
erectae, breues, subulatae. Florum petioli breues,
unici, subhirsuti, in ala folii, gerentes singuli florem
p. 24. unicum, versus terram nutantem. Vberior descriptio
haec est: *Calix*: Perianthium pentaphyllum; folio-
lis lanceolatis, patentibus, persistentibus. *Corolla*:
Vngues quinque, filiformes, longissimi, extrorsum
arcuati. Laminae totidem, connatae in stellam pla-
nam, quinquedentatam, ambientem apicem recepta-
culi. apicibus bifidis reflexo-adnatis. *Stamina*: Fi-
lamenta quinque, stellae corollinae incumbentia, pa-
tentia, breuia, adscendentia, distantia, superne
crassiora, in antheras effoetas terminata. Antherae
subrotundae, sessiles in crenis corollinis, sub stella
corollina, vere polliniferae. *Pistillum*: Columna
cylindrica, recta, longitudine calycis, terminata stel-
la corollina. Germen subrotundum supra stellam
corollinam. Stylus cylindricus, brevis. Stigma
capitato-obtusum. *Pericarpium*: Capsula subrotun-
da, quinqueloba, quinquelocularis. *Semina* solita-
ria,

ria, subrotunda, compressa. Singulare huic flori esse ait receptaculum, cylindri modo elongatum, et calycem longitudine aequans, fere, ut in *Passiflora* et *Clusia*. Vnicum vero hoc exemplum in regno vegetabili existit petalorum, ad apicem receptaculi in stellam planam coeuntium, suamque naturam, qua mollia et colorata sunt, deponentium, unguium petalorum autem arcuatorum exterius et florem velut clathro circumdantium; non minus singulare est, stamina supra stellam illam adcrefcere, et ibi antheras mentiri, sed steriles, cum verae sub stella sine filamentis sedeant. Cum planta in ordine naturali proxima sit *Waltheriis*, *Sidis* et aliis columniferis, vim eius medicam pronunciat mucilaginosam, inuolendis humoribus acribus, fibris molliendis et lubricandis aptam. Nomen ipsi imposuit a duce D'AYEN, quod ille rarissimas plantas in hortos suos ex orbe uniuerso conquirat.

4) *Napi cultura* quo modo in Seelandia Batauiæ p. 27. suscipiatur, et oleo exprimendo adhibeatur, describit ERIC. GVSTAV. LIDBECK. Plantam feliciter in Sconia iam colunt, quo pertinentia plura, ut ipse expertus est, addit, ut vere feri napum non possit, quia aestate proxima non mature scat; post me p. 31. dium augusti satum; non satis temporis habere, ut radix hyemem subsequaturam ferre possit, et alia, Sconiae in primis climati aptata. Oleum napi, ut butyri aut alius pinguedinis loco inter esculenta haberi possit, ita ait extra Sueciam praeparari: in vase ferreo igni leni imponi, iniectis frustis panis acidi, quae acerbum illud et ingratum gustui, quod oleo inest, attrahant.

5) *Pisces quendam, Suecis Mal dictum*, describit p. 34. PETRVS OSBECK. Est *Silurus pinna dorsali unica*,
B b 3 cirris

cirris ad os plurimis. LINN. It. Scon. p. 62. esculentus, sed rarior.

p. 40.

6) *De variolarum contagio quodam, insitioni simili*, commentatur; simul ut frequentetur variolarum insitio in Suecia, suadet PETRVS IONAS BERGIVS. Feminae pauperis infans septimanarum viginti et quatuor, variolis confluentibus malignis, tunc epidemicis, undecimo morbi die, medicamentis et aliis morbi leuaminibus destitutus, perierat. Mater exiguo deinde tempore elapso, male se habens, dolores artuum sentiens et febrim vehementem, Nostrum consuluit. Pulueribus, qui refrigerarent, datis, post quinque dies nuncium accepit, cessare febrim, variolas vero se ostendere. Reperit igitur in mamma sinistra variolas coaceruatas, in primis infra papillam copiosissimas, paucas in facie, vix unam alteramue in reliquo corpore toto. Passane morbum hunc ante fuerit, ignorauit. Lectulo cautionis loco magis decubuit, quam quod vis morbi illam coegisset. Variolae benigni generis erant, neque medicamentis multis indigebant; Mox siccae factae, tandem omnes defluebant. Ante decimum diem plane conualuerat, nisi quod mamma dolebat adhuc et tumebat, forte quia lac ibi stagnauerat. Primum in eo est Cl. BERGIVS, ut veras variolas fuisse ostendat. Nam quod solet efflorescere variolis plane simile, in eorum, qui variolis decumbentibus adsunt, ipsi vero variolas iam perpeffi sunt, corporibus, in primis ubi aegrorum variolas attigerunt, id sine febre et morbo esse pronunciat. Matri autem virus insitione quodam ab infante datum esse probat locus, ubi variolae emerferunt, ea enim mamma sola infantem lactauerat: Hoc igitur phaenomenon exacte conuenit cum iis, quae in insitione artificiali variolarum contingunt. Quod suctione infans mammam irritauerat, effecit, ut humores copiosius eo confluerent. Ab
hac

hac irritatione et fluxu humorum, cum in locum, ubi minus periculi a variolis est, determinato, pendere arbitratur Noster, quod insertione elicita variolae periculo careant. Praeparationem corporis eo aliquid facere non negat, haec tamen femina nullis plane remediis praeparantibus usa erat, et ab infante, variolis pessimis extincto, optimas accepit: Neque praeparatione usi sunt barbari americani, cum crudeliter grassarentur variolae, insertione omnes servati. Urget igitur Noster, ut Sueci hac servandorum hominum arte utantur, huc usque narrat quatuor saltem infantibus ibi variolas insertione datas esse.

7) *De sale alcali et terra ei iuncta noua quaedam* p. 46. *experimenta* edit G. BRANDT. Vegetabilium, quae alcali volatile praebent, primo nominat semen sinapi, quod in catino tecto in furno docimastico candefactum, cum vehementi flamma, diuturna, et crepitante, deflagrat; residuus est post pinguedinem consumptam cinis griseus, nullum alcali fixum praebens, non efferuescens cum aqua forti, ab illa tamen solubilis, facilius etiam solitarius vitrescens, quam cinis lignorum elixatus. Eadem fere ostendit fuligo, immo flammam vehementiorem et diuturniorem, cinis vero obscurius griseus est, elixatus et filtratus paululum alcali fixi ostendit, terra residua cum acidis fortioribus efferuescente, rursus facilius vitrescebat cinere ligni. Sali culinari inest alcali fixum minerali simile, nitro autem vegetabili simile. Prioris adserti argumentum est, quod ex acido vitrioli et alcali illo fiat sal mirabile, acido nitri addito nitrum cubicum, acido vegetabili addito sal Seignette; praeter ea quod alcali hoc in crystallos abeat ab aere humido non diffluentes. Quod autem nitrum attinet, acido eius phlogisti ope remoto, alcali nitri, nitrum fixum vocant, ab aere humido liquatur aequae, ac cineres clauellati, et acido vitrioli aut sulphuris admixtum praebent

- p. 48. **bet tartarum vitriolatum.** Cineribus clauellatis pauxillum salis medii inesse, etsi nihil acidi ex aere attrahere potuerunt, ita probat: Cineres ex furno, in quo ignis per aliquot septimanas non extinctus fuerat, sumsit, calidas aquae indidit et coctione elixauit. Ex lixiuio filtrato euaporatione crystallos obtinuit, gustu et ignis patientia tartaro vitriolato similes; illi cum pauxillo pulueris carbonum et salis tartari, ab omni vitrioli acido puri, fusi, aliquid hepatis sulphuris simile exhibuerunt: Nihil hepatici exhibuit sal tartari solum cum carbonum puluere fusum. Acidum vitrioli igitur ex aere in cineres, candentes fere, aquae inditos, intrare non potuit, sed vel ante in illis fuit, vel a vase ferreo natum est, in quo lixiuium ebullit et euaporauit.
- p. 50. Lixiuium cinerum clauellatorum griseorum euaporatione et frequenti agitatione in sal griseum abiit, valde causticum, et facilius in igne fundendum cineribus clauellatis albis. Causticam hanc vim et facilitatem fluendi in igne a calce non esse, sed a terra pingui, quae postquam deflagrauit pinguedo, lota, siccata, candefacta, cum aqua forti non effervesceat, sed facile vitrescit. Experimentum, quo id probat, hoc est: Cineres grisei, in aqua soluti, fluidum colore rubeo tinxerunt, lixiuium vero hoc adeo causticum fuit, ut pennam in illo per noctem relictam ad nigredinem combusserit. Eius generis cineres, igne fusi sunt, ante quam candescerent, albi vero cineres clauellati, candescunt sine fusione. Porro cineres griseos, exiguo calore et perpetua agitatione calcinauit, ut nec funderentur, nec coirent, reperit autem, prouti magis magisque albescebant, plus ignis ante fusionem ferre, donec plane albi facti essent, nulla fusione aut colliquatione candentes. Hos calcinatos cineres soluit, filtratione a terra sua separauit, et lixiuium obtinuit, aquae limpitudine gaudens, non causticum, ex quo euaporatione sal lixiuosum album obtinuit. Ita suadet cineres clauella-

tos griseos omnes purefieri, donec album suum colorem obtineant, cum tunc demum satis puri mechanicis usibus recte adhibeantur. Terram a lixiuio residuam lento calore siccauit, quae cum aqua forti efferbuit, ante quam canduerat; post candefactionem vero non amplius effervescebat, etsi microscopium nihil vitri inde nati ostenderet. Igne docimastico per octauam horae partem folle agitato colliquari et fluere coeperunt, quarta autem horae parte simili igne in vitrum abierunt, indicio calcem terrae huic non inesse. Acre vero esse et causticum, quod inde nascitur, hepatis sulphuris simile, gustus satis docet. Alcalica maiore ignitione magis acria fieri negat Noster, p. 52. cum vegetabilia aequae, ac mineralia, fusionibus in igne magis acria non fieri, saltem notabiliter, expertus fuerit; discrimen vero hoc ab eo nasci autumat, quod terra illa pinguis, de qua diximus, maiori minorue copia, illis admixta, colliquatur. Olea et pinguedines alcalicis nulla calce mediante uniri, ex adductis manifestum esse ait, additque exempla varia saponum sic praeparandorum, puta, adhibitis cineribus clauellatis albissimis. Tartaro combusto, aqua p. 54. eloto, filtrato, lixiuio euaporato, sal tartari griseum obtinetur: cineres residui copiosi cum aqua forti effervescent, siue igne canduerint, siue non. Inest vero minore copia sali tartari huic griseo alia terra similis illi, quae cineribus clauellatis griseis admiscetur. Sale tartari eodem modo et eadem attentione, ut de cineribus clauellatis griseis diximus, calcinato, terra haec a sale alcalino separatur, vinculi, quod utrumque colligauerat, pinguedinis scilicet, deflagratione, opus vero est, ut caueatur, ne sal fundatur. Terra sic igne seiuncta, solutione salis in aqua, filtratione et euaporatione facile separatur. In par. p. 55. tibus 357 salis tartari grisei, 9 phlogisti combusti, terrae colorantis 21, cuius residuae erant post combustionem phlogisti 21. Hepate autem sulphuris

- confecto ex floribus, cum dupla quantitate salis alcalini albi colliquatis, acidum sulphuris 16 $\frac{2}{3}$ vicibus superare phlogiston eius reperit: Denique quid conferrat terra illa ad coeruleos istos colores pictorios, Berolinensem et Erlingensem, docet, et quaedam eo pertinentia accuratius describit.
- p. 58.
- p. 60. 8) *Solis parallaxin observationibus Holmiae institutis, quae illis respondent, quas Cl. DE LA CAILLE in capite bonae spei instituit, definire tentat* PETRVS VARGENTIN. Vtitur martis parallaxi horizontali, quam ex observationibus 31 Holmiensibus, cum Cl. DE LA CAILLE comparatis reperit min. sec. 28. tert. 20. Vnde comparatis martis et solis a terra distantis illa die, qua parallaxis haec martis obtinuit, solis parallaxis computatur sec. 10. tert. 50.
- p. 72. 9) *Acus magneticae declinationes in locis Sueciae borealibus obseruauit* ANDREAS HELLANT. Torneae declinare acum versus occasum gradibus 7 aut 7 $\frac{1}{2}$ reperiit, ut Cll. BILLBERG et SPOLE 1695 ibidem reppererunt. Galli vero, qui arcum meridiani 1737 ibi mensurarunt, gradibus 5 minutis 5 declinare reperiuerunt. In insula vero Vadso acus minuta 45 saltim et Vardhusiae dimidium gradum declinauit, indicio prope ea loca meridianum magneticum transire, quod theoria magneticae Halleianae illustrandae inseruit.
- p. 75. 10) *Remedium foeno, quod humidum ob aeris temperiem locis, ubi seruari debet, inferendum est, adhibendum, docet c. G. B. Sal ei interspergendum est. Id experimentis plurium annorum utile se reperisse testatur; etiam cum siccum satis foenum est, cum sal tunc humido naturali foeni seruando conducat efficiatque, ut non comminuatur et sic perdat. Impensas etiam minores esse ait, quam ut metui debeant,*

ant, cum de pabulo pecoribus sano procurando agitur.

II) *De praemiis ab Academia 1755 distributis* re-p. 77. fertur. Alterum FAGGOTO datum est, qui methodum nitri in dato pulvere pyrio contenti quantitatem reperiendi, subiectis de pulueris pyrii praeparatione monitis, docuerat; alterum LIDBECKIO, qui de rubiae tinctoriae cultura et usu commentatus erat. Scripta illorum trimestre secundum anni 1755 exhibet. Praemia singula sunt nummi aurei ducatorum decem.

Trimestre secundum:

p. 79.

1) *Doctrinae de cometis historiam litterariam* inchoat PETRVS VARGENTIN.

2) *Faciliorem usum machinae optimis frumentorum* p. 90. *granis a leuioribus et seminibus heterogeneis separandis* docet C. I. CRONSTEDT. Perill. L. B. A BRAVNER in *cogitatis de agris et pratis*, quae suecico sermone edidit, cylindrum cauum parari iubet, cribri modo foraminibus pertusum, circa axem suam versatilem, ei iniecta grana alia meliora per unam partem cylindri, alia per aliam foraminibus diuersae magnitudinis eiiciuntur. Noster primo magnitudinem foraminum pro quolibet frumenti genere accurate definit, deinde cribro hoc cylindrico circumuoluendo ventum adhibere docet, ne hominis versantis opera necessaria sit, deinde insignem eius usum experimentis ostendit. Ita hordeum, cuius semunciae decem grana auenae 5 14 continebant, quinquies cribratum, nouendecim grana auenae in eodem pondere retinuit.

3) *Cicadam Americae septentrionalis* describit P. E. p. 101. TRVS KALM. In omnibus regionibus Americae borealis

borealis reperitur, notissima in iis, quas Angli et Sueci incolunt. Maxillam utramque habet lineis octo transuersis concauis distinctam, alarum marginem inferiorem lutescentem; eiusdem speciei cum gallica Ill. A REAUMVR *Memoires sur les insectes Tom. V. Mem. III. tab. XVI. fig. 1. 2. 5. 6.* descripta, singularibus tamen proprietatibus gaudens, quibus a gallica differt, nisi eadem de hac non commemoratae sunt. Insecta vermium forma sub terra delitescunt; fide digni testes retulerunt in profunditate quatuor, immo duodecim pedum reperta esse. Maio ineunte emergunt, arbores perrepunt et ibi laruam deponunt, alas vero euoluunt. Aculeo, quem in postica parte corporis gerunt, tenuem corticem ramusculorum perterebrant, ibique siue oua, siue aliam materiem deponunt, ramusculos etiam mucos quodam inquinant. Ramusculi interdum exsiccati pereunt, arboribus integris id accidisse idoneae observationes non testantur. Rarius vero magna copia hae cicadae apparent, plurimis annis vix singulae in p. 105. syluis videntur, et audiuntur. Anno vero 1749, quo Noster in Pensylvania morabatur, subito ingenti copia nocte, quae vicesimum secundum maii stil. vet. antecessit, apparuere, cum die praecedente nulla illarum visa esset. Cantu syluas adeo replent, ut loquentes mutuo se audire vix possint. Mirabile vero est, quod incolae retulerunt, et testimonia observatorum quorundam confirmare videntur, septendecim singulis annis magnam horum insectorum copiam apparere. Etsi credibile sit ouis recipiendis corticem ramorum perforare, id tamen explicari nequit, cur nulli in arboribus vermes, eorum progenies, eodem anno aut sequenti appareant, quos copiosos nasci ab hoc genitorum exercitu deceret. Immo ipsae cicadae sequenti anno fere euanuerunt, nam cum eadem loca sequenti anno 1750 mensibus aprili, maio, iunio transiret Noster, vix unam alteramue audiuit, et plures

plures non adfuisse incolae testati sunt. Solent in alia regione copiosa esse, in alia rariora, eodem anno. Barbari vescuntur vermibus assatis. Iidem vesparum progenie, cum eo adoleuit, ut alarum initia appareant, assata coëtaque vescuntur. Damna ab insectis his praeter illam ramorum perniciem nulla obseruata sunt.

4) *Hominis, qui frigore interemtus videbatur, ad vitam reuocati, historiam narrat SAMUEL NAVCLER, M. D.* Vir sexagenarius martii 23. anni 1756 naufragio in scopulum eiiciebatur. Spiritu vini temulentus, ibi statim in somnum incidebat, neque reperiebatur, nisi matutino tempore diei sequentis. Dum vero pedes frigore omnino combusti, digiti pedum omnes nigrescentes, pollice dextri excepto, ceterum pedes, brachia, manus, thorax, abdomen, facies frigidissima; maxillae vi maxima iunctae, oculi tumentes, immobiles, pulsus motusque cordis, in- et exspiratio nulla: Scrobiculi cordis tamen exiguus calor suasit Nostro, ut tentaret, possitne homo resuscitari. Frictionem igitur pannis laneis usus in brachiis pedibusque diligenter instituit, umbilico et thoraci lintea imposuit primo parum calefacta, deinde magis, cum renasci aliquem in corpore calorem sensit. Ne hypocausti calor noceret, pauimento imponi iussit, paucis lectulis substratis. Pedes credidit seruari non posse. Medicamentis autem destitutus, matres familias imitari decreuit, quae frigore rigentes carnes aut oua et similia aquae frigidae iniiciunt. Igitur cum aliter hic res peragi non poterat, lintea aqua frigida madentia pedibus circumposuit, eaque saepius mutauit. Paullatim regio umbilicalis et thorax incallescere, respiratio vero non sentiri, nisi quatuor horis ita absumtis, hora secunda pomeridiana. Pulsus tunc nullus adhuc, neque maxillae separari poterant. Balsamo Torningiano tempora et loca, ubi arteria pulsans

pulsans tangitur, inunxit. Hora tertia cum dimidia elapsa sentiebatur pulsus, et altera hora post maxillae cochleari argenteo separari poterant. Vino igitur calefacto immisit guttas viginti medicamenti, quod
P. 119. forte aderat, nomen ei *Gratia Probatum*, quod cum viri ori inderetur, is bouis modo mugire, ut animam reddere adstantibus crederetur, sed cum aliqua difficultate deglutiebat. Post leuiter sudare et malae rubescere, hora quinta oculos mouere, hora sexta brachia. Igni in lectulo admouebatur, brachiis pedibusque lintheis calefactis tectis. Pauxillum vini tepentis ei datum. Hora octaua loqui coepit, primo parum distincte, deinde, ubi intelligi poterat, delirare. In pedibus frigoris effectus iam sublati erant, digiti non amplius nigrescebant, pedes tamen adhuc erant gelidi. Hora decima vespertina mouere pedes poterat, de dolore tamen in illis conquestus. Pedibus rursus circumiecta linthea, frigida aqua madentia. Pauxillo cereuisiae, cum ouo coctae, adsumto dormiuit. Mane sequente pedes calidi erant; dolor cessabat; digitorum color naturalis; pulsus vehemens; sitire se querebatur. Venam secare instrumentorum defectu Noster non potuit. Decoctum auenae dedit. Meridie pulsus remissior; aluum exonerauit, leniter sudauit, dormiuit, et vespere eius diei ipse, licet cum doloris quodam sensu, nauiculam intrare potuit.

P. 120. 5) *Lapidem describit, in fodina Lapponica et in alia Islandica reperiundum*, AXEL. FR. CRONSTEDT. Eum notis lapidum classibus, quae phaenomenis, quae lapides in igne exhibent, distinguuntur, commodè inferi posse negat. Frustra vero habuit minora, quam ut examini accuratiori in igne docimastico suffecissent. Igitur de his ulterioribus experimentis dispiciendum est. Lapis Nostro Zeolites vocatur.

6) *Dipsacus*

6) *Dipsacus Fullonum quo modo plantetur*, descri p. 123.
bit ERICVS GVSTAF LIDBECK. Gallicum Sueci
huc usque emerunt, sed iam ait Sconico uti posse,
cuius aculei rigidiores sunt, nec tamen, dum ad usum
transferuntur, franguntur.

7) *Monstrum Vadstenae editum*, descriptum et de p. 126.
pictum sistit HERMANN SCHVTZER. Descriptio
et pictura *Suenoni Walmanno*, legionis Krigsmanns-
husanae chirurgus debetur, qui patri SCHVTZERI
eam misit. Biceps fuit, binis collis unico trunco in-
sidentibus. Brachia tria, quorum duo sedem et con-
formationem consuetam habebant, tertium e scapula
sinistra natum circa sinistrum praecedentium curua-
batur, digitis instructum quatuor, crassioribus, lon-
gioribus, unguibus gallinarum unguibus similibus.
Pedes etiam tres, duo rursus nihil insoliti habentes,
tertius ex lumbo sinistro, sinistro lateri adiacens, di-
gitos habens sex, ungues gallinaceos. Spina dorsi
duplex sentiebatur; ani etiam duo, alter consuetae
magnitudinis, alter perexiguus. Sexus femineus.
Cor unicum in thorace medio, supera parte et infe-
riore aequae crassum, ad nullum latus inclinans; ven-
triculi eius bini, auriculae binae. Pulmones per-
fecti, dexter pulmo tracheam emittens in unum ca-
put, sinister aliam in reliquum. Abdominis cauum
nihil insoliti ostendens; oesophagi vero bini, digito
transverso supra diaphragma in unum coalescentes,
ventriculum qui intrabat; iecur, lien unica; renes
duo; intestinorum tubus unicus, rectum etiam uni-
cum. Parum vitalis partus fuit: Mater illo edito be-
ne se habuit.

8) *Remedium doloribus dentium tollendis* commen- p. 128.
dat CAROLVS FRIDERICVS RENSTROM. Prae-
fatus, tot contra odontalgiam laudari solita remedia,
frustranea saepius esse, quod ad causas diuersas mor-
bi

bi non attendatur, in Westmannia odontalgiam vehementem, a rheumatismo ortam, hoc modo sublata se vidisse refert. Aqua fontana pura, ad ebullitionem usque calefacta, vasi infunditur, cui aegri caput ore aperto imminet: caput vero et collum linteis teguntur, ut vapor non possit os aegri praeterire. Tunc sudor ex facie guttatim defluere, dens, qui dolet, frigescere, et ex eo oreque ipso ingens humoris copia destillare, quem ne deglutiat, cauet aeger, os etiam non claudit, sic vero per horae quadrantem perdurat. Post detergitur sudor, mentum linteo tegitur, os etiam ipsum, ne frigus subito noceat. Relatum et Nostro, qui huc usque narrata vidit, si, quod vix fieri soleat, redeat dolor, altero die eadem facienda esse, euentu certo felici. Optime remedium hoc vespere adhibetur, ut quiescere et os tegere possit aeger. Noster remedium hoc alios docuit, qui optato successu illo usi sunt.

P. 131. 9) *Febres a variolis cessantes sistit* PETER IONAS BERGIVS. Duo casus sunt feminae viginti annorum et infantis annorum sex, febre illa, quae plerumque infantes adgreditur, vexati. Et haec febris et illa adultae cessarunt, variolis ingruentibus confluentibus malignis. Ita febrim suam non sensit adulta septimanas sex, infans quatuor. Postquam autem variolae defluerunt, statim febres redierunt. Contra Cl. ROSEN Vpsaliae expertus est, infantes duos a febre infantum liberatos esse variolis, sed postquam illas perpessi erant, febrim rediisse.

P. 134. 10) *Anginam veram et alios colli tumores sanatos* narrat M. HENRICVS IACOB SIVERS, in loco, Tryserum appellato, concionator regius aulicus et praepositus. Ibi medicinam simul facit, quoniam parochianis suis numero 2300 medicus deest, et aliqui sex milliaribus suecicis ab urbe quadam distant.

Ipsa

Ipse angina grauitur laborans, musculis pharyngaeis per aliquot dies adeo inflammatis, ut facies et lingua ipsa rubescerent atque tumerent, os claudi aut fluidi guttula deglutiri non posset, aliis omnibus frustra tentatis, emplastrum cantharidum magnitudine et crassitie thaleri uncialis nuchae imposuit, quod cum effectum suum elapsis horis duodecim edidisset, musculorum et linguae inflammatio cessauit, et ipse aliquot diebus post sanitati restitutus est. Idem remedium post ea pluribus, quam triginta, adhibuit, semper optato euentu. Ill. ROSEN de hoc experimento iudicat, omnino nocuum non esse, a paucis tamen huc usque tentatum, utile vero esse remedium in primis, si praecedat venae sectio.

11) *Qui tremoris terrae nouembr. 1. 1755. Gadi p. 139. bus Hispaniae effectus fuerint*, refert Cl. VILLOA. Nos, cum omnia ordine narrare non liceat, unicum adducemus; antequam terra adeo tremere, ut omnes, quid contingeret, possent intelligere, neminem fere fuisse, qui non male se habuerit. Sentiebantur scilicet motus conuulsiui, capitis dolores, animi inquietudines, debilitas, praecordiorum anxietas, dolores per omne corpus. Aliqui symptomata patiebantur, quae naues prima vice ingressis perferenda sunt, et ab his malis nemo fere liber mansit. Aliqui illa vel horam, ante quam inciperet terrae motus, senserunt, diem vero totum, cuius hora matutina nona vix sesqui minutum terra tremuerat, aegri manserunt, unde aliqui diutius durasse terrae motum, integrumque diem per interualla terram tremuisse crediderunt. Ita profecto videbatur quiescentibus, etiam cum portae domusque immotae starent, ob illa, quae in corporibus eorum contingebant*.

12) *Ex-*

* Cl. WILHELMVS STURKELEY, qui philosophiam terrae motuum (*the philosophy of earth-quakes*) nuper Tom. VI. Pars III. Cc

- p. 146. 12) *Excerpta ex epistola* Cl. BONNET *Genevae april. 12. 1755 ad Cl. DE GEER scripta* eduntur. Pertinent ad vegetationem plantarum in materiis a terra diuersis. Quae musco implantatae fuerunt, feliciter omnes adoleuerunt, et saepe melius terrae infertis. Vuas, pyra, cerasa ab arboribus decerpfit, quae in musco adoleuerant. In primis plantae bulbosae laete ibi proueniunt. Reliquum culturae simile plane fuit culturae earum, quas terra nutriuit. Duobus vero vel tribus annis muscus in terram subtilem dissoluitur, quae plantis minus conuenit, forte quia radicibus non satis se applicat. Igitur ut liberari ab ea possint plantae, vasa, quibus continentur, lignea aquae immittenda sunt, quae parietes vasorum penetrans, muscum ab illis separat, ut una cum planta, nullo radicum damno, extrahi possit, terra vero e vasis eici, et plantis muscus circumponi. Quibus ergo huius materiae copia est, ii recte illa vel sola, vel terrae fimoue mixta utantur. Alias etiam materias adhibuit, quibus nutritae plantae colore, magnitudine et similibus variarunt, ut homines diuersorum climatum. Nanas veluti exhibuit ratura ligni abietini, duos, ad summum tres digitos longas, crassitie, quae longitudini conueniat; folia duas vel tres lineas longa; floruerunt tamen et semina exhibuerunt prorsus exigua. Parum illas superarunt intra gossypium et spongiam educatae. Maximas muscus et argilla comminuta protulerunt. Exigua illa nanarum semina, terrae commissa, plantas ediderunt aequae proceras, ac quae ex maximis seminibus plantarum in terra nutritarum natae sunt. Hinc infert Cl. Auctor, tuto posse grana grauissima et

edidit, et causas in electricitate repertum iri suspicatus est, plura phaenomena etiam in Anglia congestis his similia, creditque sententiam suam illis firmari, male enim esse hominibus, quoniam inscii in statu quodam electrico versentur.

et farinae ditissima hominibus nutriendis adhiberi, leuiora feri, nisi terrae conditio aut aeris temperies grana, quibus plus virium insit, feri postulent.

13) *Observationes de lue, quae pecora per varias* p. 151.
Europae partes infestauit, Berolino misit BERLAND
 TVRSEN, qui publicis impensis medicinae bruto-
 rum, equorum in primis, cuius idonea fundamenta
 domi posuit, in exteris regionibus ulterius excolen-
 dae incumbit. Contagium ait a vaporibus esse, quos
 brutum aegrotum emittit, alterum resorbet. Vapo-
 res tunc demum nocere, cum aegri morbus ad ma-
 turitatem suam peruenit, quod illi testentur, qui in
 stabulis pecus suum retinuerunt: His enim si incuria
 forte indiuiduum aliquod infectum fuerit, morbus
 cum reliquis non communicatur, nisi illius morbus
 maturitatem suam consequutus fuerit. Inspiratione
 vero sola contagium non recipi, ex hoc infert, quod
 tardius effectus suos ostendat, quam fieret, si inspi-
 ratione propagaretur. Cum vero vapores maligni
 chyli ope sanguini miscentur, tunicam nerueam ar-
 teriarum irritare, sic motum sanguinis accelerare, va-
 sa tenuiora hinc flaccescere, sanguinem accumulari
 et corrumpi. Tunc maturum morbum esse et con-
 tagiosum. Haec pluribus iatis verisimiliter explicat,
 et errores plurimos de hoc morbo refutat, ubique
 rei anatomicae et medicae se satis peritum, in hoc
 autem negotio multa expertum ostendens.

Trimestre tertium:

p. 155

1) *Historiam cometologiae* continuat PETRVS
 VARGENTIN.

2) *Experimenta de salibus alcalicis* recensere pergit p. 171.
 Cl. G. BRANDT. Coeruleo Berolinensi adfusis spi-
 ritu sfalis pellucidus, et igne agitatus, terram alumi-
 nosam

nosam dissoluit, colore flauo tinctus. Solutio filtrata, et ope salis alcalici praecipitata, lota et siccata puluerem flauescenscentem exhibuit, 12 partium, cum 20 partes coerulei essent sumtae; puluis hic saturate griseus magnetem non sequebatur; reliquas octo partes efficere compertum est, quod non solum in filtro remanserat, postquam salsedo omnis esset elota. In catino ignitum, flammam concepit, reliquit vero cinerem, colore croco martis similem, dimidio ponderis pereunte; magneti paullulum obediebat, magis adhuc, cum carbonibus in puluerem redactis ignitum fuerat.

p. 172. lam de cinere vegetabilium, sale alcalico lotionem educto, agit. Eum obseruat eo plus calcis causticae continere, quo vehementior ignis fuit, quo productus est, et quo saepius ignem iam natus cinis pertulit. Hinc cinis lignorum e fornacibus, saepius ignem in illis excitatum perpeffus, nimium causticus est, quam ut linteis lauandis aut pannis laneis subigendis adhiberi possit, minus acris, quem carbones testis praebent. Deinde experimenta sua recenset cum cinere ligni betulae ex fornace sumto, quibus probat facillime salem in illo contentum igne fundi, ut ne quidem inspissationi lixiuii necessarium ignem ferat, remotum autem ab igne, humidum ex aere vehementius alio sale alcalico attrahere; ad marginem vasis, in quo lixiuium euaporatur, fasciam salinam coloris coeruleo-viridis conspici, indicio hunc colorem non nasci ab actione ignis in sal alcalicum purum, in igne liquatum, sed a terra pingui adhaerente, de qua

p. 178. in priore scripti sui parte dixerat. Lixiuum fuscum cinerum clauellatorum, a calce viua indita limpidum reddi quidam dixerunt; Noster vero idem experiri non potuit, nullam omnino coloris mutationem perspicuens, siue calcem viuam in lixiuio coqueret, siue pluribus diebus a lixiuio frigido dissolui illam permetteret, nihil omnino discriminis apparuit a lixiuio, cui

p. 180. nulla calx viua addita fuerat. Deinde sal sodae examinavit,

minauit, cui alcali tam vegetabile, quam minerale inest. Cryſtalli vero in ſolutione, dum liquida adhuc eſt, coeuntes, minerales ſunt, nam ſal alcalicum vegetabile non prodiit, niſi euaporatione ad ſiccitatem continuata. Hi cryſtalli aeri diutius expoſiti albescunt, non quod acidum vitrioli ex aere attrahant, ut aliqui ſibi perſuaſerunt, ſed quia ſal ſiccatur et in exteriori ſuperficie calcinatur, quod vitriolo etiam aeri libero expoſito accidit. Iam ad boracem p. 182. progreditur, cuius ſolutio limpida in filtro terram grifeam reliquit, partem ponderis boracis adſumti tantam, quanta eſt 11 aut 12, centenarii. Puluis hic cum aqua forti efferueſcebat, etiam in catino candefactus, et ſic flauus redditus, facillime in igne fluens. Magneti parum obedit; a ſpiritu ſalis ſoluitur; ab alcali praecipitatur. Quae de difficili boracis ſolutione dicuntur, vera eſſe ait de frigida. In aqua ebulliente plus boracis ſolui, quam alius cuiusuis ſalis. Alcalicam vero boracis naturam infert 1) ex guſtu, ſalis ſodae guſtui proximo, 2) ex efferueſcentia cum acidis, ſed haec ſi ſenſibilis eſſe debeat, boracis ſolutio maxime ſaturata, in aqua ebulliente facta, adhiberi debet; 3) ex ſale mirabili, boracis et acidi vitriolici mixtura producendo; 4) ex eo, quod ſyrupum violarum colore viridi tingat; 5) quod borax ſolutiones in acidis factas praecipitet; 6) quod ex ſale ammoniaco una cum borace, qui alius alcali fixi loco adhiberi hic poteſt, ſpiritus ſalis ammoniaci deſtilletur; 7) quia ex borace et oleis vel pinguedinibus ſapo fit. Vitrioli acidum in eſſe boraci negat, quoniam boracis effectus in praecipitandis mercurio ſublimate, vitriolo communi, cupro, alumine, ſale ammoniaco fixo, iidem ſunt, qui alius alcali fixi, diuerſi plane a phaenomenis, quae eadem ſolutiones cum ſale mirabili, polychreſto, tartaro vitriolato exhibent. Scriptum hoc continuabitur.

- p. 186. 3) *Construccionem nouam fornacis metallis liquan-*
dis, ea, quae huc usque in Suecia adhibita est, prae-
stantiorem edit IOHANNES IENNINGS.
- p. 196. 4) *Parallelogrammum figuris geometricis propo-*
tae similibus delineandis inuenit NICOLAUS MARE-
 LIUS.
- p. 199. 5) *De cocco aquatico* LINN. *Faun. Suec. no. 725.*
 agit THORBERN BERGMANN. Testam illam, quae
 quid esset, Cl. LINNAEVS observationibus destitutus
 non definiuerat, vidit ouum esse, ex quo prodiret
hirudo depressa fusca, punctis octo nigris supra os. Ma-
 iorem, quae oua in vase vitreo aqua pleno pepere-
 rat, etiam habuit. Vermem accuratius describit her-
 maphroditum, sed sibi soli non sufficientem, nam
 qua illa sterilia fuere. Plantae aquaticae ouis his
 consistae reperiuntur. Aperturam corporis nullam
 vidit praeter os et vuluam; ductum autem velut
 quendam in utroque latere, ut videtur, ab ore natum
 et in opposito extremo in unum coeuntem, ut uni-
 cus hic canalus sit a cauda ad caput rediens: Huius
 igitur altero orificio exire per os suspicatur excremen-
 ta, si qua exeunt, nutrimentis per alterum orificium
 intrantibus. Ex ouis fecundis singulis plures exeunt,
 interdum undecim.
- p. 205. 6) *Vestem truncis arborum et radicibus, quae ter-*
rae firmitus inhaerent, euellendis aptum, describit GA-
 BRIEL POLHEM. Miramur magno POLHEMO
 inuentionem tribui machinae, quae sub germanico
 nomine *der Heblade* descripta exstat in LEVPOLDI
Theatro machinarum §. 130. et in Eiusdem *theatro*
machinarum hydrotechnicarum §. 83. truncis arborum
 euellendis commendatur persimilis hic descriptae, nisi
 quod haec leui mutatione radicibus truncorum ab-
 rumpendis aptior est reddita.

7) *Casto-*

7) *Castoris, Norrlandiae sylvas inhabitantis*, hi- p.207.
storiæ exhibet NICOLAUS GISLER. Mores au-
 tem eius, et in primis quibus artificiiis capiatur, enar-
 rat. Cortice arborum frondes gerentium (*Laub-*
holz) in primis vesci notum est, num pisces etiam
 comedat, disputatur. Captus vero est, in quo aper-
 to truttae et anguilla reperti sunt. Si frondes desint,
 vescitur etiam carice Flor. Suec. 768. Caudae disse-
 ctæ frustula, quantum mucro cultri bis vel ter ca-
 pit, parturientibus præbent, molimina adiuturi.
 Carnem venatores comedunt, suillæ comparantes.
 Pauca videtur Cl. GISLER ipse expertus esse, omnia
 fere ex aliorum narrationibus referre. Igitur addidit,
 quod minus forte iam physicis persuadebit, castoreum
 lunæ plenæ tempore copiosissimum et optimum es-
 se: de aliis vero operæ pretium fuisset indicare, quo
 modo observata sint, ut castores iuniores non coire,
 nisi triennes.

8) *Gauram*, plantam Americae septentrionalis p.222.
 describit Cl. LINNAEVS. Characteres exhibuit Ge-
 ner. Plant. Edit. 5. no. 425. et Spec. Plant. 347.
 Nata est ex seminibus a Cl. COLLINSON Londino
 missis. Primo anno foliola sola prodire lanceolata,
 viridia, quartam fere ulnae partem longa, paullu-
 lum in margine dentata; secundo anno protrudit
 caulem erectum, digiti crassitie, ulnas quatuor al-
 tum, rotundum, in parte superiore purpurascentem
 et villis albidis obsitum, prope radicem nudum.
 Rami initio nulli, sed versus autumnum emerferunt
 ad alas foliorum prope radicem; alii in partibus cau-
 lis superioribus septembre demum, tum ad alas fo-
 liorum superiorum, tum ex aliis ramis. Folia infe-
 rius coniugata, superius alterna, minus profunde
 dentata, punctulis cauis in utraque superficie confita.
 Flores in corymbis ad extrema ramorum. Florum
 singulorum pedunculi breues villosi; cuius flori sub-

iecta bractea linearis lanceolata, longitudine calyci aequalis, dum flos aperiretur, decidua. Calyx tubulosus, semiquadrifidus, laciniis retrorsum flexis; intra tubulum hunc conspiciebantur quatuor glandulae oblongae: corollae petala quatuor, superiori calycis parti adhaerentia, unguiculis tenuibus, oblonga, rubescentia, omnia versus partes superiores inflexa. Stamina octo superiori parti calycis adnata, singula bina glandula exigua distincta, omnia deorsum flexa, ut hic illorum habitus aequae singularis fuerit, ac petalorum, indeque mira facies floris nasceretur. Ovarium intra calycem, pistillum filiforme cum staminibus dependens, stigma quadripartitum; fructus florem deciduum sequebatur parvus, quadrangularis, utroque extremo acuminatus, unicapsularis, unicum etiam semen non continens, non dissiliens, sed, cum omnino ficcus esset, integer decidens. Florebat sero in autumno, egregium hortorum ornamentum futura, si citius florisset. Ita vero in viridario florens, aere libero destituta, et fecundatione minus recte peracta, semen tulit sterile. Medio loco ponendam censit Cl. LINNAEVS inter oenotheram et epilobium, ad illam flore accedentem, ad hoc aliis conditionibus, patria, aetate; fructu vero maxime differt ab utraque planta, ut vel tria genera in unum confundenda sint, vel Gaurae etiam a reliquis duobus distinguendum. Citat nomen plantae in Virginia et Florida sylvestris ex Cl. PLUKENETIO Amalth. 139. tab. 428. f. 2. f. ult. et 5. *Lyfimachia chamaenerio dicto similis Floridana*, foliis nigris, punctis notatis, capsulis carinatis in ramorum cymis. Ipse Cl. LINNAEVS etiam figuram plantae edidit.

p. 225. 9) *Astronomicas observationes Gryphswaldae situm definientes* exhibet Cl. MAYER, Prof. Gryphswald. Latitudinem statuit gr. 54. min. 4. sec. 25. Longitudinem

dinem ab Holmia min. 17. sec. 44. temporis; Gryphs-
walda magis versus occidentem sita.

10) *Observationes de pabulo bombycum* edit Cl. p. 231.

LIDBECK. Fuerunt, qui soncho laeui latifolio vesce-
rentur, in papiliones etiam abirent et oua fecunda
ederent. Chrysalides vero texunt paruas, tenues,
pellucidas, nullius usus. Aliis folia quercus, salicis,
ulmi, tiliae, aceris praebuit, sed nullus fuit, qui
illis foliis vesceretur, siue modo natis praeberentur,
siue iam adultioribus. Ulmi solius extrema paullu-
lum arrosa videbantur.

11) *Relationem de lue pecorum* continuat ERLAND p. 233.

TVRSEN, de characteribus externis in primis sollici-
tus. Sub initium morbi tremor membrorum et hor-
ror totum corpus occupans, variis gradibus in variis
subiectis animaduertitur. Sequitur febris calore au-
rium, costarum, oris, cornuum, partium inferio-
rum agnoscenda, immo arteriarum colli exterioris
saepe visibili pulsu. Interdum alterum cornu febre
calet, alterius calor gradum naturalem seruat, et paul-
lo post alternantur haec, ut illud praeternaturaliter
caleat, cuius calor ante naturalis erat. Similia in
ore, auribusque obseruantur, febris periculi plenio-
ris indicia. Vaccis lac deficit, aestate citius, quam
hyeme. Obstructiones, ingruente morbo, adsunt,
leniores aestate, duriores hyeme, ut quibusdam
aluus non soluatur, nisi sub finem, dysenteria acce-
dente; aliis difficillime aluus soluitur. Illis clysteri-
bus et aliis remediis fertur auxilium. Excrementa
difficulter emissa, una cum ore sicco, duritiem ven-
triculi tertii indicant. Initio parum bibunt, vehe-
menter autem versus finem. Ruminare et pabulum
sumere paullatim desinunt citius aestate, quam hye-
me. Sulci palati rubescunt, os pituita madet. Ob-
structiones alui ex moliminibus frustraneis urinam

reddendi agnoscuntur. Cum ad maturitatem peruenit morbus, dysenteria, interdum sanguinis profluvio mixta nascitur, durans usque ad finem. Cum rigent oculi, vasa illorum subtilia sanguine turgent, frigent aures, cornua, os, parum spei superest. Subiicit characteres quosdam, sed incompletos aliorum morborum, eo saltim consilio, ne cum hoc confundantur.

Trimestre quartum.

p. 239. 1) Cl. VARGENTIN *cometicae doctrinae historiam* absoluit, pauca de eo, qui proxime expectatur, subiiciens.

p. 256. 2) *Doliocarpum*, novum plantarum genus describit DANIEL ROLANDER. Surinami, unde unicum ex octo botanicis et physicis, MERIANA non connumerata, sospitem se in patriam rediisse laetatur. Arbustum, in arenosis et cespite obductis locis crescens, baccas gerit egregie rubentes, magnitudine, figura et colore baccis coffeae apprime similes, eo etiam, quod lobos duos vel semina bina contineat. Sapor alius est: coffeae baccae saporem habent omnino dulcem; harum sapor initio dulcis est, post narcoticus et calidus. Igitur, qui coffeam reputantes, fructus hos comedunt, furibundi pereunt, nisi remedia, quae regio offert, adhibeant. Infans sexannis aethiopis serui, comestis baccis pluribus, insanire coepit, post vomere, corpus autem intumescere. Cum vero Noster remedia ibi nota praeuisset, conualuit; Cl. ROLANDRO, nouo adhuc aduenae, quidam baccas has edendas obtulit, sed is suspectas habuit, quod flores polyandrios vidit. Post illud tamen infantis seruati experimentum ipse gustare unicam ausus est. Sapor fuit subdulcis, gratus, et qui velut ad gustandas plures inuitaret. Quadrante horae,

rae, post quam comederat, veluti tabaci saporem in ore sensit, versus oesophagum descendente, post asperitatem colli interioris et velut ardorem, motus ad vomendum, calorem per integrum corpus incrementem, pulsum celeriore. Iam igitur tempestive emetico usus, duobus tamen post diebus reliquias mali sensit. Hinc lentum baccas has venenum esse infert, si exigua dosi fumantur, vehemens, si maiori, experientia utrumque adsertum confirmante. Genericum characterem hunc edit: *Calyx*. Perianthium pentaphyllum, foliolis oblongo-rotundatis, concavis, inaequalibus, coloratis, persistens. *Corolla*. Petala tria, rotundata, concava, plicata, decidua. *Stamina*. Filamenta plurima, receptaculo inserta, filiformia, flexuosa, calyce longiora. *Antherae* obouatae, compressae, integrae. *Pistillum*. Germen globosum, scabrum. Stylus simplex, flexuosus, superne attenuatus, staminibus longior. Stigma compressum, planum, subbifidum. *Germen*. Bacca globosa, unilocularis, coronata stylo. *Semina* duo, arillata, oblongo-rotundata, elliptica seu hinc plana, inde conuexa. Species duas reperit; alteram caule scandente, foliis ovatis, dentatis, pedunculis lateralibus unifloris. Species haec rarior est, cuius fructus infans, de quo diximus, comederat. Florebat octobri; florum odor quodam modo aromaticus, simul tamen valde nauseosus. Baccas venenatas esse incolae plerumque norunt. Caulis flexuosus est, longus, tenuis; rami ad angulos rectos e caule erumpunt; folia sunt patentia. Minor est species caule stricto, foliis deflexis, ovato-lanceolatis, dentatis, floribus terminalibus; arbusci saltem magnitudine crescens, rarior praecedente, florens nouembri. Ordine naturali plantam proxime ait ad *Pliniam* accedere. Picturam addit aitque ob fructus, pulcritudine sua decipientes, *Doliocarpum* appellasse.

p. 261. 3) *Observationes de cataractae depositione* exhibet
 I. G. WAHLBOM. Ancilla rustica annorum viginti
 quinque, ante quinque aut sex annos, dum operis
 suis vacaret, velut succuti oculum sinistrum sensit;
 sequutus est dolor et inflammatio, videndi facultate
 mox pereunte. Duobus annis post similem punctu-
 rae sensum in oculo dextro experta, omnino coeca
 euasit. Temperamenti ceterum humidioris et tumi-
 di. Nostri auxilium cum iunii vicesimo sexto, anno
 millesimo, septingentesimo, quinquagesimo sexto
 peteret, uueam in latere interiori oculi sinistri disru-
 ptam reperit, pupilla obliquius intra cataractam ipsam
 apparente, cuius exteriora circa canthum minorem
 ad dimidium usque velut nebula nigra tegebantur,
 sine dubio a processibus ciliaribus, qui lentem ipsam
 eo sequuti erant uueae cicatrice circa canthum maio-
 rem nata. Hunc ergo oculum Noster non amplius
 tangendum iudicauit, etsi diei noctisque discrimen
 illo percipiebat. Dexter oculus minus damni perpes-
 sus erat, cataracta bene apparente, albida, et ante
 striam atram unam alteramue ostendente, ex proces-
 sibus, ut Noster credit, addens vidisse se haec in plu-
 ribus, quibus cataracta vera et membranacea nata es-
 set a causa violenta. Suspiciatur ergo cataractam
 hanc veram et mixtam esse, ipsa lentis capsula opaca
 confirmari suam suspicionem, experientia didicit.
 Praeparauit vero aegram venae sectione in brachio,
 diaeta tenui et remedio laxante. Operationem FER-
 REINII methode perfecit acu vulgari, mucronibus
 duobus instructa, usus. Cum vero deprimeret len-
 tem, laminam anteriorem capsulae, quae supererat
 adhuc, omnino opacam reperit, et adeo duram, ac
 processibus ciliaribus adhaerentem, ut, quantumuis
 acutum esset instrumentum, perterebrari non posset,
 nisi lamina anteriore magnam partem in cameram
 anteriorem protrusa. Post facta incisione horizonta-
 li, partem inferiorem siue tres quartas depressit, iam
 pupilla

pupilla
 pars su
 guis e
 quarto
 dolore
 elapsis
 dolorib
 alui, a
 retrog
 bus lib
 Iam a
 veram
 et mix
 nenda
 y v r s
 se; to
 men
 dit, r
 hiberi
 cue d
 at, u
 aperir
 metho
 nec le
 cessus
 humo
 tis re
 mede
 uento
 perte
 est.
 post
 non f
 DA V
 nem
 se no
 In ip

pupilla pellucida facta, nisi quod superior capsulae pars superesset. Aegrae obligatae sequente die sanguis ex brachio missus; dolores capitis, de quibus quarto post die conquerebatur, enemate sedati, alii dolores nulli, inflammatio nulla. Paucis septimanis elapsis, tertiana laboravit, deinde purpura rubra, doloribus arthriticis et rheumaticis, obstructionibus alui, ac vomitibus, capitisque doloribus, a purpura retrogressa oriundis, a quibus remediis convenientibus liberata est, oculo inter ea semper bene valente. Jam animaduersiones suas addit Noster, Cataractam p. 264. veram optime diuidi in crystallinam, membranaceam et mixtam, hic mixtam adfuisse. Cataractae depouendae duas methodos praecipuas esse, SAINT-YVES et FERREIN. Illam obscurius descriptam esse; tot vicibus male cedere, quot bene cedit, et tamen a plerisque et summis artificibus, quos ipse vidit, TAYLOR, HILMER, CYRVS et PALLAS, adhiberi; cum contra FERREINII methodus perspicue descripta, securior multo sit, etsi plus artis habeat, ut quae iubeat laminam posteriorem capsulae aperiri, et deinde lentem deprimi. Qui vero altera methodo utuntur, huc illuc in oculo vagantur, donec lentem capsulamque deprefferint; sic autem processus ciliares saepius laedi, aut tunicas et vesiculas humoris vitrei turbari; ut visus aegro primis momentis restitutus parum saepius duret. Frustra his malis medelam quaesierunt acu obtusiore, de cuius inuento litigant. Illa, ante quam densas oculi tunicas perterebrat, vehementer oculum premat, necesse est. PALVCCI elater acum obtusorem propellens, p. 266. post quam acutiore tunicae perforatione, non potest non succussione sua oculum et manum turbare. Cl. DAVIEL nouam methodum, qua cornea ad marginem inferiorem incisa, cataracta exprimitur, minus se nosse ait Noster, quam ut iudicare de illa possit. In ipsius vero crystalli cataracta, antiquae methodo
ea,

ea, quae diximus, quod omnia intra oculum turbet, obiiicit; praestantiorē futuram concedens in cataracta membranacea, nisi hic capsula lentis plerumque membranae humorem vitreum continenti aut ligamenti ciliaribus adhaereret. Auctorum nullum, HENKEL excepto, cataractam membranaceam recte in veram et falsam distinxisse asserit, unde obscurius de toto hoc negotio scribant; qua occasione, quae Cll. PALLAS et HEISTER scripserunt, carpit, et p. 269. in primis ultimum oppugnat. Addit Cl. HENKEL, quem praeceptorem colit, aliquando capsulae laminam anteriorem verticaliter dissecuisse, eo consilio, ut cruciatam sectionem faceret, sed quod laxior facta esset post primam sectionem membrana et nimium cedens, absolovere alteram non potuisse. Is, cui hoc contigerat, bene omnia videbat, sed saltem directe oculis opposita. Denique Cl. FERREIN methodum his in primis praestare adserit: Quod cataracta, imatura etiam deprimi possit, methodo Cl. SAINT-YVES facile dirumpenda; quod profit haec methodus, cataracta ipsa rigida existente, aut si adhaereat cataracta; denique quod in locum, ex quo depulsa est, rursus adsurgere lens non possit, quia capsula superest, et humor vitreus locum eius occupat.

p. 270. 4) *Feminae faciem quo modo a labio leporino liberaverit*, enarrat Cl. IO. GVST. HIERZEL. Ipsa operatio nihil ad modum singularis habet, neque intelligi potest sine pictura faciei, quam addidit. Forcippum autem duo genera ea occasione inuenit et depicta sistit, ita comparata, ut laminae forcippum planae sint et iuxta longitudinem suam singulae excisae: ita quae pars corporis illis prehenditur, scalpello per incisuras laminarum admissio, scarificari, aut prout res fert, secari potest. Forcippum genus unum laminas indirectum saltem extensas habet, alterum ad angulum rectum inflexas.

5) Cl.

5) CL. EDVARD. FR. RVNEBERG *Animaduersiones* p. 276.
 nes quasdam *de usu mensurae* edit, qua *Sueci ad frumentorum bonitatem, quatenus ex gravitate specifica noscitur, examinanda utuntur.* Descripta legitur trimestri tertio Actorum anni 1753. Hic autem ingeniosam methodum addit, eiusdem instrumenti ope reperiendi, quam rationem in data frumenti specie, pulpa ipsa seu nucleus granorum ad corticem grana inuestientem habeat. Id existimat vel ad iudicium de salubritate ciborum ex cerealibus praeparandorum facere; nimiam enim separationem corticis a nucleo nocere, nimiam commixtionem forte etiam non prodesse. Obstructiones natas esse ab esu panis, ubi farina sollicita a parte corticali purgata fuerat; sublata rursus esu panis, qui hac cura praeparatus non erat.

6) *Observationes meteorologicas Vpsalienses* 1754 p. 287.
 in compendio exhibet CL. BENEDICTVS FERNER.

7) *Experimenta de salibus alcalicis et adfinibus* p. 294.
 continuat G. BRANDT. Boracem examinaturus, semunciis tribus boracis in pulverem redacti semunciam olei vitrioli limpidi in retorta vitrea adfudit, et calore paulatim aucto destillauit. Reperit vero in recipiente aquam inspidam, in collo retortae sal sublimatum, nihil alcali volatilis aut acidi salis communis. Mutato recipiente et calore aucto, ut igniretur retorta et tantum non liquaretur, eadem omnino producta obtinuit. Aqua nata est, tum ab ea, qua ad oleum vitrioli omne ex infundibulo in retortam eluendum usus erat, tum a sale ipso, cum crysalli salis sine aqua non sint. Guttulis illis paucis, quas in recipiente secunda operatione repererat, spiritum nitri adfudit, et mixturae ope solutionem auri tentauit, sed frustra. Negat igitur boraci alcali volatile aut acidum salis inesse: sed in collo retortae sublimatum, sedatium

sedatium vel alcali refractarium erat, solubile in aqua, item in spiritu vini, qui post flamma viridi deflagrabat, sal solutum post deflagrationem relinquens. Residuum in ventre retortae in massam superius vitrescentem coiuerat. Massa haec soluta, filtrata, evaporata, in loco frigido in crystallos coit figura ad sal mirabile accedentes, pro medio sale non habendos ob nimium acidi salis supra sal alcalicum praepondium: Sal hoc cum octaua parte pulueris carbonum colliquatum, hepar sulphuris aut vitrum hepaticum nullum exhibuit, sed vitrum boracis viride, chryso-

p. 296. lithi colore. Boraci adfuso spiritu nitri fumante aequali pondere, destillatione quinquies repetita, solui magis magisque boracem expertus est, et tres fere eius quartas ultima vice, contra eos, qui fieri id ab acido nitri negant. Borace in aqua, et quantitate, ut in loco frigido crystalli non coeant, soluto, et oleo vitrioli limpidio ad saturationem adfuso, statim sal sedatium praecipitatur. Saturationem intelligit, ut acidum et alcali in perfecto aequilibrio consistent, et ad eam examinandam succo heliotropii, et violarum syrupo utitur. Equidem syrupus etiam rubet ab acido, sed non adeo facile, ac succus heliotropii, qui rubore suo praesentiam acidi debilis etiam

p. 298. indicat, in syrupo violarum nihil mutaturi. Praecipitatione hac ex uncia boracis $\frac{3}{2}$ unciae salis sedatiui obtinuit. Quod si non statim praecipitatione obtineri queat, semper tamen habetur euaporatione in calore leni, donec passim in superficie fluidi sal coeat; tunc vas, in quo peragitur euaporatio, in locum frigidum reponitur et sal nascitur leue, rarum, tenue, squamosum, nulla certa figura definitum, pingue et glabrum tactui, ad modum talci, spiritu vini solutum efficiens, ut flamma viridi deflagret. Spiritus vini autem cum borace, per aliquot horas in calore digestiuo detentus, nulla alia, quam quae consueta eius est, flamma deflagrat, relinquit tamen particulas,

quae

quae
et f
sedat
quoc
prop
pulu
octau
trum
dam
muta
ration
uere
laeue
repet
quod
mod
dem
praet
trum
analy
muoi
mirab
nec r
sita,
alio
cum
praeb
di do
priet
phure
adulte
residu
cum a
loris,
quam
post
perac
To

quae solutum ab eo boracem testentur. Acidis nitri et salis communis, item aceto destillato, simile sal sedatium obtinuit. Habet vero hoc sal sedatium, quocunque acido praeparatum, praeter enumeratas proprietates, hanc etiam, quod solitarium vitrescat, pulveri carbonum, etsi exigua pulueris quantitate et octauam saltem salis partem efficiente, additum, vitrum nullum exhibeat, sed in massam porosam quodam modo liquetur, in qua pulvis carbonum nihil mutatus distingui possit. Aliquando tamen, euaporatione nimium protracta, sal obtinuit cum pulvere carbonum vitrescens, sed idem non pingue et laeue tactui erat, sed asperum. Sal hoc sedatium p. 302. repetitis vicibus obtinetur filtrando solutionem, et quod per filtrum transiit, denuo filtrando, et eodem modo, quo priorem solutionem, tractando. Tandem vero residuum est sal alius generis. Boracem, praeter sal sedatium, resolui in sal mirabile, in nitrum cubicum, in sal commune regeneratum, prout analysis eius acido vitrioli, aut nitri, aut salis communis peragatur, negat Noster; nam quod pro sale mirabili venditur, phlogisto addito hepar non fit, nec nitrum aut sal, quae dicuntur carbonibus imposita, illud deflagrat, hoc crepitat. Borax autem, p. 303. alio sale alcalico, ut sale sodae, adulteratus, hepar cum acido vitrioli aut sulphuris, phlogisto addito, praebet, quem characterem genuini boracis agnoscendi docet, emendatque, quod primo trimestri, proprietatis huius adhuc ignarus, dixerat boracem, sulphure addito, in vitrum hepaticum abire, borace adulterato deceptus. Sal hoc mirabile, quod dicitur, residuum post sal sedatium, ex borace genuino cum acido vitrioli praeparatum, in vitrum varii coloris, pulvere carbonum admixto, abire reperit, nunquam vero hepaticum colorem ostendere. Residuum post praeparationem salis sedatiui, quocunque acido peractam, spiritu vini digestum, ut flamma viridi

deflagret, efficit, idemque praestat sal sedatium ipsum. Duabus aut tribus partibus salis sodae cum una residui huius liquatis, pauculo carbonum pulvere et acido vitrioli admixtis, vitrum acre hepaticum prodit, quod idem borax ipse exhibet aequae, ut salia sedatiua omnia. Hinc colligitur boraci phlogiston inesse cum terra vitrescente, arctissime tamen cum sale alcalico ipso iunctum, magnaue copia in saponem redactum, ut notis huc usque methodis perfecte separari non possit; cuius indicia sunt, quod sal hoc cum acidis non efferuescit, solitarium facile abit in vitrum pellucidum, et in aqua rursus soluitur, cum sale sodae maiori copia admixto in vitrum abit; acidis, ut uniendo se cum sale alcalico terram illam separent et praecipitent, adhibitis, sal tamen illud sedatium, quod separatur, rursus in aqua solubile est; denique quod hoc ita dictum alcali refractarium solitarium in vitrum abit, rursus in aqua solubile. Recte igitur boracem et producta eius inter optima saponacea et resoluentia referri. Addit, quae vitra borax et producta eius, variis modis liquata dederint.

p. 305. *Tinkal* autem sic examinavit: Semuncias $5\frac{3}{4}$ huius fossilis miscuit semunciis $20\frac{1}{2}$ silicum purorum, in pulverem redactorum, et retortae vitreae indidit, calorem sensim augens, donec ita canderet, vitrum ne funderetur. In recipiente primo aquam obtinuit, deinde oleum crassum et nigrum, iunctorum pondus erat semunciar. $2\frac{3}{4}$. Oleum petroleo simile erat, nihil autem ad regnum vegetabile pertinens in eo reperiēbatur. Residuum in ventre retortae nigrum erat, et in massam quandam coiuerat. Ex eo in pulverem redacto et combusto sal eluebat et crystallos eius obtinebat.

p. 207. Cum nemo dubitet sali communi acidum minerale inesse, sunt, qui existimant acido nitri salis acidum expelli, eiusque locum occupari, nitro cubico prodeunte; quam sententiam Noster ita examinavit:

Vncius

Vnciis duabus salis hispanici decrepitati, adfudit unciam spiritus nitri puri et fortis, in retorta vitrea, et destillationem peregit, calore sensim aucto ad incandescentiam usque. Quod destillauerat, aqua regis erat aurum soluens. Tribus adhuc vicibus residuo post quamvis operationem in ventre retortae adfusa est uncia eiusdem spiritus. Quinta vice spiritus nitri fumans adhibitus est. Residuo eam proprietatem conciliari, ut facilius funderetur, non vidit, calor enim semper ad incandescentiam augendus erat, si liquatio quaedam conspici debebat. Quam primum vero retorta incalesceret, qualibet destillatione adscendebat spiritus nitri, qui augebatur et adscensum continuabat. Igitur spiritus nitri alcali minerali non adhaeret. Fluidum illud flauum, quod quauis destillatione in recipiens vas colligebatur, tertia vice, tantum acidi salis non continebat, ut aurum soluere posset, argentum vero ita soluebat, ut sit ab aqua forti, quae solutione argenti instillata non depurata est. Acidum salis vero residuo in ventre retortae supererat etiam post quintam destillationem, nam huius residuo quidpiam, spiritu nitri puro solutum, ut aurum solueret, effecit. Residua haec crystallisationi permessa sunt, et crystalli semper ex spiritu nitri aquam regis effecerunt, item cum acido vitrioli aquam regis destillatione dederunt. In his crystallis pauculas microscopio detexit, quae rhomboidales essent, et forcipe exemptae carbonibusque impositae deflagrarent. Maior autem pars nec figuram hanc habuit, nec aliter, quam sal commune solet, decrepitauit. Igitur sic nitrum cubicum natum non est, sed mixtura acidorum salis et nitri cum alcali minerali.

Terra sali vulgari iuncta, ex eo alcali puro prae-p. 309. cipitatur, siccata vero cum acidis efferuescit, et facile in vitrum flauescens liquatur; postquam autem vel minimum caloris, quo candere poterat, pertulit,

non amplius efferuescit cum acidis. Similiter alumen ustione ab acido suo, quantum fieri poterat, liberatum, cum quinque aut sex partibus cinerum clauellatorum alborum colliquatum, post solutionem et eluitionem terram praebet efferuescentem cum acido, sed id non amplius facientem, postquam can-

p. 311. duit. Gypsum puluerisatum, cinerum clauellatorum alborum partibus quinque aut sex mixtum, vase tecto liquatum et elotum, post filtrationem, et ipsius in filtro residui sollicitam elotionem, terram praebet, nihil omnino a calce differentem. Haec enim terra siccata et usta omnia calcis viuae ostendit phaenomena aquam calefacit, caustica est, sapore lixiuium calcis imitatur. Gipso autem cum puluere carbonum sub furno docimastico, usto, acidum sulphuris ita non expellitur; saltem Nostro id non configit. Infert autem ex his, terram gipsi et calcis eandem esse, gipsum autem fieri, ad calcis terram acido sulphuris accedente.

p. 321. 8) *De lue pecorum* differere pergit Cl. E. Z. TVRSEN. Praefatus, ut diuersae sunt hominum naturae, idem etiam in pecoribus obseruari, ut non eadem omnia conueniant, primo venae sectionem commendat, hanc autem minus recte inter prophylactica adhiberi monet, hoc enim facto, nullum eius usum esse in ipso morbo. Ipse vero particulam cutis circa thoracem resecat, aut setaceum ibi applicat, praeseruandi scopo, nam ad ipsum morbum sanandum hoc minus prodest. Post sapo venetus, in frustula scissus, et aquae ebullienti inditus, ut agitatione dissolui possit, tepens mane et vespere pecori praebetur, ea consistentia, quae est pultis farinaceae; hoc vero continuatur, donec diarrhoea incipiat. Ad illam accelerandam adhibetur tubulus, in clystere tabaci adhiberi solitus, aut tubulus tabaco sugendo vulgaris, extremis saltem bene aequatis.

Pecoris

Pecoris autem ori aperto paullulum nitri in pulverem redacti subinde iniicitur, illudque statim e manibus post ea dimittitur, quo irritare partes oris interiores melius nitrum possit, sicque eiectionem muci ex ore et naribus accelerare. Aqua pecori quotidie p. 315. praebetur tepida, nitrum solutum continens; observat autem Noster, habita magnitudinis ratione, pecus tantum nitri tolerare, quam homo tolerare potest, unde dosis facile definitur. Pori cutis frictione aperti servantur. Si obstructione laborat, paullulum olei terebinthinae praebetur; interdum etiam oleum lini ad tussim sedandam. Diarthoea ingruente, pinus cortex comminutus, cum vitello oui mixtus, et farina hordei ad consistentiam redactus, datur pugni magnitudine, et praeter ea pauxillum olei lini, donec excrementa solidiora euadant; quod quam primum contingit, oleum lini solum ingeritur. Curandum vero est, ne subito excrementa ex fluidis dura euadant, paullatim enim solidescere debent, alias febris nova metuenda est. Excrementis subito indurescentibus, alius tubulo clysteris, de quo diximus, aperitur.

9) *De minerali*, Tutanego, quaedam edit Cl. c. a. p. 316. ROL. GVST. EKEBERG. Sinensibus *Packyyn* appellatur, in prouincia *Whonam* et eius confiniis repertiundum. Natura producit, non arte, ut quidam existimant. Minera cinerei coloris est, subcoerulea, paullulum splendens, ad modum minerae ferri, ponderosa, mollis in fodinis, in aere indurescit. E profunditate varia vel octoginta sexpedarum eruitur; strato tegitur terrae venenatae, flavae, viridis, nigrae: venarum quaedam ad ipsam terrae superficiem pertingunt, aliae quaeruntur; minera facile liquatur, fumum ingratum noxium spirans.

II.

Oeconomisch-Physicalische Abhandlungen. Neunter, zehnter, eilfter und zwölfter Theil, nebst nöthigem Register über den IX-- XII Theil; Leipzig, bey Carl Ludwig Jacobi. 1756-1757. 8. 2 alph. 17 pl.

i. e.

Dissertationes oeconomico - physicae. Pars IX -- XII. cum Indice.

Qui dissertationes has oeconomico - physicas hucusque collegit et edidit, CL. PETRUM AB HÖHENTHAL ob grauiora, quibus occupatus sit, negotia alii viro doctissimo, cuius vero nomen indicatum non fuit, illarum edendarum curam commisisse, ex praefatione parti nonae praefixa cognouimus. Quod vero instituti rationem attinet, eandem, ac ante, in elaborandis edendisque dissertationibus, illo duce anonymo se obseruatuuros esse normam et ordinem simul pollicentur auctores, ita, ut omnium quidem rerum naturalium considerationem generalem, in primis tamen usus earum oeconomici investigationem specialiore sibi sumserint, interdum etiam e physica ad vitam moresque hominum spectantes interspersuri adnotationes; versiones quoque non nunquam se addituros ipsi fatentur, sed nos inuenimus maximam partem dissertationum, quae in tribus his partibus occurrunt, e variis scriptis, in primis anglicis, germanice versam esse; atque hinc etiam fusiorem earum recensionem iam tradere iure dubitamus, breuissimis ea exposituri, quae Nostri auctores ipsi elaborarunt, reliquarum versionum titulis et auctoribus solum adductis:

p. I. *Part. IX. n. 1. L. GOTTFR. AVGVST. HOFMANN de experientia et ratiociniis experientiae in rebus*

bus oeconomicis maiori cum attentione et sollertia, ac fieri plerumque solet, applicandis praecepta tradit et regulas.

No. 3. *Harengorum historia naturalis* ex PAVLLIP. 105. NEVCRAZII de Harengo Exercitatione medica. Lubecae 1654. 4. edita, et IACOBI SOLAS DODD Essays towards a natural history of the herring. London, 8. excerpta et in germanicum translata fuit sermonem.

Quae sequuntur, No. 4. *de statu metalli fodina* P. 138. rum Angliae veteri et praesenti; No. 5. *de lapidibus quibusdam*, Loganstone dictis; No. 6. *de polypo singulari*; No. 7. *de phola pisce*; No. 8. *de testis conchyliorum arte factis, easque laeuigandi methodis* ex MARTINI Vniuersal magazine an. 1755. item No. 9. *de fonte ardente* et No. 10. *de cultura indigoferae* ex PERRY Gentleman's magazine an. 1755. germanica versione donata leguntur.

No. 11. *Philomelae americanae descriptio* ex Vni. p. 216. uersal magazin februar. 1755. petita est.

No. 12. *de mucore viridi, qui arboribus et lignis* p. 217. adhaeret, obseruationes microscopicae a Cll. HENR. MILES et HENR. BAKER factae, e Philosoph. Transactions. n. 494. huc translatae fuerunt, a nobis quoque iam alio tempore indicatae *.

No. 13. *Libellae pensylvanicae descriptio*, a IOH. P. 224. BARTRAM data, ex iisdem depromta est, et

No. 14. *Obseruata de modo, quo solent apes ceram* p. 228. et mel parare, a Cl. ARTHUR DOBBS ibidem no. 496. exposita leguntur, a nobis etiam iam indicata **.

No. 15. *Insectorum causam* agit anonymus et ab p. 236. iniuriis, quibus solent plerumque tanquam nociua animalcula affici, strenue defendit, eorum potius

D d 4 multi-

* vid. Comment. nostr. Vol. I. P. IV. p. 683.

** ibid. p. 703 seqq.

multifariam multis exemplis argumentisque demonstrare conatus utilitatem.

p. 250. No. 16. *De influxu aeris in animam et corpus non nullae meditationes leguntur.*

Pars decima continet:

p. 257. No. 1. D. ANDREAE PLUMMERI *adnotationes de chymicis solutionibus et praecipitationibus*, et No. 2. D. IOHANNIS LINING *litterae de anthelmintica virtute radice Anthelmiae* ex *Essays and Observations physical and literary of a Society in Edinburgh. Vol. I. quod ipsi recensuimus **, translatae leguntur.

p. 289. No. 3. LIC. G. A. HOFFMANN *longaevitatem vitae hominum* consideravit, additis praeceptis et monitis diaeteticis. Vitae vero animalis longior breviorue duratio Nostro videtur in naturali statu dependere ab humido quodam radicali dicto; quod plurimi physicorum adhuc, quid sit illud, quum vel prorsus ignorarent, vel tantum sibi animo fingerent, Noster in glutine naturali, quod ultimas fibras corporis animalis coniungit et firmat, illud meliori iure poni posse sibi persuasum habet. Cuius glutinis naturam et usum, ex comparatione eius cum glutine artificiali, quo ad varia corpora conferruminanda utuntur plurimi artifices, facta multisque aliis argumentis adductis, explicat et demonstrat, multas deinde subnectens regulas et consilia diaetetica, quae tamen brevitatis studiosi iam mittimus.

p. 350. No. 4. *Historiam harengorum* continuatam et absolutam tradit, quae in parte nona coepta fuerat **.

p. 359. No. 5. *Musculorum consideratio generalis* ex anglico scripto, cuius tamen auctorem haud nominarunt editores, versa fuit.

No. 6.

* vid. Comment. nostr. Vol. V. P. I. p. 54. seqq.

** vid. supra. pag. 423.

No. 6. D. IOH. FRID. CARTHEUSERI Diff. p. 370.
de sale sodae, Francofurti ad Viadr. 1756. 4. habita,
versione germanica exhibetur.

No. 7. Ill. NEWTONI ad D. RICH. BENTLEY p. 406.
litterae; No. 8. De salubritate nauigationum tractatio.

No. 9. Fringillae diuersicoloris et No. 10. Pink chinensis
s. generis cuiusdam florum tunicae syluestrium de-
scriptio. No. 11. De somno obseruationes. No. 12.
Ireos ex rubro aureae descriptio, ex Vniuersal-Maga-
zin, ann. 1756. ex anglico in germanicum versa ser-
monem hic exhibentur.

No. 13. Epitome historiae naturalis prouinciae p. 453.
Hampshire ex alio diario anglico, the General-maga-
zin. no. 14. 1756. translata fuit.

No. 14. Ex D. CHRISTIANI VATERI diff. de p. 485.
hyemis praeter naturam tepidae et humidae noxis, Wit-
tebergae, 1722. 4. habita, praecipua argumenta ex-
cerpta proponuntur versione germanica.

Pars undecima :

No. 1. Modus dealbandi fila linea et lintea docetur, p. 495.
ex Vniuersal-Magazine, ianuarii 1756.

No. 2. Ex IO. HENR. SCHVLZII Diff. mors in p. 507.
olla s. de metallico contagio in ciborum, potuum et me-
dicamentorum praeparatione ac asseruatione cauendo.
Altorsii, 1722. 4. habita, in vernaculam versa potissi-
ma capita exhibentur.

No. 3. IOH. MITCHELL de praeparatione et usu p. 543.
cinerum clauellatorum tractatio translata est ex Philoso-
phical Transactions abridged by IOHN MARTYN
Vol. X. p. 776 seqq.

No. 4. Lic. G. A. HOFFMANNI de figura, muta- p. 572.
tione et fertilitate telluris nostrae tractatio continuata
proponitur, in sexta et septima dissertationum ha-
rum oeconomico-physicarum parte coepta.

No. 5. M. SVCCOVII de caussis terrae motuum p. 616.
dissertatio ex latino versa idiomata.

- p. 648. No. 6. De apibus observationes debentur Cl. ANTONIO A LEEVWENHOEK, in *Arcan. Nat. Epist.* 133. propositae.
- p. 657. No. 7. Venenorum generalis quaedam consideratio excerpta legitur Cl. MEAD'S *Account of Poisons* p. 21. seqq.
- p. 671. No. 8. *Historiae naturalis provinciae Surrey* epitome translata inseritur ex *General-Magazine*. n. 17. ann. 1756.
- p. 691. No. 9. D. I. C. NEVENHAHN docet *faciliorem lina atque lintea dealbandi modum*. Loco lixiuorum ex calce viua vel cineribus clauellatis, quibus plerumque uti solent ad dealbanda lintea, argillam aliquam pinguem et sal commune maiori cum emolumento adhibenda esse, multis rationibus, experimentisque ab ipso institutis, commonstrat.
- p. 718. No. 10. De terra quadam bituminosa, Veen dicta Belgis, Observationes Cl. ANTONII A LEEVWENHOEK ex *Arcan. Nat. Epist.* 126. translatae leguntur.
- p. 725. No. 11. *Vfus crepitaculi, quo cauda serpentis caudifonae instructa est*, a Cl. MEAD in *Account of Poisons* p. 81. data explicatio, hic inseritur germanice versa.
- p. 727. No. 12. *Quae de natura ignis* in *Elementis Chymiae* exposuit magnus BOERHAAVE, huc transferuntur in vernaculam versa.
- p. 743. No. 13. *Ad historiam naturalem Imperii Russici pertinentes* observationes, olim *Commerc. litter. medic. Norimb.* ann. 1733. insertae, hic proponuntur germanico redditae idiomati.

Pars duodecima:

- R749. No. 1. De venenosis halitibus e terra oriundis, venenoso aere et aquis. No. 7. de cane rabido et No. 4. de aquae laurocerasi venenata indole ex Cl. MEAD'S *Account of Poisons* translatae sunt tractationes, cui ultimae

mae addita sunt D. ABRAHAMI VATERI *de lauroce* p. 812.
rafi indole venenata, exemplis hominum et brutorum
eius aqua enecatorum confirmata, tentamina et obser-
uationes.

No. 2. Cl. NEVENHAHNII Animaduersiones p. 761.
 in Cl. SCHREBERVM, qui *causam proximam ustila-*
ginis tritici in ipsa natura granorum eius irregulari-
 que partium eius essentialium fermentatione posu-
 erat, istique malo medendi causa lixiuium aliquod
 singulare adhibendum suaserat *, exhibentur.

No. 3. *De scorpione indico.* No. 5. *de rore melleo.* p. 801.
 No. 6. *de lupulo* et No. 8. *de araneis* Observationes
 ex Cl. ANTONII A LEEVWENHOEK Arcan. Nat.
 Epist. 118. 109. 138. et Continuat. Epist. physiol.
 Delphis 1722. 4. Epist. 22. translatae sunt.

No. 9. et 10. *Nonnulla ad historiam naturalem* p. 902.
Britanniae spectantia, ex anglico germanice versa ex-
hibentur.

No. 11. Lic. G. A. HOFFMANN docet *facilem* p. 933.
vasa metallica inaurandi modum, quo quilibet oecono-
mus, sine auxilio alicuius aurifabri, ipse possit vasa
quaeuis metallica lamina auri vel argentea obdu-
cere.

No. 12. Cl. C. L. NEVENHAHN quaestionem: p. 957.
quid sit lolium, Unkraut? proponit et diiudicat. Vul-
 go quidem omnis planta sterilis, inutilis vel vere
 noxia appellatur lolium, *Unkraut.* Vt autem distin-
 ctior eius dari possit atque magis adaequata notio,
 duas iterum exhibet soluitque quaestiones: alteram,
 an summus rerum conditor etiam lolium creauerit
 atque zizaniam? alteram quae princeps quaestionis
 caput absoluit, an detur singulare aliquod plantarum
 genus, cui soli competat lolii, *des Unkrauts*, appel-
 latio? Ad priorem respondit Noster, quamuis con-
 stet Deum omnia creasse valde bona, id tamen intel-
 ligi

* conf. *Sammlungen verschiedener Schriften etc. Zwey-*
ter Theil. pag. 325.

ligi debere de omnium rerum forma, figura et fabrica perfecta et singulis propria, atque reliquisse nihilo secius discrimen aliquod earum mutuum et differentiam, qua alia res creata alteri antecellat vel sit vilior; porro quoque in hac causa multumtribuendum esse cognitionis humanae defectui et imbecillitati, et tandem omnino constare, eas plantas, quae vere noxiae sunt, ut cardui, aliae, etiam mox in prima rerum origine simul creatas fuisse, eadem, qua nunc gaudent, instructas indole et qualitatibus. Alteram vero ad quaestionem negative respondet Noster ostenditque generali tantum et recepta plerumque arbitraria significatione intelligi omnem plantam, quae inter alias utiles cognitae copiose et sponte crescat, cuius vero nos adhuc fugiat utilitas, aut quae loco, qui ipsi non competat, proveniat, aut tandem, quae neque medicamentum, neque nutrimentum det, aut in oeconomicis nociva putetur. Latini utuntur vocabulo *lolii*, et ex graeco deriuato *zizaniae*, quod utrumque botanicis denotat peculiare graminum genus, inter segetes crescens et ruricolis semper nocivum visum, germanis *Raden*, *Lulch* dictum, quod tamen, quum et pabulum det pecori, et medico usu non destituatur, ipsi soli non competit *lolii*, *des Unkrauts* definitio. Hinc plures aliae plantae, quae vel medico vel alimentari usu videntur carere, quarum forma, color, et odor ingrata nobis sunt, immo quae venenatae et nocivae reperiuntur, tamen absolute *lolii* nomen non merentur: possunt enim aliis usibus inferuire, accuratius inuestigata eorum natura et qualitatibus. Strictiori autem sensu si sumi deberet *lolii* notio, ea planta, quae neque homini neque animalibus medicinam praebet vel alimentum, tantum hoc nomine posse insigniri: ad quam tamen reperiundam accuratiori omnino atque uberiori opus esset adhuc inuestigatione.

III.

Fränkische Sammlungen von Anmerkungen aus der Naturlehre, Arzneygelahrheit, Oeconomie und den damit verwandten Wissenschaften. Zweyter Band. Nürnberg, bey George Peter Monath. 1757. 8. 1 Alph. 13 Bogen.

i. e.

Franconica collectio Observationum ex physica, medicina, re oeconomica et reliquis affinitate quadam cum his connexis scientiis depromptarum, Volumen II.

Edidit nuper iam alterum volumen collectarum harum observationum Cl. DELIVS, eodem servato ordine et delectu, ac in primo volumine factum fuit. Ex quo nos ob insignem earum copiam et varietatem singulas exponere quum nequeamus, non nullarum tantum propius ad nos spectantium, vel argumenti, quod pertractant, dignitate sese commendantium, observationum succinctam dabimus recensionem.

Part. I. no. 5. D. IOH. WOLFGANG. FRIDER. p. 35.

BOENNECKEN *de haemorrhagiis generatim, atque de pustulis, quae petechiis analogae simul cum haemorrhagiis in variis corporis locis eruperunt, speciatim describit.* Non nulla primum de sanguinis praestantia et ad vitam servandam utilitate praefatus, haemorrhagiam definit Noster, quod sit sanguinis excretio ex corporis humani partibus facta, e quibus, naturali sancita lege, vel prorsus non, vel certe non nimis copiosus debet eiici. Post haec examinat receptam plerumque haemorrhagiarum distinctionem in naturales vel praeternaturales, aut in benignas vel malignas

- lignas factam; qua utraque ut haud adaequata missa, aliam proponit ipsi accuratiorem visam, nimirum in
- p. 43. *necessarias et accidentales* diuisionem. Illae etiam *naturales* dici possunt; Hae vero iterum vel utiles aut certe innoxiae sunt vel ambiguae, quarum aliae consuetae et frequentiores, aliae inconsuetae et rariores deprehenduntur. Ad necessarias seu naturales solum referri posse videtur menstruum in feminis et lochiorum, quamuis adhuc de his dubitet, fluxus. Cuius quidem menstrui fluxus causam Noster in structura uteri reliquarumque partium naturalium foetui nutriendo adaptata ponit, adsumtam vero plerumque feminarum plethoram ut causam multis argumentis dubiam reddere allaborat. Accidentales, quae in quacunque corporis humani parte sponte oriri solent, dicuntur vel utiles, ut haemorrhagia narium, haemorrhoides, lochia, vel ambiguae: Atque hae ipsae vel consuetae et frequentes modo dictas haemorrhagias comprehendunt, si copia, tempore vel aliis peccare videantur circumstantiis; vel minus consuetae et rariores sunt, ut menstrua in infantibus, grauidis, viris visa, haemorrhoides infantum, mictus cruentus, omnesque sanguinis ex quacunque corporis parte excretiones, a suppressis mensstruis vel haemorrhoidibus oriundae, quarum plura, eaque rariora ex multis fideque dignis scriptoribus adduxit Noster exempla. Subiunxit his historiam duorum aegrotorum, in quibus cum haemorrhagiis simul pustulas petechiis similes obseruauit.
- p. 61. Femina robusta, sanguineae temperiei, a tenera aetate victui laboribusque duris adsueta, menstruum purgationem a decimo quinto aetatis anno ad vicesimum naturali ordine experta fuerat, grauida vero facta, vicesimo primo anno aetatis, a potu inter labores sudoresque crebrius ingurgitato, subito vehementi haemorrhagia narium tentatur, totamque corporis superficiem innumerae occupant pustulae liuidae,

dae, aliquot diebus post iterum euanescences. Atque idem malum intra quatuor annos, licet absque periculo, tribus vicibus rediit. Quartum autem anno millesimo septingentesimo, quinquagesimo quinto illud maiori stipatum symptomatum violentia reuertitur: a pota enim cereuisia adhuc fermentescente, sudante inter labores ac calente corpore, statim eam inuadunt vehementes dolores capitis atque dentium, cum haemorrhagia ex gingiuis, pustulis copiosis in cute ubique erumpentibus, quarum aliae maiores et latae satis ambitu, aliae minores et exiguae erant, omnes autem punctae fundebant sanguinem. Post sectam in pede venam, accedunt menstrua et narium haemorrhagia ingens, in lingua et gingiuis magni erumpunt furunculi, e quibus ruptis copiosus effluit sanguis, et per aluum quoque cruor grumosus eiicitur; caput valde intumescit, facies vero multo suffunditur rubore. Aegra inde multum exhausta viribus, in lectulo detinebatur, et quasi picta ubique in cute pustulis aliis rubris, liuidis aliis, aliisque obscure brunis, iam quinque dies modo dictas patiebatur sanguinis fluxiones, ubi Noster vocatus ex pulsu pleno et celeri quidem iudicauit repetendam esse venae sectionem, sed ob virium defectum et longam iam haemorrhagiarum durationem eam non instituit, temperantibus potius et demulcentibus medicamentis, in primis spiritu polychresto Cluttoni mixturae temperanti addito, sanguinis aestum compescere tentauit, ad frontem et tempora spiritu vini camphorato cum croco simul applicato. Verum nondum cessantibus haemorrhagiis, decimo a primo mali impetu die, vena in brachio secta fuit, aliquot dies post sensim cessarunt haemorrhagiae, pustulaeque liuidae sensim pallidiores factae, tandem euanuerunt. Aegra valde pallida et habitu cutis tumido, in primis pedum oedemate adhuc vexabatur, quod vero ab admotis fac-

culis

culis calidis cum lupulo, breui discussum fuit, ipsaque aegra sanitati pristinae restituta.

p. 65. Alterum exemplum habuit Cl. Auctor in puerulo duorum annorum, ad quem vocatus vidit sanguinem copiose e naribus, ore et auribus, atque veluti pleno flumine e sinistro narium ostio effluere. In omni superficie corporis multae a scabie relictæ conspiciebantur crustae siccae, quas singulas cingebat margo quartam digiti partem latus, cruore effuso tinctus; ex ipsis crustis sanguis floridus ruber effluebat; innumerae insuper cutem obsidebant pustulae nigrae seu carbunculi, quorum plures sponte fissae fundebant sanguinem. Per aluum etiam cruor niger et grumosus eiiciebatur; urina erat limpida, coloris aurantii, pulsus celer et parvus; summa simul inquietudo, continui eiulatus et illacrumatio, haemorrhagias magis adhuc augebant. Iam totam noctem haec saeuierant symptomata, quum altero die a meridie Noster vocatus, mox curauerat fascias aceto rosato imbutas applicari temporibus, fronti locisque aliis, ubi pulsus digitis percipitur, interneque dederat potionem, ex aquis destillatis, liquore terrae foliatae tartari et tinctura florum papaueris cum nitro paratam. Haemorrhagiae autem adhuc fere viginti quatuor horas fluxerunt, tandem tenuior factus humor et serosus, prorsus cessauit effundi ex ore, naribus et auribus. Corporis habitus tumidus et veluti anasarca distentus erat, crustae sanguinem adhuc quinque dies, immo aliquae profundius cuti insidentes, fissae post sex hebdomadas cruorem nigrum fundebant, multasque coalitae relinquebant cicatrices. Tandem appetitu somnoque restauratis, puer etiam nouas vires collegit, habituque tumido et pustulis ac crustis omnibus sensim euanescentibus, iterum conualuit, ut iam integra utatur sanitate, variolas quoque felici euentu expertus. Longo demum tempore post Noster compertum accepit, parentes istius pueri potandam

potandam dedisse ipsi aliquot diebus ante, quam dictum irruerēt malum, cereuisiam cum radice armoraciae recentis coctam, tanquam medicinam sanguini puro reddendo a tonsore quodam commendatam.

No. 7. *Herniarum feliciter sanatarum historias* tra. p. 70.
dit WOLF IACOB MÜLLNER, Chirurgus et Obstetricius Noribergensis. Plura adducit exempla herniarum, in primis inguinalium, quarum aliae iam aliquot dies incarceratae fuerunt, et ubi iam signa gangraenae, vomitus, alui obstructio, aliaeque malignitatis symptomata adfuerunt, in quibus tamen, cum clysmatum, et embrocharum ex oleis pressis, et fotuum calidorum usu, dextra sua se intestinum felici cum euentu reposuisse Noster confitetur.

Part. VIII. No. 2. 3. et 4. *De lue inter armenta*, p. 101.
equos et feras in agro Baruthino, iunio mense anni 1756. grassante disserunt Ill. PAVLVS CHRISTIANVS LVDOVICVS WAGNER, Pater, et Archiater, et Cl. PETRVS CHRISTIANVS WAGNER, Filius, Poliater Baruthinus. Primum coeperat haec lues circa Culmbacum, medio iunio, grassari modo inter feras, sed sensim etiam ad armenta irrepserrat: Subito enim inter pascendum in pratis boues eadem tentati, alii tumores in collo, pectore, cruribus et inguine, alii vero tumorem capitis tantum experiebantur, breui succumbentes; dissectorum dein viscera sana quum obseruarentur atque integra, caussa mali istius a pluribus quaesita fuit in specie quadam cantharidum, quae credebantur et feris et armentis ictus aculeo suo inflixisse venenatos, unde post ea nati essent tumores isti siue anthraces dicti. Nostri autem, quum sub finem mensis iunii etiam in et circa Baruthum lues ista armenta et feras, immo porcos et equos, inuaderet, ex mandato superiorum, causas mali huius et indolem disquisuerunt, oppos-

Tom. VI. Pars III. E e tunis

p.104. tunis eidem simul oppositis remediis, et quae obser-
uarunt, ingenue nunc recensent. Vacca aegra fasti-
diit omne pabulum et potum, adeo languida, ut pe-
dibus insistere non posset, stertoremque multum edi-
dit. Lingua ex ore propendit multo flauo mucro ob-
ducta maculisque nigris; vapor simul exiit feruidus;
venae in abdomine intumuerunt; ex oculis stillauit
serum spissum. In sectione vaccae huius primum se-
se obtulit cruor, adeo calore exaestuans, ut manus
immissa haud ferre posset, niger, et ubi aliquantu-
lum steterat, omni sero orbatus, et glutinis instar
tenax. Sub cute in collo et dorso et pede posteriori
tumores occurrebant, in quibus, velut etiam inter
musculos, effusa haerebat materia flaua, gelatinosa,
viscida; carnes erant nigricantes, naturali orbatae
colore; ubera vacua et simili circumfuso liquido ma-
dentia. Abdomen et intestina multum distenta, sed
parum inflammata; pabulum in omaso siccum reli-
ctum; hepar nigrum, friabile, dissectum eundem
liquorem effudit glutinosum; vesicula fellea natura-
lem diametrum longe superans, plena bile tenaci ni-
gricante; ductus cholodochus contractus; renes su-
gillatione affecti, in cauo etiam cruorem contine-
bant; vesica urinaria urinam sanam continebat, mul-
to intus obducta mucro spisso, liuido. In thorace
aqua flaua effusa; pulmones flaccidi et nigri; cor in-
tumefactum; ventriculi ambo cruore grumoso refer-
ti; ossa diffracta medulla flaua gelatinosa repleta
erant. Atque haec phaenomena deinde in reliquis
pecoribus quum obseruarentur, Nostris visa est lues
ista appellari posse febris inflammatoria acuta sporadi-
ce, sed non epidemice grassans: cuius causa proxima
ponitur in sanguinis diathesi inflammatoria, a prauo
pabulo vel potu inducta; occasionales enim causae
in primis fuerunt calor aestiuus nimius, stagnorum
inde et paludum exsiccatio ac putredo, pabuli vero
in pratis exustis puluereque plenis corruptio. Ex
quibus

quibus caussis luis origo facilius potest intelligi, quam e morfu quodam insectorum, de quorum praesentia et vi multum omnino dubitant Nostri. Curatio tandem etiam locum inuenit, si tumores isti mox profundo vulnere incisi fuerint, copiosum serum fundentes flauum, alumine post in vulnus infricato, et vesicatorio e fermento panis et semine sinapi eidem imposito, intus autem bis quotidie dato puluere, e terreis et alexipharmacis radicibus herbisque parato.

No. 5. D. I. CH. V. *ictum tabani* (der Viehbräme) p. 125.
venenatum omnino causam praecipuam morbi istius pecorum fuisse multis argumentis defendit, atque in primis alcali volatile, quod ipsorum humoribus inest, motu intestino euolutum causam ipsam proximam constituisse affirmat.

No. 7. Cl. DELII *obseruata quaedam de morbillis*, p. 150.
earumque sub finem anni 1756 epidemice grassantium effectibus quibusdam malignis leguntur. Morbillos in Franconia vulgo appellant *die Flecken*, distinguunt tamen a petechiis. Copiose grassati fuerunt in agro Erlangensi sub finem aestatis anni 1756. Non nulli aegri visi sunt bis affecti iisdem, sed forte error fuit a pustularum minus adaequata cognitione, putataque earum analogia. In principio morbi aegros vexabat vertigo, frigus et calor vix sensibiles, coryza, tussis in primis sicca cum rauedine, alios etiam oculorum lippitudo et tumor palpebrarum. Eruptio secundo tertioque die perficiebatur, sub blando diapnoico regimine, quum contra calor nimius conclauium et stragulorum anxietates excitaret et deliria: quarto die diarrhoea critica accedebat: curatio temperantibus et acidulis absoluebatur: sexto die pallescunt pustulae, sensim brunae factae nono die euanescent, cutisque desquamatur: languor adhuc et tussicula aegros vexabat, dato autem laxante die decimo quarto, plures iterum conualescebant. Verum in aliis mala quae p. 159
dam supererant symptomata, quae Noster iam spe-

ciatim exponit. Primum occurrit languor aliquis et lassitudo, ut pedibus vix insistere possent conualescentes, quae tamen haud mali ominis fuit, sed dato laxante sensim sublata. Porro accessere interdum animi deliquia et extremorum frigus, analepticorum autem usui cedentia. Inquietudines, palpitationes cordis, et inter vigilandum deliria suauius, a debilitate ac sensilitate insigni neruorum pendentia, non statim cohibita, nitrosis tamen, temperantibus et theriaca, felici euentu sublata fuerunt. Aliquot infantes, in primis ex plebe, catarrho suffocatio obierunt ex admissio refrigerio, vel tabe a glandulis obstructis mesenterii, vel a vermibus. Tussis non adeo pertinax obseruata est, et, ubi non statim cessauit, blandis tamen bechicis lenita. Morbi pectoris in non nullis quoque cum febre acuta superuenerunt. Quando pustulae mox erumpentes, mox iterum disparuerunt, morbus protractus fuit; causa vero plerumque atrophia vel vermes; profuit essentia dulcis, quae in *dispensatorio Würtembergico* laudatur: contra si mala ista inueterata erant, mors certa sequuta fuit. Praeter ea obseruata quoque est post superatos morbillos vocis defectus forte a tono partium eidem inseruientium nimis debilitato, sed rediit vox a datis analepticis, amaris vel laxantibus. Pilorum simul fuit defluuium. Tandem alios vexarunt oedema pedum vel leucophlegmatia, vel furunculi, vel scabies, ex abusu medicamentorum pellentium vel diaetae vitiis commissis oriunda, quae tamen opportunis adhibitis remediis, optato successu iterum cessarunt.

p. 246. *Part. IX. no. 6. Continuata legitur tractatio de haemorrhagiis, earumque causis, quae vel in sanguine, vel in vasis, vel in motu sanguinis et vasorum reciproco posita, multis argumentis adductis demonstrantur.*

Part.

Part. XI. no. 3. Observationem disrupti cordis ex p. 310.

ponit D. IOS. VILLESAYE. Vir quinquaginta nouem annorum, temperiei sanguineae, obesus, habitu externo valido, sed vere debilis, vitae temperatae adfuetus, sub finem maii anni superioris, de vehementi palpitatione cordis conqueritur, quae tamen a vena bis secta iterum cessauit. Tres hebdomadas post rheumatismus scapulam sinistram occupat, venae sectioni cedens. Medio iulio redit palpitatione cum dolore capitis grauatiuo, augeturque de nocte; iter tamen instituit aeger quatuor miliariorum, sed redi lectulo decumbere tenetur: appetitus prostratus est, pulsus aequalis et plenus; inde venae sectio et potio temperans leuamen aliquod ferunt. Accedit in somnum procliuitas, sed dolores sub vespere auetiores facti repetitam venae sectionem postulant, datis simul tincturae anodinae guttis octodecim. Sanguis missus erat floridus, ruber, paulum crassus. Aeger aliquantulum tranquillior redditus, adstantes e conclauis dimisit, quo forte somni capiendi facilius ipsi sit occasio. Verum media nocte augentur dolores, in primis in latere sinistro antrorsum a clauicula ad quartam costam veram percepti; de sensu quodam, ac si thorax diffringeretur, et suffocatione conqueritur aeger; pulsus intermittebat; surgit a lectulo, sed erectus stare quum nequeat, iterum decumbens lectulo, sensum veluti ignis in pectore se ait percipere. A pota ptisana et aqua vino mixta paululum refectus et spe somni capiendi fretus, ad latus sinistrum se conuertit, sed mox pauca edens suspiria diem suum obiit. Sectio cadaueris primum ostendit p. 312. cartilagine costarum verarum in os mutatas, ut ferreae ope discindi deberent, remoto sternum autem pericardium sese obtulit valde distentum, multaque aqua rufescente plenum. Cor magnitudinem naturalem longe superauit; in medio ventriculo sinistro apertura quatuor lineas longa; superficies cordis foraminulis multis,

multis, rotundis, nigris et liuidis obsita, duas lineas profundis; inter ventriculum et pericardium grumus cruoris nigri duos digitos longus; pulmones sani, praeter lobum sinistram, qui multo sanguine turgēbat; pleura alba et, ubi a cordis pulsu tangitur, exsiccata; aorta, ubi e corde exit, multum distenta, ceterum sana; reliqua viscera quoque illaesa fuerunt. Quas causas motus cordis in naturali statu cum magno BOERHAAVIO adsumit Noster, nimirum influxum fluidi neruei et sanguinis proportionatum, easdem etiam palpitationis cordis, laesa illa proportionē utriusque, affirmat esse statuendas. Vt igitur in primis in modo descripto casu ventriculus sinister sanguine plenus, quum se euacuare ob compressos nervos, ut putat, non potuisset, sanguinis motu intestino aucto, nimioque inde renisu, tandem disruptus fuerit, id, quod deinde similibus e causis contigerat in arteriis coronariis. Vnicum superest notatu dignum phaenomenon, palpitationem cordis in dicto aegro, quamuis adeo violentam, tamen extus sentiri non potuisse.

P. 320. No. 4. *Historiam palpitationis cordis diuturnioris cum isſtero enarrat* Cl. DELIVS. Iuuenis studiosus de vehementi palpitatione conqueritur, quae ipsum valde perturbet, respirationem cohibeat et somnum; facies eius erat viuida adhuc rubicunda; oculi vero concaui depressi; pulsus celer, parvus et arhythmus. Examen caussarum, praeter morales plures, detexit praecipuas in vita sedentaria, sanguinis copia et spissitudine positas esse; quare iam vena fuerat incisa aliquoties, Noster vero potius nitrosos pulveres potumque diluentem suadet cum motu corporis. Sed vix domum rediturus, inter abeundum palpitationem iterum experitur, ut se lectica domum portari curaret. Quae palpitatio quum aliquot dies duraret, a datis nuro, cascarilla, massa pilularum de cynoglossa aliquod levamen adfertur; vena quoque incisa sanguinem monstrat

monstrat rubrum, densum, et serum valde flavescent. Longum elabitur tempus, quo adhuc animi perturbationem medicina tollere non potest. Tandem aliquando iterum sentiebat anxietatem insignem et languorem; cordis quidem tremor potius, quam palpitatio obseruabantur; appetitus prostratus; color faciei et in primis oculorum in flauum mutatus. En! detectam veram causam morbi! Sensus simul pressio- nis sub costis spuris confirmabat hanc suspicionem accedentis icteri. Dantur aegro rhabarbarum, salia digestiua, curcuma; color quidem magis flauus redditur, sed nulla febris adest, aeger vigorem aliquem iterum sentit, usuque continuato dictorum medicamentorum et infusi florum cheiri, decem diebus post, color oculorum totiusque habitus corporis mutatur, et aeger iterum conualuit. Quamuis igitur ob diuturnam vehementemque nimis palpitationem metuenda erat vel distensio nimia cordis eiusque vasorum vel polypus, euentus tamen causam mali proximam in hepate fuisse monstrat. Obstructio enim hepatis, quod ob lentam per illud circulationem eidem valde obnoxium est, et in primis finium venae portarum accelerabat circulum sanguinis per venam cauam, quae inde, sanguinis plus solito aduehendo ad cor, huius distentionem renisumque vehementiorem efficiebat, interdum vero etiam parum aduehendo sanguinis, intermittentem inducebat pulsum. Ex qua detecta causa facile etiam Noster confitetur se inuenisse medendi methodum, ut ex modo memoratis constat, atque addit, causae morborum si semper detectae essent, forte pluribus aegris melius certiusque ferri posse auxilium, interdum tamen etiam vel ipsa cognita causa, nullum curationi superesse locum, ut in palpitatione ab aneurysmate ipse aegri cruciatus dirissimos viderit, mederi iis non potuerit. Ceterum palpitatio non adeo infrequens est morbus, sed saepe in acutis, ante eruptionem purpurae in primis

aliorumque exanthematum, in hypochondriacis et hysteriis observatur, et causae eius plerumque, praeter plethoram et spissitudinem sanguinis, in primis viis latent, saepius non nisi flatus incarcerati: sunt et aliae eiusdem causae, veluti ossificatio vel ruptura cordis eiusque vasorum; abiit interdum in consuetudinem ipsa quoque palpitatio, ut diu feratur sine molestia. Medicamenta alias laudata a multis cardiaca, neruina, alia plerumque magis nocent, quam profunt,

IV.

Ventris fluxus multiplex ex antiquis et recentiorum monumentis propositus a N. LAMBSMA, Ph. et Med. Doct. Amstelodami apud Ioh. Schreuder et Petr. Mortier iuniorem, 1756, 8. 17½ pl.

Libelli, cuius nuper * titulum et schema indicaui-
mus, iam pleniorē exhibere valemus conspe-
ctum. Plura certe, quam expectauimus, in illo in-
uenimus. Continet enim animaduersiones et obser-
uationes practicas aliorum quoque morborum, qui
nullam, vel remotissimam tantum connexionem cum
ventris habent fluxu. Multo inter ea studio, multa-
que eruditione elaboratus est hicce libellus, et de Cl.
Auctoris diligenti monumentorum veterum atque
recentiorum testatur lectione. Dolendum tamen
eum tantis mendis typographicis esse conspurcatum,
ut saepe dictorum sensus turbetur. Ipsum autem
opusculum in *undeviginti* diuisum est capita, quorum
primum partem theoreticam, reliqua practicam com-
plectuntur. Explicat igitur Caput *primum*: *quomodo*
alius in secunda valetudine excernat. Ostendit autem
Cl. Auctor, ventriculi ac intestinorum tunicam mu-
sculo-

p. 1.

* Vol. V. Part. II. p. 363.

sculosam, siue carneam, plurimum ad eorum contractionem, et contentorum excretionem, conferre, quia rigor et resolutio illam non nunquam infestant. Et licet nerui, eam perreptantes, concurrere quo- p. 6.
que, et causam proximam contractionis prae-
videantur, differt tamen hoc musculosum ventriculi
et intestinorum inuolucrum a ceteris musculis, quod
eius partes a reliquo corpore separatae pergant moue-
ri. Ventriculus igitur, totusque canalis alimento-
sus, ope huius pellis musculosae cibos, omneque,
quod acceperunt, descendere faciunt: pondere enim
delabitur nihil, id, quod illi probant, qui vertice suo
nitentes, pedibusque in altum erectis, deglutunt.
Describit nunc Cl. Auctor situm viscerum infimi ven- p. 11.
tris, eorumque nexum anatomicum, quibus factis,
usum physiologicum, motumque, quem peristalti-
cum vocant, una cum motu retrogrado, qui vomitum
facit, exponit, simulque monstrat, omnes illos
effectus hominis naturae, per quam creati corporis
intelligit fabricam, tribuendos esse; quare superua-
uum illorum iudicat laborem, qui omnia, etiam
incomprehensibilia, quae in corpore fiunt, ex primis
principiis explicare conantur. Ergo per hunc mo-
tum, corpori innatum, cibi potionesque descen-
dunt, aliisque humoribus, saliuā, bile, liquore pan-
creatico, etc. diluuntur, et denique in recto colli-
guntur intestino, donec ex voluntate, si homo sanus
est, excutiuntur. Caput secundum indagat, qualia p. 59.
cita aliis in quoque morbi genere reddat. Sunt autem
morbi, διάρροια, δυσεντερία, λειεντερία, coeliaca af-
fectio, τενεσμός et cholera, quorum excrementorum
conditiones Cl. Auctor definit, et differentias, qui-
bus se distinguunt, adnectit. Cap. tertium agit de p. 65.
ventris fluxu mucoso, ubi mucum naturalem intestino-
rum a pituita bene discernendum esse monet. Cum
hoc mucoso in Capite quarto, *ventris fluxum aquosum*,
quo tenuis humor, vel multa aqua descendere solet,

- coniungit. *Diarrhoea lymphatica* aliis vocatur: a qua autem diarrhoea differt cinerea; ubi excrementa cinerei sunt coloris. Vtraque ab humore blando, aqueo, copioso prouenit, illique cum suppressa perspiratione insensibili, vel salua ad intestina delata, saepe
- p. 70. consensus est. Non nunquam a mercurio, quando eius vis ad aluum ruit, illa excitatur. Variolis, maxime ubi confluunt, etiam hic accedit fluxus, qui caute regi, minime sisti debet. Gluten quoque, mucos naturali tenacius, pituitam vitream veteres vocabant,
- p. 76. aluo interdum exit, et *deiectiones glutinosas* efficit, has Caput *quintum* breuiter tractat. Rarissimus est morbus et secundum Cl. Auctorem cognitu difficillimus, bis tamen illum in praxi obseruare nobis ipsis licuit. Est autem pituitae quaedam species, oui albumini similis, gelatinae instar tremula, quae, dum exit, multis cum torminibus excernitur, et semper in pelui a reliquis fecibus conspicitur separata. Verum fertur ad intestina etiam solito copiosius bilis,
- p. 77. eaque ad crebrius irritat eiiciendum. Hoc malum *bilis profusio* Cl. Auctori audit, et in Capite *sexto* absoluitur. Multum colore variat bilis in corpore, prout scilicet iecur constitutum est, aut vesicula fellea afficitur. Hinc bilem flauam, viridem, nigram, atram, aeruginosam obseruarunt medici practici et anatomici, cum in deiectionibus, quae a colore nomen acquirunt; tum in mortuorum vesiculis. Vt autem omnes nostri corporis partes, sic praesertim infimi ventris viscera inflammatione affici et suppurare queunt, id, quod, si euenit, ortum ex suppuratione pus, vel venis resorbetur, et per arterias, quae in mesenterio sunt, ad intestina deferuntur, vel in peculiari colligitur sacco, qui plerumque in ventriculum aut intestina erumpit, unde pus vel vomitu redditur, vel in intestina deponitur, et ano tandem cum dolore eiicitur. De eiusmodi *puris profluvio* agit Caput *septimum*. Vix tamen unquam pus sincerum et album,

bum, ob longa itinera edi solet, sed multis humori-
bus mistum, quare omni circumspectione opus, si
de purulentis deiectionibus nobis est iudicandum.
Tabidis et phthificis eiusmodi puris profluvia super-
ueniunt, quae tamen semper periculi plena sunt,
quare in tabe et phthisi cita aluus vitari debet. Con-p. 100.
tra in glandularum mesenterii, pancreatis, lienis,
et iecoris inflammationibus, si pus et abscessus, (qui,
si clausi manent, vomicae audiunt) ibi oriuntur; tunc
aluus frequens potius adiuuanda, et leniter laxanti-
bus saepius eluenda est. Multo periculosior est ven-p. 103.
tris fluxus saniosus, quem Caput octauum describit.
Quem ad modum pus laudabile a sanie distat: sic etiam
deiectiones saniosae a purulentis differunt. Semper
enim indicium est, ulcus, vel *καρκινώμα* in ventre
latere, quod omnem curationem respuit. Nil au-
tem frequentius aluo excernitur, quam sanguis, ideo
Cl. Auctor duo capita examini huius excretionis im-
pendit. Caput igitur *nonum* in genere *de sanguine per
aluum reddito* disputat. Variis autem ex causis, va-
rioque modo sanguis per aluum redditur, vel in dy-
senteria, vel quando deglutitus ad intestina descen-
dit, et aluo erumpit: vel quibus membrum quod-
dam excisum est aut corruptum decidit, sanguisque
ob copiam et consuetum circulum, exitum, ob mi-
norem resistantiam, in ano quaerit. At plures hu-
ius profluii sanguinis possunt esse causae, quas
omnes Cl. Auctor ponderat atque exponit, et tan-
dem cuiuscunque profluii curam et methodum tra-
ctandi adiicit. Ad specialius sanguinis profluium,
quod orae venarum, quae ani limbum ambiunt, fun-
dunt, et graeci *αιμορροΐδας* appellant, progreditur
Cl. Auctor in Capite decimo. *Haemorrhoidum* igitur p. 114.
doctrinam, et quae in earum cura obseruanda sunt,
in hoc capite explanat. Congestae etiam ibi inueni-
untur antiquorum de hoc morbo sententiae, simul-
que collecta symptomata, quibus haemorrhoides ple-
rumque

- rumque stipantur. Quum vero praeter cognita hoc
- p. 133. Caput nihil contineat, ad Caput *undecimum*, quod de *varii generis calculis aluo redditis* inscribitur, properamus. Memorat Cl. Auctor non nullos ex recentioribus casus, veteres enim tales memoriae non reliquerunt, ubi calculi ano excreti fuere. Qui morbo regio diu laborarunt, prae aliis calculos ano excutunt, licet dentur alii, qui etiam sine hoc morbo tales ano reddiderunt, unde valde probabile, hos neque in hepate, neque in vesica fellea, sed in ventriculo aut intestinis esse genitos. Inter animalia equi huic plurimum obnoxii sunt morbo, et non raro in eorum ventriculo aut intestinis reperiuntur lapides, qui ad biliosorum calculorum genus non pertinent. Notas hinc Cl. Auctor affert, quibus calculi, e felle
- p. 141. vesicula expulsi, a ceteris discerni possunt. Ad rariorem deiectionem *hydatidum* scilicet, in capite duodecimo Cl. Auctor transit: et historias praesertim ex ARETAEO et BIDLOO adfert, quibus euincere conatur, eius modi vesiculas ad intestina transisse, et cum glutine albo ano fuisse expulsas. Visceribus infimi ventris, in primis hepati et utero tales hydatidas saepius adhaerere, observationes anatomicae practicae quotidie dant, sed illas ano eiici, non adeo frequens est, quare eius modi observationes eo maiorem mereri nobis visae sunt attentionem. Dantur enim non nulli, qui varia et quidem extraordinaria se ano eiecisse contendunt atque imaginantur, quae si debite examinantur, ficta reprehenduntur atque falsa. Talia narrat Caput *decimum tertium*, quod de *alienigenis* insignitur, quando aegri lapides, acus, capillos, ossa, animalia, et quae sunt reliqua, ano reddidisse, vel ob quaestum, ut aliis imponant, perhibent; vel ex nimia credulitate sibi ipsi fingunt. Haecenus exposuit Cl. Auctor ea deiectionum genera, quae sine febribus sunt, nec certis temporibus circumscribuntur. His absolutis, in illa ventris inquirat profluvia,
- quae

quae febribus superueniunt, easque, si diebus decretoriis accidunt, iudicant. Caput igitur *decimum* p. 148. *quartum* determinat, *quando venter fusus febricitantibus conueniat*. Omnem hic doctrinam de crisi, et diebus criticis ex antiquorum monumentis repetit Cl. Auctor, simulque docet alui deiectiones in quibusdam febribus omnino certis diebus assignari. In genere autem notat facilem aluum in omnibus febribus adstricta semper meliorem esse, quare inter bona signa illam non solum posuit HIPPOCRATES, sed etiam cibis, potionibusque, qui ventrem molliunt, aluum liquidam seruandam, aut lotionem quoque duccendam, suasit. Postquam haec de plurimis febrium generibus affirmavit, ad singulas earum species progreditur, accuratiusque definit, quando et quibus diebus et remediis in reliquis febribus, e. g. continuis, biliosis, pestilentia, peripneumonia, pleuritide, hepatitide etc. cita aluus conducatur, et mouenda sit. In Capite *decimo quinto causam proximam ventris fluxus* expendit, illamque non unam et simplicem, sed variam et multiplicem, pro conditione subiecti, et assumti, aut medicamenti pronuntiat. Liquida enim copiosius ano eiiciuntur, vel si intestina fortius contrahuntur, aut vis, qua humores ad ea pelluntur, augetur. Vel si alia excretio minuitur, aut perspiratio sensibilis cohibetur, tunc materia quoque uberius ad anum vertitur. Vel si venae bibulae et resorbentes constringuntur, et humores illos praeterlabi, et ano exire coguntur, saepe etiam assumpta, aut medicamenta singulari gaudent vi, qua intestina sollicitant, et aluum frequentius mouent. Multa hic de purgantibus, eorumque operandi modo affert Noster, quem minime in solo stimulo, aut alia causa, sed in peculiari quadam proprietate, qua illa ab initio summus instruxit rerum conditor, et quae nunquam satis explicari potest, quaerendum esse censet. Hac occasione ad cantharides, eorumque

- que in corpus humanum effectus, ita excurrit, ut fere a scopo digredi nobis visus sit. Cum causis
- p. 226. proximis coniunctae sunt *causae remotae*. Has Caput *decimum sextum* pertractat. Ponit eas in contagio, aere externo, eiusque mutatione, et in loci regione, quae omnino pro eorum conditione et varietate, ventris fluxum ciere queunt. Hinc Caput *decimum septimum* praenuntiat, *quid a deiectionibus venturum sit*. Plurima supra iam monuit, Cl. Auctor, itaque reliqua tantum hic addit. Breues et raras alui deiectiones plus profunt, quam nocent. Educunt enim abundantem et turgentem materiam. Leniunt et soluunt interdum articulorum dolores. Nervorum resolutiones etiam saepe leuant et tollunt: Nec sanguis, si descendit, nec tormina adeo periculosa sunt, dum febris et inflammatio modo absint. Nec grauidis et praegnantibus ventris fluxus modicus adeo timendus est. Nimius vero partum elidere potest. Paucis nunc periculosum tangit ventris fluxum, quando cum febre et inflammatione coniunctus est. Ad materiae, quae deiicitur, conditionem, quantitatem et colorem sedulo hic attendit, simulque differentias indicat, quibus a mortifero profluuium distingui debet. Tempus quoque, quod inter deiectiones intercedit, et torminum gradus hic considerandi veniunt. Tandem enarrat varios morbos, quorum exitum ex deiectionum natura determinat, assertionis vero veritatem aliis exemplis, ex recentiorum obseruatorum scriptis, desumptis illustrat.
- p. 244. His peractis, in Capite *decimo octauo*, *quomodo varia alui profluvia curari debeant*, docet. Praemittit autem primum, quibus sanus se a contagiosis profluuiis et torminibus praecauere possit. Quod si vero malum hominem iam inuasit, causas bene distinguere sedulo monet: quare in biliosis deiectionibus lac et lactis serum suadet: in torminibus oleosa et glutinosa commendat, quibus gummi arabicum et seminum

num cydoniorum mucilaginem adiicit. In putredi- p. 250.
ne spiritus acidus ex BOERHAAVE et SYDENHAM
sententia laudat. Sed ubi nausea aut ructus amari
cum grauitate praecordiorum infestant, radice ipeca-
cuanhae vomitus ciere perhibet. Non solum enim
materiam corruptam eliminat, verum etiam stringen-
do intestina confirmat. Meminit quoque remedii,
huius rei causa nuper adhibiti, et a Medicis Edin-
burgensibus et PRINGLE commendati, vitri scilicet
antimonii cerati. Nec obliuiscitur corticis simaru p. 254.
bae. Rheum tamen, in omnibus deiectionibus et
torminibus, a bile putrida, vel acri quauis materia
ortis, palmam reliquis praeripere fidenter affirmat,
quia biliosos humores educit, et intestina leniter si-
mul constringit, quare non mirum, si a pluribus ad
omnem ventris fluxum valere dicitur. At medica-
menta non tantum ore assumenda, sed pro re nata in
anum quoque iniicienda praecipit. In sanguinis ab-
undantia et inflammatione sanguinis missionem iubet.
Verum in laxitate intestinorum adstringentibus, terra
lemnica, bolo armena, malo punico et cortice peru-
uiano utitur. Victum quoque aptum praescribit.
Frigus sedulo vitandum et sudorem caute eliciendum
atque conseruandum prae omnibus in hoc morbo in-
nuit. Proponit denique, quando lacrymae papa-
ueris, theriaca, et opium adhibenda veniant. Mo- p. 271.
lestissimi tandem mali, quod plerumque hunc mor-
bum comitatur, et deiectiones vel praecedat, vel se-
quitur, Graeci *Τενεσμόν* vocant, in Capite *unde uige-
simo* mentionem facit, et curam adiicit.

V.

Kurze doch zulängliche Anweisung zur Erkenntniß und Cur der vornehmsten Krankheiten des menschlichen Leibes; doch vornehmlich in Absicht auf erwachsene Mannspersonen: wie solche in den großen Hospitälern zu St. Petersburg alle Jahre seit 1742 bis hieher, ist vorgetragen und erkläret worden. Entworfen von IOHANN FRIEDRICH SCHREIBERN, der Arzneykunst Doctorn, der Anatomie und Chirurgie Professorn, und Ehrengliede der Academie der Wissenschaften zu St. Petersburg. Leipzig, bey Bernh. Christoph Breitkopf. 1756. 8. pl. 12 $\frac{1}{2}$.

h. e.

Breuis, sufficiens tamen, institutio ad cognoscendos et curandos praecipuos morbos, in primis virorum; ab anno 1742 singulis annis in nosocomiis Petropolitanis exposita: Auctore IOH. FRIDER. SCHREIBERO, M. D.

Eruditissimi SCHREIBERI erga medicinam merita veris artis salutaris cultoribus ita cognita sunt, ut opus non habeamus multa de his verba facere, nostrisque illa celebrare laudibus. Nouo nunc labore medicinae, et praesertim chirurgiae, qui castra sequi volunt, studiosos sibi deuinxit Cl. Auctor, dum cum iis *breuem instructionem cognoscendi et curandi morbos, in primis virorum* communicat, ad cuius ductum non solum instrui, sed medicinam quoque deinde ipsi facere queunt. Virorum morbos ideo sine dubio praecipue nominat, quia illi cum chirurgis castrensibus, quibus haec institutio in nosocomiis exponi debet, res

erat.

erat. Morbi tamen mulierum, quatenus illae communibus comprehenduntur, minime negliguntur. In modum aphorismorum, et ad CL. BOERHAAVE, quem praeceptorem olim habuit Noster, mentem et ordinem, quo in aphorismis suis ille usus est, compositus est libellus. In omnibus fere magni illius Viri secutus est vestigia, nisi quod ad generalia summeque necessaria se tantum modo adstrinxit, omisitque specialiora atque subtiliora. Inde factum est, ut paucioribus, et numero vix dimidiis, aphorismis omnis haec de morbis absoluta sit doctrina. Iunioribus igitur medicis atque chirurgis hicce labor admodum utilis erit, illisque loco compendii inseruiet, quo duce ad felicem praxin medicam peruenire queunt. Praeter remedia vulgaria, nouissima quoque, quae contra hunc vel illum morbum nuperrime detecta vel commendata sunt, suo loco adiecta reperiuntur; quare veterani etiam medici fructum exinde capient.

In duas autem sectiones totum diuisum est opusculum, quarum *prima* morbos solidorum et fluidorum, omnemque chirurgiam comprehendit: *altera* morbos internos absoluit. Verum enim vero quum impossibile est ea, quae in eius modi compendiis proponuntur sub uno aspectu ponere, aut epitomen aphorismorum dare, nobis sufficiet cuiuscunque capituli summam tantum modo indicare. *Primae* igitur sectiones Caput I. agit de morbis partium solidarum. Caput II. de humorum morbis ex assumtis oriundis. Caput III. de nimis veloci et nimis tardo sanguinis motu. Caput IV. de plethora. Caput V. de inflammatione. Caput VI. de vulneribus in genere. Caput VII. de vulneribus arteriarum. Caput VIII. de vulneribus neruorum. Caput IX. de suppuratione. Caput X. de ulceribus et fistulis. Caput XI. de gangraena. Caput XII. de morbis ossium. Caput XIII. de paronychia. Caput XIV. de sphacelo. Caput XV. de

Tom. VI. Pars III. F f contu-

contusionibus. Caput XVI. de glandularum scirrho. Caput XVII. de cancro. Caput XVIII. de fracturis atque fissuris. Caput XIX. de vulneribus capitis. Caput XX. de vulneribus pectoris. Caput XXI. de vulneribus abdominis. Caput XXII. de vulneribus sclopetorum. Caput XXIII. de herniis. Caput XXIV. de luxatione et anchylofi. Caput XXV. de procidentia ani. Caput XXVI. de trachaeotomia. Sequitur nunc Sectio secunda, quae morbos internos exponit. Huius igitur Caput I. agit de febribus in genere. Caput II. de febrium symptomatibus. Caput III. de morbis epidemicis. Caput IV. de peste. Caput V. de febribus continuis. Caput VI. de febribus petechialibus. Caput VII. de variolis et morbillis. Caput VIII. de purpura. Caput IX. de febribus ardentibus. Caput X. de febribus intermittentibus. Caput XI. de phrenitide. Caput XII. de ophthalmia. Caput XIII. de angina. Caput XIV. de morbis inflammatoriis pectoris, praesertim peripneumonia et pleuritide. Caput XV. de morbis inflammatoriis infimi ventris, in primis hepatitide, ictero, ileo et haemorrhoidibus caecis. Caput XVI. de aphthis. Caput XVII. de nephritide. Caput XVIII. de apoplexia. Caput XIX. de paralyfi. Caput XX. de epilepsia. Caput XXI. de melancholia, malo hypochondriaco et mania. Caput XXII. de rheumatismo et arthritide. Caput XXIII. de asthma. Caput XXIV. de haemorrhagiis ex causis internis. Caput XXV. de hydropse. Caput XXVI. de scorbuto. Caput XXVII. de calculo renum atque vesicae. Caput XXVIII. de morbis venereis. Caput XXIX. de scabie aliisque morbis cutaneis. Caput XXX. de antidotis.

VI.

Essai sur la manière de perfectionner l'Espece humaine. Par M. VANDERMONDE, Docteur-Régent de la Faculté de Médecine de Paris. à Paris chez Vincent etc. MDCCLVI. 12. Tom. I. pl. 19. Tom. II. pl. 20.

i. e.

Tentamen de modo perfectius reddendi genus humanum. Auctore VANDERMONDE.

Doctissimo VANDERMONDE propositum est, in hoc libro docere, quae obseruanda, quaeque cauenda sint, ut generi humano ea pulchritudo, robur, sanitas, concilietur et conseruetur, quam per naturam habere potest. Quo consilio in limine *Tomi primi* non solum generatim de pulchritudine imaginaria et reali docte et eleganter disserit, sed et speciatim de singulis partibus faciei humanae et singulis membris humani corporis, quae ad eorum in utroque sexu pulchritudinem veram, non imaginariam, requirantur, tradit, et in quo robur hominis consistat, quaque ratione illud aestimandum sit, praeclare docet. Veram autem pulchritudinem recte ponit in iusta proportionem et symmetria, quam nos quidem ex diligenti consideratione operum naturae atque artificum, naturam imitantium, discere debemus.

Hanc praeliminarem dissertationem sequitur ipsa argumenti tractatio, in *quatuor* partes diuisa. Pars *prima* agit de parentibus hominis gignendi, *secunda* de homine nascente, *tertia* de recens nati educatione, *ultima* de integritate et perfectione sensuum.

Pars prima sex capitibus absoluitur. *Primo capite* p. 65. docetur, quales debeant esse parentes, sanam et pulchram sobolem susceperunt. Facile intelligent lectores

res, ad hunc finem requiri, ut ipsi parentes habeant corpus sanum et bene conformatum. Cum vero Auctor ait, matrem claudam claudum infantem parere, et patribus coecis surdisue coecos surdosue natos procreari: veremur, ne hoc nimis generale effatum experientiae repugnet. *Capite secundo* disquiritur breuiter, quo anni, quoque diei tempore procreationi sobolis operam dare conueniat. Verum et matutinum tempus huic rei Auctor praescribit.

- p. 74. *Tertii capitis* initio disquirat, qua aetate homines matrimonium inire debeant; virum proceri corporis cum femina paruae staturae, aut vicissim, item virum pulchrum cum femina deformi, coniungi vetat; et sub finem exemplis animantium brutorum, atque nigricolorum hominum confirmat, coniungendo mares cum feminis diuersarum nationum et diuersae constitutionis corporis, posse, si id per plures generationes constanter repetatur, tandem creari familiam primae, quo ad externum corporis habitum, valde degenerem. Hanc propositionem ulterius confirmat in *Capite quarto*, prouocans inter alia ad exemplum Turcarum, qui tantum non omnes corporis robore et pulchritudine conspicui sunt, cuius rei ratio in perpetuis commerciis et connubiis huius gentis cum Aegyptiis, Arabibus, Armeniis, Georgiis, Mingreliis, Circassis latere videtur. Neque solum per experientiam Auctor hanc rem euincere studet, sed etiam eius rationem physicam explicare satagit, exponens in *Capite quinto* systema generationis, ad observationes et mentem Cl. AVFFON fabricatum, qui primus mortalium in haec profundissima naturae arcana, si Auctori credere volumus, penetrauit. Ex eodem systemate explicare an nititur, in *Capite sexto*, similitudinem infantes inter et parentes obuiam.

- p. 175. In *secunda parte* Cl. VANDERMONDE praecepta tradit feminae grauidae obseruanda, ut sani et pulchri

ehri infantis mater fiat. Ea praecepta in classes, ad sex res non naturales tanquam summa capita relatas, partitur, eisque addit non nulla alia, quae phantasia et vestitum grauidarum respiciunt. Vim, quam vulgo phantasiae matris tribuunt, ad distorquenda foetus membra, vel maculas notasque genituias cuti eius imprimendas, reiicit, eamque opinionem idoneis rationibus refutat. Denique de partu quaedam praecipit, eaque non tam matri, quam obstetrici tenenda.

Tertia pars de homine in lucem edito agit, et in Tom. II. nouem capita diuisa est. *Primum* caput primas docet curas, quas infans recens natus sibi postulat, partim ab obstetrice, partim a nutrice. In *secundo* Capite Cl. Auctor in consuetudinem, linteis et pannis infantes inuoluendi, inuehitur, eosque potius sine ullis inuolucris in cunis poni praecipit. In *tertio* capite quosdam modos cunabulis abutendi, malis nutricibus solennes, grauiter notat et reprehendit, quales sunt, nimia cunarum agitatio, et mos caput infantis, in cunis positi, vel totum velamentis panneis undique contegendi, sub quibus aer, respirationi infantis necessarius corrumpitur, vel ab una tantum parte tegendi, quo ipso infantes facile strabi redduntur. In *quarto* capite praecipit, ut aer sanitati inimicus a tenello infantis corpore arceatur. In *quinto* capite multum eloquentiae et ingenii adhibet ad persuadendum lectori, non lacte matris vel nutricis, sed animalium domesticorum lacte infantem nutriendum esse per tres primos aetatis annos. Argumenta Cl. Auctoris, quae nobis potiora visa sunt, sic habent. Si simplices, probi, castique mores priscorum seculorum adhuc regnarent: non esset dubium, quin mater lac, quod in mammis eius natura praeparat, praebere infanti suo deberet. Nunc autem, ut seculum est, matres tantum non omnes neque satis sanum habent corpus, neque animo imperare, neque nutritioni

tritioni sobolis suae satis vacare possunt, voluntque. Quod idem et de nutricibus dicendum est. Praeter ea voraces pleraeque sunt et gulosae, simulque sedentariae; hinc cruditates in ventriculo accumulatur, quae chylum corrumpunt, et lac male sanum reddunt. Porro matres lactando debilitant corpus suum adeo, ut saepe in longum tempus steriles evadant; et, si vel maxime hoc ipsis non accidat, tamen eo, quod maritus ab uxore, quamdiu haec lactat, sese abstinere debet, paucior in quaque domo proles existat necesse est. Haec omnia incommoda evitari possunt, si infantes animantium brutorum lacte nutriantur. Paucis morbis ea subiecta sunt, et facile sic ali regique possunt, ut optime valeant, et lac bonum fundent. Nullis animi perturbationibus obnoxia sunt, ad quas tenelli infantum animi lacte nutricum disponi solent. Et cum lac caprinum, asininum variis in morbis tutissimum remedium sit, verisimile est, infantem eius modi lacte educatum illis morbis aut non iri affectum, aut, saltem, si quam ad eos dispositionem a parentibus iam traxerit, eius modi lactis usu sanitati restitui posse. Ceterum sub finem huius capitis Cl. VANDERMONDE usum pultis farinaceae prorsus damnat, eamque perniciosissimum infantibus alimentum appellat, eius autem loco, si sufficiens lactis copia infanti praeberi non possit, adhibere suadet pulvem ex micis panis bene cocti, lacte, et vitello oui paratam, vel etiam iusculum pin-

p. 107. guius. In *sexto* capite de exercitio corporis in infantia regendo, et de somno et vigiliis infantum moderandis, in *septimo* de excretionibus infantum observandis, in *octavo* de cura animorum in infantia, varia sapientissima praecepta tradit. Tandem in *nono* capite in usum thoracum balaenatorum declamitat.

p. 203. *Quartam partem*, in septem diuisam capita, Auditor inchoat a consideratione vis consuetudinis, unde varia colligit monita, eis utilissima, qui cauere volunt,

lunt, ut ne infantes circa usum victus, membrorum, et animae facultatum prauos habitus contrahant. In reliquis sex capitibus primo de sensibus generatim, deinceps de unoquoque sensu seorsim copiose et doctissime differit, simul in hoc ubique intentus, ut doceat, quo modo praecauendum sit, ne sensuum integritas in infantibus laedatur, neque phantasia eorum, sensu excitata, cum appetitu rationali pugnet, quomodo infantes assuefieri fallaciis sensuum detegendis possint, ac quomodo sensus ipsorum acutiores et perfectiores reddi, et vitia, quae sensibus praesertim auditus et visus saepe in tenella aetate accidunt, corrigi queant.

VII.

CAROLI CHRISTIANI KRAVSE, Phil. et Med. Doctoris in Acad. Lipsiensi Dissertatio de quaestione ab Academia Imperiali Scientiarum Petropolitana, pro praemio in annum MDCCLVI. proposita: *Quaenam sit causa proxima mutans corpus foetus, non matris grauidae, huius mente a causa quadam violentiore commota, et quidem, cur id fiat in ea parte corpusculi foetus, ad quem in suo corpore mater manum adplicuit? Vbi illorum quoque cogitata ad certamen admittere visum est, qui contrariae sententiae addicti argumenta probabiliora in medium sint prolaturi*, in eadem Academia Scientiarum Petropolitana die VI. Sept. MDCCLVI. praemio affecta; una cum alia dissertatione negatiuam quaestionis partem adstruente. Petropoli typis Academiae Scientiarum. 4 mai. pl. II.

Ill. Academia Scientiarum Petropolitana Cl. KRAVSE dissertationem de naevorum maternorum caussa proxima, praemio coronatam, quum nuper in publicum ederet, aliam eiusdem argumenti, quae auctorem habet Cl. ROEDERER, Professore medicinae et anatomiae Goettingensem, licet praemio non affectam, huic addere non dubitavit. Quorum quidem ille affirmatiuam, hic vero negatiuam quaestionis propositae partem adstruxit: nos utramque dissertationem quum iam adgrediamur paullo curatius exponere, praecipua modo argumenta et rationes, quibus usi sunt in soluendo illo problemate viri clarissimi, ex utraque huc transferre, in re autem tam ardua et fere inexplicabili nostrum suspendere iuuabit iudicium, in ipso Ill. Academiae sapienti decreto acquiescentes.

P. 4.

Quando igitur ad Cl. KRAVSE dissertationem recensendam primum nos conuertimus, eandem ipsam quatuor praecipue momentis comprehendisseprehendimus, ita, ut primo loco probet dari omnino exempla foetuum ita mutatorum, ut non sola plebs et materculae ipsae, sed acutissimi quoque et doctissimi viri aliquam effectus partem ad matrem vehementius animo commotam referant; atque hoc ipsum fieri iure meritoque alterum confirmet momentum; tertium autem demonstret, contraria omnia sententium dubitationibus scrupulisque iniectis, rem non effici falsam; quartum tandem de caussa proxima effectus istius differat. Iam ipsa quatuor haec momenta perlustrabimus.

Dari omnino naevorum maternorum exempla docent opinionis istius uniuersalitas et constantia, historiae huius modi, quibus plena sunt scripta physicorum omnia, auctoritas summorum virorum, SENNERTI, MAVRICEAV, LVDOVICI, FRID. HOFFMANNI, HERM. BOERHAAVE et ABRAH. KAVV BOERHAAVE et Cl. Auctoris testimonium.

Alterum

Alterum
testium
multu
postul
cogno
nus p
loco a
visa,
bus p
stra e
esse p
sin p
det r
cabili
que a
nion
que
sibi r
tris a
quoc
exin
coitu
dor
exer
te c
licet
tern
den
min
alia
duc
per
pro
qua
mo
ste
on

Alterum autem momentum patere satis videtur et ex p. 8. testium illorum fide dignissimorum auctoritate, quae multum omnino valet in rebus, quae experientiae postulato nituntur, et non nisi probabili ratione cognosci possunt, et ex fortuita circumstantiarum minus praesumenda in hac re conuenientia. Tertiop. 10. loco aduersariorum argumenta plura eaque grauiora visa, copiose refellere adnititur Cl. KRAVSE, e quibus pauca nos adducturi sumus, ne diffusa nimis nostra euadat recensio. Quum multi obiiciant rem eam esse prorsus incomprehensibilem, hancque hypothesin principiis niti haud constantibus, Noster respondet rem incomprehensibilem confundi cum inexplicabili, quarum in rebus physicis magna sit copia, neque aestimandam esse rei falsitatem ex hominum opinione, sed ex argumentorum pondere, quibus quisque suam comprobauerit, ipsosque etiam in hac re sibi non constare aduersarios. Porro quod saepe matris animi commotio sine effectu in foetu, et naeui quoque sine praeuio matris pathemate obseruati sint, exinde nihil sequi Nostro videtur. Neque omnis coitus est foecundus, neque omne gaudium, vel pudor vel alius animi affectus subito interficit, quamuis exempla hominum gaudio, pudore, repentina morte defunctorum PLINIVS adnotauerit. Praeter ea licet forte naeuorum origo ab oui morbis vique externa facilius deriuari possit, alias tamen causas euidentes praegressas, qualis est animi commotio matris, minime excludi debere censet Cl. Auctor. Tacemus alia dubia, quae in primis ex Cl. BLONDELLO adducit refutatque Noster, et ad quartum momentum perlustrandum properamus, ipsius naeuorum causae proximae inueniendae cupidi. Praemissis enim his, quae iam perlustrauius, tribus momentis, in ultimo ad ipsam problematis solutionem progreditur Noster. Quam autem quum ipse desperet se dare posse p. 19. omnibus numeris absolutam, et alii viri doctissimi de

eadem olim desperauerint et adhuc desperent, nihil sibi relictum esse iudicauit, nisi ut rem tam admirandam ex nudis effectibus euentibusque in homine obseruatis explicet, et causam aliquam eius proximam inde probabili ratione comprobet, modum vero ipsum se ignorare, lubens fateatur. Atque ita quadam ratione satis fieri posse sibi persuadet Cl. Auctor solutioni problematis, quam ex datis liquido constet esse impossibilem. Vt igitur rem ipsam paullo distinctiorem reddat, quaestionem propositam paululum immutauit, eamque generaliore fecit, ut simul casus ille singularis propositus sub ea comprehendatur: nimirum *causam quaerit proximam, quae mutet corpus foetus, non matris grauidae, huius mente a causa quacunque violentiore commota, et quidem, cur id fiat in ea corpusculi foetus parte, de qua, in suo corpore, mater aliquam concepit ideam in suo animo, quam tunc temporis de alia corporis sui parte non concepit.* Deinde illud adhuc praemonet Noster, se excludere ab hac quaestione omnes morbos foetus, hereditarios, vel alia quacunque a causa natos, itemque ipsos abortus: de his enim nemo dubitat, licet causa eorum proxima aequae obscura sit, ac iam propositi casus.

p. 2 I. Quando itaque ipsa mens matris vehementer commota ut causa naeuorum proxima adsumitur, id perficere vel immediate ea debet, vel mediate. Illud crediderunt veteres, formatricem aliquam vim in matrice ponentes, ab anima certo modo directam, sed obsoleuit haec opinio minus digna, quae noua probatione renouetur. Hoc vero iterum duplici via peragi videtur; vel enim per membranas, placentam et funiculum umbilicalem foetus, vel per aquas amnii anima matris animam foetus ad effectum istum producendum instruit et perpellit. Posterior via Nostro ipsi valde dubia visa, intacta relinquitur; prior autem rursus abit in binas veluti semitas: vel humores ex utero in placentam exsudantes, vel nerui et cerebrum

cerebrum matris cum nervis, cerebro et anima foetus nexum illum arctissimum efficiunt, cuius opem matris ideae cum foetus anima communicari possunt. De utroque modo differit Noster, de hypothesebus p. 23. variis, circa generationis negotium adsumtis, parum sollicitus, illudque unicum adhuc praemonet, se iam formatum ponere corpus, cui anima insit, quae demum cunque illa sit. Ante vero, quam haec peragat, ipsius rei illustrandae gratia generaliora non nulla praemittit Cl. KRAVSE de animae facultatibus, cogitatione, sensibus externis et interno siue conscientia, imaginatione seu phantasia, et voluntate, itemque de corpore et nervis in primis, ut instrumentis sensationum consideratis, atque hominem has vires suas causasque agentes latere, et earum solummodo effecta nosse, inde colligit; quae quidem admiranda esse et excellentia exemplo Mithridatis, hominis litteratissimi, et alio musici et gesticulatoris copiose illustrat. Vnde porro consuetudina quaedam elicit Noster: nimirum motus actionesque corporis exactissime respondere cogitationibus et voluntati, adeoque animum dicendum esse actionum illarum causam, quacumque demum ratione id fiat; dein animam scire debere, quo modo dirigat membra corporis, adeoque habere de iisdem ideis insitas et connatas, quamvis sine conscientia; porro posse per medullam cerebri, et nervos plures diuersosque motus propagari sine ullo confusionis metu; tandem falsas esse ideas materiales, quae putentur inesse certis cerebri plicis. Ideas illas insitas et connatas iam uberiorius probare adnititur Noster tam ex admiranda brutorum $\tau\omicron\gamma\gamma\eta$ et providentia, qua ad prolem suam tuendam nutriendamque impelluntur, quam ex infantum recens natorum exemplo, qui clamantes, nutricum quaerentes mammas, vel aegrotarum auersantes lac, monstrant aliquam $\tau\gamma$ cogitare et $\tau\gamma$ velle speciem. Ideas autem esse posse absque conscientia p. 34. confirmat

- confirmat idem exemplo noctambulonum, hydrophoborum, aliorum, qui linguas, quas non didicerunt, loquuti leguntur, morbo superato eas haud loquentes. Progreditur ad animi affectuum in corpus hominum admirandos saepius effectus, et in primis terroris, timoris, irae effecta recenset rariora visa, quae nos non repetimus, ex quibus saltem id patere adnotamus, turbari quoque valde, immo destrui corpus, si mens turbetur, et vitalia ipsa viscera ab animi affectibus et vel minimas corporis partes affici.
- p. 37. Quibus addit quaedam Cl. Auctor de pica seu depravato grauidarum appetitu, cuius ipse vidit singulare exemplum in honestissima et praenobili foemina, quae, quando grauida facta fuit, stercoreis humani desiderio adeo vexata est, ut, quum curru aliquando vecta, in via vidisset eius cumulum, de rheda defili-
ret et ex eo auide famem suam expleret.
- p. 40. Jam ad ipsam imaginationem eiusque in corpus vim singularem se conuertit Noster. Imaginatio vero ideas sensationum, praecipue visus, absentibus obiectis, rursus sistit, volente aequae ac nolente anima. Illud sanis accidit, hoc aegris, adeoque etiam grauidis, quae aegrae sunt. Vis eius tanta est, ut homo sanus ab idea quadam saepius liberare se non possit, in primis si cum desiderio quodam nexa fuerit, ut idea puellae pulchrae, ut porro etiam vires corporis frangat, et in tabem, vel saepe insaniam praecipitet homines, exemplo summorum artificum, qui operi cuidam eximio perficiendo intenti, eandem adeo concitauerint, ut vel sub opere succubuerint, vel in melancholiam inciderint. Effectus adeo imaginationis ad totum systema neruosum propagatur; ubique enim sibi similis est medullaris substantia, cuius ope ipsa fit propagatio effectus. Quum autem semper eidem statui animae idem respondeat status medullae, et vicissim, sequitur, ut, si viuida aliqua imago cum animi pathemate matris mentem percellat, etiam id
in

in nervis matricis eueniat, et hinc, si noua ibidem ponatur aliqua anima, eadem quoque haec percellatur idea. Atqui foetus cum matre arctissimus est nexus, ut fere unum continuum uterque constituat. Nexum hunc inde probat Noster, quod cutis abdominis foetus nervosissima, supra funiculum umbilicalem cum placenta et chorio coniungitur, et ipsa vasa funiculi nervosi quid habent. Quamuis autem videtur parcior nervorum in his locis copia, sensum tamen aliquem iisdem inde conciliari, ab analogia comprobatur Cl. Auctor, quae tumores praeternaturales, ossa, membranas, arterias, sensu quodam praeditas et irritabilitate docet. Duo igitur systemata nervorum et foetus et matris Nostro videntur unum constituere, adeoque affectiones matris eadem etiam foetus futurae.

Alter modus per humores actionem matris in foetum declarat; maxima enim est humorum placenta et foetus similitudo, ut quoque cutis catulorum croceo colore tineta fuerit, quando mater croco pasta erat. Porro foetus a matre perpetuo humores accipit, et tunc etiam, quando illa animo commouetur; iam vero idea canis rabidi ab eiusdem salua vel pabulo et carnibus deglutitis ad hydrophobum propagatur; idemne contingat foetui ab anima matris commota?

Quae quidem iam generatim dicta omnia Noster applicat ad exemplum ab Academia perillustri propositum, sequentem in modum: *tunc temporis in mente matris est idea de re insolita mentem feriente, adest idea simul de actione grauidae in singularem aliquam partem corporis; hae ideae singularem actiuitatem acquirunt ab animi affectu, huncque comitante imaginatione valida; istae ideae communicantur cum mente foetus, et in ea quidem celerius viuidiusque excitantur, quam in ipsa matris anima, propterea, quoniam et pulsus arteriarum, adeoque actio nervorum, et generatim omnes actiones*

in infantibus celeriores viuidioresque sint, quam in adultis; ab his ideis determinatur foetus mens ad agendum in corpus eo modo, quem inferunt ideae excitatae, et quem reliquus status mentis admittit; hic vero non admittit usum organorum voluntariis actionibus siue functionibus inferuentium; ergo mens foetus agit in illam corporis partem modo eo, qui ipsi concessus est; et hoc non facit animo deliberato, sed coacte, atque mens foetus potius delirat, atque plane determinata est ad sic nec aliter agendum tamdiu, quam diu illae actiuae ideae durant. Hae autem diu perdurare solent in entibus cogitantibus, quorum ideae pauciores sunt, hinc non cito

p. 50. *supprimuntur.* Tandem addit quaedam Cl. Auctor ad explicandum illud phaenomenon, quod pars illa corporis, quam mater tetigit animo commota, non in matre, sed in foetu muretur. Haec eo redeunt, quod corpus foetus sit tenerrimum, et arteriae eius et nerui agant celerius; quod inde ideae foetus etiam sint viuidiores et fortiores; quod vero actiones mentis in grauida magis ad uterum tendere soleant.

p. 85. In monito, quod ad Academiam misit Noster, quum iam prelo expressa esset eius dissertatio, et quod sub finem subnexum fuit, tractatum aliquem eiusdem argumenti * eam ob causam allegat Cl. KRAVSE, ne videatur eum exscripsisse. Prodiit enim eodem anno, quo suam dissertationem Noster conscripserat, sed iam Petropolia eam idem miserat, quum illius demum ipsi innotesceret titulus. Continet autem ille praeter BLONDELLI et Galli cuiusdam anonymi dissertationes, quas Noster etiam in sua tractatione citauit et refutauit, alium MAVCLERC. Angli tractatum,

* *Drey merkwürdige physikalische Abhandlungen von der Einbildungskraft der schwangern Weiber und derselben Wirkung auf ihre Frucht, davon zwey aus dem Englischen, die dritte aber aus dem Französischen übersetzt worden. Strasburg, 1756.*

tractatum, qui dubia utriusque et Galli et BLONDELLI refellere singulari industria adnissus est.

Iam ad alteram dissertationem, cuius Auctor est p. 54.

Cl. IO. GEORGE ROEDERER, Med. et Anat. Prof. Goetting. Acad. Imper. Scient. Petropol. Socius, eo lubentius nos conuertimus, quo maiori cum voluptate nos doctos eius labores alio tempore cum lectoribus nostris communicasse recordamur. Ille vero, dum propositum problema soluere adgreditur, negat matris animam commotam ut causam naeutorum proximam, veriores eorum causas quaerens et commonstrans in accidentalibus variis iniuriis, quas vel in conceptione vel iam formatus patitur embryo. Quae quidem ut accuratius pleniusque comprobare possit Noster, duplicem sibi viam delegit, et a priori inuestigat structuram et nexum matris cum embryo, et a posteriori ad grauem prouocat vocem experientiae, propriis experimentis nixus et obseruationibus. Quum autem in commercio illo matris cum p. 56. embryo, quod placenta sola facit, et ad quod velamenta parum conferunt, omnis cardo quaestionis propositae vertatur, illud primo loco attentius disquisiuit Noster, sed adeo arctum firmumque, ac plerumque putatur, idem non inuenit. Neque enim veram vasis uteri cum placentae vasis intercedere anastomosis, neque continuatam fibrarum placentae cum utero esse substantiam, multis argumentis comprobauit Cl. Auctor. Prius patet ex luminum vasorum placentae paruitate, quae nec ceram admittunt, nec sanguinem stillant, extracta placenta integra, vel in aquam immissa, vel a morte post sectionem caesaream; ex maxima contra vasorum uteri luminum amplitudine, in grauidis, in cadauere, in menstruata magis patente; porro ex iniectione, quae nec a vasis hypogastricis ad umbilici vasa, nec vicissim ab his ad illa penetrat, sed solam cellulosam placentae implet;

- ex cessante mox sanguinis fluxione, si post partum relicta sit placenta funisque praecissus, et constricto utero et adhuc laxato; ex colore rubiae tinctorum, qua pasta fuit grauida mater, non tingente ossa foetus; ex ipsius sanguinis matris et pulsus ab illo foetus differentia; tandem ex placentae vi secernente in minimis venis, quae cruorem non admittunt. Ex quibus colligit Noster foetum viuere propriam vitam suis viribus, sine sanguinis matris adminiculo, et motum, quietem, somnum, immo mortem non
- p. 60. semper esse in matre ac foetu harmonica. Alterum vero momentum, quo dubius redditur arctus ille matris cum embryone nexus, manifestum est ex laxa, mobilique placentae cum utero cohaesione, quae facile manu soluitur, vel suapte natura, et inscia matre; nulla adest fibrarum ex illo ad hanc productio; dolores ad uterum constrictum pertinent; placenta aliquando in partu lacerata fuit absque matris sensu; aequalis porro est ubique et laevis superficies uteri et placentae, neque cicatrices a laesione remanent; nihil denique nervis analogum in placenta demonstrari potest ab anatomicis. Praeter ea si ad mutationes, quae ex matre in foetum per placentam deriuari possunt, attendas, illae vel per humores vel per sensum aliquem huc deriuantur. Nervi vero nulli quum adsint, sensus etiam nullus ex matre in foetum produci poterit. Superfunt igitur humores, qui tamen etiam non omnes sanguinis materni mutationes propagant, qua tales, sed quales a vi placentae secernente recipiuntur. Multa quidem adhuc a primario liquore habet secretus liquor, et mutato illo hic quoque mutatur, sunt tamen haec minus memorabilia. Nam si forte ab animi affectu sanguis matris alteraretur, specificamque hanc mutationem placentae traderet, inde quidem morborum patet, non vero naeuorum origo et propagatio. Siquidem naeui ad solidas potius, quam fluidas partes perti-
- nent,

ment, et optionem aliquam sedis peculiaris in corpore ponunt et sanos etiam infantes saepius afficiunt, nulla infectos humorum labe. Vt adeoque minus probabilis sit naeuorum per humores in foetum derivationis modus. Enim vero si nerui forte dentur in p. 64. placenta ex utero deducti, eorum tamen vires adhuc superat naeuorum formatio. Imprimenda esset neruis matris obiecti istius, cui naeui assimilantur, figura et forma, et deriuanda in embryonis neruos, ibidemque insculpenda carnibus; sed quo modo haec possit alias partes a foetu auellere, alias iungere, alias transferre in partibus solidioribus, ossibus, vitalibus, sine vitae dispendio, inde non liquet. Neque est aliqua forma neruis impressa, sed oscillatio, quae ideam coniunctam habet, quae tamen nec ex illa nascitur, nec quicquam cum ipsa commune habet. Animi affectus morbos quidem facit, immo abortum, non naeuos. Facultas tandem animae foetus, struens corpus suum, valde dubia est et obscura. Praeter p. 66. ea si in explicanda naeuorum genesi concedantur omnia, quae quidem redeunt ad sympathias precarias, occultasque qualitates, ipsa manus maternae applicatio nihil omnino huc confert: neque enim pertinet ad animi affectum matris, et inscia matre fit et sine consilio, neruosque determinare ad oscillationem nullo modo potest. Superest aliud adhuc dubium, quod nimirum ab animi affectu mater non afficiatur, sed embryo: quamuis enim tenerior huius et mollior sit fabrica, semper tamen quaeri potest, cur ob eandem mollitiem non aeque facilis laesarum partium sanatio, ac fieri solet in iunioribus? cur mater in parte affecta nihil doloris sentiat? cur matre aegra, sana saepe maneat embryonis fabrica? cur denique in recens natis ex frequenti animi affectu nulli amplius naeui? Sed foetum vitia neruorum matris serius rariusque afficere, ac illa humorum, longa certaue docet observatio.

- p. 68. Ex his iam fusius adductis argumentis demonstrata videtur hypotheseos istius impossibilitas, quae matris animam ponit naeuorum causam proximam, sed ipsas etiam observationes de naeuorum existentia et indole pergit Noster copiose et ex sui ipsius experientia, quam habuit testis oculatus frequentiore, refellere.
- p. 70. Nimirum 1) naeuorum figura ipsa habitu suo obiecta illa, quibus assimilantur, non refert, sed ad illud phantasia misere contorquetur, atque accuratius perlustrata, macula potius in cute, verruca pilosa, carnis excrescentia vel aliud quoddam vitium cutis, deprehenditur. Fingit sibi similitudinem phantasia plebis, quam ipse in plurimis exemplis nunquam vidit Noster. Est vero saepius quoque pia fraus et lucri cupido, quae eius modi formas fingere matres iubet, ut ipse vidit puerum, cum matre in aula principis alicuius laute nutritum ideo, quod credebatur referre formam infantis Iesu, in sacello a matre grauida visam, sed fuit pigmaeus, sanaque membrorum eius conformatio, dictae imagini prorsus non similis. Subest interdum quoque turpis fraus, ut docet historia de aureo dente, et alia recenti aevo facta, ex qua medicum a muliercula, quae piscem sibi ex sorore natum portenderat, deceptum fuisse constat. Porro
- p. 73. 2) frequentius obseruantur naeui et monstra, quae possent assimilari obiectis quibusdam, quum mater nullius casus reminiscatur, qui in grauiditate dederit iisdem occasionem. Ipse Noster obstetricius plurium grauidarum actiones attente obserauit, neque unquam ullum nexum naeuorum causalem cum animi affectu matris inuenit praegresso. Vidit naeuos in locis, quae vix tangit matris manus, ut in hypochondriis. Idem e contrario 3) vehementiores in grauidis obserauit animi affectus sine sequela naeuorum, quamuis matres anxiae propter ea fuerint et sollicitae, neque ex adpectu cadauerum, conuulsorum vel deformium hominum, neque ex desiderio
- negato

negato ullos effectus adnotavit, ut in grauida, a negato vitulini capitis, quod auide cupiebat, esu valde contristata, nulla sequela fuit alicuius naeui. Tandem similitudo prolis cum parentibus parum valet in probanda ista naeuorum similitudine, quum illa pendeat a prima conceptione, ab humorum in foetum e placenta ductorum qualitate, ab exemplo, ab educatione, et ad uniuersum spectet corpus, minime comparanda cum naeuis, huic illine tantum impressis parti.

Refutata iam contraria ista de naeuorum origine p. 77. hypothese, remotisque eorum causis precario adsumtis, ad veriores, quae naeuos formant, causas exponendas progreditur Cl. Auctor. Refert autem easdem vel ad ipsam conceptionem, vel ad embryonis iam formati vicissitudines. Has primum considerat Noster, explicatque ex violentiis, quas patitur embryo vel ab uteri contractione, quae membra eius compingit, vel ab externa vi, qua uterus perculsus fuit, vel ab incremento placentae nimio, unde etiam molae, vel a gemellorum consortio, quo alterutrius partes vitiantur, ut vidit ex gemellis alterum in chartae tenuitatem compressum. Huc referri debent partus similiis similes, a situ peruerso in utero, et hinc strictioribus factis ligamentis compressisque artubus, quod vitium tamen tollunt balnea tepida, ex lacte, et artuum repetitae agitationes. Alii plures p. 78. naeui et monstra sunt morborum, embryones affligentium, connatorum, minime infrequentium sequelae, ut hydrocephali, varii tumores et sacci aquosi, circa collum, in facie, in genitalibus aliisque locis conspicui, abdomen vel thorax aqua plenum, spina bifida, maculae cutaneae icteri reliquiae, aliaeque. Haec vidit, secuit, examinavit Noster, inuenitque stases effusorum in cellulosa telam vel alia caua humorum a vi praegressa externa. Porro alios naeuos p. 81. parit ipsa partus difficultas, ut oculos horridos, na-

sum depressum, labia tumida, membra fracta, alia. Infans aethiops putatus, in partu difficili vel funiculo, collum eius constringente, causam lioris habuit. Alii toti nigri nati sunt a putredine, quae matricem occupans ipsos simul foedavit ante partum mortuos. In aliis capitis deformitates a compresso, inter partum vario modo, cranio ortum trahunt.

p. 82. Sed pauca adhuc addit Noster de causis ex ipsa conceptione deriuatis. Naeuos autem a monstris solo gradu differre putat, in naeuis cutaneas partes aliasque externas minus recte formatas esse, in monstris integros artus et viscera; in utrisque structuram vitio naturali laesam. Verum occurrunt in utrisque laesiones et vitia, quae sunt superiores mutationibus, quas formatus embryo admittit, adeoque rectius ad primae formationis rudimentorum vitia referri debent. Hinc Noster eandem cum monstris naeuorum originem ex prima conceptione stabilire tentauit breuissimis. Nam quum pleraque monstra et deformes conformationes magis internorum viscerum ostendant vitia, quam externae figurae labem, neque cum externa deformitate nexum habeant vel similitudinem, neque adsint propter externum vitium, ut sunt renes, intestina, corda, integri embryones concreti, vel cordis, cerebri, aliarum partium defectus, vel duplicatus eius modi partium numerus, certe haec omnia ab imaginationis motu, vel animi affectu vehementiore materno minime deriuari posse arbitrat Noster; quin et in plantis et brutis, in quibus de animae cuiusdam imperio vel affectu nec cogitari quidem possit, obseruari humanis naeuis similes deformitates, subiungit, illud in primis iure suo exoptans, ut adhuc diligentius in ipsam inquiratur monstrorum originem, propiorque a vero inde strui de eadem possit hypothesis.

VIII.

MARCI LUDOVICI VULLYAMOZ Diss. inaug.
de sale lactis essentiali. Lugd. Bat. 1756.
4 mai. pl. 4⁵.

Lac inter alimenta non minus, ac medicamenta, prin-
cipem fere obtinet locum; hinc qui in eiusdem
naturam et indolem sollertius inquirat, haud exiguam
laudem merebitur: atque hanc etiam Cl. VULLYA-
MOZ non denegabimus, cuius circa idem argumen-
tum facta tentamina iam recensere animus est. Ille
quidem non omnem lactis eiusque partium constitu-
tuarum tradidit historiam, sed unicam tantum, eam-
que principem lactis partem, salinam nimirum, ac-
curatius inuestigavit, et quae de eadem vel alii vel
ipse obseruarunt, in hac dissertatione ingenue expo-
suit. Pauca generatim de lacte eiusque partibus es- p. 1.
sentialibus, cremore et sero, itemque de salis, ac
praecipue salis natiui seu essentialis, generali notione
praefatus, Noster breuem ante, quam ipsam salis
lactis essentialis disquisitionem suscipiat, eiusdem prae-
misit historiam. Vnde docemur, FABRICIVM p. 9.
BARTHOLETVM, medicum italicum, sub initio se-
culi praecedentis, primum *mannae* seu *nitri feri lactis*
fecisse mentionem, cuius descriptio ab ETTMÜL-
LERO in Operibus suis data fuit. Quamvis enim
HALLERO in Praelect. dicatur KAEMPFERVS enar-
rasse huius apud Brachmanes, Indorum philosophos,
iam cognitam parandi artem fuisse, locus tamen cita-
tus a Nostro inueniri non potuit, ipsaque hinc su-
specta visa est relatio. Sub finem autem eiusdem se- p. 10.
culi parauit LVD. TESTI, medicus venetus,
saccharum lactis, eiusque a sale feri dulcificati statuit
differentiam, et in arthritide virtutem laudauit, me-
thodum autem parandi adhuc siluit. Salem aliquem p. 12.
acidum, euaporationis lentae et repetitae solutionis

- ope, ex lacte se obtinuisse refert Cl. VERHEYEN, idem tamen Nostro repetenti experimentum non respondit euentus. Post methodum parandi saccharum lactis, eiusque in curandis morbis efficaciam, in peculiari dissertatione exposuit Cl. FIEKIVS. Præter ea diario Heluetico inseruit medicus Neocomensis tractatum de effectibus sacchari lactis, in purissimas crystallos redacti, sed artem parandi non addidit. Idem quoque descripsit, et ouorum auxilio parare docuit Cl. CARTHEUSER, Noster vero idem tentando ne miculam quidem salis obtinuit. Tandem Cl. CREVZIVS, medicus, in Helueticis alpibus parat quotannis venditque magnam sacchari lactis copiam, quod crystallorum albedine, dulcedine et plenaria super linguam solubilitate reliquis antecellit, sed methodum nondum publici iuris fecit. Suam vero Noster iam exponit eius parandi methodum, a pharmacopola perito communicatam. Sunt duae huius species, altera crystallorum, altera tabularum forma. Tabulatum hoc paratur, si cremore separato, residuum lac immisso vitulino vel ouino ventriculo coagulatur, serum inde filtratum, lenique igne ad mellis consistentiam inspissatum, in modulos arbitrariae formae effunditur. Crystalli autem obtinentur ex hoc tabulato saccharo soluto, oui albumine clarificato, filtrato, inspissato, atque in loco frigido ad crystallisationem reposito. Parietibus vasis lamellatim adcrescunt crystalli albae, cubicae, splendentes, quibus separatis et liquore residuo iterum inspissato, novae nascuntur, et vel tertia vice repeti potest haec crystallisatio; ex quibus tamen primae sunt albissimae, sequentes luteolae vel brunae crystalli; hae etiam albae sunt solutae in aqua et euaporatae. Vernum tempus ad hoc negotium optimum est; lac enim tunc optimum est maioremque dat salis copiam. Videtur quidem humanum lac reliquis antecellere, sed quum eius parcius haberi possit copia, ac ad il-
- lam

lam salis praeparationem exigitur, praestat omnino
asiniurum.

Iam ad ipsam salis lactis essentialis disquisitionem p. 18.

chemicam progreditur Cl. VVLLYAMOR. Ex qua
discimus, aquam illud perfecte soluere, ita tamen,
ut frigida parum, calida plus respectue soluat; aci-
dum vitrioli id momento soluere, paucas tamen re-
linquere moleculas, insolubiles ab aqua et salina; ab
aceto fortissimo, aqua forti, oleo tartari, per deli-
quium, spiritu salis ammoniaci, et alcohole, intra
24 horas nihil solui, ignis autem ope aliquid inde
extrahi; neque spiritum nitri fumantem praestare so-
lutionem, licet nata sit efferuescentiae species et viri-
dis color; neque mutari violarum syrupum; acidi
vitrioli colorem mutari ex flauo in subruffum, eius-
que solutionem praecipitare partes quasdam martia-
les. Ex quibus experimentis colligit Noster illud
sal lactis essentielle ad salia neutra referri debere:
quum vero affirmet salia neutra esse vel ex duobus
salibus simplicibus, vel ex sale simplici et materia non
salina nata, atque haec inflammabilia, illa vero non
esse, ad hanc ultimam salium neutrorum classem sal
lactis refert. Nam haec est eius primaria proprietas,
quod sit inflammabilis. Siquidem fuit in crucibulo,
nigrescit, spissior fit, et admoti flamma deflagrat,
remanent autem partes nigrae, terreae, haud in-
flammabiles, calcinatae alcali fixum dant vegetabile:
ab affuso enim spiritu nitri nata est efferuescentia, li-
quor vero saturatus et euaporatus verum reddidit ni-
trum; ab addito acido vitrioli natus est odor salis
communis, unde forte sapor subsalsus nostri salis;
tandem vegetabilis natura alcali huius fixi patere vi-
detur ex indole alimentorum vegetabilium in lacte
non prorsus mutata in animale naturam.

Comparat propter ea Noster sal suum lactis cum p. 21.
sapone veneto, sed multum ab eo differre statuit, et
sapore nauseoso, et alcali fixo, quod saponi inest

absque combustionē, ex sale lactis autem ignis ope elicitur, et ideo, quod sapo aqua humectatus non mutetur, sal vero lactis fermentescere incipiat. Sola vis olea cum aqua consociandi et saponi et sali lactis communis esse videtur.

p. 23. Praeter ea Cl. Auctor probat inesse eidem sal ali- quod acidum, ex sapore, quem simili modo, ac acetum, plumbo conciliat in cerussam mutato, et natura fermentabili; porro destillatio, affusio olei vitrioli, tandem deflagratio in vase clauso idem exhibuit.

Acidum autem hoc, cum inflammabili coniun- ctum, eam inde consequitur virtutem, qua olea cum aqua iungat, et horum quoque arceat diuortium. In lacte enim, addito saccharo lactis, cremor non separatur, neque id facile acescit, ac fit in lacte sibi relicto; contra ebutyratum cum eo plus acescit, ac sine eius admixtione. Quibus de natura et facultati- bus sacchari lactis expositis, subiungit Cl. Auctor eiusdem cum saccharo vegetabili comparisonem. Huius autem et methodi parandi descriptionem am- pliorem ex Cl. LABAT *Voyages aux Iles de l' Amerique* adduxit, quam repetere non iuuat, ex qua tamen illud adnotasse sufficiat, ab addita calcis viuae et cine- rum multa satis copia valde mutari sacchari vegetabi- lis natiuam indolem, nascique inde eius ab illo lactis saccharo discrimen. Ceterum succi cannae sacchari- ferae, si purus haberi posset, omnino analogia cum nostro sale lactis perfecta esse visa est Cl. Auctori; In- de quoque, quae saccharo tribuitur a Cl. BOERHAA- VE, virtus dissoluens viscosa et pituitam, aperitiua et p. 31. attenuans, saccharo lactis competit. Neque differt illud a sero lactis, nisi aqua sola; examen enim che- micum eadem exhibuit huius principia, ac sacchari lactis, nimirum acidum spiritum, oleum spissum, et in lixivio capitis mortui vestigia salis marini et alcali fixi. In quibuscunque igitur morbis serum lactis
commen-

commendavit in primis Cl. HOFFMANN, in iisdem etiam saccharum lactis multum praestabit, atque hinc ad varias dissertationes, a Cl. HOFFMANNO de eodem argumento scriptas, lectores suos ablegat Noster. In debilitate ventriculi certe sal lactis praeferrere mere-
tur sero eius. Conuenit in nimia obesitate non mi-
nus, ac in macie; in obesitate enim impedit olei a sero sanguinis secessum in cellulas; in macilentis autem et siccis relaxat fibras adeoque suscipiendae pinguedini aptas reddit. In summa debilitate neruorum conti-
nuatus eius usus praestat, abstergit intestina et aluum soluit: hinc in tabe et drachmae duae eiusdem in in-
fuso scabiosae, tussilaginis, hederæ, veronicae; in spasmis autem in infuso millefolii, florum chamo-
millae, tiliae, meliloti quotidie dari possunt. In macie cremor hordei, in dysuria radix althaeae vel semen lini decoctum; in obstructionibus autem aquae minerales aptum videntur praebere menstru-
um, in quo propinari debet saccharum lactis. In-
fantibus quoque in alui segnitie conuenit; promouet menses et coercet spasmos.

Verum in inueteratis malis parum adfert auxilii. p. 35.

Leues quidem soluit obstructiones, auctiores vero non aequè, hinc in hypochondriaco malo conueniret eius usus continuatus, sed mox anxietates ciet, forte a coepta solutione sanguinis atrabilarii, et vasorum inde nato attritu; forte etiam illud auersantur aegri ob dulcem saporem.

IX.

Differtatio solemnns medico chirurgica de fistula lacrumali eamque sanandi methodis. Praefide CHRISTIANO STEPHANO SCHEFFELIO, M. D. et Prof. P. O. Facult. Med. Decano et Seniore. Resp. et Auctore *Iacobo Christiano Vogel*, Lubecensi. Gryphiswaldiae. 1756. 4. pl. 13 $\frac{1}{2}$.

- Q**uanquam multi iique celeberrimi Auctores de fistula lacrumali iam egregie exposuerunt, plura tamen, in primis circa sanationem eius, imperfecta et minus sufficientia Cl. Auctori videbantur relicta esse, quae ad finem exoptatum in hac differtatione perducere, et praecipue obseruationes et methodos curandi eandem, ex Opt. Parentis experientia desumptas, tradere sibi proposuit Noster. Differtatio vero in duas diuisa est sectiones, quarum prior theoriam, posterior therapiam fistulae lacrumalis sistit; nos praecipua inde relaturi sumus argumenta. In capite primo itaque varias fistulae lacrumalis significationes tradit Cl. Auctor, et veteres anchilopem, aegilopem et epiphoram cum ipsa fistula confudisse, Cl. BOERHAAVIUM vero primum, vel ante ANELLIUM, hos morbos descripsisse et in ordinem redegissee ostendit. Praemissis dein variorum auctorum, veterum aequae ac recentiorum, definitionibus fistulae, quorum alii inter characteres eius essentiales callositatem referunt, alii eandem negant, suam addit Noster, et
- p. 1. *ulcus, in sacco lacrumali obueniens, atque cum huius in parte inferiore obstructione coniunctum* sub eadem intelligit. Inde progreditur idem ad caput secundum, et essentiales morbi illius notas exponit, quarum duae sunt principes, nimirum *ulcus sacci lacrumalis et obstructio huius in parte inferiore*, quam probat adesse ex tumore, qui pressus pus verum vel saniem
- p. 7.

per puncta lacrumalia eructet, atque id sine ista ob-
structione fieri haud posse arbitratur. Quum autem
callositas et sinuositas per accidens ad morbum hunc
relatae fuerint, eundem improprie fistulam dici mo-
net in primis contra Cll. HEISTERVM, PLATTNE-
RVM et DE LA FOREST. Porro accidentalia fistu p. 10.
lae lacrumalis recenset Noster in capite tertio, et in-
flammationem, suppurationem, gangraenam vel ca-
riem, ulcera fistulosa, tumores scirrhosos, cancro-
sos, oedema ex eo huc refert, quia interdum cum
his, interdum sine his noster morbus occurrat. Ca p. 13.
put quintum differentias fistulae lacrumalis proponit.
Quo modo eandem cum aliis morbis confuderint
multi veteres iuxta ac recentiores, supra iam adnota-
uerat Noster et hic plenius commonstrat. Ipse au-
tem fistulam distinguendam esse probat ab *anchilope*,
qui est tumor quilibet, in oculi angulo interno obue-
niens, partesque sacco lacrumali vicinas afficiens, et
ab inflammatione plerumque ortus; ab *aegilope* seu
ulcere, in oculi angulo maiori obueniente, quod par-
tes inter nares et oculum externas, et quidem pro-
pe saccum lacrumalem positas, vexet, quodque mate-
riae ibi collectae per aperturam aliquam effluxum
conciliet liberum, illaeso manente sacco lacrumali;
ab *encanthide*, siue tuberculo carunculae lacrumalis, p. 17.
quo orificia ductuum lacrumalium obstruantur, et
quod vitriariis frequentius sit malum; ab *epiphora*
seu oculo lacrumante; tandem ab *hydrope sacci lacru-
malis* ANELLII siue aliorum *hernia lacrumali*, quae
a clauso vel obstructo ductu nasali oriatur, et mollem
ac herniosum formet prope angulum oculi internum
tumorem, qui digito compressus initio morbi vel
matutino tempore, per puncta lacrumalia serum lim-
pidum effundat, breui vero, collecto nouo humore
simili, iterum appareat. His missis, ipsius fistulae p. 20.
lacrumalis diuisionem in suas species explicat Noster
capite quinto; est vero hac in re etiam ingens aucto-
rum

- rum dissensus, ut alii duas, alii tres, alii septem species, in primis cum Cl. HEISTERO, constituerint; Noster fatetur tot fere esse easdem, quot methodi curationis sint inuentae, a peritissimo chirurgo tantum discernendae. Sequitur caput sextum, in quo de fabrica et usu ductuum lacrumalium uberrime et eleganter Noster differit, variasque obseruationes anatomicorum, in primis Cll. HALLERI et ZINNII adducit, quae huc transferri haud possunt, e quibus tamen unicam notamus, nimirum negari a Nostro vias
- p. 23. lacrumales nouas, a Cl. VATERO inuentas. Progreditur deinde in capite septimo ad scrutinium caussarum. Primaria caussa est omne malum, quod lacrumarum deriuationem vel transgressum impedit, id, quod copiosius ostendit, et curiosum Sinensium experimentum adfert, quo ad ciendum fluxum lacrumarum filum per puncta lacrumalia trahunt. Sunt praeter eà aliae caussae, quae vel obstructionem facci lacrumalis producant, vel suppurationem; illae sunt iterum vel internae vel externae, quas iam recensere fusius non licet: monet vero Noster obstructionem eius modi, in superioribus partibus sacci lacrumalis factam, fistulam nostram producere non posse, quia prohibetur inde defluxus humorum ex oculo. Contra si semel iam facta est in inferiori parte obstructio, facile etiam ex pressione et acrimonia lacrumarum stagnantium generari poterit inflammatio et suppuratio: ex sola autem inflammatione, sine obstructione coniuncta, genesis fistulae lacrumalis vix concipi posse addit Noster propter liberum puris in cavitatem narium defluxum, atque cur post variolas, vel in lue venerea, fistula frequentius generetur, explicat.
- p. 43. In capite octauo Cl. VOGEL signa morbi illius recenset. Vlcus quidem agnoscitur ex tumore, vel si minor aut nullus adsit, ex puris post pressionem exitu; obstructio autem ex lacrumarum purisue per superiora effluxu, et in primis ex prohibito specilli

cilli transitu et siccitate narium eiusdem lateris patet. Reliqua symptomata, ut inflammatio, alia, ex suis signis cognosci possunt, quae pathologia docet. Prognosis generalis eadem huius morbi est, ac ob- p. 45.
structionum, in aliis corporis partibus occurrentium; specialis autem ex ipsa fistulae natura desumitur. Leuior enim obstructio siue incompleta fistula medelam admittit non difficilem et sponte aliquando sanatur; fistulae contra completae, cum carie coniunctae, difficilior est curatio; idem valet, si haec cum hernia sacci lacrumalis est, si inueterata, si corpus impurum est, et alia.

Quibus iam copiose ac erudite de theoria morbi p. 48.
dicti pertractatis, ad alteram sectionem accedit Cl. Auctor, qua therapiam fistulae lacrumalis tradit. In primo capite generatim de medelae ratione agit, et in primis usum specilli pro referendis punctis lacrumalibus laudat; Cl. STAHLIUM inuenisse hanc methodum, Cl. ANELLIUM vero eam perfecisse monet Noster. Dein post apertam lacrumarum ad nares viam siphunculum commendat, quo remedia ad suppurationem moderandam abstergendumque pus demitti possint. In leuiori obstructione haec valent, sed si ea fortior est, incisio sacci lacrumalis instituenda est, Subiungit methodum per compressionem, p. 51.
quae vero, ostii inferioris aperturam quum non efficiat, minus conuenire videtur. Tandem varia de perforatione ossis unguis exponit Noster, eamque etiam ex eo taxat, quod viam ad nares saepe non aperiat, saepe illam praecludat, nouaeque fistulae ansam praebeat. Sequenti capite methodos varias p. 54.
curandi fistulam lacrumalem tam veterum, quam recentiorum, incipiendo ab HIPPOCRATE ad nostra usque tempora, fusius recenset; et speciatim capite p. 80.
tertio examinat nouam methodum Cl. DE LA FOREST, eamque prae ceteris omnibus laudat; in quarto autem capite obiectiones quasdam circa eandem
dem

p. 92. dem mouet, et usum eius valde limitat. Quibus expositis, capite quinto nouam optimi parentis sui methodum explicat, et ex historia trium aegrotorum successum eius confirmat.

Prima aegra erat puella quatuordecim annorum, in qua post variolas ozaena, et facta a chirurgo quodam saluatione, fistula lacrumalis orta est. Tumor valde durus apparuit prope nasum, et humor densus post lenem pressionem effluxit, oculis ophthalmia serosa laborantibus. Strictior diaeta, venae sectio, electuarium mundificans WERLHOFII cum foliis senae, adhibita fuerunt; oculus dexter sebacea materia conglutinator, spongia calido lacte imbuta deterfus est; sextoque die ad tempora applicatae sunt hirudines, ulcus vero nasi liquata medulla boaria cum oleo hypericonis illinitum fuit. Post octiduum calor et foetor nasi desiit, crustaque in eo generata est contractior, et post quatuordecim dies ulcus aliquantum fuit sanatum. Hinc in nasum injectum est decoctum leniens, et puluis liliorum conuallium ut sternutatorium adhibuit, quibus remediis ductus nasalis officium apertum fuit. Tumori vero adhuc duro mederi licuit stillicidio aquae calcis viuae, quod Noster peregit singulari instrumento, infundibuli in modum constructo; descripsit illud fusius Noster: stillicidio hoc ter vel quater de die ad sextam usque hebdomadam instituto, euauit foetor narium et crusta callosa, et tumor mollior factus, saccique tantum relaxatio superfuit, quae etiam compressione ope spleniorum et fasciarum sublata est, relictus vero mucus injecta aqua sacchari prorsus deterfus.

p. 95. Altera aegra fuit puella, post variolas anchilope laborans. Post usum emplastri adstringentis simul ac emollientis, exterius apparuerunt varia foraminula, quae aequae, ac puncta lacrumalia saniem fuderunt. Sacculi lacrumalis distensio, ductus obstructio, palpebrarum inflammatio, grauedo obseruata sunt: sed ab incisione

incisione venae, usuque vesicatoriorum et fomentorum emollientium leuamen aliquod inductum fuit; palpebrae tamen adhuc inflammatae, urina calida sani hominis ablutae sunt cum successu. Post haec saepius ex punctis lacrumalibus materia caseosa expressa est, saccusque obstructus paullo mollior factus, cui globulus ex charta bibula, calida urina imbutus, cum pauco spiritu camphorato, applicabatur. Continuat horum remediorum usus, cum diluentibus et laxantibus, post sex hebdomadas aegram pristinae sanitati restituit, saccus enim lacrumalis tonum suum rursus obtinuit, ab omni viscosa liberatus materie. Ante absolutam curationem bis facta fuit pone aures in scapulam et deltoidem musculum scarificatio.

Tertius aeger erat vir, triginta annos natus, fistula lacrumali iam per aliquot annos vexatus in sinistro oculo. Tumor apparebat admodum durus; fistula extus patula, cum oris callosis, ichorem fundentibus; puncta lacrumalia obstructa; bulbus oculi vicinaeque partes inflammatae. Ductus lacrumalis erat non modo obstructus, sed caries etiam ossis odore foetido et specillo cognoscebatur. Cataplasmata emollientia ac resoluentia, cum usu interno laxantium ex mercurio dulci, oculum a viscida materie liberabant. Post vena secta et vesicatorium pone aures admotum fuit. Porro specillo in aperturam callosam immisso, saccus lacrumalis incidebatur et a materia saniosa repurgabatur, fungosae excrescentiae destruebantur, tenuique spatula caries abradebatur. Postero die aqua sacchari per syringam Anellianam versus ductus lacrumales iniiciebatur, sed regurgitabat ex punctis lacrumalibus; hinc via ad nares ope specilli, quod in apice foramine praeditum, et per quod filum lineum, aqua sacchari et opobalsamo imbutum, traiectum fuit, aperiebatur. Paucus sanguis exstillans factam aperturam indicabat; quare dein filum paruo hamulo educebatur, et quotidie bis per ductum

ductum trahebatur. Qua adhibita medendi methodo, et interpositis laxantibus mercurialibus, tandem plenaria sanatio post sex septimanas absoluebatur.

X.

The ligature preferable to Agaric, in securing the Blood - Vessels after Amputations : In which the dangerous and fatal Consequences that may attend a Dependence upon the latter, are offered to the Consideration of Surgeons; and the Experiments made at Paris by Monsieur F A G E T, and at London by Mr. W A R N E R, proved to be insufficient to authorize such a Practice. By HENRY PARKER of Sandwich, sometime Surgeon of the Royal Navy. London, printed for R. Griffiths, etc. MDCCLV. 8. mai. pag. 18.

h. e.

Commentarius Cl. HENRICI PARKER, quo is probat, ad sanguinem post amputationes in vasis sanguiferis cohibendum, ligaturam praeferendam esse agarico, huiusque usum perniciosum atque noxium esse posse; neque ad eum commendandum sufficere experimenta, Parisiis a Cl. F A G E T, et Londini a Cl. W A R N E R, ideo instituta.

Brevis huius disquisitionis finis ex ipso iam titulo satis apparet; nec est, cur multi iam sumus in recensendis illis, contra quae disputat Cl. Auctor, experimentis, a nobis iam suo tempore commemoratis*:

illud

* vid. Comment. nostr. Vol. III. P. I. p. 59. et Vol. IV. P. IV. p. 630.

illud
mus
ipfis
in pu
neris
morti
renda
gener
ter in
fano,
et col
aegris
duos
bus v
brim
putric
dole i
illos,
subiec
tur,
pulue
licis a
tioner
qua t
men f
in ver
dores
symp
H
non h
agaric
ri, sec
impos
pertus
rum c
respon
esse,
Ton

illud tamen ex iis, quae fecit Cl. F A G E T, repeta-
mus tantum, quod is agarici praeparati frustra non
ipsis solum praecisis vasorum ostiis, sed eius quoque
in puluerem redacti aliquam copiam omni totius vul-
neris superficiei, applicuerit: qua in re praecipuam
mortis, utrique illi aegro superuenientis, causam quae-
rendam esse Noster autumat. Postquam enim in
genere monuit, ipsius operationis periculum insigni-
ter imminui, ea si in aegro non solum caeteroquin
sano, sed et illico post acceptum aliquod vulnus graue
et collisum, instituat; adeo ut ex decem talibus
aegris certe nouem seruauerit, e contrario autem, si
duos iam tresue dies dilata fuerit operatio, ex tri-
bus vix unum vitae restituere potuerit, propter fe-
brim ab initio symptomaticam, paulo post vero in
putridam immutatam, sanguinemque eadem praua in-
dolē inquinantem: huicce etiam simili modo aegros
illos, licet statim post laesionem acceptam operationi
subiecti fuerint, mortuos esse probare deinde cona-
tur, quum vulneris nimirum vascula nimis ab illo
pulvere constricta, et sanguis in eo contentus, ad pol-
licis altitudinem coactus, laudabilis puris praepara-
tionem separationemque prorsus cohibuerint; sine
qua tamen ista febris, symptomatica quidem, attā-
men semper et necessario accidens, tolli nequeat, sed
in vere putridam abeat, delirium, conuulsiones, su-
dores colliquatiuos et reliqua imminentis mortis
symptomata excitantem.

Haecce tamen dubia, sibi ipse obiicit Cl. Auctor, p. 10.
non habent locum in illo, quo Cl. W A R N E R utitur,
agarici applicandi modo, quippe qui non toti vulne-
ri, sed arteriarum tantum oris, illius aliquod frustum
imposuit. Num autem felix, quem in sex aegris ex-
pertus is fuit, euentus, agarici viribus, an aegro-
rum debilitati adscribi debeat, dubium esse Noster
respondet: Agarici certe vim non semper certissimam
esse, Cl. W A R N E R ipsum concedere, quum in arte-

ria crurali, vel femorali potius dicenda, spes ipsum fefellerit: inde colligi, dari aliquem sanguinis velocitatis gradum, huius noui styptici remedii viribus superiorem; quodsi igitur quoque verum sit, in arteriis infra cubitum atque genu interdum supprimi inde posse sanguinis profluuium, in non nullis tamen aegris, qui aliis sint robustiores, vel ex aliis causis velociorem habeant sanguinis circulationem, spem istam esse posse fallacem, ideoque chirurgum tutum fieri prorsus nequire, num in hoc vel illo aegro exoptatus euentus subsecuturus sit? Assertum autem *Warnerianum* extra dubitationem haud esse, quo nimirum in eo casu, ubi fallat agaricus, applicari adhuc posse dixerit ligaturam, quum per illud tempus partes illae nunc vinciendae adeo molles atque tenebrae fieri potuerint, ut filum applicandum ferre nequeant, vel certe, si ligaturam quoque adhuc in usum vocari possit, dolores nunc longe violentiores, ac sub ipsa operatione, excitentur, ut vel inde quoque finis morbi finis metuendus sit.

p. 14. Vnum quidem ex agarici usu proueniens commodum concedit omnino Noster, sanguinis scilicet profluuium impediri absque dolore: illud tamen, tamdiu remedium ipsum neque certum neque tutum sit, nihili aestimandum esse regerit: verum quidem esse, ligaturam sine acerbis doloribus fieri non posse; eos tamen esse momentaneos, nec, inter quadraginta certe aegros, quorum huc usque habuerit curam, malis unquam concomitatam fuisse symptomatibus: Conuulsiones enim, quae non nunquam post paucos dies operationi superueniant et ab agarici laudatoribus ligaturae adscribantur, non ab hac, sed a febris vehementia oriri, quum alias immediate post operationem, quin et sub ea ipsa obseruari deberent.

p. 17. Filum denique, quod diu in vulnere retentum curationem eius impedire, vel prorsus in eo ipso re-

manere

maner
putat
forte a
cile tut
In
non v
applica
se con
quocu
ait.

Alma
FR
Do
et
Pe
gia
na
4.

Vig
polio
rum
mum
rum
acco
Hunc
multi
uissim
imprim
Medi
rem
medi

manere posse alii dicant, curas excitare non debere putat chirurgus, quum sub ipsius curationis finem, si forte accidat, ut longe diutius inhaereat vulneri, facile tutoque remoueri possit.

Interim omnem plane agarici usum repudiare non vult, sed in multis omnino casibus, ubi nulla applicari queat ligatura, eum tentari et adhiberi posse concedit; si quis vero huic relictus sit locus, eam quoque remedio non aequè tuto praeferendam esse ait.

XI.

Almagestum medicum conscriptum a IO ANNE
FREDERICO SCHREIBER, Regiomontano,
Doct. Med. Anatom. et Chirurg. Professore,
et Membro Honorar. Academiae Scientiar.
Petropolitanae. Introductio et Physiolo-
giae Medicae Pars prima. Lipsiae et Vien-
nae Austr. impensis Ioh. Paul. Kraussii, 1757.
4. alph. 2. sine dedicat. et praefat.

Viginti sex nunc elapsi sunt anni, ex quo eruditissi-
mus SCHREIBERVS, tunc iuuenis, in biblio-
polio Rengeriano, Francofurti et Lipsiae, *Elemento-
rum Medicinae physico-mathematicorum Tomum pri-
mum* edidit, et medicinae initia, ad mathematico-
rum methodum, et principia philosophica WOLFFII
accommodata, cum orbe literato communicauit.
Hunc laborem iam resumfit, eademque elementa,
multis tamen mutatis et auctis, additisque simul no-
uissimis experièntiis atque obseruationibus, denuo
imprimi curauit; iisque nouum nomen, *Almagestum
Medicum*, i. e. magnam syntaxin medicam, in hono-
rem CAROLI PISONIS, qui eius modi syntaxin
medicam, ad instar mathematicarum disciplinarum
Hb 2 conscriptam,

conscriptam, elaborasse creditur, imposuit, denique huius continuationem, quam huc usque fuit impeditus praestare, spopondit. Accessionibus his ita increvit opusculum, ut priori labori, quod ad formam et magnitudinem attinet, multum dispar factum sit, licet eodem fere ordine, eademque methodo, quae mathematica, seu demonstratiua audit, ac in priore, Cl. Auctor sit usus. In omni libro supponit, ut principia generaliora philosophica WOLFII, quem tantum non omnibus paginis citat, lectoribus cognita sint atque perspecta. Quare eis, qui eius modi terminis philosophicis et mori loquendi minus assueti sunt, non ubique placebit, aut ab eis interdum minus recte intelligetur: quum contra illi, qui mathematicis et physicis disciplinis delectantur, hisque, ut debent, qui medicinae studere cupiunt, satis instructi sunt, maiorem inde percipient voluptatem atque utilitatem, quando illas scientias ad nostrum corpus rite adplicatas cognoscent. Elucet autem in tota elaboratione multum eruditionis, multumque lectionis tam veterum, quam nouissimorum scriptorum. In praefatione laudat Cl. Auctor institutionem FISCHERI, in patria Academia Regiomontana tunc Professoris physices celebris, et dein ob philosophiam exulis, nec non scholas *Boerhaauianas* et *Albinianas*. Meminit quoque sodalitiis cum Ill. DE HALLER; et colloquii, quod cum Ill. WOLFIO, ad quem unice conueniendi causa Marburgum profectus est, habuit; tandemque consuetudinis, quam ex huius commendatione cum Viris Ill. BURCHARD OTTONE MENCKENIO, et FRIDERICO HOFFMANNO contraxit Lipsiae. Physiologiam igitur medicam cum veritatibus quibusdam pathologicis in ipso libello docet Cl. Auctor, cui in omnem medicinam praemissa est introductio.

P. 3. Diuiditur haec in sex capita, quorum *primum de corpore humano in genere agit*, quod scilicet sit ens compo-

compositum physicum, cuius mutationes, quae illi
accidunt, non ex anima humana, ad quam nunquam
prouocandum, sed ex eius facultatibus explicari de-
bent: quem ad modum simul definit, quid per na-
turam corporis humani intelligendum sit, aggrega-
tum nempe omnium virium motricium, quae partibus
in illo viuo coexistentibus, simul sumtis, insunt: ex
qua definitione sequitur, ut illi neque consilia, ne-
que prudentia, neque errores tribui queant. *Secun-* p. 9.
dum caput exponit *varium corporis humani statum*,
praesertim viuum, deinde sanum, denique morbo-
sum, ut et cuiuscunque status descriptionem, et
signa, siue notiones, ex quibus quisque distingui de-
bet. Ex structura enim corporis humani totius, vel
partis ipsius potest cognosci sanitas totius vel partis.
Pertinent autem ad structuram totius corporis, ut
et partium eius singularum, qualitates partium et
modus, quibus connectuntur, quare de his in spe-
cie valet, quod de illo in genere. Quum vero hae
qualitates in infinitum differre possint, patet inde la-
tudo sanitatis, quam GALENVS iam perspexit. In
morbis omnia contra accidunt, est enim status mor-
bosus sanitati oppositus, seu ubi structura et mixtio,
vel utraque in corpore humano temerata est. Quot
igitur modi temeratae structurae et mixtionis sunt
possibiles, tot etiam morbi sunt possibiles. Pertin-
ent secundum Auctorem ad temeratam mixtionem p. 17.
cruditas humorum, prout ei horum intemerata, vel
integra mixtio, ipsorum coctio audit, quam melius,
quum actum significet, praeparationem humorum
ad ipsorum intemeratam vel integram mixtionem
nominaremus. Caput tertium ad medicinam et medi- p. 20.
um in genere transit. Illam diuidit Cl. Auctor in
medicinam *naturalem* et *artificialem*, quamcumque
autem rursus in *docentem* et *utentem*. Medicinae na-
turalis terminum primus adhibuit DANIEL LE

CLERC.* Medicinam naturalem docentem deriuat Cl. Auctor ex instinctu, quo homines et animalia, quando aegrotant, feruntur in usum quorundam remedium, quibus a morbo liberantur, uno verbo, quae natura illos docet. Naturalis utens est habitus adhibendi medicinam naturalem docentem. Ex hac ortum ducit medicina empirica. Medicina artificialis docens Cl. Auctori est scientia dirigendi vires corporis humani ad sanitatem. Haec theoria medica aliis audit. Medicina contra artificialis utens, est habitus, medicinae regulas ad praxin transferendi. Haec, secundum Cl. Auctorem tamen incongrue, a non nullis dicitur praxis medica. Simili ratione distinguit medicum in theoreticum et practicum, et asserit medicum practicum ideo non esse medicum theoreticum, quia est practicus, et vice versa, licet sibi non aduersetur, quod unus idemque medicus possit esse et theoreticus et practicus. Medicamenta vocat instrumenta, quibus medicus, tanquam artifex, utitur ad amissam sanitatem restituendam. Verum enim vero sunt corpora naturalia, quoque corpora physica, quare physicam horum cognitionem a medico poscit. **p. 35.** Caput *quartum* in *partes* medicinae inquirat, quas duas esse dicit; altera, quae docet modum seruandi sanitatem praesentem corporis humani, altera modum amissam recuperandi. Haec therapeutice dicitur, illa hygieine. Quid in qualibet doceri debeat, nunc definitur. Hygieine, ad Cl. Auctoris mentem tres habet partes. Prima exhibet signa sanitatis et media, quibus sanitas seruari potest; altera docet praecauere morbos, ultima memorat ea, quae ad longaeuitatem necessaria sunt. Therapeutice quinque comprehendit disciplinas: methodum medendi, semioticam therapeutica, diaeteticam therapeutica, materiam medicam et chirurgiam. Semiotica igitur et diaetetica ad utramque perti-

* Histoire de la Medicine P. I. L. I. cap. 3.

pertinent. Caput *quintum* persequitur *scientias in medicina supponendas*. Medicus theorecticus physiologiam cognitam atque perspectam habere debet: haec ante constituit anatonem corporis humani et chemiam. Quia autem ratiocinationibus atque observationibus opus habet medicus, callere debet logicam, et, propter mutationes et motus in corpore euenientes, mechanicam tam solidorum, quam fluidorum, ceterasque matheseos partes, praesertim physicam, uno verbo philosophiam: sed nosse debet medicus practicus quoque pathologiam, in specie physicam, quae, uti Cl. Auctor, ni fallimur, recte iudicat, semper cum physiologia coniunctim tradenda est, quod etiam in sequentibus fecit. In genere autem pollere debet medicus et theorecticus et practicus, ad addiscendas eas scientias, riteque adplicandas et exercendas, ingenio acuto, memoria et iudicio. Ratio enim et experientia, et utriusque mutuum connubium sunt *fundamenta medicinae*, sicut caput *sextum* docet.

Sequitur nunc *physiologia medica* et quidem eius p. 59. dem pars prima, quae quinque constat libris. Praecedunt *prolegomena*, quae tria continent capita. *Primum* caput inscribitur *de natura et indole physiologiae medicae*, et accuratius determinat, quid in physiologia indagandum atque docendum sit. *Secundum* de *perfectiōne et imperfectiōne interna corporis humani* viuentis, et *tertium* de *perfectiōne externa, siue pulchritudine corporis humani* agit, simulque ostendit, quem ad modum omnia ratione constitutionis, firmitatis, proportionis et connexionis, quam sapientissime conspirent ad perfectiōnem corporis obtinendam. Aberratio ab hac perfectiōne dicitur imperfectio, quae infinite variare potest. Ad specialio- p. 81. rem physiologiam nunc accedit Cl. Auctor, et in libro primo *solida corporis humani* considerat.

Examinat itaque fibrillas, fibras, membranas, vasa, musculos, cartilagine et ossa corporis humani, sequitur in his magni praeceptoris BOERHAAVE doctrinas, qui fibras ex fibrillis, membranas ex fibris, vasa et musculos ex membranis et sic porro componi, ultimasque fibrillas, seu elementa solidorum, ope glutinis oleosi, vel aquei, cohaerere probabat. Ab huius cohaesionis gradu flexilitas, et deinde maior vel minor rigiditas, seu robur, et laxitas, seu debilitas fibrarum pendet. Omnia tamen respectiue, ut philosophi loqui solent, intelligenda sunt. Vni enim corpori fibra potest esse sana et robusta, quae alteri debilis; et sic ex aduerso. In hoc glutine, vel hoc cohaesionis modo, ponit Cl. Auctor causam elastici-

p. 89. tatis fibrarum. Elasticam dicit fibram, quae digitis tracta, cessante vi trahente, se ipsa in priorem restituit statum: irritabilem vero, quae ab externo aliquo contactu fit breuior. Huius causam in glutine, fibrillas connectente, latere Nostro haud videtur verisimile, quia fibrarum elasticitatem, et irritabilitatem pro diuersis agnoscit qualitatibus, quae unam eandemque causam minime habere possent. Multum tamen, si nostram adiicere licet sententiam propinquitatis habet fibra irritabilis cum elastica, ut iure affirmare queamus, omnem fibram irritabilem esse elasticam, sed non contra, omnem elasticam esse irritabilem. Recte hinc dicit Cl. Auctor sequenti §.

p. 104. 185. *Vis elastica ab harum irritabilitate non pendet, sed exin nondum liquet, quod irritabilitas non simul supponat vim elasticam, siue quod illa sine hac subsistere queat.* In ossium et cartilaginum doctrina multum apud Cl. Auctorem valet auctoritas Cll. HAVERS et WINSLOW: et diuersos articulationis modos explicans, adnectit simul ex pathologicis definitionem luxationis et subluxationis. Historiam musculorum p. 103. copiosius pertractat. Agit enim in peculiari capite de musculis in genere, et de eorum agendi modo et causa:

causa:
motu,
ALBIN
tum mu
rium,
te anim
ris exp
et Ill.
quoque
uentriu
rioris C
et FER
THER V
ridet.
solum
stas int
quoque
los int
mabat
eleuare
BENIA
Non m
tu cor
compr
scire c
Pe
ribus
mum
sitione
dein
s11,
senter
sex gl
lymp
tur,
Quan

causa: de cuiuscunque autem partis musculis, seu motu, in sequentibus undecim capitibus, ubi Cl. ALBINI in primis studium et laborem laudat. Motum musculorum diuidit in voluntarium et inuoluntarium, ad hunc refert irritabilitatem, quia a voluntate animae haud pendet. In motu maxillae inferioris exponendo defendit sententiam Cl. RAY, ad sua et Ill. HALLERI prouocans experimenta: meminit quoque controuersiae, quam habuit de actione biventrium musculorum ad depressionem maxillae inferioris Cl. MONRO cum Cll. ALBINO, WINSLOW et FERREIN, ad quorum agmen tandem Cl. WALTHERVS accessit, horumque defensio ipsi magis aridet. De motu thoracis atque costarum negat non p. 123. solum contra Cll. SENAC et HAMBERGERVM costas inter eleuandum a se remoueri: sed assentitur quoque Ill. HALLERO, qui post Cl. BAYLE musculos intercostales internos costas magis detrahare affirmabat; quum alter internos aequae, ac externos, eleuare costas potiore iure probabat, quicquid etiam BENIAMIN HOADLY * posthaec contra dixit. Non nulla denique Cl. Auctor de vario positu et motu corporis, quo stationem, gressum et sessionem comprehendit, profert, lectores tamen, qui plura scire cupiunt, ad Cl. BORELLVM remittit.

Pertractatis nunc solidis, in libro *secundo de humo* p. 151. *ribus sensibilibus fluentibus* Cl. Auctor pergit, et primum in sanguinem inquit, cuius naturam, compositionem et grauitatem specificam scrutatur. Allatis dein experienciis Cll. LEEVWENHOECK, LANCI-SII, MENGhini, LELLII atque SENAC, prioris sententiam, qui quemcunque globulum sanguinis in sex globulos feri, et huius globulum in sex globulos lymphae, et sic porro diuidi aiebat, amplecti videtur, quod in primis ex Libri IV. §. 75. patet. Quam communis etiam haec opinio est, paucis ta-

Hh 5 men

* On the organs of respiration, Lecture I.

men ita felicibus esse contigit, ut, quamuis ad aliorum experimenta microscopica repetenda minime adeo inhabiles fuerint, optimisque microscopiis instructi, ut, inquam, ea videre potuerint, quae LEEVWENHOECK se vidisse asseruit. Scimus hoc, ut primipilarem nominemus, ex Celeberrimo quondam LIEBERKÜHN, peritissimo certe, nisi fallimur, post LEEVWENHOECK obseruatore microscopico, qui, nobis adfidentibus, experimenta eum in finem aliquoties fecit, diuersoque modo, etiam cum microscopio solari, repetiit, et nunquam talem diuisionem, aut similis diffractionis tantum indicium, oculis etiam suis acutissimis, detegere potuit*. Vt igitur aptissime scripsisse videatur Cl. SENAC**, aiens: *imaginarium est globulum rubrum ex aliis sex componi*: quicquid etiam ad defensionem Cl. LEEVWENHOECK in §. modo dicto proferat Noster; quod scilicet *nimis durum videatur, eius modi obloqui viris in experientia microscopica adeo conspicuis*. Sunt enim res facti, ubi ad experientias prouocant obseruatores, quae, quum sibi directe sint contrariae, repetendae sunt, antea quam aliquid certi hac in re determinare possimus. Lectores hanc excusent excusationem, quam ideo fecimus, ut communicemus cum eruditis Cl. LIEBERKÜHN experientias, et hac de re sententiam, quam, an multis cognita sit? dubitamus, quum eam nullibi, si recte quidem meminimus, publicauerit, licet peculiare scriptum hac de re fuerit meditatus. Sed reuertimur, in viam, persequen-

* Neque vidit illam globulorum mutationem Ill. DE HALLER in Experimentis de motu sanguinis, quae exstant in Comment. Societ. Reg. Scient. Götting. Tom. IV. pag. 178. vel in versione Gallica, quae Lausannae prodiit sub titulo: *Deux Memoires sur le mouvement du sang* etc. et Comment. nostr. Vol. V. Part. IV. p. 633 et 699.

** *Traité du Coeur, Supplement. cap. VIII.*

seque
MEN
motu
et gra
indult
que
de qu
niri p
nis ex
ut ph
tionis
MICH
CAES
runt,
Lil
pericar
connex
queunt
contra
nis: ill
fibris
perfici
ac syst
systole
uitates
maiore
lis et a
rem qu
nam a
dit, eu
Vim co

* Me
§.
min
cit.
tur

sequentes nostrum Auctorem, qui Cll. VINC. MENGHINI, et in primis RHADES, experientiis com-p. 155. motus, multi ferri copiam sanguini inesse demonstrat, et gravitatem specificam cruoris inde deducit. Pari industria feri et lymphae examen instituit, tandemque ex suis aliorumque observationibus concludit, de quantitate sanguinis in vasis fluentis nihil certi defini posse. Quibus praemissis, circulationem sanguinis explanat, et eius veritatem ex experimentis, seu, ut philosophi aiunt, a posteriore probat. Inventionis gloriam, quam plurimi HARVEIO tribuunt, MICHAELI SERVETO, et post hunc ANDRAEAE CAESALPINO, qui ambo ante HARVEIVM scripserunt, merito vindicat.

Liber tertius ea continet, quae de corde, eiusque p. 177. pericardio, structura, motu, vi, denique situ atque connexionione cum aliis corporis humani partibus dici queunt. Negat Cl. Auctor diastolen fieri fibrarum contractarum relaxatione, seu motu quasi restitutionis: illam potius perinde, ac systolen, peculiaribus fibris carneis, licet paucioribus et minus confertis, perfici asserit. Diastole igitur aequae actio cordis est, ac systole, et sola perisystole, seu tempusculum inter systolen et diastolen, est status naturalis cordis. Ca-p. 193. uitates cordis dextri, atque auriculae dextrae, sinistris maiores * plerumque inueniri fatetur. In ventriculis et auriculis ex finibus arteriarum coronariarum rorem quendam, ad oblinendam membranulam internam auricularum atque ventriculorum, fecerni credit, eumque rori pericardii plane similem autumat. Vim cordis *absolutam* accurate determinari non posse p. 204. expresse

* Mendum certe typographicum est, quando Libr. III. §. 110. de cauitate cordis dextri loco *maior*, legitur *minor*: demonstratio enim adiecta nos huius conuincit. Plura eius modi menda, quae sensum interdum turbant, ob absentiam Auctoris irrepsere.

expresse dicit; sed *respectiuam*, aequalem ponit ponderi corporis humani aliquantum aucto. Dari quoque maximum et minimum in vi cordis profitetur: hoc in eius tremore, *λειποθυμία* et vita minima; illud in valde violenta palpitatione cordis obseruari perhibet.

p. 212. Progreditur Cl. Auctor in libro *quarto* ad *vasa corporis humani, et quae eo pertinent*. Arterias sensibiles componi docet ex cylindris inaequalibus, sensim decrescentibus, pro maiore a corde distantia, simulque refutat illos, qui eas pronuntiauerunt conicas. Robur vasorum pendet a robore membrarum et fibrarum illa componentium. Fibrae autem arteriarum sunt musculares, quare de iis valet, quae de musculis, quod sint irritabiles: sed quatenus sunt solidae, sunt elasticae et contractiles, hinc duplex vis in arteriis considerata venit, una insita, quae prouenit ab elatere, et altera superaddita, quae latet in natura musculari, seu irritabilitate. Non nulli hanc elaterem *vitam*, illam *naturalem* vocarunt. Ex hac distinctione apparere ait veritatem paradoxii, quod arteria, pro sui maiore a corde distantia sit magis elastica, at minus irritabilis, hinc quoque in ultimis arteriis irritabilitas minor. Arteria euanescentes, secundum Auctorem, mutatur in venam sine medio quodam corpore, ita, ut arteria et vena sint vasa continua. Vasorum quoque ordines adprobat, et ex supposita globulorum rubrorum diuisione ad mentem Cl. BOERHAAVE explicat, simulque insertionem dictam in ratione ordinum fieri contendit. Inquirat nunc in causas, quae motum sanguinis per arterias adiuuant, et quae illum retardant. Non leue obstaculum in sanguinis naturali inuenit visciditate. Globulos tamen sanguinis, ut angustias superent minimorum vasorum, elongari credit. Negat adtractionis vel adhaesionis vim in vasis minimis, tanquam tubis capillaribus, aliquid ad faciliorem vel

velocio-

velociorem motum conferre. Plurimum tribuit ei,
 quod sanguis in arterias proiectus semper moueatur
 ex spatio minori in amplius. De motu ipso sangui- p. 237.
 nis per arterias asserit, illum non fieri uno impetu,
 sed sensim, dum arteria, ab ortu suo per omnes ra-
 mos usque ad fines arteriarum sanguinearum mini-
 marum, successiue se contrahit. Hac occasione re-
 futat Ill. HALLERUM, quem in *Commentariis Göt-
 tingenfibus* * illam contractionem arteriarum negasse
 arguit. Arteriarum coronariarum cordis repletio-
 nem incipi credit Noster per vim cordis, sed plena-
 riam repletionem perfici contractione aortae. Maxi-
 mus incurfus sanguinis necessario fit in curuaturam p. 246.
 magnam aortae, huius infringendi impetus causa,
 factum esse sinum maximum aortae cum Cl. VAL-
 SALVA iudicat. Si diameter arteriarum ultra mo-
 dum extenditur, oritur aneurisma. In omnibus igi-
 tur arteriis possibilia sunt eius modi aneurismata, sae-
 piusque in his fiunt, quam huc usque creditum fuit.
 De horum natura, ortu, causa atque effectu multa
 Cl. Auctor habet lectu dignissima. Sanguis in arte- p. 255.
 rias vi proiectus eas necessario dilatat, haec dilatio
 diastole, vel pulsus arteriarum dicitur. Pulsus igitur
 est passio, non actio arteriarum. Quoniam vero
 pulsus etiam tanquam effectus, cuius causa vis cor-
 dis est, considerari potest: hinc pro distantia a corde
 diuersus esse debet, quod medicos practicos scire iu-
 uat. Sed alias ob causas, praesertim internas, mul-
 tum quoque variare potest pulsus, scilicet ratione ro-
 boris, temporis, et modi: has omnes indagat Cl.
 Auctor, et diuersa pulsuum genera determinat, at-
 que describit. Celeritatem in specie quoque variare
 dicit ratione aetatis et longitudinis corporis, quod
 tabulis ex Cll. ROBINSON, SENAC et aliis allatis
 probat. Quia ab usu ferri et ferreorum velocitas
 pulsus augeri obseruatur, inde cogit, eo velociorem
 esse

* Tom. II. p. 141.

esse pulsum, quo plus ferri sit in sanguine. A pulsu distinguit pulsationem aortae. Per hanc intelligit aortae extensionem in diametrum violentam, naturali maiorem. Quod itaque in corde est palpitatio, id Cl. Auctori est in aorta pulsatio. Oritur, quoties ultimae arteriolae diu ultra modum naturalem fuerint constrictae. Si igitur vis cuiusdam veneni constiterit in constrictione nimia arteriolarum, necessario pulsabit aorta eius hominis, qui tale venenum assumsit. Ergo pulsatio, ceteris paribus, signum pathognomicum eius modi veneni accepti p. 271. praebere potest. De calore corporis humani agens Cl. Auctor adnotat ante omnia secundum *Fahrenheitianum* et *Reaumurianum* thermometrum gradum caloris, qui in animalibus, praesertim homine, plerumque reperitur: affert deinde observationes, quibus termini frigoris et caloris atmosphaerae cognoscuntur, quos homo cum vitae perseverantia ferre potest. Inde concludit, limitem ultimo cognitum caloris innati corporis humani excedere calorem aquae bullientis, quod minime ita intelligendum est, ac si gradus caloris innati ad gradum aquae bullientis ascendere queat, uti quidem videtur, si verborum sensum secundum literas explicamus. Verum Cl. Auctor indicare tantum voluit, summam graduum, qui continentur inter ultimum gradum modo dicti frigoris, et ultimum gradum caloris, quibus homo ad summum sine vitae periculo subsistere potest. Ascendit haec summa ad $216^{\circ}\frac{76}{100}$; hinc numerum 212° , qui est gradus ebullientis aquae in thermometro Fahrenheitiano, $4^{\circ}\frac{76}{100}$ superant. Denegat sanguini motum intestinum fermentativum, defendit tamen motum intestinum, pendentem a cordis et arteriarum vi pellente: hinc adtritui sanguinis ad vasa et inter se adscribit causam caloris innati, cui velocitatem sanguinis, fortasse et vim quandam electricam, p. 280. quamvis nondum satis probatam, adiungit. Differit
nunc

nunc de venis sanguineis et motu sanguinis per illas. Numerum atque capacitatem venarum multo maiorem esse, quam arteriarum, certum est, hinc lentius quoque moveri sanguinem per venas, quam per arterias suas probat Cl. Auctor. Venas tamen sanguineas arteriis homologis, licet crassioribus, robustiores esse contendit. Sanguinem autem venosum minus densum, inde et minus rubrum esse arterioso, iudicat. Venam cauam inferiorem cum superiore communicare per venam sine pari, expertum habet. Sed usum valuulae Eustachianae prope cor adhuc in dubio ponit: saltem negat illam destinatam esse impediendo refluxui sanguinis in venam cauam inferiorem. Varices in venis valuulosis oriuntur prope valuulas, et sunt idem in venis, quod aneurismata in arteriis: hinc haemorrhoides coecas internas non refert ad varices, sed parva aneurismata arteriae haemorrhoidalis internae nominat, quia vena eiusdem cognominis caret valuulis. Venae cauae superiori atque inferiori contractionis quendam tribuit motum, verum tamen pulsus in statu sano non admittit, quia vis viva sanguinis nimis exigua sit, quamvis concedat, dum refluit sanguis per easdem venas, analogum quid pulsus, quod undulationis speciem appellare mavult, fieri posse. At aliter rem in statu morbozo se habere perhibet, si reuertenti sanguini venoso aliquod impedimentum, e. g. polypus, in anteriore auricula se obtulerit, atque huic vitio coniuncta sit palpitatio cordis, tunc venas colli pulsare posse largitur, ipseque vidit. Verum enim vero, quae Cl. Auctor in praecedentibus de vasis sanguineis demonstravit, fere eadem repetit de vasis non sanguineis, et motu humorum per ipsa. Sunt haec p. 291. vasa arteriae serosae, lymphaticae, etc. quibus respondent venae serosae et lymphaticae. Defendit immortalis Praeceptoris BOERHAAVE diuisionem vasorum in inferiores ordines, seu vasa semper minora,

nora, quam de vasis decrefcentibus doctrinam Ill.
p. 298. HALLER, ut ait Cl. Auctor, in *primis lineis Phyfi-*
log. admittere noluit. De his ultimis arteriis adfir-
mat, quod oscillent, i. e. contrahantur et dilaten-
tur, hinc fuo more pulſent. Vti vero vaſa ſuperio-
rum ordinum, et extra vaſa conſtituta, ſuſtinentur
per fabricam cellulofam, ſic minora in viſceribus per
ſpeciem gelatinae, cellulofae texturae ſimilem, ſuſti-
neri putat. Tandem ex obſervationibus quibusdam
Cll. SWAMMERDAM, LITRE, BRUNNERI et
MERY valde procliuis eſt ad admittenda in corpore
humana vaſa aerea, aerem grauem, elatiicum ve-
hentia.

p. 305. Liber ultimus et *quintus* dicatus eſt *reſpirationi*
et eis, quae immediate inde pendent. Poſt ea quam
ſtructuram laryngis, aſperae arteriae, pulmonis at-
que diaphragmatis, harumque partium funktiones
explicuit, et aeris nos ambientis perpendit propri-
etates, ſpatium, quod eſt inter pulmones, et mem-
branam inueſtientem coſtas et diaphragma, pronun-
tiat vacuum, ſiue ab omni aere graui atque elatiico
liberum, cum quoniam aer in pulmones ingreſſus
per horum membranam in cauum thoracis intrare
nequit, tum quia pulmones in cadaueribus, vio-
lenter extinctis, lateribus ſemper adplicatiſſimi ab
exercitatiſſimis viris fuerunt reperti. Adſentitur
igitur Ill. HALLERO, eiusque deſenſionem contra
Cll. HAMBERGERVM, SWAMMERDAM, MOR-
GAGNVN, HALE, DE LA MYRE, HOADLY
ſuſcipit, qui omnes aerem in cauitate thoracis repe-
riri affirmarunt. Cor aliquo modo ſequi diaphragma
in reſpiratione, Cl. Auctori videtur probabile. Ce-
terum diuidit reſpirationem in *naturalem* ſiue ordina-
riam, quae muſculis et diaphragmate perficitur, et
vitalem ſeu ſpontaneam. Oritur haec a repletionem,
ſeu impuſſu arteriarum pulmonalium, quem circula-
tio ſanguinis, per pulmones fluentis, excitat. Obſer-
uatur

natur scilicet motus quidam pulmonis, vel analogum
 quid respirationis: inde eam Noster appellauit vita. p. 316.
 lem, seu omnium minimam: licet doctissimi viri il-
 lam naturalem, vitalem vocare semper consueuerint.
 Auctor, qui eam primus proposuit, est Cl. HERIS-
 SANT, in quaestione medica, *an ab impulsu sangui-
 nis in arteriam pulmonalem respiratio spontanea?* In-
 spiratio ordinaria adiuuat faciliorem adfluxum, atque
 transitum sanguinis per vasa pulmonalia, praesertim
 minima, dum per aeris inspirati rarefactionem, vasa
 elongantur. Hac occasione explicat Cl. Auctor su-
 spirium, illudque profundam inspirationem adpellat,
 simulque rationem dat, cur anxii saepius suspirent.
 Causam alternae respirationis quaerit in continuato p. 330.
 circulo sanguinis, minime in alterna compressione,
 et liberatione, ut ait Noster, neruorum diaphragma-
 tis. Post experientias aliorum adductas, non im-
 probabile videtur Cl. Auctori, aeris particulas per
 venulas apertas inhalantes pulmonum intrare in san-
 guinem venosum pulmonalem, licet non ut aer ela-
 sticus agat, nec specie bullularum adpareat. Affert
 tunc ea, quae iis eueniunt animalibus, quae sub ant-
 liae campana moriuntur, et aquis submersos eodem
 modo perire addit. Summum calorem sanguinis in
 pulmonibus generari, rationibus euincit, sed et il-
 lum ibi, pro ratione excalfactionis, refrigerari, ex-
 perientiis probat, sub ea tamen conditione, quod
 sanguis, non vehatur in pulmones solius refrigerii
 causa, uti Cl. HAMBERGERVS vult. Primariam p. 341.
 enim respirationis causam in eo ponit, ut sanguis
 chyloso-venosus, ex subclauia adductus, in arterio-
 lis pulmonalibus compingatur, atque densetur, et
 globuli sanguinei ibi parentur, et elastici fiant: quem
 ad modum ab aere illo minus elastico, quem aethe-
 rem nunc adpellare mauult, per venulas inhalantes
 ingresso, et cum sanguinis particulis commixto, co-
 lorem illum coccineum, quem in sanguine venoso
 Tom. VI. Pars III. I i pulmo-

- pulmonali redeunte, prae arterioso, obseruari dicit,
P. 349. deriuat. Quae supersunt de *voce, loquela et cantu*,
porro de *tussi, sternutatione, oscitatione et pandicula-*
tione agunt, et agmen claudunt. De vocis forma-
tione Cll. SCHELHAMMERI, DODART, AMMAN-
NI et FERREIN exponit sententias, ultimique syste-
ma omnem attentionem mereri ulteriusque examen,
dicit. Ex quibusdam experientiis persuasum sibi ha-
bet, sine lingua homines articulate loqui posse. In
glandula thyroidea secerni oleum aquosum, in utili-
tatem glottidis et asperae arteriae, minus dubitat.
F. 395. Causam tussis quaerit in irritatis neruis laryngis,
asperae arteriae et bronchiorum, quamuis Ill. HAL-
LER, in literis ad eum datis, scripserit, se in nullo
animali viuo, irritando vel scalpello, vel veneno acri,
internam membranam asperae arteriae, vel bron-
chiorum, vel diaphragma, vel neruum recurren-
tem excitare potuisse tussim. Tandem asserit per
oscitationem promoueri transfluxum sanguinis per
pulmones, sicuti pandiculatione vasa omnia ante flexa
in rectitudinem disponi contendit. Et sic finit labo-
rem doctissimum, cuius continuationem auidi ex-
spectamus.

XII.

Memoires de mathematique et de physique
présentés à l'Academie royale des sciences;
pars divers savans et lus dans ses assemblées.
Tome second, à Paris: de l'imprimerie roya-
le. 1755. 4. alph. 3. 12½ pl. tab. aen. 26.

i. e.

Commentarii mathematico physici Academiae
regiae scientiarum, per varios eruditos obla-
ti et in eius conuentibus praelecti. Tom. II.

Sub initium laborum nostrorum * tomum primum,
horum Commentariorum laudauimus, nunc eo
maiori cum voluptate secundum recensemus, cum
varias res notatu dignissimas in eo inueniamus, et
in praefatione, quae succinctas recensione omni-
um contentorum secundum disciplinas ordinatas exhibet,
tertii quoque tomi editio promittatur.

1) *Tentamen de dendritis circa Aureliam inueniun-* p. I.
dis, Auctore Cl. SALERNE. In pago quodam au-
reliensis ditionis, cui est nomen *Cauereau*, in magna sa-
tis copia effodiuntur res fossiles variae indolis, mi-
raeque saepius figurae. Non solum enim ii lapides,
qui ALDROVANDO aliisque auctoribus *lusus* dicun-
tur *naturae*, ibidem copiose occurrunt, quorum
praecipue duo exempla Noster allegat, unum tenelli
infantis, alterum mumiae sic dictae formam ex asse
aequabat; sed et nitida nemorum, arbusculorum,
fruticumque pictura superbientes glebae. Adfert
Cl. Auctor varios scriptores, qui horum lapidum
mentionem iniecere, ALDROVANDVM, BOCCO-
NE, KIRCHERVm, AGRICOLAM. LINNAEO hae
glebae dicuntur *graptolithi*, *nemoraq*, *arbores*, *plantas*
referentes, Cl. PLVCHE eas *dendrophoros* appellitat.

Ii 2 -

Maxima

* vid. Comment. nostr. Vol. I. P. I. p. I.

Maxima tamen laude censentur digna et dissertatio Cl. SCHEVCHZERI de dendritis, quae excusa est in Ephemeridibus Nat. Cur. et tractatio Cl. SAVVAGES in Comment. Acad. reg. Scient. Paris. anni 1745, ubi omnia, quae ad historicam aequae ac physicam horum lapidum cognitionem spectant, nitide ac solide demonstrata reperiuntur. De ipsa cauerna multa exponit situm eius declarantia, simulque recenset modum ibi effodiendi terram istam cretaceam, quae ad varios usus oeconomicos ad externos deportatur sub nomine *albi hispanici* (le blanc d'Espagne), cuius grossiores massae *grand blanc* siue *blanc carré*, subtiliores vero ac a sordibus purgatae *petit blanc* siue *blanc rond* appellantur. Ipsarum vero dendritarum, quoad formam exterioram amplam addit descriptionem, et duobus coloribus quamvis earum pictam dicit. Plantarum imagines quanquam interdum rite exprimant, neutiquam tamen pro petrificatis sunt habendae, sed pro ludibundae tantum naturae effectibus. Ratione materiae sunt opacae, durae, tactu laeves ac subtiles, coloris cinerei, innumeris fissuris ac commissuris conspicuae. Picturae duplex, ut iam dictum, color, ex nigricante flauus fundamenti loco est, cui alter, quem *tingituram arborificam* Auctor vocat, superinductus vel prorsus niger vel fuscus nemorum icones efficit. Accedunt figurae ad muscorum, rutae murariae, absinthii pontici, sabinae, tamarisci, aliorum formam. Variis experimentis examinavit hasce picturas, nec tamen metallici quidpiam in iis inuenit; aqua, salua, liquore saponato, oleo tartari per deliquium, spiritu vini, humectatae et maceratae non mutabantur, acidis vero inquinatae vel per quoddam tempus ipsis impositae prorsus euanescebant. Nec tamen ex allegatis concludere aliquid audet Auctor, sed monet se tantum, quae ipse vidit, quae rite obseruauit, candide allegasse.

2) *Disquisitio anatomica articulationum ossium fa-* p. 13.

ciei. Commentarius primus, Auctore Cl. DE BORDEV. In irregulari visa ossium faciei fabrica, concinnam tamen et maxime necessariam partium dispositionem deprehendi, ex nexu et ordine horum ossium declarat Noster. Ossa maxillaria praecipua sunt, quae ad cavitates narium, et palati formandas pertinent, sed prae reliquis dentes insertos habent, et motui maxillae inferioris resistunt. Ad firmam hanc sedem praestandam non tantum continuatio nasalis recta versus os frontis extenditur, et in illud dentato margine inseritur, sed processus hi nasales a parte superiore propius ad se inuicem accedunt et situm confirmant. Os malae a latere appositum ampla quidem, sed inaequali et obliqua basi ossis maxillaris superficiei insistit, et quidem in opposita alveolorum, dentes suscipientium, parte; cum vero idem os malae partim sursum versus os coronale, partim extrorsum versus zygomaticum processum ossis temporis figatur, fixa sedes ossis malae, os maxillare quoque sustinentis cognoscitur. Margo alveolaris huius ossis motui maxillae inferioris, ex allegatis causis satis resistens, magis adhuc a parte posteriori per ossa palati firmatur, quae ad incisuras processuum pterygoideorum ossis sphenoidi inseruntur, ibique, licet reliquae productiones tenues sint, firmantur.

Maxilla autem inferior non tantum recta sursum, p. 17. sed etiam oblique movetur; huic impetui extrorsum facto portio orbitaria ossis malae, quae a simili parte ossis sphenoidi sustinetur, resistit. Huc quoque pertinent aliae eminentiae et inde ortae combinationes, quae a Cl. Auctore studiose indicantur, qua occasione simul ostenditur, quo modo fissurae intercurrentes et excauationes variae, quae firmitati non obsunt, ad transitum vasorum et nervorum reliquarumque partium mollium dispositionem necessariae inveniuntur.

p. 20. Vomer tenuis lamina vel partem ossis sphenoidei antrorsum et deorsum descendentem, vel distinctum os sistit. Hic in mediam et superiorem palati crenulam inseritur eamque sustinet, licet vis versus palatum premens exigua sit. Os unguis spongiosum inferius, et ethmoidei partes huc spectantes maxime tenues sunt laminae, cellularibus tamen productionibus parum sustentur, et praeter ea vis illis illata exigua est vel nulla. Ossa nasi densiora firmiter ossi frontis infixa, a latere processibus nasalibus ossis maxillaris iunguntur. Qua in re addere possumus processum unciformem ossis frontis, sub coniunctionem ossium nasi emissum, in multis craniis visum, et a Cl. Auctore non observatum.

p. 21. Margo ossis maxillaris, in quem alveoli insculpti sunt, spongiosus quidem, sed satis amplus est, et radices dentium immissi in primis in molaribus duplices et triplices firmitatem augent. Maxilla superior autem ideo, ex pluribus ossibus composita est, quo, si motus violentiores occurrant, eo melius cedere possit; membranae connectentes tamen has partes satis coniungunt, in primis si ex sententia Cl. Auctoris omnem articulationem per harmoniam ut flectam, et ubique denticulos plus minus conspicuos assumimus: In fine tractationis varia de ossis sphenoidei nexu et situ ad firmitatem ossium capitis connexorum praestandam adduntur, et ab hisce meditationibus Noster ad problema proponendum deducitur: Quodnam os ex omnibus capitis ossibus connexas has partes praecipue sustineat, si eo tempore, quo magnum pondus capiti impositum est, simul corpus quoddam firmiter inter dentes comprimitur?

p. 26. 3) *Observationes circa genesis colorum, per frictionem superficierum planarum et transparentium.* Auctore Cl. MAZEAS, qui ex his euincere annititur, colores non dependere a diuersa crassitie laminae aëreae inter parietes vitri contentae, id, quod NEWTON

NVS asseruit, sed a subtiliori quadam materia ibi inclusa, quae frictione ex poris expellitur.

4) *Commentarius de noua parte pluribus erucarum* p. 44. *speciebus propria.* Auctore Cl. BONNET.* Pars descripta est papilla sine eminentia carnea, sub primo annulo inter labium inferius et primum par pedum posita, illa vero reducta vix conspicitur, sed pressione elicienda est. Plures quidem erucas examinavit Cl. Auctor, et eas, in quibus partem descriptam inuenit, in recensione omnium asterisco notauit indeque conclusiones sequentes eduxit.

Ex sexaginta duabus speciebus erucarum triginta p. 50. et una partem illam obtinent, hae vero nec ad villosas, nec ad illas, quae insignis magnitudinis sunt, pertinent. Pars autem illa eminens in tribus tantum speciebus v. c. in eruca brassicae papillam ferme hemisphaericam referebat. In reliquis eminentia illa, ex tribus partibus composita apparet, quae in se inuicem redeunt, ut cornua limacum. Cum vero magnitudo, figura, numerus et situs in variis speciebus insigniter variet, obseruationes suas ulterius proponit.

De usu nihil certi asseruit; partem, ex qua filap. 51. ducunt, esse vix posse declarat, eandem quoque sine noxa rescindi posse monet, obseruationes tamen suas eo usque deducere non potuit, ut pateret, an in papillione formato aliquam mutationem praestet.

5) *Examen aquarum Selteranarum, sectio prior*, p. 53. Auctore Cl. VENEL. A Cl. HOFFMANNO et Cl. SLARE hae aquae iam disquisitae et de earum principiis

I i 4

* Haec obseruatio iam anno trigesimo huius seculi, cum Cl. DE REAUMVR communicata fuit. vid. IACOBI CHRISTIANI SCHAEFFER *neu entdeckte Theile an Raupen und Zweysfaltern.* Regenspurg, 1754. 4. pag. 3. Confer. Comment. nostr. Vol. IV. Part. IV. p. 716.

- cipiis disputatum fuit, cum tamen uterque spiritum quendam et alcalini quidpiam ipsis inesse statueret, quod neutiquam Cl. VENEL in attento suo examine deprehendit, sua experimenta publici iuris facere e re esse duxit. In ipso fonte, cuius situm aliasque proprietates describit, aquas ex arenaria martiali terra scaturientes disquisiuit, ubi limpida aqua, in superficie multis bullulis tecta, deprehenditur, quae tamen ad fundum canalium leue luteolum sedimentum deponit. Quae dictae bullulae suspicionem latitantis spiritus omnino mouent, quanquam, ut postea demonstrat Cl. Auctor, unica earum causa in aere commixto posita sit. Adducit multa argumenta hoc suum assertum rite comprobantia, quorum
- p. 56. summam hic breuibus allegare opus erit. Prima ratio ita exponitur: *Aquae selteranae multo plus continent aeris, quam aqua communis, et maxima pars huius aeris, in aqua minerali contenti, ex causis, in aerem aquae simplicis non operantibus, euoluta deprehenditur.* Appellat hunc aerem *superabundantem*, hocce vero imbutam aquam, *aeream* nominat. Multa adfert experimenta hanc rationem illustrantia, simulque ostendit, hunc aerem superabundantem ab aere atmosphaerico neutiquam esse diuersum. Describit copiose satis apparatus, quo usus est, ad rite determinandam copiam aeris huius ex aquis selteranis tam agitando, quam ebulliendo, immo et antliae ope separati: simulque varia in HALESII methodo emendanda monet. Altera ratio sic se habet: *Aquae selteranae aere superabundante priuatae nullum amplius ostendunt phaenomenon, quod spirituosum quid in ipsis declaret.* Tertia ratio ponitur in eo: *Aquae selteranae nil acidi sulphurei volatilis continent.* Sunt nempe prorsus inodorae; nec aer, agitatione separatus, bulbo oculi applicatus, illum laedit; nec lintamina alcali fixo imbuta et aqua selterana madefacta in lixiuio suo acido vitriolico examinato, vestigium
- p. 68.

gium o
huc ali
cide ap
libus sp
bus po
HOFFM
tionibus
menoru
Addit d
quem v
Monet
re super
batae sa
quam a
esse sta
ait, in
superior
has aqu
excludit
ut et d
in pos
mittit.
6)
Auctor
Auctor
aquarum
uertit,
igitur
hunc
litesci
adhib
miner
nulla
quam
non
prael
mena

gium ostendebant sulphurei acidi. Addit multa adhuc alia experimenta, ex quibus veritas asserti dilucide apparet, negatque putatitium in aquis mineralibus spiritum ex acidi sulphuris volatilis proprietatibus posse dependere. Hunc in finem omnia Cl. HOFFMANNI argumenta adducit, et solidissimis rationibus ita refutat, ut solum aerem horum phaenomenorum causam unicam esse quilibet perspiciat. Addit demum pauca quaedam de sapore aquarum, quem vehementem, acrem et penetrabilem dicit. Monet vero hunc sorem, maximam partem ab aere superabundante produci, cum aquae hoc aere orbatae sapor fere nullus deprehendatur. Nec etiam, quam auctores tribuunt, inebriandi vim his aquis inesse statuit ac probat; nec veritati consentaneum ait, in lagena contentam aquam plus continere in superiori parte spiritus, quam in inferiori. Et ipsa has aquas arte imitandi methodus omnem spiritum excludere videtur Nostro, de qua tamen encheiresi, ut et de aeris, in aquis aereis latitantis, vera indole in posteriori sectione plura se prolaturum promittit.

6) *Examinis aquarum selteranarum sectio posterior.* p. 80. Auctore Cl. VENEL. Cum in antecedentibus Cl. Auctor sollicite disquisivisset volatilem siue mobilem aquarum partem, ad eas nunc examinandas se convertit, quae fixae in his continentur aquis. Alkali igitur, quod ad Cl. HOFFMANNI aliorumque, qui hunc sequuti sunt, auctorum mentem in selteranis delitescit, primum detegere conatus est. Liquores adhibuit, quos solent chimici ad examinandas aquas minerales adhibere, qui tamen cum aquis his mixti nullam alcalini fixi praesentiam declararunt. Quamquam enim vario modo his liquoribus mutarentur, non tamen, ut voluit HOFFMANNVS, ad alcali praesens coniicere ideo licet, cum haec ipsa phaenomena partim et a neutris salibus, partim a residuo

rursus soluto dependere satis superque demonstret. Quin ipsa cum acidis efferuescentia hoc assumtum alcali neutiquam, ut monet, probat, cum haec ab aere superabundante nunc liberato siue euoluto producat. Cum igitur vere persuasus esset alcali fixum non esse partem constitutivam, in veram nunc salis latitantis naturam inquisiuit; multisque experimentis sal marinum declarat, et contendit aquas selteranas non nisi dilutiorem salis marini in aqua simplici aerea facta solutionem existere. His expositis, veram aeris in aquis selteranis, quem superabundantem dicit, indolem declarare studet, multisque argumentis euincit, eum ab illo atmosphaerico neutiquam diuersum, vere tamen et intime aquis mixtum riteque unitum esse, et quae ex physica his contrariari videntur, refutat. Recenset tunc ipsam methodum, qua ope acidi salis aquam communem certa alcalini fixi portione impraegnata ita mutauit, ut ex asse aquis selteranis similis fieret; Cl. vero HOFFMANNVM falso asseruisse monet, ex miscela acidi vitriolici cum alcali aquas generari minerales. Adfert tunc ea, quae eneruant argumenta quaeuis, ab auctoribus pro alcalina aquarum indole adducta, eaque phaenomena a longe aliis causis prouenire solide commonstrat. Tandem et pauca addit de vi aquarum medica, quam huc usque ob latentem veram naturam nondum rite detectam esse posse affirmat. Ex sua vero hypothese, vel ad sal marinum solum respiciendum et vires alterandi ipsis tribuendae erunt, vel ob aereum principium in ventriculo potissimum et intestinorum canali multa praestabunt comoda.

P. 113. 7) Cl. ESTEVE de optimo systemate musicae harmonicae, eiusque moderamine tentamina.

P. 137. 8) Cl. LE GENTIL describit fidus aliquod nebulosum, quod nuperrime detexit ad iatus sideris, sub zoe Andromedae positi.

9) Com

9) *Commentarius de animali aquatico singularis for* p. 145.
mae. Auctore Cl. BIGOT. Quanquam hoc animal
 profus diuersum ab omnibus animalium tubiformi-
 um speciebus dicat, non adfert tamen notas, nec
 genericas, nec specificas, ad veram ideam forman-
 dam aptas. Corporis figura elliptica est, venter
 planus, cutis mollis, color fuscus. Cauda ipsi est
 caua, elongata, qua adhaeret lapillo cuidam, de
 quo coniicit Noster, quod sit remigis ad instar ani-
 mali, ut mouere sese et in motu aequilibrium serua-
 re possit. Dissectum animal multum mucilaginis
 limpidissimae diffudit, nec tamen quidpiam de visce-
 ribus rite detegere potuit, cutim vero et in interna
 et in exteriori superficie ex nerueis fibris contextam
 describit; de generatione nihil proferre valet.

10) *Descriptio cauernae de la Balme dictae in del* p. 149.
phinatu sitae. Auctore Cl. MORAND. Iam ante ali-
 quot annos huius antri historiam dedit Cl. *Dermon-*
tier, quae tamen vix sufficere videtur Nostro huic
 naturae miraculo rite delineando. Hinc iussu regio
 plenior nobis cum communicat variasque, qui-
 bus constat, cameras, quarum parietes stalactiticis
 concretionibus variae figurae obducti obseruantur,
 describit, ita, ut haec dicta cauerna exacte conuenire
 videatur, uti ipse monet, cum antro Bauman-
 niano.

11) Cl. SALERNE agit *de morbis ex esu fecalis* p. 155.
cornuti. Quum natura et effectus noxii fecalis hu-
 ius iam in variis Academiae commentariis * et aliis
 scriptis declarati sint, Cl. Auctor nunc suas tantum,
 quae fecit in hominibus et animalibus brutis, cum
 in finem obseruationes et experimenta, ut et effectus
 illos nociuos confirmaret, et remedia iisdem auer-
 tendis

* Histoire de l'Acad. Roy. des Scienc. à Paris, l'an.
 1710. et l'an. 1748. Paris 1752. 4. Memoir. 30. pag.
 500. ac Comment. nostr. Vol. II. P. IV. p. 619. seq.

tendis accommodata detegeret, ingenue et fufe satis recenſet. Primo loco occurrunt tentamina, quae cum porcello mafculo inſtituit. Dedit nimirum huic ſecale, cuius tertia pars cornuta fuit, coctum cum furfure tritici: recuſauit primum illud adſumere, ſed aliquot dies poſt ſponte deuorauit, inde bene paſtus viſus; a dato autem ſecali ſolo, ſine furfure admixto, creſcere ceſſauit porcellus, aſt venter

p. 156. intumuit duriorque euafit. Poſt quatuordecim dies rubent crura inflammata, et humor virideſcens ac foetidus ex iis exſudat; nigreſcunt venter imus et dorſum; aures caudaque pendent flaccidae; urina citrina bene fluit; foeces putridae. Deficiente ſecali aduſto, furfur purum datum fuit, inde bene ſe habuit porcellus, venter detumuit, mollior factus, appetitus bonus, ſed incedere vix potuit, vacillans pedibus, tandem periit. Diſſecti deinde nullus foetor et viſcera ſana, praeter portionem inteſtini ieiuni ileique ac meſenterii inflammata; alimenta in ventriculo digeſta; ſub iugulo et in cruribus tumores aperti, nigri, humorem rubellum ſtillantes; circa cor, omentum et renes nulla pinguedo; in cruribus nulla gangraena. Ex his colligit Noſter effectus iam enarratos omnino a ſecali cornuto productos fuiſſe, quod tanquam venenum lentum gangraenam plus minus cito cieat, prout recens vel vetuſtius fuerit, quum hoc mitius fiat.

p. 157. Vt verò analogia effectum eius in hominibus pateat, Cl. Auſtor ea commemorat, quae obſeruauit in incolis Soloniae ex eſu ſecalis illius male affectis. Neque mirari debere quempiam monet idem, quod ſolonienses in ſuam perniciem veſcantur pane, ex ſecalis cornuti farina parato, qui ſit coloris ex violaceo nigri, et quem aues et canes recuſant comedere, quum ſoloniae ager paluſoſus non ferat, quantum iis ad vitam ſuſtentandam opus ſit, atque adeo anno-nae caritas ipſos cogat prauo iſto uti cibo: acceſſiſſe

inſuper

inſuper
copioſi
maior
dio aug
ſe app
aetatis
anno,
tranſier
manus
dit eni
femur
trem
crus un
ciderun
que vi
vita ta
putatio
ctis, i
vel qu
etiam
runt c
intra a
Sin
obſeru
ex hoc
in no
Vente
pes ſu
Theri
magna
et ten
miſſi
cum
theria
per ſe
manu
plius

insuper superiore anno addit pluuiosam tempestatem, copiosioris istius secalis prouentus causam; et hinc maiorem gangraena affectorum numerum iam medio augusto mense in nosodochium Aurelianense fuisse apportatum. Erant aegri isti cuiusuis sexus ac aetatis, plures tamen mares, quam feminae. Hoc anno, quo haec scripsit Noster, gangraena non transierat super genua, affecitque citius pedes, quam manus; anno vero superiore altius proserpserat; vidit enim puerum decem annorum, cui utrumque femur ex articulo excidit sine haemorrhagia, et fratrem eius quatuordecim annorum, cui femur et crus unius lateris, atque solum crus alterius lateris exciderunt, viginti autem quatuor horas post utrumque vita defunctum. Si qui sanantur ita mutilati, vita tamen plerumque haud longa est: quibus amputatio facta fuit, citius perierunt reliquis sibi relatis, ita, ut ex centum et viginti amputatis quatuor vel quinque post sex demum menses euaserint; sunt etiam adhuc in nosodochio, quibus sponte exciderunt crura, qui bene edunt, et quotidie deligantur intra aliquot menses sanitatem recuperaturi.

Singularis notari meretur casus, quem Noster obseruauit in aegro, qui iam ante octodecim annos ex hoc morbo sinistrum pollicem perdiderat, rediens in nosodochium mense decembre superioris anni. Venter eius fuit distensus et durus, manus dextra et pes stupore affecti et dolore punctorio, sine rubore. Theriacae granum unum in vino datum est, et vena magna tumensque incisa parum fudit sanguinis crassi et tenacis: In aquam calidam sequentibus diebus immissi pedes et manus, et post balneum embrocha cum aqua vitae camphorata applicata est, dataque theriaca: post octiduum styracem Noster adhibuit per septimanam, et aeger praeter leuem stuporem manus, cuius digiti adhuc erant tumidi, nihil amplius mali sensit; hinc domum suam rediit aeger, sed aliquot

aliquot menses post in nosodochium reuersus est, manu eius inflammata et tumente ad cubitum usque. Ab applicatis cataplasmate emolliente et emplastro de styrace, digiti e phalangis separare se coeperunt, et eleuato emplastro serum foetidum, guttis aliquot cruoris nigri remixtum effluxit; aeger dies noctesque de intensissimis valde conqueritur doloribus; reliqui aegri inter deligandum modo id faciunt.

Vt caro fungosa et sanies magis coerceatur, alumen, vitriolum album et mercurius praecipitatus ruber in usum vocatur; plerumque tamen gangraena ista longa succedente inflammatione terminatur, vel membrum sponte decedit oblique vel frustatim facta separatione. Exfoliationem hanc promouet oleum

p. 160. guaiaci, melius natura, quamuis lente. Amputatio serius instituitur, quum carnes iam nigrae ossaque denudata sint, nullo hinc opus est torculari, nulloque ad vasa urenda cauterio. Frequentius extremitates inferiores gangraena afficere solet, quam superiores, quoniam solonienses semper in aquis et paludibus stare oportet ex vitio soli paludosi; manus vero quamuis illaccae sanaeque apparent, sentiunt tamen plerumque in iis stuporem aegri. Ceterum omnes fere aegri sunt stupidiores, ut mali sui descriptionem dare vix possint, et stupor crescit crescente morbo: cutis, in primis faciei, pallet liuescens; accedit macies corporis, sed venter durus tumet; urina et foeces rite secedunt, breui vero ante mortem colica vexat aegros et diarrhoea; pili non defluunt; neque ungues mutantur; pulsus paruus, ut digito vix percipi queat; vasa inflata et sanguis tenax, cultro scindi vix se patiens. Malum denique contagiosum non est; chirurgus quidam, deligando aegros, solus eodem correptus fuit; plerique hinc, aegrorum curam habentes, vino se lauare solent.

Vt adeo ex his abunde pateat analogia effectuum, qui in aegris et porcello isto a Nostro obseruati fuerunt.

fuerun
dit virg
merens
Romor
bitat,
tanti m
solonie
confirm
bet, e
nae se
oliuaru
bro,
postqu
recenti
tem a
calcina
tribus
balsam
ruptos
rat, n
tatque
seruat
dantur
perder
buisse
ab ini
graena
aegri
malo
dem
a dato
pedes
I
malu
repti
M. D

fuerunt. Ex epistola, quam ad Cl. SALERNE de-p. 161. dit virgo nobilis et de salute pauperum tuenda bene merens, in arce de la Borde Vernoux prope urbem Romorantin in Aurelia, Galliae prouincia, quae habitat, non nulla adhuc addere lubet, ad curationem tanti mali spectantia. Describit ipsa dirum istum soloniensium morbum et Cl. Auctoris obseruationes confirmat; post medendi rationem, quam ipsa adhibet, exponit. Laudat nimirum usum repetitae venae sectionis et balsami rubri, quod parat ex oleo oliuarum, vino, terebinthina, cera, et santalo rubro, et quod fricando membris affectis applicat, postquam haec linteo inuoluta, spiritu vini et butyro recenti imbuerat, donec calor rediret. Imminentem adhuc gangraenam coercet aqua, ex aluminis calcinati unciiis quatuor, vitrioli albi et salis unciiis tribus facta; eschara sponte decidit, et deligatio cum balsamo laudato rubro adhibetur. Digtos iam corruptos aquae huius ope detegit et ex articulo separat, non expectans, donec ipsi sponte decident, putatque citius inde curari aegros; neque opus esse obseruat refecare carnes demortuas, ex metu, ne laedantur nerui vel tendines. Plures autem sua culpa perdere membra iudicat, et se nullum laetatur habuisse, qui ea perdiderit, si modo ad ipsam statim ab initio mali properauerit, vel frigore, vel gangraena affectus; optat ceterum valde, ut plures aegri ad eam non venirent, quum digitos pedesque malo isto correptos seruare non possit. Fecit tandem etiam experimenta cum animalibus, et anates a dato secali cornuto periisse, porcellum vero aures pedesque omnes perdidisse obseruauit.

12) *Commentarius primus de organo auditus ani-p. 164. malium reptilium, nec non nullorum piscium, qui cum reptilibus conueniunt. Auctore Cl. GEOFFROY, M. D.*

Eo lubentius huius commentarii mentionem facimus, quo magis cum Cl. Auctore convenimus, Anatomes comparatae in declarandis absconditis corporis humani partibus aliquam utilitatem esse. Reptilium autem nomine complectitur ille ea, quae alias amphibia dicuntur, animalia, nempe, ranas, bufores, testudines, crocodilos, lacertas, chamaeleones, salamandras, varias serpentum species, viperas, angues, caecilias aliasque, hisque subiungit pisces, a Cl. ARTEDO et LINNAEO *chondropterygios* appellatos, Reptilium, quod ad auditus organon pertinet, duas constituit Noster classes, aliam eorum, quae aliquam externae auris notam habent, aut prorsus patulam, aut teneriori cute tectam, aliam deinde eorum, quae hac destituuntur nota. Ad priorem referri debent

p. 167. *lacertae*, quae in postica lateris capitis parte magnum et ovale foramen habent, tenui membranula velatum, tympani dicenda, duplicata, medio ossiculum comprehendente. Exterior lamina cutis attenuatae continuationem, interior membranae, cavitatem inuestientis, sistit. Medium ossiculum mallei vices habet, cum quo aliud connectitur planiore capitulo terminatum, atque fenestrae ovali insertum. Cavitas autem tympani partim ex semicirculo osseo, partim ex ligamentis formatur; labyrinthus denique, in quem angustissimum orificium fenestrae ovalis patet, tres canales tantum monstrat, trianguli aequilateris formam exprimentes, tribus orificiis apertos. Harum partium indolem accuratae delineationes additae declarant.

p. 171. Ad ea porro reptilia, quibus organum auditus membrana obducta tegitur, referuntur rana et bufo, *Ranae* membrana tympani nimirum supra se habet cutem tenuiorem, ipsa cartilaginea est, ex fibris a centro ad peripheriam decurrentibus constans, centro tenuiore, ut videatur, si separatur, circulus tantum cartilagineus esse, ossicula auditus pariter duo sunt,

sunt,
quipp
ampli
tura a
gens,
MER
non h
nui co
iis ter
pressi
aliqua
ginea

In
nota
serpen
sam d
lares
demu
tener
ossicu
tur,
nerun
hae p
tur e
vere
nihilc
funda
tofis
consp
nus p
in ser
dum,
in qu
men
VAL
plane

To

sunt, secundum autem parte planiori destituitur, quippe quae triangularis magis est, et foramini ouali ampliori insistit. Singulare id obseruatur, ut apertura ad fauces adsit, tubae EVSTACHII vice fungens, cuius mentionem iniecit aliquando SWAMMERDAMIUS. Parum differunt *bufones*, sed tubam p. 176. non habent, auditum autem inde in his non immitti coniiicit Cl. Auctor, quod tympani membrana in iis tenuis est et subtilior, ac in ranis, aerisque impressiones felicius suscipiens. Officulorum forma aliquantum discrepat, plana alterius particula cartilaginea et transparens est.

Inter ea reptilia, quibus nulla exterioris auris nota est, considerantur deinde caecilia, vipera et serpentes. *Caecilia* cutem ubique eodem modo crassam duramque possidet, ut hac sublata fibrae musculares et pinguedo tantum conspiciantur, nec nisi iis demum remotis tympani membrana occurrat. Haec tenera vix lineam diametro aequat et armato oculo officula auditus duo, ut in praecedentibus, deteguntur, sed nulla arte canales interni in conspectum venerunt, forte ob exiguitatem. Magis adhuc dictae hae partes absconduntur in vipera, superimponuntur enim muscoli maxillarum, verum et his ablatis vere deficit tympani membrana et cauitas, adsunt nihilo minus duo officula, cum alio, quod maxillis fundamentum praebet, connexa variisque ligamentosis fibris adhaerentia, nec canales semicirculares conspiciuntur, ut in hoc animali organon auditus minus perfectum appareat. Eadem et simillima fabrica in *serpente* est, vestibulum tantum non adeo profundum, in maioribus asiaticorum serpentum capitibus, in quibus facilius debebat esse peruestigatio, nulla tamen noua facta est obseruatio, ut potius foramen VALLISNIERI, aut tubae Eustachianae principium plane deesse confirmaretur.

p. 185. Praeter id porro, quod auris externae notam non habeant, ossiculis etiam destituuntur, canales tamen semicirculares obtinent *Salamandra aquatica* et *Raia*. *Salamandrae* organon auditus difficulter detegitur, siquidem eius orificium sub musculis et maxilla inferiori lateat, ossa quadam lamella tectum, mox in labyrinthum patens amplum et spatiosum, ex quo foramina abeunt varia, quatuor ex his in duos semicirculares canales aperiuntur. Similis fere structura est in *Raia*, orificium organi prope condylos primae vertebrae est, ligamentis obtectum, simplex in principio, deinde in duos canales abiens, altero in vestibulum, altero vero in cranium pergente, in vestibulo massa alba occurrit, glandulosa WILLVGBEIO dicta, mollis, sed exsiccatione densior reddenda, quam ossiculi vice fungi suspicatur Cl. Auctor. In reliqua cavitate sub albae et mollis materiae specie expanditur nervus acusticus, per triangulare quoddam, inferius constitutum foramen introiens vestibulum, ex quo non sine ratione coniicitur, nervus acusticos, mollem et durum in hoc animali distinctos forte existere. Varia tandem intus foramina conspiciuntur, in canales semicirculares aperta, alia, quorum usus nondum constat.

Est itaque aliqua in reptilibus conformis auditus organi structura, defectus auris externae, reliquae partes adsunt vel deficiunt, hinc auditus ipse differre debet, in aquis degentia reptilia parum audiunt, sed aquae motus, leviores etiam, facillime percipiunt. Promittit Noster, in aliis reptilibus se eodem modo esse disquisitionem instituturum, ut veram sedem auditus in animalibus et hominibus tandem possit constituere. Illas certe observationes expectamus, quod ex horum iam descriptione et additis singulis iconibus eiusdem assiduitas abunde cognoscitur.

13) *Descriptio anatomica trium lustrarum, femini* p. 197.
ni generis. Auctore Cl. SVE.* Huius animalis
 anatome, a Cl. PERRALTO olim tradita**, cum per-
 fecta satis non fuerit, in variis exemplis repetita
 sistitur a Cl. Auctore. Suam autem commentationem
 in quatuor partes diremit, *prima* externam superfi-
 ciem, *secunda* viscera infimi ventris, *tertia* illa pecto-
 ris, *quarta* musculos tradit. Capite instruuntur lu-
 trae planiore et acuto, dentes caninis similes sunt,
 oculi parui, aures exiguae, collum rotundum, pe-
 ctus angustum postice largius, abdomen planum,
 extremitates breues, superius crassae, inferius tenuio-
 res, digiti membranis cohaerent, cauda longa, py-
 ramidalis. In abdomine haerent mammae quatuor.
 Epiploon cum ventriculo tantum iungitur, in singu-
 la lamina autem vascula texturam faciunt. Ventri-
 culus cum humano conuenit, multis tamen sphaeri-
 cis et transparentibus globulis dispersis exornatur, vil-
 losa eius tunica ad extremitates ample rugosa. In-
 testina quinque insunt, cum mesenterio nexa, colon
 non amplitudine, sed circumuolutionum defectu
 noscitur, et recta transit in sinistro latere in intesti-
 num rectum. Mesenterium copiosas glandulas conti-
 net. Hepar septem vel pluribus lobis constat, liga-
 mentis inter se connexis, vesicula fellea magna est,
 cum ductu hepatico communicans, lien tenuis, pan-
 creas longum, capsula atrabiliaria fragae magnitudi-
 ne. Renes ex pluribus lobis, duodecim vel trede-
 cim componuntur, anterioribus nempe et posteriori-
 bus, membrana cohaerentibus, singulus lobus suam
 habet arteriam venamque. Vesica urinaria extra pel-
 uim peritonaei sacco inclusa. In pectore diaphragma
 Kk 2 duo

* Lecta. d. 6. Mart. 1751.

** vid. Memoires de l'Acad. Roy. d. Sc. contenant les
 ouvrages adoptés. Tom. I. edit. Amstd. 1736. 4to
 pag. 149.

duo tantum foramina pro vena caua et oesophago habet. Costarum in latere dextro quatuordecim sunt, quindecim in latere sinistro. Cor a primis aequae costis, ac a diaphragmate, tres digitos distat, figura humano simile. Interim non foramen ouale tantum adest, exiguum valde et obliquum, sed ad finem venae cauae superioris etiam, et ad marginem auriculae dextrae, prope inferioris venae cauae finem alia aperiebantur, ex quibus aer in sinistram auriculam poterat adigi, non contra ex hac in illa orificia. Describit deinde aortae decursum Noster, de qua tantum notamus iliacas, externas ac internas sic dictas, arterias distinctis ex locis prouenire, et epigastricarum utrinque duas esse, ipsamque aortam ad finem caudae suo trunco continuari. Sunt etiam singulares huic animali concessi quidam muscoli. Sub cute dorsi, panniculi carnosus ad instar, duo strata decumbunt, quae *dorsales magnos externos* vocat musculos Cl. Auctor. Adhaerent quatuor verarum costarum ultimarum et duarum spuriarum primarum cartilaginibus, pluribus tendinosis appendicibus, carnosius euadunt, per dorsum incedunt, aponeuroses eorum ad trochanteres descendunt, ab his ad patellam et malleolum externum continuantur, omnesque musculos contegunt: altera eorum pars etiam sursum ad scapulas ascendit, et in tendinem extenuata humerum atque extremitatem anteriorem comprehendit, sub his demum longissimi dorsi delitescunt. Describuntur porro hic alii plures singulares et supernumerarii muscoli, quos euoluere licet, ex quibus duo maxillam deprimunt, omnes viuendi et incedendi rationi, huic animali competenti, accommodantur. Additae sunt diuersarum partium descriptarum nitidae figurae.

p. 211. 14) *Commentarius de sale calcis viuae*, auctore Cl. NADAVLT. Consentient chemicorum fere omnes, inesse calci materiam quandam salinam, sed de eius vera

vera in
alii alle
mixta
Auctor
traxerunt
partibus
experimen
miae *
dam eod
optime
ex iis q
et prop
quae ip
ta, at
in lapi
viua a
proprie
vero a
rat.
pothe
Acade
refuta
re et i
ad qua
I
agend
sam p
ment
Auct
electr
posse
alent
catur
I
Auct
*

vera indole ac natura diuerſas fouent ſententias, cum alii alkali, alii alkali et acidum ſimul intime terrae mixta in calce ſtatuerint. Sed horum adfertum Cl. Auſtor ex eo in dubium vocat, quod id, quod extraxerunt chemici, non a calce, ſed ab adiunctis eius partibus prouenire ipſi videatur. Quae vero attulit experimenta Cl. DV FAY in Commentariis Academiae *, cum ſine ullo intermedio corpore ſal quoddam educum exhibuerint, ſalis in calce praefentiam optime demonſtrare affirmat Noſter; neque tamen ex iis quicquam ad cognoscendam ſalis huius indolem et proprietates commodi enaſci iudicat. Hinc ſua, quae ipſe inſtituit copioſe, idem recenset experimenta, atque ex iisdem euidentius patet, deprehendi et in lapidibus calcareis ante uſtionem, et in ipſa calce uiua aequae, ac extinſta, ſal aliquod, quoad omnes proprietates ſuas, nitro factitio perquam ſimile, quod uero a nitro natiuo ſeu communi haudquaquam differat. Fuerunt quidem multa contra nouam hanc hypotheſin monita a Commiſſariis, ut vocat Noſter, Academiae regiae ſcientiarum, quae tamen ſolide refutat Cl. Auſtor, ſuam opinionem ulterius illuſtrare et idoneis argumentis roborare anniſus, in additis ad quamuis obiectionem reſponſionibus.

15) *Commentarius de flammae in corpora electrica p. 246. agendi modo.* Auſtore Cl. DV TOVR. Controuerſam phyſicorum hac de re doctrinam, variis et argumentis et experimentis ita componere annititur Cl. Auſtor, ut probet, flammam aliquando corporis electricitati detrahere aliquid, non nunquam addere poſſe, pro ratione ſcilicet ſitus corporis, flammam alentis, verſus alterum, cui electrica vis communicatur.

16) *Obſeruatio de nouo contra febrim remedio. p. 254.* Auſtore Cl. BERRYAT. Quum cortex peruuianus

K k 3

iam

* conf. Memoires de l'acad. roy. d. Sc. 1724. edit. Amſtd. p. 126.

iam commune habeatur febrifugum remedium, lentius vero ille operetur, ac febrem semper non tollat, et multis etiam nauseam creet aegris, de nouo saepe Noster cogitauit remedio, quod febribus opponeret, illudque tandem inuenisse sibi visus est in opiato quodam, quod melius conueniat soluendo spasmo febrili, quam obstructioni vasorum capillarium. Atque hanc plerumque adsumtam febris causam ab ipso saepius pendere spasmo quum iudicet Noster, opiatum medicamentum tamquam antispasmodicum omnino ad febres debellandas optime adhiberi posse arbitratur. Confirmauit id experientia in aegro, qui vehementi paroxysmo febris duplicatae laborabat, et quem iam in agone constitutum, dato syrupo diacodii et purgante, sudor criticus a morbo liberabat. Opiatum autem in primis in febribus intermittentibus duplicatis, cum horrore regulari vehementique incipientibus, commendat Cl. BERRYAT. Inter plura, quae in officinis ex opio parantur, medicamenta praefert idem laudanum liquidum SYDENHAMI, quod certior eius, quam reliquorum opiatorum, sit operatio. Neque vero id miscet cum aliis vel china, sed solum dat in infuso herbae centaurii minoris: neque dosis certo determinari potest, maior tamen minorue ea debet esse ratione impetus paroxysmi febrilis, vel aetatis et virium aegri habita; infantibus trium vel quinque annorum sex guttas, adultis viginti, et in violento paroxysmo triginta dedit. Tempus illud exhibendi est hora una ante ingressum horro-
ris; alias parum praestat: tardius enim si praebeatur, ad neruos penetrare forte nequit, sed vomitu reicitur: si iusto citius, horror tamen aegrum inuadit; hinc si tempus accessionis febris certum non sit, satius erit abstinere ab hoc remedio. Porro Noster postulat, ut aeger ante in lectulo quiescat, quam remedium laudatum adsumat, et nullum aliud ingerat. Raro datur repetita vice; plerumque primam statim
febris

febris accessionem tollit, et plenior pulsum ac sudorem excitando effectus suos edit. Neque aliis insuper opus est remediis, sed post febrem ista ratione sublatam modo aliquot doses chinae adhuc adhibuit, diaetaeque regimen conueniens. Effectus laudati opii certior est, quo violentior paroxysmus; quo leuior vero horror, eo difficilius curatio. Vidit hoc remedio quartanas curatas, quas china tollere non potuit. Inquirere adhuc accuratius in remedii dicti vires pollicitus est Noster, eiusque efficaciam per repetitam experientiam confirmare, sed mors ipsum anno seculi huius quinquagesimo quinto eripuit; et nos cum iis, qui ad Commentarios hosce praefati sunt, iure quodam optamus, ut medicus prudens observationes Cl. BERRYAT repetat et continuet: opio enim fidendum non est.

17) *Commentarius de verme lucente femina, eiusque transformatione.* Auctore Cl. DE GEER. Obtulit sese, fortuna sic fauente, in insectorum potissimum historia versatissimo Auctori vermis, hic descriptus, sex pedibus instructus, duodecim annulis constans, octodecim stigmata habens, capite exiguo, quod intra primum pectoris annulum potest retrahi. Quum autem Cl. Auctori videretur hic vermis statum iam perfectionis indeptus esse, iucundo ipsi spectaculo accidit, ut exuias ponere et tunc demum in nympham se mutare illum viderit. Describuntur et depinguntur eius partes simul cum metamorphoseos phaenomenis, accurate et studiose.

18) *De magna salicis eruca cum cauda forcipata* p. 276. agit simulque probat, liquorem illum, quem eruca proiicit, verum acidum et satis vehementer agens, esse Cl. BONNET.* Exponit, quae in eius metamorphosi obseruantur, de quibus notamus, post exuiarum secessum, easdem deuorare, et auide quidem, describit machinam, qua mediante succus proiicitur,

K k 4

ab

* Lecta d. 3 Iul. 1751.

ab Ill. GEERIO * iam traditam, sed ante illum iam anno huius seculi tricesimo nono et quadagesimo primo visam. In primis autem declarat experimenta, cum hoc liquore instituta. Nempe in lingua, si degustatur, sensum excitat acerrimi aceti. Vulneri recenti inditus vehementer illud afficit, spiritum vini coagulat, papyrum coeruleam rubra macula tingit, aequae ac coeruleos cichorei flores. Ex quibus certe tentaminibus patet, verum dari in animalibus acidum; huius autem liquoris utilitas nondum satis constat, quem in emolliendis exuviis quaerit Noster, ut eo melior pateat faciliorque papilioni exitus. Tandem exponuntur vermes, qui hanc erucam infestare solent.

p. 283. 19-40) *Observatio eclipses solis primo die martii 1737.* per Cl. GARIPVY sequitur; quam excipiunt deinde plures eiusmodi observationes a variis auctoribus, in sole et luna, ab anno huius seculi tricesimo septimo ad quinquagesimum institutae.

p. 319. 41) *Tentamen de analysi vegetabilium, cuius commentarius primus continet laboris suscipiendi breuem delineationem et generalem destillationis analyticae plantarum considerationem.* ** Auctore Cl. VENEL. Igne chemico plerumque extorquere constituenta principia soliti sunt chemici, hac vero methodo, cum ex vegetabilibus fere omnibus similia producerentur, neglecta iam nouam proponere suscipit Cl. Auctor, et in genere de eadem exponit. Est ea nimirum analysis per coniunctionem, siue resolutio compositi corporis in sua principia per menstrua, et quidem talia, quae cum aliquo principio constituyente sese uniendi vim atque facultatem habent. Respiciet autem No-

* Mem. de mathem. et physiq. presentès à l'Acad. de Paris. Tom. I. p. 530. vid. Comment. nostr. Vol. I. P. I. p. 41.

** Exhibita d. 13 Jun. 1752.

ster ad
cam co
earum
inde pl
Ad esse
quod p
destillat
possit re
tium pe
rantur i
ignem
munem
volatili
pertem
rum ge
posse ap
res nos
dor, c
42
agit Cl.
43
GARIP
46
vocat
tibus c
post in
aliquan
non i
duxit
centib
inter s
mo fo
primo
tinus
tum fi
re spl
lum,

ster ad haec duo, ut determinet naturam, siue physicam compositionem diuersae substantiae, exponendo earum principia, quae sensibus cognoscuntur, ut deinde phaenomena analyticae destillationis explicet. Ad essentielles plantarum partes extractum pertinet, p. 325. quod primo considerabitur loco. Etenim analytica destillatio eum tantum ignis gradum requirit, qui possit reciprocam actionem principiorum constituentium per se excitare, dum v. c. volatilia a fixis separantur in vase clauso, dum inflammabilia sine eo, ut ignem suscipiant, separantur. Ex quo simul communem illam de acido vegetabilium, et de alcalino volatili animalium principio opinionem, erroris expertem non esse facile declaratur, nouaque plantarum genera, ratione suorum principiorum constitui posse apparet; de pleniori autem expositione certiores nos reddet in iis, quos expectare iubet Cl. Auctor, commentariis.

42) *De noua per approximationem quadraturap.* 333. agit Cl. OVTHIER.

43-45) *Eclipses lunae et solis* describuntur a Cl. p. 334. GARIPVY, SEGVIER et GVLIENT.

46) *Analysis aquarum mineralium, quas antiquas* p. 337. vocant, *Passy scaturientium, earundemque cum recentibus comparatio.* Auctore Cl. BROVZET. Quum post inuentas nouas scaturigines, veterum aestimatio aliquantum imminueretur, earundemque noua simul non institueretur disquisitio, operae pretium esse duxit Noster, antiquas denuo explorare et cum recentibus comparare. In uniuersum arbitratur omnes inter se conuenire, recensuit tamen ea, quae in primo fonte antiquarum et recentium animaduertit. In primo itaque fonte obseruatur: Gallas immixtas pro- p. 340. tinus tincturam rubram efficere, has aquas sedimentum flauum sponte deponere, in superficie ostendere splendentem pelliculam, spiritum continere nullum, syrupum violarum viridem reddere, neque ta-

men cum acidis aut alcalicis efferuescere, in residuo post euaporationem mensurae inueniri materiae terrestres drachmam semissem, salinae decem grana, quae tum cum sale epsoniensi, tum cum mirabili GLAUBERI conueniunt. Varia praeter haec cum acidis suscepit tentamina, et martis exiguam portionem detexit. Lac coctum coagulatum fuit, lac vero recens, cum ea mistum aqua, ita immutatum persistit ac illud, quod cum aqua communi fuerat com-

p. 342. mistum. Porro eadem repetita sunt cum aquis recentium fontium tentamina, quibus recensendis itaque superfedemus, notamus tantum, in residuo post euaporationem superfuisse ex mensura drachmam semissem et grana octo materiae non soluendae, et circiter triginta et tria grana solubilis, in qua continebantur tria tantum salis epsoniensis grana, nihil autem salis marini. Hinc utriusque principia sunt: Solutio salis epsoniensis et Glauberiani, salis marini, selenitidis et terrae alcalinae seu absorbentis, quae parum martis comprehendit. Ad pleniorē certe harum aquarum cognitionem non parum faciunt tum, quae hic scripta sunt erudite a Cl. Auctore, tum, quae de recentibus scaturiginibus proposuit

p. 348. olim Cl. GEOFFROY.* Exinde enim patebit: recentes fontes esse fortiores, et plus mineralium habere particularum ac antiquos: antiquos deinde sal marinum et basin alcalinam, recentes idem sal et basin terrestrem obtinuisse: antiquos tandem, si residuum consideres, maiorem quantitatem absorbentis materiae ac recentes suscepisse. Hac autem ex inuestigatione, quibus subiectis unus alterque fontium magis conueniat, potest haud aegre diiudicari, quod ultimo loco exposuit Cl. Auctor.

47) Com.

* Conf. Memoires de l'Acad. Roy. d. Scienc. à Paris, 1724. p. 287. Edit. Amstd. 8.

47
adhiben
ponit
scriptio
bus, ex
tificium
nues d
atque
eos or
lucerna
chanici
cogniti

48
VILL
domest
colae in
re suo
in com
Noster
quae a
qui ear
catam
pertra
riam; p
in eade
cessitate
Ficus s
sularum
ctus fer
mense
ium cr
maio d

* Co
17
PO
17

47) *Commentarium de singulari methodo, quam* p. 350.
adhibent chinenſes in conficiendis lucernis corneis, proponit Cl. D' INCARVILLE e ſoc. I. Ampla ſatis deſcriptio, copioſioribus illuſtrata additis delineationibus, exponit omne illud, chinenſibus cognitum, artificioſum cornua ita praeſeparandi, ut in laminas tenues diuidi, hae iterum inter ſe componi, coniungi atque conglutinari poſſint, ut exiſtat tandem, penes eos ornamentum domeſticum conſtituens, cornea lucerna, de quo non dubitamus, variis uſibus mechanicis hac ex cognitione proficuam acceſſuram eſſe cognitionem.

48) *De caprifigatione* agit Cl. GODEHEV DE RI. p. 369.
 VILLE, Commendator Melitenſis. Singularem ficus domeſticas maturandi modum, quem adhibent incolae inſularum Archipelagi, iam obſeruauit in itinere ſuo ad orientales terras Cl. TOVRNEFORT, et in commentario de morbis plantarum * deſcripſit: Noſter tamen ſuperſeſſe adhuc in hac re multa cenſet, quae accuratiore explicatione indigeant, vulgique, qui eandem vel fictam vel inutilem putat, praeiudicatam remoueant opinionem. Hinc fuſius paullo pertractauit duobus capitibus caprifigationis hiftoriam; primum nimirum ficus ſylueſtris et muſcarum in eadem habitantium deſcriptionem, alterum neceſſitatem et utilitatem ipſius caprifigationis tradit. Ficus ſylueſtris, apud latinos *Caprificus* et incolae inſularum Archipelagi *ornos* dicta, per annum ter fructus fert, quarum primae *forſnites* dictae, ab auguſto mense ad nouembrem; ſecundae ab octobre ad maium creſcunt *cratitires* vocatae; tertiae *orni* dictae maio demum proueniunt; omnes autem ab intrantibus

* Conf. Memoires de l'Acad. Roy. des Scienc. à Paris. 1705. p. 447. edit. Amſtd. 8. cui addi poteſt. IUL. PONTEDERAE Antholog. Lib. II. cap. 33. ſeq. pag. 170 ſeqq.

p. 371. bus muscis maturantur. Quando enim ad iuglandis magnitudinem peruenere, per thalamum ingreditur muscae, et ouula sua in pulpa interiori deponunt. Ficus etiam, a muscis intactae, haud crescunt, sed siccae et immaturae decidunt; a muscis contra punctae laetius incrementum capiunt, semina ferentes copiosa et maiora. In dissecta ficu, ex qua muscae aliquot exiuerant, vidit Noster quodlibet semen muscae alicuius habitaculum; muscarum aliae cellulam suam ad dimidium reliquerant, aliae vero adhuc seminis inuolucrum perfringere tentabant, omnes alis ad solem siccatis auolabant. In ficus semine nondum maturo, lentis ope vidit extus maculas paruas, brunas, intus nymphas bene formatas, veluti nucleos viuos: in viridi obseruatio difficilior est, molle tamen, album, duobus punctis nigris instructum a Nostro visum. Hinc idem putat vermiculos, cum primum e nymphis egressae fuerint, intrare semen et huius pulpa nutritas ad metamorphosin suam ibidem degere, vel ipsas muscas aculei ope in semen intrare et oua ibi ponere. Sed cum natura hic, ut solet in aliis, abscondat sua opera, certo definiri non potest, utrum vermiculi nascantur in semine, an iam formati illud intrent? Nunquam certe vidit Cl. Auctor in pulpa ficus errantes vermiculos. Ipsas muscas fusius non describit Noster, sed eas habere hostes suos, tantum memorat, duas nempe ichneumonum species, quae etiam ficus intrent, sed pauciores sint, caprificationi praestandae haud idoneae.

p. 371. In altero capite ipsam caprificationem eiusque utilitatem prolixè exponit Cl. DE RIVILLE. In Melita insula quamuis septem numerantur ficus domesticae species, in duabus modo caprificatio suscipitur, et incolae eandem ad maturandas ficus omnino necessariam putant. Prima species bis per annum fructus fert, quarum primae sub finem iunii sponte maturescunt, melleae, maiores gallicis, dulces, sa-

pore

pore secundae, augusto demum maturae fiunt, illis et gustu et magnitudine inferiores, ista operatione indigent. Altera species modo semel fructus per annum habet, et eandem esse iudicat, ac illam Archipelagi; ficus eius sunt minores, albae et saccharatae, vilioris saporis, copiosa earum tamen messis est. Quod igitur primam speciem arboris attinet, ea ob copiam ficuum primarum succis exhausta, secundis nutrimentum sufficiens dare nequit; hinc dimidia harum pars ante maturitatem decidit ob defectum succi nutritii: huic vero malo occurrit laudata caprificatio; musca enim ciere videtur aliquam succi fermentationem, quae accelerat maturitatem. Ficus istae, duobus mensibus alias maturae hoc modo intra tres septimanas edules fiunt. Quidam incolae, qui arboribus parcere cupiunt, eas non caprificare solent, quia post caprificationem sequenti anno ficuum proventus bonus non est, ob nimiam copiam ficuum, quas nutrire coacta fuit priore anno arbor. Eadem ratio est in altera specie arboris, sed parum diuersa. Adeo onusta est ficibus, ut vix rami distingui possint. Igitur quamuis incolae putant eas sine muscarum ictu maturescere non posse, vidit tamen Noster in horto amici arbores non caprificatas, quarum ficuum dimidia pars decidit, sed reliqua maturuit; et in Gallia hac methodo non utuntur, et pauciores licet, meliores tamen, colligunt ficus. Vt adeo constet, posse quidem maturari ficus sine caprificatione, hac tamen arborem multum subleuari succis exhaustam. Porro Noster Cl. PONTEDERAM refutat, qui ficum syluestrem putet marem domesticae, et muscas credit apportare puluerem antherarum ad fecundandam domesticam. Muscae enim puluere albo quamuis conspersae sint, iste tamen a pulpa interiori farinosa venit, et statim defluit, ut muscae siccatis ad solem alis, ex nigro splendeant, intrantes ficum domesticam. Tandem notari meretur, muscas ficuum syluestrium domesti-

domesticas petere, in iisque multam earum copiam perire, ante quam in nymphas mutantur, vel ob nimiam humiditatem, vel ob defectum apti pabuli; genus tamen eas conseruare suum: muscae enim, quae caprificationi inseruiunt, veniunt non nisi de ficibus sylvestris citius maturatis, et alias dein intrant maturitati proximas, atque hoc modo se propagare solent.

- P. 378. 49) *Historiam sacchari ex acere* tradit Cl. GAVTIER. In insula Canada et tota America septentrionali modo duae crescunt aceris species, ex quibus aqua saccharo parando apta elicitur, reliquae eam non exhibent. Describit vero Noster primo loco arborem utriusque dictae speciei aceris, dein aquam illam saccharatam, modumque eliciendi eandem, tandem sacchari praeparationem et usum copiose exponit. Prima *acer album* vel *mas*, altera *acer canadense folio tridentato* vel *femina* vel *acer planum*, (*érable plane* ou *plaine*) dicitur; et saccharum ex prima specie *saccharum aceris*, illud ex altera specie *saccharum plani* (*sucré de plane* ou *de plaine*) appellatur. Utraque arbor amat loca humida, in primis montosa; album acer procerius est altero; eius cortex albescit densus; truncus nudus; vertex ramis copiosis ornatus; folia ampla angulosa, rotundata, mollia, superne viridia, inferne albertia; petioli longi rubentes; flores racemosi, rosacei, ex albo virides, penduli; fructus sunt capsulae duae tresue alatae; semina rotunda, alba, parua; lignum tenerum, nodosum, operibus lignariis conficiendis aptum. Acer femina dictum humilius, habet ramos copiosiores, corticem ex rubro brunum, densiorem et politum; folia minora, acuminata, trilobata, dentata; petioli longiores, superne rubentes, subtus alba lanugine obducti; utraque adultiora ex viridi albert, auctumno flavescent et cadunt mox rufescentia profundius; flores et fructus cum priore eadem; lignum tenerius,

rius, strata fibrarum undulatum posita habet; hinc elegantiora dat opera lignaria. Vtraque arbor plorat p. 381. aquam istam saccharatam; tempus vero, quo haec fluit, optimum iudicatur a mense nouembre ad maium usque, quando iam gelu fortius praecessit, et niue obducta terra est, obtinuit tamen eam etiam maio mense Noster, quum nulla amplius adesset nix. Iuniores et vetustae arbores vel nullam vel parciorem dant aquam, media aetate copiosiore. Quo fortior hyems, eo largior aquae laudatae fluxus. Ex ligno etiam haec coctura extrahitur, qua pueri lubentius utuntur. Modus eliciendi eam consistit in incisione obliqua, profundius ad lignum usque facienda, *gobe* dicta; ex cortice et exterioribus ligni stratis nihil elicitur. In hanc incisionem immittitur frustum ligni planius, super quod destillare possit aqua. Incisio una plus dat, quam multae, itemque ad terram propius facta; acer femina etiam plus aquae exhibet. Tota quidem hyeme destillat, con- p. 384. uenit tamen melius tempestas serena et solis ardor et eurus vel eurus et auster iuncti; boreas non fauet; gelu noctu factum, per diem soluatur, et incisio in latus meridionale arboris infligatur, oportet; et ab hora decima matutina ad secundam pomeridianam optime destillat; experientia haec confirmat; valent tamen haec non ubique: in aliis enim prouinciis a martio ad maium, in aliis februario et martio largius aquae datur stillicidium. Ipsa aqua est limpida, fon- p. 388. tanae similis, sed paullo albidior, saporis dulcis et refrigerantis, haud unctuosus vel viscidus, demulcet et refrigerat vi balsamica et diuretica sua, neque nocuit a corpore sudante pota largius. Conglaciata in vase et iterum calore liquefacta, dedit aquam insipidam, et in fundo reliquit materiem spissam, unctuosam, syrupi instar, perdulcem, nullas vero cristallulos. Soli exposita in vase clauso facile acescit, bonumque dat acetum, et incolae aquam etiam sub finem

p. 389. finem messis ad acetum parandum seruant. Porro modum parandi saccharum quod attinet, barbaris aequae ac Gallis facile succedit iste labor: coquunt enim aquam in vase cupreo, vel potius ferreo, ad syrapi spissitudinem, et saepe agitatam ac despumatam massam unctuosam effundunt in vasa terrea vel e cortice facta, conica vel plana vel cuiuscumque figurae; tunc statim indurescit. Cauendum vero est, ne diutius igni exponatur, alias saporem et odorem perdit gratum. Ipsa sponte se depurat, alii vero albumen oui addunt, albidius parantes saccharum; Indi etiam farinam tritici admiscunt, sed saporis vilioris inde obtinetur saccharum. Plerumque centum mensurae aquae istius dant libras decem sacchari, variat tamen et hic effectus. Aqua sub finem aprilis destillata, inferior bonitate est, diu seruari non potest, paraturque inde saccharum friabile, saporis saponacei; hinc eam barbari modo inspissant, et decocto herbae capillaris addunt, quod gratius inde redditur, aestate potus genus exhibens refrigerans, sed facile acescit. Quotannis vero duodecim vel quindecim mille librae sacchari parantur, et eius maior adhuc

p. 391. parari posset copia. Tandem de usu sacchari huius notandum est, eum egregium esse et in culina et in medicina: copiose enim ad cibos, in primis cum lacte paratos adhibetur; virtus medica est bechica et demulcens; notae bonitatis habentur in colore rubello, duritie firmiori et pelluciditate, sapore denique et odore grato. Parantur ex eo tabulae, et multum laudantur in catarrho et tussi, et raucedine ad demulcendam acrimoniam lymphae in faucibus vel pulmonibus haerentem, quum vel frusta eius in ore teneantur, vel tanquam infusum cum aqua potetur. Syrupus etiam eius cum aqua dilutus pectorale medicamentum egregium exhibet.

p. 393. 50) *Modum, quo possit corpus electricitatis capax, et a reliquis segregatum, facili ratione ad insignem altitudi-*

altitudi-
bus,
supra
expon
aere v
minan
que a
seruar
etiam
rum e

5
gulari
nem
Soc.

5
allati,
tionis
Lond
uit m
albica
quinat
eamqu
multa
illam
rini ba
eam ha
te imi
posuit
re exp
boraci
multus
inueni

53
nem m
inuerfa

54
rometri
Tom

altitudinem eleuari, simul cum necessariis obseruationibus, ex quibus elucescit, corpora separata, quo magis supra terram eleuantur, eo plus electrici ignis suscipere, exponit Cl. DE ROMAS. Machinam confecit, in aere volitantem, quam ceruum volantem vulgo nominant, atque quicquid circa eius dispositionem aeque ac usum in electricae virtutis phaenomenis obseruarit, docet. Non tamen desunt, ut in additis etiam ab academia notis demonstratur, similia aliorum experimenta.

§1) *Problema, data nempe basi pyramidis triangularis et angulis superioribus determinare dimensionem pyramidis*, soluit Cl. ESTEVE Soc. Monspel. Soc. p.408.

§2) *Examen chemicum salis cuiusdam, ex Persia allati, sub nomine Borech*; accedit disquisitio dissertationis latinae eiusdem argumenti, societati regiae Londinensi dicatae, auctore Cl. BARON. Apportauit mercator Armenus, nomine Borech, massam albicantem, calcinato corpori multisque sordibus inquinato similem, saporis acris, pungentis et urinosi, eamque pro vera natua borace habuit: Cum qua multa Cl. BARON instituit tentamina, inuenitque illam compositam ex borace et alcali, quod salis marini basin constituit; hinc etiam vix pro natua borace eam haberi posse contendit, cum ipse exacte eam arte imitari doceat. Cum vero, quae docte hic proposuit, cum tentaminibus Cl. MODEL non conuenire experiretur Noster, Cl. MODEL enim alcali sodae boraci inesse affirmavit, in refutandis istis adsertis multus est Cl. BARON, et quae ipse per experimenta inuenit, uberius comprobare annititur. p.412.

§3) *Usum differentiationis parametrorum ad solutionem multorum problematum, quae concernunt methodum inuersam tangentium*, explicat Cl. BOSSVT. p.435.

§4) *Commentarium de utilitate obseruationum barometricarum in praxi medica* exhibet Cl. BERRYAT. p.452.

Tom. VI. Pars III.

L1

Causlae,

Causae, quae mercurium in barometro eleuant vel deprimunt, in aeris aucta imminutaue grauitate et elasticitate positae sunt; atque hae sunt eadem, quae in corpus humanum, et in primis in pulmones et sanguinem agunt, et effectus saepe admirandos producunt: nempe ut multi ab aeris vicissitudinibus facile multumque afficiantur, ut asthmaticis, quorum thorax laesus est, vel aliis, qui caput debilitatum habent, dolores capitis, vertigines aliaque symptomata, quae sentiunt, barometri loco esse queant. Hae vero causae non solum in morbis agunt, qui diuersis anni temporibus aut diuersis aeris vicissitudinibus grassantur, sed tribuunt etiam multum bono malouae effectui plurium medicamentorum. Confirmant illud obseruationes, a Cl. BERRYAT in fluxu dysenterico et hydropo factae. Centurio iuuenis, dysenteria per tres annos laborans, viginti quatuor horis ante, quam veniret, pluuiam praedixit, violentis torminibus, ventriculi debilitate, deiectionibus frequentioribus, animique monitus tristitia. Hydropica vero, cuius ventrem mensurauit Noster, interdum ventris decrementum, sed eius augmentum mox experta fuit, quando pluua instabat, deiectiones imminutae efficacissimis remediis haud cesserunt, oppressio contra pectoris, grauitas corporis aliaque incommoda increuerunt. Atque haec barometri mutationibus ita responderunt, ut Noster ipse domi haec imminetia praedicere posset symptomata: sed quod insignius inde nascebatur commodum, haec obseruatio Nostrum de augenda imminuendaue dosi medicamentorum monebat, quia imminente pluua, consueta dosis eorum inefficax erat, morbus vero sibi haud relinquendus. Hinc in dysenteria Noster interdixit lactinia et ventris fluxui adstringentia cum fructu opposuit; in anasarca autem purgantibus drastis aquas, ad cutem facilius motas, ad intestina allicere et euacuare tentauit. Atque hoc Nostrum

Nostrum
aegri,
state la
In
confir
empli
mis ve
pro ep
aeris
sympt
imbeci
pallor
vigor
pulsus
dem c
pus vi
ro pec
num e
spirati
facieq
tione
in-et
rifum
ribund
contra
duasue
dolore
quot d
camen
plus r
quente
ret.
struor
neruor
exhibu
tionem
accessi

Nostrum docuit attenta barometri obseruatio, ut aegri, eius curae commissi, vel in contraria tempestate sanitati ab ipso restituti sint.

In primis in morbis neruorum obseruationes suas p.456. confirmatas experientia vidit Cl. BERRYAT. Exempli loco recenset idem casum feminae, violentissimis vexatae duodecim annos mali hysterici insultibus, pro epilepsia habitis; in hac femina pro varietate aeris vicissitudinum varia etiam sese obtulerunt symptomata, veluti respiratio difficilis, ventriculi imbecillitas, cutis sicca et aspera, rubor faciei in pallorem mox vergens, labiorum liuor, oculorum vigor deiectus, urina cruda et turbida, aluus segnis, pulsus paruus, animus mox tristis, mox hilaris, tandem conuulsiones sequutae sunt horrendae, ut corpus vix teneri ab aliquot hominibus posset; inde vero pectus valde distendebatur, ut abdomen fere planum euaderet. Post aegra mansit sine motu et respiratione et pulsu sensibili, oculis fixis et ferocibus, facieque plenius colorata; mox pectus a sua distentione cessauit, sed frequentes et citatae se exceperunt in- et expirationes; tranquillior dein reddita modo risum et cachinnos, modo suspiria edidit, subito furibunda pectus dilacerare, capillos euellere, capite contra muros allidere tentauit; tandem post unam duasue horas et haec cessarunt mala, et mens rediit; dolores vero plus minus insignes superstites per aliquot dies fuerunt. Tanta paroxysmi violentia medicamentis locum prorsus non dedit, sed in interuallis plus minus longis remedia attulit Noster, quo sequentem paroxysmum vel auerteret vel certe mitigaret. In delectu medicamentorum, non ad menstruorum vitia, quae copiose satis fluxerunt, sed ad neruorum nimiam sensibilitatem respiciens, opiata exhibuit et sopientia; haec vero nimis tarde operationem suam absoluerunt, et nouae semper rediere accessiones. Tandem quum obseruaret Cl. BERRYAT

easdem exacte coincidere cum barometri eleuatione, in primis si hoc ab uno extremo ad alterum adscendisset, hoc usus est remedio et ad praeuidentas accessiones et ad deligenda medicamenta efficaciora iis, quibus alias aegra uteretur. Hinc quando eleuatio insignis barometri obseruata fuit, Noster prohibuit solidorum ciborum usum, et auxit dosin antispasmodicorum, eamque, quando ad 28 digitos adscendebat, duplicatam vel triplicatam dedit, nimirum 30 guttas anodynas dictas vel tincturae castorei cum aqua melissae et syrupo chinae. Hac ratione paroxysmi auersi fuere, et intermissiones liberaliores factae, ut tunc aliis simul datis remediis demulcentibus, sanguinis acrimonia sensim corrigi et nervorum sensibilitas sopiri potuerit, et aegra iam per annum secunda iterum gaudeat valetudine. Plures observationes eiusmodi Noster fatetur se fecisse cum effectibus remediorum, ab aeris vicissitudinibus mutatis, et addit illud monitum, medicum nimirum, si ab exhibitis medicamentis bonos expectet effectus, in primis cognoscere debere aegri dispositionem morbosam, atque huic sese accommodare tam ratione doseos remediorum, quam ratione temporis, quo haec exhibeat, hinc vero attentius ipsi obseruandas esse mutationes, quas ille pati possit, et signa, quae illas praenuntient. Subiungit Noster exemplum purgantium medicamentorum, quae affirmat mitius, sed efficaciter, agere pluuioso tempore, quam alio, eorumque imminui posse dosin, sine imminuta vi et efficacia; id, quod omnino Nostro videtur esse res magni momenti. Quod vero de purgantibus ualeat, ad alia quoque remediorum genera applicari potest.

P. 461. 55) *Observationes de ephemeris, pulicibus et gal-
lis resinosis pini* tradit Cl. DE GEER. In tres partes
abit tractatio. I. Ephemerarum coeundi rationem
exponit, eam nempe in aliqua maiori specie, cuius
sexum

sexum
ipsum
pone
specie
gulari
bus i
pruni
patuit
tam e
nas,
perier
deind
fieri,
porro
esse.
eruca
FRI S
forma
ut pe
sunt i
sex lin
uescer
loris f
citur.
co qu
Cl. A
odore
incom
cidant
5
et sep
tuendi
argun
nouu
tinen
corpo
nis,

sexum iconè exprimit, a nemine obseruatam, semet ipsum obseruasse adfirmat, variaque ad viuendi ouula ponendi, aliaque modum explicat Noster. Haec species cauda instruitur trifeta, ventre maculis triangularibus nigris instructo, pedibus duobus anterioribus in mare longis atque rigidis. 2. De pulicibus p. 469. pruni eorumque coitu in specie differit. Ex variis patuit obseruationibus duas dari diuersas species, alatam et non alatam, utriusque esse et mares et feminas, utramque inter se congressas fuisse testatur experientia, simulque constitit, feminas prius extare, deinde mares, coniunctionem non nisi auctumno fieri, eaque foecundationem propagari ad prolem, porro feminas vere viuiparas, auctumno ouiparas esse. 3. Describit gallas resinosas pini, in quibus erucæ habitant. Earum quidem, sed leuiter iam Cl. FRISCHIVS olim mentionem iniecit. Hae gallae formam lacrymarum gummosarum habent, et vera, ut per experimenta edoctus fuit Noster, concreta sunt resinosa. In earum medio cauo eruca brevis, sex lineas circiter longa, haeret, colore ex fusco flauescente. Caput et annulus primus obscurioris coloris sunt, sedecim pedes habet, glabraque conspiciuntur. Nutrimentum ex terebinthinaceo arboris succo quaerunt, de qua re magis adhuc conuictus fuit Cl. Auctor, quod haec insecta prae omnibus aliis odorem oleumque terebinthinae diu ferre sine vitae incommodo potuerint. Figuris additis cuncta dilucidantur.

56) *Expositio theoriae aerem in aqua renouandi, p. 477.*
et separationem particularum in massis solubilibus instituendi per dissoluentia tradit Cl. D V T O V R. Nititur argumento, si ex aqua aer secesserit, arte vel natura, nouum ab illa resorberi, phaenomenaque huc pertinentia recenset et diiudicat; dissoluentia nominat corpora, quae continent aerem in statu compressionis, atque sub hac specie in aptos dissoluendorum corporum

corporum poros introducunt, ut aer, accedente causa eius naturalem elasticitatem permittente, cum vi aliqua, sua, quibus retinebatur, vincula soluat. Experimenta videntur adhuc plura suscipienda esse.

- p. 501. 57) *Relatio de laboribus in attollenda naui le Tojo* adhibita a Cl. GOVBERT.
- p. 516. 58) *Necessitatem corpora, quae per communicationem electrica redduntur, seorsim ponendi, et utilitates, quae in eiusmodi corpora ex vicinia corporum non electricorum redundant*, perpendit Cl. DV TOVR. Multis et studiose institutis experimentis, quae hic repetere non possumus, probat vitrum eiusque laminam tenuem, esse praecipuum tale corpus, cuius accessu, si corpori, electricitatis capaci, imponatur, electricitas augeatur, obiterque cum talco Veneto experimentum Leydense institui posse monet.
- p. 543. 59) *Solutionem duorum problematum geometricorum* exhibet Cl. DE BOSSV. T.
- p. 557. 60) *Adnotationes de montibus lapidibusque in Provincia repertis*, adfert Cl. ANGERSTEIN. Recenset breuiter ea, quae in itinere ipsi obuenerunt, aliquos etiam lapides depingi curauit, additis simul in subiectis notis descriptionibus earum rerum, quae obscuriores videri poterant. De his vero, ni cuncta repetere vellemus, vix referre iuuabit, licet non negemus, variam terrarum, ibidem occurrentium, stratorum notitiam inde haberi posse.
- p. 565. 61) *Commentarius de methodo, aurum, quod ligno superinductum erat mediante glutine, denuo separandi*, auctore Cl. MONTAMY. Duplex hic artificium describitur, unum a Cl. Auctore adhibitum, quod aliquam auri particulam, non plane exsolutam, relinquit, alterum a Cl. ROVELLE inuentum, quo omnis auri massa potest obtineri. Posterius, ut operosius, panem lucri, si laborem aestimamus, relinquit, prius vero, etsi auri pars perdat, ratione lucri

eri pr
ligna,
gantur
auro p
deince
massam
fundit
conuer
rium
dem v
definit
61
eius ae
et ultr
rurgor
M
mano
negot
itaque
temp
per
tas,
mus,
Men
pedis
phys
trem
symp
tuit,
extr
ra e
Edit
plus
man
stitu
vari
coe

cri praeferri meretur. Consistit autem in eo, ut ligna, auro obducta, in ebullientem aquam immergantur, quo massa, quae fundamentum obducendo auro praebet, emolliatur, hanc *l' assiéte* vocat, eam deinceps adhibitis fetis, aqua humectatis, separat, massam exsiccat, in furnum docimasticum immittit, fundit, trituratione facta cum mercurio in amalgama conuertit, eluit, per corium transprimit, mercurium euaporatione dissipat, aurumque obtinet, tandem vero calculo ducto, quale laboris lucrum sit, definit.

62) *De proportionē sceleti humani, a tenerrima p. 572. eius aetate, ad annum vicesimum quintum, sexagesimum et ultra, disserit Cl. s v e Anat. Prof. in Schola Chirurgor. et Acad. pictorum.*

Magni momenti est proportionis, in corpore humano, certae consideratio, quae multum facessit negotii, cum laude suscepta a Cl. Auctore. Incipit itaque ab embryone sex septimanarum, quo demum tempore regularem figuram indipiscuntur, pergendo per reliquas aetates. En, quum tabulas propositas, proportionē indicantes, describere non possumus, aliquas tantum obseruationes adducere sufficiet. Mensura corporis instituitur a vertice ad plantam pedis, deinde trunci a vertice ad os pubis symphysin, extremitatum superiorum ab acromio ad extremos digitos, inferiorum autem extremitatum a symphysi osium pubis ad plantam pedis. Hinc patuit, prima aetate trunci longitudinem superare eam extremorum, extrema superiora inferioribus longiora esse, quod a vicini cordis vi prouenire coniicitur. Editio in lucem infante extrema, in primis inferiora plus incrementum, deinde vicesimo circiter quinto anno marginem osium pelvis centrum longitudinis constitutur: ab ea aetate, nisi in specialioribus ossibus varietatem non fieri. Quum autem ossa in senibus coeant atque concrecant, breuiter simul de modo,

quo maxillarum alueoli conferuent, disquirat et a vicinarum partium pressione fibras compingi assumit. Noster. In sexu etiam, ratione sceleti est differentia, praeter iam nota itaque obseruauit, caput femoris in femina non adeo amplum, collum eius magis re-ctum longiusque, et cauitatem cotyloidem minus profundam deprehendi. Verum, quod in ossibus varietates occurrunt, eas constantes esse reperit Cl. Auctor, ut maioris staturae homines non longiora tantum ossa acceperint, sed saepissime etiam supernumeraria, ut sex lumborum vertebrae, vel unam ossi sacro additam, ut trunci magnitudo extremorum inferiorum longitudinem excedat. Singulare tamen est, se in omni foetus dissectione costarum supernumerariarum originem animaduertisse, quae, si perfectae fuerint, musculorum accessiones faciunt, et longius pectori spatium constituunt.

p. 586. 63) *Epitome dissertationis de mechanico motu pupillae, in qua structura et fibrarum rectarum eius agendi modus disquiritur.* Auctore Cl. DEMOVRIS, M. D. * De fibrarum rectarum pupillae natura varia inter dissecutores opinio, varias condendi opiniones physiologis occasionem suppeditauit, earumque subtilitas inconstans, ut R V Y S C H I I fuerit mens, effecisse videtur. Argumentis itaque non leuibus et phaenomenorum obseruatione sedula rem conficere studuit Cl. Auctor, primo non musculosas, sed secundo elasticas tantum has fibras esse, et hac etiam ex proprietate agere demonstraturus. Praemissa generaliori quadam fibrarum motricium contemplatione concludit, contractionem fibrae motrici violentam, relaxationem ipsi naturalem esse. Hinc si pupillae dilatatio status est naturalis, non potest a contractione seu violento statu fibrarum rectarum dependere, quum status naturalis partis mouendae pendeat a statu naturali instru-

menti

* Lecta d. 22. Iul. 1750.

menti mouentis. Ergo fibrae illae non musculosae sunt. Porro si fibrae circulares et rectae pariter musculosae sunt, harum contractio non posset dilatationem efficere, faciunt autem, et ea propter alius ac musculosae structurae sunt. Pupillae etiam actio non voluntaria est, ut a causa, voluntati subiecta, excitetur. Si deinde lucis praesentia, ut per experientiam constat, spiritum allicit fibris circularibus contrahendis, an eius absentia impellet in fibras rectas? Etsi autem his argumentis musculosa fibrarum rectarum fabrica negatur, obiici tamen potest, relaxatas muscoli fibras elasticas esse, et hinc hac sua proprietate dilatationi praeesse. At posito, fibras rectas musculosas simulque elasticas assumi, probari potest, eius modi subsequi debere pupillae dilatationem, quae a musculari vi nunquam praestatur, immo numerum earum et exinde agendi vim, circulares, quas assumunt, ita superare, ut his reagenti virtus nulla supersit. Eadem valent, si cum RVYSCHIO eas tendinosas assumseris fibras. Quum praeter ea fibrarum carnearum non habeant colorem, sed albiae cum nervis magis conueniant, politae et rotundae magis sint ac musculosae, eas mere elasticas dicendas esse arguit Cl. Auctor, quippe quae a voluntate non regantur, sed sponte sua resiliant, donec a violentiori causa eorum elastica contractio imminuatur. Hanc causam continet actio fibrarum circularium. Huius explicationis confirmandae causa iubet nos respicere ad ea, quae in pupilla per lucem validam, etiam in aegroto oculo, contingunt, tunc enim prima facta contractione repentina, quae scilicet elasticam fibrarum rectarum virtutem superat, paululum remittit pupilla et dilatatur ad certum quendam gradum, in quo consistit. Sed, si et fibrae orbiculares musculosae non sunt?

p. 598. 64) *Commentarius de trunco arboris petrescentiae inuentae in montibus, quae circa Stampas occurrunt*, propositus a Cl. CLOZIER. Duo sunt, in hoc commentario praecipue attendenda momenta, alterum, quod ipsam arborem inuentam concernit, alterum vero, quod petrificationis naturam illustrat. Etenim magno demum labore et saepe iterata per-
scrutatione inuenit truncum arboris, eiusque radicem aliquam, quinque pedes longam, et alias breuiiores. Trunci ipsius peripheria sex pedes complebat, altitudo circiter trium erat pedum, pondus quinque vel sex centum librarum. Monstrabat ille omnes partes constituentes accurate, corticem, alburnum, duramque ligni substantiam. Erat in uniuersum in lapidem admodum durum variegatum conuersa, qui scintillas ex ferro eliciebat, sulphureumque spargebat odorem. Occurrebat ille ad horizontem positus, quare putat Cl. Auctor, hanc arborem forte a ventibus, dum adhuc lignum erat, dirutam, et trunci hanc partem in terra fuisse relictam, esseque carpinum, cum qua proxime eam conuenire ex ligni comparatione didicit, conuenientiam quoque multis notis adductis confirmat. Porro ex radice, quae recta descendit in terram, atque ex stratis fabuli et terrae, ubique sibi respondentibus, arborem in eodem, in quo inuentus est loco, fuisse enatam, magna cum probabilitate coniicit.

p. 603. Petrificationis autem normam videtur natura retinuisse eandem, quam in aliis seruat corporibus, nempe, ut asserit Noster, usa est in hunc finem uena aquae. Dicit enim se illam reperisse inter stratum cretae et margae subtilioris atque argillae fuscae. Sub hoc ad trium pedum profunditatem stratum fabuli erat nigri, itemque sub strato cretae. Hanc successionem quoque reliqua montis substantia in aliis locis conspiciendam praebat. Ab aqua itaque accedente putat ex his stratis subtiliores particu-

las

las resolu
metallic
que aqu
gignend
uersam,
vel mag
concinne
verti.

65)

ADANS

66)

proponi

67)

1750. f.

autem n

dicto co

tri ac l

sed etia

ceptum

tem ph

puteo,

losanus

numue

tingent

etiam g

lius an

gumin

lis fera

domes

borum

codem

las resolutas fuisse, ex quibus, cum aliquae intersint
metallicae, talcosae, sulphureae et salinae, has quo-
que aquae ope fuisse adductas, materiamque lapidi
gignendo aptam inde extitisse, eo tantum modo di-
uersam, quod variae arboris partes solidiores fuerunt
vel magis porosae. Ex qua demonstratione non in-
concinne sequi arbitratur, posse lignum in lapidem
verti.

65) *Latitudinem Podor, ex meridiano* definit Cl. p. 605.

ADANSON.

66) *Pleyadum situs* determinat, atque in mappap. 607.
proponit Cl. Abb. OUTHIER.

67) *Observationes meteorologicas Tolosae anno* p. 609.
1750. *factas* recenset Cl. MARCORELLE. Definit
autem non modo quantitatem pluviae, quae anno
dicto copiosior deciderat, et eleuationem thermome-
tri ac barometri, et acus magneticae declinationes,
sed etiam terrae motum Tolosae maio mense per-
ceptum, ac carnem bubulam et veruecinam lucen-
tem phosphori ad instar, et vaporem teterrimum, e
puteo, quem effodiendum curauit ciuis quidam To-
losanus, egredientem, omnem candelarum carbo-
numue extinguentem flammam, nigroque colore
tingentem lintea operariorum, describit. Addidit
etiam generalem recensitionem prouentuum terrae il-
lius anni, ut frumenti, auenae, tritici, milii, le-
guminum, fructuum horaeorum, vini; quin et qua-
lis ferarum, apum, bombycum et aliorum brutorum
domesticorum hoc anno fuerit conditio, exponit; mor-
borum tandem epidemicorum subnectens historiam
eodem anno grassantium.

XIII.

Noua physico - medica.

Doctores et Professores medicinam docentes in Academia Pisana. *

Exc. D. RAINERIVS BVONAPARTE, Miniatensis, Professor Medicinæ Theoreticæ Ordinarius.

Exc. D. IOSEPH. TADDEI, Pisanus, Prof. Med. Theoret. Ordin.

Exc. D. CHRISTOPHORVS THEODORVS VERZANIVS, Bargaeus, Prof. Med. Practicæ Ordin.

Exc. D. ANGELVS GATTI, Mugellanus, Prof. Med. Theoret. Extraordinarius.

Exc. D. ANTONIVS COCCHI, Florentinus, Prof. Anatomes Ordin.

Exc. D. DOMINICVS BROGIANI, Florentinus, Prof. Anatomes Ord.

Exc. D. ANGELVS ATTILIVS TILLI a Castro Florentino, Prof. Botanices Ordinarius.

His ex philosophorum ordine adiungendi sunt:

Exc. D. IOANNES ALBERTVS DE SORIA, Liburnensis, Prof. Physices Ordinarius.

Adm.

* Quae olim de Professoribus Medicis Romanis atque Bononiensibus monuimus, Comment. nostr. Vol. V. P. I. p. 172, hic quoque loci valent de Pisanis, quos nimirum eodem modo citamus ex catalogo praelectionum publicarum per annum superiorem 1757 habitarum, quo ipsos ibidem deprehendimus nominatos; ideoque asserere non possumus, num aliis simul fungantur muneribus illi Viri Clarissimi; et, an suo, quo interfunt collegio, an alio ordine enumerati sint?

Adm. R. P. M. D. CLAVDIUS FROMOND, Cremonensis, Ordinis Camaldulensis, Prof. Physices Ord.

Exc. D. BARTHOLOMAEVS BIANVCCIUS de Monte Carolo, Prof. Physices Ord.

Reuerendissimus P. M. D. CAELESTINVS ROLLIVS, Aletinus, Abbas Ordinis Caelestinorum, Prof. Physices Extraordinarius; emeritus.

Exc. D. CAROLVS GVADAGNI, Florentinus, Prof. Physices Experimentalis Extraordinarius.

Ad sectiones tandem anatomicas:

D. VENANTIUS NISI, Sophiensis.

In solenni, superiore anno 1757 die sexto septembris styli veteris, habito conuentu nouam proposuit quaestionem Imperialis Scientiarum Academia *Petropolitana*, cuius optimae solutioni centum aureorum praemium promittitur anno 1759 adiudicandum: *Sexum nimirum plantarum argumentis et experimentis nouis, praeter adhuc iam cognita, vel corroborare, vel impugnare, praemissa expositione historica et physica omnium plantae partium, quae aliquid ad foecundationem et perfectionem seminis et fructus conferre creduntur. Praemium itaque et sexum plantarum defendentibus, et impugnantibus, offertur.* Duo igitur praemia eodem anno exhibebit ill. Academia, quum terminus explicandae illius quaestionis *de motibus diurnis planetarum circum axes proprios, in primis veneris vertiginem* anno 1757 dicatae, neque adhuc ex voluntate Academiae solutae *, in eundem annum prolongatus sit. Argumentum autem *de magnetibus* huic anno 1758 manet adhuc praefixum.

Praemium,

* Comment. nostr. Vol. V. P. III. p. 545.

Praemium, quod praegresso anno 1757 praefixerat *Burdigalensis* Scientiarum Academia, de effectibus nimirum, quos atmosphaera habeat in vegetabilium prouentum *, assignatum nuper fuit dissertationi auctoris adhuc incogniti, qui symboli loco his verbis usus fuit: *Laetantur segetes coeli terraeque fauore.*

Alterum praemium, quod eodem anno distribuere voluerat Ill. haec Academia **, de optima vineae deputandae ratione, tum quoad diuersa vitis genera, tum diuersum, quo ea colitur, solum, alii anno reseruare iterum coacta est, ita, ut nunc anno futuro 1759 nouiter super hoc argumento ad se missas commentationes diiudicare se velle declaret: quem in finem illius dissertationis, cui verba: *ut vitibus uuae, sic decus omne tuis*, addita sunt, auctorem rogat, velit suas continuare obseruationes eaque negligere, quae finem suum immediate non attineant.

De altera, eidem anno 1759 iam alio tempore proposita quaestione, de optima nimirum quercus colendi ratione, iam supra dictum a nobis fuit ***.

De iis porro, huic, quem agimus, anno 1758 praefixis thesibus, una **** nimirum de optimo diuersas terrarum qualitates cognoscendi modo in agri culturae usum, altera ***** de adminiculis in siccioribus locis efficiendi prata, quum eas iam indicauerimus, non est, cur denuo aliquid repetamus.

Vltima porro eaque noua quaestio ad annum 1760 pertinens, quam eruditorum industriae exhibet Ill. illa Academia, ita se habet, ut per obseruationes atque experientiam determinetur: num aliqua sit

* I. c. Vol. V. P. I. p. 176.

** I. c. ibidem.

*** I. c. Vol. VI. P. I. p. 173.

**** ibidem.

***** I. c. Vol. V. P. I. 176.

fit lunae
tation)

Reg
publico
mo prin
dem se
fufcipie
mento
Etationi
iltam ti
portatu
ca han
foluta i
plius d
confiliu
mentur
1759 e
ponat
mirtene
emend
quem
cretario
men,
quolibet

De
talloru
quanda
periori
Scienti
memo
hoc ar
non fa

* I.
** I.

fit lunae vis et in vegetabilium incrementum, (*vegetation*) et in oeconomiam animalem?

Regia artis chirurgicae Academia *Parisiensis* in publico conuentu, superiore anno 1757 die vicesimo primo aprilis habito, declarauit, duodecim quidem se accepisse commentarios super proposito de suscipienda femoris ex ipso articulo excisione argumento *; ex quibus vero nullum suae prorsus expectationi fecisse satis; unum quidem, operationem istam fieri umquam posse negantem, sine dubio reportaturum fuisse praemium, dum modo cuncta circa hanc quaestionem oriunda dubia in eo fuissent soluta ipsaque assertio ita se habuisset, ut nulli amplius dubitationi locus relinqueretur. Hoc igitur consilium illustris illa cepit Academia, ut idem argumentum, duplicato praemio, quod anno futuro 1759 exhibituram se esse promittit, eruditorum proponat disquisitioni; ita, ut vel nouae ideo ad ipsam mittendae dissertationes, vel priores, nunc autem emendatae denuoque descriptae, ante finem huius, quem agimus, anni 1758 perpetuo Academiae Secretario, Cl. MORAND, tradantur; impensis tamen, cursus publici nomine faciendis, ab auctore quolibet solutis.

De arsenico, num primum atque verum sit metallorum principium? an aliqua per excretionem quandam facta substantia? quaestionem praemio, superiori anno 1757 dicato, propositam fuisse a Regia Scientiarum Academia *Berolinensi*, suo tempore commemorauimus **. Quum vero commentarii super hoc argumento ad modo dictam Academiam missi non satis ipsi fecerint, eandem quaestionem anno futuro

* I. c. Vol. V. P. I. p. 174.

** I. c. Vol. IV. P. III. p. 549.

turo 1759 praefixam esse debere illa declaravit, haec simul praescripta lege, ut vel nouae vel tantum reuissae atque emendatae commentationes ante primum diem iunii nunc modo dicti anni ipsi tradantur.

Regia, quae *Gottingae* floret, Scientiarum Societas in ultimo, quem celebrauit nuper die vicesimo sexto nouembris, conuentu praemium mathematicae quaestioni propositum adiudicare quidem potuit nemini; illud vero quinquaginta imperialium, quod ex *Gottingensibus* viris doctis illi quotannis offert, qui dissertatione cuiuslibet argumenti Societati exhibita, applausum ipsius promeruerit, hac vice doctissimo commentario Viri Cl. ALBERTI LVDOVICI FRIDERICI MEISTERI, Philosophiae Artiumque Magistri decreuit, in quo is *observationes varias circa visum et oculum institutas* communicauit.

Alterius autem classis, oeconomicae nimirum, praemium reportauit iterum Vir dexterrimus, NICOLAUS KVLENCAMP, *Bremae* degens *. Quaestio exhibita haec fuit: Quanam ratione ex isatide confici queat color ab illo caeruleo, Indigo dicto, propior?

Nouam porro primae classis iamque physici argumenti quaestionem ad annum 1759 referendam tum quoque temporis exhibuit Ill. eadem Societas: Quum enim per experimenta satis certa constet, ex incuruo siphone, aqua vel alio quodam eiusdem circiter grauitatis specifica liquore pleno, in spatio ab omni aere solertissime quidem vacuo facto, contentum tamen liquorem effluere, dum modo error omnis euitetur in tentamine, quaeritur: Quaenam vera huius phaenomeni causa sit, numque eadem in similibus quidem, at maioribus, machinis locum habeat?

Binas

* I. c. Vol. VI. P. I. p. 176.

Binas oeconomicas, ad hunc, quem viuimus, annum 1758 pertinentes quaestiones, iam olim a nobis commemoratas *, denuo iam repetitas exhibuit eadem Societas.

In eodem insuper conuentu Viri Cll. CAROLVS BONNET, Londinensis scientiarum Societatis atque Bononiensis Instituti Socius, atque PHILIPPVS FRIDERICVS GMELIN, Botanices atque Chemiae Professor Tubingensis; et in alio paulo post celebrato Viri Cll. NICOLAUS LVDOVICVS DE LA CAILLE, Matheseos et Academiae Scientiarum Parisiensis Astronomus, atque PETRVS GABRY, Physices atque Astronomiae Professor, Hagae Comitum degens, in eorum recepti fuere numerum, quibuscum litterarum habet commercium Illustris eadem Societas.

Bononiae ab Instituto et Academia scientiarum et artium ibidem florente, anno praegresso 1757 die decimo sexto mensis iunii in numerum Academicorum recepti fuere Viri Cll. XAVERIVS MANETTI, Caesarei horti botanici Florentini Inspector et Academiae, quae physices atque botanices incremento studet Florentiae, Secretarius, porro STEPHANVS HALES atque ROB. BRADLEY, uterque Anglus scriptis suis physicis inter viros doctos satis cognitus.

Idem quoque Cl. MANETTI, quem inter amicos nostros referre nos posse laetamur, paulo antea a Regia Scientiarum Societate Londinensi Sociorum ipsius classi adscriptus fuit.

Permultos, quorum obitum adhuc indicare debemus, esse Viros clarissimos, vehementer dolemus.

Primum

* I. c. Vol. V. P. IV. p. 722.

Primum ex iis nominamus Cl. LOEFLING, qui ab Academia Scientiarum Holmieni in meridionales Americae prouincias missus fuerat, ut historiae naturalis thesauros ibi reperiundos inuestigaret, colligeret cumque dicta Academia communicaret. Illud autem commune fere fatum, quo eruditi in valde dissitas regiones abeuntes, coelo viuendique ratione mutatis, ab itineris iniuriis facilius opprimi solent, optimus etiam ille Vir expertus, inque suo itinere anno iam superiore 1757 mense februario morte nimis praematura sublatus fuit. Quantum inde detrimenti ceperint et patria ipsius et omnes historiae naturalis cultores, ex eo colligere licet, quod insignes iam fructus Suecia percipiat ex illo itinere, quod eundem in finem ante aliquot annos in superiores Americae regiones susceperat Cl. PETRVS KALMVS, in Aböensi Academia iam praeter alias doctrinas medicas, ea, quae ad uniuersam oeconomiam pertinent, cum laude docens. Similem quoque nec minus grauem iacturam fecisse olim Holmensem Academiam merito hic loci recordamur, obitu nempe FRIDERICI HASSELQVIST, Smirnae in Natolia anno huius seculi quinquagesimo demortui, uti suo tempore retulimus *.

Meldorffii in Ditmarsia, quae ducatus Holsatiae est prouincia, die decimo tertio mensis iunii anno 1757 viuere desiit IOANNES SAMVEL CARL, Med. Licentiatus, Sereniss. Daniae Regis, CHRISTIANI sexti, dum viueret, Archiater Primarius et Consiliarius Iustitiae, Imper. Acad. Nat. Curios. Socius, duorum et octoginta annorum aetatem adeptus, de cuius vita atque numerosis scriptis tum ad artem medicam, cum ad theologiam pertinentibus, aliqua enarrantur a Cl. FRID. BOERNERO in

relatio-

* I. c. Vol. I. P. III. p. 530.

relationibus de vita et scriptis medicorum iam viuentium *.

Pragae eodem anno 1757 die vicesimo primo iulii, aetatis suae anno sexagesimo quinto e viuis discessit IOANNES IGNATIVS MAYER DE MAYERSBACH, Phil. et Med. Doct. Sacr. Caesar. Reg. Maiest. Consiliarius et Personae Medicus, Norimbergensis³ Assistent, Praxeos Professor Primar. Reg. Publ. Ord. Facultatis Medicae Senior.

Eodem anno, die octobris decimo octauo, Vir magni nominis multorumque, in primis circa insectorum historiam, meritorum obiit RENATVS ANTONIVS FERCHAVD DE REAVMVR, Reg. Scient. Academiae Parisiensis, Reg. Scient. Societatis Londinensis, Acad. Petropolitanae, Berolinensis, Holmiensis et Instituti Bononiensis Socius, Ordinisque militaris a S. LVDOVICO dicti Inspector et Prouisor (*Intendant et Commandeur*) aetatem septuaginta sex annorum consecutus. Vberiore de vita eius cum laude acta ad nos datum iri speramus notitiam, quam suo tempore lectoribus nostris exhibere non intermittemus.

In *Ienenfi* porro Academia diem suum obiit IOANNES WOLFFGANG WEDEL, Med. D. Sereniss. Ducis Saxo-Vinariensis Consiliarius Aulicus, qui medio iam praegresso anno 1757, die nimirum undecimo mensis iulii a graui apoplexia correptus eidem succubuit. Ea is gauisus fuerat felicitate, ut ex gente et meritis et fama celebri facta oriretur. Quis

M m 2 enim

* *Nachrichten von den vornehmsten Lebensumstaenden und Schriften jeztlebender berühmter Aerzte und Naturforscher. Wolfenbüttel, 1752. 8. Zweyter Band. P. 334.*

enim medicorum ignorat merita viri, dum viveret, celeberrimi, GEORGII WOLFFGANG WEDEL, Medicinae Professoris, qui Ienensis Academiae suo tempore verum erat decus? Duos ille reliquerat filios, virtutes ipsius aemulantes: unum, IOANNEM ADOLPHUM, patrem in muneribus academicis frequentem; alterum, IOANNEM WOLFFGANG, cuius iam iam indicauimus obitum. Natus erat Noster Ienae anno huius seculi octauo, die quarto nouembris. Priuatis ab initio usus praeceptoribus, in gymnasium paulo post Ilfeldense, deinceps in illud, quod Altenburgi floret, ductus, ibi a NICOLAO KRIEGKENS, hic vero loci a IOANNE HENRICO ACKER, viris adolescentes bonas artes cum laude docentibus, erudiebatur. Quum vero laetos citosque in utraque hac musarum sede fecisset progressus, anno iam seculi vicesimo quinto in patriam reuersus academiam clarissimorum viuorum scholas frequentabat; KOELERI nimirum in philosophicis; HAMBERGERI in physicis, mathematicis atque medicis; fratris natu maioris, IOAN. WOLFFGANG, TEICHMEYERI atque HILSCHERI in omnibus reliquis scientiis, quae medicum faciunt ornantque. Totius itaque medicinae ambitum emensus anno seculi tricesimo quinto Medici Doctoris honoribus exornabatur, quum antea sub praesidio fratris publice defendisset dissertationem inauguralem *de mictu cruento*. Botanicis in primis studio delectatus, illam prae reliquis medicinae partibus excolebat artisque medicae studiosos docebat. Quem in finem hortum instruebat sic dictum botanicum et plantis quoque data opera, neque minoribus factis impensis, undiquaque collectis, locupletabat. Quo etiam fiebat, ut librum aliquem singularem conscriberet, *tentamen* quippe *botanicum flores plantarum in classes, genera superiora et inferiora per characteres ex ipsis floribus aliisque fructificationis partibus desumptos*, quod prima vice anno

1744
cunt q
contra
lam ad
tam,
do insu
quo au
ditus f
non so
ebatur
Aulici
Duple
ma vir
tarii,
natissim
MEYE
praete
GEOR
CHRI
secutu

Go
tem le
DI BR
niae R
Prof.
sis ian
febre
quadr
atque
bebin

L
EHR
stris

1744, altera vero 1749, Ienae in forma, quam dicunt quartam, edebat, in cuius deinde defensionem contra non nullas ipsi factas animaduerfiones epistolam ad Virum Ill. ALBERTVM DE HALLER datam, cum orbe erudito communicabat. In exarando insuper *lexico botanico* per plures annos defudauit, quo autem in labore per inopinatam mortem impeditus fuit. In studii vero laborumque praemium non solum a non nullis societatibus litterariis recipiebatur inter socios, sed etiam anno 1751 Consilarii Aulici titulo a Ser. suo Principe cohonestabatur. Duplex inierat matrimonium; primum cum lectissima virgine, STEVDINGII, Ienensis ciuitatis secretarii, filia; alterum post illam demortuam, cum ornatissima celeberrimi illius medici Ienensis, TEICHMEYERI, vidua, ex *Mülleriana* gente orta, unde praeter binas filias totidem quoque filios reliquit, GEORG. WOLFFGANG nimirum et AVGVSTVM CHRISTIANVM, quos patris auique vestigia olim secuturos esse speramus.

Gottingensis Academia nimis praematuram mortem luget Viri meritissimi, IOANNIS GODOFREDI BRENDI Phil. et Med. D. Ser. Magnae Britanniae Regis et Electoris Brunsvicensis Archiatri, Med. Prof. Publ. Ord. qui nuper die decimo octauo mensis ianuarii, hoc, quem agimus, anno 1758 acuta febre catarrhali extinctus fuit, septimum modo et quadragesimum aetatis annum agens, de cuius vita atque meritis alio adhuc tempore plura disserendi habebimus opportunitatem.

De arte obfetricia librum singularem IOANNIS EHRENFRIED THEBESII nuperrime lectoribus nostris exposuimus *. Plura quidem adhuc ad partem

M m 3

in

* vid. supra pag. 340.

in primis medicinae clinicam pertinentia ab eodem auctore expectare poteramus: sed praeter opinionem rebus humanis nuper die quinto februarii ereptum esse virum doctissimum, accipimus. Quum dignus ille omnino fuerit, cuius memoria conseruetur, in nullo autem libro, quantum nos quidem scimus, huius facta sit mentio; sequentem ipsius vitae descriptionem, quam ab amico beati Viri, Cl. IOANNE CHRISTIANO LEVSCHNERO, Hirschbergensis gymnasii Rectore meritissimo, exarata nobisque rogantibus missa fuit, cum lectoribus nostris eo lubentius communicamus immutatam, quo illam elegantius conscriptam, et veritati aequae ac meritis b. THESESII conuenientiore deprehendimus.

Lucem vidit THESESIVS noster Hirschbergae die quinto decembris anno 1717 patre ADAMO CHRISTIANO, medico artis suae peritissimo. In quo igitur cum patre ingenuo, eruditoque ac diligenti Noster uteretur, mirum profecto non esse arbitror, maturius eum se Nostrum iam ostendisse, de quo spem inire prorsus egregiam optimus quisque haud dubitaret. In domesticis autem praeceptoribus unus usus praecipuo est, ZINDLERO scilicet, qui post haec in finibus Lusatiae intra Gebhardsdorfenses curam sacrorum suscepit, et cuius fidem semper et dexteritatem in primis laudauit. Ab hoc enim fideliter ad studia humanitatis informatus ita profecit, ut quum puer undecim annos natus adire Lyceum patriae constituisset, STEINBRECHERS, qui scholae tunc Rector magna cum laude praeerat, ipsum dignum censeret, quem primi ordinis discipulis adscriberet. A quo quidem tempore in STEINBRECHERO, WEINMANNO, GROSIAHNO notus magistros est eruditos fidelissimosque. Plurimum tamen ex ADOLPHI et NEVNHERZII, cuius venerandi utriusque viri iucunda inter nos adhuc me-

moria

moria est, doctrinis se profecisse, saepius THEB-
 SIVM meum audire praedicantem memini. Optimo
 tamen parente ad superos euocato anno 1732 LV-
 GIVM quendam ad studia litterarum iuvanda sibi af-
 sociavit, quem comitem etiam habuit, quum a 1733
 Berolinum, uberioris doctrinae causa, discederet.
 Quam egregie autem hic doctrinam suam auxerit, in-
 tellectu facile est, quum in studiis litterarum, FRI-
 SCHIO, BODENBURGIO et CHRISTGAVIO, qui
 scholam Traiecti ad Viadrum nunc regit, in ceteris
 autem ad omnem medicinam pertinentibus, BYD-
 DEO, ELLERO, SENFIO, LVDOLFO, LESSERO,
 POTTIO et NEVMANNO, Viris celeberrimis ute-
 retur. Neque neglexit ea, quae ad corpus mouen-
 dum ornandumque arte, ac linguas addiscendas ex-
 oticas attinebant. Eximiis igitur tum litterarum,
 tum artis medicae subsidiis instructus anno 1735 flo-
 rentissimam Lipsiensium musarum sedem adiit, fra-
 tremque unicum, qui adhuc ibidem eo tempore
 commorabatur, sub dulcissimo amoris sensu am-
 plexus est. Civium itaque Academicorum, MEN-
 ZIO Rectore, adscriptus numero, ad omnem philo-
 sophiam, addiscendasque medicae artis disciplinas,
 nec tempori, neque operae, nec sumtibus liberalio-
 ribus pepercit. Quinimo delegit sibi tum in publi-
 cis, tum privatis, tum privatissimis recitationibus
 audiendis magistros et doctores primarios, eruditissi-
 mosque. In philosophia enim et physica, qua per
 experimenta in primis docetur, et arte disputandi,
 WINCKLERVM, virum spectatae fidei, quocum
 etiam dein arctissimum amicitiae vinculum iniit, et
 per omnem vitam sanctissime servavit. HAVSE-
 NIVM vero etiam, huiusque discipulum genuinum,
 HEINSIVM, ut Mathesi excoleretur, audiuit. In
 medicae artis disciplinis, Viros illustres excellentissi-
 mosque WALTHERVM, PLATNERVM, HEBEN-
 STREITIVM, QVELMALZIVM, LVDWIGI-

VMque sectatus studiose omnino est, amavit et coluit. PLATNERVM in primis, cuius hospitio et bibliotheca licuit instructissima uti, et LVDWIGIVM maximopere aestimavit, gratissimamque, data quavis occasione, in istos mentem probavit. Secundum haec publica etiam aliquoties disputando specimina edidit et anno 1739 primum in arte sua gradum cum laude capeffuit. Anno insequenti *super salibus* publice per quadriduum e cathedra recitationes suas habuit, et paullo post pro summis in medicina impetrandis honoribus dissertationem a se scriptam *de somno, ut signo*, sine praefide defendit. Vnde itinere instituto, Freibergam in Hermunduris, et per Bohemiam digressus Norimbergam, Altdorfium, Byruthum, Stutgardiam, Tubingam, Argentinam perlustravit, ultimoque in loco ultra menses novem commoratus est. Quantum hic ex doctrina medicorum eruditissimorum, nominatim FRIDII, RYSCHII, EISENMANNI, SACHSII, SALZMANNI et aliorum profecerit, ipse rei eius memor saepius collaudavit. Neque adiisse igitur Argentinam Nostrum unquam poenituit. Augusta Triboccorum posthac relicta, potiora vidit opida Lotharingiae, Burgundiae et Campaniae, Lutetiamque Parisiorum mense iunio anno 1741 peruenit. In splendidissima hac Francorum regia detineri sese ultra trimestre spatium passus est, eo consilio, ut doctrinae uberioris incrementa caperet. Quo finito quidem temporis spatio totum fere Belgium emensus Lugdunum Batauorum salutavit, ibidemque ALBINVM, GAVBIVM et SCHACHTIVM audiuit, visuque et cognitu digniora perlustravit. Academiam quoque Traiecti ad Rhenum celeberrimam inuisit. Multarum igitur utiliumque rerum cognitione ditatus per Westphalos, Hannoueram, Helmaestadium, Gottingam et Magdeburgum vidit, viros ubique praestantissimos conuenit, et tandem Berolinum rediit. Atque in
hac

hac quidem regia sedem figere suam constituerat, a CASSEBOHMIO in primis et ELLERO, viris illustribus, ad consilium quod attinebat, egregie confirmatus. Admonitus tamen, ut rei domesticae quandam haberet rationem, ideoque patriam reuiceret. Cui obtemperaturus desiderio, Lipsiam antea et Halas iterum cum salutasset, Hirschbergam reuertit, per aliquot tantum hebdomadas hic commoraturus. Rerum quando complures eo tempore decumbebant, epidemica lue correpti, nec paucis Noster, ope adiutus diuina sanitatem reddebat, contigit, ut amicorum partim, partim et cognatorum precibus victus et expugnatus, reddere se ipsum patriae constitueret. Quinimo accedebat physici prouincialis munus, quod paullo post clementissime sibi demandatum suscepit. Anno dein 1745 collegio regio medico adiuncti prouinciam capeffere iussus est, cui peritissime praefuit, ita quidem, ut, petita vacatione anno 1751 impetrataque, titulos et ceteras praerogatiuas obtineret. Tum anno 1753 patriae ciuitatis physici et praesidis in collegio ecclesiastico munia suae commissa fidei suscepit et singulari dexteritate ornauit. Erat enim haec THEBESII virtus, ut doctrina, studio, diligentia, humanitate, et morum elegantia sibi neminem non in quocunque munere deuinciret. Vtinam modo diutius deuixisset, fuissetque in vita superstes; euocatus tamen est e rebus humanis ipsis nonis februarii anno 1758 aetatis quadraginta annorum. In scriptis reliquit: Theses aliquot *de natura sanguinis*, quas praelide CHRIST. GOTTL. LUDWIGIO V. Clar. 1739. d. 6 maii defendit: dissertationem *de somno, ut signo: de arte obfetricia* librum singularem theotisce scriptum. Plura etiam in manuscriptis supersunt, quae perlustraui varii argumenti, maxime autem quod ad praxin clinicam attinet, cuius integra prostant volumina, nondum digesta tamen et elaborata.

Inter tristes bellorum, quae hoc nostro pro dolor! tempore exarserunt, calamitates referre quoque debemus morbum istum longe lateque grassantem petechialem, qui permultos ex optimis nostris ciuibus eripuit, inter quos in primis dolemus mortem viri de uniuerſitate noſtra aequae ac omni eruditorum orbe meriti, IOANNIS ERNESTI HEBENSTREIT, Phil. et Med. Doct. Therapiae Prof. Publ. Ord. Facultatis Medicae Decani, Acad. Decemviri, Collegii Mai. Princ. Colleg. Lipsienſium Poliatri, Imper. Acad. Nat. Cur. et Societatis litterarum Maſſilienſis ſodalis, qui die quinto menſis decembris anno iam ſuperiore 1757 ab iſto morbo oppreſſus fuit. Memoriam huius Viri paulo longiore meritorum ipſius enarratione conſeruare proxime annitemur.

Paulo poſt, quum iacturam hanc feciſſet Lipſia, aliud detrimentum capiebat morte binorum medicorum, nominis quidem celebritate nondum valde inſignium factorum, Virorum tamen magnae ſpei multique ſtudii atque doctrinae, CHRISTIANI nimirum AMANDI GEBHARDT, Med. Doct. et pauperum a Senatu huius urbis publice conſtituti medici, qui artem corpora humana artiſcioſe et eleganter diſſecandi optime callens, proſectoris ſic dicti munere in theatro noſtro anatomico per ultimos hos annos cum laude functus fuerat; atque GEORGII GOTTLOB KÜCHELBECKER, Phil. et Med. Doct. qui *de ſpinis plantarum*, iterumque *de ſaponibus* ſuperiore anno 1757 diſputans, iura Doctōris Medici apud uniuerſitatem noſtram ſibi comparauerat, praematura tantum morte in ſuo nobis ulterius inſeruendi ſtudio impeditus. Obiit ille die vicesimo quarto menſis ianuarii, hic vero die octauo februarii, hoc, quem iam agimus, anno 1758.

Neque

Neque tamen satis erat damni, quod nostra passum fuerat Academia. Alium enim Virum, inter viros doctos haud minus celebrem, eripiebat nobis dirissimi istius morbi facitices, SAMVELEM nimirum THEODORVM QVELMALZ, Phil. et Med. Doct. Therap. Prof. P. O. facultatis Med. Decanum, Acad. Decemvirem et Colleg. Mai. Princ. Colleg. quum in locum b. HEBENSTREIT vix dum surrogatus fuisset. Freibergae, quae urbs circuli in Saxonia metalliferi caput est, natus erat anno superioris seculi nonagesimo sexto, die maii undecimo, patre SAMVELE ANDREA, Senatore illius civitatis, et, postquam in litteras humaniores in gymnasio patrio incubuerat, Lipsiam se conferebat ibique et philosophorum et medicorum scholas diligenter frequentabat. Anno huius seculi vicesimo secundo prima artis medicae laurea ab ordine nostro Lipsiensi exornatus, sequenti anno in Academia Wittembergensi Philosophiae Magistri honores consequabatur, cuius iura paulo post in Academia nostra tuebatur Lipsiensi, publice defendens dissertationem suam *de magnete*. Eodem anno 1723 *de divinationibus medicis*, praeside MICH. ERN. ETTMÜLLERO, disputans, Licentiati et paulo post Doctoris Medici Lipsiensis titulum et privilegia impetrabat. Medicinam deinde docens atque faciens anno 1726 Anatomiae et Chirurgiae Profess. P. Extraord. 1737 Physiologiae et 1747 Pathologiae ordinarius, paucis vero ante mortem septimanis Therapiae Professor sui que ordinis Decanus constituebatur. Praeter reliquas artis medicae partes, chemiam in primis coluit variaque huic arti attulit incrementa. Plures conscripsit atque defendit dissertationes Commercioque litterario Norimbergensi non nullas inseruit observationes, quarum catalogum cum vita ipsius auctoris reperiens in Cl. BOERNERI *relationibus* iam paulo supra citatis. Post mortem quoque de academia nostra optime promeruit, varia testamentum.

testamento legans beneficia, quibus et pauperes medicinae studiosi et indigentes medicorum viduae adiuuentur, et alia academiae nostrae concilientur emolumenta, ita, ut memoria eius Lipsiae sacra atque perpetua sit permanfura.

In horum Virorum locum furrogati nunc sunt Viri Cll. qui ordine ab ipsis erant proximi, ita nimirum, ut Vir Cl. CHRISTIANVS GOTTLEB LUDWIG, Therap. Prof. P. O. Facultatis Medicae Decanus perpetuus, Academiae Decemuir et Collegii Mai. Princ. Colleg. Vir Cl. ANTONIVS GUILIELMVS PLAZ, Pathologiae Prof. P. P. Facultat. Med. Senior, Acad. Decemuir et Coll. Mai. Princ. Colleg. constituti sint. Munera autem inde vacua facta tradita sunt Viris Cll. CAROLO FRIDERICO HUNDERTMARK et IOANNI CHRISTOPHORO POHLIO, utrique Medicinae Professori huc usque Extraordinario. Ille ab initio Physiologiae, nunc vero post b. QVELMALZII obitum Anatomiae et Chirurgiae Prof. P. Ordinarius, munus suum auspicatus nuperrime fuit die vicesimo quinto martii, publice habita oratione *de salute ex nosocomiis merito suspecta*, programme eam ob causam edito *de ozaena venerea*; hic vero, Cl. nimirum POHLIVS, Physiologiae Prof. P. Ordinarius, prouinciam in se delatam suscepit die decimo octauo aprilis, oratione publice dicta *de morbis per expectationem curandis*, ad quam paulo antea inuitauerat programme *de chylyficatione*.

Dum haec, quae nunc tradimus, typis iam erant mandata, refertur ad nos obitus Viri Celeberrimi, LAVRENTII HEISTERI, Med. D. Seren. Ducis Brunswicensis Consilarii Aulici et Medicinae Professoris in Academia Helmstädiensi, qui die decimo octauo mensis aprilis viuere desiit *Helmstädi* quin-

que

que et
ius vita
mus.

Contin
con

Nouve
le

drier

de B R

Tom

CHRIST

An li

prob

beat

IOAN. C

scen

non

ibid.

Eiusd.

Resp

Eiusd.

Ellen

Le regn

cont

Class

res C

celle

espé

ption

teurs

don

natio

Dem

que et septuaginta annorum aetatem agens, de cuius vita atque meritis in posterum plura dicturi sumus.

XIV.

Continuatio indicis scriptorum physico - medicorum, quae anno 1756 prodierunt.

Nouvelles observations physiques et pratiques sur le Jardinage et l' Art de planter; avec le Calendrier des Jardiniers; ouvrage traduit de l' Anglois de BRADLEY, enrichi des Figures en taille douce. Tom. III. à Paris, 12.

CHRISTOPH. THEOPHIL. BRAUSER, Diss. inaug. An lipothymia, venae sectioni semper sine aliqua probabili caussa superueniens, ab ea abstinere iubeat? Gottingae, 4.

IOAN. GODOFR. BRENDL, Diss. inaug. de tabescentibus ad nares ducenda fluxione, super locis non nullis Hippocratis. Resp. *Henr. Wilh. Forcke.* ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de pleuritide vernali et aestivali. Resp. *Philipp. Henr. Wedemeyer.* ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de phrenitide. Resp. *Iustus Henr. Ellenberger.* ibid. 4.

Le regne animal divisé en IX Classes, ou méthode contenant la division générale des animaux en IX Classes et la division particulière des deux premières Classes; sçavoir de celle des quadrupedes et de celle des cétacées en ordres, sections, genres et espèces; aux quelles on a joint une courte description de chaque espèce, avec les citations des Auteurs qui en ont traité, les noms qu'ils leur ont donnés, ceux que leur ont donné les différentes nations et les noms vulgaires, par Mr. BRISSON, Démonstrateur du Cabinet d'histoire naturelle de Msr.

Mfr. DE KEAUMVR; avec figures en taille douce; à Paris, 4. (*gallice et latine*.)

IOAN. CHRISTOPH. BRODTHAG, Diff. inaug. de symptomatum habenda ratione in curationibus morborum ad praecauendas complicationes. Halae Magdeburgicae, 4.

IACOB BROUWER, Korte Verhandeligen over het Aderlaaten. Amsteldam, 8.

Recherches historiques et physiques sur la prétendue diminution des eaux et sur l'accroissement des terres, où l'on examine à fond l'origine et les progrès de cette doctrine tant en Suède, que hors de ce Royaume; par feu IEAN BROWALL; traduit du Suédois et augmenté de quelques éclaircissements par CHARLES ERNEST KLEIN. à Stockholm.

IOHANN BROWALLIUS, *historische und physikalische Untersuchung der vorgegebenen Verminderung des Wassers, und der Vergrößerung der Erde, aus dem Schwedischen übersetzt, und mit Erläuterungen vermehret* von C. E. KLEIN. Stockholm, 8.

The Civil and Natural History of Jamaica in three parts; by PATRICK BROWNE. London, fol. c. f.

ERNEST. ANDREAS BÜCHNER, Diff. inaug. de diathesi phlogistica siue lentore eiusque medendi methodo. Erfordiae, 4.

ANDR. EL. BÜCHNER, Diff. inaug. de salubritate haemorrhagiarum in mitigandis deliriis. Resp. *Andr. Simon Schaaf*. Halae Magdeburgicae, 4.

Eiusd. Diff. inaug. sistens casum de scirrho mesenterii exulcerato. Resp. *Io. Carol. Ehrenfried Hebenstreit*. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de morbis praeteritis quatenus praesentis caussis. Resp. *Io. Wilhelm. Ellenberger*. ibid. 4.

ANDR.

ANDR.
coelo
bert.

Eiusd. D
ne na
ibid.

Eiusd. D
iudica
ibid.

Eiusd. D
forma
ibid.

Eiusd. I
morb
ibid.

Eiusd. D
coeru
ibid.

Eiusd. D
frequ
Io. G

JAMES
und R
tern n
men,

Leçons
CAIL

Sull inf
anima

H A L
Bolog
Sechs Sch
steinig

C A M
quaed

ANDR. EL. BÜCHNER, *Diss. inaug. de ventriculi sub coelo frigido robore maiori.* Resp. *Io. Lud. Albert. Fleischmann.* Halae Magdeburgicae, 4.

Eiusd. *Diss. inaug. de dolorum ad partum directione naturali.* Resp. *Io. Phil. Ludou. Proebsting,* ibid. 4.

Eiusd. *Diss. inaug. med. de motibus criticis caute diiudicandis.* Resp. *Sebastian Eberhard Wenckebach.* ibid. 4.

Eiusd. *Diss. inaug. de difficultate pariendi ex mala conformatione pelvis.* Resp. *Daniel Frider. Schiffert.* ibid. 4.

Eiusd. *Diss. inaug. de prouido emeticorum usu in morbis acutis contagiosis.* Resp. *Io. Christian. Hase.* ibid. 4.

Eiusd. *Diss. inaug. de Indo germanico siue colore coeruleo solido ex glasto.* Resp. *Io. Christoph. Ebel.* ibid. 4.

Eiusd. *Diss. inaug. de incongruo expectorantium usu frequenti morborum pectoralium causa.* Resp. *Io. Guil. Supprian.* ibid. 4.

JAMES BURGESS, *Nachricht von der Vorbereitung und Behandlung, welche zur Einsprossung der Blattern nothwendig sind. Aus dem Englischen. Bremen,* 8.

Leçons élémentaires d'Optique ; par Msr. DE LA CAILLE. à Paris, 8. c. f.

Sull insensibilità ed irritabilità di alcune parti degli animali, Lettera scritta al Signore ALBERTO HALLER; da MARC-ANTONIO CALDANI; Bologna, 4.

Sechs Schreiben von einigen Merkwürdigkeiten der Hollsteinischen Gegenden von IOHANN FRIEDERICH CAMERER. Leipzig, 4. m. K. (inter alia continent quaedam physica in illa regione reperiunda).

IOSEPH.

JOSEPH. ANTON. CARL, Diff. inaug. de Antispas-
principali ad tollendas morborum causas remedio.
Resp. Ignat. Xauer. Reutter. (Ingolstadii.) 4.

In difesa delli Speciali di Napoli dissertazione fisico-
medico-chimica sull'analisi del vino e dell'uso che
ottiene presto dei chimici il suo variato Spirito;
di LUCA CARLUCCI; in Napoli, 8.

Traité des eaux minerales de Roussillon; par Mfr.
CARRERE. à Perpignan, 8.

IOH. FRID. CARTHEUSER, Diff. inaug. sistens
tractationem compendiarium morborum capitis
externi. Resp. Ioh. Gottlieb Reismann. Franco-
furti ad Viadr. 4.

Eiusd. Diff. inaug. exhibens non nulla de sale sodae.
Resp. Wencesl. Gottlob Kahl. ibid. 4.

CARL WILLHELM CARTHEUSER *Betrachtungen
über einige Materien aus der Diät.* Hamburg, 8.

Reflessioni fisico-mediche sopra di un nuovo Antilisso,
colle quali, secondo l'odierno sistema di teoria
pratica medicinale, si dimostra quanto di vario ac-
cader possa, rispetto alla Irofobia, con diverse
scoperte di segreti; di ALESSANDRO CATANI.
In Napoli, 4.

Piscium, serpentum, insectorum aliorumque non
nullorum animalium, nec non plantarum, quarun-
dam imagines, quas MARCVS CATESBY in po-
steriore parte operis, quo Carolinae Floridae et
Bahamensium insularum tradidit historiam natura-
lem, descripsit. MARCVS CATESBY *Abbildung
verschiedener Fische Schlangen, Insecten und Pflan-
zen etc. bis 52 Blat illuminirt.* Nürnberg, fol.
reg.

CORNELIVS CELSVS, in eight books, translated
with notes critical and explanatory by JAMES
GRIEVE. London, 8.

*Auszug aus des Herrn CARL CHAIS Versuch, einer
Vertheydigung der Methode, die Blattern durch die
Ein-*

Ein-
setz
Histo
XA
(N
Traité
vell
Nouv
traie
Par
NOEL
Lex
WILH
sign
A disc
mie
Lon
HENR
re v
Manue
rurg
de l
COV
HENR.
rupt
8. m
Eiusd.
W
GEOR
oeco
Viad
Traité
mes
man
des r
cette
les fe
Tom. 1

Einpflanzung zu geben; aus dem Französischen übersetzt. Braunschweig, 8.

Histoire de Paraguay; par M. PIERRE FRANC. XAVIER DE CHARLEVOIX; 3 Voll. à Paris, 4.
(*Naturalis historia illius prouinciae pariter inserta.*)

Traité des Ecrrouelles; par M. CHARMETON; nouvelle édition. à Lyon.

Nouvelle méthode sûre, courte et facile, pour le traitement des personnes attaquées de la Rage.
Par le F. CLAUDE DU CHOISEL. à Paris, 12.

NOEL CHOMEL, *oekonomisches und physicalisches Lexicon; 7ter Theil. Leipzig, fol.*

WILHELM. LUDOV. CHVDEN, *Diff. inaug. de signis foetus viui et mortui. Gottingae, 4.*

A discourse on inoculation read before the R. Academie of sciences by M. la C. (CONDAMINE):
London, 8. (*Translator Cl. MATY.*)

HENRIC. IOHAN COTTAAR, *Diff. inaug. de calore vitali. Lugd. Batauor. 4. mai.*

Manuel des opérations les plus ordinaires de la Chirurgie, pour l'instruction des Elèves Chirurgiens de la marine de l'Ecole de Brest. Par M. DE COVRCELLES. à Brest, 8.

HENR. NEPOMVC. CRANZII *Commentarius de rupto in partus doloribus a foetu utero. Viennae, 8. mai.*

Eiusd. *Einleitung in eine gegründete Hebammenkunst. Wien, 8.*

GEORG. FRIDERIC. CVRTS, *Progr. de Physica oeconomica diligentius excolenda. Francof. ad Viadr. 4.*

Traité complet de la gonorrhée virulente des hommes et des femmes, où l'on fait voir la différente manière de la traiter, l'insuffisance de la plupart des méthodes, les dangers qu'il y a de négliger cette maladie, et les moyens de distinguer dans les femmes les gonorrhées d'avec les fleurs blanches;
Tom. VI. Pars III. N n

ches; suivi d'un mémoire sur la construction et les avantages d'un nouvel instrument pour tirer l'urine de la vessie. Par Mr. DARAN. à Paris, 12 mai.

HENR. FRID. DELIVS, *Diss. inaug. Observationum medico-chirurgicarum pentas.* Resp. *Ioseph. Villesavoie.* Erlangae, 4.

Eiusd. *Diss. inaug. de purpura rubra et alba cum diarrhoea ac fluxu haemorrhoidali curata.* Resp. *Nicol. Daniel Schmoller.* ibid. 4.

IOHANN DANIEL DENSO, *physikalische Bibliothek: 5tes und 6tes Stück.* Rostock, 8.

Eiusd. *Sendschreiben vom Erdbeben.* ibid. 4.

GVIDO DANIEL DESPATVREAVX, *Quaest. med. An lui venerea hydrargyrus camphoratus?* Resp. *Henr. Mich. Miffa.* Parisiis, 4. mai.

GEORG. CHRISTOPH. DETHARDING, *Diss. inaug. de myopia et presbyopia.* Resp. *Io. Christian. Sulzberger.* Rostoch. 4.

Eiusd. *Diss. inaug. de operationibus quibusdam chirurgicis temere institutis.* Resp. *Frideric. David. Wilh. Mensching.* ibid. 4.

Eiusd. *Diss. inaug. de Cambucca PARACELSI.* Resp. *Io. Leonh. Ehlers.* ibid. 4.

IOH. SIM. GOTTL. DINKLERS *Abhandlung von den natürlichen Ursachen der Erdbeben.* Frankf 8.

FRANC. MICH. DISDIER *Sarcologie; troisième, quatr. cinqv. partie.* à Paris, 12.

Idem liber in compendium redactus sub titulis sequentibus: Spanchnologie abrégée ou description succincte des viscères.

Description succincte des vaisseaux, des nerfs et des glandes. ibid.

BALTHASAR EHRHARDTS *oekonomische Pflanzen-Historie, nebst dem Kerne der Landwirthschaft, Garten- und Arzneykunst.* 4ter Band. Ulm, 8.

Eiusd. *libri tomi primi editio noua.* ibid. 8.

10H. THEODOR ELLERS *Physiologia et Pathologia medica; Zwey Theile, herausgegeben von 10H. CHRISTIAN ZIMMERMANN; zweyte mit neuen Zusaetzen vermehrte Auflage. Schneeberg, 3.*

Essai sur l'Histoire naturelle des Coralines et d'autres productions marines du même genre, qu'on trouve communément sur les Côtes de la Grande-Bretagne et d'Irlande: auquel on a joint une description d'un grand Polype de Mer pris auprès du Pole Arctique par des pecheurs de baleine pendant l'été de 1753. PAR IEAN ELLIS. Traduit de l'Anglois; à la Haye, 4. c. f.

Idem liber belgice redditus sub titulo: Natuurlyke historie van de Koraalgewassen en andere dergelyke Zeelighaamen, die men gemeenelyk vind op de kusten van Groot-Brittanien en Jerland; benevens eene beschreiving van een grooten Zee-polyp in den Zomer van t' Jaar 1753 by den noordpool door de wal-vis-vangers gevonden; door IAN ELLIS: Uyt het Engels vertaalt dor IAN TAK; in s' Gravenhage, 4. c. f. (Binas has editiones integro capite et una tabula legimus auctiores esse redditas editione anglica: describi enim in illo modos, quibus vesiculares Corallinae sese propagent; recitari etiam alias aliquot obseruationes microscopii ope mense iunio 1755 factas.)

C. P. ELLIVS, *Untersuchung der im Schwange gehenden Rindviehseuche. Altona und Hamburg, 4.*

Die hellscheinende Brille für diejenigen, welche solche bey gesunden und kranken Tagen nöthig haben, sonderlich durch dieselbe die wahren Aerzte, ihre Nothwendigkeit und hohe Würde, zu erkennen, wie auch der Pfüscher und Quacksalber ihre bösen Werke, wodurch die respective Könige und Fürsten einen unersetzlichen Schaden leiden, und ihre getreuen Unterthanen um die Gesundheit und ihr Geld kommen, folglich vor der von Gott bestimmten Zeit zu Grabe

gebracht werden; aus herzlichem Mitleid und zur
Erhaltung der alleredelsten Geschöpfe Gottes, pre-
sentiret von CHRISTIAN ERNST ENDTERN,
Sen. Hamburg, 8.

CARL EVELINS *Vergnügen und Nutzen der Gärt-
nerey*; nebst IOH. EVELINS *Gärtner-Calender*;
und LAVRENCE *Gedanken von allerhand Garten-
zierathen*; aus dem Englischen übersetzt von THEO-
DOR ARNOLD. Leipzig, 8.

IO. ALBERTI EVLERI *disquisitio de caussa physica
electricitatis ab Academia scientiarum Imperiali Pe-
tropolitana praemio coronata, in publico Acade-
miae conuentu die VI Septembris c1o 1o cclv;*
una cum aliis duabus dissertationibus de eodem
argumento. Petropoli, 4. mai. c f. (*Sunt illae
vero dissertationes, una PAVLLI FRISII, in Pisa-
na Vniuersitate Ethices et Metaph. P. P. de existen-
tia et motu aetheris, seu de theoria electricitatis,
ignis et lucis; altera LAVRENTII BERAND, S.
I. in Collegio Lugdunensi in Gallia Mathemat. Prof.
Theoria Electricitatis.*)

PHILIPP. CONRAD. FABRICII, *Diff. inaug. sistens
genuinam calculi renalis genesin. Resp. Ernest.
August. Pini. Helmstadii, 4.*

Eiusd. *Diff. inaug. de distinguendo certo a probabili in
medicina. Resp. Christoph. Carol. Dismann. ibid. 4.*

Eiusd. *Diff. de ichthyocolla. Resp. Frideric. Guilielm.
Stolze. ibid. 4.*

Eiusd. *Diff. inaug. de sale alcali minerali fixo. Resp.
Io. Rudolph. Schulze. ibid. 4.*

Eiusd. *Diff. inaug. de suppressae transpirationis caus-
sis morbisque praecipuis ex eadem oriundis. Resp.
Henr. Frid. Kühn; ibid. 4.*

Eiusd. *de fonte martiali medicato Helmstadiensis dis-
quisitio. ibid. 4.*

LVDW
dien
tägi
Geb
Bef
gese
ben
ten
kung
setze
Nür
I. F. I
2 To
Del ma
mor
COI
GIA
ma,
Lettre
mén
Berl
Nouve
caro
sur
plor
ANTO
dria
Ver
FVCH
Arz
abh
I. C.
PETE
und
kan
Cartes
de t

LVDWIG FEVILLÉE, *Beschreibung zur Arzeney dienlicher Pflanzen, welche in den Reichen des miltägigen America in Peru und Chily vorzüglich im Gebrauche sind, in dem Lande selbst auf Königlichen Befehl in den Jahren 1709, 1710 und 1711 aufgesetzt, nebst verschiedenen andern aus eben desselben Tageregister physischer Beobachtungen gesammelten und zur natürlichen Historie gehörigen Anmerkungen. Aus dem Französischen ins Deutsche übersetzt von D. GEORGE LEONHARD HVTH. Nürnberg, 4. m. K.*

I. F. LE FEVRE, *Opera medico - physiologica; 2 Tom. Francofurti, 4. c. f.*

Del mal de' Nervi; o sia dell' Ippocondria, o del morbo isterico; Poema medico del Dottore MICOLONBO FLEMINGH, trad. en Ital. p. le Doct. GIAM BATTISTA MORETTI de Gæte. Roma, 8.

Lettre de M. FORMEY à M. MATY au sujet du mémoire de M. ELLER sur l'usage de cuivre; à Berlin, 12.

Nouvelle pratique de ferrer les chevaux de selle et de carosse, afin de les rendre fermes en tout temps sur le paré sec, ce qu'on appelle vulgairement plombé; par LA FOSSE. à Paris, 8.

ANTONII FRACASSINI naturae morbi hypochondriaci eiusque curationis mechanica inuestigatio. Veronae, 4.

IVCHSENS *wohleingerichtetes Roszbuch, wie ein Ross-Arzt alle Mängel der Pferde erkennen und denselben abhelfen soll. Leipzig, 8.*

I. C. G. *Anleitung zur Färbekunst. Langensalza, 8.*

PETER GABRIELS *Kunstlerfahrner Blumen Küchen- und Baum-Gärtner, mit 145 nützlichen und unbekannten Baumkünsten. Tübingen, 8.*

Cartes en couleur des lieux sujets aux tremblemens de terre dans toutes les parties du Monde selon le

- Système de l'impulsion solaire; par M. GAVTIER, à Paris, fol.
- La Suite de la matière médicale de M. GEOFFROY; par Ms. DE NOBLEVILLE et SALERNE; 3 Voll. à Paris, 12.
- IGNATII GERVASII a Monte Falisco, de usu aquae frigidae in haemoptysin et quodcunque sanguinis profluuium, mechanico-physica dissertatio. Romae, 4.
10. GESNER, Diss. de petrificationum variis originibus, praecipuarum telluris mutationum testibus. Tiguri, 4.
- The use of sea voyages in medicine; by EBENEZER GILCHRIST. London, 8. mai.
- Vortheilhafte und in der Erfahrung gegründete Vorschläge, bey heftigen und geschwinden Feuerbrünsten Häuser und Mobilien sicher zu retten, nebst einer gründlichen Anweisung große und gefährliche Feuerbrünste zu verhüten; von IOH. FRIEDR. GLASER, Dresden und Leipzig, 4.*
- PHILIPP. FRID. GMELIN, Diss. de vitro antimonii cerato. Resp. Christian. Ludov. Bilsinger. Tübingae, 4.
- W. L. GRAEFENHAHN'S *physicalische Gedanken von Entstehung der Erdbeben.* Bareuth, 4.
- Musei ichthyologici tomus secundus, sistens piscium indigenorum et non nullorum exoticorum, quorum maxima pars in museo LAURENTII THEODORI GRONOVII I. V. D. adseruatur; nec non quorundam in aliis museis obseruatorum descriptiones. Accedunt non nullorum exoticorum piscium icones aeri incisae et amphibiorum animalium Historia zoologica; Lugdun. Bat. fol. c. f.
- CHR. TH. HEINR. VON HAGENS *Beschreibung des Helmstädtischen Gesundbrunnens; nebst Unterricht, wie derselbe zu gebrauchen.* Halle, 4.

STEPHAN HALES, Account of useful discovery to distill double the quantity of Seawater by blowing schowers of air up through the destilling liquor. London, 8. mai.

Statica dei vegetabili ed analisi dell' aria del Sig. STEFANO HALES; tradotta dall' Inglese con varie annotazioni della Sig. MARIA ANGIOLA ARDINGHELLI. Napoli, 8. mai. c. f.

ALBERTI HALLERI Iconum anatomicarum, quibus aliquae partes corporis humani delineatae traduntur, fasciculus VIII et ultimus Arteriarum totius corporis systema cum supplemento ad descriptiones vasorum. Gottingae, fol.

Eiusd. Deux Memoires, sur le mouvement du sang, et sur les effets de la Saignée fondés sur des experiences faites sur les animaux. à Lausanne, 8.

Abhandlungen des Herrn VON HALLER von den empfindlichen und reitzbaren Theilen des menschlichen Leibes. Verdeutscht und geprüft von CARL CHRISTIAN KRAVSEN. Leipzig, 4.

Memoires sur la nature sensible et irritable des parties du corps animal; par Mr. ALBERT DE HALLER. Tome premier contenant une seconde edition corrigée de la Dissertation sur l' Irritabilité; suivie de l'Exposé synthetique des Faits, tiré d'un grand nombre d'Experiences faites par l' Auteur. à Lausanne, 12 mai.

Disputationes chirurgicae selectae, quas collegit, edidit, praefatus est ALB. HALLERVS. Tom. V. VI. ibid. 4. mai. c. f.

GEORG. ERHARD. HAMBERGERI elementa physiologiae medicae s. de actionibus corporis humani sani in usum auditorii inchoata, post obitum auctoris continuata per IO. FRID. KESSEL. Ienae, 8. c. f.

GVSTAV. CHRISTIAN. HANDTWIG, Diss. phys. medica de dormientibus quarta, sistens quaedam

- de salubri sub somnum loco. Resp. Ioan. Henr. Maul. Rostochii, 4.
- PETR. IMMAN. HARTMANN, Diss. duplex peripneumoniae genus. Resp. Io. Gottgetreu Müller. Halae, 4.
- I. GEORG. HASENOEHL, Diss. de abortu eiusque praeservatione. Viennae Austriae, 4.
- IO. GE. HASSENESTS *medizinischer Richter*, oder *Acta physico-medico-forensia collegii medici Onoldini. Zweyter Theil. Anspach*, 4.
- Instruction sur la manière d'élever et de perfectionner les Bêtes à laine ; composée en Suedois ; par FRED. W. HASTFER ; mise en François par M... ; deux Parties. à Paris, 12.
- FR. WILH. HASTFER, *Goldgrube eines Landes in Verbesserung der Schaafe, ingleichen Mittel und Rath wider die Schafpocken ; aus dem Schwedischen übersetzt. Coppenhagen*, 4.
- WILH. VAN HAZEN, Catalogue des arbres et plantes changerés et oignons à fleurs. à Leide, 8.
- IO. CHRISTIAN. HEBENSTREIT, Orat. de fertilitate terrarum industria colonorum augenda. Petropoli, fol.
- IO. ERNEST. HEBENSTREIT, Progr. Ordo morborum causalis. Specimen quartum de notionibus simplicibus ad constituendos morborum ordines ex solidorum indole. Lipsiae, 4.
- Eiusd. Specimen quintum sistens notiones morborum simplices ex rationibus fluidorum. ibid. 4.
- Eiusd. Specimen sextum sistens limites generum morborum. ibid. 4.
- Eiusd. Aetiologiam chymicam, seu expositionem caussarum sani et aegroti hominis secundum principia chymica, dissertatiunculis quorundam iuuenum inuestigandam, proponit et de notionibus chymicis apud veteres praefatur. ibid. 4.

10. ERN
lore,
Ioan.
Eiusd. D
tis ex
mann.
Eiusd. D
uae
Ioan.
Eiusd. I
bi.
Eiusd. I
agen
sen.
Eiusd. I
chym
Elha
Introdu
eaux
pieri
deser
Ouv
fous
et tr
10. c
phy
I. II
GEBH
aug
Ma
LAVR
cato
salu
stac
Eiusd
ney

10. ERNEST. HERENSTREIT, Diss. prima de calore, ut causa sanitatis ad rationes chymicas. Resp. Ioan. Hedwig. Lipsiae, 4.

Eiusd. Diss. altera de salium actione, ut causa sanitatis ex rationibus chymicis. Resp. Frid. Conr. Bergmann. ibid. 4.

Eiusd. Diss. tertia: de calore, ut causa morbi et novae valetudinis in rationibus chymicis. Resp. Ioan. Hotz. ibid. 4.

Eiusd. Diss. quarta: de salium actione, ut causa morbi. Resp. Henric. Landis. ibid. 4.

Eiusd. Diss. quinta: de medicamentis ut menstruum agentibus ad leges chymicas. Resp. Laurent. Clausen. ibid. 4.

Eiusd. Diss. sexta: de contraria medicina ad leges chymicas, praecipue salium. Resp. Io. Christoph. Elhard. ibid. 4.

Introduction à la Minéralogie; ou Connoissance des eaux, des sucres terrestres, des sels, des terres, des pierres, des minéraux et des métaux; avec une description abrégée des opérations de Métallurgie. Ouvrage posthume de M. J. F. HENCKEL publié sous le titre de *Henckelius in mineralogia rediuius*, et traduit de l'Allemand. 2 Voll. à Paris, 12.

10. CAROL. HEFFTER, Museum disputatorium physico-medicum tripartitum. Voluminis I. Pars I. II. III. Zittaviae, 4.

GEBHARD. WERNER. HEINZELMANN, Diss. inaug. de filo Ariadneo in labyrintho medico. Halae Magdeburgicae, 4.

LAVRENT. HEISTER, Diss. inaug. de fonte medicato prope Helmstadium nuper detecto, eiusque salubri usu. Resp. Georg. Ern. Rahlwes. Helmstadii, 4.

Eiusd. *kleine Chirurgie oder Handbuch der Wund-Arztney; neue vermehrte Auflage. Nürnberg, 8. mai.*

IOACH. FRIDR. HENCKELS *Anweisung zum verbesserten chirurgischen Verbande.* Berlin, 8. m. K.

IOH. FR. HENCKELS *kleine mineralogische Schriften, mit Anmerkungen und einer Vorrede* CARL FRIEDRICH ZIMMERMANN'S. *Zweyte Auflage.* Dresden, 8.

GEORGE HEVERMANN'S *Abhandlung der vornehmsten chirurgischen Operationen am menschlichen Körper.* *Zweyter Theil.* Kopenhagen und Leipzig, 8. m. K.

JOHN HILL'S *British herbal, containing a compleat history of the plants and trees, which are native of Britain or cultivated there for use, disposed in an easy natural method.* London, fol. c. f.

LAVR. HIORTZBERG, *Diff. Fundamentum halurgiae systematicae.* Resp. *Eric. Holman.* Vpsal.

Observations ou a series of Electrical Experiments; by D. HOADLEY and Mr. WILSON. London, 4.

FRID. HOFFMANNI *Observationes circa bombyces, sericum et moros ex antiquitatum, historiarum iuriumque penu depromtae.* Tubing. 4. (*Editio multo audior.*)

FRID. HOFMANNI *Chemia rationalis et experimentalis, siue collegium phys. chem. curiosum.* Hamburgi, 8.

Dissertation sur les vapeurs et les pertes de sang; par M. PIERRE HVENAULD. à Paris, 2.

IOAN HVXHAM, *medical and chemical observations upon antimony.* London, 8. mai. (*Praeter dedicationem ad Ill. Comitem DE MACCLESFIELD datam, prorsus idem Commentarius exstat in Philosophical Transactions Vol. XLVIII. Part. II. art. 105. pag. 832-869, cuius recensionem reperire licet in Comment. nostr. Vol V P. IV. p. 591.*)

CHRISTIAN IAHN, *deutsche physiologia medico-chirurgica.* Dresden, 8.

C. F. IAMPERT, Diff. de purpura alba. Resp. F. C. Schwalbe. Halae, 4.

DAV. IEFFERIES *Abhandlungen von den Diamanten und Perlen; nebst den Regeln ihren wahren Werth zu bestimmen, und die rechte Methode sie zu schneiden; aus dem Englischen und Französischen übersetzt.* Danzig, 8. m. K.

IOAN. IONSTONII historiae naturalis tomus secundus continens theatrum uniuerfale de auibus. Heilbronae, fol. c. f.

Nouveau Elémens d'Odontalgie. Par M. IOVRDAIN. à Paris, 12.

HERM. PAUL. IVCH, Diff. inaug. de diarrhoeis in morbis acutis salutaribus. Resp. Paul. Ioan. Frider. Helmershausen. Erfordiae, 4.

IO. IVNCKER, Diff. inaug. exhibens principia ad modum operandi medicamentorum intelligendum. Resp. Gotthilf. Petr. August. Lysfhenius. Halae Magdeb. 4.

Eiusd. Diff. inaug. sistens usum venae sectionis in casibus quibusdam dubiis. Resp. Rudolph. Carol. Frider. Opitz. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de utilitatibus dolorum. Resp. Carol. Frider. Brodhag. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de vera morborum diagnosi certo therapiae fundamento. Resp. Henr. Theophil. Koeppe. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de simulatis febribus intermittens in viscerum laesionibus. Resp. Io. Aug. Evers. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de sudore vitioso ingrato plerumque nobilium hospite. Resp. Arnold. Christoph. Frider. Schüler. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de aluina excretionem ut signo. Resp. Christian. Conr. Leisnerus. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de usu corticis peruuiani discreto et discretius experimentando. Resp. Ioan. Frider. Fritze. ibid. 4.

IO. IVNCKER, Diff. inaug. de cauta prognosi a cauto medico instituenda. Respond. *Martin Wilcke*. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de exostosis. Resp. *Ioan. Theoph. Ludwig*, ibid. 4.

IOH. HEINR. GOTTLOB V. IVSTI, *neue Wahrheiten zum Vortheile der Naturkunde, und des gesellschaftlichen Lebens der Menschen; neuntes Stück*. Leipzig, 8.

Eiusd. *Polcey - Amts - Nachrichten auf das Jahr 1756*. ibid. 4.

PEHR KALM, Diff. historisk och oeconomisk beskrifning öfwer Cronoby sakn uti österbotn. Resp. *Erich. Caianus*. Abo.

En resa til norra America pa K. Svenska Wetenskaps Academiens befallning och publici Kostnad förrättad af PEHR KALM. Stockholm, 8.

Eiusd. Diff. de praerogatiuis Finlandiae praecipue quoad plantas spontaneas in bellariis adhibitas. Resp. *Henric Stierna*. Aboae.

Eiusd. Diff. de Esquimaux, gente Americana. Resp. *Andr. Abraham. Indrenius*. ibid.

Eiusd. Diff. Ollares in Fennia repertos delineans. Resp. *Ioan. Frider Müller*. ibid.

Eiusd. Diff. nagra kännemärcken til nyttiga mineraliens eller Jord och Bäckarters upfinnande. Resp. *Erich Hägglund*. ibid.

CAROL. FRIDER. KALTSCHMIED, Diff. inaug. de grauidarum morbis. Resp. *Carol. Martin Weber*. Ienae 4.

Eiusd. Diff. inaug. de necessaria foetus in omni partu praeternaturali, quae a situ foetus vitiato dependet, versione, cum suis cautelis. Resp. *Christian Chernel*. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. de phrenitide. Resp. *Christoph. Frid. Gerding*. ibid. 4.

CAROL. FRIDER. KALTSCHMIED, Diss. inaug.
de causis et effectibus plethorae. Resp. Io. Da-
vid. Grau. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de methodo haemorrhagias vulne-
rum sistendi optima. Resp. Simon. Henr. Ernest.
Wistinghausen. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de Hepatide. Resp. Melch. Ioan.
a Dreiling. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de febribus intermittentibus et spe-
ciatim de tertiana simplici. Resp. Carol. Frid. Reh-
feld. ibid. 4.

IMMAN. KANTS *Geschichte und Naturbeschreibung
der merkwürdigsten Vorfälle des Erdbebens, an dem
Ende des 1755 Jahr. Königsberg, 4.*

HARALD KARELBERG, Salpeters Fortplantning
och förmering. Stockholm, 8.

I. KIRKPATRIK *Erläuterung der Einpfropfung, wel-
che die Geschichte, Theorie und Ausübung derselben,
nebst bey Gelegenheit gemachten Beobachtungen von
den merkwürdigsten Erscheinungen der Kinderblattern
in sich begreift. Aus dem Englischen. Zelle und
Leipzig, 8.*

Selectus rationalis medicaminum, quorum vera vis
est ad felicem praxin clinicam, praetermissis me-
tibus, titularibus, superstitionis, intutis; digestis
studio D-IO LVDOV. KLEINII Francofurti, 8.

IOH. GOTTFRIED KNIPHOF *Abhandlung vom
Salat, und dessen wahren Nutzen und Schaden, nebst
der Beschreibung und dem Nutzen des olei trompo-
num. Erfurt.*

LVDW. WILH. KNOERS *vade mecum medicum,
oder kurzgefaßte Methode derer Krankheiten, und
wie solche zu curiren, samt deren Formeln. Naum-
burg und Leipzig, 8.*

I. C. G. KNOLLS *vermischte Anmerkungen aus der
Arzeneygelahrheit, 1. 2. 3 und 4 Stück. Halber-
stadt, 8.*

Regnum

Regnum Florae: *Das Reich der Blumen mit allen seinen Schönheiten nach der Natur und ihren Farben vorgestellt; bis 260stes Blat in Kupfer gestochen und illuminirt von GEORGE WOLFGANG KNORR, Nürnberg, fol.*

Lapides ex celeberrimorum virorum sententia diluvii uniuersalis testes, etc. *Sammlung von Merkwürdigkeiten der Natur und der Alterthümer des Erdbodens; zum Beweiß einer allgemeinen Sündfluth; aus dem Reiche der Steine bewiesen; in Kupfer gestochen und mit Farben ausgedruckt, von Ebendemselben; bis 56stes Blat. ibid. fol.*

Deliciae naturae selectae; oder auserlesenes Naturalien-Cabinet, welches aus den drey Reichen der Natur zeigt, was behalten und gesammelt zu werden verdienet; bis 24tes Blat; in Kupfer gestochen und illuminirt von Ebendemselben. ibid. fol.

IOAN PHILIP. KOCH, Diss. inaug. de commodo usu rerum non naturalium ad vitam sanam et longaeuam. Erlang. 4.

PETR. FRIDER. KOERBER, Diss. inaug. de rarioribus quibusdam visionis vitiis. Erfordiae, 4.

IOH. CARL KOKEN, die Stimme Gottes im Erdbeben; nebst einem Anhang, von den natürlichen Ursachen des Erdbebens. Braunschweig, 8.

GVILIELMI HENRICI KRAMER, Elenchus vegetabilium et animalium per Austriam inferiorem obseruatorum; sistens ea in classes, ordines, genera et species redacta. Viennae, Pragae et Tergesti, 8. mai. c. f.

IOH. GEORG. HEINR. KRAMERS Haus- und Land-Apotheke; oder einige bewährte Mittel wider die unter den Menschen auf dem Lande öfters grassirende Krankheiten. Augspurg.

IOAN. CHRISTIAN. KRANTZ, Diss. inaug. de fractura ossium ut vulnus sananda. Lips. 4. c. f.

CAROLI CHRISTIANI KRAVSE, Dissertatio de quaestione ab Academia Imperiali Scient. Petropolitana pro praemio in annum MDCCCLVI. proposita: *Quaenam sit causa proxima mutans corpus foetus, non matris grauidae etc.* In eadem Academ. Scient. Petropolitana die VI Sept. MDCCCLVI. praemio affecta; una cum alia dissertatione negatiuam quaestionis partem adstruente. Petropoli, 4.

PETER KRETSCHMARS *practischer Beweis, daß das doppelfurchige Pflügen mit ordinairen Gespann und Hofedienst verrichtet werden könne, und seinen wahren Nutzen bey dem Ackerbau habe; wie auch eine Anzeige wohlgelungner Proben.* Berlin, 8.

IOH. GOTTL. KRÜGERS *Gedanken von den Ursachen des Erdbebens.* Halle, 8.

GEORG. GOTTLÖB KÜCHELBECKER, Diss. de spinis plantarum. Resp. Ip. Ludov. Seeber. Lips. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de Saponibus. ibid. 4.

IOHANN KVNCKELS *vollständige Glasmacherkunst, nebst einem Anhang von den Perlen und Edelgesteinen. Zwey Theile.* Nürnberg, 4. m. K.

E. G. KVRELLA, *chymische Versuche und Erfahrungen; erstes Stück.* Berlin, 8. m. K.

THOM. LAGHI Epist. ad CAESAREVM POZZI, *notitiam experimentorum de irritabilitate partium C. H. repetitorum exhibens.* Bononiae, fol.

NICOLAI LAMBSMA, *Ventris fluxus multiplex ex antiquis et recentiorum monumentis propositus.* Amstelodami, 8. mai.

Lettre de M. LAMVRE à M. D'AVMONT dans laquelle on fait voir, que l'on ne peut pas soupçonner d'avoir copié M. HALLER, au sujet de l'explication des mouvemens du cerveau. à Lion, 12.

Reliqua proxime.

Contenta

Contenta in hac parte.

1. Kongl. Svenska Wetenſkaps Academiens Hand-
lingar for Aor. 1756. Vol. XVII. P. 387
2. *Oeconomifch - Physicalifche Abbandlungen IX-
XII Theil* P. 422
3. *Fraenckifche Sammlungen und Anmerkungen aus
der Naturlebre etc. II Band* P. 429
4. LAMBSMA ventris fluxus multiplex ex anti-
quis et recentiorum monumentis P. 440
5. SCHREIBERS *Kurze doch zulaengliche Anwei-
fung zur Erkenntniß und Cur der vornehmften
Krankheiten* P. 448
6. VANDERMONDE *Essai fur la maniere de per-
fectionner l' espece humaine* P. 451
7. KRAVSE *Diff. de caufa proxima corpus foetus
mutante etc.* P. 455
8. VULLYAMOV *Diff. de fale lactis essentiali* P. 469
9. SCHEFFEL *Diff. de fistula lacrymali eamque
fanandi methodis* P. 474
10. PARKER *the ligature preferable to agaric in
fecuring the Blood-Vessels after Amputation* P. 480
11. SCHREIBER *Almageſtum medicum* P. 483
12. *Memoires de mathematique et de physique
presentés à l'academie royale des sciences etc.* P. 499
13. *Noua phyſico - medica* P. 540
14. *Continuatio indicis ſcriptorum phyſico - medi-
corum, quae anno 1756. prodierunt* P. 557

APVE

Amstelo
Linde, F
Albria

P. 387
P. 422
P. 429
P. 440
P. 448
P. 451
P. 455
P. 469
P. 474
P. 480
P. 483
P. 499
P. 540
P. 557

COMMENTARIJ
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS VI. PARS IV.

LIPSIAE. MDCCLVII.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder et P. Mortier iun. Londini apud A.
Linde, Parisiis apud Briasson, Patavii apud I. Manfr , Venetiis in B.
Albrizzi et S. Coleti officinis, Romae apud Venant. Monaldini.

Jos: Banks

Verfue
sch
Th
zig
lum

Tenta
inda

stigare
physice
studuit
ra, cum
rum te
praesen
leuiter
aliis re
plura

• Co

I.

Versuche und Abhandlungen der Naturforschenden Gesellschaft in Dantzig; dritter Theil, mit Kupfern; Dantzig und Leipzig, 1756. in der Rengerschen Buchhandlung, 4. 3 Alph. 2 Bogen, 5 Kupfertafeln.

i. e.

Tentamina et commentarii Societatis naturae indagatorum Gedanensis. Pars tertia.

Ex quo, annis decem et tribus elapsis, quaedam Gedani societas coire coepit, atque naturae mirabilia pariter et arcana accurata industria ac indefessa cum inuestigare tum detegere: ex eo orbi litterato, in primis physices amanti, studiorum suorum rationem reddere studuit. Tria volumina prostant, quorum duo priora, cum a nobis recensita antea fuerint *, nunc eorum tertium idemque recentissimum eligere nobis in praesens libet, et, quid in eo contineatur, tangere leuiter. De huius societatis origine, de indole atque aliis rebus, quae ad historiam eius spectant valentque, plura verba facere superuacaneum putamus, quoniam

O o 2

niam

* Comment. nostr. Volum. IV. p. 305.

niam prioribus voluminibus praemissae praefationes, ea de re satis superque nos docent. At, quae postea gesta sunt, omittere, religioni ducimus. Huc vero maxime eximius pertinet fauor, quo multi, summorum virorum personae, uti episcopi, principes, comites regni polonici hanc societatem complexi sunt, quippe qui eius conuentibus interesse, eiusque studia admirari, non erubuerunt. Id, quod, quamuis maximo ei ducitur honori, sumus tamen nescii, annon maiorem ei socii famam adferant? quorum pars ordinarii, pars liberi sunt. Vtrorumque catalogum huius tomi praefatio suppeditat, eo quidem ordine, quo eorum quisque in societatem cooptati sunt. In illis habentur sequentes:

DAVID KADE, Med. Doctor.

MICH. CHRISTOPH. HANOW, Philos. Doctor eiusdemque Prof. ord. et Reipublicae Bibliothecarius,

HENRICVS KÜHN, I. V. D. Mathes. Prof. et Imper. Acad. Scient. Petrop. Socius.

DANIEL GRALATH, Reipublicae Gedanensis Senator. et Societatis Director.

IAC. THEOD. KLEIN, Ciuit. Ged. Secretar. Societ. Reg. Scient. Lond. Acad. Scient. Imp. Petrop. et Instituti Bononiens. Socius.

ADRIAN GOTTLIEB SÖHNER, Ciuit. Ged. Scribinus.

PAVL SWIETLICKI, Pastor ad aedem S. Ioh.

HENRICVS WILHELM. A KASENBERG, Sarmatarum regis ab consiliis belli intimis.

FRIDER. AVG. ZORN BARO DE PLOBSHEIM, Societatis thesaurarius.

IO. GOTTL. PFENNICK, verb. diu. Minister ad St. Saluat.

NATH. IACOB. GERLACH.

IO. BENI. DRAGHEIM, Philos. Doct. et Pastor ad St. Cathar.

IO. E.
SAMV.

danc

DANIEL

GODO

HENR.

BENI.

CHRIS

eiusc

BENIA

urbis

IOH. C

uit.

PHIL.

REINE

Phil

IO. SA

IO. G

ad ac

WILH.

IOANN

BALTE

CORNI

IOANN

et co

DANIE

IO. FR

Ex h

VM, M

GRAL

mus,

adferus

Pr

que sat

10. EILHARD REINICK, artis salut. Doct.
 SAMVEL WOLFF, Scabinus ciuitatis primariae Gedanensis.
 DANIEL LAINE ecclesiae francogallicae pastor.
 GODOFR. REYGER.
 HENR. IAC. DE LA MOTTE, Med. Doctor.
 BENI. GOTTL. A SCHRÖDER art. salut. Doctor.
 CHRISTIANVS SENDEL medicae artis Doctor, eiusdem et Physic. Prof. ord.
 BENIAMIN SCHWARZ, Med. Doct. et Physicus urbis.
 IOH. CAROL. SCHVBERT Dicasterii primariae ciuit. actuarius et societ. ab epistolis.
 PHIL. SYLVESTER LÜRSENIVS art. sal. Doct.
 REINH. ERNST. CHRISTOPH. SCHEFFLER, Philos. Doct. et Diaconus ad St. Saluat.
 10. SAM. FERBER, ciuit. primariae Scabinus.
 10. GOTTLIEB PEGELAV tertii Ordinis socius et ad aed. R. Barbarae antistes.

In his vero sequentes sunt:

- WILH. IOSVA KENWORTHY.
 IOANNES MOIR.
 BALTHAS. HAGEMEISTER.
 CORNELIVS CVNIS ad aed. St. Saluat. antistes.
 IOANN. LAMPE Poloniarum Regis a consiliis aulae et commerciorum.
 DANIEL HENRICVS SETAV tertii ordinis socius.
 10. FRANCISCVS MATHY.

Ex his igitur, quos nominauimus, sociis, KÜHNIVM, KLEINIVM, HANOVIVM, REYGERVM, GRALATHIVM et LVRSENIVM eximie collaudamus, quippe quorum Commentarii huic volumini adseruati sunt.

Primum locum occupat No. 1) KÜHNIVS, eius p. 1. que satis ampla eademque operosa *inquisitio in causas*

fluxus et refluxus maris, ex tribus sectionibus constans.

- p. 24. Enarrata in prima sectione vulgari et paene undique recepta aestus marini historia, diiudicatis in secunda GALILAEI, CARTESII, NEVTONI systematis, in tertia KÜHNIVS suam de aestu hypothesein proponit, fundatam in sua olim de fontium originibus publice proposita opinione, videlicet Cl. Auctor in illo opusculo suo ostenderat, dari sub terra ingentia hydrophylacia, e quibus aqua per canales et cuniculos, interdum satis tortuosos, effluat, per alios vero iisdem affluat; quae adeo diabetum instar naturalium fluxum ac refluxum aquarum valde facilem praebeant. Hanc p. 69. sententiam optimis rationibus niti, vel ideo patescit, p. 70. quod terra, nec ipso oceano excepto, undique diaphragmatibus coecis et apertis interrupta sit, euripis hinc inde vomentibus aut aquas sorbentibus et sub iugis montium deferentibus; torrentibus subterraneis bene multis sese in mare effundentibus, et huius in fundo per nouas voragines ad ima terrae viscera redeuntibus. Horum torrentium subterraneorum aqua, ut plerumque est salsa, adeoque aqua dulci specificè grauior, in alueo fluminis, in quod se insinuat, subsidet, aut fundum eius petit, si qua supra eundem effluit, externa fluminis superficie pro ratione subius p. 113. affluentis aquae salsae sensim turgescente. Exemplo Autor Albim sumit, cuius aestum derivat a flumine salino subterraneo, in saltibus bohemicis et francicis originem ducente, prope Halam atque Luneburgum subter terram defluente et propter Buxtehudam in Albim inferiorem influente. Quo fieri dicit, ut propullulante salina, albis intumescat et propter vehementiam salinae affluentis, aqua albis superior contra torrentem siue aduerso flumine propellatur, donec salina fluere desinit. Tum albis defluit et decrescit, usque dum salina fluere rursus incipit. Hunc intermittentem aquae salsae fluxum Autor noster per leges hydrostaticas explicat. Positis nempe alicubi una aut pluribus

pluribus
rimam
per ali
natural
aquaru
menta
Quae,
dere et
si, qu
amante
mus,
gibus
iam ab
eam in
sche
alia scr
dam h
Ex sc
r v s P
tale **
primo
te eom
qui est
diabete
et ab e

Ne
et agn
cundum
primis
hanc p
fiticis

* v.
** p

fl

pluribus cauernis subterraneis, in quas aqua salsa per rimam hiantem affluit, minori tamen copia, quam per aliam, tempore aliquo interiecto, effluit. Ex naturali igitur constitutione huiusmodi intermittens aquarum fluxus oritur, quem hydrostatica experimenta diabetum ope artificiosissime commonstrant. Quae, sicuti ab Autore satis fuse enarrantur, perpendere et in summam contrahere haud facile possumus, si, quod optatum nobis semper est, breuitatis esse amantes volumus. Hoc tamen silendum non putamus, hanc aestus marini explicationem, quae ex legibus hydrostaticis et diabetum theoria deducta est, iam ab aliis inuentam et adhibitam esse. Primus in eam incidit celebris IACOBVS HERMANNVS teste SCHEVCHZERO, ad quem huius rei causa inter alia scripserat, eique facem praetulerat ad declarandam hanc hypothesin, iconibusue illustrandam *. Ex SCHEVCHZERO eam demum transtulit MVLLERVS Profess. Altorfinus, in *collegium suum experimentale* **, quod Noribergae anno huius saeculi vicesimo primo prodiit. Praeterea in *diario Eruditorum* *** ante complures annos aestus aquarum in Euripo fluuio, qui est pars maris Aegei, elegans legitur explicatio, diabetes naturales subterraneos in subsidium adhibens et ab explicatione KÜHNII nullatenus distans.

No. 2) Sequitur *descriptio ficti Zoophyti, Borametx*, p. 219. *et agni vegetabilis, Scythici*, quam KLEINIVS secundum imaginem ab SLOANE, ab BREYNIO, in primis ab HUGHES exhibitam, dat. Postremus ille hanc plantam satis curiose describit, eamque in parasiticis numerat, quod plantis herbisque confinis nutriti

* V. SCHEVCHZERI Physick II. Th. 23 Cap. 31 N.

** pag. 98. fig. 66.

*** *Journal des Savans*. Janvier 1728. *Explication des flux et reflux surprénans de l'Euripe.*

triri a scriptoribus nimis credulis dicitur. Corpus huius plantae crassitie pollicem anglicum, et longitudine aliquot pedes superat. Extrinsecus pilis tegitur mollibus, longis, et pilis lanæ admodum similibus. Sunt ei hinc inde geniculi et diuersae radices, e quibus quatuor mirum in modum ita propendent, ut resectis intermediis reliquis, pedes agniculi incuruos

- p. 225. exhibeant. Parietibus arborum hirtis adhaerescens haec planta surculos atque radices suas cortici arboris insuit, et succum eius nutritium, adulatoris instar, sugendo vitam sibi et nutrimentum quaerit. In extremitatibus eius caulis insignis ad 20 pollices exurgit, folio uno cylindrico tantundem longitudinis, cuius in latere auerso scrobiculi apparent, semine tenui flauo referti, quod, ubi maturuerit, ab aere et vento in alias arbores plantasque delatum tempestiue ibidem progerminat.

- p. 226. No. 3) *Vnde corporum refrigeratio, transpirando humore in eorum superficie oriatur*, inquit Cl. HANOVIVS. Nempe a physicis obseruatum est, altitudinem thermometri in temperie aeris maiori vel aequali temperiei aquae, ex qua extrahitur, decrescere; cuius rei rationem RICHMANNVS, celebris olim Physices Professor in Academia Scient. Petropol. hanc reddit *: in aere permultas volitare salis urinosi particulas, e quarum commistione cum cuticula aquea, quae est in bulbo thermometri, huius refrigerationis et altitudinis mercurii decrescentis esse causam. Attamen suspicatur Cl. RICHMANNVS causam huius mutationis ex parte in constitutione aeris ambientis latere, quoniam mutatio illa non semper eadem oritur, sed modo maior, modo minor; humiditate thermometri externa, a qua necessario mutatio illa pendet,

* *Novor. Comment. Acad. Imp. Scient. Petrop. T. I. p. 284. Comment. nostr. Vol. I. P. II. p. 227.*

det, semper eadem manente. Aerem igitur peculiari materia frigorifica grauidum putat, quae causa huius phaenomeni sit. Contra quam causam Cl. HANOVIVS respondet, eius modi cuticulam aqueam, quae bulbum thermometri ambit, haud facile tantam salis copiam, quanta requiritur ad refrigerandum vitrum atque mercurium, resolvere; neque materiam frigorificam in aere cuticula aquea calidiori poni et concipi posse. Aliam itaque causam huius phaenomeni suppeditat, ipsam nempe euaporationem, qua fit, ut caloris materia tenuis ex aqua bulbum ambiente et ex ipso mercurio thermometri sensim abducatur, atque diminutio inde caloris oriatur. Ergo quaelibet euaporatio liquorum ad dissolutiones frigorificas pertinet, si vel aer externus aqua exhalante aliquanto calidior sit. Hanc Auctoris explicationem, ut quae naturae admodum conuenit, observationes comprobant bene multae; sic domicilia per euaporationem refrigerantur, diuersi generis potus, vinum, cereuisia, et aqua ipsa, frigescunt per euaporationem humidi, quo superficies vasis, cui inest potus, conspergitur. Immo hoc est remedium maxime naturale, quo arbores, folia, plantae omniaque vegetabilia, aestu solis insigniter urente, refrigerantur: certissimo indicio, prouidentiam atque sapientiam diuinam in natura ubiuis deprehendi.

No. 4) Adhaec Cl. REYGER *A.* 1750. d. 26 Aug. p. 258. *apparentem auroram borealem describit*, in qua eius successiua obscuratio per veras et apparentes nubes, ab horizonte occidentali, ex minimo angustoque spatium ascendentes radii, eorum subita transmutatio ex albo colore in rubrum, et tandem subsecuta subita lucis ab occidente ad caurum propagatio, memoria dignae fuerunt. Huius aurorae borealis descriptionem, sed breuiorem, dedit Cl. HANOVIVS, in prioribus

rioribus naturae et oeconom. *, quae eius ex sorore filius, Cl. TITIVS, ante aliquot annos Lipsiae edidit.

p. 265. No. 5) Post exhibet Cl. GRALATH, REINICKII atque REYGERI usus ope, secundam partem bibliothecae electricae in qua KIRCHERI, CARTESI, DIGBAEI, SCHOTTI, DV HAMEL, HAVKSBEII, GRAYI, DV FAY, MVSSCHENBROEKII, NOLLETTI, BOSII, HAVSENII, DOPPELMAIERI, QVELMALZII, WINCKLERI, KRATZENSTEINII, WERENBERGII, CATII, ROSENBERGII, FVRSTENAV, PIDERITI, WOLSHOFERI, super electricitate scripta et animaduersiones recensentur.

p. 328. No. 6) Deinde Cl. HANOVIVS causas tentaminum cum phialis vitreis siue ampullis bononiensibus peruestigat, easque emendatiores atque locupletiores recudendas curat. Enarrauerat enim in Tomo I. ipsa tentamina, cum ampullis instituta, earundem fracturas, iniecto filice minimo, subsecutas, et quae huc pertinent phaenomena alia. Harum fracturarum causas Auctor noster vibratione partium vitrearum in fundo ampullae, ab aere interno valde rarefacto, et ab externo fundum premente repetit. Adhaec partes in fundo ampullae inaequaliter cohaerent, id quod manifestum est, partim ex diuersa tensione fibrarum vitrearum in superficie caua baseos internae, partim ex diuerso et difformi contactu particularum,

p. 353. ex quibus fundus constat. Iam vibratio, quae est vehemens tremor partium ampullae minimarum, per appulsum corporis illabentis fit in superficie fundi interna, cuius partes inaequaliter quidem numero item exiguo cohaerent, licet fortiter tensae sint. Quo efficitur, ut facillime dissiliant ampullae, quam primum corpus durum valde elasticum in ipsas leniter illabatur. In tanta igitur obscuritate rei Cl. Auctor satis probabi-

* Seltenh. der Natur und Oecon. II. Band, p. 577 sqq.

probabil
experim
fuerunt
que ad e
cultarum
post ing
ampullis
in Vniu
adauxit
lientibus
vivs fu
futur.

No.
Gedani
vir Cl.
stitution
tempest
cum ter
ex parte
Belustig
nem ae
ctor re
tribus
quem p
tarioru
Hoc lo
sum, i
destitu
nes me
quin e
ficam i
tatione

* Co
p
** V
A

probabilem causam suggerit, eamque, ut veram, experimentorum fide communire instituit. Non defuerunt, qui alias causas in medium protulerunt, atque ad electricitatem, commune istud qualitatum occultarum asylum confugerunt: quorum numerum, post ingeniosum LAGHYM * qui tentamina cum ampullis fere primus instituit, doctissimus SCRINCI, in Vniuersitate Pragensi Professor publicus, nuper adauxit ** in meditatt. physicis de phialis vitreis dissiliantibus. Huius viri docti argumenta Cl. HANO p. 382. vivs sub examen reuocat, et quantum satis est, refutat.

No. 7) *Tempestatem annorum 1752 usque ad 1755* p. 395. *Gedani obseruatam describit* Cl. REYGERVS. Multa vir Cl. egregia adfert et ad cognoscendam aeris constitutionem in diuersis locis maxime utilia. Videlicet tempestatem aeris, anno 1752 Gedani quae fuit, cum temperie aeris Berolinensi comparat, quantum ex parte XX amoenitatum physicarum (*der physischen Belustigungen*) apparet. Inde elucescit constitutionem aeris utrobique satis conuenire. Porro Cl. Auctor recenset obseruationes meteorologicas, annis tribus sequentibus a se factas, ut inde coeli statum, quem pro regione Gedanensi in Tomo II Commentariorum Societatis definiuerat, magis comprobet. Hoc loco describit rarissimum phaenomenon a se vi- p. 417. sum, iridem nempe album, siue coloribus consuetis destitutum. Tandem Cl. HOLMANNI obseruationes meteorologicas Goettingenses legere non potuit, quin ex earum cum Gedanensibus comparatione physicam illam regulam nouo argumento confirmet: mu- p. 420. tationes barometricas, scilicet quae a grauitate aeris pendent.

* *Comment. de Bonon. Scient. et art. Institut. P. II. T. I.* pag. 333.

** Vol. X. *Act. Phys. Med. Acad. Caes. Nat. Curios.* in App. p. 181 seqq.

pendent, in diffitis regionibus eodem tempore, & uersa licet quantitate, fieri.

- P. 424. No. 8) Nunc Cl. KLEINIUS *historiam naturalem arboris Caffæ componit, describens usu suo edoctus, quomodo Gedani culta sit?* Annus agebatur huius sæculi vicesimus primus, quo Cl. Auctor ex horto Bosiano Lipsiensi sobolem arboris recipiebat, paulo post incuria hortulani extinctam. Qua amissa, aliquo tempore post mitti sibi ex Hollandia curauit semen arboris maturum, de quo planta hilaris surgebat atque sana. Amat terram humidam satis mollem, paulisper arenosam et calorem sufficientem. Quare e re est, ut vasculum, in quo seruatur aliturque semen, vitro tegatur, fimo imponatur, et missa ibidem terra sæpius humectetur. In nutriendis planta et arbore singularem operam adhibuit Noster, atque mira indulgentia omnia annotauit, ad quæ in cultura plantæ attendi oportet. Scalprum arbori difficulter admoueto, et sicubi eo opus est, totam plagam et spatium incisum luto bene subactò aut cerato oblinito, aer externus in poros sectionis penetrans ne noceat. In serenda arbore seruandum maxime est, ut nucleus situ recto, quo nempe arbori adhaeserit, in terram deponatur: quæ res semen faciet citius emergere et plantam producere laetam vegetamque. Caetera epocha arboris Caffæ in Europam delatae numeratur ab anno 1714, quo prima arbor ex insula Iaua missa et in hortum Amstelodamensem insigni ornamento reposita est. Ibi fructus dedit nouasque stirpes per omnem Europam deferendas. Itaque hæc arbor foecundissima uberrimorum ac pulcerrimorum foetuum mater in Europa recte dicitur. Icones additæ obseruata illustrant.
- P. 442. No. 9) *Salsedinem aquae marinae ad ostium Vistulae propter Gedanum explorat* Cl. LÜRSENIUS

Doct. Tentaminibus hunc in finem, socio DE LA MOTTE Medico Gedanensi, triplici modo susceptis, per destillationem nempe, ebullitionem et congelationem, quantitatem salis, siue impuri illius, siue coquereti et in florem commutati, ad modum exiguum reperiit; cui plerumque materia resinosa adhaesit. Eundem lapidem ante Auctorem nostrum voluit Cl. HANOVIVS, cuius hac de re tentamina, affecta licet, prolixiora tamen legere est in *rarioribus eius naturae* * et *oecon.* sub finem Cl. Auctor de aqua marina a tetro et amaro sapore liberanda verba facit, et laudandos conatus BOYLEI, LEVTMANNI, LISTERI, HÄLESII et in primis APPELEBEEII recenset. p. 452.

No. 10) Sequitur *epistola Prioris coenobii carthusiani prope Gedanum*, GEORGI SCHWENGEL ad MLEINIVM, ab REYGERO ex latina in theotiscam translata, de memorabilibus physicis quibusdam huius coenobii: quae, de eius piscina, de insulis natantibus, de charybdi et aquae ductibus subterraneis, de silvis atque arboribus ibi crescentibus docet. p. 458.

No. 11) Saepius laudatus HANOVIVS *quaedam* p. 470. *supplementa suppeditat ad extinguendum ignem*, et remedia non nulla, quae hunc in finem triplici modo adhibenda sunt. Itaque 1) docet, quid faciendum, ubi aqua deficit? In locum aquae Cl. Auctor terram sabulosam et arenam, tabulas laminasque ingentes ferreas, operimenta fictilia et id genus alia omnia substituit, quibus flamma ab eruptione, et aer externus ab alendo igne prohibentur. Huius rei causa machinulam proponit, cuius ope arena restinguendis incendiis inseruiens in locum igne correptum deferri possit. Adhaec plebeculae opinionem ridet, ac si p. 478. ignem fascinare mala lingua liceret. 2) Media subdit, quibus impediri possit, ne incendium, si ventus furit,

* *Seltenb. der Nat. B. III. p. 593.*

furit, latius fundatur. Quod effici putat per umbracula maiora ad similitudinem minorum illorum fabricata, quibus in focus coquinis flamma ab agitatione circumiacentis aeris tuta praestatur et tranquilla. Huius modi umbracula vel velis linteis, vel parietibus ligneis construere iubet. Certius tamen, miserabile licet, remedium hoc est, si aedes confines diruantur, quo minus flamma protinus serpere queat. Immo huc conducit, si plateae non sint ad modum angustae, neque aedificia contigua, destituantur muris intermediis solidis et crassis. 3) Inquiri, qua ratione iis, qui opem ferunt, fessis possit subueniri? In Nostris ciuitatibus mos est, punire illos; in quorum aedibus initium incendii ortum est. Quare homines formidine poenae terrefacti ignem celant, spe ducti vana, fore, ut ipsimet sine aliorum auxilio ipsum extinguant. Hoc malum cum aliud mox grauissimum sequatur, suadet Auctor, ut seuerius animaduertatur in illos, qui coortum incendium, cui cohibendo impares ipsi sunt, vel minimum occultant, nec vicinos in subsidium aduocant. Tandem cura et prouisi agenda ita omnia sunt, ut alii rebus ex incendio eripiendis et in securitatem deportandis, alii restinguendis et coercendis flammis praeficiantur.

P. 492. No. 12) Ultimo Commentario GRALATH *tertiam sectionem historiae electricitatis exhibet*, atque enarrat, quae experimenta electrica viri experientissimi recens instituerunt: ut KRÜGERVS in detegenda causa electricitatis; WAITZIVS et LVDOLFVS in conficiendis barometris electricis; GORDONVS atque BOSSIVS in emendandis machinis et instrumentis, electricitati inseruiantibus; ROBINSIVS in detegenda electricitatis utilitate; WINCKLERVS, KLEISTIVS atque LE MONNIER in minuenda sensatione succussionum electricarum; GORDONVS, NOLLETVS et Cl. Auctor ipse, in determinandis viribus electricis ad

occidenda

occidenda animalia, aues, scarabaeos etc.; NOLLE-
TVS, WINCKLERVS, BOSIVS, in explicandis phaenomenis electricis; DV FAY, GRAY atque WINCKLERVS in commonstranda similitudine electricitatem inter et fulmina; WATSONVS in augenda vi electrica ope plurium globorum vitreorum, et in explicando tentamine MVSSCHENBROEKII, quod Cl. Auctor laudabilem in modum inuentori primo, KLEISTIO, Decano Capituli Caminensis in Pomerania asserit, cum alii illud ad MVSCHENBROEKIVM referant. In fine Cl. Auctor tentamina MONNIERII recenset ad illustrandam electricitatis communicationem facta.

No. 13) Tandem I. G. PFENNIGKI, Schlibam, p. 556. Saxonis, ad St. Saluatoris Diaconi, viri egregii, solertis, et inspicendarum rerum naturalium maxime consulti, vita exponitur. Hic vir, ut in primis erat, qui societatis naturae indagatorum fundamenta iacebant, ita primus est, qui eandem, fato functus dereliquit.

II.

Examen de plusieurs parties de la chirurgie, d'après les faits qui peuvent y avoir rapport: par Mr. BAGIEV, Ecuyer, Membre de l'Academie Royale de Chirurgie, et Chirurgien Major de la Compagnie des Gendarmes de la Garde du Roi. Tom. I et II. à Paris, chez la Veuve Delaguette. 1757. 12 mai. 1² Alphab. Sine praefatione.

i. e.

Disquisitio plurium partium chirurgiae, secundum casus, qui illis adfines sunt. Auctore BAGIEV.

Difficulter aliquis ex huius libelli titulo coniiciet, quae in eius pertractatione continentur. Sunt autem

autem quaedam partes chirurgiae, observationibus illustratae: in primis disquisitio vulnerum sclopetorum, et eorum, quae ratione glandium plumbeorum, corporumque alienorum observanda veniunt. Sequitur historia amputationis, et examen vulnerum, quae scilicet, et quo tempore et sub quibus conditionibus amputationem requirunt: omnia rarissimis le-
tissimisque observationibus probata. Historia amputationis sex commentariis comprehenditur. Omnis autem libellus in duo diuisus est tomos, non quidem ratione materiae, sed ratione formae. *Primus* tomus continet disquisitionem corporum peregrinorum, et tres commentarios de amputatione: *Secundus* reliquos. Ordo, qui ratione capitum et sectionum observatur, minime ita comparatus est, ut naturalem et logicam dispositionem indicaret, ad cuius ductum facilis conspectus dari posset. Pertractatio autem ipsa ubique testatur de Cl. Auctoris cognitione et peritia chirurgica. Lectu praesertim dignissimae sunt observationes hinc et illinc insperae, quas exercitissimi etiam chirurgi non sine fructu legent. Fidelis enim est observator, qui commissos in cura non dissimulat errores, qua propter laudem meretur. In capite *primo* docet, nostros sensus non semper sufficere ad determinandum, num glans plumbea adhuc in vulnere relicta sit, nec ne. Multae adducuntur rationes, variaeque circumstantiae, quae omnino impediunt chirurgum, quo minus certus esse possit de glande relicta. Sic vulneris exitus perfecte respondere potest introitui, et tamen glans restat, si scilicet sclopetum vel tormenta pluribus glandibus referta fuere, quarum una transiit, altera remansit: vel, si ambae non percussere membrum, una exsecta, altera, quia duas non suspicatus est chirurgus, relicta fuit. Sic contra, quia nullum exitum vidit, sollicitus esse potest chirurgus de restante glande, eamque anxie, vulnus dilatando, quaerere, quum tamen eadem via
rediit,

p. 15.

rediit,
poris
natio d
cundum.
tanquam
aliosque
dem p
duas co
laceratio
tertio C
directio
priorem
ita, ut
memoria
opinion
vero no
modi v
caussa e
nem effi
statur,
eamur,
accidit,
tempus

* Test
rato
intr
plur
fit,
est
intr
cost
serit
fuit
sta.
res
tu a
mis
Tom.

rediit, et inuestimenta se abscondidit. Si caua cor- p. 29.
poris perfodit glans, haec inquisitio atque determi-
natio difficilior redditur; id, quod probat Caput se-
cundum. Occasione perforationis thoracis Cl. Auctor
tanquam singulare aduersus chirurgum DESPORT,
aliosque, qui contrarium defendunt, adnotat glan-
dem plumbeam transiuisse omnem thoracem intra
duas costas, sine laesione costarum, quid? quod sine
laceratione arteriarum intercostalium.* In Capite p. 42.
tertio Cl. Auctor contendit glandes in motu lineam
directionis mutare, quando ad os quoddam allidunt,
prioremque resumere, postquam hoc egressae sunt,
ita, ut os quasi circumiuisse visae sint glandes. Duas
memorabiles hunc in finem affert historias, quibus
opinionem suam probare annitur. Verum enim
vero nonne partium carnosarum tumor, qui eius-
modi vulnera statim comitatur, huius apparitionis
caussa esse potest? Sed non os solum, sed et tendi-
nem efficere posse, ut glans a linea directionis defle-
ctatur, credit Cl. Auctor, quod nobis, ut verum fa-
teamur, vix possibile videtur. Frequentius tamen p. 53.
accidit, ut glandes plumbeae locum, ubi per longum
tempus absconditae fuere, successu temporis mutant,
et

* Testari possumus idem nos obseruasse nuper in vulne-
rato centurione Gallo, cuius thorax dexter a tergo
intra nonam et decimam costam perfossus fuit glande
plumbea, quam, quum in partibus anterioribus hae-
sit, statim ex integumentis excidimus. Haec, vix
est credibile memoratu, utramque costam, tam in
introitu, quam exitu, ita feliciter praeteriit, ut, nec
costam, nec arteriam, in illius crena latentem, lae-
serit. Post sex etiam hebdomadas perfecte sanatus
fuit, quod certe non euenisset, si costa fuisset diffra-
cta. Tertia hebdomade, ob laceratos pulmones, plu-
res quam sex libras puris albissimi, optimique, screa-
tu atque tussi, paullatim reddidit, quod tamen ulti-
mis curationis diebus sensim cessauit.

et in nouo loco, ad quem descenderunt, periculosa excitent symptomata. Plumbo quidem ipsi, quod innoxium per se huc usque in vulneribus creditum fuit, plurimam culpam nouae huius molestiae tribuere mauult, quam alii causae, quum tamen ex noui loci, quem nunc occupat glans, natura atque conditione, maius periculum oriri nobis persuasi sumus.* Non vero solum glandes, sed osscae etiam festucae, vi glandis auulsae, una cum illa descendere, et locum mutare possunt, quod Noster rariore comprobat casu, quem a chirurgo ARNAVD accepit. Ad

- p. 66. aliena corpora in Capite quinto, quod quartum in ordine esse deberet, refert Cl. Auctor ex vestibus laciniis, globulos vestium, nummos, et velamenta (*la bourse*) quibus glandes inuestiuntur. Haec omnia considerata, et vestimenta pertusa bene examinanda sunt. num particulae, et quales ex illis desint. In
- p. 71. Capite sexto expendit regulas, quas alii pro extrahendis glandibus dederunt, nullumque tempus amittendum suadet, ad eas extrahendas, siquidem casus multo numerosiores putat, ubi extractio properanda, quam ubi differenda est. In Capite septimo agit de differentia materiarum, ex quibus glandes parantur. Ferreas, ob rubiginem, quam contrahunt, noxiores censet plumbeis. Dubitat de glandibus, ex cupro, vitro vel lapidibus confectis, saltem tales non vidit. Negat, ni fallimur, iure glandes accenso puluere pyrio traiectas fieri igneas, et comburere partes, quas pertundunt. Periculosiores eas iudicat, quae sunt
- p. 82. angulares, vel ramosae. In Capite octauo exemplis

probat,

* Nouimus militem, qui per triginta fere annos eiusmodi glandem plumbeam, angulo interiori maxillae inferiori, infixam, sine noxa gessit, et ad nestorem fere peruenit annos. Post mortem, quae nuper accidit, in eam inquisuimus, illamque ope materiae cartilaginosaee inclusam, et ad os fere adnatam inuenimus.

probat
hendi
ribus,
chirurg
habet,
Quid t
quam
Gallia
tulit,
glans e
trepan
ut glan
mitten
DRAN
mauult
putatio
ctores
tit. R
quam
quia ta
quae v
Cl. Au
lignae
trufit.
hanc
est ulc
non pr
fuerit.
ne. C
Auctor
differe
cum o
rum P
positu
mus co
mouer
nere n

probat, quam utilis et salutaris sit festinatio in extrahendis glandibus plumbeis, ceterisque alienis corporibus, quare extractionem statim, quam primum chirurgus accedit, tentare auctor est. Aliter se res habet, quando glans ad os penetrauit, ibique haeret. Quid tunc faciendum, in Capite *nono* exponit. Postea p. 90. quam DIONIS et LE DRAN, celeberrimorum in Gallia chirurgorum, hac de re sententias inter se contulit, suam adnectit. Omnia adhibenda monet, ut glans extrahatur, nec modiolum, qui recentioribus trepanum dicitur, abhorret. Si vero fieri non potest, ut glans extrahatur, DIONIS omnia naturae committenda, et exfoliationem expectandam suadet: LE DRAN e contrario membrum praecidi vel amputari mauult. Cl. Auctor, qui non adeo pronus ad amputationem videtur, suspendit suum iudicium, et lectores ad commentarios suos de amputatione remittit. Restat Caput *decimum*, quod ratione materiae, p. 100. quam pertractat, a prioribus valde diuersum est: quia tamen ad historiam corporum peregrinorum, quae vulneribus inhaerent, pertinet, huc referri a Cl. Auctore potuit. Memorat enim casum festucae lignae, quam strenuus venator in pedem sibi vi intrusit. Quum prior chirurgus, tale non cogitans, hanc neglexit, insanabile et diuturnum inde ortum est ulcus, quod bis coiuit, sed semper recrudit, et non prius perfecte consanuit, quam festuca extracta fuerit. Accedunt nunc commentarii de amputatione. Occasionem hos componendi commentarios Cl. Auctori sine dubio dedit thema, de acceleranda vel differenda amputatione membrorum in vulneribus cum ossium collisione, ab Academia regia chirurgorum Parisiensi 1755, ad acquirendum praemium propositum: id enim his commentariis praemittit. Pri- p. 112. mus commentarius causas exponit, quae chirurgum mouere debent, amputationem instituendi. In genere notandum, Cl. Auctorem non adeo facilem esse,

- se, uti eius ciues, ad praecidenda membra, multo minus ad amputationem accelerandam. Nec in omnibus illi propositio, ab Academia regia chirurgorum facta, arridere videtur; nimis enim generaliter enunciata illam inuenit. Inquirat nunc in differentias vulnerum, quae amputationem in genere, et quae citam et proximam poscunt. Et, licet ipse in quibusdam casibus eam absolute necessariam, et minime protrahendam agnoscat; tamen fere nunquam,
- p. 137. paucissimis exceptis, ob rationes, quas adducit satis sufficientes, eo in loco, in quo pugnatum fuit, illam instituire putat. Et in hoc vertitur cardo quaestio-
- p. 172. nis, ab academia propositae. Prouocat in primis ad experientiam, quae certe optima magistra est: in ceteris autem asserta sua utilissimis illustrat observationibus. Quem ad modum nimiam festinationem ad amputationem faciendam multum detrimenti vulneratis attulisse expertus est: sic nimia dilatione idem fieri non inficiatur; qua re media via, qua tutissime itur, incedere, in fine huius commentarii, auctor est. Se-
- p. 189. cundus commentarius examen, uti dicit Cl. Auctor, analyticum nouissimarum praecidendi membra methodorum, quas Academiae regiae chirurgorum * nuper proposuerunt Cl. RAVATON et LOVIS. Hic priores methodos reformare et corrigere annisus est; ille methodum nouam, licet crudelissimam, excogitauit, qua femur, circa collum superius prorsus comminutum, ex articulo excidi posset. In sermone praemisso monet Cl. Auctor, in operatione manuali
- p. 195. amputationis ad AMBROSII PARAEI usque tempora fere nihil mutatum atque adiectum fuisse, veteres tamen paucioribus membra amputasse, illos potius studuisse ea conseruare, qua in scientia ideo veteres fortasse recentiores superasse non dubitat. Fatetur enim

* Memoires de l'Academie Royale de Chirurgie Tom. II. p. 268 et 355. vid. Comment. nostr. Vol. III. P. IV. p. 598.

enim ne
saepius
Ceterum
dum, p
tornia c
tuendam
emplo p
ueribus
tantum
agit in
praeuoc
eius nuc
diuersum
chirurgo
Hanc an
difficulta
usque ul
sione, r
Progredi
fessu Aca
VILLE
libellum
speramus
RET chi
eminente
peractam
quidem
men inte
enim illa
Quisque
batur.
miscet,
pit; sim
thodum
possit.

* l. c.
** Ibid

enim necessitatem praetextam membrum praecidendi
 saepius inueniri apparentem magis, quam fundatam.
 Ceterum ipsam a Cl. RAVATON propositam metho- p. 197.
 dum, post prolata prius dubia, ostensosque in ana-
 tomia commissos errores, declarat crudelem ob me-
 tuendam haemorrhagiam impossibilem, et nullo ex-
 emplo probatam, sed ab inuentore tantum in cada-
 ueribus tentatam: quo facto auctorem inuentionis
 tantum non ludibrio exponit. Aliter et humanius
 agit in *tertio* commentario cum Cl. LOVIS, qui ad
 praecauendam prominentiam ossis detruncati, et ob
 eius nudationem timendam, nouam methodum, seu
 diuersum procedendi modum cum Academia regia
 chirurgorum in eius Commentariis communicauit.
 Hanc anatomice et chirurgice examinat, multasque
 difficultates illam exercendi reperit, qua de causa huc
 usque usitatam correctam, cum duplici scilicet inci-
 sione, multo faciliorem atque tutiorem praedicat.
 Progreditur ad historiam disputationis, quam in con- p. 237.
 sessu Academiae Cl. Auctor habuit cum Cl. ANDO-
 VILLE chirurgo, et quae ansam hunc componendi
 libellum dedit. Lectoribus non iniucundum fore
 speramus, si historiam a capite repetimus. Cl. V EY-
 R E T chirurgus proponebat Academiae * casum, quo
 eminentem partem ossis, tertio post amputationem
 peractam mense rescindere coactus fuit, cum optimo
 quidem curae successu. Ortum est hac de re certa-
 men inter Cl. Auctorem et Cl. ANDOVILLE. Hic
 enim illam resectionem reprobabat, ille defendebat.
 Quisque suam opinionem tueri atque sustinere cona-
 batur. Tandem Cl. LOVIS ** se huic certamini im-
 miscet, et chirurgi ANDOVILLE defensionem susci-
 pit; simulque nouam suam exponit Academiae me-
 thodum, qua prominentia, et nudatio ossis euitari
 possit. Hunc denuo refutat Cl. Auctor in hocce
 P p 3 commen-

* l. c. p. 265.

** Ibidem p. 268 et 403.

commentario, omniaque, quae ille protulit, censo-
 p. 371. ria virgula notat. Haec est vera historia litis, atque
 ratio scriptorum promulgatorum. Diuisus est libel-
 lus, uti supra monuimus, in duos tomos. Incipit
 nunc *secundus*, et *commentariorum quartus*, qui, uti
 nos quidem iudicamus, est utilissimus, optimisque re-
 fertus obseruationibus. Ostendit Cl. Auctor in hoc
 commentario in amputatione tractanda paucissimum
 ab arte chirurgica fieri, plurimum atque optimum a
 natura esse expectandum. Hanc operationem per se
 satis periculi plenam iudicat Cl. Auctor, id, quod peri-
 culum accessionibus, quae illam plerumque comitan-
 tur, multum augeri dicit, licet ars chirurgica omnem
 adhibeat operam atque curam. Postquam omnia
 ponderauit, quae in fauorem amputationis dici que-
 unt, etiam pericula et incommoda, quae amputatio-
 nem immediate sequuntur, perpendit, ex quibus
 non exiguum est, amissio membri. Maximam diffi-
 cultatem inuenit post peractam amputationem in re-
 stituendo sanguinis in parte mutila circulo, eiusque
 aequilibrio per totum corpus rursus distribuendo. In
 hoc enim Cl. Auctor primariam rationem quaerit,
 cur tam pauci membris amputati morti eripiantur.
 His praemissis, colligit veteranum chirurgum, qui
 experientia didicit, quid valeat ars, quid valeat natu-
 ra, potius dissuasurum, quam consulturum esse am-
 putationem, quia plures inde mori, quam curari vi-
 dit: iuuenem e contrario atque nouitium, sine multa
 haesitatione illam ausurum. Haud inique igitur taxat
 chirurgos gallicos, qui nimis faciles ipsi huc usque
 p. 440. visi sunt in adhibenda amputatione. Causam in eo po-
 nit, quod multi incipientes chirurgi; vel ab eorum
 magistris, vel scriptoribus, qui non nulla vulnera
 nimis periculosa, et sine amputatione incurabilia, sibi
 finxerunt, vel nimis timide reddantur, vel praeiudi-
 ciis ita abripiantur, ut eius modi vulnera, alio modo,
 quam amputatione, tentare non audeant. Hinc se-

dulo

dulo disti-
 runt, plu-
 ab aliis a-
 tatione,
 sanati sur-
 iora sang-
 guinis ad-
 ceptus s-
 In reliqu-
 ritia, iuc-
 asserit.
 statim po-
 ties adhi-
 suos con-
 in dam-
 imminue-
 cipio lau-
 quod usu-
 affirmat-
 citus est.
 emolum-
 cienter a-
 parte,
 cent, ac-
 adiecto,
 cura at-
 possibile
 hinc se-
 nimia,
 rio quin-
 Chirurg-
 et mael-
 tionem
 sed illan-
 nem,
 quatuor-
 enim la-

dulo distinguit atque restringit casus, qui illam requirunt, pluresque affert observationes, ubi et illi, qui ab aliis ad amputationem damnati fuere, sine amputatione, sola chirurgi dexteritate, atque assiduitate, sanati sunt. Vnicum casum excipit, quando vasa maiora sanguifera nimis dilacerata sunt, ut circuitus sanguinis ad subiacentem inferiorem partem plane interceptus sit, tunc amputationem ineuitabilem censet. In reliquis, plurimas difficultates saepius chirurgi peritiam, iudicio, experientia atque patientia vinci posse, asserit. Ratione venae sectionis, quae vel amputatis statim post operationem, vel etiam vulneratis aliquoties adhibetur, non immerito reprehendit collegas suos conterraneos, quod illam saepe sine ratione et in damnum vulnerati repetant. Si sanguinis copia imminuenda est, sanguinem ex ipso vulnere in principio larga quantitate fluere sinit: et hoc effluuium, quod usum attinet, multum superare venae sectionem affirmat; quare de sistendo sanguine haud adeo sollicitus est. Quando ossa nimis collisa sunt, maximum emolumentum in eo reperit, si vulnus statim sufficienter ampliatur, et vulnere, si opus, in aduersa parte, nouum vulnus, quod contra incisionem vocent, addatur. In supplemento, huic commentario adiecto, quaedam de laesione tendinum, et eorum cura atque redintegratione habet, quam non solum possibilem, sed etiam non adeo difficilem opinatur, hinc sectionem tendinis, quo, in strictione et tensione nimia, pars laxetur, minime timet. In commentario quinto inquit Cl. Auctor in methodum, quam Chirurgus Cl. FAVRE, ratione vulnerum a sclopetis et machinis bellicis factorum, proposuit. Amputationem in genere non reiecit FAVRE, uti Noster: sed illam tantum modo, ob vehementem commotionem, quam eiusmodi laesio in corpore excitat, ad quatuor vel sex septimanas differre vult. Ex tercentis enim laesis, et statim post vulnus acceptum amputatis,

tis, quadraginta tantum seruati sunt, quum contra ex
decem aliis, quorum amputatio dilata fuit, nullus
periit. Huic contradicit Cl. Auſtor, illique opponit
ſuam et dexterrimi chirurgi Cl. BOUCHER medendi
rationem, huiusque in commentariis * Academiae
chirurgicae prolata dubia. Repetit ea, quae de dif-
ficultate reſtituendi aequilibrium circumeuntis ſangu-
nis ſupra monuit. Plures conſeruatos iri expreſſe di-
cit, ſi paucioribus membra praecidantur: quid? quod
maiorẽ gloriam chirurgiam reportaturam eſſe, ſi
milites et ciues, membris integris et conſeruatis, quam
P. 657. mutilis reipublicae reddantur. In commentario ſex-
to et ultimo examinat Cl. Auſtor famoſi illius libelli,
Recherches critiques ſur l'etat preſent de la chirurgie,
quem chirurgus Anglus SHARP edidit, Caput VII.
quod de amputatione agit. Ratione gangraenae SHARP
in ea fuit opinione gangraenam ſe ultro tandem liſte-
re *, hinc amputationem in eius modi caſibus eſſe
ſuper-

* l. c. pag. 461.

** Eius modi gangraenae ficcae ſpeciem, quae ultro
conquieuit, his diebus vidimus in puella viginti qua-
tuor annorum, cui ambo pedes inferiores praeterita
hieme frigore aduſti atque enecati fuere. More vul-
gi incongrua adplicat remedia, ſuccedit gangraena et
corruptio utriusque pedis, quae lente quidem proce-
dit, ad media crura tamen aſcendit. Chirurgus am-
bo pedes in parte ſana praecidere volebat: ſed aucto-
ritate atque experientia Cl. SHARP ſidentes, gangrae-
nam ſe terminaturam et pedes ſponte eſſe caſuros, am-
putationem ſemper diſſuaſimus. Hodie, dum haec
ſcribimus, pes dexter, una cum tertia parte tibiae
et fibulae ſponte, cum quodam fragore abſcedit: et
partes carnoſae relictæ ſanae, partes truncatas offi-
um tantum ſuperant, quantum ad formandum regmen
offium et cicatricem neceſſe eſt. Haemorrhagiam ad-
uocatus chirurgus ligata arteria ſuppreſſit. Alterius
pedis conditio perfecte aequalis ſimilem euentum ex-
pectare, et reliquus ſtatus ſanus puellae iuuenis ſoli-
cem curae exitum ſperare promittunt.

superfluam. Noster contra, qui in aliis casibus amputationem damnauit, in his illam necessariam iudicat. Primum exponit Cl. Auctor doctrinam Cl. p. 665. SHARP, multaque contra hanc, praesertim contra eius gangraenae siccae definitionem monet. Deinde de incisionibus, quas Noster aliique in gangraena summopere commendant, non multum utilitatis sibi promittit Cl. SHARP, easque ideo tantum faciendas p. 680. concedit, ut medicamenta melius adplicari, et sanies commodius effluere queant: quum e contrario Noster incisiones pro praecipuo habet, et harum usum tanquam basin huius partis chirurgicae considerat. Primarium incisionum commodum in eo quaerit, ut strictura et tensio, quae partibus membranosis et nervosis tam periculosa est, tollatur, quare nec fasciae latae, nec membranis communibus, nec aponeurosis parcit, sed illas, si opus, profunde secat. Ignem, seu cauterium actuale, quo veteres potissimum usi sunt, et Cl. SHARP plane reprobauit, non prorsus repudiandum censet, et eius usum in quibusdam casibus salutarem iudicat. Princeps autem cardo commentarii vertitur in eo, ut determinetur, quid in gangraena sicca faciendum sit. Cl. SHARP curam per expectationem commendat, donec gangraena ultro conquiescat: Noster contra profunde incidere, partes vero, licet gangraena corruptas, non statim tollere suadet, et, si periculum, in parte sana membrum praecidere iubet. Cortici peruiano non multum fauet: admittit tamen eius usum in gangraena, a causa interna, vel externa violenta: in gangraena autem sicca illum prorsus reiicit, quod etiam Cl. SHARP fecit, qui in ceteris gangraenae speciebus illum multis extulit laudibus. Plurimum illi tribuit Noster, si omnia facta sunt, quae chirurgia poscit, et suppuratio tamen laudabilis non succedit. Post ea multum disputat Cl. Auctor, de alia gangraenae specie, quam criticam SHARP, alii localem adpellant,

atque illius causas et tractandi rationem exponere studet. Coronidem tandem commentario, omnique libello, imponunt observationes utilissimae, ex sua aliorumque experientia desumptae.

III.

Verhandeling over de waare Gedaante, Aart, en Uytwerking', der *Cicuta aquatica* GESNERI, of Groote-Waterscheerling: Een Gewas 't welk hier te Lande in groote Menigte voortkoomt, en genuttigd van de doodelykste Gevolgen is. Ten algemeenen Nutte, inzonderheyd der geen en die ten Platten Lande woenen, met de Behulpmidde len daartegens, beschreeven, afgebeeld en in 't Licht gegeven, door M. W. SCHWENCKE, Med. Doct. en Professor in de Botanie. Met Kopere Platen verrykt. In s' Gravenhage, by Mattheus Gallard. M DCC LVI. 8 mai. plag. 3½. tab. aen. 4.

h. e.

Dissertatio de vera forma, natura et efficacia *Cicutae aquaticae* GESNERI, plantae hic locorum abundantius crescentis, et manducatae funestos edentis effectus. In usum publicum, in primis eorum, qui in planitie agri Hagani viuunt, additis contra eandem remediis, descripsit, delineauit atque edidit M. W. SCHWENCKE, Med. Doct. et Professor Botanices.

Et si *cicuta aquatica* GESNERI cognita satis, et in primis a viro magni omnino nominis, WEPFER

* accurate descripta est, multum tamen laudis ac gratiae debent Cl. SCHWENCKE et eruditi et ciues eius litteris minus tincti, quorum saluti potissimum voluit prospicere, quod et plantae adeo nociuae et, quamuis abundantius prouenientis, parum tamen adhuc inter Belgas cognitae, pleniorē ipsis fecit notitiam, et quae de eadem iam adnotarunt alii et praeter ceteris Cl. WEPFERVS, vel confirmavit, vel correxit et accuratius exposuit, vel denique ipse etiam sua addidit. Primam autem conscribendae huius dissertationis occasionem Cl. Auctori dedit tristis casus trium puerorum, cicutae radice esu extinctorum, cuius plenior recensio ipsi opusculo praefixa legitur in epistola Cl. BOX, medici Delphensis, ad Cl. Auctorem data; ex hac iam lubet potiora momenta huc transferre.

Anno nimirum huius seculi quinquagesimo sexto, p. 13. ipsis calendis martiis, in pago *Sestienhoven* prope *Delflandiam*, tres pueri et unica puella, domi relictī soli a parentibus, manducata radice cicutae, quam forte inuenerant haud procul a domo in terra, mox dirissima experti fuere symptomata, et pueri omnes breui extincti, puella autem, vel quod parum radice comederit, vel eam statim vomitu reiecerit, sola sanitati restituta est. Erat autem natu maior quatuordecim, secundus sex, tertius quatuor, puella duorum annorum. Hos mater, domum redux hora decima matutina, inuenit humi prostratos, vomituque vehementer agitato et conuulsionibus, oculis extra orbitam fere extortis, spumaque ante os, et minimam natu ex lingua morsu vulnerata inquinatam sanguine. Mox moritur maior natu, et aliquot horis post

* Cicutae aquaticae historia et noxae commentario illustrata a IOH. IACOBO WEPFERO, Med. Doct. Schaphusino. Basileae, 1679. 4. c. f. et curante THEODORO ZVINGERO Archiatr. Basil. auctior edita ibid. 1716. 4. c. f.

post a meridie secundus, reliquis duobus, quos chirurgus e vicino pago vocatus, et versus vesperam demum accedens, inuenit vomentes adhuc et conuulsos, cum frustis radicis ad terram reiectis; quamuis eam non cognoscit, ipecacuanham tamen dat et paullo post clysmia, ex lacte, saccharo et sale paratum; id, quod valde taxat Cl. BOX, quoniam vomitoria iusto vehementius agunt, clysteres vero non satis penetrant, suadetque potius lac atque oleum. Vterque inter ea infans ad se rediit, et puella sensim conualuit, puer autem exhaustus viribus, altero mane, diem suum obiit.

p. 18. Tandem Cl. BOX a magistratu vocatus, ut sectionem cadauerum faceret, et in causam tam subitae mortis inquireret, dissecuit primo cadauer pueri natu maioris, inuenitque, ventre et thorace aperto, viscera omnia sana, praeter oesophagum et ventriculum. Vterque valde intumefactus, ille in locis quibusdam exsiccatus, hic vero fundo suo sursum et ad latus sinistrum pressus fuit, ut profundior in dextro latere pylori esset situs. E corpore deinde utroque extracto et aperto statim causa tanti mali apparuit: praeter aerem enim, qui distentionis causa erat, mucus ex flauo viridescens et frusta radicis, cicutae similis, adhuc in ventriculo haerentia, huiusque tunica villosa erosa, inflammata hinc inde ac excoriata visa sunt.

p. 21. Vt autem magis patefcat haec causa, secundi pueri cadauer sibi quoque Noster expetiit, illudque in domum ipsius apportatum, ac dissectum ibidem, attentiori oculo et animo perlustrauit. Obseruauit nimirum minorem intumescentiam corporis, ac in priore, intus vero omentum contractum et corrugatum, hepar induratum forte ex alio morbo, ventriculum turgidum, intestina magis contracta et vacua, venamque cauam et iliacas inanes; in ventriculo mucum viridescentem, nullum autem radicis frustum, quam ante euomuerat, et tunicam villosam plus mi-

nus

sinus consumtam aestu. In thorace omnia sana: in capite vero durae matris cum cranio arctior concretio, sinus longitudinalis vacuus, vasa piaae matris cruore turgida, et cum cerebro firmitus cohaerentia, guttae cruoris in ipsa medulla, serum rubellum in ventriculis, plexus choroideus reliquaque medullae oblongatae et spinalis vasa sanguine turgentia, causam mortis abunde demonstrarunt. Ex quibus colligit Cl. BOX, cicutae vim venenatam primum irritare nervos ventriculi, inde irregulares in cerebro et reliquis totius corporis, adeoque etiam cordis, nervis ciere motus, hinc maiorem sanguinis ad caput dirigi impetum, unde compressionem cerebri, convulsiones, epilepsiam, et ipsam mortem.

Iam ad ipsam cicutae descriptionem, quam tradidit Cl. SCHWENCKE, curatius exponendam nos conuertimus. In qua quidem tradenda ita processit Noster, ut ad methodum recentiorum botanicorum, et in primis Cl. LINNAEI, plantae suae genus primo determinet, deinde ipsam hanc speciem eiusque partes omnes accurate exponat, et iconibus nitidissimis additis illustret, praemissa alius speciei virginianae descriptione et icone; post vim cicutae et effectus consideret, et contra eius venenum opportuna remedia suadeat, tandem non nulla de aliis similibus plantis venenosis aliorum suasque subiungat observationes. Sub initium monet aliqua Cl. Auctor de cicuta veterum Graecorum, eamque putat fuisse succum ex opio et conio THEOPHRASTI et Dioscoridis mixtum, quam plantam vero ab hac cicuta aquatica omnino diuersam fuisse vel ipsi effectus doceant et in corpus humanum agendi modus. His praemissis Noster cum Cl. LINNAEO plantam suam ad genus *cicutae* refert, huiusque tres species adsumit, quarum prima haec iam describenda, specifico nomine vocatur *cicuta umbellis folio oppositis, petiolis marginatis obtusis*, additis aliorum etiam botanicorum

nicorum synonymis; reliquae duae in Virginia pro
uenire perhibentur a Cl. LINNAEO in speciebus
quarum tamen priorem nondum vidit Cl. SCHWEN
CKE, alteram autem ex semine in horto suo cultam
p. 28. attentiusque examinatum, iam describit. Hanc sub
Aegopodii genere Cl. GRONOVIVS, sub *Angelicae*
genere Cll. PLVKENET et MORISON comprehen
derunt, et Noster etiam *Angelicam* esse credidit, sed
inter examinandum vertigine vexatus capitisque do
lore, statim eius vim toxicam cognouit, habitumque
reliquum etiam deprehendit cicutae perquam analo
gum. Radicem enim habet e multis compositam tu
beribus, extus rubelle brunam, intus albam, ino
doram; tubera multis fibris capillaribus instructa
surgunt dein folia radicalia composita, pinnata, quo
rum petioli angusti, sulco medio excavati, et in la
torem expansi membranam, radicem amplexantur
foliola autem acute dentata, opposita, petiolata sunt.
E medio adscendit caulis ramosus, in summitate flo
rifer; folia caulina radicalibus sunt similia; flores
umbellati. Odor et sapor totius plantae idem est, ac
qui solet oriri ab aniso et foeniculo, inuicem commi
stis. Cl. LINNAEVS eam vocat *cicutam foliorum ser
raturis mucronatis, petiolis membranaceis, apice bilo
bis*. Haec fusius Noster ideo exposuit, ut huius cum
illa aquatica magis patefcat analogia maxima.

p. 31. Progreditur iam ad ipsam cicutam aquaticam
eamque accurate describit, non modo floris eiusque
partium omnium, sed et radicis, foliorum, caulis
fructusque exactam exhibens expositionem non mi
nus, ac delineationem elegantissimam, quae omnia
quidem hic repetere haud licet, pauca vero de flo
rendi modo et in primis de radice adnotare iuuabit
quod ille notas exhibet, quibus plantae hoc genus
ab aliis congeneribus facile distinguitur, huius autem
descriptio multa habet propria et a Cl. WEPFERO
haud adnotata. Quod enim florendi modum attinet

umbellam

umbellam habet cicuta compositam, uniuersalem
 nullo communi instructam inuolucro, partialem ve-
 ro partis angustisque praeditam foliolis, et hac nota
 se a Sio, *cicuta* TOVRNEFORTII, *ethusa* et aliis
 distinguere Nostro creditur, quamuis alii potius in se-
 minibus striatis hunc characterem specificum posue-
 rint. Ad radicem vero quod spectat, illa in agro p. 34.
 Hagano ubique abundanter propullulat, in primis
 in fossis sabulosis, in locis turficeis, in agris et ad
 ripas, minime in paludosis et stagnantibus aquis.
 Aliam faciem aestate ipsa habet, quam hyeme et ve-
 re. Est radix caulescens, e multis maioribus minori-
 busue composita tuberibus, e superiori parte trunci
 productis, pastinacae similis, extus flauescens, alba;
 aeri exposita magis viridescens; multis insuper ex-
 tus distincta circulis, ex quibus hyeme parua proue-
 niunt tubercula, in maiora tubera vel fibras capilla-
 res primo vere abitura; tunc enim iuniores radices
 soluuntur a trunco, qui marcescit, cariosus factus, in
 inferiori parte, id, quod plerumque sub anni primor-
 dia accidit, atque hinc locum suum mutat et ab aquis
 ad continentem copiose eiicitur; aestate contra tu-
 beribus fibrisque multis instructa radix firmiter ter-
 rae inhaeret, atque hanc faciem eius, quam aestate
 habet, tantum delineasse WEPFERVM monet Noster,
 multum omnino diuersam ab illa, quam habet hye-
 me ac vere; de foliis, quae idem depinxit membra-
 nacea destituta vagina naturae minus conuenienter,
 Auctor eandem addit censuram. Radix autem intus
 carnosa alba est, odoris illi pastinacae similis, saporis
 dulcis grætique, sine omni amaritie vel acredine.

His de fabrica cicutae expositis, porro effectus p. 40.
 eius in corpus humanum considerat Noster, et ex
 adductis Cll. WEPFERI, STALPART VAN DER
 WIEL, BOERHAAVII, LINNAEI et suis observa-
 tis confirmat eosdem radicis hyeme, et herbae vere,
 et seminis autumno manducatorum fuisse praecipuos
 sequen-

sequentes: nimirum vertiginem, praecordiorum anxietatem, intumescenciam ventris, singultum, nauseam, vomitum, aegrum prosternei, os et dentes firmiter claudi, caput retrorsum torqueri, artus omnes totumque corpus spasmis agitari et conuulsionibus dirissimis, sanguinem ex auribus, mucumque viridem ex ore profluere, mox sequi ipsam mortem. Ex

P. 44. his effectibus adeo funestis qualis sit vis cicutae, multum inter medicos diuque agitata fuit quaestio, eorumque adhuc est de eadem dissensus: Noster, missa hac disquisitione, appellat eam venenum sui generis, quod in primas vias, et potissimum in ventriculum agit; tunica nervosa huius adeo est pars affecta, a qua subito penetrat ad reliquos nervos et cerebrum cicutae vis toxica. Quo citius vero vel naturae vel artis auxilio ab hoc veneno liberatur ventriculus, eo facilius mitescunt et cessant symptomata, et aegri sanitati restituuntur; atque hinc etiam vix ullam radicis particulam brevi adeo tempore, ac haec eveniant, ad secundas transire posse vias, satis liquet. Internus igitur cicutae usus quamvis semper est letalis, externe tamen ipsa tamquam remedium discutiens ac resoluens multum laudatur, sub forma cataplasmati vel emplastri applicatum in variis tumoribus, glandulis induratis, cancro, scirrho vel infarctu lienis, et aliis cutis quoque morbis, et prostat in officinis emplastrum de cicuta et diabolano.

P. 46. Donec autem specificum adhuc desideratur antidotum, optima remedia Nostro visa sunt aqua tepida, lac cum multo oleo vel butyro, mel vel oxymel squillicum, quippe quae acrem cicutae succum inuoluunt, villosque ventriculi obducunt et defendunt, adeoque omnino anteponenda aliis laudatis remediis, in primis vomitoriis et clysmatibus, ut iam supra monuit Cl. BOX: vomitoria enim vehementius agendo ventriculum magis laedunt; clysmata autem, si forte quaedam particulae ad tenuia intestina transierint,

rint, hu
cicuta, e
vix quid

Illud
multis a
men pra
seuntur,
ro anima
non nisi
cepta, i
lis in pr
plures d
euellend
id haud
gistratib

Add
aliis ani
herbam
tur: Vl
rinum b
dius app
de quibu

ANTO
Med
rum
anim
ne p
ex r
Caie
tion

Quur
bo
uaret C
Tom.

rint, huc non perueniunt, et si ad crassa descenderit
cicuta, ea tamen aegris iam viribus fractis vix, ac ne
vix quidem, opem ferre possunt.

Illud adhuc notari meretur, cicutam, homini et p. 48.
multis animalibus brutis licet venenum sit, aliis ta-
men praebere alimentum: caprae enim eadem ve-
scuntur, ut Noster experimento didicit. Cetera ve-
ro animalia eam probe notam habent, et fugiunt, et
non nisi fame coacta, vel herbae iunioris specie de-
cepta, illam depascunt, et boues primo vere e stabu-
lis in prata ductos, hac audius manducata periisse,
plures docent obseruationes. Hinc quidem sollicite
euellenda ubique haec planta, vel si ob eius nimiam
id haud liceret abundantiam, alio tamen modo a ma-
gistratibus prospiciendum esset.

Addit Noster obseruationes de variis plantis, quae p. 52.
aliis animalibus veneno sunt, aliis alimento. Taxi
herbam depascentes equi et caprae subito prosternun-
tur: Vlmariam, itemque hippurim et acorum adulte-
rinum boues intactum relinquunt, caprae contra aui-
dius appetunt. Sunt aliae plures similes plantae,
de quibus vero iam filet Noster.

IV.

ANTONI MATANI Pistoriensis, Philos. et
Med. Doctoris, de aneurysmaticis praecordio-
rum morbis atque praecipuis eorum causis
animaduersiones physico-medica disquisitio-
ne pertractatae. Florentiae MDCCCLVI.
ex typographio ad insigne Iani apud Petrum
Caietanum Viuium. Praesidium adproba-
tione. 4. alph. I. c. praef.

Quum frequentes Florentiae praecordiorum mor-
bos in primis ex sectionibus cadauerum obser-
uaret Cl. Auctor, nullum vero, praeter LANCII-
Tom. VI. Pars IV. Qq SIVM

SIVM*, scriptorem, qui de iisdem accuratius expo-
fuerit, inueniret, ipse sibi persuadebat, non inutilem
patriae et erudito orbi se suscepturum laborem, si anim-
aduerfiones suas de morbis istis in publicum ederet,
tum ex fcriptoribus optimis, tum ex anatomicis ob-
feruatis, tum ex propriis coniecturis atque rationi-
bus deductas. Haec quidem ipse Noster in praefa-
tione longa praemiffa fatetur, multa fimul de medi-
cinae ortu et progressu differit, opusculique fui ra-
tionem reddit. Nos quum iam Cl. Auctoris animad-
uerfiones de morbis dictis indicare aggrediamur, pos-
semus non nulla de stylo aequae ac cogitatis ipsis anim-
aduertere, sed de illo semet ipse excusauit Noster,
de his vero fit penes lectores iudicium.

- P. 4. Vt primum constaret, quid praecordiorum no-
mine intelligat Cl. Auctor, non modo canales arte-
riosos ampliores, non longe a corde positos se com-
prehendere fatetur hoc nomine, sed cum CELSO ea-
rum limites ad hypochondria usque extendere,
omnemque fimul complecti aortae descendens tra-
ctum. Post haec de antiquitate istorum morborum
non nulla differit, eosque veteribus, GALENUM si
excipias, vel prorsus incognitos fuisse, vel alio de-
P. 10. scriptos nomine iudicat. Iam ipsos morbos definit,
et simplicem arteriae dilatationem seu tunicarum eius
interiorum discissionem, externa illaesa, *verum aneu-
ryfma*, omnium vero arteriae tunicarum erosionem
seu rupturam repentinam, *spurium* appellat; nouam
addit veluti speciem, de qua in primis silent Aucto-
res**, nimirum ipsius cordis situm et molem praeter-

natura-

* IO. MARIAE LANCISII de motu cordis et aneu-
ryfmatibus opus posthumum. Romae, 1728. fol. c. f.
et de mortibus subitaneis Libri II. ibid. 1707. 4. vol.
in Ej. Oper. variis in unum congestis. Vener. 1739.
fol. c. f. vel Geneuae. 1718. 4. c. f.

* Eam tamen etiam obseruauit Cl. MECKEL in Memoi-
res

naturale
vel a cr
rali cor
hit: hu

De
Noster
in pueri
quas po
occurrit
do basir
fungosa
exhibet.
stenfion
varices v
fposition
ftrat No
in plethe
diathesi
cipuae t
nimirun
ter ea p
rumque
Noster,
grumesco
rentem
potius t
cardiacu
terdum
ri potes
sue hyc
in gland
est, vel
que cor

res
à B
extr
Par

naturalem, hancque dicit *cardiacum aneurysma*, quod vel a crasso sanguine, vel potissimum a praeternaturali coronariarum arteriarum extensione ortum trahit: huic autem nomen *idiopathici* dedit.

De hoc cardiaco dicto aneurysmate in primis agit Noster illudque perfrequens esse malum affirmat, vel in pueris sensim natum ex variis causis internis, in quas post inquisiuit curiosius. Varia vero sub forma p. 16.

occurrit, et modo omnem cordis peripheriam, modo basin, modo cuspidem insigniter dilatata, modo fungosa carne, vel carcinomate, vel sycosi fulcitam, exhibet. Ad quam quidem producendam cordis distensionem praeternaturalem plurimum conferre et varices venarum coronariarum et aneurysmaticam dispositionem arteriarum coronariarum, copiose demonstrat Noster. Causas vero utriusque huius mali ponit in plethora, in motu sanguinis aucto vel inflammatoria diathesi, ut in acutis, vel aliis arteriarum vitiis: praecipuae tamen duae nominandae ipsi videntur causae, p. 24.

nimirum crassus sanguis et laxitas vasorum. Ille praeter ea polypos interdum generat, atque polypi plerumque dicuntur causae aneurysmatum: Sed quum Noster, in cadaueribus his morbis extinctorum, grumescentem quidem, non vero fibrosum adhaerentemue in corde observauerit sanguinem, polypos potius saepe iam formato aneurysmate nasci putat, cardiacumque aneurysma interdum cum polypis, interdum sine iisdem observari. Tandem quoque da p. 41.

ri potest mali istius causa externa, puta hydrocardia siue hydrops pericardii, si liquor eius, cuius fontes in glandulis ad basin cordis positos inuenisse sibi visus est, vel copia, vel acrimonia et stasi peccet, ipsumque cor erodat. Ab his de mole cordis praeternatu p. 44.

Qq 2

rali

res de l'Acad. Roy. des Scienc. de Berlin, ann. 1750. à Berlin, 1752. Art. 5. Observ. de dilatatione cordis extraordinaria p. 163. et Commept. nostr. Vol. II. Part. III. p. 436.

- rali fusius pertractatis, ad aneurysmata arteriarum progreditur Cl. MATANI, et ex defectu virium elasticarum, quibus earum tunicae vel internae vel externae destituuntur, deriuat. Porro quum iam tenera aetate sensim generari haec vitia supra affirmasset Noster, nunc causas explicat, prauamque in primis infantum nutritionem huc refert, vel ex parentum incuria, vel facultatum defectu pendentem, ex qua alii etiam saepe oriri solent grauiiores morbi, epilepsia, cet. Accedunt animi pathemata, a parentibus coercenda potius, quam fouenda, ut solet fieri in terrore a spectris, in clamoribus ab ira. Denique tussis infantum conuulsiva neglecta ut frequens causa malorum istorum enumerari poterit.
- p. 68. Communes autem pueris aequae ac adultis aneurysmatum causae positae sunt in vicissitudinibus aeris et climatum, natura, et in primis in aere humido minusque elastico autumnali, ac locis humilioribus et paludosis. Hinc quamuis Etruriae salubre satis sit clima, minusque obnoxium aeris mutationibus, praeter frigoris et caloris excessum, ex hyeme tamen intensiore anno 1755 obseruauit Noster frequentes catarrhos, annoque sequente per hyemen morbillos, et ineunte vere pleuritides: et quamuis olim ibidem non adeo frequens occurrerit iste aneurysmatum morbus, quem veteres exercitiis gymnasticis praeuertunt corpus roborantibus; hisce tamen temporibus otia et desidia somnusque corpora magis relaxant, hincque praesertim in humilioribus locis frequentior rem reddunt eundem. Praeter enumeratas istas causas accedunt aliae praedisponentes, Venus praematura, dispositio humorum venerea vel scorbutica; in feminis autem malum hystericum, pica, mensium suppressio, ipsa plethora; nec non in viris situs corporis peruersus, ut in artificibus non nullis et in primis eruditis, vitae sedentariae nimis indulgentibus, ex compresso imo ventre, frequentior nascendo aneurysmati

rysmati
tis mal
viro qu
lan
se accin
tur esse
enim sa
dem ob
confun
cadauer
gnum
discissa
distentu
aneurys
In alio
vinoque
rixasque
repenti
monali
scriptor
Ad
spicit
aneurys
men et
ad pro
mum i
videtur
morbo
tem.
fantibu
vel cu
adeo
tius es
eo def
tum s
filium
no cur

rysmati

rysmati detur occasio. Tussis tandem etiam in adul. p. 116.
tis malum istud excitare facile poterit, ut Noster in
viro quodam observauit quinquagenario.

Iam ad spuriorum aneurysmatum inuestigationemp. 118.
se accingit Cl. Auctor, eorumque causas statim fate-
tur esse plerumque obscuras et dubias: ex improviso
enim saepius oriri solent. Frequentiora tamen ea-
dem observari iam adnotavit Cl. LANCISIUS, et
confundi cum apoplexia. Ita Noster vidit in dissecto
cadauere viri, qui putabatur hydrope exstinctus, ma-
gnum cruoris gurgitem ex aorta circa emulgentes
dissecta profusum. In alio viro reperit ventriculum p. 120.
distentum valde refertumque sanguine, qui ex aortae
aneurysmate per erosas oesophagi tunicas defluerat.
In alio sexagenario, alias hypochondriaco, gulae vero
vinoque nimium indulgente, cui inter pocula, ludos,
rixasque subito ex ore effusus cruor mortem induxit
repentinam, causa eius detecta fuit in arteria pul-
monali tota disrupta. Plures observationes ex aliis
scriptoribus collectas iam praeterire iuvat.

Ad curationem adhuc sub finem tractationis re. p. 129.
spicit Cl. Auctor, eamque fatetur in formato iam
aneurysmate locum non habere, prophylacticam ta-
men et palliativam tentari omnino debere. Quod
ad prophylacticam attinet curationem, illa potissi-
mum in bona nutritione infantum consistere Nostro
videtur, in cuius vitiis supra posuerat non leuem
morborum aneurysmaticorum causam praedisponen-
tem. Hinc ciues suos vehementer taxat, quod in-
fantibus lac vel iusto parcius et per breuius tempus,
vel cum aliis cibis malae indolis praebeant, eosque
adeo optimo nutrimento orbent: diutius suadet po-
tius esse propinandum vel solum lac maternum, vel,
eo deficiente, lac animalium, confirmatque moni-
tum suum exemplo pharmacopoei Pistoriensis, qui
filium per tres annos solo materno lacte nutruit, bo-
no cum euentu, ut ille et vegeto corpore gaudeat, et

perspicacis esse videatur indolis. Post lactis autem usum vegetabilia laudat, pultesque et iuscula ex illis parata, carnes contra fere prorsus interdicat; tandem quoque matrum vel nutricum ipsarum curam habendam esse monet attentioem, tam ratione victus eundem, quam ratione in primis animi pathematum.

P. 137. De palliativa curatione non nulla subiungit Cl. Auctor. Quum autem formati aneurysmatis et polyphi signa valde sint aequiuoca, morbi que istius vera diagnosis nondum satis pateat, quamvis Noster in primis ad pulsationem ac vibrationem arteriae in loco affecto diutius durantem iubeat respicere, difficilius etiam inuenienda videtur aliqua indicatio, morbi naturae ac symptomatibus accommodata. Vt tamen, si qua fuerit mali praesentis cognitio, urgentia symptomata compescantur, vitaeque, quoad licet, protrahatur, primum omnium suadet Noster quietem, vitandum contra omnem laborem reliquaque, quae nocere ullo modo possint. Dein laudatum alias venae sectionis usum in malo isto seuerius improbat, quum illa causas eius non tollat, quin potius malum augeat, aliosue diriores excitet morbos, ut hydropericardii, quem vidit Noster cum aneurysmate coniunctum in cadauere viri sexagenarii, cui, ob palpitationem cordis vehementiorem vena bis secta, lypothymia, orthopnoea, alia mala, tandem mors successerant. Si qua tamen forte urgeat mittendi sanguinis necessitas, venae sectio in parte loco affecto opposita, in minoribus vasis, instituenda esset. Ceterum abstinendum esse ab omni venae sectione satius ducit Cl. MATANVS, et discutiendam potius crassitiem, corrigendamque sanguinis acrimoniam: hinc perquam proficuum commendat lactis eiusque feri usum.

P. 146. Ad sedandos dolores multum quum facere videantur hypnotica et opiata, ab omni opio utpote veneno, quod sulphureae ac alcalicae indolis esse putat, prorsus

sus ab
concedi
Tanden
ram, a
ut robo

Acta A
tiar
I. E
et I
pl.

Qua
horum
in isth
Physic
partim
Priusq
nobis
ius inf
cipem
RICV
Acade
anni h
condi
comm
Princ
que p
destin
dae h
Acad
labor
vitam

sus abstinendum esse, hypnotica vero, si unquam concedi debeant, leniora modo dari posse praecipit. Tandem praeter victum tenuem, qui arceat pletho-
ram, aquae frigidae haustum interdum commendat ut roborans atque discutiens remedium. P. 148.

V.

Acta Academiae Electoralis Moguntinae scientiarum utilium, quae Erfordiae est. Tomus I. Erford. et Goth. apud Io. Paul. Meuium et Ioh. Christ. Dietrich. 1757. 8. alph. I. pl. 15. tab. aen. 7.

Quae Erfordiae floret, Academia dicta scientiarum utilium, non nulla laborum suorum specimina horumque primum tomum nunc edidit. Reperimus in isthoc quadraginta tres elaborationes, quae partim Physicam et Medicinam, idque maximam partem, partim Philologiam remque literariam concernunt. Priusquam vero ea, quae nos tangunt, recensenda nobis sumimus, breuiter ex prooemio Academiae huius instituti mentionem faciamus. Eminentiss. Prin-
cipem Electorem Moguntinum IOANNEM FRIDERICVM CAROLVM, Conditorem ac Protectorem Academia haec veneratur, diemque XIV. Cal. Aug. anni huius seculi quinquagesimi quarti, quippe quo condita et confirmata fuit, sempiternae memoriae commendandum esse cupit. Iuribus Eminentiss. Princeps ac legibus, nec non horto botanico, domoque plantis exoticis a frigore hyemali defendendis destinata; collegio praeter ea Fridericiano, condensae bibliothecae atque sectionibus anatomicis dicato, Academiam hanc donauit, eique publicum insuper laboratorium chemicum destinavit. Socii, Erfordiae vitam degentes, omni hebdomade conueniunt, elabo-

borationes diiudicant et doctas dignasque visas typis mandant publicique iuris faciunt. Elaborationes ipsae sequenti ordine traduntur.

- p. 11. *Solemnis Laudatio in obitum Eminentiss. D. D. ANGELI MARIAE QVIRINI, S. R. E. Cardinalis Episcopi Brixienfis et Bibliothecae Vaticanae Bibliothecarii, Iussu Concilii Academici habita.*
- p. 26. *Elogium diuis HAMBERGERI Manibus dicatum a M. S. L. HADELICHIO. Iustis hac panegyri encomiis ab HADELICHIO extollitur beatus HAMBERGERVS; vita eius ab ineunte aetate ad extremum halitum usque laudabiliter transacta egregie describitur; merita nunquam satis laudanda atque praecleara illa, quibus summa cum dexteritate praefuit, munera diserte recensentur; cuncta vero ab HADELICHIO ita aguntur, ut non exigua eloquentiae vis ex his elucescat. His demum librorum aliorumque academicorum laborum, quorum HAMBERGERVS auctor est, catalogus subnectitur.*
- p. 46. *GERHARDI HOFFMANNI dissertatio de constructione Molae ab aqua agitandae, cuius axis est pensilis, correctis empiricorum ea in re erroribus etc.*
- p. 99. *IOANNIS GVIL. MYLII Problematum staticorum ex theoria compositionis virium sponte fluentium sylloge.*
- p. 110. *Dissertatiuncula de Cornu Ammonis natiuo litoris bergensis in Norwegia. etc. Auctore IOAN. FRID. HOFFMANNO. Cornua Ammonis ad conchyliorum petrefactorum classem pertinentia, quoad corporis exiguitatem et vastitatem mirifice variantia, a multis ex conchyliorum petrefactorum classe eliminata, et prolusibus naturae habita ab auctore nunc tanquam natiua et naturalia describuntur. RVMPHIVS primum atque post hunc Cl. BIANCHI ea ad natiua retulerunt, tandem autem Nostro contigit, haec ipsa disquirere, deque iis pronunciare, quod vere natiua et naturalia haberi debeant. Notabile de*
his

his est, quod, licet omnia Ammonis cornua in imo fundo maris haereant, minuta tamen copiose in litoribus reperiantur, quae ab Auctore pro foetibus habentur, et ventibus fluctibusque agitata eo deriuata esse traduntur.

FRID. ADOLPH. REINHARDI *commentatio de p. 118.*
orthoceratitibus Megalopolitanis ciuitate latina donata
M. HADELICHIO. Inter alia, quae de his breuiter commemorat auctor, ei tantum placuit examinare, *utrum haec cornua petrescunt animantibus testaceis adnumeranda sint, nec ne?* His igitur rite examinatis reperit, *eos testas siue crustas esse in terra petrescunt animantis marini.* Postea orthoceratites in regionibus Megalopolitanis repertos describit, non nullaque in agro ibidem deprehensa exemplaria in medium tandem profert.

Observatio D. IOAN. PHIL. NONNII de Isate p. 131.
et Carthamo ossa animalium non tingentibus. Animalia his herbis pasta vix ultra quatuordecim dies vixisse, Noster obseruauit. Utrum igitur succus harum plantarum in tantillo temporis spatio ossa penetrare non potuerit, an ipse plantarum succus in causa fuerit, experimenta declarabunt. Alium igitur modum suadet, atque decocta, nec non extracta harum plantarum ad experimenta cum animalibus instituenta commendat, ductus hac in re b. nostri BOEHMERI exemplo, qui a decocto radicis rubiae tinctorum meliorem effectum, quam ab ipsa radice animalibus oblata, expertus est.

VRB. MOLITORIS *observationes de apiario et al. p. 133.*
uaribus. His tantum apiarii aedificandi descriptio una cum figuris continetur.

Echo sonos duodeviginti diuersos, siue simplices illi p. 138.
sint, siue concentu audi, ordine reddens. Auctore
CHRIST. REICHARDO.

Generosissimi cuiusdam Anonymi experimenta de p. 141.
lignorum grauitate specifica.

FRIDER.

P. 145. FRIDER. AVG. CARTHEVSEI *obſervatio botanica de charactere generico naturali Boſeae, quae aliis Terua Mora dicitur.* In exponendo hoc charactere Noſter ſequitur LINNAEVM, quaedam tamen mutavit, atque etiam non nulla adiecit. Character ab eo emendatus, ſequens eſt: Cal. *Perianthium pentaphyllum, aequale: foliis ſubrotundis, concavis, erectis, margine tenuioribus, quaſi membranaceis.* Coroll. *Petala nulla. Sed fundum floris obducit ſubſtantia quaedam glanduloſa, rubra madida, pro Nectario habenda.* Stam. *Filamenta quinque, ſubulata, erecta, calice multo longiora, receptaculo adhaerentia. Antherae ſimplices.* Piſtill. *Germen conicum, laeve, filamentis brevius, calice longius, Nectario inſidens. Stylus nullus. Stigmata duo, minuta. Pericarp. Bacca ſubgloboſa, unilocularis. Sem. unicum, rotundo-acuminatum.*

P. 149. EIVSDEM *obſervatio chemico phyſica de cryſtalliſatione ſalium alcalium fixorum.* Experimenta ſequenti modo inſtituta eſſe legimus: Recipit nimirum ſpiritum ſalis ammoniaci, vel etiam ſalem volatilem ſiccum ex ſale ammoniaco ſeparatum, eumque vel cum cineribus clauellatis, vel cum nitro fixo, vel cum ſale tartari, ſive per aquam ſive per deliquium ſolutis, pariterque cum ſoluta ſoda hispanica miſcet, hancque miſcelam euaporationi dein committit, atque inter euaporandum cryſtallos iam enaſci perhibet. Cryſtallos, prout alcali fixum fuerit, parum duntaxat differre, omnes autem plenarium characterem alcalium fixorum retinere, excepto eo, quod non amplius in aere deliqueſcant, experimentis hunc in finem inſtitutis confirmatus aſſerit. Tandem rationem de his reddit, dicitque, terram copioſam, qua alcalia fixa abundant, impedire, quo minus in cryſtalliſationem abeant; addito autem ſale urinoſo fieri, ut huius particulae, tanquam ſubtiliſſimae et ſingulari mobilitate ac volatilitate praeditae, in alcalia fixa agant, horumque terram ſolubilem ſecum agitent, ſecernant

secernant et deiciant, ipsaeque autem in auram auo-
lent. Amissa igitur terra superflua, ad subeundam
formam crySTALLINAM apta fieri alcalia fixa, eundem-
que etiam vere subire, Noster tandem concludit.

IOAN. CHRIST. IACOBI *obseruatio de pigmen-* p. 160.
to coeruleo e carbonibus vitis viniferae. Pigmentum
hoc oritur, si sali alcali fixo in crucibulo fluenti ae-
qualis quantitas carbonum vitis iniiciantur, massa
haec post modum exempta aqua pluuiali soluitur et
spiritu vitrioli praecipitatur.

EIVSDEM *commentariolus de succedaneo atramenti* p. 165.
indici. Ex residuo liquoris anod. HOFFM. aqua edul-
corato, siccato spirituque vini alcoolifato digesto re-
sina extrahitur, quae, aqua iterum digesta, tingens
residuum exhibet, quod in puluerem redactum cum
gummi arabico aqua soluto consistentiam acquirit, et
atramentum hoc sistit.

CHRIST. ANDR. MANGOLDI *experimenta* p. 167.
quaedam colorum. Variis experimentis a nobis vix
repetendis genesin colorum declarat: v. c. praepi-
tauit solutionem librae unius sodae libra una et dimi-
dia spiritus vitrioli. Liquor primo fuscus, postea vi-
ridis redditus, tandem coeruleus splendensque inuen-
tus fuit et siccatus drachmas duas pondere aequauit.

EIVSDEM *experimenta atque obseruationes chemi-* p. 173.
cae et medicae varii argumenti. Experimenta haec
Auctor noster ita facit: Metalla cum puluere, ex ni-
tro et sulphure facto, detonat, calcesque inde natas
aqua pura soluit, atque addito spiritu vini salem prae-
cipitat, quem arcanum duplicatum cum pauco sale
alcalico sulphureo et metallico crassiori coniunctum
vocat; spiritu vini post modum leniter abstracto, sal
iterum apparet, quem leniter aerem saporisque pe-
culiaris esse perhibet. Cum autem metalla sic tracta-
ta varias flammam, flores et solutiones praebeant, Au-
ctor ea propter inde colligit, phlogiston metallorum
inter se differre, ipsaeque e certa quadam quantitate
phlogisti

phlogisti et terrae peculiaris consistere. Sales denique, quos ex metallis obtinet, remedia esse et multis morbis mederi asserit, ipseque salem auri atque martis in febrium intermittentium et remittentium quadam specie multum prodesse expertus est; salem vero saturni infantibus quidem, non autem adultis varioloso morbo laborantibus conuenire, ex observationibus Cl. IACOBI didicit, adductisque observationibus internum horum salium usum confirmare studet.

p. 195. IOAN. CHRIST. IACOBI *disputatio, qua vi plurium observationum vires medicas auri, argenti, stanni et plumbi veteribus cognitae a falsitatis iniuria vindicare conatur.* Ad quas in praecedenti elaboratione adductas observationes Cl. IACOBI prouocat Cl. MANGOLDVS, hae ipsae ob oculos nobis nunc sunt positae. In his igitur, cordialem vim auro, cephalicam atque neruinam argento, resoluentem stanno atque plumbo refrigerantem, a veteribus adsignatam, non deridendam, in potius metalla ipsa sedulo inquirendum, haecque ad usum medicum adaptanda esse, refert. Omnis itaque, secundum huius sententiam, vis medica non nisi in terra, maximam metallorum partem constituyente, latet; usui hinc medico isthanc adaptandam, atque a reliquis, phlogisto scilicet et mercuriali substantia, separandam esse, Noster asserit, modumque huius separationis describit. Pleraque nimirum metalla cum antimonio in regulum fundit et cum mercurio amalgamata ope pulueris fusorii, ex tribus partibus nitri sulphurisque duabus constantis, toties detonat, donec in albiissimum abeat cinerem, ne tantillum substantiae metallicae continentem. Hunc puluerem, aqua dein edulcoratum, ab adhaerentibus salibus ope spiritus vini separat, perfectaue tandem abstractione metallorum obtinet salem. *In hoc sale, inquit Noster, latent metallorum vires specie diuersae, medicae, veteribus cognitae.* Quo autem quisquis de virtute insigni salium metallorum

lorum f
curatoru
fus, ex
medicin
tis super
E I
lico don
cum, v
lutari ne
men eue
hibent.
ti usu A
praescrib
semper f
huius fer
particula
uo inclu
est, ut i
ente solu
ad perfic
sale alcal
aliqua p
tio huius
arsenici
partes 12
aquae co
pars aqua
lo spiriti
medium
datum,
que ad g
gtt. 6. 8.
stitisse, n
noster ex
comprob
E I V
tractatus.

lorum sibi persuadeat, morborum ideo, his salibus curatorum, catalogum adiungit, certissime persuasus, experientias has, ab ipso collectas, quemque, medicinam facientem, de veritate harum rerum satis superque edoctras esse.

EIVSD. *de prudenti usu arsenici, sale alcali-p. 216.*
sico domiti, interno salutari dissertatio. Arsenicum, venenum hactenus notissimum, effectu salutari non destitui posse multi contendunt, idque tamen euentum speratum non dedisse alii itidem perhibent. De interno igitur arsenici prudenter exhibitu usu Auctor quam certissimus modum quendam praescribit, quo rite observato, arsenicum effectus semper salutes edere possit. Nunquam, secundum huius sententiam, arsenicum in forma pulveris, cum particulae eius maxime actuosae in spatio infinite paruo includantur, exhibendum, sed ita praeparandum est, ut istud menstruo quodam vim eius non destruyente solvatur, sufficienterque diluatur. Aptissimum ad perficiendum hunc laborem menstruum in aqua, sale alcali fixo acuata, reperit, hancque cum arsenici aliqua portione misceri ac decoqui iubet. Praeparatio huius miscelae sequens est: Recipiatur nimirum arsenici pars 1. aquae partes 168. salisque tartari partes 12. Haec mixta continuo bullitu ad dimidii aquae consumptionem coquantur; facta refrigeratione pars aquae euaporata iterum addatur, adiecto pauxillo spiritus vini ad meliorem conservationem. Remedium hoc arsenicale, usui interno nunc adcommo- datum, multis varii generis febribus mederi, adultisque ad gtt. 30. infantibus vero pro aetatis ratione ad gtt. 6. 8. 10. 16. exhibitum, salutes effectus praestitisse, nullamque noxam unquam reliquisse, Auctor noster exemplis ad hanc rem necessario adducendis comprobat, aliisque commendat.

EIVSDEM *de sulphure antimonii aurato liquido p. 231.*
tractatus. Quod iam a quibusdam, sulphur antimonii

nii auratum liquidum reddere, tentatum, sed non perfectum fuit, id feliciter Nostro contigisse videtur. Recipit nimirum scoriarum reguli simplicis solutionem aquosam, lixiuium alias dictum, hocque, quod sulphur antimonii continet et alcalicum est, ad induendam saponis formam aptum reddit, atque ideo cum oleo amygd. dulc. aut cum oleo papau. expresso coquit, sicque saponem quendam obtinet. Huius saponis aliquam portionem probe desiccata in mortario vitreo aut lapideo cum tinctura acri antimonii per abstractionem spiritus vini ad dimidium redacta et ad eminentiam trium digitorum affusa per horas aliquot probe terit; hanc dein cucurbitae commissam per 24. horas digerit, et amoenam, omni acredine expertem, tincturam dulcem acquirit, quae totum saponem una cum sulphure aurato solutum exhibet nec ullas faeces relinquit. Excepto unico morbo leproso, in quo hanc tincturam fausto cum euentu adhibuit, nullo alio, cum non ita pridem prima vice illam parauerit, medicinam hanc fecit, interim sperans, fore, ut monente VATERO, Nostrium in hac remedii praeparatione praecunte, isthaec tinctura in cancro lueque venerea bonos iamque a laudato VATERO visos effectus praestet.

P. 239. EIVSDEM de optima saporis ingrati spiritus frumenti correctione commentariolus. Spiritus frumenti a cineribus clauellatis rectificatus, cumque eduleorata atra illa a destillatione liqu. anod. min. HOFFMANNI massa residua iunctus, perque 24 horas digestus, superque eam iterum destillatus, spiritus demum obtinetur, qui odore et sapore spiritui vini gallico similis et aequali purae aquae quantitate commixtus potari potest.

P. 243. MANGOLDI continuatio experimentorum chemicorum. Haec experimenta, quorum summam vix indicare possumus instituit: 1) Cum mercurio viuo et aqua pluuiæ; 2) cum eodem et auro et argento amal-

gama-

gamato; 3) cum eodem et zinco; 4) cum eodem et
bismutho; 5) cum minera bismuthi cobaltina et sale
mirabili GLAUBERI; 6) cum sulphure rubro, sale
ammoniaco et calce viua; 7) cum mercurio viuo et
aqua forti; 8) cum sale tartari singulariter praeparato
et oleo vitrioli; 9) cum sic dicta naphtha et luna
cornua; 10) cum tartaro illo vitriolato n. 8. facto et
sale ammoniaco; 11) cum residuo post sublimatos
flores salis ammoniaci martiales et mercurio subli-
mato.

F. A. CARTHEUSERI *obseruatio chemica de depu-* p. 281.
ratione salis volatilis succini. Si sal succini volatilis,
hactenus impurus, spiritu vini soluitur, posteaque
ex partibus aquae, respectu spiritu vini, ulterius sol-
uitur, atque miscela, quae turbida est, colatur, co-
ctusque liquor euaporationi leni committitur; sal in-
de purissimus, albus, nitens, lamellas referens, cry-
stallinus, sapore et odore parum aut nihil bituminosi
empyreumatici amplius manifestans obtinetur.

IOAN. GVIL. BAYMER *vim electricam palpebra-* p. 286.
rum superiorum lapsum auferentem proponens. Affectu
hoc paralytico per vim electricam curato beneque de-
scripto, Noster etiam vim illam ad alios morbos chro-
nicos, quos materia viscida stagnans produxit, com-
mendat, contraque in morbis, motu nimio, humo-
rum vitiosa resolutione nimiaque excretionem vel visce-
rum laesione peccantibus, usum eius plane dissuadet
et incongrue exponit.

EIVSDEM *de oleo animali DIPPელი morboque* p. 297.
omitali obseruationes. In tuberculis post morbos ar-
thriticos natis, in exostosis, tophis, indurationi-
bus glandularum tam recentibus, quam inueteratis,
epilepsia symptomatica aliisque morbis spasticis gra-
uioribus interne et externe usurpato oleo animali
DIPPელი, eoque quidem, quod per se multoties
destillando depuratur, et ab aeris accessione coloris-
que

que mutatione defenditur, praestantissimos Noster obseruauit per saepe effectus.

P. 306. EIVSDEM *embryonis ossium per muliebria cum faecibus aluinis excretorum obseruatio.* Mulieri morbo quodam diu vexatae, menstruisque cessantibus sanguinem postea quotidie cum faecibus aluinis deiicienti, multum post tempus fragore insigni, in imo ventre contingente, ab ipsa percepto, excrementa aluina per muliebria effluerunt quotidie, tandemque fragmenta foetidissima ossium cariosorum faecibus aluinis admixta prodierunt. Ossa haec articulae suae contusa lithontriptici medicamenti loco a se deglutita mulier ipsa haec referens tandem misere obiit.

P. 309. CAROLI STARCKII *obseruationes de constitutione epidemica a fine autumnii anni 1754. in ver usque 1755.* Praeter morborum dictis annis Moguntiae epidemice grassatorum obseruationes, etiam necessaria adeo, ad illas rite colligendas, tempestatum adnotata breuiter quidem, at sufficenter literis mandata hic legimus. Saepius nimirum fine autumnii subsequenteque dictorum annorum hyeme, mutata fuit aeris temperies, ita, ut crebram tempestatis humiditatem benigniorisque, frigidae et siccae vicissitudinem ibi obseruare licuerit. Morbi sine dubio inde exortifuerunt catarrhi singulares, qui contra omnia remedia solita rebelles, purgantibus tandem lenioribus interimis mannatis debellati sunt. Praeter hos arthritidis vaga multos infestauit, quae autem remediis solitis decoctis nimirum lignorum crudoque antimonio adhibitis, cessauit. Post ea et haemorrhagia uteri, feminas tam iuuenecas, quam annosiores et aniles occupans, crebrius obseruata fuit, cui refrigerantia, narcotica, corporisque quies medelam dederunt. Tabes etiam permultos corripuit, hicque morbus omnes quos inuasit, iugulauit, neque ullus medicinae locus fuit. Ictero praeter ea haud pauci laborarunt quibus

quibus
medio
seruauit.
lit. Or
atque su
resolutio
fuit. C
humido
rite con
quaerit,
us est,
hilitate h
MOR
etiam int
sanguinis
refrigeratio
dam obse
refrigeratio
tes exerci
esse affir
nicce pue
bene se
orum vi
corporis e
expertus
Phaen
modam et
IEDELI
as et hyd
num vide
erre pot
erierit.
eris idem
redine cor
arans obs
em, resp
ata eorum
Tom. VI

quibus acida, refrigerantia atque purgantia ex sale medio profuerunt. Erysipelas tandem singulare obseruauerunt, quod, nisi suppurauerit, mortem attulit. Omne igitur, quod illud ad exteriora euocauit atque suppurationem promouit, salutare, quodque resolutionem ac retropressionem praestitit, nocium fuit. Causam horum malorum in fibris ab aere isto humido relaxatis atque sero sanguinis ea propter non rite condensato, viscidoque hinc generato Noster quaerit, curandique demum methodum, qua idem usus est, addit, non nullisque exemplis cum probabilitate haud exigua defendit.

MORGENSTERNII *de cutis externae et oris* p. 335.

etiam internae sugillatione atque ecchymosi cum effluuio sanguinis ex ore post subitam corporis exaestuantis refrigerationem obseruatio. Mala haec, in puerulo quodam obseruata, a repentina corporis exaestuantis refrigeratione et a potu frigido, quem post vehementes exercitationes puer semper ingurgitauit, producta esse affirmantur. Quod de eo notabile, est, quod hic puer praeter memoratas affectiones in omnibus bene se habuerit, nec, quod mirum, ullam interorum viscerum labem, cum tamen crebrius post corporis exaestuationem potum frigidum assumeret, apertus sit.

Phaenomena non nulla peculiaria in hydrophobo p. 341.

quodam et eius dissectione obseruata a IOAN. CHRISTOPH. MEDELIO. Quod de viro, qui a cane rabido morbus et hydrophobus inde factus fuit, memoratu dignum videtur, est, quod ne aeris quidem adflatum ferre potuerit, et absque acribus conuulsionibus perierit. In dissectione post ea instituta odor cadaueris idem ille fuit, ac quem in canibus summa putredine correptis Auctor noster, canum sceleta saepe parans obseruauit. Praeter hunc organa, ad digestionem, respirationem et loquelam pertinentia, inflammata eorumque non nulla foetido ichore plena fuisse,

Tom. VI. Pars IV.

R r

maxi-

maximamque inflammationem in partibus praecipue membranaceis, arytaenoideas cartilagine succingentibus, extitisse legimus. His quidam, primas tantum sui nominis literas adponens, non nulla super has observationes cogitata adnectit, simulque ex his, volatile rabidi canis venenum e sanguine aliisque in vulnere contentis succis magna satis celeritate in partes etiam remotas, salivam vel et mucum secernentes, penetrasse, ibidemque maximam sensilitatem et irritabilitatem produxisse, ac omnia ex his mali phaenomena explicari posse, colligit. Singularem acrimoniam hanc, eamque alcalinae indolis esse idem ille asserit, indeque inflammationem cunctaque symptomata deducit, exponit adductisque aliorum sententiis confirmat.

- P. 358. FERD. GVIL. BEER *animadversiones ad narrationem TACITI de expeditionibus Germanici caesaris transrhenanis.*
- P. 415. CHRIST. GOTTL. KOENDLERI *dissertatio de germanis HERODIS. M. primariis inter alios militibus.*
- P. 429. I. A. FABRICII *de duobus Numis bracteatis commentatio.*
- P. 445. FRIDER. GOTTH. FREYTAGII *observatio cum Bacchus a Graecis Morychus dictus.*
- P. 457. FR. CHR. OETTELTI *commentatio de PLATONE et CICERONE praeclaris animorum immortalitatis vindicibus adversus WARBURTONIVM Anglum.*
- P. 490. SIGISM. LEBRECHT HADELICHII *commentatio de Meteoris in HOMERI carminibus.*
- P. 507. *Commentatio de methodo quadam, quamvis lineam rectam, nulla adhibita vulgari regula, metallo insculpendi eamque sine circino in partes minimas negotio perquam facili diffecandi.*
- P. 516. HADELICHII *descriptio tormenti militaris in amentario Erfordiensis nuper reperti, quod insigne antiquitatis monumentum.*

Dissectiones quorundam ex iis, qui epidemicis ab inflammatione viscerum imi ventris, in primis vero ventriculi et intestinorum ortis, febribus anno 1756 urentibus periere, institutae a IO. CHRIST. RIEDELIO. In corporibus, quibus febris haec lethalis fuit, dissecitis, interdum non nulla, interdum omnia infimi ventris viscera inflammata, vel etiam quandoque nigricantia et gangraenosa, saepe etiam una cum his pulmones, musculos thoracis imique ventris, renes, inque viris vasa spermatica et testes, in foeminis autem uterum, ac in utrisque persaepe cerebrum aliasque partes inflammatione correptas observauerunt, haudque raro sanguinem in corde polyposum capitisque vasa sanguine referta et turgida fuisse adnotarunt. p. 523.

IO. GVIL. BAVMER observavit externo olei animalis DIPPÉLII usu oculi suffusionem incipientem curatam, confirmatam vero imminutam esse. Foemina sinistri oculi suffusione consummata laborans, eoque plane nihil, dextro autem obscure duntaxat proxime adstantia obiecta cernens, praeter medicamentorum usum internum, Auctoris huius suasu, matutino ac vespertino tempore pellucidi albidique rectificatissimi olei animalis DIPPÉLII guttulam unam alteramue indidit, elapsisque mensibus quatuor dextri oculi lentem plenarie pellucidam, sinistri autem suffusionem multo dilucidiorē esse pronunciauit. Cum vero haec, oculo nondum plenarie restituto, literis mandata sint, auide omnino huius remedii euentum expectamus. p. 535.

IO. BERNH. MÜLLER observationes de metamorphosi silvarum. p. 540.

Perillustis Anonymi disquisitio quaestionis, utrum homines nimium multiplicentur. p. 545.

IDEM mechanicam insignem vitae morumque emendatricem proponens. p. 557.

EIVSDEM commentatio de re rustica Thuringorum cautius meliusque instituenda. p. 569.

P. 583. I. F. HIRTII *commentatio inuentionem fabularum
AESOPO tributam in LOCKMANNVM transferens.*

VI.

Histoire de l'Academie Royale de Sciences et
belles lettres. Année MDCCLV. à Berlin,
chez Haude et Spener. 1757. 4. alph. 2. pl.
23. tab. aen. 11.

i. e.

Historia Academiae regiae scientiarum et elegan-
tiorum literarum. an. 1755. Berolini, etc.

In hoc volumine, quae ad classem philosophiae ex-
perimentalis spectant et Nostram in primis rem
concernunt, sequentes commentationes reperimus.

P. 24. 2. *Disquisitiones de formatione lapidum, seu con-
cretionibus calculosis in corporibus humanis, occasione
calculi ex abscessu in hypochondriis aperto egressi. Au-
ctore Ill. ELLERO.* Quod de calculosis, in corpore
humano haud raro reperiundis, concretionibus iam
multi in disseccandis cadaueribus versantes, adnota-
rant, id etiam Nostro, eandem artem olim exer-
centi, non solum in una alteraque parte, sed in omni-
bus fere visceribus et partibus, nunquam autem cre-
brius, quam in viis sic dictis urinariis obseruare licuit.
In causam harum concretionum Ill. Auctor inquirens,
hanc ipsam in sanguine ac in primis sero inde secreto
quaerendam esse statuit. Serum enim indole gelati-
nosa praeditum ac ad concretionem aptum ad istam
vere subeundam eo magis disponitur, quo magis
sanguis, a velociori motu agitatus et a tergo urgens,
istud in vasa minora pellit. Aucto praeter ea calore
seroque in vasis minoribus iam haerente, fieri tunc
saepe solet, ut, lympa tenuiori diffusa, partes crassio-
res

res ad se inuicem accedant, condensentur, concre-
scant massamque postea duram, friabilem et calculosam
omnino relinquant. Explicatu igitur difficile non
est, undenam in cerebro, glandulis salivalibus, pul-
monibus, intestinis, musculis, tendinibus aliisque
eius modi partibus tales concretiones ortae persaepe
fuerint.

Eadem ratione et in mesenterio tales gignuntur p. 26.
concretiones, idque eo citius, quo magis attendere
velis, chylum humorem esse nondum satis elabora-
tum et crassum, eumque insuper pluribus particulis
terrestribus scatere, quae, deficiente sufficienti lym-
phae copia in glandulis mesenterio coadunatae con-
crescunt.

Quae autem saepissime observantur, concretiones p. 27.
has ipsas viae urinariae, renes nimirum, ureteres,
vesica eiusdemque urethra exhibent. Nec etiam
mirum: cum enim per has vias humor fluat, qui ex
sanguine eluit, sibi miscet atque ex corpore ducit,
quicquid noxium, superfluum et ad nutriendum
minus aptum esse videtur; animadvertere hinc licet,
talem iam humorem eo deriuari, qui pluribus parti-
culis scatens concretionibus calculosis aptissimam lar-
gitur occasionem. Saepe autem Nostro, vias hasce
accurate disquirenti contigit, in ipsis renibus eorum-
que papillis granum sabuli iam haerens observare, un-
de colligit, primam originem magnarum etiam con-
cretionum semper in papillis renum esse, illas autem
eo duntaxat loco augeri, ubi granum istud moram
nectere, cum humore unguinoso parietes harum
partium obducente illiniri, cumque sabulo tenuiori,
cum urina egrediente, coniungi tandem possit.

Quae autem lapidem, cuius occasione haec scripta p. 31.
concernunt, Auctor noster commemorat, eum
esse ex vesica fellea, quod ex colore et figura, calculis
vesicae felleae propria depromit. Quod tandem iste
apis per hypochondrium abscessu perforatum exire

potuerit, ex eo confirmat, quod foemina ista, calculo hoc laborans, hepatitide praeunte abscessum habuerit, qui per integumenta dextri lateris exitum sibi parauit, ita, ut cum pure etiam lapis egredi omnino potuerit.

p. 34. 3. *Commentationes de legibus motus sanguinis per vasa. Auctore Cl. SAVVAGES.* Cuncta, quae de motu sanguinis per vasa hic legimus, ab Auctore secundum leges hydraulicas et demonstrationes ex computationibus arithmeticis depromtas exponuntur. Diametris nimirum truncorum aequae ac ramificationum rite et accurate perpendis demonstratur, quomodo sanguis in vasis maioribus et minoribus moueri debeat; qua ratione celeritas in iisdem se habeat, unde fiat, cur sanguis in vasis arteriosis celerius, quam in venosis, cum tamen isthaec illis maiora sint, progrediatur; quoque tandem modo secretiones ex ipsorum vasorum luminibus demonstrandae inde veniant.

p. 56. 4. *Observationes de morbofis cordis affectionibus. Auctore Cl. MECKEL.* Cor, licet omnium corporum humani motuum principium fere sit, eiusque perpetua integritas necessaria ideo habeatur, aequae tamen ac alia a morbofis affectionibus exemptum non est, quae autem eo periculosiores sunt, quo magis visceribus nobile et necessarium dici meretur. Cum autem isthaec cordis mala ita se habeant, ut cum aliis confundi facile queant, aegritudines haec eo maiorem attentionem merentur, quo magis causa earundem lateat aut ad minimum obscura valde deprehenditur. Noster igitur cordis morbofas affectiones exponens, primo de concretione pericardii cum corde agit, cuius mali causam in coagulata inter cor et pericardium reperiunda lympham ponit. Haec nimirum indole gelatinosam habens si resorberi nequit, ob quietem et calorem ideo inspissata in filamenta concrefcit, pericardium

cardiu
stat,
nunc
ptom
queri
medic
statuit
inord
cipien
per d
tio an
ptysis
et ad
sensu
ficien
naliu
tamue
etiam
tu iu
alime
chylo
perpe
ni, u
inuen
bus p
obser
ductis

5.
in ab
Produ
cacun
esse l
ius vo
Coni
su fo
diuisa

cardium cum corde connectit, cavitatem inde coarctat, motum cordis, alias expeditum, difficilem nunc et inordinatum reddit, atque omnia illa symptomata producit, de quibus eiusmodi affecti conqueri perpetuo solent. Eadem haec symptomata medicos de causa circa cor latente certiores reddere statuit. Pulsus nimirum ad quemcunque motum inordinatus et auctus, interdum intermittens, in incipiente malo saepe fortis, in fine autem eiusdem semper debilis; postea crebra cordis palpitatio, respiratio anxiosa, vox saepe inopinato intercepta, haemoptysis, rubor faciei perpetuus, anxietates insignes et ad quamcunque abdominis expansionem auctae, sensuum internorum turbatio, macies et nutritio deficiens, sine eo, ut causam in malo viscerum abdominalium habitu suspicari quis posset, certam indubitatae constituunt huius mali diagnosin. In causas etiam praedisponentes Noster inquirens coniicit, victu iurulento valdeque nutriente, nec non copia etiam alimentorum infantibus indecenter concessa, ita, ut chylo haud unquam rite assimilato lympham crassioram perpetuo secernatur, tenella eorum corpora eo disponi, ut ad subeunda eiusmodi mala haud minus apta inveniuntur. Cuncta haec, quae asseruit et rationibus physiologicis ac pathologicis exposuit Cl. Auctor, observationibus notatu dignis eamque in finem adductis ab eodem confirmantur ulterius.

5. *Brevis relatio de excrescentia monstrosa, quae p. 86. in abiete reperta fuit. Auctore Cl. GLEDITSCH.* Productionem hanc abietis monstrosam, inque eius cacumine repertam, ex abiete et visco compositam esse legimus. Causa huius excrescentiae viscum, cuius vestigia et adhuc ibi videre cuilibet licet, existit. Coniicit enim Noster, viscum in truncum abietis, casu fortuito diuisum, eo delatum et insertum ita inter diuisas abietis partes se insinuasse, ut hisce iterum

Rr 4

coadu-

coadunatis istud cum iis simul coaluerit, inque unionem perfectam abierit. Cum autem, secundum Nostri sententiam, viscum ita unitum, cumque abietis vasculis interioribus coniunctum nutritionem inde ceperit, fieri haud aliter potuit, quin ordine consueto turbato monstrosa hinc produci debuerit excrescentia. Exemplum hoc rarissimum esse, et praeter duo, quae aliqualem cum illo habere possent similitudinem, nullum haecenus observatum fuisse, Cl. Auctor perhibet. Primum eorum, de quibus mentionem fecit, a WEDELIO in Ephemeridibus naturae curiosorum describitur, et ab eo ramus pini monstrosus et fasciatus dicitur. Alterum, quod itidem notatu dignum fuit, in Commercio literario Norimbergensi scriptum sub nomine rami pini monstrosi, fasciati et bifurcati legitur. Quamvis autem, ut Noster monet, haec duo aliquam convenientiam cum hac excrescentia habere videantur, cum eadem tamen plenarie comparari haud possunt. Illorum enim duorum maximeque a se inuicem diuersorum corporum, visci scilicet et abietis, coalitio non exiguam trunco abietis induxit immutationem, qua autem facta singularis dein atque monstrosa haec orta fuit excrescentia. Nec cum sic dictis etiam monstris vegetabilibus fasciatis isthanc comparandam esse voluit, quia nec ulla partium symphysis, neque praeternaturalis diuersarum plantarum coalitio in iisdem reperiantur. In uberiori harum rerum explicatione Auctor noster etiam declarat, quomodo non solum arte, sed et ipsa natura plantae diuersae coniungantur; monet tamen, plantas, aliqualem inter se affinitatem alentes, et quoad exteriorum et interiorum substantiam sibi similes coniungi tantum posse, rarissime autem fieri, ut diuersae coalescant, aut si hoc fieret, plantas vel perire, vel debiles ad minimum infocundasque inde reddi. Exempla hunc in finem adducta rem sufficienter illustrent, nec incongrue adposita esse videntur.

8. *Histo.*

8. A
Cl. LE
Chrysop
et inter
rioris D
dictum v
v. g. C
lis sat c
esse lapi
ritie sma
atque ra
vero ful
Auctore
cem diu
ut vera l
In exhib
Noster c
tuor ea
ordinis l
conspuro
paulo m
distingui
positus,
similis, c
ordinem
est transp
tus, int
uiscens.
Secu
nitur, a
non nisi
et diffic
scantem
Tert
generati
montes
metalli f

8. *Historia de chrysopraso Kosemitzenfi. Auctore p. 202.*

Cl. LEHMANN. Lapis hic, qui Chrysoprasus et Chrysopteran vel etiam a non nullis Prasus dicitur, et inter lapides pretiosos refertur, in Silesiae superioris Ducatu Münsterbergensi circa pagum Kosemitz dictum una cum aliis non minus pretiosis lapidibus v. g. Carneolis, Sardonychis, Chalcedoniis et Opallis sat copiose reperitur. De eo Cl. Auctor refert, esse lapidem transparentem, plus minus viridem, duritie smaragdo similem, figura irregulari praeditum atque ratione duritiei orientali haud cedere, respectu vero fulgoris coruscantis ab eo paululum differre. Auctores in describendo hoc lapide maxime a se inuicem diuersi, saepe isthunc cum aliis confundunt, ita, ut vera huius notio ex eorum scriptis erui vix possit. In exhibendis igitur veris huius lapidis characteribus Noster occupatus, primo colorem disquirat, et quatuor ea propter ordines constituit. Primi nimirum ordinis lapides minus pretiosi sunt et sanguine quasi conspurcati in oculos incurrunt. Secundi ordinis paulo magis virides albis venulis intercurrentibus sese distinguunt. Tertius ordo illos exhibet, qui soli expositus, ob colores diuersimode inde reflexos Beryllo similis, chrysoberyllus ideo dicitur. Quartum tandem ordinem verus chrysoprasus constituit, hicque lapis est transparent, purus, colore decocti porri praeditus, interdum plane viridis, interdum ex viridi flavescent.

Secundus huius lapidis character in duritie po- p. 208. nitur, atque asseritur, tantae eum esse duritiei, ut non nisi summa vi atque insuper instrumentis diffringi et difficulter inde ad conciliandum fulgorem coruscantem tractari polirique possit.

Tertius ac ultimus eius character originem ac p. 209. generationem concernit. Illo igitur Silesiae tractu, montes copiosos, colles, valles, nec paucas quoque metalli fodinas exhibente, accurate descripto, Noster

dein refert, omnes hos montes atque colles metallis, mineralibus et fossilibus esse abundanter refertos, cumque ipsum ad inuestigandam lapidis huius originem ipsas iniisse metalli fodinas. Strata igitur subterranea admodum diuersa ibi reperiens, haecque accurate describens tandem perhibet, asbestum esse huius chrysoprasi matricem. Hunc denique ex viridi, extra montes et in iisdem copiose reperiunda, terra tractu temporis indurata genitum, coloremque suum, ut omnes lapides pretiosos et fluores a metallico quodam corpore, cupro nimirum aut ferro nactum esse, haud cum exigua probabilitate confirmat.

VII.

De Polyphago et Allotriophago Wittebergenfi
Dissertatio Praeside D. GEORGE RVDOLPH
BOEHMERO, Resp. C. G. Frenzel. Witteb.
1757. 4. pl. 5.

In duo Capita hanc tractationem diuisit Cl. Auctor, inque primo huius Phagi vitae et sectionis historiam exhibuit, in secundo autem alia, ab Auctoribus tradita exempla commemorauit, factorumque rationem, quantum fieri potuit, tradidit. Primaria ex priori capite nunc annotabimus, in primis cum factorum historia verissima sit, atque coram Senatu Wittebergenfi per septem testes confirmata.

Non coactus, sed mercede commotus polyphagiam exercuit, et nunc veruecem integrum, nunc porcellum adsumsit, octo sexagenas (*Schock*) fructuum pruni cum contentis nucibus, alioque tempore quatuor semimodios (*Metzen*) integra cerasa deuorauit. Adsumsit etiam aliena, et a quibus abhorrere alii solent homines. Ita varia ex argilla, a figulo parata et fornacis magnam partem maxillis abripuit, ventriculoque tradidit. Vitra et silices dentibus diffre-

git,
bus
sicut
anim
copia
tur,
confe
atque
lupta
vini
habu
magn
traxit
de su
pago
rium
gessit
aetati
pore
tatis
I
En p
denti
gatur
anter
ventr
const
dem
signis
conu
tas o
simil
recta
inde
mis i
acere
sinist

git, comminuit et deglutiuit, diffractis etiam lapidibus dentium vestigia impressit. Instrumentum musicum, quo utricularii utuntur, (*Dudelsack*) integrum, animalia viua, aues, mures, magnam erucarum copiam, et quod omnem fere fidem superare videtur, atramentarium ex ferri laminis, stanno obductis confectum, una cum calamis, scalpello, atramento atque arena deuorauit. Haec omnia magna cum voluptate peregit sobrius, saepe ebrius, et ut plurimum vini spiritum superbibit. Robustissimum praeter ea habuit corpus; namque in ferraria officina ex rota, magnis capitatis clauis ferrata, hosce dentibus extraxit, et mediante laqueo maximam incudem e sede sua remouit; quatuor robustos homines ex vicino pago in urbem transportauit; artificemque claustrarium, suum sacciperium ferentem, per duo miliaria gessit scapulis suis impositum. Haec et alia plura ad aetatis suae annum sexagesimum peregit, a quo tempore sobrie et ordinate vixit, ac emaciato corpore aetatis anno septuagesimo nono mortuus.

In eius cadauere multa obseruauit Cl. Auctor. En primaria! In utraque maxilla nullum adparuit dentium vestigium; omentum verè paruum, corrugatum, omnique oleo destitutum; hepar margine anteriori sinistrosum lienem attingens, omnemque ventriculum tegens; ventriculum praeternaturaliter constitutum, a cardia scilicet ad pylorum usque eadem erat diameter et crassities, et haec quidem insignis, capacitas autem cum coli intestini magnitudine conueniebat, in interna vero superficie ubique eleuata ostendebat partes, iugis valvulosis intestinorum similes, ast non circulares, sed ad longitudinem directas, in curuatura magna in primis copiosas. Hinc inde intestinorum aderat angustia, et colon in primis in dextro hypochondrio peritonaeo firmissime accretum angustumque, in zona ampliaturum, et in sinistro latere insigniter contractum, dein rursus ampliatum,

pliatum, denuoque ad minimam fere diametrum contractum apparebat. Contractum ita colon supra psoas musculum et lumbarem descendebat, et recta via cauitatem peluis intrabat, ita, ut eius gyri, qui extensi fere trium spithamarum longitudinem aequabant, in eadem continerentur. Rectum intestinum non sacro ossi incumbibat, sed hoc nudum solo peritoneo tectum erat et sinistro eius margini mesorectum agglutinatum. In intestinis et ventriculo lumbrici haerebant. Vesica urinaria cum recto non cohaerebat, a naturali figura recedebat, eamque triangularem ostendebat; eadem dissecta carnosam substantiam, digitum minorem fere crassam, internam vero tunicam corrugatam, iugis valvulosis trabibusque ornatam, monstrabat. Prope eius collum in posteriori latere amplum conspiciebatur triangulare cauum, margine calloso einctum, ichorosa sanie repletum, variisque eminentiis et sinubus praeditum, qui ad illum locum tendebant, ubi vesiculae seminales se inuicem attingunt. In prostata, maxima ex parte ulcerosa et exesa, aliud ichore repletum callosumque erat cauum, sinubus eius ad caput gallinaginis, in vas deferens et vesiculas seminales directis. Vesiculae ipsae densae erant et scirrhusae. Ex testiculis materia puri similis effluebat, membranis, vaginali et albuginea concretis et quasi cartilagineis. Glandulae abdominales magnae et induratae; pleura undique cum sterno et pulmonibus firmissime cohaerens, conspiciebatur, praeter ea pulmones inter se, cum pericardio et diaphragmate arte cohaerebant. Diaphragma, ubi inferioribus costis accrescit, cartilaginofum, et cartilagine laryngis immobiles osseaeque inueniebantur. Posterior cordis ventriculus in media parte per carneas fibras cum pericardio coalitus adparebat; in cauis cordis haerebant polypi, quorum unus et aortam descendentem occupabat; aorta, subclauia, splenica, iliaca internae arteriae osseam structu-

ram

ram ha
quidem
manu
duae er
gnitudi
dextra
confe
stantiar
aliamqu
plura
sum sit
materia
styloide
in sinist
haereba
ossis ter
bris plu
nes non
substant
sunt pra
In
rum, q
rac anim
copia ad
diose in
salimqu
subiecto
lud decr
dissecuer
contra
rumque
tot mor
subiisse,
tumque

* Recu
tio,

ram habebant. Struma etiam laborabat et thyroidea quidem glandula in dextro latere insigniter tumefacta, manu non comprehendenda, in sinistro vero latere duae erant distinctae, durae, lapidosae glandulae, magnitudinem nucis persicae mali referentes. Priori dextra dissecta inuolucrum crassum, ex multis laminis confectum cellulisque pertusum, inque eodem substantiam aliam albicantem, tendinosam homogineam, aliamque gelatinosam, cohaerentem quidem, ast in plura quasi corpora distinctam. Minores sinistrorsum sitae glandulae durae vel calcariam vel lapidosam materiam continebant. Os hyoideum cum processu styloideo in dextro latere erat plenarie concretum, in sinistro autem ossi hyoideo quidem ossiculum adhaerebat, ast tenuius et sua longitudine processum ossis temporum non attingens. In lumborum vertebrae plures exostoses anchylosesque, et sterni cartilagineae non modo ossea crusta tectae, sed et in harum substantia ossificationis vestigia inueniebantur. Haec sunt praecipua, ex capite primo annotanda.

In secundo multa Cl. Auctor recenset exempla eorum, qui ex mala consuetudine, vel aliena et naturae animali contraria, vel idonea alimenta, nimia in copia adsumserunt, simulque in causas huius rei studiose inquisiuit. Haec vero omnia nunc omittimus, saltemque adhuc monemus, causam voracitatis in hoc subiecto accurate determinari haud potuisse, cum illud decrepitum, et ab illo esuriendi more remotum dissecuerit; mirum vero omnino videri, hominem contra omnes diaetae regulas in ciborum potulentorumque quantitate et qualitate peccantem, hominem tot morbos in se fouentem, labores omnes feliciter subiisse, ultimamque senectutem sanum fere vegetumque acquisiuisse.*

VIII.

* Recusa eodem anno fuit Wittebergae haec disputatio, non aucta quidem, sed modo germanica inscriptione,

VIII.

Traité des arbres et arbrustes, qui se cultivent en France en pleine terre. Par Mr. DV HAMEL DV MONCEAU, Inspecteur général de la marine; de l'Academie royale des sciences, de la Société royale de Londres, honoraire de la Société d'Edimbourg et de l'Academie de Marine. à Paris, chez H. L. Guerin et L. F. de la tour. MDCCLV. 4. Tom. I. alph. 2. tab. lign. incis. 139. praefat. plag. 8. Tom. II. alph. 2. plag. 3. tab. lign. incis. 111. h. e.

Tractatus de arboribus et fruticibus, quae libero coluntur in aere in Galliis. Auctore Cl. DV HAMEL DV MONCEAU. Tom. I et II.

Tam multa, tamque celebria sunt Cl. DV HAMEL in variam eruditionem merita, ut tardius licet mentionem huius faciamus libri, eum tamen praetermittere non possumus silentio. In primis, quod in eo plantarum, recentius detectarum icones aliquas atque descriptiones inuenimus, quas alibi frustra quaesuerimus. Primum quidem arborum disquirendarum incitamentum nauium constructioni inservientes arbores suppeditarant Cl. Auctori, qui deinde, quod latius patere usum posse perspiceret, si paullo curatius in arborum, libero sub aere quae colerent, peruestigatione occuparetur, mutavit consilium, eas simul complexurus. Bene tamen intelligens opus esse aliquo ordine, quem quidem recte eruditi in methodo optime quaerendum esse iudicant, quo

scriptione, vom Wittenbergischen Vielfraß insignita. Id vero incio Auctore factum fuisse, vel ex eo facile cognoscitur, quia germanicus titulus latino minime respondet.

quo cunctis utilis euadat, litterarum sequutus est
 successionem, seu quem vocant, ordinem alphabeti-
 cum. Propositus itaque in eleganti epitome, quae
 cuiusque descriptioni aeri incisae praemittitur, no-
 tis, quae genus definiunt, quales fere in **TOURNE-
 FORTII** iconibus inuenimus, floris fructusque cha-
 racteres offerentibus, addidit unum vel plura latina,
 notatissima nomina, nec non gallica. Porro accedit
 descriptio uberior generis, specierum deinde, inter
 quas vero non raro varietates relatas fuisse adnota-
 mus, post culturae ratio exponitur, quae ut magni
 momenti est, in primis in exoticis plantis studiose
 describitur, et tandem usus explicatur, vel copiose,
 si plantae id requirant, vel concise magis et breuiter.
 Ne autem supersit aliqua de plantis ipsis dubitatio,
 ligno incisae icones, vel una vel plures, ad idem ge-
 nus pertinentes, hic reperiuntur. De his vero no-
 tandum est, duplicis generis esse, aliae iam antiquio-
 res sunt, et olim in edendo **MATTHIOLO** per
VALGRISIOS adhibitae, aliae recentius excusae, no-
 uas scilicet plantas proponentes, tales etiam, quarum
 in aliis botanicorum operibus vel nullae, vel non ac-
 curatae satis figurae extant. In denominandis plan-
 tis, ut plerumque fit, ob auctorum diuersas senten-
 tias atque methodos, etiam hic Noster difficultatem
 aliquam sensit, ex qua se optime expedire posse in-
 uenit, dum plerisque cognita nomina **Tournefortia-**
na adhiberet. Non ita tamen his solis sese adstrinxit,
 quin, si recte ad genus quoddam planta relata non
 fuerit, aliorum etiam, praecipue **Cl. LINNAEI**, ad-
 optaret, vel noua ab illo descripta genera eorumque
 nomina retineret. Hinc specierum etiam determina-
 tio eiusmodi requirebat notas, quae dubitationem
 non relinquerent, quare, si multum eae differunt,
 sigillatim foliorum magnitudinem naturalem, ambi-
 tus seu peripheriae conditiones, similesque delineare
 curauit, ut in *Aceris*, *Mespili*, *Populique* exemplis pa-
 tet.

tet. Retinuit etiam non nunquam specierum denominationes, quales in TOVRNEFORTIO, aliisque antiquioribus scriptoribus occurrunt, ne eos, qui botanices studio satis gnari non sunt, confundat. Et hanc etiam ob rationem condonandum est Cl. Auctori, quod tamen botanicum non decet, quod varietates specierum numero addiderit, quum in illis aliquando singularis decoris et ornamenti ratio inueniatur, cultoribus arborum grata et proficua. De cultura plantarum, quarum propagatio in his arboribus per semina, turiones, gemmasque fit, breuiter agit, et terrae conuenientes simul conditiones indicat. In eo quoque nos consentientes habet, cum experientia veritatem commonstrarit, quod arbores in unum locum, quod in hortis botanicis quandoque quaerunt, non sint reponendae, quoniam quaecunque fere solum sibi requirit idoneum, sed potius, quo seruentur, in locum, natali solo respondentem, disponi debere. Quare non unus Galliae locus, sed omnes eius prouinciae, colendis vel propagandis hic descriptis arboribus aptae iudicantur. Vltimo tandem loco de utilitate singulae plantae descriptae differtur, aliarum copiosior usus explicatur, aliarum vero concisus magis. Sic v. c. in picis, et therebinthinae confectioe et praeparatione, in olei oliuarum expressione fusior existit Noster, ac in aliis, non tamen praetermisit reliquas etiam oeconomicas utilitates, quarundam alio loco uberiores daturus descriptionem. Poterat autem eam quoque ob rationem de omnibus vix uno exponere modo, quod non nullas addiderit arbores, quae iam non coluntur, cum quibus factae experientiae non inutiliter eas susceptas fuisse demonstrant, et quarum aliquae in posterum, si nullius euidentioris essent usus, ornamenta tamen varia hortorum, sylvarumque possint existere. In primis, quod omnibus anni temporibus flores, fructus, frondisque varietas egregie dele-

Etare

Etare et
conueni
illis qu
tertium
troducti

Im
ticum q
torum
piendo
me arb
eo se ac
hoc ope
species
tem Ide
atque fr
ter doce
methodi
mente a
aliqua r
dis adap
et amat
sibi non
titudine
primo p
et tres
rum, q
distincti
diti sunt
maphro
tio cum
arbores
gratiam
septem
dus fice
secunda
tertia fr
fructus

Tom.

Etare et singulis his anni temporibus destinata atque
convenientia efformare possint ambulacra. Sed, quo-
illis quoque, qui artis vocabula ignorant, satis fiat,
tertium, quod sequetur, huius operis volumen in-
troductionem in rem herbariam proponet.

Immensa vegetabilium, arborum tantum et fru-
ticum quantitas, seminum ex diffitis regionibus alla-
torum copia, perpetua promittit huic labori susci-
piendo incrementa, quare in posterum, si quae no-
vae arbores sint addendae, eas etiam supplementi lo-
co se additurum esse promittit Cl. Auctor, cum in
hoc opere genera tantum centum et nonaginta unum,
species vero mille circiter descripserit. Noluit au-
tem Idem simpliciter disserere de descriptis arboribus
atque fruticibus, sed earum quoque studiosos breui-
ter docere, quo modo in suos usus adhibere possint
methodicam, ex variorum quidem botanicorum
mente assumptam, dispositionem, et quidem singulari
aliqua ratione lactabamur, quod praecipuis metho-
dis adaptatas aliquas dissertatiunculas adiunxerit, quae
et amatores iam possint conuincere, eam, quam
sibi non satis constantem fingunt, methodorum cer-
titudinem esse facilemque declarationem. Hinc
primo proponit distinctionem methodicam ex sexu,
et tres arborum suarum classes recenset, nempe ea-
rum, quarum flores alii masculini, alii feminini, sed
distincti habentur, porro, quarum flores hermaphro-
diti sunt et monopetali, deinde quarum flores her-
maphroditi et polypetali inveniuntur. Haec disposi-
tio cum Cl. LINNAEO conuenit. Altera dispositio
arbores, ex fructus ratione definit, in eorum addita
gratiam, qui priorem difficilem iudicant; in hac ad
septem familias arbores reduxit: *prima* continet fru-
ctus siccos, in cono squamoso, vel simili apparatu,
secunda fructus carnosos, coriaceo inuolucro cinctos,
tertia fructus nuce dura foetos, *quarta* baccas, seu
fructus succulentos minores, *quinta* capsulas mem-
brana-

branaceas, uni-vel multiloculares, sexta siliquas, septima semina nuda, calyce vel petalo obvoluta. Tertia dispositio demonstrat, foliorum quoque formam et situm momenta indicare, ex quibus possit quaedam cognitio hauriri, quam tamen insufficientem ipse declarat Noster, eo demum tempore aliquando utilem futuram, si floribus fructibusque destituantur arbores. Plenioris talis methodi expositionem dedit olim Cl. SAVVAGES. Hic tantum quatuor classes recensentur. Sunt scilicet folia vel simplicia, et integra, aut incisa, vel composita, quo pertinent pinnata, aut palmata. Quo deinde inferuiat iis, qui exoptant omni anni tempore florentia arbuta, ad numerum mensium plantae dispositae adiiciuntur, siquidem earum coordinatione peculiare possint hortuli construi, et umbracula, in quibus ferae non nullae habitent, neque noxam inferant, efformari.

Excipit haec omnia tandem, quarum causa haec praemittebantur, recensio arborum, in hoc opere descriptarum et, ut indicauimus, ad numerum litterarum facta relatio. Sed nos, quod non botanicis utilem, sed variis oeconomiae studiosis et cultoribus opus esse arbitramur, non inanem aliquem laborem suscepturos esse putamus, si genera hic denominemus, quorum facta est mentio, descriptio et delineatio, quum a scopo nostro utique sit alienum, cuncta repetere.

Continetur itaque in primo Tomo: *Abies, Abrotanum, Absinthium, Acacia, Acer, Alaternus, Alnus, Amorpha, Amygdalus, Anagyris, Androsifum, Anona, Anonis, Aquifolium, Aralia, Arbutus, Armeniaca, Arundo, Ascyrum, Asparagus, Atriplex, Azalea, Azedarach, Baccharis, Barba Iouis, Belladonna, Berberis, Betula, Bignonia, Bouduc, Bupleurum, Burcardia, Butneria, Buxus, Caparis, Caprifolium, Carpinus, Cassia, Castanea, Ce-*

nothus

nothus,
maecera
dendros
tis, C
Corylu
Cytiso
Emeru
Euony
Fraxin
fia, C
Guaiac
castanu
noides,
Ketmia
Lentisc

Magno
Morus
Othon
clymen
des, F
num,
ca, P
Rosa,
Salix,
liqua,
tium,
Styrax
scus,
melaea
codend
scum,
Xyloft
In
optim
quo p
ad per

nothus, Cedrus, Celtis, Cephalanthus, Cerasus, Chamaecerasus, Chamaedrys, Chamaelea, Chamaerhododendros, Chenopodium, Chionanthus, Cistus, Clematis, Clethra, Colutea, Coriaria, Cornus, Coronilla, Corylus, Cotinus, Crataegus, Cupressus, Cydonia, Cytiso-genista, Cytisus, Dieruilla, Dirca, Elaeagnus, Emerus, Empetrum, Ephedra, Erica, Euonymoides, Euonymus, Fagara, Fagus, Ficus, Frangula, Fraxinus, Gale, Genista, Genista-spartium, Gleditsia, Globularia, Granadilla, Grewia, Grossularia, Guaiacana, Gualteria, Hamamelis, Hedera, Hippocastanum, Hydrangea, Hypericum, Hyssopus, Jasminoides, Jasminum, Ilex, Itea, Juniperus, Kalmia, Ketmia, Larix, Lauandula, Laurocerasus, Laurus, Lentiscus, Ligustrum, Lilac, Liquidambar.

Sequentes explicat alter tomus plantas:

Magnolia, Malus, Menispermum, Mespilus, Molle, Morus, Myrtus, Nerion, Nux, Olea, Opulus, Othonna, Paliurus, Pauia, Pentaphylloides, Periclymenum, Periploca, Persica, Peruinca, Phaseoloides, Phyllirea, Phlomis, Pinus, Platanus, Polygonum, Populus, Prunus, Pseudoacacia, Ptelea, Punica, Pyrus, Quercus, Rhamnoides, Rhamnus, Rhus, Rosa, Rosmarinus, Rubus, Ruscus, Ruta, Sabina, Salix, Salvia, Sambucus, Santolina, Sideroxylon, Siliquastrum, Smilax, Solanum, Sorbus, Spartium, Spiraea, Staphylodendron, Stewartia, Stoechas, Styrax, Suber, Symphoricarpos, Syringa, Tamari-fcus, Taxus, Terebinthus, Teucrium, Thuya, Thymelaea, Thymus, Tilia, Tinus, Tithymalus, Toxicodendron, Tragacantha, Tulipifera, Viburnum, Viscum, Vitex, Vitis, Vitis idaea, Vlmus, Vuarfi, Xylosteum, Yucca, Ziziphus.

Inter haec genera *Azaleam* et *Kalmiam* LINN. p. 85. optime ad *Chamaerhododendron* pertinere scribit, a quo prior staminum solo numero, posterior nectariis ad petali lacinias adnexis, discrepat. *Butneriae* ge-p. 113.

- nus nouum est, quod duas petalorum series habet, quorum exteriora videntur ad calycem referri posse, quod immediate ex massa receptaculi procedunt, licet cum interioribus eundem violaceum colorem habent, stamina plura ad viginti insunt, pistilla quoque plura thalamo inhaerentia. Imperfecta tamen est descriptio, a CATESBEIO vocatur *frutex corni foliis, coniugatis floribus instar anemones stellatae, petalis crassius rigidis, colore sordide rubente, cortice aromatico*.
- p. 131. *Casia* nondum coli in hortis se passa est, etiamsi illa in Languedocia sponte crescat; itidem ad hortorum
- p. 145. ornamenta nondum potuit adhiberi *Cephalanthus*. Siquidem plures sint inter hic descriptas plantas, nec
- p. 165. climati Galliae satis accommodandae. *Chionanthi* delineatio hic exhibetur, eiusque corollam diantheram esse asseritur, pariter *Clethrae* et *Dirciae* icon datur. *Zanthoxylo* LINN. nomen *Fagarae* hic adscriptum
- p. 239. fuisse legimus, et plantae feminae figura additur. In ficibus maturandis caprificationem, quam vocant, a non nullis adhiberi notissimum est, huius loco superiori fructus orificio seu umbilico parum olei oliuarum fuisse applicatum eodem cum successu experientia Nostrum edocuit. Qui ob singularem suam amaritiem hucusque habebantur pene inutiles fructus
- p. 295. Hippocastani, eos tamen a Cl. BON, praeside Montepessulano, nutritioni volatilium aptos redditos fuisse refertur. Nucleos nempe in lixiuio calcis viucae et cinerum maceravit, et aqua dein simplici abluit, post ea vero in pastam coctione reduxit, dulcem et nutritiam. *Laricis* therebinthina, clara et limpida, in interstitiis interiorum ligni stratorum deprehenditur, copiosa admodum, si ad certam arbor deuenierit aetatem, hanc terebratione praegressa eliciunt, intra septem annorum spatium octo libras obtinent, illaque collectio ad quadragesimum vel quinquagesimum aetatis annum in una eademque arbore fieri potest; quae fluida quoque semper manet. Speciem eius

facit

facit C
orient
Cum a
perime
quod p
nullum
dissecto
amygd
pericul
tae, eu
ti indic
credit N
De
tur disc
te suscep
hinc pe
oleum i
fructus
sit, dilu
preli, q
bus lixi
praepare
utilitater
ut in pri
ex Abiet
bitur. I
differit C
stere g
Quum e
genus su
quae co
guuntur
lum eff
beat foli
folia du
quinque
denfa,

facit Cedrum de Libano Cl. Auctor, quae est *Larix orientalis fructu rotundiore obtuso* TOVRNEFORTII. Cum aqua ex *Laurocerasi* foliis destillata instituta ex P. 347. perimenta, verum eam esse venenum declararunt, quod protinus illa maiorem canem interfecit. In hoc nullum inflammationis vestigium inuentum est, ex dissecto autem ventriculo adeo vehemens vapor, amygdalas amaras referens, exiit, ut suffocationis periculum inferret; paucae autem guttulae cani datae, eius appetitum auxerunt cum optimi nutrimenti indiciis, quare neruos vehementes affectos fuisse credit Noster.

De oleae eiusque fructuum utilitate fusa institui To. II. tur disceptatio, et a cultura harum arborum sollici p. 63. te suscepta, bonum prouenire profectum adseritur, hinc pendet potissimum, quod et optimum possit oleum inde exprimi et ad varios usus oeconomicos fructus ipsi adhiberi. Quod, qua ratione effici possit, dilucide hic explicatur, additis etiam iconibus, preli, quibus oleum exprimatur, et fornacum, quibus lixiuium, saponibus inde conficiendis aptum, praeparatur. Eadem vero cum industria, in ciuium utilitatem directa, omnia hic operose exponuntur, ut in primo Tomo, resinae atque picis praeparatio p. 8. ex *Abiete*, vel in hoc paullo inferius ex *Pinu* describitur. Prius de illa praeparandi ratione vero quam p. 131. differit Cl. Auctor, non inutilem aliquam de characteribus generis botanico adducit animaduersionem. Quum enim Cl. LINNAEVS *Abietis*, *Pini* et *Laricis* genus sub uno *Pini* nomine comprehendat, arbores, quae consueti loquendi more a se inuicem distinguuntur, ex foliis optime discrimen earum repetendum esse iudicat Noster, ita quidem, ut *Abies* habeat folia ad exortum libera vel nuda, *Pinus* autem folia duo, tria, quatuor, nunquam plura quam quinque vel sex, vagina membranacea sicca comprehensa, et *Larix* semper plus quam sex, papillae eminenti

nenti imposita, ad basin squamis non nullis inuestita. Nec non ad characteres externos pertinere putat, Laricis flores ad ramorum longitudinem hinc inde, Abietis vero ac Pini ad eorum extremitatem positos conspici. Ex ante adducta autem differentia patet, quare Cl. Auctor tres inferiores quasi Pini generis classes constituat, scilicet Pini bifoliae, trifoliae, et quinquefoliae, in uno enim eodemque subiecto ratione foliorum numeri diuersitatem obuenire posse non est, cur notemus. Notatu tamen dignum est, pini semina in terram sata, quae variis excrecentibus herbis tegitur, tertio demum aut quarto subsequente post sationem anno comparere, nec solum quidem admodum cultum exigere. In primis culturae ratio harum arborum ita exponitur, rationibus additis confirmata, ut Cl. Auctoris propriae industriae documentum exhibeat; siquidem de iis simul hic retulerit differentiis, quae in conis, floribus aliisque circumstantiis occurrunt, earum nempe specierum vel varietatum, quae nondum sufficienter sunt determinatae. Tacemus tamen exactam et amplam descriptionem methodi, quae in praeparanda resina, terebinthinaque adhibetur, quae ad collectionem fauillae et
p. 204. fuliginis pertinet, variis iconibus illustratae. *Quercus* cultura, arboris licet admodum vulgaris, meretur tamen singularem aliquam attentionem, quare, quae in colligendis, ferendisque glandibus sint obseruanda, exponuntur ampliori sermone, ex quibus tantum notamus, efficiendum esse, ne radix praecipua nimis profunda descendat, quippe, quae lateralibus ramis destituta, promte iterum, ex uno in alium locum
p. 292. cum delata arbore, crescere recuset. Sic etiam in *Suberis* cultura adhibenda est cura, et corticis separatio, in varias utilitates facta, certis tamen statisque temporibus est suscipienda; a decimo nempe ad decimum quintum aetatis annum prima vice cortex deglubitur, id, quod omni octennio iteratur, quo antea
nosioris

nosioris
se de
decon
Cauer
laedat
cortex
dem
ua ad
terebr
concil
monit
Aucto
dignu
non v
fuerin
saepe
multi
ter ea
plant
quoru
deorfi
cunq
super
tes ad
nuata
S
ment
sione
anima
riore
expe

nosioris vero arboris cortex detrahitur, eo melior esse deprehenditur, siquidem arbor, vario tempore decorticata, ad centum et ultra annos durare soleat. Cauendum autem, ne, ut Cl. Auctor putat, liber laedatur. Ex *Terebintho* resina quaedam destillat, si p. 308. cortex exterior huius arboris fuerit laesa, quae quidem ex natali loco *Chia* appellatur. Huius vero parua admodum copia est, et in loco natali iamiam cum terebinthina Veneta miscetur, quae ipsi liquidam conciliat formam. Confirmat hanc sententiam testimonium Cl. COVSINERI, quod ex litteris, ad Cl. Auctorem datis, hic fusc satis adducitur, et lectu dignum est. De *Visci* baccis communis est opinio, p. 355. non vegetare easdem, prius auibus quam deglutitae fuerint iterumque exclusae, falsam tamen eam esse saepe instituta experientia Nostrium edocuit, qui in multis viscum educauit arboribus. Singularem praeter ea addit obseruationem de radice, ex bacca huius plantae vegetante, quae procedit. Quum enim reliquorum seminum radiculae soleant promte omnes deorsum ferri et descendere, huius radiculae quaecunque directionem sequuntur, ita quidem, ut si in superiori facie ramuli haereat bacca rami procedentes adscendant, si in inferiori descendant et in continuata quidem vegetatione sic pergant.

Sufficiant pauca haec ex praecipuis adducta momenta, quae satis demonstrant, non meram recensionem arborum, sed necessarias variaeque utilitatis animaduersiones simul additas fuisse, quae nos ulteriorem continuationem et promissam partem auide expectare iubeant.

IX.

Histoire de l'Academie Royale des Sciences, année MDCCLII. avec les Mémoires de Mathématique et de Physique pour la même année tirés des registres de cette Academie. A Paris de l'Imprimerie Royale. MDCCLVI. in 4 mai. Hist. pl. 22½. Comment. alph. 3. pl. 11. Tabulae aeri incisae 20.

i. e.

Historia et Commentarii Academiae Scientiarum Parisinae ad annum MDCCLII.

Initium relationis nostrae more nostro faciemus ab observationibus ad *physicam generalem* spectantibus, quas Historiographus Academiae Parisinae collegit.

p. 16. 1) Mentio fit dendritarum in lapacidina prope *Villamnouam* reperiundorum, de quibus observatum est, quod materia colorem illis inducens sese infinet per interstitia stratorum lapideorum.

2) Terrae motus describuntur, qui mense novembri anni 1751 *Hispaniolae* et *Iamaicae* multum damni attulerunt.

3) Narratur, *Ricomagi* quoque, *Claramontii* et in vicinis locis, mense septembri 1752 terram, sed sine damno, tremuisse.

p. 71. Observationes *anatomicae* hic leguntur quinque:

1) Iuuenis, 28 annos natus, numum 6 librarum * deglutiverat. Is in oesophago sic haerebat, ut, licet alimentis et fluidis et solidis transitum concederet, ipse tamen neque adscenderet, neque descenderet. Postquam frustra tentaverat Cl. *LIEVTAUD* hunc numum ope fortioris emetici in os repellere, tandem in oesophagum, oleo amygdalino prius bene

illitum,

* *Vn écu de six livres.*

illitum, introducto cereo numum in ventriculum depressit, et iuuenem iussit multum cibi assumere, corpus strenue exercere, in dorso vel latere dextro cubare, et aliquoties oleum amygdalarum dulcium bibere. Qua diaeta effectum est, ut post quinque dies numus per aluum excerneretur, nigrefactus paululum, cetera non mutatus. Hac occasione Cl. LIEVTA VD monstratus est aliquis homo, qui eius modi numos, quotquot ipsi dati erant, sine noxa deglutire consueuerat.

2) Virgo, viginti circiter annos nata, ob tristitiam p. 73. febris affecta fuerat, cui cephalalgia et torpor lethargicus iunctus erat. Ex quo quidem morbo cum perfecte iam conualuisse videretur, subito insultibus epilepticis infestabatur, qui passionibus hystericis similes erant, deficientibus tamen iis accidentibus, quae passiones istas praenuntiare solent. Conuulsiones semper excipiebat torpor, et cephalalgia cum delirio. Neque sanguinis ex arteria temporali missio, neque remedia varia antepileptica, neque antihysterica hoc malum sic pellere poterant, quin idem post breuia interualla recurreret. Tandem, re prorsus desperata, aliquis consilium capit tentandi, num malum a tristitia ortum per terrorem vinci possit, et cum aegra sensus sub finem alicuius paroxysmi recuperasset, ad lectum aegrae clam displodit bombardam. Quod ausum, etiamsi male cessisse initio videbatur, aegra ob terrorem in paroxysmum relapsa, qui omnibus praecedentibus longe erat vehementior, tamen post tres horas adeo salutarem in animo et corpore aegrae mutationem effecit, ut sibimet ipsa, sensu interno persuasa, sanitatem praedicaret. Neque vana fuit haec praedictio, sed vere cessarunt singula sinistra symptomata, et virgo perfecte conualuit.

3) Describitur uterus mulieris, quae plures in p. 75. fantes in lucem ediderat, compositus e duobus uteris perfectis et recte conformatis. Vteri totalis figura

talis erat, qualem pictores cordi tribuunt. Tubae autem FALLOPII, et ligamenta tam lata, quam rotunda, duplicia non aderant. In orificium exterius uteri totalis orificia uterorum singulorum oblique hiabant. Et indicia deprehendebantur conceptionis in utroque utero factae. Quoniam in eius modi utero superfoetatio facile admitti debet, haec historia Auctori narrationis in memoriam reuocauit casum feminae illustris, quae septima post partum hebdomade iterum peperit foetum quinque circiter mensium, viuum quidem, sed tam debilis constitutionis, ut mox viuere desineret.

p. 76. 4) Monstrosa narratur conformatio penis, per quem faeces alui exercebantur. Intestinum rectum non recta versus anum descendebat, sed sub vesica sese incuruabat, et in urethram inferebatur. Haec insertio quartum pollicis partem distabat ab orificio urethrae in vesicam hiante, et inter utramque urethrae aperturam medium erat aliquid valvulae simile, quo et urinae in intestina refluxus, et faecum in vesicam ingressus impediabatur. Penis tam longitudo, quam diameter, nec non diameter urethrae maior erat, quam in statu naturali. Huic puero, qui per tres fere annos vixerat, tandem faba, quam integram deglutierat, mortem conciliauit. Namque ista faba in urethram delata, per quam descendere non poterat, et faecibus alui transitum praecludebat, et quum simul oblique contra valvulam modo commemoratam niteretur, urinae quoque exitum negabat. Hinc tensio et inflammatio vesicae et intestini, febris, tandemque mors.

p. 78. 5) Iuuenis quidam in dextro latere abdominis versus regionem iliacam hernia laborabat, quae facile quidem introrsum reponi poterat, sed reducta maiorem dolorem iuueni afferebat. Postquam is febris hectica erat mortuus, dissectio cadaveris docuit, herniam illam formatam fuisse e portione coeci valde dilata-

dilatata
tinebat
cerafor
molli v

Cl. H
minera
lucida
num v
colore
testud
ras in
scure
sam e
trans
ragdo
Vnde
nus f
lores

S
Cll. V
c
Parisi
tre m
Opti
tate
stina
pue
tome
NE F
am r
steru
huiu
ptus
ad c

dilatata, quae peritonaeum perruperat, et in se continebat massam, ex ossibus pedum suillorum et nucleis ceraforum compositam, atque inuolutam substantia molli villosa.

Chemica classis unicam observationem suppeditat. p. 85.

Cl. HELLOT sub titulo minerae Cobalti acceperat mineram, in qua plurimae erant crystalli, valde pelliculae, et nullo colore tinctae. Cupidus videndi, cum vapores sulphurei et arsenicales crystalli istis colorem inducere possint, integram illam massam testudini docimasticae inclusit, eamque per duas horas in igni modico tenuit, a quo testudo tantum obscure rubebat. Cum omnia refrixissent, exemit massam ex testudine, et vidit crystallos sine ulla laesione transmutatas in sapphiros, topasios, rubinos, smaragdos, amethystos, aliorumque colorum gemmas. Vnde nunc per experimentum constat, quod haecenus fere tantum per ratiocinia constitit, gemmas colores suos vaporibus mineralibus debere.

Sub finem historiae huius anni elogium leguntur Cl. Vir. GEOFFROY, et CHICOYNEAU.

CLAUDIUS IOSEPHVS GEOFFROY natus fuit Parisiis, anno seculi superioris octuagesimo quinto, patre MATHEO FRANCISCO pharmacopoeo celebri. Optimus hic pater Nostrum in puerili et iuuenili aetate egregie instruxit et studio medico excolendo destinavit, hic vero studium pharmaceuticum praecipue elegit. Non neglecta igitur physica generali, anatomie, et re herbaria, quam in primis duce TOURNEFORTIO didicit, et postea in itinere per Galliam meridiionalem instituto excoluit, ad labores inposterum cum fructu suscipiendos se praeparavit. Anno huius seculi septimo Academiae scientiarum adscriptus, anno undecimo in locum Cl. BOVRDELIN ad chemiam excolendam electus, anno vigesimo tertio

tio post obitum Cl. BOVLDOU stipendio ornatus, et anno vigesimo quinto in numerum sociorum academiae scientiarum anglicae receptus fuit. In studio chemico pharmaceutico excolendo egregiam semper adhibuit industriam, et fructus laborum suorum in sexaginta circiter commentariis, qui in scriptis academiae reperiuntur, exhibuit; quos cum singulos recensere nequeamus, monemus tantum, eum in examine oleorum essentialium plantarum, tuberum terrae, salis ammoniaci, salis SEIGNETTE, boracis, terrae aluminosae, cum cura versatum fuisse. Anno quinquagesimo secundo huius seculi, die nono martii, breui morbo colica spasmodicâ agitatus obiit annum agens sexagesimum sextum*.

FRANCISCUS CHICOYNEAU Monspeli anno seculi superioris septuagesimo secundo natus fuit patre MICHAELE, Cancellario patriae uniuersitatis et Anatomiae et Botanices Professore. In hoc munere fratres Nostri CHICOYNEAU, et natu maior et minor, viuenti patri successerant, utroque autem praematura morte abrepto, pater ipse illud iterum suscipiebat et Nostrium, qui rei militari se consecrauerat, eo disposuit, ut ad medicinam excolendam animum conuerteret. Fecit hoc tanta assiduitate, ut vigesimo quinto aetatis anno Doctoris medici titulos et iura ex merito caperet, et paulo post patris munus subiret, eique indefesso studio et dexteritate non solum praeesset, sed etiam in medicina cum laude facienda se exerceret. Pestis tunc temporis inter ciues massilienses magnam stragem effecerat, iussu itaque Ducis Aurelianensis eo missus fuit Noster, quo medicorum collegio, ad morbum contagiosum refrenandum et extinguendum constituto, praeesset, qua in re praestanda ita se gessit, ut in indolem pestiferi mali per sectiones cadauerum peste demortuorum et obserua-

tiones

* vid. Comment. nostr. Vol. I. Part. III. p. 530.

tionem sy
et ideo
Postquam
erat, Ad
consiliis
summo c
litteratio
trigesimo
concedit
mensis p
Consiliar
Et licet v
ubique
Obiit tan
anno 17
exarauit
tariis Ac
enim lab
num tene

Tran
quo se in
et de his
lo fusius

1) Cl
rum, q
Mathesi

2) C
bus expo
Aluermio
pagum
undus
montium

* vid.
** Le

iones symptomatum in peste affectis inquireret ipse, et ideo consiliis praestantissimis succurrere posset. Postquam itaque per annum Massiliae commoratus erat, Aquis sextiis morbum similem imminentem consiliis suis suppressit. Monspelim reuersus ibique summo cum applausu omnium exceptus, otio tamen litterario diu frui non potuit, anno enim huius seculi trigesimo primo cura sanitatis familiae regiae ipsi concredita fuit; huic tamen officio vix per nouem menses praefuit, quoniam post obitum Cl. CHIRAC Consiliarius regis et primus medicus constituebatur. Et licet vires aetate iam fractae essent, Regem tamen ubique et in expeditionibus bellicis sequutus est. Obiit tandem octogenarius, non nisi aetate confectus, anno 1752. die decimo tertio aprilis, * scripta nulla eraravit praeter aliquas dissertationes, nec commentariis Academiae scientiarum traditis inclaruit, indicati enim labores eum in muneribus suis semper occupatum tenebant.

Transimus ad commentarios, quorum titulos eo, quo se inuicem excipiunt, ordine huc transcribemus, et de his, qui ad nostrum institutum pertinent, paulo fusius ad lectores nostros referemus.

1) Cl. BOVGVER agit de operationibus gubernato- p. 1.
rum, quas vocant correctiones, et varia adnotat in
Mathesi practica usum habitura.

2) Cl. GVETTARD de quibusdam Galliae monti- p. 27.
bus exponit, qui olim arserunt.** Hi montes sunt in
Aluerna, numero tres, quorum primus est prope
pagum Voluicum duas Leucas a Ricomago distans, se-
cundus vulgo dictus Puy-de-Domme prope Clara-
montium, tertius, qui vulgo mons aureus vocatur.
De

* vid. Comment. nostr. Vol. I. P. III. p. 531.

** Lecta 10 maii 1752.

De eorum incendiis, nulla quidem exstant historiae documenta, multa tamen signa naturalia testantur, quae Cl. Auctor praesens contemplatus est diligenter, figura conica, pumicis copia ad radices montium, super hoc saxorum ingentium, scoriis simillimorum, cumuli, prope verticem crater. Praeterea per totam altitudinem montis Voluici et ultra radices eius satis longe extensa inuenit strata lapidea, pedem unum crassa, nulla marga, argilla, aliisue materiis dissimilibus, ut alibi fieri solet, interstincta, sed continua, quorum massa massam illam fusilem, quam Vesuvius euomuit, perfecte referebat. Et terra hos montes circumiacens multas in se continet materias alimentum igni praebentes, petroleum, lithanthracis, bitumen. Neque prorsus consumtum iam esse ignem, qui olim incendii horum montium causa fuit, thermae in monte aureo, et terrae motus, qui ante aliquot annos Ricomagenses terruit, persuadere nobis possunt.

p. 60.

3) Cl. MACQVER *analysin suam chemicam coerulei Berolinensis* describit.* Hanc massam calcinatam a magnete trahi omnem, observavit, et inter calcinandum exhalare vapores, alcali volatilis odorem spargentes, imo iniectam nitro fuso aliquam detonationem efficere. Vnde intelligitur, cum ferrum, tum materiam pinguem et inflammabilem inesse huic pigmento. Deinde Cl. Auctor acidorum vim in coeruleum Berolinense tentavit; sed ea, etiam calore haud modico adiuta, non agere in hanc materiam expertus est. Contra ea liquore nitri per tartarum fixi affuso huic materiae in pulverem redactae, color coeruleus disparuit. Pulveris huius bene abluti aqua pura partem calcinauit Cl. Auctor, parti reliquae aquam fortem affudit; viditque illam partem calcinatam a magnete omnem attrahi, hanc autem in aqua

* Lecta d. 15 novembr. 1752.

forti cu
luteum
praedi
coerule
liquore
uertit
nem su
set affu
tia, vir
tempor
luteum
Auctori
qua tan
um Ber
inflam
teria pe
extrahit
di solet
que ull
soluit,
iunctun
talli mi
alcali,
ciens,
particul
leum Be
morabil
finitatis
arsenico
duas ali
nitatis
est, ap
iungitur
materia
ut defe
pensetu
per solu

forti cum ingenti efferuescentia dissolui, solutione luteum colorem trahente. Postquam sic intellexit, praedictum liquorem alcalicum omne id, quod in coeruleo Berolinensi inest a ferro diuersum, soluisse, liquorem illum cum aqua forti confudit, et animaduertit 1) pauciores aquae fortis copiam ad saturationem sufficere, quam si liquor ille coeruleo non fuisset affusus, 2) liquorem mistum, finita efferuescentia, viridem colorem nactum esse, et elapso aliquo tempore praecipitari aliquid coloris cyanei, et liquori luteum colorem reddi. Haec duo phaenomena Cl. Auctoris progressum in hac analysi direxerunt, ex qua tandem ipsi enata est sequens theoria. Coeruleum Berolinense constat ex ferro et materia quadam inflammabili, cui colorem suum debet. Haec materia per lixiuia alcalina, coeruleo illi affusa, ex ipso extrahitur, et non differt ab ea, qua grauidum reddi solet alcali cum sanguine bouino calcinatum, neque ullo acido potest separari ab alcali, quod illam soluit, nisi acidum illud cum metallo quodam coniunctum sit; hoc enim in casu acidum solutionis metalli missas facit particulas metallicas, et sibi adiungit alcali, quo ipso materia, coeruleum colorem efficiens, separatur ab alcali illo, et coniungitur cum particulis metalli, quod, si fuerit ferrum, in coeruleum Berolinense conuertit. Quae res nouum ac memorabile exemplum suppeditat legis illius *duplicis affinitatis*, quam Cl. Auctor in commentariis suis de arsenico exposuit, et secundum quam materia, quae duas alias a se inuicem separare, ob sufficientis affinitatis cum alterutra earum defectum, sola non potest, apta redditur ad separationem efficiendam, dum iungitur quartae cuidam materiae, quae cum altera materialium separanda tantam habet affinitatem, ut defectus affinitatis inter reliquas duas inde compensetur. Iam in praeparatione coerulei Berolinensis per solutionem vitrioli viridis atque aluminis, accidit ut,

ut, dum acidum solutionis vitrioli, quod terrae ferrugineae iunctum est, agens in partem lixiui materia praedicta colorante impraegnatam, hanc materiam una cum particulis martialibus in forma pulveris coerulei praecipitat, simul praecipitetur pars terrae ferrugineae in forma pulveris lutei, quia haec pars dimittitur ab acido, partem lixiui materia colorante non grauidatam inuadente; Et sic totum praecipitatum, non coeruleum, sed viridem colorem haberet, nisi solutio aluminis id impediret. Namque acidum vitriolicum in hac solutione obuium sese coniungit cum parte lixiui, nihil materiae colorantis continente, eoque fit, ut parum tantum terrae ferrugineae praecipitetur, cuius color coeruleo colori officit; et quanquam sic, pro terra ferruginea, terra alia non metallica, quae alumini inest, praecipitatur, tamen haec, cum alba sit, non potest mutare colorem coeruleum in viridem, sed eum duntaxat dilutiorem reddat. Ceterum cuius generis sit ista materia, cui coeruleum Berolinense colorem suum debet, Cl. MACQUER nondum definit, sed in aliis commentariis hanc quaestionem tractare pollicetur.

P. 78. 4) Cl. DE LA LANDE commentatio prima de parallaxi lunae, eiusque a tellure distantia, in qua nouae observationes Regis iussu annis 1751 et 1752 Beroliniae atque in Promontorio Bonae Spei habitae, ad figuram terrae sphaeroidis sub polis depressae applicatur. ut inde parallaxes pro diuersis in terra punctis deducantur.

P. 115. 5) Appulsus stellae fixae in chela cancri orientali ad limbum septentrionalem lunae, cum aliis non nullis appulsibus, obseruatus a Cl. LE MONNIER filio.

P. 117. 6) Historia morborum epidemicorum Parisi annis 1752 una cum aeris temperie obseruatorum a Cl. MALLOVIN. Huic historiae praemittit Cl. Auctor obseruationis

seruatio
efficacia
mus, q
tur, au
bile abu
valde in
unicum
sccitater
tempesta
io et lib
morbi p
tarrhal
mares et
98 puel
er frigid
i fere i
morbus
nitia, an
enum,
rodiban
quaedam
ur, quo
ant mac
dae, di
ares,
uella.
ensibus
erutra
e, nati
moren
euro - a
orbi fa
17 femi
ris tem
icus mo
m frigo
meridie
Tom. V

servationes quasdam generales de origine, natura, et
 efficacia ventorum, ex quibus hoc tantum excerpe-
 mus, quod diuturna experientia sese edoctum profite-
 tur, austrum capiti et nervis infestum, eorum atra
 bile abundantibus et sicci temperamenti hominibus
 valde inimicum, fauonium autem sanitati maxime
 inimicum esse, ob humiditatem, boream contra, ob
 siccitatem, perniciosissimum. Ianuario anni 1752
 tempestas fuit valde humida et parum frigida, fauo-
 nio et libanoto spirantibus; morbi epidemici fuerunt
 morbi pectoris, rheumatismi, pleuritides, febres
 catarrhales; mortui sunt Lutetiae 1449, nempe 773
 mares et 676 feminae, nati autem 1090 pueri et
 998 puellae. Februario, qui humidus et mediocri-
 ter frigidus fuit, spirantibus austro et libanoto, mor-
 bi fere iidem, qui praecedenti mense, et praeterea
 morbus cutaneus, qui signa variolarum, sed valde
 mitia, anxietatem nempe praecordiorum, et dolores
 sternum, per quatuor dies habebat, quibus elapsis
 prodibant pustulae, in quarum summitate serofitas
 quaedam inerat, et quae post 24 horas rumpeban-
 tur, quo facto pustulae exsiccabantur, et remane-
 bant maculae rubrae, quae, uti maculae a variolis re-
 stitae, dissipabantur. Mortui sunt hoc mense 761
 mares, 720 feminae, nati 1034 pueri, et 1051
 puellae. Martio tempestas siccior, quam superioribus
 mensibus, multi fluxionibus in altero oculo vel aure
 uterutra laborabant, mortui 918 mares, 765 femi-
 nae, nati 1130 pueri, 1092 puellae. Aprilis prae-
 ter morem siccus fuit, spirantibus plerumque borea
 et euro-aquilone, morbi grassantes fuerunt catarrhi,
 morbi faucium, pleuritides; mortui 1059 mares,
 927 feminae, nati 1049 pueri, 999 puellae. Maio p. 126.
 temperies, qualis hoc mense esse solet; epide-
 micus morbus febris intermittens haud maligna, quae
 cum frigore incipiebat, sed cuius paroxysmi quotidie
 meridie redeuntes eam frigore non incipiebant, et
 Tom. VI. Pars IV. T t post

post quartum diem cessabant, die secundo, tertio vel quarto pustulis in ore erumpentibus; diaeta cum potu largiore et diluente, et posthaec purgatio hanc febrim tollebat, venae sectio non conducebat; mortui 996 mares, 749 feminae, nati 1098 pueri, et 1051 puellae. Iunio aer fuit temperatus, siccus magis, quam humidus, etsi multum pluit, et fauonius plerumque spirauit. Nam humiditatem aeris non a sola pluuiā, sed maxime a ventis, sole, et exhalatione terrae pendere affirmat Cl. Auctor; quae sententia facile concedi posset, modo docuisset Auctor, qua ratione humiditatem aeris mensurauerit vel aestimauerit, quum de hygrometro altum in hac historia silentium sit. Morbi huius mensis spatio frequentes, fuerunt erysipelae, morbillique; notata etiam fuit febris maligna cum dolore lateris, sed quam, non instar pleuritidis, per sanguinis missionem, sed per purgationem primarum viarum curari oportuit. Praeterea refert Auctor, a Cl. FERREIN in Facultate medica narratum fuisse, quod e vena in brachio viri, de repletionē vasorum antea conquesti, secta, multo plus liquoris lacti simillimi, quam sanguinis, prouenerit, et quum plures post horas vena rursus casu aperta fuerit, iterum emanauerit eius modi liquor, qui sese coagulando separauerit a sanguine cuius aliqua, sed longe minor, copia simul effluerat; venae sectio undecima post coenam hora instituta erat, neque postea assumpta fuerant alimenta. Hac occasione alius medicus, MURRY, affirmavit tale quid saepius a se obseruatum esse in eis, qui afflicti equis vehantur. Mortui hoc mense sunt 1420 mares 796, feminae 624, nati 1927, pueri 969 puellae 958. Iulio mense humidus supra modum aer; morbus epidemicus nullus praeter febrim ephemeram, et speciem variolarum, quae aegros per quindecim dies detinebant; denati 1194, mares 609, feminae 585, nati 1816, pueri 919, puellae 897.

p. 131.

Augusto

Augustus
semper
rhales
dem ra
fantes
magna
endos
minae
928 pu
maligna
guinis
triente
siccitate
grassata
ptione
quibus
hoc me
nati aut
occafion
fluxum
iniurias
usum la
optat.
euro-aq
ta pluui
te, ocul
Homine
643 mo
pueri,
uembri
mici nu
et 663
puellae
dior, q
runt dol
mortui
ti 1935.

Augusto aeris temperies, qualis in Iulio, coelum
semper fere caliginosum; fluxiones, et febres catar-
rhales frequentes, morbilli ac variolae in urbe qui-
dem rariores, sed in agris, qui circumiacent, graf-
santes (unde Cl. Auctor colligit, exhalationes terrae
magnam vim habere inter alia ad hos morbos effici-
endos); numerus mortuorum 1137, mares 601, fe-
minae 536, natorum 2013, inter quos 1085 pueri, et
928 puellae. Ceterum memorat Cl. Auctor febrem
malignam cum delirio, quae per purgationes et san-
guinis detractiones nequicquam tractata, tandem nu-
triente victu curata est. September serenitatem et
siccitatem insolitam attulit, fauonio maxime flante;
grassatae sunt variolae, et febres putridae cum eru-
ptione pustularum aut macularum rubrarum in cute,
quibus maxime infestabantur puerperae. Nati sunt
hoc mense 1985, pueri quidem 990, puellae 995, de-
nati autem 1181, mares 636, feminae 545. Obiter p. 134.
occasione virginis, quae suppressum menstruum
fluxum restituit usu lactis, in quod vitrum, diu aeris
iniurias passum, candens intinctum fuerat, Cl. Auctor,
usum lactis cum alcalinis in medicina frequentiore
optat. October siccior fuit Septembri, eurus vel
euro-aquilo maximam mensis partem spirauit, nec gut-
ta pluuiae decidit; rheumatismi et fluxiones in capi-
te, oculis, dentibus, et faucibus multos affligerunt.
Homines 1331, mares quidem 688, feminas vero
643 mors abstulit, contra 2065, inter quos 1050
pueri, et 1015 puellae, in lucem editi sunt. No-
uembri aer temperatus, venti varii, morbi epide-
mici nulli, diem obierunt 1394, nempe 731 mares,
et 663 feminae, nati autem sunt 1917, pueri 935,
puellae 982. Decembri aer humidus fuit, nec frigi-
dior, quam superiori mense; morbi communes fue-
runt dolores facium, fluxiones, et febres putridae;
mortui 1636, sexus masculini 912, feminini 724, na-
ti 1935, pueri 964, puellae 971. Fuit ergo nume-

rus infantium hoc anno Lutetiae sacro baptismo ablutorum 24250, puerorum nimirum 12313, cum 11937 puellis, sed defuncti sunt ibidem 17762, sexus masculini 9583, feminini 8179. Multitudo puerorum natorum in Europa puellarum multitudinem, obseruante Cl. MALOVIN, quotannis superat, quemadmodum etiam plures mares, quam feminae quotannis moriuntur. Maximum frigus hoc anno incidit in 16 Ianuarii, ac 30 Decembris, et fuit 5 graduum sub puncto gelationis in thermometro Reaumuriano. Maxima barometri altitudo fuit 28 $\frac{1}{2}$ pollicum, decimo et undecimo Martii, minima 27 pollicum, 10 Ianuarii.

p. 142. 7) Cl. CLAIRAUT *constructionem tabularum parallelaxis horizontalis Lunae iuxta theoriā Lunae a se editam docet, et monita quaedam addit de aliis elementis calculo in hac theoria subiectis. Sequitur*

p. 161. 8) Cl. DE LA SONE *secundus commentarius de organica ossium structura.* * Hoc in commentario Vir doctus 1) singularia quaedam ossium capitis, et praecipue dentium, considerat, 2) structuram cartilagineis, quae ossa adultorum pleraque inuestit, eisque intime adhaerere videtur, singularem describit, 3) ligamentorum, tendinum in substantiam osseam insertionem, et 4) modum, quo partes hae molles tam duris partibus adeo firmiter iunctae sunt, exponit. Cranii structura hoc habet singulare, quod in foetu quidem cranium constet ex pluribus partibus osseis, non contiguis, et per membranam tantum modo iunctis, crescente autem homine nato, hae partes sic crescant, ut ad contactum mutuum perueniant per dentes spongiosae substantiae, e lamina superiori cuiusque partis

* Lecta d. 15 Ianuar. 1752. Primus commentarius exstat in Memoir. de l' Acad. Roy. d. Scienc. an. 1751 p. 98. vid. Comment. nostr. Vol. VI. Pars I. p. 44.

partis
recipi
guntur
plicatio
est figu
quam
nentur
nii cre
tur, fit
milpha
osse con
vafis fi
ciffim.
adorand
effecit,
figuram
adulti a
quam fi
Der
alia rati
feunt.
cartilagi
seculo X
COITE
mationis
naceo in
ret. C
fiftentia
tur. C
mucosum
ossea alb
suam m
eius non
dore nu
medio in
tio aute
centrum

partis prominentes, qui inter dentes vicinae partis recipiuntur. Quod dum fit, partes uniuntur et iunguntur sibi mutuo sine ulla dentium inflexione vel replicatione; sed partim quatenus multis dentibus ea est figura, quam *fabrica* *caudam hirundinis* vocant, et ob quam in cavitatibus, quas occupant, firmiter retinentur, partim quod laminae inferiores partium cranii crescendo super se inuicem parumper extenduntur, fit tandem ex quatuor ossibus unum solidum hemisphaerium, tantae fere firmitatis, ac si ex unico osse constaret, et simul idoneum praebens transitum vasis fibrisque ex pericranio in duram matrem et vicissim. Elucet ergo ex hac fabrica cranii singulari adoranda auctoris naturae sapientia, quae tali arte effecit, ut caput quidem foetus ad partum iuuandum figuram suam mutare, et oblongius euadere posset, adulti autem hominis cerebrum fornice solido perquam firmo contegeretur.

Dentes sunt singulare ossium genus, et longa p. 165. alia ratione, quam cetera corporis humani ossa, crescunt. Constat inter omnes, dentes haud nasci ex cartilagine, sed ex tuberculis mucosis, quod iamiam seculo XVI ab Anatomico Germano, VOLCHERO COITER obseruatum esse Auctor notat. Initio formationis foetus materia illa mucosa folliculo membranaceo inclusa est, et nullum radice vestigium apparet. Crescente foetu, tuberculum mucosum consistentiam et colorem crystallinae lentis oculi nanciscitur. Circa septimum mensem germen illud dentis mucosum tegi incipit superne et circumcirca lamina ossea alba et compacta, sub qua germen naturam suam mucosam semper seruat, adeo, ut ossificatio eius non gradatim perfici videatur, saltem a Cl. Auctore nunquam inuentum sit in statu indurationis medio inter mucosam et osseam naturam. Ossificatio autem dentis non solum a circumferentia versus centrum, sed etiam a centro versus peripheriam procedat,

cedat, necesse est, quia dens semper alveolum suum crescentem replet, et crusta vitrea extensionis capax non est. Quia haec crusta ob eandem rationem incrementum rudimenti mucosi ubique, inferioribus partibus exceptis, impedit: mucor ille versus fundum alveoli sese extendere cogitur, et ibi obuias cauitates explere: quae est radicum dentis origo. Expletis his cauernulis, germen, dum crescere pergit, protrudit corpus dentis, ut hoc tandem, gingiua perforata, in lucem exeat. Ad firmandum in alveolo suo dentem, praeter radices eius, facit praecipue cartilago, quam Vir Cl. inter dentem et alveolum detexit, et quae multas fibras tum in radicem dentis, tum in parietem interiorum alveoli immittit. Eam putat esse partem periostei, pressione, quam inter utrumque os passa est, conspillatam.

p. 170. Pergimus ad secundum huius commentarii partem, in qua Cl. Auctor eas cartilagineas considerat, quae laminis osseis tam intime adhaerent, ut partem earum constituere videantur, quales sunt in capitibus et cauitatibus articularibus ossium, articulatione mobili iunctorum, atque in sulcis, qui tendines recipiunt. Earum structuram Cl. Auctor ab aliarum cartilaginearum structura multum discrepantem vidit nudis oculis, postquam caput ossis femoris, verticali sectione in duas partes diuisum, in aqua coxit. Animaduertit enim, cartilagineam, quae caput huius ossis incrustat, compositam esse ex ingenti copia filamentorum iuxta se inuicem plano ossis perpendiculariter positorum et inter se arte iunctorum, ut ergo perfecte similis sit substantiae vitreae dentium. Sed eandem rem etiam luculentius oculis usurpari posse monet, si caput ossis, eiusmodi cartilagine vestitum, calcinetur, et deinde diffingatur. Extrema illorum filamentorum ab osse remotiora minus dura magisque flexilia obseruauit extremitatibus ossi continuis, quae ipsae osseae naturae apparent. Vtrum haec cartilagi-

nes

nes fin
secund
enascat
habet,
usum
praeter
fortius
Etioni
atque e

T
non n
extrem
perioft
terrur
subst
immo
stantia
adhaer
ante i
suis lig
arbori
tantur
se, m
scicul
sibus

Q
les te
stanti
tione
ossea
dus;
pund
taxat

anno
tudi

nes sint fibrae osseae productae seu continuatae, an secundum Cl. DV HAMEL sententiam ex periosteo enascantur, Cl. Auctor in dubio relinquit, et satis habet, hac fabrica observata, melius explicari posse usum harum cartilaginum in articulationibus, qui, praeter frictionis diminutionem, in hoc consistit, ut fortius et diutius resistent perpetuae pressioni et frictioni partium contiguarum, sine propriae figurae atque elasticitatis damno.

Tertio de insertione tendinum et ligamentorum p. 173. non nullorum in quaedam ossa, praecipue in ossa extremitatum, notat eorum extrema sic transire per periosteum, ut continuitatem fibrarum eiusdem interrumpere videantur, et deinceps inseri in ipsam substantiam ossis ad quartam saepe partem pollicis, immo in extremis ossium longiorum penetrare ad substantiam spongiosam, et laminis contextus spongiosi adhaerescere, mutatis subinde directionibus, quos ante insertionem habebant, adeo, ut tale os cum suis ligamentis et tendinibus perfecte simile sit trunco arboris, ramis suis ornatae. Attamen de non nullis tantum ligamentis et tendinibus haec intelligenda esse, monet Vir doctissimus, et concedit plurimos fasciculos tendineos, ligamentosos et cartilaginosos ossibus sine profundiori insertione adhaerere.

Quarto ad quaestionem, qui fieri possit, ut molles tendinum ac ligamentorum fibrae durae ossis substantiae tam firmiter adhaereant, respondet, id ea ratione fieri, ut extrema illarum fibrarum ipsa fiant ossea, idque non uniformiter, sed sensim ac per gradus; sic enim haud tolli cohaesionem inter contigua puncta fibrarum, cum eorum homogeneitas duntaxat infinite parum mutetur.

9) Cl. DE THVRY continuatio commentationis p. 178 anno 1748 in Academia lectae, de *variationibus altitudinum solstitialium solis*.

p. 189. 10) Cl. GVETTARD *comparatio inter Canadam et Helvetiam respectu habito ad mineralia.* In hac prima parte huius commentationis Cl. Auctor recenset fossilia Canadensia, a se examinata. Inter terras memorat terram viridem e regione *Illinensi*, quae autem nihil cupri continet, speciem ochrae ex eadem regione, et sabulum, quod magnes attrahit. Lapidum plures recenset species, inter quas est marmor atrum *Quebecense*. In eo sunt venae albae angustae, quae constant ex crystallis minutis, satis pellucidis, figurae irregularis, et non nunquam in stratis huius marmoris reperiuntur similes crystalli, sed multo maiores et hexagonae, quas quidem pro adamantibus habuerunt, licet his multo sint molliores. Porro ex hac classe notabimus lapidem foetidum, qui ex parte a spiritu nitri vel salis, non autem a spiritu vitrioli, dissolvitur, et in igne calcinatur, ex eo cotes pro nouaculis parant. Minerae tandem, de quibus hic agitur, sunt minerae ferri et plumbi praecipue, quippe quibus metallis Canada abundat. Aquarum etiam quarundam mineralium, partim ferruginearum, partim sulphurearum sub finem huius Commentarii breuiter fit mentio.

p. 221. 11) Cl. CASSINI DE THURY *observatio eclipsis lunae d. 2 Decembris 1751 in observatorio regio.*

p. 223. 12) Cl. LIEVTAUD *relatio de raro ventriculi morbo, una cum quibusdam observationibus de mechanismo vomitus, et usu lienis.** Vir, 65 annos natus, de plenitudine ac gravitate ventriculi et conatu perpetuo vomendi, tametsi vomitus nunquam, arte etiam adhibita, consequeretur, questus, tandem hydrope uniuersali moriebatur. Ventriculus eius reperiabatur summopere tensus et repletus, etsi per plures dies perparum alimenti assumerat, canalis contra intesti-

* Lecta. d. 23 Iunii 1752.

norum tam arctus erat, ut totius volumen vix ven-
 triculi volumen aequaret. Pylorus, in quem pri-
 mum Cl. Auctor culpam morbi coniecerat, liber erat,
 et optime constitutus. Quam ob rem non aliam
 causam morbi subfuisse iudicat, nisi paralyfin ven-
 triculi, qui vim sese contrahendi, et forsan quoque
 sensum, perdiderit, quale quid saepius observatum
 est vesicae accidere. Verum quia haec hypothesis,
 assumpta vulgari theoria vomitus, impotentiam vo-
 mendi haud explicat: haec theoria ab Auctore sub
 examen vocatur. Primo negat musculus abdominis
 facultatem vomitum efficiendi; tum quia in corpori-
 bus valde macilentis, quorum abdomen cauum est,
 et in quibus tamen vomitus locum habet, contractio
 illorum musculorum magis auget, quam minuit ven-
 tris cauitatem, tum quia manus musculis illis imposi-
 ta, quando aeger vomit, nunquam eam horum ten-
 sionem sentit, quam percipit in tussi, aut cum nares
 emunguntur. Et se vidisse testatur Cl. Auctor ho-
 minem, in quo musculus abdominis inflammatus erat,
 et qui tussiens maximum dolorem, vomens autem
 nullum sentiebat. Secundo diaphragma non plus va-
 lere ad vomitum ciendum, quam abdominis muscu-
 los, demonstrat ex eo, quod vomitus non fiat, quan-
 do diaphragma sese contrahit; nam, diaphragmate
 contracto, oesophagus constringitur, et materiae
 exitum ex ventriculo haud permittit, praeterea ma-
 teria, per oesophagum expulsa, in tracheam, eleua-
 ta epiglottide, intrare deberet; nisi exspiratio, quae
 nunquam fit diaphragmate contracto, illud impediret.
 Remotis autem hisce causis vomitus, nil relinqui-
 tur, nisi hoc, quod convulsio ventriculi sit vera vo-
 mitus causa; ex quo intelligitur, cur in casu huius
 aegri, de quo agitur, vomitus locum habere non
 potuerit. Ad usum lienis quod attinet, vidit Cl. Au-
 ctor in hoc cadauere confirmationem sententiae suae
 de liene, quam iam olim Historiographus Acade-

miae anno 1738 exposuit, scilicet lienis hunc esse usum, ut semper expleat spatium inter ventriculum et intestina, adeo, ut vacuo ventriculo intumescat, repleto autem in arctum se cogat. Nam lien in hoc cadauere, ceteroquin bene constitutus, tam parvus reperiebatur, ut vix duarum unciarum pondus haberet.

P. 233. 13) Cl. LE MONNIER, medici, *observationes de aeris electricitate*. FRANKLINI experimentum repetens Cl. Auctor certior factus est, materiam electricam fere semper observabilem esse instante tempestate, praesertim cum aeris tranquillitas et ingens calor praecessit, et in maxima copia adesse, quando nubes in pluuiam soluuntur, licet nullum tonitru audiatur; simul ac materia electrica sese prodatur, aerem hactenus tranquillum inquietum reddi, et ventum fieri tanto violentiorem, quanto magis abundet materia electrica; denique ubi aer satis humectatus fuerit, electricitatem eius cessare. Sed praeterea reperit, aerem saepe satis electricum esse, etiamsi nullae nubes adsint, quae suam cum illo electricitatem communicare possint; atque observavit, hanc aeris vim electricam post solis occasum minui, sensimque evanescere, nocturno humore destruetam, et demum hora octava vel nona matutina iterum sensibilem fieri. Vnde autem hanc aer electricitatem habeat, nondum liquet; a tellure tamen eam venire, Auctor contra Cl. WATSONVM, negat, quoniam machina electrica, cum omni eius apparatu, ipsisque illis, qui globum fricabant, e restibus sericeis suspensis ita, ut omnia in aere libera penderent, globum electricum reddi observavit.

P. 244. 14) *Observationes anatomicae de corde*: Commentarius I. Auctore Cl. LIEVTAUD. * Cum in examinando

* Lectus d. 8 mart. 1752.

mand
fibrar
rint:
tione
re co
dio,
peric
li viu
Quod
cardi
ipfis
patitu
eius
cordis
men
minui
lorum
tor
terie
De ex
iungi
prorsu
etiam
possit
tium,
eamqu
venis.
tor v
corde
ponen
pulmo
quam
explica
cardii
et stat
motum
in prin

Quando corde Anatomici tantum non omnes ad solam
 fibrarum texturam et positionem animum attende-
 rint: Cl. Auctor praecipue ad actionem eius, et rela-
 tionem inter ipsum ac ceteras corporis partes respice-
 re consilium cepit. Primo autem exponit de pericar-
 dio, quod huius commentarii argumentum est. Ex
 pericardii situ iudicandum est de situ cordis in anima-
 li viuo: quum illius cauitas a corde exacte impleatur.
 Quod enim multi affirmauerint, capacitatem peri-
 cardii duplo maiorem esse volumine cordis, fraudi
 ipsis fuit diminutio voluminis, quam cor a morte
 patitur. Neque verendum est, ne pericardium, si
 eius capacitas volumini cordis aequalis tantum sit,
 cordis dilatationem impediat: quoniam cordis volu-
 men in diastole non augetur, quippe in qua tantum
 minuitur volumen auricularum, quantum ventricu-
 lorum volumen augetur. His praemissis, Cl. Au-
 ctor describit duas membranas, ex quibus cum in-
 teriecta tela cellulosa compositum est pericardium.
 De exteriori tendinea, inter alia, notat, eam sic
 iungi cum diaphragmate, ut utriusque fibrae sint
 prorsus continuae, et quomodo haec continuas
 etiam in externo huius membranae plano obseruari
 possit, docet; praeterea structuram earum eius par-
 tium, per quas arteriae et venae traiciunt, exponit,
 eamque obseruat pro arteriis aliam esse, quam pro
 venis. Interiorem membranam quod attinet, Au-
 ctor vaginas praecipue describit, quas ipsa vasis e
 corde eductis praebet. Deinde de usu pericardii ex-
 ponens, norat, admirabilem consensionem motuum
 pulmonum et glottidis, costarum et diaphragmatis,
 quam multi ex consensu neruorum, inuita anatome,
 explicare volunt, melius ex arcta coniunctione peri-
 cardii cum pleura et vasis pulmonalibus repeti posse;
 et statum pericardii plurimum habere momenti ad
 motum cordis et respirationis immutandum, id, quod
 in primis ex spasmais pericardii, qui maximam par-
 tem

tem passionis hystericae et hypochondriacae absol-
vunt, manifestum fit. De aqua pericardii non sen-
tit cum illis, qui in statu naturali pericardium sem-
per aliquam humoris copiam continere putant, sed
statuit, parum aquae, quod saepe in pericardio repe-
ritur, aut esse a morbo quodam, aut in cadaueribus,
paullo serius a morte sectis, illam paulatim exsudasse
ex poris membranae interioris pericardii, dissolutio-
ni suae putridae proximi. Colophonem huic primo
Commentario imponit Cl. Auctor observatione co-
piosae suppurationis membranae interioris pericardii
singulari.

- p. 266. 15) *De avium digestionem, Commentarius primus,*
continens experimenta pro cognoscendo modo, quo di-
gestio fit in avibus, quae maxime granis et herbis ve-
scuntur, et ventriculum habent crassorem carnosum.
Auctore Cl. DE REAUMVR. Vtrum digestio ali-
mentorum in ventriculo per dissolventium liquido-
rum actionem, an per triturationem, an utraque ra-
tione simul fiat, inter Physiologos nondum con-
uenit. Quam litem ut dirimeret Ill. Auctor, in
avibus experimenta capere instituit, quarum aliae
carnoso et crasso ventriculo, aliae tenuiori et mem-
branoso praeditae sunt. De experimentis in prima
illa avium classe captis hoc loco exponit. Primo gal-
lis Indicis iunioribus et anatibus deglutiendas dedit
sphaerulas vitreas cauas, ex quibus margaritas sic
dictas spurias conficiunt, et post quatuor et viginti
horas dissectis gallis, ita illas in pulverem redactas et
digestas comperit, ut ne minimum quidem vitri
frustulum neque in ingluvie, neque in ventriculo,
neque in canali intermedio, neque in intestinis repe-
riri posset; perquisito etiam sollicite harum avium,
quas in cauea clausas interea servauerat, stercore, ni-
hil vitri apparuit; quid quod, neque ullum laesionis
a vitro vestigium in partibus internis avium potuit
conspici.

conspici. Postea aliis hoc genus auibus ingessit por-
 tiones tubi vitrei admodum crassi, quarum quaedam
 acumina habebant a diffractione tubi, et post 48 ho-
 ras vidit hos tubulos iuxta longitudinem ruptos, et
 eorum extremitates laeuigatas et politas, sine ulla
 ventriculi laesione. Hinc constitit, ventriculi actio-
 ne frangi et comminui ingesta. Sed quia tubulorum
 vitreorum diffraçtio per lapillos, quos hae aues in
 ventriculo gerere solent, et qui per modum cuneo-
 rum agere potuerant, multum adiuuari potuerat:
 posthaec satius duxit, Ill. DE REAUMYR ad aesti-
 mandam vim, qua cum ventriculus ingesta compri-
 mere queat, uti tubulis ex laminis ferreis stanno ob-
 ductis, utrinque perfecte clausis; hosce vero etiam
 vidit semper vi ventriculi gallorum Indicorum aut
 ruptos, aut complanatos, et plerumque sic ab utro-
 que latere compressos, ut sulcus quasi utrinque im-
 pressus videretur, per totam longitudinem tubuli.
 Quanta vis ad hunc effectum requireretur, explora-
 uit singulari ratione in tubulis, qui ingestis similes
 erant, et eam vim non nunquam 500 et amplius,
 librarum pondus aequare fuit edoctus. Tubuli
 tantum plumbei, quorum diameter plus quam tertiae
 parti pollicis aequalis erat, luminis autem diameter
 duodecimam tantum pollicis partem aequabat, ho-
 rum animalium ventriculo restiterunt, et non nisi
 exterius paullum adrafi sunt reperti. Porro autem
 non solum vim triturationis in ventriculo eius modi
 experiri, sed etiam menstrui, quod Cl. VALLIS-
 NIERI alique in ventriculo supponunt, actionem
 cognoscere constitutum habens, hisce tubulis plum-
 beis immisit granum hordei, cavitatem tubuli re-
 plens; et post duos dies secto ventriculo, haec gra-
 na omnino illaesa et integra inuenit, siue ea grana
 cruda erant, siue cocta, siue pellicula sua orbata.
 Idem expertus est, cum portiunculas carnis crudae
 vitulinae, illis tubulis plumbeis insertas, anati de-
 disse

disset deuorandas. Ex quibus omnibus manifestum est, triturationis in harum auium digestionem maximas et praecipuas esse partes, et liquoris dissoluentis in ingesta nullam esse vim ad ea diuidenda et mutanda, nisi accedat trituration. Attamen propterea Ill. Auctor pro sua perspicacia neque negat, adesse istius modi liquorem, neque nullas omnino ipsius in digestionem partes esse statuit; quin potius pro verisimilimo habet, eo liquore, cuius magnam copiam glandulae ingluuiei, ventriculi, et canalus intermedii praebeant, cibum trituratione et frictione comminutum verti in succum, animalis nutritioni conuenientem.

p. 308. 16) *Observationes anatomicae de corde. Commentarius secundus, continens descriptionem cordis generalem. Auctore Cl. LIEVTAUD. ** In hoc Commentario Cl. Auctor primo exquisitè describit figuram tam cordis humani, quam auricularum. Dein quaestionem mouet, num cor pluribus tunicis sit inuolutum, ad quam respondet negando; plures enim illas tunicas, quae a cordis superficie sectione separari possint, ad telam cellulosam pertinere, membranam autem interiorem pericardii unicum verum inuolucrum seu tunicam cordis efficere monet. Pergit ad situm ventriculorum describendum, quo loco idoneas affert rationes, quam ob rem vulgares appellationes ventriculorum dextri et sinistri, item anterioris et posterioris, ceu minus consentientes cum vera ventriculorum positione reiiciendae sint. Mauult ergo *ventriculorum* alterum, qui ad arteriam pulmonarem pertinet, *primum*, alterum, qui aortae respondet, *secundum* dici; cum ille, qui arteriam pulmonarem praecedat, primus se oculis offerat in ordinaria cadaueris sectione, hic autem et propter ea secundus dici mereatur, quia sanguinem recipit post primum, seu quia

* Lectus d. 19 april. 1752.

quia sanguis, ex primo ventriculo eiectus, ad hunc postea deferitur. Porro de structura cordis copiose exponit. Sed quia hic Auctorem per omnia sequi non possumus, annotabimus tantum, ea, quae de hoc argumento profert, eo redire, ut ostendat, cor spectandum esse ceu compositum e duobus saccis diuersae capacitatis, quorum minor totus sit contentus in maiori, ita, ut plus quam dimidium capacitatis maioris sacci expleat; et ventriculum quidem secundum esse minorem horum saccorum, primi autem ventriculi cavitatem terminari magna parte superficiei conuexae secundi ventriculi, seu sacci interioris, et dimidio circiter sacci exterioris. Posthaec de columnis carneis, quarum tres classes a se inuicem distinguit: Primam constituunt, quas *parietales* vocat, et quae parieti interno cordis applicatae sunt; secundam *transuersales* dictae, quae per cauum ventriculi transuersim se extendunt; tertiam, quae Auctori *liberae* dicuntur, et suis tantum basibus parieti inniuntur, oppositis autem extremitatibus tendineis super marginem liberum valvulae orificii auricularis sese expandunt. Sequitur descriptio annuli, qui hoc orificium auriculare occupat, et quem veteres Anatomici tanquam ex tribus valvulis compositum descripserunt. Sed Cl. Auctor alio tempore hanc sententiam discussurus, in praesenti monet, conformationem huius annuli in diuersis subiectis ad modum diuersam deprehendi, et unam tantum partem huius valvulae annularis in omnibus eandem adhuc a se repertam esse, nempe appendicem quandam ex annulo auriculae versus imum ventriculi descendentem. Annotat autem tanquam rem, a superioribus Anatomicis aut non animaduersam, aut silentio praetermissam, istam appendicem, in ima sui parte columnis aliquot carneis fixam, totum ventriculum dividere in duas cavitates aequales, septi in modum, ita, ut altera cavitates orificium auriculae, altera arteriae respiciat;

respiciat; et hanc notabilem structuram monet facillime posse oculos effugere, si consueta ratione cor incidatur, quum tunc ventriculi fundus introrsum flexus ad septum illud sese applicare cogatur, ut cavitates inferior ventriculi dispereat, quapropter viam ac rationem eos disseccandi, ut in utroque ventriculo ambae cavitates conspicuae fiant, sub finem huius commentarii perspicue tradit.

p. 323. 17) *Commentarii, in quo Canada cum Heluetia fossilium respectu comparatus, Pars altera. Auctore Cl. GVETTARD.* Quae hic de Heluetia subterranea leguntur, Auctor ex SCHEVCHZERI, BOVRGVETI, et CAPPELERI relationibus se hausisse proficitur.

p. 361. 18) Cl. DV HAMEL *Observationes botanico-meteorologicae anni 1751.*

p. 392. 19) Cl. DAVBENTON *Observatio de liquore allantoidis.* Hippomanes, quod hactenus in pullis equarum tantum fuit observatum, Auctor etiam in liquore allantoidis plurium animalium, scilicet asinae, ceruae, caprae, ovis, vaccae reperit, non nisi colore diuersum.

p. 399. 20) *Tentamen Geographiae physicae, in quo proponuntur generales considerationes structurae globi terrestris ex continuis montibus, per maria et terras protensis, additis specialibus considerationibus differentium maris fundorum, et conformationis eius internae.* Auctore Cl. BVACHE.

p. 417. 21) *Observatio anatomica de organis digestionis Cuculi, Auctore Cl. HERISSANT.* Haec avis ab Auctore huius Commentarii deprehensa est habere ventriculum suum ibi, ubi aliarum avium intestina locantur,

locantur
ventricu
nem, o
per tela
prorsus
Academ
bilis mo
rum, al
pulos
Nam si
culi com
creatum

22)
regio Gr
DE LA
Lunae,
responder
DELISL
tractae.

23) L
cautelis,
re Cl. L

24)
AVMVR
tians. A
sed mem
ras aues
omnibus
non sine
periment

terreis,
clusae er
posset: s
praecipue
Tom.

locantur, et intestina sua in regione inferiore dorsi; ventriculus autem oui gallinacei habens magnitudinem, omnibus circumiacentibus abdominis partibus per telam cellulofam annexus est. Ex qua singulari prorsus abdominis conformatione Historiographus Academiae rationem repetit singularis et valde mirabilis moris cuculorum, ponendi oua sua in curruca- rum, aliarumque minorum auium, nidos, hisque pullos suos excludendos et alendos relinquendi. Nam si ipsae matres ouis incubare deberent, ventri- culi compressione multum molestiae et doloris ipsis creatum iri verisimile est.

22) *Observationes astronomicae, in Observatorio p. 424.*
regio Grenouicensi habitae, quae illis, quas Cl. Abbas
DE LA CAILLE in promontorio Bonae Spei parallaxes
Lunae, Martis et Veneris determinandi gratia habuit,
respondent; ex Anglica epistola Cl. BRADLEII ad Cl.
DELISLE Grenouici 1752. Aug. 22. v. st. data ex-
tractae.

23) *Dissertatio de diametro apparente Solis, et de p. 440.*
autelis, quibus vulgo in eo contuendo utuntur. Aucto-
re Cl. LE GENTIL.

24) *De digestionem auium, alter Commentarius RE-p. 461.*
AVMVRII, de auium carniuororum digestionem tra-
ctans. Aues, quibus ventriculus, non musculosus,
sed membranaceus est, non eodem modo, ac cete-
ras aues, cibos suos digerere, Vir post fata etiam
omnibus historiae et scientiae naturalis cultoribus
non sine veneratione nominandus, hic docet per ex-
perimenta capta in buteone ope tubulorum e laminis
ferreis, quibus carnis et ossium portiunculae sic in-
clusae erant, ut liquor ventriculi ad eas peruenire
posset: scilicet hoc genus auium alimenta sua digerit
praecipue ope liquoris gastrici, seu menstrui, in ven-
triculo

triculo obuii, quod carnem et ossa intra 24 horas in pulvem redigit, partes autem vegetabilium illaefas relinquit. Similiter in canibus etiam digestionem sine ulla notabili trituratione absolui per liquoris cuiusdam actionem, illustris Auctor per experimenta didicit. Quae de modo, huius liquoris naturam et in diuersis animalibus diuersam indolem explorandi, affert, et quae ulteriori physicorum indagacioni in hoc argumento proponit, digna sunt, quae in hoc ipso Commentario legantur.

p. 496. 25) *Obferuationes astronomicae in aedibus Collegii Mazariniani habitae per annum 1749 et partem anni 1750 a Dn. Abbate DE LA CAILLE.**

p. 503. 26) *Dn. Equitis d' ARCY Responsio ad Commentarium Dn. DE MAUPERTUIS de Principio minimae actionis, Commentariis Academiae Scientiarum Regiae Berolinensis ad annum 1752 insertum.*

p. 520. 27) *De elementis theoriae Solis Commentarius, in supplementum eorum, qui de eodem argumento inter Cominentarios ad annum 1750 leguntur; scriptus a Dn. Abbate DE LA CAILLE.***

p. 524. 28) *Cl. GVETTARD Additamenta ad Commentarium de comparatione Canadae cum Heluetia respectu habito ad mineralia.*

p. 539. 29) *Tabula ascensionum rectarum et declinationum apparentium fixarum, quae inter polum australem et tropicum Capricorni conspiciuntur, in Promontorio Bonae Spei a 6 Aug. 1751 ad 18 Iulii 1752 obseruataram a Cl. Abbate DE LA CAILLE.*

30) Con-

* Lectae d. 25 maii 1755.

** Lectus d. 29 ian. 1755.

30) *Constructio Tabularum motus horarii Lunae.* p. 593.
Auctore Cl. CLAIRAUT. *

31) *Observationes meteorologicae in Observatorio* p. 623.
regio per annum 1752 institutae a Cl. DE FOVCHY.

32) *Observationes de aquis Balarucensibus.* Aucto- p. 625.
re Cl. LE ROY, Medico. ** Haec commentatio hoc
habet singulare, ut Cl. Auctor contra vulgarem opi-
nionem ostendere studeat, thermis illis, quae ob
suam virtutem apoplexiae, paralyfi et rheumatismis
medendi celebres sunt, in casu necessitatis substitui
posse alias aquas minerales, quarum contenta ab illa-
rum thermarum contentis plurimum differant, siue
calidas siue frigidas, immo balnea, ex aqua pura et
sale marino parata, modo debitus caloris gradus ipsis
concilietur, et cetera, quae in illarum thermarum
usu observantur, non negligantur.

X.

Acta Heluetica, physico - mathematico - anato-
mico - botanico - medica, figuris non nullis
aeneis illustrata, et in usus publicos exarata.
Volumen II. Basileae, typis et sumptibus Ioh.
Rudolphi Im - Hof, 1755. 4. I alph. 12 plag.
12 tab. aen.

Aetorum Helueticorum volumen primum alio tem-
pore nos recensuisse *** recordamur, in prae-
sens secundi, quod ad nostras manus paullo tardius
peruenerit, expositionem tradere properamus, proxi-
me tertium quoque, cuius copia nobis iam facta est,
indieaturi.

Vu 2

1) Sche-

* Lect. d. 30 april. 1755.

** Lectae. d. 22 nouembr. 1753.

*** vid. Comment. nostr. Vol. I. Part. III. p. 448 seqq.

- p. 1. 1) *Schediasma botanicum de Monstris plantarum, quo analogiam regno vegetabili cum animali intercedentem, in producendis iisdem, adstruit et figuris illustrat* PHIL. IAC. SCHLOTTERBECCIUS. Triplicem vero hanc esse analogiam monstrorum animalium et vegetabilium Cl. Auctor pluribus exemplis ostendit, quae ab ipso curiosius observata hic descripsit et delineavit. Atque primo quidem coalitionis exempla dederunt pruna damascena, cucumis, cerasa acida et flos cyani, gemelli omnes; partium organicarum numerum formamue mutata obtulerunt folia, cheiri trifidum, et lilac bifidum, flos balsaminae calcare triplici, baccae iuniperi tuberculis et incisuris conspicuae, poma lycopersici angulosa, et irregularis figurae; tandem foetus puerperae exemplum praebuit
- p. 11. caryophyllus prolifer. Causas vero eius modi monstrositatis quod attinet, multum quidem imaginationi maternae in animalibus tribuit Noster, et in vegetabilibus quoque principium aliquod actuum statuit, quod eorum vitam et incrementum perficiat, minime tamen animae rationali sit analogum, sed duas alias adferit in iis esse monstrositatis causas, nimirum *luxuriationem* seu succi nutritii, in hanc illamue partem largius vel parcius affluentis, abundantiam, et *dispositionem fibrarum*, quae alio loco flexiliores, alio rigidiores succi nutritii appositioni magis minusque faueant.

- p. 14. 2) IOHANNIS HOFERI, Ioh. Fil. *Observationes botanicae* numero septem, quas sigillatim recensere nimis diffusum esset: hinc notamus modo, Cl. HOFERVM animadversiones circa varia genera plantarum, quae Cl. LINNAEVS vel in viuis plantis non examinasse, vel minus accurate definiisse Nostro visus est, in primis *Theligoni* et *Amaranthi spicati* siculi, *radice perenni*, ex propria observatione exposuisse et addidisse tandem descriptionem accuratiorem plantulae

lae min
in Nou
lari turb
se iuuat
atro fusc
semi-lin
densum
teretes,
que linea
nem raro
tias altit
tum spica
neam la
Cl. ZVIER
gratiatu
scirpo om
Noster q
mus Mon

3) FRI
bri milia
est haec f
rioris ha
observau
tum felio
cursum,
rhoea, in
absoluit i
signa dar
bene quic
Suas Cl.
su animae
in primis
dirissimis
bata fueri
pronuncia

lae minus adhuc cognitae, quam Cl. MICHELIVS p. 19. in Nou. Plant. Gen. 50. *scirpi setacei*, capitulo singulari turbinato, nomine exhibuit; ex qua iam adnotasse iuuat, radicem esse capillatam fibris valde tenuibus, atro fuscis; folia radicalia unciam plerumque longa, vix semi-lineam latitudine sua attingentia, cespitem satis densum efformare, ex quo exsurgant, plurimi culmi teretes, vagina in folium abeunte ad quatuor vel quinque linearum altitudinem vestiti; culinorum altitudinem raro duas exsuperare uncias, ad duas circiter tertias altitudinis suae partes culmum quasi fissum dare exitum spicae ouatae turbinatae, nullo folio sustentatae, lineam latitudine, longitudine duas lineas exaequant. Cl. ZVINGERVS, qui eandem plantulam in Landgrafiato Saufenbergensi inuenit, habuit ipsam pro scirpo omnium minimo, capitulo breviori TOURN. et Noster quaerit adhuc, an sit *Iuncellus omnium minimus* Morif.?

3) FRIDERICI ZVINGERI *Observatio de fe. p. 20.* *febris miliari* siue purpura alba et rubra. Curiosa satis est haec febris miliaris historia, quam in femina tenebris habitus et viginti circiter duorum annorum observauit Cl. Auctor, quae eandem nona post partum felicem hebdomade inuasit, et quae suum decursum, quamuis haemorrhagia narium, et diarrhoea, immo diuresis superuenirent, perfecte tamen absoluit ita, ut aegra sanitati restituta grauiditatis signa daret, feliciter etiam partum enixa, qui vero, bene quidem valens, breui tamen post mortuus est. Suas Cl. ZVINGER addit de miro hoc febris decursu animaduersiones, et in causas phaenomenorum, in primis quod ab accedentibus symptomatibus illis dirissimis neque grauiditas neque exanthemata perturbata fuerint, inquit, sed dubias atque obscuras eas pronunciat.

p. 25. 4) IOH. RODOLPHI STEHELIN *Observatio botanica de floribus Peloriae nascentibus in Elatine foliis subrotundis* C. B. In primis Cl. LINNAEO, qui primus Peloriam descripserat eiusque originem e linariae ab alia peregrina planta impraegnatione deduxerat, * suas attentius factas et repetitas observationes opponit Cl. STEHELIN, et ipsam Peloriam et alias Elatines florum aberrationes, quae veluti mediae inter peloriam et elatinen ipsi visae sunt, plures accurate describit, additis etiam iconibus, eiusque degenerationem ex ipso linariae flore mutato facilius omnino et rectius explicat.

p. 33. 5) *Schediasma chirurgicum de labro ophthalmico emendato, eruditorum diiudicationi propositum et figuris illustratum* a PHIL. IACOBO SCHLOTTERBECIO. Machinam, quae iam apud Cl. FABRICIVM ab A QVAPENDENTE cucurbitae ocularis, et apud Cl. GARENGEOT peluis ocularis nomine nota est, et cuius ope in variis oculorum morbis liquores medicati applicari possunt, et potissimum, quae in eadem emendanda praestiterit, fusius exponit et figuris additis illustrat; sine quibus intelligi satis fabrica instrumenti quum non possit, tradenda hic eius descriptione supersedemus. Omnis vero res eo redit, ut Noster tubulum ampliorem antrorsum magis applicaret, aliamque aperturam cum epistomio adderet, quo et facilius infundi, et post balneum effundi rursus liquor posset.

p. 47. 6) IOHANNIS HOFERI, Ioh. Fil. *Observationes practicae duae.* Prior sistit admirandos fructuum cynosbatos in calculo effectus. Nephriticis enim doloribus et ischuria a calculo, quam in vesica immissus saepe catheter detexerat, tres annos vexatus vir qui-

* in Diff. de Peloria Vpsal. 1744. 4. quae dein inserta fuit Amoenit. acad. Vol. I. p. 65.

dam fat
mis lith
ex deco
decocto
poto, r
urinae l
sensim f
urina et
immissus
HOFER
decocto
et an tur
nerauerit

Poste
cae in sp
toria veh
ex hypo
diaetae e
quam in
recti fact
tis aliis
feliciter
tium red
mediis fa
post reue
quem ta
FAGET P
atque aeg

7) A.
varia Bo
a. gallico
nulla de
et varia
ut Alhag
systemate
de vero

dam sat validus, et praeter alia medicamenta, in primis lithontriptico illo sapone STEPHENS et balneo ex decocto raparum diu sine fructu usus, tandem a decocto dilutiori fructuum cynosbatos per tres dies poto, magnam copiam gelatinosi liquoris inodori, urinae loco, per sedecim dies reddidit, et cessantibus sensim symptomatibus reliquis, iterum conualuit; urina etiam rediit naturalis, catheter autem iterum immissus calculum adhuc praesentem detexit. Cl. HOFERVS quaerit, utrum ab sapone anglico, an a decocto fructuum cynosbatos expulsa sit gelatina ista, et an tumor aliquis circa calculum natus eandem generauerit?

Posterior exhibet historiam inflammationis ves. p. 50. cae in sphacelum iam abeuntis cum febre inflammatoria vehementissima, qua vir quidam mediae aetatis, ex hypochondriis alias aegrotans, post commissos diaetae errores plurimos, subito correptus fuit, et quam inter dirissima symptomata, incisione intestini recti facta emissioque ichore foetidissimo, ac adhibitis aliis medicamentis opportunis, tandem Noster feliciter debellauit. Haec quidem post semestrem spatium rediit, clysmatibus tamen aliisque applicatis remediis facile dissipata fuit: Noua vero altero anno post reuertitur abscessum iam formans profundior, quem tamen statim Cl. HOFERVS ex methodo Cl. FAGET paulum mutata, intestino recto inciso aperuit, atque aeger post integrae sanitati restitutus fuit.

7) A. GAGNEBIN *Animaduerfiones in systemata* p. 57. *varia Botanicorum et in primis de Ophride minima c.* gallico idiomate conscriptae. Primo quidem non nulla de Cl. TOURNEFORT monet Cl. GAGNEBIN, et varia plantarum genera, quorum nomina adfert, ut Alhagi, Rhamnoides, Cassia, Ephedra, alia, in systemate ipsius rite disposita non esse adnotat: deinde vero speciatim classem illam plantarum, quae
Vu 4 orchides,

orchides, helleborinem ophridem cet. comprehendit, examinat, et quae de eadem alii botanici celebriores C. BAVHINVS, HERMANNVS, RAIVS, MORISSONVS, RIVINVS, KNAVTIVS, BOERHAAVE, LINNAEVS, ROYENVS, HALLERVS, GVETTARDVS docuerunt, exponit; atque ipsam illam plantulam, *Ophridem minimam*, quam desiderat in Cll. SCHEVCHZERI et HALLERI operibus, fuisse satis describit, additis aliorum botanicorum synonymis et suis de loco eius natali, varietatibusque observationibus, ac nitidis quoque iconibus.

P. 75. 8) IACOBI D' APPLES *Observatio physico-medica de metastasi ab inferioribus ad superiora*. Senex podagricus febre erysipelatode cum tibiæ tumore inflammatorio correptus, ab applicata herba dulcamarae contrita subito quidem leuamen experitur, sed sequenti die insigni tumore capitis et faciei, ad sphacelum iam vergente, et dyspnoea tentatur: Quae tamen symptomata iterum cessarunt, post adhibitam statim venæsectionem et applicata furis vesicatoria et epispastica, dolores podagrici leniores redierunt, et morbus abscessu poplitis solutus fuit.

P. 76. 9) *Commentatio de febribus purpuraceis malignis, quae in principatu Monspellicardenfi ab anno 1712 adhuc epidemice grassatae fuerunt, excerpta ex Observationibus MStis b. L. E. BINNINGER & L. E. BERDOT, gallico idiomate conscripta*. Paucos quidem fatetur Cl. Auctor praeterire annos, quo non morbi epidemici, iique varii generis in ducatu Monspellicardenfi obseruentur, ex iis tamen accuratiori attentione dignae Nostro visae sunt istae febres exanthematicae, quae ab anno 1712 primum obseruatae, adhuc plerumque vere et æstumno, diuerso symptomatum gradu grassari solitae fuere: atque earum historiam pertractat Noster, neque curationis rationem negligit;

gligit; ex his vero tandem paullo plenius demonstra- p. 84.
tis colligit idem fuisse eas febres malignas, complica-
tas cum purpura et granis miliaribus, a coagulo spe-
cifico lymphae ortas, cuius generandi occasionem
dederit acidum aliquod singulare, crasin sanguinis et
inde pendentes secretiones perturbans; de ipsa natu-
ra huius contagii nihil certi affirmat.

IO) IOANNIS GEORGII ZIMMERMANNI p. 94.
historia vitii deglutitionis quinque annorum sanati. Ex-
positis variis deglutitionis laesionum modis, quos e
Cl. DE HAEN libello * allegat, suas de alio nouo
deglutitionis vitio, in hysteriis factas, obseruatio-
nes recenset Cl. ZIMMERMANN. Virgo chlorosi
decem fere annos affecta, hystericoque simul tenta-
ta malo, deglutitionis vitium iam quinque annos ex-
perta fuit, nullo extus apparente laesionis signo.
Noster applicato cataplasmate, ex theriaca, herbis et
seminibus aromaticis, oleo macis et spiritu campho-
rato parato, tandem malum illud debellauit; quod
quidem ab animi affectu vehementiore post aliquod
tempus rediit, eadem tamen adhibita medendi me-
thodo iterum sublatus fuit. Aliud hysterici mali p. 100.
symptoma cum Cl. SYDENHAMO obseruatum a No-
stro fuit in virgine mediae aetatis, nimirum tumor
insignis post insultus hystericos in pectore sub clau-
icula natus, ab emollientibus applicatis non matu-
randus, cui accessit alius in collo durus, deglutitio-
nem impediens, cum facie rubra, immo liuida iam
facta; venae sectio vero in brachio instituta et lauda-
tum cataplasma per dies aliquot applicatum, tumo-
rem sensim dissipauit, malumque omne sustulit.

II) DANIELIS BERNOULLI *Commentarius* p. 101.
alter complectens varias ad physicam generalem spectan-
Vu 5 tes

* De deglutitione seu deglutitorum in cauum ventricu-
li descensu impedito. Hagae Comit. 1750. 8.

tes cogitationes, gallico sermone conscriptus. Vnde insignis illa eleuationis barometrorum in locis altioribus obseruata variatio pendeat, fusc satis atque egregie explicat Cl. Auctor.

P. 113. 12) IO. HENRICI A BRVNN *Experimenta quaedam circa ligaturas neruorum in viuis animalibus instituta*, ex dissertatione Gottingae habita * hic repetita, et a nobis quoque iam recensita.**

P. 113. 13) DANIELIS LANGHANSII *historia polypi cordis*. Iuuenem vegetum et robustum inuadit febris catarrhalis leuior, sed aucta haec in dies, cum aucta respirandi difficultate, pulsu duro, inaequali ac intermittente, tandem decimo die ipsum interficit. Sectio exhibuit pulmones distentos mucoque refartos, cor ita expansum, ut naturalis deesset forma, auriculam sinistram ruptam et ventriculum sinistrum grumo cruoris et polypo fibroso, oui gallinaeei magnitudine, obsessum, qui vero in aqua solutus fuit in lamellas et flocculos. Vnde in hoc iuvene polypus iste natus fuerit, Noster non definit, plura de cognoscendi curandique polypos ratione generatim disputans. Illud omnino admirationem meretur, sororem laudati iuuenis in eundem incidisse morbum, quem anxietas continua, pulsus irregularis, rubor faciei et palpitatio cordis comitabantur, quem vero Noster facta venae sectione et solutione salina, ex natri et salis ammoniaci aa unc. sem. sacchari unc. quatuor, pulueris coccinellae gr. quindecim et rad. serpentariae virgin. unc. sem. in Infusi Hb. trifolii fibrini libr.

* Dissertatio inauguralis medica, sistens experimenta quaedam circa ligaturas neruorum in viuis animalibus instituta auctore IO. HENR. A BRVNN. Götting. 1753. 4 mai.

** vid. Comment. nostr. Vol. IV. Part. III. p. 432.

libr. ij
roborat
tuta san
virginia
soluent
morbis

14
logi gr
omnin
species
possim
ad met
ab ali
fixisse,
SCHE
priis o
sub fin
et qua
tationi
obseru
unican
conflue
tate et
dem d
caussar
e pustu
cheae
rumpe

15
bilicai
exulcer
tis et
hernia
sensim
febrer

libr. ij diu adhibita, cum interposito laxantis usu, et roborantibus additis, feliciter dissipauit, ut ipsa restituta sanitati fuerit. Laudat in primis serpentariam virginianam in eius modi affectibus ob vim eius resoluentem et attenuantem egregiam, inque aliis etiam morbis largius adhibendam commendat.

14) IOHANNIS HOFERI, filii, *tentamen catalogi graminum in Heluetia sponte nascentium*. Plura omnino Noster recenset graminum genera eorumque species, ut sequi eum in hisce recensendis iam non possimus; illud modo notandum est, Cl. Auctorem ad methodum LINNAEI cuilibet generi suas, quibus ab aliis se distinguit, notas characteristicas praefixisse, dein species omnes synonymis Cll. Virorum SCHEVCHZERI, HALLERI, LINNAEI ac propriis obseruationibus additis subiunxisse, non nullis sub finem de eorum variis, quas crebro patiuntur, et quas a mutato solo vel coelo Noster deriuat, mutationibus egregie expositis. Accedunt non nullae p. 159. obseruationes botanici et clinici argumenti, e quibus unicam excitasse sufficiat: nimirum puella variolis confluentibus tentata, accedentibus spirandi difficultate et tumore colli insigni atque in dies auctis, tandem decimo die mortua fuit; sectio vero cadaueris causam stupendi istius tumoris monstrauit esse aerem, e pustula variolosa, inter septimum et octauum tracheae circulum posita, inter cutem et musculos prorumpentem.

15) IOH. RVDOLPHI ZVINGERI *Hernia umbilicalis incarcerata, ileo superueniente sphacelata et exulcerata*. Virgo sexaginta sex annorum, vegeta satis et valida contraxit sibi inter nixus varios corporis herniam umbilicalem, quae diu negligentius tractata, sensim in pugni molem increuit, tandem incarcerata febrem ingentem, ileum aliaque dira secum traxit symptomata-

symptomata, nullisque cedens medicamentis, sed inualefcens potius iam in sphacelum abiit, noctu vero sponte rupta pars tumoris herniosi, pluribus osculis effudit ichorem, et leuata inde aegra, adhibitis aliis medicamentis, sensim pristinam recuperauit sanitatem. Hanc historiam illustrat Noster pluribus obseruationibus Cll. Auctorum adductis, et problema therapeuticum addit: utrum in hernia incarcerationa, ubi repositio locum non habet et iam inflammatio in gangraenam vergit, satius sit, clysmatibus, fomentis internisque remediis acquiescere, et reliquum opus naturae relinquere? an vero corruptam intestini partem aperire, et materiae immobili exitum conciliare?

p. 166. 16) EIVSDEM *curationes electricae Hemiplecticorum duorum.* Quam multi iam nostra aetate comprobauerunt Cll. viri, electricitatis in paralyti in primis tollenda efficaciam, eam suis etiam confirmat Noster factis in duobus hemiplecticis tentaminibus electricis.

p. 172. 17) IOH. HENRICI LAMBERTI *tentamen de vi caloris, qua corpora dilatat, eiusque dimensione.* Argumentum hoc Cl. Auctor copiose satis et egregie pertractauit, adhibito ubique calculo algebraico factisque cum thermometro experimentis ac obseruationibus, illud etiam promittens se explicaturum alio tempore uberius.

p. 242. 18) *De balanis fossilibus, praesertim agri Basileensis,* exponit I. IAC. D'ANNONE. Describit eos primum dicitque esse testacea fossilia, vasculosa, glandiformia, ex multis testis composita, ore vel vertice aperto, basi conchis aliisque insidentia corporibus, et ex animali in minerale regnum translatos; dein disquirat Noster, ad quem conchyliorum ordinem isti

isti perti
stri acui
ex aucto
ctas esse
ster balan
lamellis
scientibus
et acced
firmare
idem, e
esse; ad
litarior;
et locum
quo ad
haud pro
et Binn
D'ANN
inuestig
scriptos

19)
topeda
scriptae
admodu
cum eo
tum po
WEISS
processu
cauo ve
dum ar
nitatur
bilem,

20
a LVD
eam no

isti pertineant, eosque cum pluribus auctoribus nostri aevi ad multivalua refert. Porro species eorum ex auctoribus excitat, sed duas modo fossilium detestas esse affirmat; tandem suos accurate describit Noster balanos et notat constare eos quidem e pluribus lamellis, e basi lata versus angustius orificium decrescentibus, proprias tamen ipsis esse modo quatuor, et accedere alias lamellas natas ex prioribus, quae firmare eos videantur; magnitudinem variare pergit idem, et maximam diametrum 4 lin. os vero $2\frac{1}{2}$ lin. esse; adhaerere eos plerumque conchis aliis, raro solitarios; materiam, ex qua constant, esse terrestrem, et locum, ubi effodiuntur, margam subcoeruleam, quo ad agros fertiliores reddendos utuntur coloni, haud procul a Basilea dissitos binos pagos *Botmingam* et *Binningam*; rariores denique eos esse addit Cl. D'ANNONE et de usu eorum nihil affirmat, aliis eius inuestigationem relinquens. Icones additae iam descriptos balanos magis illustrent.

19) EMANUELIS WEISSII *Observationes de no-* p. 250.
topeda seu scarabaeo elastico, gallico sermone conscriptae et tabula aenea illustratae. Quum vulgaris admodum sit hic scarabaeus et pueris notus, qui cum eo ludunt, eius descriptione iam missa, in motum potius saltatorium ipsius curiosius inquisiuit Cl. WEISSIUS, ostenditque thoracem instructum esse processu elongato squamoso, qui respondeat exacte cauo ventris imi, eundem gliscere subito ex cauo isto, dum animal dorso impositum vi quadam se plicare nitatur, atque ciere hac ratione motum illum mirabilem.

20) *Observatio eleuationis poli Basileensis instituta* p. 254.
ALVDOVICO WENTZIO. Inuenit vero Cl. Auctor eam non excedere $47^{\circ}34'$.

p. 257. 21) IACOBI D' APPLES *Observatio medico-chirurgica de insertione seu inoculatione variolarum.* Cl. Auctor enarrat, quae fuerint Lausannae inoculationis variolarum initia et successus. Primus autem fuit mercator e Britannia redux, qui 1754 liberos suos inoculari curavit; atqui hi ipsi etiam rite ante praeparati, operationem morbumque ipsum cum exoptato euentu superarunt. Quod exemplum dein plures secuti fuerunt. Generatim de iis notari meretur, leuiora symptomata eruptionem pustularum octauo circiter die praenunciare, has vero pustulas statim sicari sine febre secunda, sine relicta fouea vel cicatrice, neque etiam confluere. Illud quidem adhuc addit Noster ingenue confessus ex quatuordecim infantibus, qui inoculationem variolarum experti sint, tres febre miliari erysipelatode cum ingenti ardore ac tumore faciei correptos fuisse: hoc tamen potius strietiori eorum cutis habitui, qui eruptionem pustularum paullum impediuerit,tribuendum esse affirmat.

p. 260. 22) DANIELIS LANGHANSII *brevis delineatio morbi, qui anno 1752 in Valle Simmia epidemice grassatus est.** Contagiosus fuit et intra viginti quatuor horas plerumque lethalis, nulli morbo, praeter lue venereum, similis visus. Inuadit nempe dolor levis mox fauces cum horrore et nausea, sine calore; pulsus debilis est; collum tumet; intus occupant fauces pustulae plures, ichore flauo foetido plenae, et in inguine, in digitis, in labiis aliae similes erumpunt. Die altero vel tertio collabuntur pustulae, tumor colli disparet, in abscessum abit, et aegrum suffocat; alios vero sine praegressa suppuratione interficit

* Vberior descriptio legitur in libello: *Beschreibung verschiedner Merkwürdigkeiten des Siementbals, eines Theiles des Berner Gebietzes, nebst einem genauen Bericht, über eine neue ansteckende Krankheit, die in diesem Lande entstanden.* Zürich, 1753. 8.

terficit
bus, f
glandu
sae mo
hyemis
positio
sei abul
absoluu
et cata
diaphor
uit. T
gargari

23)
leenfibu
bit mag
rat arti
bendi
cum C
ex volu
quo ve
iis quo
a merio

24)
uatio p
ouarior
valde
per, a
sinistro
diu fin
tandem
in cau

* V
FO
ex
17

terficit retropulsa materies. Soluitur autem morbus, si materia externas corporis sedes, in primis glandulas conglobatas, colli, vel digitos petit. Causae morbi Nostro videntur esse nebulae sub finem hyemis dictam regionem copiose infestantes, et dispositio incolarum ex potus spirituosus et acrioris casei abusu inducta. Curationem, si qua locum habet, absoluunt venae sectio larga et repetita, vesicatoria et cataplasmata collo applicata, et interne adhibita diaphoretica resoluentia. Sudor etiam morbum soluit. Tardius vocatus Noster, emollire tumorem et gargarismate ulcera faucium abstergere tentauit.

23) *Adnotationes de magnetibus artificialibus* Basi. p. 264. *leenfibus*. Auctor anonymus gallico idiomate describit magnetes, quos Basileae, forma ferri equini, parat artifex dexterrimus, *Dietrich*, modum eos adhibendi conseruandique fortes ostendit, vim eorum cum Cl. DAN. BERNOVLLI non ex ponderis, sed ex voluminis ratione definit, pretium quoque addit, quo venduntur magnetes isti a *Dietrich*; tandem ex iis quoque optimas acus parari affirmat magneticas, a meridiano prorsus non declinantes.

24) IOANNIS HENRICI RESPINGERI *Obser.* p. 267. *uatio practico-anatomica intumescenciae abdominis ex ouariorum, sinistri in primis, mole praeternaturaliter valde aucta.** Virgo viginti trium annorum, pauper, a menstruis suppressis dolorem in hypochondrio sinistro passa acutum, ventris inde natum tumorem diu sine molestia fert, sed aucto eodem et dolore tandem febre lenta exstinguitur. Sectio cadaueris in cauo ventris liquorem flauum foetidum, et inter perito-

* Vberiore descriptionem dedit IO. FRANCISCUS FONTAINE in Specim. inaug. de tumore abdominis ex scirrho ouariorum, praesertim sinistri, insigni. Basi. 1753. 4.

peritoneum erosum hydatides pellucas, omentum corruptum et cum peritoneo concretum; intestina utrinque ad latera compressa; et causam mali ovarium sinistram magnitudine capitis humani, pondere decem librarum, durum ac protuberantiis multis praeditum, in quarum aliis materies alba pinguis, in aliis flava cum albicante mixta reperiebatur; ovarium dextrum etiam durum, album similique materie plenum offerebat. Icon addita plenius rem illustrat.

XI.

An Essay on the dropsy and its different species. By DONALD MONRO, M. D. The second edition. London printed for D. Wilson and T. Durham. MDCCLVI. 12 mai, pl. 10.

i. e.

De hydropse eiusque diversis generibus specimen. Editio altera. Auctore Cl. DONALD MONRO.

Artis quidem adhuc tironem, cum amicorum interesset societati, qui praeclaro sane exemplo saepius conveniebant, ut sua de diversis corporis humani morbis cogitata inter se communicarent, tractatum hunc de hydropse se conscripsisse ait Cl. Auctor, patre ALEXANDRO, inter medicos celeberrimo, dignissimus filius, eumque deinde, quum Doctoris medici honores in patria academia Edimburgensi peteret, magis magisque exaratum et latine versum, sub academici speciminis titulo edidisse, nuncque patrio sermone altera vice prodeuntem, iterumque perpolitum auctumque cum orbe erudito se communicare fatetur: eum tamen perlegentes talem omninoprehendimus, quem doctis inque arte sua

sua satis
uis enim
tamen
medicae
iam mu
non con
res atqu
eum qu
et ipsun
gamus.

In
dispescu
strinam
standae
vero di
ponit.
cus dici
quae lib
hic vero
nec aliq
itaque h
anasarca
funiculi
drops d
solam, v
aliae sim
llae sim
tinent,
hydrops
morbo
tum sua
ternatur
glossum
culi sper
ter parte
hydrops
que spu
Tom.

sua satis iam versatis medicis commendemus. Quamuis enim haud magni voluminis liber sit; egregium tamen industriae acquisitaeque ab Auctore scientiae medicae praebet documentum, adeo, ut non solum iam multae eum esse lectionis, cui modo pauci, quos non consuluerit, observationum medicarum collectores atque iudices, incogniti mansisse videntur; sed eum quoque ipsum aegros sibi obuios rite obseruasse et ipsum de argumento suo recte cogitasse, intelligamus.

In duas partes summas totum hunc librum ille dispescuit, quarum una generalem de hydrope doctrinam, eius symptomata, causas, prognosin praestandaque curationis indicationes continet: altera vero diuersa morbi huius genera recenset atque exponit. Omnis enim hydrops vel *diffusus*, vel *cystis* p. 78. dici poterit ille, ubi aqua contrahitur in cauitates, quae liberam cum aliis habent communicationem; hic vero, ubi similis communio non habet locum, nec aliquis naturalis datur aquarum egressus. *Diffusi* itaque *hydropis* nomine veniunt: uniuersalis anasarca, anasarca scorti, hydrocephalum subcutaneum, atque funiculi spermatici, mesenterii pulmonumque hydrops diffusus. *Cystis* autem *hydropica* vel aquam p. 117. solam, vel alia simul corpora in se habet reclusa, unde aliae *simplices*, aliae *compositae* appellari poterunt. Illae *simplices* vel naturalem suam structuram fere retinent, hinc *naturales simplices* dicendae, quae sunt hydrops uteri tubarumque FALLOPII vel ab ipso morbo ita mutantur, ut primo aspectu ab hoc tantum suam habere videantur originem, ideoque *praeternaturales simplices* nominandae, quae sunt hydroglossum, alii *Βαρεαχον*, vel ranam, dicunt, funiculi spermatici hydrocele, omnis cystis hydropica inter partes abdomen continentes reperiunda, cysticus hydrops abdominis, ouarii atque pectoris, tandemque spuria hydrophthalmia. Ad *compositas* autem p. 158.

pro variis *saccis naturalibus* seu compositis a natura iam efformatis cavitatibus, referuntur hydrops articulorum, quippe quorum ligamenta capsularia glandulas complectuntur mucilaginosas, hydrops porro inter tunicam vaginalem propriam ipsumque testem reperiendus, ascites cum hydromphalo, hydrops thoracis, pericardii, vera hydrophthalmia, hydrocephala interna et, quod horum genus est, ubi aqua in ipsos cerebri ventriculos contracta est, spurium hydrocephalum et denique hydrops medullae spinalis, spina bifida alijs nuncupata.

Quum omnia, quae ad hoc argumentum pertinere videbantur, Cl. Auctor colligeret, facile patet, plurima ab ipso prolata prorsus nova esse non posse. Interim praeter varias cum a semet ipso, tum a patre aliisque medicis, quorum utitur consuetudine, annotatas observationes utiles suoque loco recensitas, affert quoque non nullas sententias, ipsi proprias ad ipsam morbi doctrinam pertinentes dignasque, quae
 p. 20. ulterius inuestigentur: v. c. Inter causas hydropis a multis auctoribus referuntur vasorum lymphaticorum vel ruptura, vel ad minimum iusto maior aliqua facta dilatatio: id quidem prorsus fieri non posse Noster asserere non vult; istos tamen casus rarissimos, nec umquam a medicis corpora dissecantibus huc usque annotatos esse putat, quin potius illa vasa tantum turgida et plena, haud vero disrupta, reperta fuisse ex LOWERO notat; hydatides vero aliasque multas similes vesicas hydropicas, quas illius sententiae auctores in ipsius confirmationem adducunt, lymphaticorum vasorum partes tantum esse dilatatas prorsus negat; quum horum directionem cognitam cursumque non sequantur; neque de ullo alio simili vase, quod tam vehementer distendi possit, constet; hydatides porro in ipsis hydropicorum aquis fluctuantes, saepius quoque plures minores in aliis maioribus contentae deprehensae fuerint; ipsaeque

que ta
 posset
 stentae
 posse v
 ad mo
 tamen
 cellul
 ra, no
 ceu un
 lum: i
 easque
 contex
 enim c
 situ col
 lularum
 inuicem
 aliquis
 ties eo
 rat com
 so liqu
 bendi v
 ab ipsis
 diore e
 cele, et

que tandem facile separari possint, id, quod fieri non posset, si vasculorum essent partes nimis tantum distantiae. Quo autem modo hydatides istas formari posse vero similis sit, alio deinde loco docet. Quem p. 78. ad modum enim diffusi hydropis, nisi unicam, certe tamen principem, sedem esse putat illum contextum cellulorum, sub cute, inter musculos, vasa sanguifera, nervos, intestina et ubiuis fere reperiundum, ceu uniuersale illud omnium corporis partium vinculum: ita eundem etiam hydatidibus dare originem, p. 125. easque ideo nihil aliud esse, quam sacculos ex eodem contextu celluloso efformatos, existimat. Libero enim contenti liquoris ex una cellula in alteram transitu cohibito, latera eius, quae sunt adiacentium cellularum lamellae vel membranulae, propius ad se inuicem accedunt et comprimuntur, ita, ut densus aliquis sacculus membranaceus inde fiat, cuius crassities eo maior firmiorque fit, quo diutius ista perdurat compressio. Eorum deinde sacculorum ab incluso liquore semper distentorum vascula suam absorbendi vim amittunt, ita, ut, si quoque pars aliqua ab ipsis recipiatur, ea tantum sit limpidissima, viscidior et crassior relicta, inde ganglium, bronchocele, et qui similes sunt tumores.

XII.

A Treatise on the Hydrocele; by JOHN DOUGLAS. Surgeon. London, printed for D. Wilson and T. Durham, in the Strand. MDCCCLV. 8. mai. pl. 15.

h. e.

Tractatus de hydrocele; Auctore Cl. IOANNE DOUGLAS, Chirurgo.

Quum artem suam ante aliquot annos in Americae insula, Barbados dicta, Cl. Auctor coleret, et inter incolas eius hydrocelen satis frequentemprehenderet: aliqua etiam eius morbi genera, in quibus aqua nimirum propria membrana inclusa erat tumorque, uti reliqui cystici omnes, poterat excidi, obseruabat. In Angliam deinde redux et in morbi huius indolem penitus eruendam inquirens, nouos aliquot casus annotabat, eandem modo dictam cum tumoribus cysticis similitudinem similemque curationem comprobantes. Varios porro, qui de hydrocele scripserunt, auctores consulens, diuersasque eorum sententias, nec omnia eius morbi genera satis explicantes animaduertens, in primum tandem aetorum, quae Parisiensis chirurgorum Academia edidit, totum incidebat, in quo eandem, quam ipse cum successu tentauerat, curationem a Cl. MEDALON iam commendatam inueniebat. Accipiebat insuper a Cl. LUDOVICO, (*Louis*) Parisiensi Chirurgiae Professore, eandem methodum in usu quoque habere Cl. BERTRANDI, Ser. Sardiniae Regis Chirurgum, eiusque de hoc argumento scriptum commentarium tertio Aetorum Parisiensis Academiae Chirurgiae volumini insertum iri. Qua re Noster commotus omnes, quas de hydrocele habebat annotatas, obseruationes colligebat, iisque suam de omnis istius morbi

morbi indole, natura atque generibus, superstruens sententiam, praesentem, quem indicamus, librum conficiebat, cuius summam lectoribus nostris nunc tradituri sumus.

Totidem ipsius esse voluit capita, quot morbi, quem pertractat, opinatur esse genera, numero nimirum septem. *Primum* itaque caput exponit de *anasarca*, quam is dicit, *scroti*; *secundum* de altero verae *hydrocelis* genere, *anasarca* nimirum *funiculi spermatici* seu *spermatica* vasa et vas deferens includentis; *tertium* porro de *tertio* verae *hydrocelis* genere, *siue vaginalis tunicae hydrocele cystica*; *quartum* deinde de *quarto* *hydrocelis* verae genere, *siue spermatici funis hydrocele cystica*; *quintum* denique de *quinto* verae *hydrocelis* genere, *siue hydrope testiculi stricte sic dicto*. His quinque verae *hydrocelis* dictae generibus in *sexto septimoque capite* duo alia adiungit *spuria* ab ipso appellata, quando scilicet in aliqua occurrente hernia in ipsius saccum una cum intestino vel omento aqua contracta est, vel quando sine iis aqua sola in sacco illo hernioso reperitur. Sub finem denique octo leguntur sic dicti casus in eorum, quae antea de morbi huius natura et curatione proposuerat Cl. Auctor, illustrationem confirmationemque ab ipso conscripti seduloque et multa, uti videtur, cum fide exarati, quibus appendicis loco additae sunt literae Cl. POTT, Chirurgi in nosodochio Londinensi a Bartholomaeo dicto publice constituti, ad Auctorem datae, in quibus unam eandemque tertii *hydrocelis* generis curandi methodum, cystis nimirum excindendae, a semet adhiberi refert. In ipso autem omnium capitum explicando argumento ea Noster utitur differendi ratione, ut cuncta morbi signa secundum observationes suas accurate et distincte enarret, causas eius eruat, omnium fere ceterorum auctorum de eo latas sententias satis copiose recenseat et bene moderateque examinet, tandemque suam de optimo generi

singulo medendi modo addat. Quum vix ullum, qui ambitu verborum contracto breuique, uti de omnibus chirurgiae partibus, sic et de hydrocele b. nostro PLATNERO scripserit rectius, huc usque legere meminerimus, facere non possumus, quia nos ab initio miratos esse confiteamur, eum a Cl. Auctore ne semel quidem adductum fuisse; attamen in nota deinde aliqua praefamini subiecta illius dissertationem *de hydrocele* anno 1745 editam postque mortem optimi viri *opusculis* ipsius insertam, cum laude citatam deprehendebamus, quam vero, typis iam fere toto expresso libro, ad manus suas demum peruenisse, in eo autem plura sententiae suae conuenientia inuenisse dicit: nihilo tamen minus praestantissimum b. PLATNERI opus, *institutiones puta chirurgiae*, haud vidisse videtur.

- p. 1. Hydrocelen plurimi quidem auctores testiculorum tantum eorumque tunicarum tumorem aquosum appellant; Noster autem quaecunque collectionem aquae in scroto nomine illo comprehendit. Hydropem scroti, quem *anasarcam* eius appellat Cl. Auctor, una alteraque vice ab hydrocele cystica ortum et is ipse vidit et unus aliquis ex ipsius amicis, Cl. BAKER, a quo multas accepit per totum librum interspersas obseruationes. Tunica enim vaginalis valde huc usque distenta, nunc vero disrupta, aquam emiserat per omnem tunicae cellularis, quae scroto intertexta est, ambitum, accedente simul insigni ecchymosi: utrique autem symptomati citam satis medellam attulerunt fots, cataplasmata tandemque acus triquetra; attamen in uno casu post aliquod tempus accessit inflammatio in abscessum abiens, quo autem aperto, integrae sanitati restitutus fuit aeger.
- p. 14. Datur interdum simile aliquod hydropis huius genus, si liberum urinae profluuium a calculo, caruncula alioque in urethra obuiuo obstaculo fuerit prohibitum, urina tum canalem istum perumpente sequitur

que in scroti partiumque vicinarum contextum cellulolum effundente, pessimis saepe fistulis subsequen-
tibus. Si scrotum vehementer nimisque distentum p. 18.
gangraenae metum faciat, incisiones quidem, sed
paucae et pollicem modo longae, necessariae sunt;
eae enim, si nimis amplae sint, quales Cl. SHARP
commendat, gangraenam potius accelerare observa-
tae fuerunt.

Multus est Cl. Auctor in recensendis et exami- p. 28.
nandis veterum medicorum opinionibus de tunica
dartos dicta et hydrocele ibi reperiunda. Quam
maxime illae sunt diuersae nec facile inter se conci-
liandae, licet plurimae de hoc hydropis genere id de-
notent, quod anasarca scroti subintelligenda sit.
Cum doctrina enim de panniculo carnosio existentia
etiam tunicae dartos, quae illius partem esse autuma-
bant plures, euanuit; etsi numerosus vasorum san-
guiferorum plexus in scroti cellulis conspicuus, pri-
mo intuitu facile fallere possit rei anatomicae non sa-
tis peritum; uti iam obseruauit LIEVTAUD.

Anasarca funis spermatici dicitur eius tumor oede- p. 41.
matosus, secundum ipsius directionem ab inguine ad
testiculos usque extensus. Vasa in illo contenta soli-
to magis a se inuicem distant facileque a tangentibus
digitis percipiuntur. Haec quoque optimam exhi-
bent morbi distinctionem a varicocele, in qua nimi-
rum illa tumefacta et nodosa reperiuntur. Quum
etiam in hoc anasarcae genere aqua per omnem cel-
lulosum funis contextum diffusa sit, tumor magis est
aequalis, mollis digitoque prementi cedens, quam
in ista hernia varicosa, quae insuper doloribus ut plu-
rimum stipata est, a quibus vero anasarca vix non
semper libera est. Praeter generales hydropis caus- p. 44.
sas aut violentam vim externam contundentem aut
comprimentem aliasque plures, ipsius musculi cre-
masteris debilitas aut paralyxis huic morbo ansam da-
re potest. Praeter officium enim testiculos eleuandi

aut comprimendi, quod ipsi tribuere solent anatomici, ille quoque sustinendis inseruit vasis spermaticis sui que contractione sanguinis motum qui difficulter per illa fit, iuuat. Tortuosa enim eorum directio; leue porro sustentaculum, quum contextui tantum celluloso inhaereant, longitudo pondusque columna sanguinis per illa transiiciundi; valuularumque absentia, tale aliquod adiumentum quam maxime requirunt. Valuulas enim, a non nullis anatomicis in illis venis reperiri creditas, numquam inuenire potuit Noster, sed facillimo modo eas saepe repleuit materie ceracea, iniectione facta per truncum venae cauae; hic tamen immediate infra dextrae spermaticae venae insertionem ligandus est ante, quam fiat iniection; alias enim minoris huius venae orificium a maiore nimis distenta comprimitur parumque admittit iniiciendae materiae. Mirum quoque esse debet nemini, quod funiculi tantum cellulae aqua repleti possint, illis, quae in scroto obuiaae sunt, saepe adhuc liberis, quum utraeque certo aliquo modo a se inuicem separatae sint; id, quod aer inflatus comprobatur. Infantes saepe nascuntur cum hoc anasarca, et in genere rarius ea obseruatur in adultis, quam iunioribus, aliis tamen hydropis generibus, in primis asciti saepe accedit. Cl. MONRO primus fuisse dicitur, qui distincte eam descripserit in tentaminibus Edimburgensibus.

p. 51. Inter signa, quae *cysticam hydrocelen in tunica vaginali* declarant, illud quoque refertur, quod in illa fere eadem ratione, ac in ascite, undulatio quaedam digitis percipi possit, uno tumoris latere leniter percusso, alteri vero digitis manuue impositis; dummodo nempe scrotum haud nimis distentum sit aut inflammatio superuenerit: Ipsa quoque cystis tangi posse asseritur, dum cutis fricando plicatur superque firmum densumque aliquod corpus volui sentitur: Pelluciditas saepe quidem, sed non semper dat aliquod signum

signum,
ipseque
opacus.
qua saep
in ea te
plane no
more qu
distingui
signum
si compr
cupidine
pia efflui
Tun
genus rep
reflexa o
euerunt;
gat: nihi
sum sper
tum in ep
mul adha
texturam
se compr
huius tun
stia funic
includit h
culum in
latere, id
aquosam
illique ad
impugna
eo quoque
ut plurim
niculi par
antrorsum
tumque f
Praete
tundentes

signum, quum aqua interdum facta fuerit turbida, ipseque saccus in malo inueterato crassus ideoque opacus. Ab hydrocele funis spermatici cystica, cum p. 53. qua saepe confunditur, in eo discerni poterit, quod in ea testiculus infra tumorem, in hac vero nostra plane non deprehenditur, quum ille totus in ipso tumore quasi sepultus haereat. A vera hernia facile distinguitur suis signis; ab hernia autem vesicae hoc signum dat certum aliquod discrimen, quod in hac, si comprimitur scrotum, magnam urinae mittendae cupidinem aeger sentiat, et quo maior tum eius copia effluit, tumor ipse fiat eo minor.

Tunicam vaginalem, intra quam hoc hydrocelis p. 61. genus reperitur, ab ipsa albuginea ad epididymidem reflexa oriri, plures ex recentioribus anatomicis docuerunt; id, quod Noster quidem haud prorsus negat: nihilo tamen minus is quoque asserit, cellulolum spermatici funis musculique cremasteris contextum in epididymidis parte, ubi vasa eam intrant, simul adhuc continuari, ipsamque tunicae vaginalis texturam efformare, ita, ut istae cellulae arcte inter se compressae membranam referant, ideoque structura huius tunicae dici possit continuata cellularis substantia funiculi. Ex ipsa etiam ratione, qua testiculum includit haec membrana, patere dicit, ipsum testiculum in inferiore et posteriore tumoris huius parte latere, ideoque LE DRAN defendi posse, qui dixerat, aquosam hanc vesiculam supra testiculum esse positam illique adhaerere, quam vero sententiam Cl. SHARP impugnavit. Quo magis porro increscit iste tumor, eo quoque maior fit tunicae vaginalis dilatatio, quae ut plurimum sursum extenditur, ita, ut anteriori funiculi parti firmiter illa adhaereat; interdum tamen antrosum magis, quam sursum, porrigitur tumor tumque funi ipsi parum modo adhaeret.

Praeter causas morbi huius saepius externas con- p. 63. duentes vel comprimentes, laxus quoque corporis

habitus multum omnino ad eum generandum confert: testiculi quidem scirrhus vel etiam sarcocele a multis auctoribus eo refertur; hic vero morbus effectus potius, quam causa, esse videtur, quum testiculi a circumfusa aqua compressi minorisque voluminis vix non semper inueniantur a chirurgis, adeo, ut naturalem suam magnitudinem saepius recuperent, perfecta operatione.

p. 72. Vt tollatur hicce morbus, duplex omnino datur indicatio; una, quo stagnans aqua emittatur; altera, quo noua eius auertatur collectio. Priori quidem fini satisfacere puncturam, minime vero alteri, constat. Vt tamen et hunc consequerentur chirurgi, variae ab ipsis propositae fuerunt methodi, quarum plurimae eo redeunt, ut excitetur suppuratio ideoque noua et firma vaginali tunicae ad testiculum fiat adhaesio, quo minus aqua in illum locum denuo possit contrahi.

p. 81. Prius vero, quam illas omnes sub examen Noster reuocat suamque proponit, ante omnia similitudinem demonstrare annititur, quam hoc hydrocelis genus aliosque tumores cysticos dictos intercedere existimat. Omnis nimirum tunicatus tumor, ex ipsius sententia, est liquoris alicuius magis vel minus spissi intra aliquem saccum collectio; et nostra hydrocele est tunicae vaginalis ab humore contento facta dilatatio. Contextus porro cellularis est ut plurimum sedes vix non cuiuslibet tumoris cystici; vaginalis autem tunicae structuram cellularem esse, iam supra dictum fuit. In utroque deinde casu tumor sensim sensimque increfcit, absque febre, dolore aliisque symptomatibus. Tumor insuper cysticus, quo diutius haesit maiusque cepit incrementum, eo crassior fit, cellulis, quae in eius ambitu sunt, magis magisque tensis, ipsi cysti adhaerentibus inque partem eius substantiae abeuntibus, in hydrocele autem inueterata, quam crassae fiant cingentes membranae,

ita

ita, ut
prehe
nique
mores
quitat
rum c
tanta
conue
ratio c
dum i
ratiua
laesis
unitas
stis ita
partib
suppur
In ma
prior
se, no
tunica
inflam
ferend
graena
scinde
liqua
omnib
lent i
hydro
gis hu
exami
In
ti tuni
regula
tea, q
tegum
Etilitat
tius fa

ita, ut interdum fere cartilagineae indolis fuerint deprehensae, per experientiam constat. Insignem denique analogiam ea docet observatio, qua similes tumores, a sui initio aquosi dicendi, per temporis longinquitatem in naturam meliceridis aliorumque tumorum cysticorum degenerasse deprehensi fuerunt. Ex p. 84. tanta igitur inter utrumque hunc morbum detecta convenientia id nunc sequi putat Cl. Auctor, ut curatio quoque una eademque esse debeat. Ad tollendum itaque tumorem tunicatum omnis indicatio curativa id requirit, ut, contento humore emissio, ea laesis partibus concilietur adhaesio atque restituatur unitas, quo nova praevertatur humoris effusio. Cystis itaque, si recens est, vel denuo ut cohaereat cum partibus adiacentibus, vel, id si fieri nequeat, per suppurationem aut excisionem destruat, necesse est. In malo nondum inueterato, sed satis adhuc recenti, p. 90. priores effectus chirurgum facile saepius assequi posse, notum est: quod si vero tumor iam diu steterit, tunicaeque crassae atque compactae factae fuerint, ne inflammatio quidem et subsequens suppuratio ei auferendo par esse poterit, sed vel scirrhus, vel gangraena facilius sequentur; ferro itaque vel tota excindenda erit cystis, vel maximam certe partem, reliqua dein facilius suo modo separanda. His igitur omnibus, quae de natura tumorum cysticorum valent in genere, ad hanc cysticam Cl. Auctori dictam hydrocelem applicatis, variisque ab optimis chirurgis huc usque commendatis medendi methodis probe examinatis, suam is deinde exponit sententiam:

In recenti valde malo simplex tantum incisio scro- p. 131. ti tunicaeque vaginalis sufficiet, ea tantum observata regula, ut pars aliqua cutis oblonge excindatur antea, quam disseccetur ipsa cystis, eo in casu, ubi integumenta scroti multum iam suae naturalis contractilitatis amisisse videntur, ut curatio non solum citius faciliusque subsequatur, sed ipse quoque testiculus,

lus, mediante cicatrice, commodius sustineri queat. Quodsi vero diu iam durauerit morbus, qualis vix non semper obuenire solet chirurgis, optimum in excisionis operatione reperitur auxilium, quam hac ratione instituere iubet Cl. Auctor, ut, aegro mensae iustae altitudinis eum in modum imposito, quo scrotum eius marginem attingat, feminibus dependentibus, plaga oualis, vel si cum CELSO loqui velis, *ad similitudinem myrti folii* fiat in cute, ab una eius eaque superiore parte ad alteram usque inferiorem. Haec cutis particula ita excidi debet, ne cystis ipsa laedatur, cui tum vero exiguum infligitur vulnusculum et in hac dum aqua effluit, una incuruata forficis * lamina introducitur, qua cystis a cute, cui laxius adhaerere solet, et a testiculo atque fune spermatico dextra manu quam cautissime separatur atque abscinditur, ipsa cyste a sinistrae manus pollice digitoque indice prehensa atque eleuata, testiculo autem ab obstante aliquo chirurgi famulo studiose retracto. Eam vero in separando regulam obseruet chirurgus, ut lente procedat, nec una vice nimis magnam, sed eam tantum, quam facile una scissura praecidere poterit, cystis partem distendat eleuetque manu, ne aliqua eius particula forte remaneat. Quum cystis autem funiculo arctius adhaerere soleat, separatio eius in hac parte nimis periculosa foret, quare illam relinquere poterit chirurgus. Quo facto, testiculus, omni cautione adhibita, in loco suo reponitur, labia vulneris prouide ad se attrahuntur, totumque vulnus ex artis lege deligatur. Cutis quaedam particula ideo excidi debet, ut vulnus satis amplum sit atque chirurgus omnem praecidendae cystis ambitum circumspicere possit. Faciliorem quoque ipsius vulneris curationem

* *Probe-scissars* hanc forcicem Cl. Auctor appellat, quo nomine, nisi fallimur, talem significare videtur, cuius cuspides obtrusae hebetesque sunt.

onem
oui in
cutis
omnis
M
autem
dem a
eam v
posse,
nimium
duci d
que po
In
quali r
pressio
laxae
magis
recupe
sympto
bilio
intelle
fasciae
mata.
ferri d
rite co
De
cessaria
quiden
sus pla
Etum e
pars, f
enim c
que vu
puratio
que sig
nis cop
fectus,

onem sequi, iam dictum fuit. Ex eadem hac ratione oui in figuram excidi debet cutis, ut aequalis sit totius cutis ambitus elongatio versus centrum, ideoque omnis vulneris superficies bene denuo uniri possit.

Mirari tamen aliquis posset, cur forfice, non p. 137. autem scalpello, uti iubeat Cl. Auctor? Hunc quidem aliis operationibus quam maxime convenire ait, eam vero ob causam in praesenti casu adhiberi non posse, quoniam, aquis profluentibus, cystis tunicae nimium collabantur, adeo, ut itinerario, super quo duci debeat scalpellus, illae non satis eleuari distendi-que possint.

In deligando vulnere cautus sit chirurgus, ut ae. p. 141. quali modo illud comprimatur. Aliqua autem compressio ideo necessaria est, ut laesae partes iam antea laxae teneraeque structurae, nuncque per morbum magis distentae et laxiores factae, eo citius robur suum recuperent, ideoque peiora facile alias subsecutura symptomata auerantur, atque suppuratio eo laudabilior succedat. E contrario tamen facile est etiam intellectu, haud nimiam esse debere adstrictionem fasciae, ne alia aequae periculosa superueniant symptomata. Ex applicandis fasciis sufficit reliquisque praeferi debet suspensorium scroti, dummodo in lecto rite compositus, quietem studiose obseruet aeger.

De venae sectione, num in hoc casu semper ne p. 149. cessaria sit, disputans bene monet Cl. Auctor, eam quidem tertio circiter die adhiberi posse, quando pulsus plenus sit atque durus fiat: interim circumspectum esse iubet medicum, quando non affecta solum pars, sed totus etiam aegri habitus laxior sit: febrim enim opinione citius nimisque facile imminui ideoque vulneris superficiem fieri alienam et cohiberi sup-
purationem: quare illud dat consilium, ut, si quoque signa secundae venae adsint, parca modo sanguinis copia emittatur una vice tumque expectentur effectus, num repetenda sit venae sectio? Ex eadem
caussa,

caussa, si tantum in genere dicere velis de diaeta, hanc non nimis esse debere tenuem, et, quod medicinam attinet, corticem peruianum a sexto circiter die, interdum quoque citius, per quatuordecim forsitan dies datum, ad iuuandam suppurationem, quam maxime conuenire talibus aegris, iudicet.

p. 156. Sub finem tandem huius capitis recenset is com-
moda, quae ex hac operatione redundare dicit: Sym-
ptomata nimirum, quae accedit, febris tam mitis
est, ut ad eam augendam vini corticisque chinae usus
saepe requiratur: Deligatio deinde non multum habet
negotii, adeo ut saepius nulla alia re, quam siccis
modo linamentis carptis opus sit: Ipsa porro curatio
breui temporis spatio, saepe intra quatuor septima-
nas absoluitur: Cicatrix insuper laevis atque aequalis,
lineaeque in modum fit: Illud denique maximum est,
quod aeger tutus sit, ne in eundem morbum rela-
batur.

p. 158. Ex iis, quae iam paulo copiosius de affecta tuni-
ca vaginali diximus, multa omnino ad cognoscendam
spermatici funis hydrocelen cysticam applicari poterunt,
quam *capite quarto* Cl. Auctor pertrahat. Habita-
ratione diuersi harum partium situs, plurima cetero-
quin signa ibi allata et hunc quoque morbum decla-
rant. Testiculus autem in eo distincte percipi digitis
potest infra tumorem, qui ut plurimum oblongus
vel pyramidalis potius inter abdominis annulum te-
stemque reperitur, et cuius basis inferior pars est;
magis tamen rotundus, ac in hydrocele vaginalis tuni-
cae, uti penis quoque non ita retractus, esse solet:
cystis etiam, quae duplex quandoque solet esse, a
tangente digito cutemque plicante facile detegitur.
Mirum quidem esse debet, qui fiat, ut aqua contine-
ri queat in separata aliqua tunica vel vesicula, nec
cur in cellulas totius funiculi inter se communicantes
diffundatur ideoque *anarsarcam* eius efficiat? Eadem
vero quaestio moueri quidem, sed difficulter etiam
solui

solui po-
tumoru
tunicae
licet, si
rem,
dam est

Hy-
res aue
esse po
constitu
a semet
rum pa
sentiam
admitte
saepe ob

Spu-
do nimi
prie ad
dictum.
niam e
quoque
cele co
copia v
peritur
tium pr
hernia
rint lax
adhuc
nem m
operati
testinis
cum va
praecid
supra co
aetatem
causas,
fectam

solui potest, circa originem meliceridis similiumque tumorum. Curationis regulae in hydrocele vaginalis p. 166. tunicae iam exposita et hic loci valent: scire tamen licet, si aquam tantum emittere velis, non inferiorem, sed mediam tumoris huius partem perforandam esse, ne laedatur testiculus.

Hydropem testiculi stricte sic dictum, quem plu. p. 169. res auctores, nisi testis ipse simul corruptus sit, adesse posse negant, quantum hydrocelis verae genus constituere Noster opinatur: rarum quidem esse, nec a semet ipso visum, propter vascularem autem harum partium texturam, membranae cellularis praesentiam et circulationis leges extravasationem ubique admittentes, uti ex hydatidibus in variis visceribus saepe obuiis appareat, oriri omnino posse, putat.

Spuria ab Auctore dicta hydrocelis genera, quan. p. 177. do nimirum aqua in aliquam partem, quae non proprie ad scrotum pertinet, v. g. saccum herniosum dictum, contrahitur, uti praegressam aliquam herniam ex suis signis cognoscendam sequuntur, inde quoque dignosci, nec facile cum vera aliqua hydrocele confundi poterunt. Aliqua quidem humoris copia vix non semper in sic dicto sacco hernioso reperitur, ideo valde utilis putanda, quod ipsam partium protrusarum coalitionem impediat: quodsi vero hernia diu steterit, solida magis magisque facta fuerint laxa, et inde oriatur contenti laticis vel benigni adhuc vel acrioris redditus redundantia, compressio- nem molestant vel alia mala efficiens, requiritur operatio talis fere, qualis fit in bubonocoele, ut, intestinis nimirum remotis, ipse saccus aperiatur et, cum valde crassus ut plurimum sit, eodem modo praecidatur, qui in vaginalis tunicae hydrocele iam supra commendatus fuit. Quodsi vero cum propter p. 181. aetatem aegri nimis prouectum, tum propter alias causas, operatio haec locum habere nequeat ad perfectam aliquam obtinendam curationem, altera certe, qua

qua aquae emittuntur facta punctura, et utilis et saepe necessaria esse poterit.

p. 215. Quum in sequiore quoque sexu tumores aquosi interdum in inguinibus labiisque pudendorum deprehendantur, quos non nulli chirurgi hydrocelis nomine comprehendunt, pauca Noster de iis addit. Herniis obnoxiae sunt feminae, uti mares: itaque in iis occurrere poterit similis *hydrocele spuria* dicta, de qua iamiam diximus. Hydrocelis autem *verae* dicendae tria enumerantur genera: anasarca nimirum labiorum, inguinis, huiusque hydrocele cystica; ex quibus primum istud genus cum anasarca scroti, alterum ligamenta rotunda eorumque contextum cellulosum occupans, cum anasarca funiculi spermatici, tertium vero ibidem obuium cum cystica funiculi eiusdem hydrocele conuenit et ratione caussarum, indolis atque curationis.

p. 221. Facere non possumus, quin ex additis litteris, quas Cl. PORT ad Auctorem dedisse ab initio diximus, animaduersionem repetamus attentione dignam. Simili quidem ratione, ac Nostrum, se suscipere ait hydrocelis in vaginali testis tunica ortae curationem, nihil autem ex ipso scroto se excidere; quum id non solum haud necessarium sit, sed malos quoque istos habeat effectus, quos causticorum a non nullis applicari solitorum usum sequi experientia doceat, nimirum quod curationem difficulter recipiat vulnus, et quod recens quoque restituta cutis facile ex leui causa irriteretur fiatque faucia.

XIII.

GEORGII MARTINI M. D. in BARTHOLOMAEI EVSTACHII tabulas anatomicas Commentaria. Edimburgi. Typis W. Sands. A Murray et I. Cochran. Impensis. A. Millar. 1755. 8 mai. pagg. 420. plag. dimidiat.

Postquam diu latentes Cl. EVSTACHII tabulae, in lucem protractae, et communi eorum, qui corporis humani scientia anatomica flagrant, assensu avidissime exceptae fuissent, nil a recentioribus dissectionibus plus fuit praestitum, quam ut, BOERHAAVIO iudicante, cedro contra cariores illae, curatius semper diligentiusque explanarentur, siquidem singularis admodum peritiae sui auctoris testimonia exhiberent, recentissimorum haud raro invidiam excitantis. Hinc confidimus utique, Cl. MARTINII operam, post tantorum virorum labores, non inutilem visuram esse, quod elegantia et talia continet momenta, quae reliquorum industriae virorum nihil detrahant, eam potius mirandam, sustineant atque confirment. Breuem huius libri historiam praemittere liceat, quam benevole exposuit Cl. ALEXANDER MONRO, senior, qui in haec praefatus est commentaria. Ex hac enim elucescit, non properante manu eadem fuisse conscripta, sed sollicita admodum cura diu in iis perpoliendis versatum fuisse Cl. Auctorem. Instituit nempe disquisitionem tabularum Eustachianarum, per LANCISIVM editarum, Noster anno huius seculi vicesimo, quum Edimburgi anatomen coleret, et ab eo tempore semper, antiquiorum scripta conferens, nec non recentiorum inuestigans, continuo novas addens animadversiones, ita tandem opus perfecit, ut anno nostri seculi vicesimo nono spes editionis affulgeret. Nihil autem obscurum relinquere quum vellet, Cl. Auctor retardavit eam, publici ta-

men iuris facere decreuerat, anno quadragesimo, nisi expeditionem in Americam simul fecisset, quae breui post, desideratae eius vitae imponebat finem. Licet haec viri, variis scriptis clarissimi, iactura multum metus deperditi libri simul incuteret, tradiderat tamen fratri suo absolutum opus, qui anno quadragesimo tertio illud certe euulgasset, nisi Cl. ALBINI editio tabularum Eustachianarum eundem iterum retinuisset. Qua vero, aliam longe viam ingresso Cl. Editore, prodeunte tandem nunc haec comparuit, de qua ita censet Cl. MONRO: *Est commentarius hicce criticus, appendix ad egregiam ALBINI explicationem, apprime utilis, ut rite intelligatur EVSTACHII scopus. Est et praeter ea Lancisianae explicationis necessarium supplementum. Est denique historiae anatomicae epitome accurata.*

Prolegomena, huic libro praemissa, tribus abfoluuntur capitibus, quorum primum de anatome ad medium seculi decimi sexti instaurata: deque EVSTACHII praesertim tabulis, nostro tantum aeuo e tenebris in lucem vindicatis, agit. Recenset autem Cl. MARTINVS, cum singulari historiae litterariae medicae peritia, quid a VESALIO, CAROLO STEPHANO, IACOBO SYLVIO, REALDO COLUMBO, IOANNE VALVERDA, GABRIELE FALLOPIO, tandemque BARTHOLOMAEO EVSTACHIO praestitum fuerit. Quem ultimum in primis defendit, atque adhibito in laborum socio PETRO MATTHAEO PINO, Urbinate tabulas anatomicas an. 1552. constructas fuisse scribit, quarum tantum editionem tempestiuam prohibuit auctoris ingrauescens aetas, et vehementissimi articulorum dolores atque fortunarum imbecillitas. Edidit post ille opuscula sua anatomica, omnium applausu excepta, tabulis interim pro deperditis quasi habitis, nisi papae Clementis undecimi, quum rescire nemo aliquid de iis posset, consilio, apud PAVLVM ANDREAM DE RVBEIS, ex affinitate EVSTACHII

super-

supersti
reperta
III. L A N
multas
linqui
rum au
fuisse,
LII corr
perfectio
SALIO,
plagiari
quin po
occupab
facilitate
strat, li
GALEN
tum.

Elega
tabularu
qua me
CHIO,
ticam, f
tur, ana
dem cor
quidem
mus. S
iniuria,
omnes e
mulque
sent tab
competit
omnino

Terti
symmetri
putat Cl.
quoad lo
superficie

superstitem, fuissent anno huius seculi duodecimo repertae, et eiusdem anno decimo quarto primo ab Ill. LANCISIO editae. In earum vero explicatione multas ob rationes quum non possent non multa relinqui non satis accurata, ex frequenti lectione veterum auctorum Noster inuenit, EVSTACHII scopum p. 26. fuisse, studiosam GALENI defensionem, acerbam VESALII correctionem, veraeque Anatomes culturam atque perfectionem. Sed propositarum sententiarum in VESALIO, FALLOPIOQUE conuenientia, illum huius plagiarium aut compilatorem esse, minime declarat, quin potius, quod uterque in perficienda anatome occupabatur studiosissime, errorum dignoscendorum facilitatem veritatisque certitudinem potius demonstrat, licet negandum non sit, EVSTACHIUM in GALENO defendendo quandoque acrius fuisse versatum.

Elegantem porro in capite secundo de EVSTACHII p. 32. tabularum iconumque ordine inuenimus dissertationem, qua methodum anatomem exponendi ab EVSTACHIO, non quae a VESALIO adhibita est, syntheticam, sed, quae docendo accommodata magis videtur, analyticam fuisse adsumtam demonstratur, siquidem corpus in varias partes resolutum exhibuerit, eo quidem ordine, qui sectioni visus est commodissimus. Suspicionem autem fouet Noster, forte non iniuria, casu quodam perturbatas has tabulas, nec omnes ex voluntate EVSTACHII fuisse dispositas, simulque schema proponit, secundum quod debuissent tabulae collocari, quod exscribere hic loci non competit, cum ipsis autem EVSTACHII tabulis omnino conferri meretur.

Tertio tandem capite de figurarum magnitudine et p. 41. symmetria sermo est. Magnitudinem totius corporis putat Cl. Auctor probatque EVSTACHIUM accurate quoad longitudinem sextuplo minorem proposuisse, superficiem vero partem unam et tricesimam sextam

p. 44. superficiei, soliditatemque $\frac{1}{18}$ molis corporis virilis. Sed propter picturae angustiam et delineationis difficultatem vasa et nervos exiguos in maiori latitudine, ac natura requirit, expressisse, eamque rationem observasse, quae adhibita fuerit ab AVDRANIO in libro de *proportione humani corporis*, atque statua filii Laocoontis, adolescentis Antinoi, nec non statua Lodicaea famosi Pyrami.

His absolutis nunc ipsa sequuntur in EVSTACHII tabulas anatomicas commentaria, quae ab explicatione tabulae nonae ordiuntur, cum octo priores non ad hoc magnum, sed ad minora eius pertineant opuscula. In earum autem explicatione ubiuis eam observat normam Noster, quam iam adduximus. Liceat tantum hinc inde quaedam ad confirmandam Cl. Auctoris solertiam decerpere momenta.

p. 77. Tab. XII. fig. 1. viscera proponuntur urinae et seminis secretioni famulantia, simulque vasorum arteriosorum venosorumque ramificationes supra vesicam delineantur, de quarum inter se anastomosi solet multum inter anatomicos, etiam nostros, adhuc disputari. Eleganter eadem vasa exhibuit EVSTACHIVS, et doctissime explicat Noster, quid veteres aequae ac coeui de iis senserint dissectores, deinde vero propriis observationibus diligenter institutis se animadvertisse scribit, veram inosculatorem non dari, quin potius arteriolas supra venarum tunicas decurrere. In Eustachianis autem tabulis, ac si inter se confluerent vasa, ea propter videri, quoniam amicentibus membranulis arte inter se uniuntur.

p. 119. Mirum autem est, in accurata satis partium naturalium, ad sequiorem sexum spectantium, delineatione EVSTACHIVM nullibi hymenis vestigia adnotasse, immo confirmante AVGENIO in Epist. medic. eius praesentiam in totum negasse, quod ita excusatum vult Noster, ex auctoritate VESALII, quod ille

ille se
non n
O
que f
non f
POCR
se No
etiam
se con
tertia v
nistrati
excisa
te, fir
haeren
Efi
decima
CISIO
solertia
extricar
que,
tanta
TINI
utile q
atque
conuer
uorum
dit, no
rerum
mum
CHIVS
mos qu
ta non
bio reli
interco

* vid
Go

ille se audiuisse scribat, hanc membranam puellulis a non nullis effringi.

Optima e contrario proponitur cordis figura eius. p. 128. que situs, qui a GALENO quidem talis observatus non fuerat, ante EVSTACHIVM autem, ab HIPPOCRATE iamiam rite animaduersiones factas fuisse Noster probat atque confirmat, ex quibus eorum etiam in dissectione hominum laborem versatum fuisse constat. Eadem tabula decima quinta et figura p. 134. tertia viscera thoracis a postica facie sistuntur, administratione quadam, a nullo anatomico antea suscepta, excisa scilicet spina dorsii et omni postica thoracis crate, simulque repraesentantur bronchiis magnis adhaerentes conglobatae glandulae.

Est autem admiratione utique dignissima tabula decima septima et octava, qua, notante iam LANCISIO et affirmante idem Nostro, incredibilem suam solertiam declaravit EVSTACHIVS, peruestigans extricansque subtiles nervorum ramulos. In iis itaque, quae hic exponuntur, describentis sane cum tanta quoque sollicitudine versatum fuisse Cl. MARTINIVM reperimus, ut pene omnes, qui de nervis utile quidquam proposuerunt, consulerit auctores, atque docuerit, quantum ab iis distent vel cum iis conveniant Eustachiani labores. Vnum quodque nervorum, ex cerebro prodeuntium, par seorsim expendit, nominibus usus Vesalianis, quippe qui primus rerum earum ordinem proposuit. In quinto potissimum nervorum pari longe meliora docuit EVSTACHIVS, cuius merita, ut par est, inter recentissimos quoque laudat Cl. MECKELIVS, * cuius inventa nondum innotuerant Nostro. Hinc etiam in duobus relinquit, num ex EVSTACHII sententia nervi intercostalis origo soli pari sexto, num aliqua quinto

Y y 3 sit

* vid. Eius tract. de quinto pari nervorum cerebri. Gotting. 1748. 4. c. f.

fit concedenda. Cogere[mur] vero exscribere Cl. Au-
 ctoris accuratas obseruationes, si de omnibus nervis
 p. 196. dicere iam deberemus, sufficiant haec. Adnotat
 nempe *decimum* sic dictum, nervorum cerebri par,
 ad illud referri non posse, quod, ut nuper distinctius
 demonstrarunt dissectiones, duplicem habet radicem.
 Sed eandem etiam solertiam in nervis medullae spi-
 nalis enucleandis et pingendis EVSTACHIVS, in iis
 exponendis Noster, adhibuit, et cum aliorum de-
 scriptionibus contulit idem.

In vasorum distributione anastomoses summas
 praestant utilitates, hinc eas etiam optime ab EV-
 p. 233. STACHIO notatas pietasque animaduertimus. Sin-
 gulare autem recenset Noster, de vasis cruralibus in-
 ter se connexis exemplum, ex quo vulnus arteriae
 magnae cruralis lethale non fuisse in cane confirma-
 tur. *In inguine, scribit, transuersim penitus discissa*
arteria magna crurali, et effluxu sanguinis vulgari spi-
ritu vini cohibito, canis, cui tam foedum et atrox in-
fluximus vulnus, breui conuuluit, ne vel minimum clau-
dicans, crure in integrum restituto. Porro quoque in
 vasorum sanguiferorum maiorum, arteriae scilicet
 aortae atque venae cauae, propaginibus proportio
 magnitudinis varia solet ab auctoribus diuersis pro-
 p. 237. poni, quam quidem fere aequalem ab EVSTACHIO
 notari deprehendimus, et monente Nostro, recte
 quidem, quod in viuento animali fere nulla sit diuer-
 sitas. Occipitalis etiam vena cum sinu laterali durae
 matris iam obseruata fuit ab EVSTACHIO, sed ita
 depicta, ac si esset arteria, quod non incuriae illius,
 quam insolitae fabricae tribui debere voluit Cl. Au-
 ctor. Attamen non negat, in vasorum hypogastrico-
 rum vulgo dictorum, delineatione EVSTACHIVM
 proportionem, naturali minorem, depinxisse. In
 p. 255. venae azygae descriptione prout EVSTACHIVM sci-
 mus primum fuisse, qui paullo curatiorem eius de-
 derit historiam, ita eundem quoque eius ac vasorum
 abdomi-

abdomi-
 nem
 costali-
 ea con-
 vesicae
 sexta
 nem M
 cat.
 mae se
 perfun-
 et Cl.
 strum
 proba
 men p
 dicti v
 proba
 anasto
 adnot
 gastric
 tata f
 STAC
 autem
 rat EV
 nem,
 pauci
 nerio
 deatu
 exem
 ductu
 docue
 occip
 quoc
 ut al
 bilita
 men
 dam
 fabri

abdominalium coniunctionis primam fecisse mentionem certum est, cum etiam ille eius cum vasis intercostalibus nexum nitide delineauerit. Mirari praeter ea conuenit, qui idem mirabilem plexum vasorum vesicae extricauerit, cuius icones in tabula vicesima sexta dedit, quam reticulatam eorum complicationem Noster *plexum venae cauae haemorrhoidalem* vocat. In venae portarum delineatione tabulae vicesimae septimae, eiusque figura prima aliqua dubia supersunt, quae et Cl. MORGAGNIUS talia iudicauit, et Cl. ALBINUM reliquisse obseruamus, neque Nostrum certi quid asserere velle conspiciamus, non improbabilem de venae umbilicalis sine coniecturam tamen proponit, maiori vero cum certitudine sinus sic dicti venae portarum delineationem Glissonianam improbat. Ex innumeris quoque vasorum inter se anastomosibus, accurate saepissime ab EVSTACHIO adnotatis, celebris illa est mammariarum atque epigastricarum arteriarum coniunctio, stabilita et refutata frequenter, cuius veram naturam expressit EVSTACHIUS, et erudite de iis disseruit Noster. Prout autem in vasorum disquisitione nihil fere praetermisit EVSTACHIUS, quod aliquam meretur attentionem, ita musculorum etiam plenissimam, exceptis paucis, tradidit suis iconismis historiam, licet ex tenerioribus iunioribusque subiectis suas desumisse videatur adumbrationes. Multis autem et innumeris exemplis confirmat Noster, quantum EVSTACHIUS, ductus in primis GALENI descriptionibus, meliora docuerit VESALIO atque FALLOPIO. Primus ille occipitales musculos recte definiuit, pennatorum quoque musculorum genuinas dedit delineationes, ut alia taceamus, magno eruditionis apparatu hic stabilita. In musculis certe auriculae CASSERIO, ex mente VALSALVAE, inuentionis gloriam tribuendam non esse demonstratur, atque deltoidei musculi fabricam nitide ab EVSTACHIO in tabula tricesima

- p. 336. quarta expressam. Varia fibrarum muscularium fasci-
culi, qui ad omnem vertebrarum spinæ longitudi-
nem dispositi inveniuntur, quorum descriptio adeo
fatigavit dissecutores, quosque sub *multifidi spinæ* no-
mine complexus est Cl. ALBINVS, quum ex tribus
quasi partibus constet, et hinc facer, transversalis
dorsi atque transversalis colli fuerit appellatus, eum
commode uno nomine *transversarii spinæ* exprimi
posse credit Noster, simulque, quantum in eo de-
p. 338. scribendo errauerint veteres, explicat. Itidem mu-
sculi, palpebram superiorem attollentis, in primis
etiam, varia ex aliis facta relatione de inuentionis
huius musculi gloria, ad EVSTACHIVM pertinere
primam descriptionem non incongrue concluditur.
- p. 346. De oculi tunica cornea dubitat Cl. MARTINVS,
num eam pro distincta a sclerotica tunica habere de-
beat, quin potius eam pro huius continuatione ad-
sumit: accuratius autem, ut scribit, mensurationibus
inuenit illius, ut etiam lentis crystallinae, superficiem
haudquaquam esse perfecte sphaericam. Quum an-
tem, sic pergit Noster, *ordinaria oculi latitudo sit, --*
quasi unius digiti geometrici Londinensis; ut radius
eius sphaeram generans sit dig. $\frac{1}{2}$; semidiameter circuli,
cum corneae sectione fere coincidentis, obseruata est ab
HUGENIO $\frac{3}{10}$ *digiti Leydensis; a me vero, quam ac-*
curate potui mensurata, comperta fuit dig. o. 35. Lond.
- p. 359. Inter musculos palpebrae superioris, quem HEISTE-
RVS, praeceunte VERHEYENO descripserat, depres-
sorem suo iam tempore indicauit EVSTACHIVS,
quamuis nos adnotemus Cl. ALBINVM quoque, ut
experientia confirmat, has fibras non semper inue-
p. 372. nisse: siquidem in faucium pariter absconditis fibris
EVSTACHIVS solertissimas dederit delineationes.
Musculorum pharyngis magna est copia, quos con-
p. 389. *strictorum* nomine comprehendit Cl. ALBINVS,
sed Noster ad duas coniugationes optime reduci eos-
dem posse credit, ad *constrictorem* nempe musculum,
atque

atque
que
gaeun
gaeun
cricop
rynga
um,
stylo
iudica
renter
tamen
Ligan
proue
fibras
A
qui an
haec a
lustrat
recen
ut om
tractat

Par
diosun
gento
se leg
Parisi
cula,
queat
praet
certar
ment
dem

atque ad *eleuatorem* seu *dilatatorem*. Ad *priorem* itaque refert, glossopharyngaeum, chondropharyngaeum, hyoceratopharyngaeum, syndesmopharyngaeum, hyopharyngaeum, thyropharyngaeum et cricopharyngaeum: ad *posteriores* vero cephalopharyngaeum, petropharyngaeum, pterygopharyngaeum, salpingopharyngeum, staphylopharyngaeum, stylo atque mylopharyngaeum. Nos etiam, si recte iudicamus, utrumque hoc musculorum genus differentem actionem exserere posse arbitramur, certas tamen, quoad punctum fixum, conditiones requiri. Ligamentum epiglottidis medium, a linguae radice P. 391. proueniens, recte proposuit EVSTACHIVS, ipsique fibras carneas non inesse defendit Noster.

Arbitramur autem ex his patere satis, omnibus, qui anatomes sunt studiosi, quam accepta esse debeat haec a Cl. MARTINIO suscepta opera, qua non illustrantur modo veterum dissectorum scripta, sed recentiora quoque proponuntur inuenta, ita quidem, ut omnibus et iucunda et utilis haec sit euasura pertractatio.

XIV.

Noua physico - medica.

Parisiis virum quendam, artium incrementi studiosum, qui nomen tamen suum ignorari vult, quingentorum pondo gallicorum praemium ei constituisse legimus, qui ex iudicio Reg. Scient. Academiae Parisiensis et optima et facillima docturus sit adminicula, quibus vitra conficiendi ars summam adipisci queat perfectionem. Cuilibet artifice eruditoque, praeter ordinaria Academiae membra, de praemio certandi relinquitur facultas. Commentarii argumentum illud explicant quocumque demum quidem sermone conscribi poterunt, latinus tamen vel

gallicus reliquis Academiae erit acceptior; ita tamen illi erunt describendi, ut facile possint legi. Symbolum cum auctoris nomine, uti consuetudinis esse solet, in separata aliqua addita schedula addi poterit, quae, nisi commentario ad illud pertinenti adiudicetur praemium, haud aperietur. Commentarii vel ad Academiae Secretarium mitti, eo, quod cursus publici nomine debetur, antea soluto, vel illi ipsi tradi poterunt, qui eos ad diem usque undecimum mensis nouembris proxime nunc subsecuturi anni 1759 accipiet: in primo autem ab Academia anno 1760 celebrando conuentu, ipsa de transmissis commentationibus suum feret iudicium, omnium optime merenti iam supra commemoratum praemium decretura.

Qui nuper Reg. Scient. Societati *Göttingensi*, missa ad illam dissertatione, doctrina et exemplis ex illius voluntate probauit, ex radicibus solani esculenti non farinam solum candoris nitidi eximiaeque bonitatis praeparari, sed panem quoque sanum et qui satis insuper diu conseruari possit incorruptus, inde coqui posse, Cl. IOANNES DANIEL TITIVS, mathematicum in Academia Vitembergensi Professor P. Ord. alio tempore iam a nobis laudatus *, is quoque praemium huic quaestioni propositum ** in conuentu die primo mensis iulii huius anni a societate habito, reportauit.

Harlemensis quoque scientiarum societas, cuius prima vice editorum commentariorum nuperrime rationem exhibuimus ***, in aliarum academiarum exemplum proposuerat quaestionem, cuius optime elaboratam

* vid. Comment. nostr. Vol. V. Part. II. p. 283. et P. III. P. 433.

** l. c. Vol. V. P. IV. p. 722.

*** l. c. Vol. huius VI. P. II. p. 309.

bora
in co
bito
NI
septe
ro,
com
Qua
nunc
num
conco
teuer
deniq
queni
ante
Cl. G
ad fu
rum
nauig
Qua
lacti
gallie
scribo
mitta
rium
nom
conti
chiru
Cl. m
septe
erit,
medi
ra et

boratam ipsi visam disquisitionem promisso praemio in conuentu publico, die maii vicesimo secundo habito, coronauit. Adiudicatum illud fuit Cl. IOANNI GRASHVIS, Med. D. Hornae in Hollandia septentrionali artem summa cum laude facienti, viro, propter plures easque doctissimas iam editas commentationes inter medicos valde claro facto. Quaestiones, quas medicos inuestigare iusserat illa nunc dicta societas, hae erant: *Quaenam colicae pictorum sit natura? Quibusnam signis et antecedentibus et concomitantibus ea dignosci? Quibusnam remediis et anteuerti et, si iam praesens sit, tolli queat? Quaenam denique sit causa, cur in Hollandia hic morbus iam frequentior esse soleat, ac olim?* De eodem argumento ante tres iam annos singularem conscripisse librum Cl. GRASHVIS, satis constat.*

Eadem porro societas aliam exhibuit quaestionem, ad futurum annum 1759 pertinentem: *Vnde nimirum morbi inter nautas Batauos, in Indiam occidentalem nauigantes, prae aliis obuii suam capiant originem? Quaenam optima dentur contra illos remedia et prophylactica et curatiua?* Vt commentarii super hac re, vel gallico vel latino vel denique belgico sermone conscribendi, ante mensis martii initium anni modo dicti mittantur ad Cl. VAN DER AA, Societatis Secretarium, addita, uti consuetudinis esse solet, schedula nomen domiciliumque Auctoris et inscriptionem continente, simul ab illa postulatum fuit.

Holmiae iam ante duos hosce annos anatomiae et chirurgiae Professore P. constitutum esse legimus Cl. ROLAND MARTIN, quod etiam munus, die septembris undecimo eius anni 1756 auspicatus fuerit, habita oratione de limitibus veris, qui artem medicam atque chirurgicam ex ipsius utriusque natura et indole intercedere videantur.

Varso.

* I. c. Vol. IV. P. IV. p. 632.

Varsoviae a Ser. nostro Rege Consilarii aulici et Archiatri titulo atque honoribus nuper cohonestatum fuisse laetamur virum Ill. CAROLVM PHILIPPVM GESNERVM * non solum in aula, sed inter medicos etiam doctos celebrem factum cum dissertatione sua inaugurali *de diuino HIPPOCRATIS* iam inde ab undeuiginti annis Gottingae edita defensaque, tum variis obseruationibus, Academiae Naturae Curiosorum Actis inspersis.

A Celsissima republica *Bernensi* Perill. ALBERTVS DE HALLER Salinarum Director nuper constitutus fuit.

Geneuae a supremo rei publicae collegio Consilarii status dicti honore exornatus fuit Cl. IALBERT, Philosophiae experimentalis atque mathematicum in Academia Geneuensi Professor, Regg. Scientiarum Societatum Londinensis et Monspelienfis Institutique Bononiensis Socius.

Erfordiae ab Electorali Moguntina utilium scientiarum Academia in ordinariorum Sociorum numerum receptus fuit Vir Cl. CAROLVS FRIDERICVS HUNDERTMARCK Med. D. et in Vniuersitate nostra Lipsiensi Prof. Publ. Ordinarius. Acadd. Naturae Curiosorum, Londinensis, Holmienfis atque Bononiensis Sodalis.

Florentiae die mensis iunii primo huius anni diem suum obiit Cl. ANTONIVS COCCHIVS, Anatom. Prof. P. et Pot. Romanorum Imperatoris Antiquarius, Vir, sicuti de arte salutari in genere, ita etiam de litteris potissimum graecis meritissimus; cuius rei documentum

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. Part. I. p. 163.

docum
ctores

Im
sicuti
me ia
BOER
HAAV
nomin
P. qui
dum r
a febr
die ex
gesimu
cum le
nicatu

Pa
IOAN
Profes
Pot. R
dum
(nonu
patriar
honor
que fr
Russic
dimidi
spe se
archiat
adhuc
VE cog
erat P
mum.
sterum
huc ce

* vi
** I.

documentum satis insigne ante breue tempus ad lectores nostros retulimus.*

Imperialis Scientiarum Academia *Petropolitana* sicuti etiam aula ciuitasque, magnam fecit nuperime iacturam morte Viri Cl. ABRAHAMI KAAV BOERHAAVII. Magni illius HERMANNI BOERHAAVII ex sorore nepotis, Med. Doct. Academ. iam nominatae Sodalis, Anatomiae et Physiologiae Prof. P. qui die decimo quarto, veteris stili, vel, si secundum nouum numeres, vicesimo quinto mensis iulii, a febre acuta, undecimo, quo correptus ea fuerat, die extinctus fuit, aetatis annum agens modo quadragessimum tertium. Plura de eius vita atque scriptis cum lectoribus nostris alio tempore sumus communicaturi.

Petropoli porro quoque relatum habemus, Cl. IOANNEM DE GORTER Harderouicensem olim Professore, ex paucorum autem annorum tempore Pot. Russorum Imperatricis archiatrum ordine secundum ** propter aetatis valde prouectae molestias, (nonum enim et sexagesimum iam agit annum,) in patriam redeundi petiisse veniam, hancque eo cum honoris documento accepisse, ut annui, quo huc usque fructus erat, salarii, quinque nimirum millium Russicorum Imperialium, vel nummorum uncialium, dimidiam partem per reliquos vitae annos reportandi spe secedat. Unus filius, DAVIDES, Imperatricis archiater huc usque tertius, huic suo muneri manet adhuc praefixus, alter vero, HERMANN BOERHAAVE cognominatus Med. D. qui patrem comitatus fuerat *Petropolin*, cum ipso iam reuertitur *Amstelodamum*. Num uterque autem hic loci aut alibi in posterum perpetuum collocabit domicilium? nihil adhuc certi accepimus. Vt

* vid. Comment. nostr. Vol. IV. P. III. p. 535.

** I. c. Vol. III. P. IV. p. 729. et Vol. IV. P. I. p. 162.

Vt sequentem, Nouis Aëtis Eruditorum Lipsien-
sibus mense martio huius anni iam insertam de nouo
KLEINIANO opere prodituro notitiam in hisce quo-
que nostris repetamus, a Cl. TITIO, matheſeos
Prof. Wittenbergensi digniſſimo rogati eo lubentius
id facimus, quo magis de utilitate operis ipſius con-
uicti, rerum naturalium cultoribus illud commenda-
re poſſimus.

Inter animantia nullum prope genus eſt, neque
Phyſicis ad comprobendam naturae varietatem, ne-
que intuentibus ad oblectandos oculos adcommoda-
tius, quam aues. At enim vero aues, ut difficulter
colliguntur, ita repositae cum pennis aegre aſſeruan-
tur, et pulcram illam luxuriantemque pennarum, ut
ita dicamus, pompam uno ſaepe anno amittunt.
Quapropter cuilibet gratum eſſe debet, et naturae
ſcrutatoribus praefertim iucundiſſimum, cognoscere,
quomodo collectionem auium inſtruere et pulcre ha-
bere in perpetuum, ſine corruptionis metu, poſſint.
Fuerunt autem, qui teda, qui corio, qui ſulphure,
variisque acerrimis odoribus uterentur ad arcendas
blattas, teredines et id genus plura inſecta, exſicca-
tis effarctisque auibus metuenda. Haec quantum
valeant ſubſidia, illi dicent, qui, ſi quem auibus ſuis
interitum viderint, eorum ope imminentem ipſis
ruinam auertere confidentius putarunt. Celeberri-
mus KLEINIVS aliam inſiit rationem; quippe ſingu-
lari harum rerum cognitione et indefeſſo ſtudio, ut
ſolet, ſumtibus item haud mediocribus, cum magna
omnium voluptate et historiae naturalis inſigni incre-
mento, inſtruendae auium collectionis methodum,
quod cogitauerat antea nemo, nouam, eamque uti-
liſſimam conſequutus eſt. Pro eo nempe, quem
his rebus assignauit, ordine crania et pedes ad genua
uſque truncatos, undiquaque collecta et linimento
balsamico inuncta, ad methodum in *Prodromo Hiſt.*
auium nat. propoſitam digeſſit, et in armarium, ob-
iectis

iectis
rentur
capere
crepu
ſignite
tem a
luntas
mata v
linean
cos ul
germa
henſur
N II ſ
ceſſeru
lonus;
plagg.
non fa
quam
bitam,
re; id
utilitat
debean
velimu
nentur
mur ali
luntati
iusuis o
potest,
non ſign
ſint hae
funditus
perſpice
ſta ſpec
gra, ig
pedibusq
quippe
dum, p

iectis specularibus, inclusit, ut esset, ubi conspicerentur, quae contrectando saltem aliquid detrimenti caperent. Atque his, quae Auctoris est modestia, crepundiis rerum naturalium successu temporis insigniter auctis, et sua amicorumque opera ad satieta-tem amplificatis, eruditorum precibus obsecuto vo-luntas incessit, hos avium characteres, quos stem-mata vocat, ad traditum a se ordinem naturalem de-lineandi, delineatos describendi, descriptos in publi-cos usus conuertendi. Huius rei causa, idiomate germanico et latino opus concinnavit tabulis compre-hensum, cui titulum praefigit: IAC. THEOD. KLEI-NII *stemmata avium quadraginta tabulis illustrata* ac-cesserunt nomenclator Polono- latinus et Latino- po-lonus; I. TH. KLEINS *Geschlechts- Tafeln der Vögel*, plagg. 8. in 4to mai. cum 40 tabb. aeneis. Etenim non satis dignum viro bono arbitratus, methodum, quam facile nactus, et a se iterum iterumque adhi-bitam, rogatus non velle exponere, neque indica-re; id quod in re praesenti opus maxime est, quum utilitatem ab illa et percipere et sperare amplissimam debeamus. Longi sumus, si de omnibus referre ipsi velimus, quae in libro, qui emittendus est, conti-nentur; id librum alium posceret totum. Sin vide-mur aliquibus in eo peccare, erit tamen, nostrae vo-luntati cur minus succenseant, si, quod alterius cu-iusvis orationem recusat, auctoris verbis, quam fieri potest, brevissime complectamur. *Nolumus*, inquit, *non significare, in quantum utilitati communi servire pos-sint haec avium stemmata. Primo, quilibet, qui non funditus repudiare velit dispositionem nostram, statim perspicere valet, num genera a pedibus rostrisque dedu-cta speciebus respondeant? Secundo, exhibita aue inte-gra, ignota tamen, vel etiam carne assa, sed capite pedibusque salvis, familia haud difficulter determinatur; quippe nemo non numerum digitorum, formamque pe-dum, protinus agnoscit. Tertio sedulo et curatius*
rostrum

rostrum consideranti, genus proximum illico sese offert. Quarto, quodsi cranii altitudo, firmitas et longitudo rostri, aliaeque huius conditiones (integra licet corporis figura ad tempus seposita) absque ullo negotio avis species extrema dignosci poterit. Quinto, hunc in finem singula capita una cum pedibus, ea, quam natura habent, magnitudine, ope circini, accurate sunt delineata —. Examen si quis instituere velit, circino mensuram siue cranii et rostri, siue pedum cognitae avis exploret, et eandem nostrae delineationi applicet. Hoc modo apparebit simul, plurimos Auctores nimium aliquando temporis operaeque consumfisse, ut auium figuras ipsas, coloresque, originalibus exaequarent, capitum autem pedumque formas plus iusto neglexisse —. Haec KLEINIVS. Addimus, quod ad cognitionem auium hoc modo quis esse possit instructus, qui molestiam refugiat, integra earum corpora obseruandi cum cute et pennis. Hoc itaque Ill. KLEINII opus praeclarum item et sumtuosum, proxime prodibit; lege nempe aequa, maximeque facili. Quilibet huius studii amans, pro uno libri exemplo, duos Imperiales exsoluet, ut pro imprimendo libro, (charta enim magna, eaque albidior imprimetur) excidendisque aere iconibus, sit, unde sumtus recuperari possint. Nomen qui in antecessum subsignauit suum, librum propediem foras dandum, sine ullis impensis Lipsiae accipere vel ipse, vel delegato negotio per alium potest. Nomina eorum, qui collatis symbolis editionem iuuarint, operi praefigere aequum est; et cum pauca admodum exempla, ultra desiderata, imprimuntur, quoduis eorum quatuor Imperialibus deinceps venum dabitur. Exteri eruditi, et qui in diffitis locis degunt, quisque in bibliopolis suis, aut si commodius videtur, apud Ad. Henr. Holle, Bibliopolam Lipsiensem, nomina profiteri sua in antecessum poterunt, si quidem subscriptionis legem sibi prodesse velint.

Memoria

Memo
s T
stor
rapi
Med
Mai
Poli
riof
Aca

Rece
postpon
mi artis
dem ha
causas
stria, st
obseruan
medicis
dedisse
doctrina
erent,
sentiunt
tralia pe
et effect
posse vi
tamen e
tur, qua
et scient
dum ar
esse limi
sua perpe
et recent
citaque
cunque
Fuit
STREIT
Tom.

Memoria IOANNIS ERNESTI HEBEN-
STREIT, Philosophiae et Medicinae Do-
ctoris, in Vniuersitate nostra Lipsiensi The-
rapiae Professoris Publici Ordinarii, Ordinis
Medicorum Decani, Academiae Decemviri,
Maioris Principum dicti Collegii Collegae,
Poliatri Lipsiensis, Imperialis Naturae Cu-
riosorum et Reg. Massiliensis Scientiarum
Academiarum Socii.

Recentiores medici num veteribus anteferendi, an
postponendi sint? quaestio saepius orta fuit. Pri-
mi artis salutaris conditores ipsius regulas ex sola qui-
dem hauriebant experientia, neque vix dum rerum
causas explicare valebant; attentione tamen, indu-
stria, studio, morbosque cum eorum remediis bene
obseruandi peritia, omnium subsequantium seculorum
medicis quam maxime egregium, quod imitarentur,
dedisse exemplum, iisque optima, quibus artis suae
doctrinam in systematis modum redactam superstru-
erent, reliquisse fundamenta, vix non omnes con-
sentiunt, adeo, ut recentiores, licet naturae pene-
tralia perscrutati mysterium eius nexumque causarum
et effectuum promptius perspicere feliciusque reuelare
posse videantur sibi certe persuadeant, veterum
tamen obseruationibus tantum saepius inniti cogan-
tur, quando uti omnem suam intelligendi vim, sic
et scientiarum iam conditarum ambitum multo inter-
dum arctioribus, ac ipsi crederent, circumscriptam
esse limitibus intelligunt experiunturque. Iis tamen
sua perpetuo manebit laus atque honos, qui et veteris
et recentioris aevi doctorum obseruata, inuenta pla-
citaque cognoscere, inuestigare veritatemque, ubi-
cunque demum eam inuenerint, detegere satagunt.

Fuit omnino ex eorum numero b. HEBEN-
STREIT, qui pari studio atque cura et veterum, in
Tom. VI. Pars IV. Z z primis

primis graecorum latinorumque, et recentiorum libros peruolutauit, ut dictu difficile sit, num horum, an potius illorum cognitione maior fuerit. Excel-
lenti enim ingenio, valde acri et tenacissima memo-
ria, et inexhausta discendi legendique natus erat au-
ditate, ut iam a teneris inde totum sese daret musis,
seque cum iis per omnem vitae suae decursum dele-
ctaret. Vt igitur artium scientiarumque doctrinam
ab ipsarum quasi origine percipere posset, summo
prorsus studio non latinam solum, sed quae hac ipsa
multo est uberior et locupletior, graecam quoque
linguam addiscebat eamque sibi adeo reddebat familia-
rem, ut hanc sibi fere patriam fecisse videretur.
Quum harum autem litterarum charactere valde mi-
nuto oculorum visum crebrius legendo fatigaret, tam
hebetem quoque eorum sensum sibi contrahebat, ut
ipsis, cum virilem adhuc aetatem ageret, effunderetur
caligo, ita, ut ortae tandem suffusionis medelam in
manu chirurgica quaerere cogeretur. Nec Graeciae
tamen Latiiue tantum, sed plurimos quoque, qui-
bus nunc diuersi Europae populi utuntur, sermones
probe callebat, ideoque sapientiae thesauris vix non
ex omni terrarum regione colligendis par erat. In-
signis omnino, qua pollebat, memoriae vis in hoc
studiorum genere vehementer ipsum iuuabat, quippe
quae tanta erat, ut veterum, et philosophorum et
medicorum sententias ipsorum verbis memoriter enu-
merare posset, easque fere totas complecteretur.
Accedebat et hoc, quod ingenium ipsius erat alacre
promptumque, ac, uti ad quaslibet artes optimas,
sic in primis ad poesin valde aptum. Ingeniosum
enim et quem elegantissimum aetas nostra tulit, in
ipso mirati fuimus poetam. Praeter maximum enim
poematum numerum, quae vel anonymo, vel alio-
rum cecinit nomine, *de homine sano et aegroto car-
men*, quod auctum politumque edidit ante hos quin-
que annos, egregium huius rei praebet documen-
tum,

tum, adeo, ut eum Germanorum LVCRETIVM recte appellare possis. Poetam tamen nec esse, nec certe posse fieri philosophus, nisi una esset et doctus et acer, bene Noster intelligens et philosophiae, omnium artium procreatrici et quasi parenti a CICE-
RONE dictae, multum dabat temporis studiique. Ex omnibus autem, quae ad illius doctrinam pertinent et referuntur, partibus eam in primis in sinu atque deliciis habebat, quae res naturales earumque originem, causas, naturam atque usum docet. Vniuersae itaque et historiae et scientiae naturalis amantissimus omnia sibi reddebat cognita, ulteriusque inuestigabat, quae tria sic dicta naturae regna complectuntur. Quem latere poterit egregia rerum naturalium collectio in *Museo* nostro *Richteriano* reperienda, cui et comparandae et in ordinem redigendae plurimum adhibuit operae? Maius autem insuper studium in plantarum cognitione, easque secundum optimas ab ipsa natura indigitatae methodi regulas disponendi arte collocabat. Quid? quod post RIVINVM atque WALTHERVM, Viros, quorum memoria semper nobis erit cara atque antiqua, ex primis omnino fuerit cum LUDWIGIO nostro, qui excolendi illius studii cupidinem in iunioribus nostris medicis excitaret confirmaretque. In siluas igitur, arua prataque floribus abundantia, non solum cum delecta artis studiosorum manu, ut colligeret plantas harumque examinaret structuram, saepius excurrerat, sed ipse quoque aedificabat hortum in eaque colebat herbas in primis exoticas. Quum satis autem intelligeret, vel quoque maximam et uberrimam rerum cognitionem esse fere nihili, ea nisi ad communem hominum usum accommodari possit: omnes quoque artes atque scientias, quae medicum huius nomine vere dignum non ornant solum, sed etiam perficiunt, pari studio, uti iam a primis vitae academicae annis eas didicerat, sic et per totum aetatis suae tempus tractabat,

tractabat, agebat amplificabatque. Grauiissimi huius, quae Nostro competit, laudis testes omnino sunt et insignis, quos in nostra musarum sede docuit atque formauit, medicorum numerus, qui multis iam in regionibus artem et docendo et faciendo profitentur, et satis quoque numerosa, cuius indicem paullo post suppeditaturi sumus, scriptorum copia, quae cum erudito orbe communicauit. Itaque multa, cur magni haberetur, in Nostro erant argumenta; alia tamen eaque certe non minora accedunt iis, cur multo ab omnibus bonis ciuibus amore exciperetur. Verus enim Dei cultus et religionis sanctitas in eo exsistebat, ita, ut non officia solum, quae summo Numini, sed etiam, quae debemus vitae sociis, ex animo et semper praestaret. Cunctis igitur quibus praefectus erat, muneribus omni cum fide atque dexteritate perfungebatur, iis itaque acceptus, qui summam imperii tenent: Medicinam et docebat et faciebat omni studio, sollertia atque candore, ideoque et ciuibus academicis et aegris, qui in consiliis eius quaerebant auxilium, gratus: In egenos liberalis erat atque beneficus non oratione, sed re ipsa, ideoque pari ratione ab iis aestimatus atque dilectus: Omnibus autem, quantum demum cunque posset, inserviendi studio adeo flagrabat, ut callidis interdum et occultis hominibus eorumque simulata bonitate captus, nimium fere huic virtuti tribuere videretur. Dignus igitur omnino fuit, cuius memoriam commendemus posteris, et cuius exemplum, quod imitentur, tironibus artis proponamus.

Natus erat Noster in Variscia, quae Saxoniae est prouincia, Neostadii, quae ad Orlae flumen sita est urbs, anno huius seculi secundo, die mensis ianuarii decimo quinto, patre IOANNE DAVIDE, qui archidiaconi nomine sacrorum ibi curam gessit, et matre ESTHERE SVSANNA ex gente *Gutneriana* prognata. Filium optimae spei pater quidem ipse et

veri

veri
docel
WAL
LER
la pat
quant
reliqu
cas po
mente
ciebat
sua can
decim
ense i
MAT
CHRI
usus e
HEBE
deinde
sustent
bat pr
seculi
sium d
numer
vero ip
vacare
guas ha
qui om
aliorum
re cog
optauer
anno se
certe ne
ribus g
sit indi
scientibu
que imp
tes, br

veri cultus diuini et linguarum artiumque rudimenta docebat, sed cum simul institutioni IOANNIS OSWALDI THOELITZSCHII et DAVIDIS WENDLERI, illius conrectoris, huius vero rectoris in schola patria dignissimi, tradebat. Adolescens iam iam, quanta ipsi inesset ingenii vis, saepius docebat, qui reliquis commilitonibus palmam praeberet. Graecas potissimum litteras iam inde usque a puero vehementer amabat, et carmina iam tum et graeca conficiebat et latina: natus enim erat poeta, cui *sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos*. Anno seculi decimo sexto sese conferebat in gymnasium Vinariense ibique optimis praeceptoribus, et IOANNE MATTHIA GESNERO, conrectore et IOANNE CHRISTOPHORO KIESEWETTERO, rectore usus et optimi patruelis IOANNIS FRIDERICI HEBENSTREITII tunc temporis sacra Vinariae, deinde vero Buttstadii curantis, liberalitate prorsus sustentatus tam egregios in addiscendis litteris faciebat progressus, ut iam anno aetatis duodeuicesimo, seculi nimirum decimo nono, a celeberrimo lenensium doctore SLEVOIGTIO, academiae tunc rectore, in numerum academicorum ciuium reciperetur. Lenam vero ipsam petebat sequenti anno post ibique studiis vacare constituebat. Quum ad modum autem exiguas haberet opes, (pater enim octo genuerat filios, qui omnes litterarum studio sese dare cupiebant,) in aliorum beneuolentia solamen atque auxilium quaerere cogebatur: illud vero in lenensi academia, uti optauerat, non inueniens Lipsiam se transferebat anno seculi vicesimo primo. Si cui igitur unquam, certe nostrae uniuersitati illa data est felicitas, ut pluribus gaudeat emolumentis, quibus opem ferre possit indigentibus bonaeque spei ac diligentiae adolescentibus. Quod expectauerat Noster, facile quoque impetrabat. Inter alios enim bene ipsi cupientes, breui post, quam Lipsienses salutasset musas,

AVGVSTVM QVIRINVM RIVINVM academiae nostrae post mortem adhuc decus, praeceptorem rerumque suarum strenuum nanciscebatur statorem et amplificatorem. Optimo illi viro semper ad manus erat et in eius gratiam, cum studii in primis botanici esset arantissimus, eo citius veniebat, quo maiore cupidine atque feruore et ipse in illud ferebatur. Ex dis-
 sitis itaque saepe locis colligebat apportabatque plantas huic suo praeceptoris, quoties is scholas habebat botanicas, ut, quicquid ad illarum pertinet notitiam, artis tirones doceret, fautori inde eo carior factus. Quo fiebat, ut ab eo commendaretur CASPARO BOSIO, mercatori famigeratissimo, hortum sic dictum botanicum itemque museum instructuro, ut huius negotii curam in se susceperet. Quem ad modum autem semper multisque modis a *Bosia* gente totum amatumque se fuisse saepe praedicabat, sic et tunc temporis satis honestum ab illo viro merebatur stipendium, quo in reliqua fere cuncta studia academica eo felicius incumbere posset. Omnium enim artium scientiarumque quae medicum doctum atque felicem formare possunt, studiosissimus omne suum a botanicis laboribus liberum tempus illarum culturae atque exercitio prorsus dabat. Fidelissimis itaque et doctissimis utebatur praeceptoribus, praeterea laudatum RIVINVM, PAVLIO, SCHACHERO, ETTMULLERO, WALTHERO, PLATNERO atque LISCHWITZIO, viris omnibus, quorum memoria uniuersitati nostrae admodum adhuc dum est honori. Horti interim Bosiani suae curae traditi diligentissime omnem habebat curam, indeque b. HEVCHEI, Archiatri regii, viri in amplificandas artes nati, amicitiam familiaritatemque sibi conciliabat ab eoque fortunae olim stabiliendae spem acquirebat, tamen non spe solum, sed veris patrocinii eius documentis paullo post fruendi habebat opportunitatem. Illius enim viri consiliis atque commendationi potissimum

num tribui debet illud iter, quod ex Clementissimi Nostri Regis, AVGVSTI secundi, voluntate atque mandato Noster cum selecta comitum manu in Africam suscipere iuebatur.

Postquam enim anno seculi vicesimo septimo artium liberalium atque philosophiae magistri a Lipsiensium Philosophorum Ordine, tribus vero annis post a Nostro Medicorum Collegio doctoris medici honore, titulo et privilegiis exornatus fuerat; Potentissimus vero Noster Rex eodem tempore ad augendam rerum naturalium Dresdae asseruatarum collectionem, potissimumque ad obtinenda rariora animalia exotica, et viua et in exuviis, si viua afferri non possent, vel certe in partibus cognoscenda, harum rerum peritum in varias Africae regiones ablegare constituerat: Optimo Regi a suo medico, iam laudato HEVCHERO, commendabatur Noster huic persol- uendo negotio prae aliis aptus, linguarum peritia ni- mirum clarus et in uniuersa historia naturali versatissi- mus. Illud nunc ipsi primum dabatur in mandatis, ut socios sibi eligeret, quorum opera adiutus omnem historiae naturalis ambitum, quatenus in Africae pro- uinciis liceret, emetiretur atque inuestigaret. Quam ob causam in societatem adsciscebat CHRISTIA- NVM AVGVSTVM EBERSEBACH, adiuncti nomine electum, CHRISTIANVM GOTTLIEB LVDWIG, qui nunc Decani munere apud nos fungitur, tum vero botanices in primis inuestigandae causa itineri committebatur, ZACHARIAM GOTTLIEB SCHVLZE, cui anatomici officium IOANNEM HENRICVM BVECHNER, cui omnium ad rem oe- conomicam societatis pertinentium cura tradebatur, tandemque CHRISTIANVM SCHVBERT, pictorem, qui ea certe, quae apportari non possent, depinge- ret. Cunctis deinde ad suscipiendum iter necessariis in suum ordinem reductis, illud die mensis octobris vicesimo tertio anno seculi tricesimo primo Noster

inibat, litteris eum in finem commendatitiis munitus, quas a Magnae Britanniae Galliaeque Regibus Belgiique foederati Ordinibus acceperat. Quemadmodum autem TOVRNEFORTIVS non nullas Aegypti partes olim perlustrauerat, sic et nostra societas septentrionalem Africae regionem, quam Barbariam vulgo vocant, perquirere, deinceps iter suum ad deserti loca regionesque occidentales ad promontorium usque sic dictum bonae spei dirigere, et intra trium annorum spatium absolvere debebat. Germaniae itaque, Helvetiae Galliaeque partem ea transiens, die mensis decembris decimo septimo eiusdem anni perueniebat Massiliam, ibique ad vicesimum quartum usque diem ianuarii subsequens anni 1732 commorata, nauim Algeriam versus directam conscendebat, tandemque post iter taedii periculique plenum die vicesimo sexto februarii Africam intrabat. Tempore aliquot mensium Algeriae consumto, vicinaque regione saepius peragrata, medio mense iunio in prouinciam, quae imperii Algeriensis orientalis pars est, Constantiam, variis antiquitatis monumentis claram, tum in insulam Tabarcam, ob coralliorum piscaturam celebrem, Bizertam usque, urbem a veteri Vtica haud procul distantem, naui se transferebat, itineris huius parte reliqua per continentem terram Tunetum usque producta. Principis autem Tunetini, (*Bay*) aduersus christianos odium erat tantum, ut itinera per sui imperii fines prosequenda nostrae societati prorsus interdiceret. Tripolin itaque naui petebat HEBENSTREITIVS, LVDWIGIVM valde aegrotantem Tuneti relinquere coactus. Die decimo quinto decembris Tripoli secedens iter suum continuabat in insulam Melitam, ubi sub initium anni 1733 appellebatur. LVDWIGIVS interim, sanitate recuperata, Principis Tunetini beneuolentiam sibi societatiue conciliauerat, adeo, ut iter ad confinia usque desertae regionis, Saarah dictae

dictae
Tunet
cipien
imper
quae
men
atque
ris litt
serta u
terior
insign
que ib
gebat.
martii
ibi per
bat; h
Belgi
octobr
lectaru
afferre
que na
viva a
set add
e suis
redige
rat; s
obitun
uia n
cabatu
PH
absent
tum,
1733
ideo h
tionun
quitatu
rum m

dictae, pergere liceret. HEBENSTREITIVS itaque Tunetum reuertens hancque principis veniam percipiens sequebatur LUDWIGIVM, et praeter alias imperii huius provincias, eam praecipue transibat, quae *Gerid* siue *Bled el Gerid*, unde corruptum nomen *Bilidulgerid*, dicitur, inter Tunetanum regnum atque Tripolitanum sita, ab exigua latitudine ad maris littora semper in maiorem amplitudinem ad deserta usque loca sese extendens, veterumque forte interior Libya credi poterit. Antiquitatis monumenta insignia rerumque naturalium egregiam uberrimamque ibi copiam obseruans, quantum poterat, colligebat. Tunetum reuertebatur die decimo quarto martii, tristissimo de optimi sui Regis morte nuncio ibi percussus. Iter enim ulterius proseguere non licebat; hinc reditum in patriam meditans per Galliam Belgiique foederati provincias proficiscens, mense octobri 1733, Dresdam redibat, satis numerosam collectarum rerum copiam et ipse et per LUDWIGIVM afferens. Hic vero Tuneti a societate secesserat inque naui aliqua Anglica Hamburgum fecerat iter, ut viua animalia ipsius curae commissa eo facilius posset adducere. Huius quidem itineris totius rationem e suis atque sociorum schedis in libri aliquam formam redigere inque publicum usum edere Noster voluerat; sed, uti in ipso continuando itinere per regis obitum, sic et in exaranda eius descriptione per graua nimisque multa, quibus Lipsiam reuersus implicabatur, negotia impeditus fuit.

Physiologiae enim docendae munus publicum, eo absente, per mortem ETTMULLERII iam vacuum factum, illico post reditum suscipiebat eodem anno 1733 die nouembris vicesimo secundo, oratione ideo habita, qua per illud iter suum collecti observationum thesauri partem publicare incipiebat, antiquitatum nimirum *Romanarum per Africam repertarum memoriam* recolens. Ab illo tempore totum se

dabat nostrae Lipsiae et medicinam faciens inter ciues, et illam docens artis studiosos, ab uno munere academico ad alterum prouectus. Anno enim seculi tricesimo septimo anatomiae et chirurgiae, quadragésimo sexto pathologiae, tandemque, biennio elapso, post b. PLATNERI, semper nobis adhuc cari, mortem, therapiae Professor unaque Medicorum Ordinis Decanus, quadragésimo sexto post b. WALTHERI obitum poliater Lipsiensis constitutus, ante iter autem susceptum Imperialis Academiae Naturae Curiosorum, post illud vero confectum, Regiae scientiarum Massiliensis Socius nuncupatus, iis muneribus cunctis, uti et reliquis ad ea pertinentibus officiis, singulari prorsus studio indefessaque industria semper faciebat satis.

Matrimonium bis iniit, unum anno 1739 cum IOHANNA WILHELMINA, ex *Iunia* gente orta, ex quo filium permultae spei GEORGIVM ERNESTVM, adhuc superstitem suscepit; alterum autem anno 1741 suauissima ista coniuge primo iam coniugii anno in puerperio extincta, cum CHRISTIANA EVGENIA ex celebri gente *Bosseckia*, quae septem ipsi peperit liberos, ex quibus adhuc quinque optimo patri supersunt. Quamuis autem a natura validum corporis habitum accepisset Noster, laetique ut plurimum sanitate fructus fuisset, sub finem tamen superioris anni ab ista febre maligna petechiali, quae post cladem istam Rosbacensem tristissimam inter nostros stragem fecit, correptus ei paullo post, die nimirum decembris quinto, succubuit, magnum sui desiderium apud orbem eruditum, utramque nostram ciuitatem et amicos relinquens, pii, docti, suavis omniumque diligentissimi viri perpetuam laudem adeptus.

Ino
De
ad
na
17
Path
tia
Muse
ve
me
de
17
Pala
cur
Spe
Spec
occa
dita
Anthr
blica
anat
expo
Idem li
Egnyne
num
griec
Körp
De hon
giam
terian
carm

* Vid
** v. C
*** v.

Index scriptorum, a b. HEBENSTREIT editorum:

Libri.

De usu partium carmen, seu physiologia metrica, ad modum TITI LUCRETII CARI, de rerum natura, in gratiam auditorum concinnata. Lipsiae, 1739. 8.

Pathologia metrica, seu de morbis carmen, in gratiam auditorum concinnatum. ibid. 1740. 8.

Museum Richterianum, continens fossilia, animalia, vegetabilia, marina, illustrata iconibus et commentariis D. I. E. H. accedit (I. FR. CHRISTII) de gemmis sculptis antiquis liber singularis. ibid. 1743. fol.

Παλαιολογίας Therapiae, qua veterum de morbis curandis placita recentiorum sententiis aequat, Specimina XXXV. ibid. 1748 - 1754. (*Sunt illa specimina et dissertationes et programmata in variis occasionibus, quas munera academica Nostro suppeditabant, conscripta.*)

Anthropologia forensis, sistens medici circa rempublicam causasque dicendas officium, cum rerum anatomicarum ac physicarum, quae illud attinent, expositionibus. ibid. 1751. 8. *

Idem liber. Editio altera c. fig. aeneis. ibid. 1753. 8. **

Εξηγησις ὀνομάτων των περι παθῶν. Exegesis nominum graecorum, quae morbos definiunt. *Erklärung griechischer Wörter von Krankheiten des menschlichen Körpers.* ibid. 1751. 4. ***

De homine sano et aegroto carmen, sistens physiologiam, pathologiam, hygienem, therapiam, materiam medicam. Praefatur de antiqua medicina carmen: subnectuntur similes poetarum sententiae,

* Vide, sis, Comment. nostr. Vol. I. P. III. p. 365.

** v. Comment. nostr. Vol. II. P. III. p. 418.

*** v. Comment. nostr. Vol. I. P. III. p. 378.

tiae, accedunt singula quaedam carmina. Lipsiae, 1753. 8. *

Ordo morborum causalis. Specimina VII. ibid. 1754-1757. 4. (*Itidem programmata academica continentur.*)

Aetiologia chemica seu expositio caussarum sani et aegroti hominis secundum principia chymica, dissertatiunculis clarissimorum quorundam iuuenum exposita c. indice necessario. ibid. 1757. 4. (*Academicas dissertatiunculas numero septem complectitur haec aetiologia.*)

Tentamen philologicum medicum super AETII AMIDENI synopsis medicorum veterum libris octo, post illos octo, quos ALDVS MANVTIVS Venetiis 1534. euulgauit. ibid. eod. 4.

Praeter ea praefatus est beatus ille Vir ad libros sequentes:

D. NICOL. BÖRNER'S *Physic, oder vernünfftige Abhandlung natürlicher Wissenschaften.* Leipzig, 1735. 8.

D. CHRISTIAN GOTTHOLD SCHWENKE vom *gesunden Landleben etc.* ibid. 1751. 8.

IO. IAC. WOYTS *Gazophylacium medico-physicum oder Schatzkammer medicinisch- und natürlicher Dinge in einer richtigen und ordentlichen Alphabeth-Ordnung.* Leipzig, 1751. 4. mai. c. f. (*Huic libro additus fuit ille iam iam recensitus: Εξήγησις ὀνοματων e. s. p.*)

D. ANTON. HEINS *Pharmacia rationalis oder vernünfftiger Gebrauch auserlesener Genesmittel etc.* ibid. 1757. 4. mai.

.Dissertationes:

De continuanda Riuiorum industria in eruendo plantarum charactere. Praeside Io. Christoph. Lischwitz. Lipsiae, 1726. 4.

De

* vid. Comment. nostr. Vol. II. P. III. p. 533.

De ord
tuen
De vit
Resp
De viril
fis,
ro. ib
De sens
Chrij
Definiti
bach.
De indi
ibid.
De usu
Resp.
De part
türlic
Körpe
De denti
bauer
De morl
1740
De pulsi
pulsu
De capi
Anton
De ocul
eod.
Historiae
Io. G
Exercitat
Sam.
Funiculi
Andr.
De metat
Meyer

- De ordinibus conchyliorum methodica ratione instituendis. Resp. *Io. Gezaur*. Lipsiae, 1728. 4.
- De vitiis nominum in significato tentamina quaedam. Resp. *Io. Christian. Bartholomaei*. ibid. 1729. 4.
- De viribus minerarum et mineralium medicamento-
fis, pro gradu doctoris. Praeside *Io. Casp. Kächle-
ro*. ibid. 1730. 4.
- De sensu externo facultatum in plantis indice. Resp.
Christian Gottlieb Ludwig. ibid. eod. 4.
- Definitiones plantarum. Resp. *Christ. Aug. Ebers-
bach*. ibid. 1731. 4.
- De indicatione medica. Resp. *Geo. Aug. Langguth*.
ibid. 1733. 4.
- De usu hydrargyri interno ad mentem recentiorum.
Resp. *Christoph Frid. Sartorio*. ibid. 1735. 4.
- De partium coalescentia morbosa, von den widerna-
türlich zusammengewachsenen Theilen des menschlichen
Körpers. *Gottlob Carol. Springsfeld*. ibid. 1738. 4.
- De dentitione secunda iuniorum. Resp. *Io. Andr. Vnge-
bauer*. ibid. 1738. 4. c. f.
- De morbis ex peruigilio. Resp. *Io. Car. Puschner*. ibid.
1740. 4.
- De pulsu inaequali ad mentem GALENI de causis
pulsuum. Resp. *Io. Andr. Vngebauer*. ibid. 1741. 4.
- De capitonibus laborioso partu nascentibus. Resp.
Anton. Heins. ibid. 1743. 4. c. f.
- De oculo lachrymante. Resp. *Io. Frid. Kuppe*. ibid.
eod. 4.
- Historiae naturalis Fossilium caput de Terris. Resp.
Io. Geo. Luther. ibid. 1745. 4.
- Exercitationes adolescenti aetati salubres. Resp. *Frid.
Sam. Sparr*. ibid. eod. 4.
- Funiculi umbilicalis humani pathologia. Resp. *Io.
Andr. Lehmann*. ibid. 1747. 4. c. f.
- De metaschematismo morborum. Resp. *Io. Gottlieb
Meyer*. ibid. eod. 4.

De suspecta valetudine. Resp. Io. Christoph. Elhard.
ibid. 1757. 4.

Programmata:

- De organis piscium externis. Lipsiae, 1733. 4.
Anatome hominis recens nati repetita. ibid. 1738. 4.
De basi calvariae. ibid. 1738. 4.
De methodo cerebrum incidendi. ibid. 1739. 4.
De arteriarum corporis humani confiniis. ibid. eod. 4.
De rarioribus quibusdam ossium momentis. ibid.
1740. 4.
De diploe ossium. ibid. eod. 4.
De venis corporis humani. ibid. eod. 4.
De vaginis vasorum. ibid. eod. 4.
De methodo plantarum ex fructu optima. ibid. eod. 4.
De medici cadauera secantis religione. ibid. 1741. 4.
De flexu arteriarum. ibid. eod. 4.
De medicis archiatri et professoribus. ibid. eod. 4.
De vermibus anatomicorum administris. ibid. eod.
4. c. f.
De vasis sanguiferis oculi. ibid. 1742. 4.
De insectorum natalibus. ibid. 1743. 4. c. f.
De mediastino postico. ibid. eod. 4.
De corpore delicti, medici secantis culpa incerto.
ibid. eod. 4.
De venis communicantibus. ibid. 1744. 4.
Historiae naturalis insectorum institutiones. ibid.
1745.
De foetu vegetabili. ibid. 1747. 4.
De ordinibus gemmarum, verbis C. PLINII secundi
ex eius naturalis historiae libr. XXXVII. ibid. eod. 4.
Εὐπραγία ἀγαθῶν ἰατρῶν celebri exemplo beati I. Z.
PLATNERI. ibid. 1748. 4.
Medicinae cum iurisprudentia comparatio ad reco-
lendam memoriam anniuersariam Siluersteinio-
Pilnickauianam. ibid. 1749. fol.

De

De cura p
περὶ ἀγ
nastica
De laefio
thiferi
De obseq
Misericor
AETII A
exhibe
et cho
hac ae

Oratio au
African
1733.

Continu
coru

G EORC
de c
non m
Henne.

Die neue
Sinn de
teutsche
von dem
übersetz
ten An
STIAN

Physicalisc
durch a
quemlich
parthey

De cura pascuorum. Lipsiae, 1752. fol.

περι ἀγαφωνσεως, de declamatione antiquae gymnasticae parte. ibid. 1753. 4.

De lacsionibus ex dispositione vulnerati morbosa lethiferis. ibid. 1755. 4.

De obsequio Principum erga medicos. ibid. eod. 4.

Misericordiae limites in exercenda arte. ibid. 1756. 4.

ΑΕΤΙΙΑΜΙΔΕΝΙ 'ΑΥΕΧΔΕΤΑΥ lib. IX. caput XXVIII. exhibens tenuioris intestini morbum, quem ileon et chordapsum dicunt, una cum veterum super hac aegrotatione sententiis. ibid. 1757. 4.

Oratio.

Oratio auspicalis, qua antiquitatum Romanarum per Africam repertarum memoriam recolit. Lipsiae, 1733. 4.

XV.

Continuatio indicis scriptorum physico - medicorum, quae anno 1756 prodierunt.

GEORG. AVGVST. LANGGVTH, Diss. inaug. de clystere febrium exanthematicarum remedio non minus tuto quam efficaci. Resp. Io. Ludou. Henne. Wittenbergae, 4.

Die neueste Weltwissenschaft, vornehmlich nach den Sinn des berühmten NEWTONS, in italiänischen und teutschen Versen; in jenem ursprünglich beschrieben von dem Herrn Grafen IOSEPH LAVATI; in diese übersetzt von I G. M. nebst des Verfassers verteutschten Anmerkungen und einer Vorrede Herrn CHRISTIAN ERNST VON WINDHEIM. Nürnberg, 8.

Physicalische Beobachtungen derer Saamenthiergen, durch die allerbesten Vergrößerungs-Gläser und bequemlichsten Microscope betrachtet: und mit einer unpartheyischen Vntersuchung und Gegeneinanderhaltung

zung derer Buffonischen und Leuwenhoeckischen Experimenten in einem Sendschreiben nebst denen hierzu gehörigen Figuren und Kupfern einem Liebhaber der Naturkunde und Wahrheit mitgetheilet von M. F. L. (MARTIN FROBENIVS LEDERMÜLLER). Nürnberg, 4. m. K.

Supplement à la parallele de différentes manieres de faire l'extraction de la pierre qui est dans la vessie urinaire; par M. LEDRAN. à Paris, 8. e. f.

Versuch einer Geschichte von Flütz - Gebürgeu betreffend deren Entstehung, Lage, darinnen befindlichen Metallen, Mineralien und Fossilien, größtentheils aus eignen Wahrnehmungen, chymischen und physikalischen Versuchen, und aus den Grund - Sätzen der Natur - Lehre hergeleitet, und mit nöthigen Kupfern versehen von D. I. G. LEHMANN. Berlin, 8. m. K.

IO. GOTTLOB. LEIDENFROST, de aquae communis non nullis qualitatibus tractatus. Duisburgi, 8.

Cours de Chymie, contenant la manière de faire les operations qui sont en usage dans la Médecine, par une méthode facile, avec des raisonnemens sur chaque operation, pour l'instruction de ceux qui veulent s'appliquer à cette science. Par M. LEMERY. Nouvelle edition revûe, corrigée et augmentée d'un grand nombre des notes et de plusieurs préparations chymiques qui sont aujourd'hui d'usage, et dont il n'est fait aucune mention dans les editions de l'Auteur. Par M. BARON. à Paris, 4.

LEBRECHT. FRID. BENIAM. LENTIN, Diss. inaug. de praerogatiua venae sectionis in partibus laborantibus. Goettingae, 4.

Ad eruditissimi viri IACOBI BURCARDI medicum grauißimum humanitatis studiorum vindicem, analektorum Specimen I. IOHANNI EHRENFRIED

FRI
STI
CAROL
tria n
redac
cabul
tior.
Eiusd. A
riae,
orism
aeneis
Eiusd. D
Stran
Eiusd. D
lin. ib
Eiusd. D
Engst
Eiusd. D
Eiusd. D
ner. il
Eiusd. D
mann
Eiusd. D
Malbe
Eiusd. D
Coelln
Eiusd. D
Eiusd. V
Histori
eigner
und St
esse dic
Eiusd. Re
Verbes
Arzne
Geschic
Tom. V

- FRIED THEBESIO tradit IOHANN. CHRISTIAN. LEVSCHNERVS. Hirschbergae, 4.
- CAROLI LINNAEI Systema naturae sistens regna tria naturae in classes, ordines, genera et species redacta, tabulisque aeneis illustrata; accedunt vocabula Gallica. Editio multo auctior et emendatior. Lugd. Batav. 8. mai. c. f.
- Eiusd. Amoenitates Academicae seu dissertationes variae, physicae, medicae, botanicae, antehac seorsim editae, nunc collectae et auctae cum tabulis aeneis; Volumen tertium. Holmiae, 8. c. f.
- Eiusd. Diff. Flora Palaestina. Resp. Bened. Ioan. Strand. Vpsaliae.
- Eiusd. Diff. de pulsu intermittente. Resp. Andr. Wohlin. ibid.
- Eiusd. Diff. Fundamenta valetudinis. Resp. Petr. Engstroem. ibid.
- Eiusd. Diff. Flora Alpina. Resp. Nicolaus Ammann. ib.
- Eiusd. Diff. Centuria Plantarum II. Resp. Eric. Torner. ibid.
- Eiusd. Diff. Flora Monspeliensis. Resp. Theophil. Erdmann Nathorst. ibid.
- Eiusd. Diff. Calendarium Florae. Resp. Alexander Malberger. ibid.
- Eiusd. Diff. Specifica Canadensium. Resp. Ioan de Coelln. ibid.
- Eiusd. Diff. de acetariis. ibid.
- Eiusd. *Versuche einer Natur - Kunst - und Oeconomie-Historie, von einigen Schwedischen Provinzien nach eigner Vntersuchung zum Druck befördert. Leipzig und Stockholm. 8. mai. m. K. (Translatoris nomen esse dicitur C. E. KLEIN).*
- Eiusd. *Reisen, welche in dem Königreiche Schweden zur Verbesserung der Naturkunde, Haushaltungs - und Arzneykunst, angestellt, mit Anmerkungen, so die Geschichte, Alterthümer und Lebensart der Einwoh-*
Tom. VI. Pars IV. Aaa ner

ner betreffen; aus dem Schwedischen übersetzt.
Stockholm. 8. mai. m. K.

CAROLI LINNAEI Regnum vegetabile. iuxta syste-
ma naturae in classes, ordines et genera ab eodem
constitutum e postremis auctis et emendatis eius-
dem Clarissimi Viri operibus summam redactum,
nec non e Philosophia Botanica eiusdem Auctoris,
vel ex aliorum Botanicorum nuperrimis operibus
circa vegetabilium partes desumptis definitionibus
et potiorum vocabulorum praemissis explicationi-
bus locupletatum atque Societatis Physico Botanicae
Florentinae academicorum usui accommodatum
ac recensum, curante XAVERIO MANETTI. Flo-
rentiae, 8.

MICHAEL. LOMONOSOW, Oratio de origine lucis
sistens novam theoriam colorum. Petropoli, 4.

The subtil medium proved by LOVETT. London.

C. LUCAS, Essay on waters in three parts; treating
of simple waters; of cold medicated waters; of
natural baths. 3 Voll. London, 8. mai.

HIERONYM. LUDOLF, Diss. inaug. de diuresi criti-
ca. Resp. Andreas Elias Voelkner. Erford. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de affectu spasmodico, vago, ma-
ligno, epidemico, vernacula Gröbel - Kranckheit.
Resp. Michael Dieteric Blohm. ibid. 4.

CARL GÜNTHER LUDOVICI, eröffnete Akademie
der Kaufleute, oder vollständiges Kaufmanns - Lexi-
con; fünfter und letzter Theil; nebst dreyfachem An-
hange. Leipzig, 8. mai.

CHRISTIAN GOTTLIEB LUDWIG, Progr. de
colore plantarum quaedam observata proponens.
Lipsiae, 4.

IAC. LVPII Schatzkammer der Natur, das ist, Er-
klärung drey grosser Geheimnisse. Frankfurth, 8.

IANI MACQVET, Diss. pathologica de vitiis vaso-
rum continentium. Lugd. Batav. 4. mai.

Elémens de Chymie pratique, contenant la description des opérations fondamentales de la Chymie avec des explications et des remarques sur chaque opération; par M. MACQVER; seconde édition revue et corrigée; 2 Voll. à Paris, 12.

Analyse des eaux de Forges. Par M. PIERRE ANTOINE MARTEAU. à Paris, 12.

Lettera di DOMENICO MASOTTI, sopra gl' instrumenti necessarii per la litotomia nelle donne et sopra l' Ago Barbeziano. Firenze, 4. c. f.

ANTONII MATANI de aneurysmaticis praecordiorum morbis atque praecipuis eorum causis animaduersiones, physico - medica disquisitione pertractatae. Florentiae, 4.

IOH. DANIEL MEYERS *Vorstellung allerhand kriechender, fliegender und schwimmender Thiere; so wohl nach ihrer eigentlichen Beschaffenheit, als auch nach der Structur ihrer Scelette. Zweyter Band, illuminirt. Nürnberg, fol. mai.*

CHRISTIAN. FRIDER. MICHAELIS, Diff. inaug. de orificii uteri cura clinica atque forensi. Lipsiae, 4.

IOH. MILLIES, Diff. inaug. de palpitatione cordis. Lugd. Batav. 4.

CHRISTIAN. LVDOV. MOEGLING, Diff sistens pathologiam et therapiam generalem malorum, exteros plerosque Lutetiae Parisiorum degentes, diuersimode affligentium. Resp. Ludou. Rudolph. Seubert. Tubingae, 4.

G. F. MÖLLERS *kurze Anleitung, wie Pflirsch-Bäume zu schneiden, und wie man davon Spaliere ziehen könne. Zweyte Auflage. Frankfurth, 8.*

F. C. P. H. VON MONDENSTEIN, *genannt Schwefelbach, Wasser und Geist, als die geoffenbarte Natur-Grund-Anfänge der geheimnisvollen hermetischen Weisheit der Adepten. Erlangen, 8.*

A dissertation on the nature and cure of the venereal disease; wherein the pathological History of that Disorder is fully considered; the merit of the different methods hitherto used are impartially inquired into and a new method of treating it is proposed by M. MOONEY. London, 8.

An Essay on the dropsy and its different species. By DONALD MONRO. The second Edition. London, 12 mai.

GERARD. ANDR. MÜLLER, Diff. de oleis essentialibus siue aethereis vegetabilium absque destillatione parandis. Resp. Io. Cornel. Frid. Schweizer. Giessae, 4.

IOH. FR. MÜLLERS *vollständige und auf Erfahrung gegründete Anweisung zum Lackiren; zweyte verbesserte Auflage.* Frankfurt. 8.

IOACH. LUDW. MÜLLERS *Gedancken, wie dem immer zunehmenden Mangel des Brennholzes abzuhelfen.* Rostock, 8.

Eiusd. *Abhandlung von Verbesserung der Hebammen auf dem Lande.* Rostock, 8.

Memoire sur la cause des mouvemens du cerveau, qui paroissent dans l'homme et dans les animaux trépanés; par M. DE LA MVRE. à Lyon.

DANIEL WILLHELM NEBEL, Diff. de magnete artificiali. Traiect. ad Rhen. 4.

IO. GOTTWALT NEUBERT, Commentatio de aduersis medicorum fatiis apud Romanos. Ienae, 4.

Vermischte Anmerkungen über einige auserlesene Materien zur Beförderung nützlicher Wissenschaften, entworfen durch CARL LUDWIG NEVENHAHN; vierter Theil nebst dem Register über alle vier Theile. Leipzig, 8. (Continet hic tomus sequentes commentationes: 1) Von der Verkalchung der Metalle und Mineralien: 2) Von den Ursachen der künstlichen Verwandlung wilder Bäume und Gewächse in bessere Arten: 3) Erklärung der halbseitigen Kopfschmerz oder

oa
ba
G
V
V
sen
CASE
co
me
Sch
Histo
DE
ris,
NOL
aus
A diff
tha
cell
the
Nouv
d'y
TE
des
Mécha
M.
ris,
PHIL
men
lin,
IACO
in m
tariu
IANI
coer
Plantar
tine
RIV

oder Hemicranie : 4) Von einigem Nutzen des Tabacks und Coffee: 5) Bedarf der Mensch zu seiner Gesundheit noch andere Getränke, als Wasser? 6) Versuch vom Salz-Kraute oder kali geniculato. 7) Von dem Gebrauche der Sode in der Glaskunst, dessen Vnterscheid und neu erfundenen Vtramarinfarbe.)

CASPAR NEVMANN'S Chymiae medicae dogmatico-experimentalis, oder gründlich und mit Experimenten erwiesene medicinische Chymie, zweyter oder Schluß-Theil. Zweyte Auflage. Züllichau, 4.

Histoire Naturelle des animaux par M. M. ARNAULT DE NOBLEVILLE et SALERNE; 4 Voll. à Paris, 12.

NOLLETS *physicalische Lehrstunden; fünfter Theil; aus dem Französischen übersetzt. Erfurth, 8. m. K.*

A dissertation on horses, wherein it is demonstrated, that innate qualities don't exist, and that the excellence of this animal is mechanical and not in the blood; by WILLIAM OSMER. London, 8.

Nouvelle construction de couches de bois avec la façon d'y gouverner les abeilles, inventée par M. PALTEAV; et l'histoire naturelle de ces insectes; avec des figures en taille douce. à Metz, 12.

Mécanismes de l'Electricité et de l'Vnivers; par M. I. C. F. DE LA PERRIERE; 2 Tomes. à Paris, 12.

PHIL. PFAFFS *Abhandlung von den Zähnen des menschlichen Körpers und deren Kranckheiten. Berlin, 8. m. K.*

IACOBI PLACENTINI Dissertatio de vena, quae in morbis particularium partium corporis sit salutaris incidenda. Patau, 8. mai.

IANI PLANCI Epistola de urina cum sedimento coeruleo ad Amicum Bononiensem. Ariminii, 8.

Plantarum Americanarum fasciculus secundus, continens plantas, quas olim CAROLVS PLUMIERIVS, Botanicorum Princeps, detexit eruitque

atque in insulis Antillis ipse depinxit. Has primum in lucem edidit, concinnis descriptionibus et obseruationibus aeneisque tabulis illustrauit IOANNES BURMANNUS. Amstelodami et Lugduni Batavorum, fol. c. f.

CAROLI PLUMIERII Plantar. Americanar. fasciculus tertius et quartus. ibid. fol. c. f.

ERICH PONTOPPIDANS *unvorgreifliche Gedancken von dem letztern Erdbeben; aus dem Dänischen übersetzt. Copenhagen, 8.*

10. HENR. POTT, Animaduersiones physico - chymicae circa varias hypotheses et experimenta ELLERI: *Physicalisch - chymische Anmerkungen über verschiedene Sätze und Erfahrungen des Hrn. ELLERS. Auf Kosten des Autoris. Berlin, 4.*

Eiusd. *Fortsetzung seiner physicalisch - chymischen Anmerkungen über des Hrn. ELLERS verschiedene Sätze und Erfahrungen, worinnen selbige weiter ausgeführet, gerettet, und nebst mehrern dahin einschlagenden Materien gründlicher erläutert, und in mehrers Licht gesetzt werden. Berlin, 4.*

A treatise on ruptures by PERCIVALL POTT. London, 8 mai.

SAMUEL THEODOR. QVELMALZ, Progr. de utriusque ruptura. Lipsiae, 4.

Instruction pour les Jardins fruitiers et potagers avec un Traité des Orangers et des Reflexions sur l'Agriculture; par M. DE LA QVINTINYE; nouvelle édition revûe, corrigée et augmentée; 2 Tomes. à Paris, 4. c. f.

Le Spectacle du feu elementaire et cours d'électricité expérimentale où l'on trouve la Cause et Mechanisme du feu dans son origine, de la dans les corps, son action sur la bougie, sur le bois et successivement sur tous les Phenomènes electriques, etc. par Mr. RABIQUEAU. à Paris, 8.

IOH. RATH, *physico-theologische Betrachtung vom Anfange, Veränderung und Untergange der Welt; worinnen fast alles, was von Bergen, Brunnquellen, Fossilien, von Ueberschwemmungen des Meers, Feuer-speienden Bergen und Erdbeben gründliches gesagt werden kan, mit Anmerkungen enthalten ist; aus dem Englischen übersetzt; Neue verbesserte Auflage.* Leipzig, 8.

IOACHIM RANCHERT, *Diss. inaug. de carie ossium,* Lugd. Bat. 4.

Traité des maladies occasionnées par les excès de chaleur, de froid, d' humidité et autres intempéries de l'air, avec la methode de les guerir, fondée sur l'expérience et sur des observations comparées, par M. I. RAVLIN, Tom. I. à Paris, 12.

ANTONIUS LE PESCHEVX DE LA REAUTE, *Quaest. an exostosi venereae frictiones mercuriales?* Monspelii 4 mai.

THOM. REYNOLD'S *some experiments on the chalybeat waters lately discoverd naer the palace of the L. Bishop of Rochester et Bromley in Kent,* London.

GEORG. GOTTLOB. RICHTER, *Diss. inaug. de statu mixto somni et vigiliae, quo dormientes multa vigilantium munera obeunt.* Resp. Ioan. Frider. Mueller, Göttingae, 4.

Eiusd. Progr. de lege consuetudinis concilianda cum legibus medicis. ibid. 4.

Eiusd. Progr. quo frigus capiti, calorem fotumque pedibus magis conuenire, succincte ostendit. ibid. 4.

Eiusd. Progr. de insalubri lactis et vini miscela. ibid. 4.

Eiusd. Progr. de salutari dormientium situ. ibid. 4.

Eiusd. Progr. de salutari situs corporei varietate, literatis etiam, qui scribendo, legendo, meditando-que occupantur, opportuno. ibid. 4.

Eiusd. Progr. de morte Seruatoris in cruce. ibid. 4.

VOLVSIANVS RIVES, Diff. de sanguificatione. Monspell, 8.

IOAN. GEORG. ROEDERER, de vteri scirrhi commentatio medica. Göttingae, 4. c. f.

Eiusd. Obseruationum medicarum de partu laborioso: Decades duae, prima et secunda. ibid. 4.

A. I. ROESELII, Historia naturalis ranarum: *f. Natürliche Historie der Frösche bis 23tes Blat: illuminirt, Nürnberg, fol.*

Eiusd. *Insecten Belästigungen, bis 18 Blat des vierten Bandes; illuminirt. ibid. 4.*

EBERHARD ROSEN, Diff. de Symptomatibus purpurae chronicae praecipue latentis. Resp. Ioan. Borg. Lundini.

IO. GEORG. EMANVEL ROSNER, Diff. inaug. qua non nulla circa vires lactis notantur. Lugd. Bat. 4 mai.

GEORGE ROTHENS, *kurzer Begriff der Naturlehre, aus den neuesten Entdeckungen der Naturforscher. Zweyte vermehrte Auflage. Görlitz, 8.*

ANTON RÜDIGERS *systematische Anleitung zur reinen und überhaupt applicirten oder allgemeinen Chymie. Leipzig, 8. m. K.*

The Natural History of Aleppo and Parts adiacent, containing a description of the city and the principal natural productions in its Neighbourhood, together with an account of the climate inhabitants and diseases, particularly of the plague; with the methods used by the Europeans for their preservation; by ALEXANDER RVSELL. London. 4. mai. c. f.

VLRICI CHRISTOPH. SALCHOW, Explicatio separationis auri ab argento per aquam fortem factae et modi vilioris, haec duo metalla a se inuicem segregandi; quippe quae ab Academia Scientiarum Imperiali in publico Academiae conuentu die VI. Septembris clo 15 cclv. praemium reportauit. Petropoli. 4. mai.

Histoire

Histo

NA

Vo

PETR

cip

The u

tra

larg

LA

AVG

tur

gen

Be

SAMV

der

des

her

ibid

Der k

Sch

AN

gur

SALO

et l

DAVI

sche

IO. A

de

stop

Fossili

gle

dig

sc

Fa

I 22

Eiusd.

Io.

Histoire naturelle des animaux; par M. M. AR-
NAVLT DE NOBLEVILLE et SALTERNE; 4.
Voll. à Paris, 12.

PETRVS SAMSON, Diff. inaug. de Epilepsia et prae-
cipue eiusdem sic dictis specificis. Helmst. 4.

The uniuersal Dictionary of Trade and Commerce,
translated from the French of Mr. SAVARY; with
large additions and improuements, etc. by MA-
LACHY POSTLETHWAYT. Vol. II. London. fol.

AVGVST SCHAARSCMIDS *Nachricht von der Na-
tur und Cur der Kranckheiten, die mit den Bewegun-
gen auf die güldene Ader verbunden zu seyn pflegen.*
Berlin, 8.

SAMVEL SCHAARSCMIDS, *Semiotik oder Lehre
der Zeichen des innerlichen und äusserlichen Zustan-
des des gesunden und kranken menschlichen Körpers;
herausgegeben von ERNST. ANTON. NICOLAI.*
ibid. 8.

*Der krebsartige Kiefenfuss mit der kurzen und langen
Schwanzklappe; beschrieben von IACOB CHRISTI-
AN SCHAEFFER, nebst sieben Kupfertafeln mit Fi-
guren in Farben, Regensburg, 4.*

SALOMON SCHINZ, Diff. inaug. de calce terrarum
et lapidum calcariorum. Lugd. Batav. 4. mai. c. f.

DAVID SCHIOTTE, *Bienenzucht; aus dem Däni-
schen übersetzt. Copenhagen, 8.*

IO. AVG. SCHLETTWEIN, Diff. phys. oeconom.
de lana ouium emendanda. Resp. *David Chri-
stoph. Merckel, Ien. 4.*

Fossilium metalla et res metallicas concernentium
glebae suis coloribus expressae, quas descripsit et
digessit CASIMIRVS CHRISTOPHORVS
SCHMIEDEL, *sive Erzstufen und Bergarten mit
Farben genau abgebildet; nebst Beschreibung; bis
12tes Blat, Nürnberg, 4.*

Eiusd. Diff. inaug. de alcaliscentia humorum. Resp.
Io. Christoph. Keck, Erlangae, 4.

DANIEL GOTTFRIED SCHREBER, *Sammlung verschiedener Schrifften, welche in die oeconomischen, Policy-Camneral und andere Wissenschaften einschlagen, zweyter Theil, Halle, 8. mai.*

Kurze doch zulängliche Anweisung zur Erkenntniß und Cur der vornehmsten Krankheiten des menschlichen Leibes; doch vornehmlich in Absicht auf erwachsene Personen; wie solche in den großen Hospitälern zu St. Petersburg alle Jahre seit 1742. bis hieher ist vorgetragen und erkläret worden. Entworfen von IOH. FRIEDRICH SCHREIBERN. Leipzig, 8.

FRIED. AVG. SCHVLZE, *Abhandlung von dem Ursprunge der Inoculirung der Kinderpocken; nebst einer Anleitung, wie man alle Kinderkrankheiten überhaupt verhindern könne, Lüneburg, 8.*

GOTTWALD SCHVSTERS *medicinisch- chymisches Lexicon, practisch nach den neuesten Grundsätzen der Arzeneykunst abgefasst, Chemnitz, 8.*

F. C. SCHWALBE, *Diss. inaug. de dispositione haereditaria. Halae Magdeburg, 4.*

Verhandeling over de waare Gedaante, Aart en Uytwerking, der Cicuta aquatica GESNERI, of Groote-Waaterscheerling: etc. door M. W. SCHWENCKE, in s' Grauenhage, 8. mai. c. f.

IOSEPH. MARIA SCRINZI, *Diss. philosoph. de principio aut causa corpus animale formante, nec non de natura huius principii, quantum probabili saltem sententia assequi licet. Altorf. 4.*

IO. LVDOV. SEEER, *Diss. inaug. de pruritu. Lipsiae 4.*

Sammlung verschiedener ausländischer und seltener Vögel, worinnen ein ieder derselben nicht nur auf das genaueste beschrieben, sondern auch in einer richtigen und sauber illuminirten Abbildung vorgestellt wird von IOH. MICHAEL SEELIGMANN; bis 196. Blat; illuminirt. Nürnberg, fol.

IOH. FRIED. SEYFAHRTS *allgemeine Geschichte der Erdbe-*

Ero
Au
SAM V
wär
Eng
The C
and
upo
she
cou
met
Die K
weh
schu
ST I
lin,
GEOR
fum
ria,
AVO
Eiusd.
Chr
Eiusd.
exer
Fehl
I. E. S
bau
A Tre
by
rect
Obseru
thè
glois
Ton
SAM V
quat
tav.

Erdbeben vom Anfange der Welt bis 1756, nebst Abhandlungen woher die Erdbeben entstehen, ibid. 8.

SAMVEL SCHARP, *kritische Untersuchung der gegenwärtigen Beschaffenheit der Wundarzeney; aus dem Englischen übersetzt, Roslock. 8.*

The Causes of Heat and Cold in the several climates and situations of this globe, so far as they depend upon the rays of the sun, considered in order to shew that difference of heat and cold in other countries may be nearly ascertained by a thermometer; by T. SCHELDRAKE, London 8.

Die Königl. Preussis. und Churbrandenburgische Hofwehemutter, oder höchstnöthiger Unterricht von schweren und unrechtstehenden Geburten etc. von IVSTINEN SIEGEMVNDIN. Neue Auflage. Berlin, 4. m. K.

GEORG. FRID. SIGWART. Diss. inaug. Carie consumtae tibiae notabilis iactura, sub feliciori empiria, naturae maxime beneficio restituta. Resp.

AVGVST. THEODOR. BROTBEEK. Tubingae, 4. Eiusd. Diss. inaug. Polyaemiae nosologia. Resp. Christian Ludov. Frider. Linck, ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. phthisis haemorrhoidalis illustri exemplo demonstratae. Resp. Georg. Hieronymus Fehleisen. ibid. 4.

I. E. SILBERSCHLAGS, *Abhandlung von Wasserbau an Stroemen, Leipzig, 8. m. K.*

A Treatise on the theorie and practice of Midwifery, by W. SMELLIE, Vol. I. The third edition corrected. London. 8. mai.

Observations sur les Accouchemens, ou Suite de la théorie et pratique de cet Art; traduites de l'Anglois de M. SMELLIE, par M. DE PREVILLE. Tome second. à Paris, 8.

SAMVELIS SNASHALL. Diss. med. de morbo arquato seu ictero, vt vulgo nuncupatur. Lugd. Batav. 4. mai.

GOTT:

GOTTLOB. CAROL. SPRINGSFELD, *Commentatio de praerogativa thermarum Carolinarum in dissoluendo calculo vesicae prae aqua calcis viuae. Lipsiae, 4.*

IO. CHRISTIAN. STOCK, *Diss. inaug. de cereui-siae salubritate suspecta. Resp. Io. Adolph. Mogen, Ienae, 4.*

Eiusd. *Pr. de Sudore Christi sanguineo. ibid. 4.*

Eiusd. *Diss. inaug. de coctione humorum in statu corporis humani praeternaturali. Resp. Gideon. Rohde, ibid. 4.*

Eiusd. *Pr. pe liquore Dianae, ibid. 4.*

The philosophy of earthquakes natural and religious; or an Inquiry into their cause and their purpose; by WILLIAM STURKELEY. London. 8.

ROBERT TAYLOR, *Oratio anniuersaria in theatro Collegii Regalis Medicorum Londinensium ex HARVEI instituto festo d. LVCAE habita. Londini, 4. mai.*

IOHANN EHRENFRIED THEBESII, *Hebammenkunst, mit Kupfern, Hirschberg und Liegnitz, 8.*

TIBVRTIVS, *Anmärkningar wid hushallningen i östergöthland, Stockholm.*

IOHANN CHRISTIAN TILLINGS, *Nachrichten vom Carlsbade, Leipzig, 8. mai. m. K.*

TISSOTS, *practische Vertheydigung des Einpfropffens der Pocken; nebst einem Versuche über die Veränderung der Stimme; aus dem Franzoesischen übersetzt und mit Anmerkungen vermehrt von FRIDR. SIMON MORGENSTERN. Halle, 8.*

Lettera sugli effetti di un fulmine caduto nella certosa di Napoli; di Don ANTONIO TONTOLO; in Napoli, 4. c. f.

IOAN TORKOS, *Diss. inaug. de renunciatione lethality vulnerum ad certum tempus haud adstringenda. Goettingae, 4.*

FRANCISCI TORTI, *Therapeutice specialis ad febres*

bre
fior
alia
Mo
VRBA
cun
Observ
natu
Par
Das K
wo
und
BAL
Hortu
flori
qua
in a
MIC
liebl
berg
CHRIS
obst
Die M
Bes
nige
habe
DOMI
ricar
corn
Essai su
ne.
Oecon
NIE
BER
VERD
Leib
verbe
Zwey

bres periodicas perniciosas ; subnectuntur respon-
siones iatro-apologeticae ad RAMAZZINUM, et
alia eiusdem TORTI opuscula. Francofurti ad
Moenum, 4.

VRBANO TOSETTI, Lettere sull insensibilita di al-
cune parti degli animali. Roma, fol.

Observations periodiques sur la physique et l'histoire
naturelle et beaux arts; par M. TOUSSAINT; à
Paris, c. f.

*Das Kayser-Carls-Bad in Böhmen in einer Ode ent-
worfen; nebst einer Abhandlung von dem Gehalte
und den Kräften dieses großen Heilmittels; von*
BALTHASAR LUDWIG TRALLES. Breslau, 8. mai.

Hortus nitidissimus omnem per annum superbiens
floribus; siue amoenissimorum florum imagines,
quas magnis sumtibus collegit CHR. IAC. TREW,
in aes incisas viuisque coloribus pictas edidit IO.
MICHAEL SEELIGMANN; oder *Abbildung der
lieblichsten Blumen; bis 38 Blat; illuminirt. Nürn-
berg, fol.*

CHRISTIAN TRUNTZA, Diss. inaug. de vasorum
obstructione in genere. Lugd. Batav. 4.

*Die Mechanick der Himmelskörper, zur Erklärung der
Beschaffenheit der Erdbeben, bey Gelegenheit derje-
nigen, welche um das Ende 1755 Jahres gewüthet
haben; herausgegeben von A VAL. Halle, 8. m. K.*

DOMINICI VANDELII Epistola de sensibilitate pe-
ricardii, perioestii, medullae, durae meningis,
corneae et tendinum. Patauii, 8. mai.

Essai sur la manière de perfectionner l'Espèce huma-
ne. Par M. VANDERMONDE. 2 Voll. à Paris, 12.

Oeconomie rurale; Traduction du Poème du P. VA-
NIERE, intitulé: Praedium Rusticum; par M.
BERLAND; 2 Voll. à Paris, 12.

VERDIER, anatomische Beschreibung des menschlichen
Leibes; aus dem Französischen übersetzt; Zweyte
verbesserte und mit Anmerkungen versehene Auflage.
Zwey Theile. Augspurg, 8. De

De l'amputation à lambeau, ou nouvelle méthode d'amputer les membres; par M. PIERRE ADRIEN VERDVIN; traduction nouvelle du Latin en François avec des augmentations considérables, tirées des observations les plus modernes, qui contiennent l'histoire de la decouverte de cette operation, les iugemens qu'on en a porté, les moyens de la rendre plus sûre, plus simple, plus facile et d'en tirer tous les avantages possibles, par M. PIERRE MASSVET; à Paris, 8. mai.

Genees en Heelkundige verhandeling van alle de Gebreken der Beenderen door P. I. DV VERNEY; in het nederduytsch vertaalt door MARTINVS HOVLTVYN; 2 Deelen; te Amsterdam, 8. mai.

IACOB CHRISTIAN VOGEL, Diss. inaug. de fistula lacrumali eamque sanandi methodis. Gryphiswaldae, 4.

De incrustato agri Gottingensis commentatio physico-chemica; Auctore RYDOLPH AVGVST. VOGEL. Gottingae, 8.

Eiusd. *neue medicinische Bibliothek; dritten Bandes 1 und 2 Stück.* ibid. 8.

Merckwürdige Kranckengeschichte und nützliche Erfahrungen aus der Geneskunst und Wundarzeney; von ZACHARIAS VOGELN. Erste Sammlung. Rostock und Wismar, 8.

MARC. LVDOV. VVLLYAMOV, Diss. inaug. de sale lactis essentiali. Lugd. Batav. 4 mai.

I. G. WAGNER *Vermuthung von der Ursache des Erdbebens, wobey einige historische Nachrichten von unterschiedenen Erdbeben alter und neuer Zeiten mit beygefüget sind* Leipzig, 8.

IOAN VAN DE WALL, specimen inaug. de nauigandi arte. Lugd. Batav. 4. c. f.

IO. GOTTSCHALCK WALLERII Diss. Om en bruk-patrons tilbörliga apsigt i hytte och hammar wid Jernsmidē. Resp. Daniel Krapp. Vpsal.

PAN-

PAN C
gu
Memo
FR
fimi
cton
et
DO
STEP
uati
IO. E
de
Res
Observ
by
IO. P
men
DAVID
vera
uato
Auflös
um
lapi
verg
dare
se,
denf
Vnk
Got
Näc
Lieb
kenn
chen
Han
BALT
fario
IOH. C

PANCRAT. WEIGAND, Diss. inaug. de fluxu sanguinis in gravidis. Altorf. Noricor. 4.

Memoriam Viri Exc. atque Ampl. IO. NICOLAI FROBESII mathem. et physices P. P. O. meritissimi. A. D. XI Sept. c10 Icccxvi defuncti Prorektor et Senatus Academiae Iuliae Carolinae ciuibus et posteritati commendant interprete WERNSDORFIO P. P. O. Helmst.

STEPHAN. WESZPREMI, Diss. inaug. sistens observationes medicas. Trai. ad Rhen. 4. mai.

IO. ERN. BASIL. WIDEBVRG, Diss. phys. astronom. de motu terrae et phaenomenis inde oriundis. Resp. Io. Gerh. Theod. Scheler. Erlang. 4.

Observations on a Series of Electrical Experiments; by D. HOADLEY and Mr. WILSON. London, 4.

IO. PHILIP. LAVR. WITHOF, de castratis commentationes quatuor. Duisburgi.

DAVID. WIPACHERI genuina ratio, cur pleuritide vera saeuiente, venaesectio affecti lateris alias derivatoria dicta praeoptanda sit. Lugd. Batav. 12.

Auflösung und Erläuterung zwoer Fragen: 1) Warum die meisten Besliffenen der hermetischen Kunst den lapidem philosophorum oder den Stein der Weisen vergeblich suchen, große Kosten, Mühe und Arbeit darauf wenden, und ihn doch unmöglich auf die Weise, wie sie arbeiten, finden können? 2) Wie man denselben leichtlich und gewiß finden, ohne große Vnkosten, Mühe und Arbeiten ausmachen, und zu Gottes Ehren und zu seines nothleidenden armen Nächsten Dienst gesegnet anwenden möge? Allen Liebhabern der wahren Weisheit zu ihrer eignen Erkenntniß und zu glücklicher Erlangung ihres zeitlichen und ewigen Wohls mitgetheilt von I. C. S. V. Z. Hamburg.

BALTH. LAVR. ZEIS, Diss. inaug. de causis necessario mortem in partu inferentibus. Gottingae, 4.

IOH. CHR. ZIMMERMANN'S allgemeine Grundsätze der

der theoretisch-practischen Chymie, nebst beygefügtem medicinischen, chirurgischen, oeconomischen, metallurgischen etc. Gebrauche und Anwendung. Drey Bände. Dresden und Leipzig, 4.

- IOH. FRIEDR. ZITTMANN'S *practische Anmerkungen von den Töplitzer-Bädern, dem Böhmischem Bitter und Bilner Wasser aufgesetzt* von CHRIST. GOTTH. SCHWENCKE. *Neue Auflage.* Dresden, 8.
- GVSTAV. PHILIP. ZWINGER, *Disi. inaug. Historia pericranii sua sponte regenerati.* Altof. 4.

Contenta in hac parte.

1. *Versuche und Abhandlungen der Naturforschenden Gesellschaft in Dantzig. III Theil* p. 579.
2. BAGIEV *Examen de plusieurs parties de la chirurgie etc.* p. 591.
3. SCHWENCKE *Verhandeling over de vaare Gedante, Aart, en Uytwerking de Cicuta aquatica* GESNERI p. 602.
4. MATANI *de aneurysmaticis praecordiorum morbis* p. 609.
5. *Acta Academiae Electoralis Moguntinae scientiarum utilium, quae Erfordiae est, Tom. I.* p. 615.
6. *Histoire de l'academie royale des sciences et belles lettres de Berlin an. 1755.* p. 628.
7. BOEHMERI *Disi. de Polyphago et Allotriophago Wittebergenfi* p. 634.
8. DV HAMEL *Traité des arbres et arbustes, qui se cultivent en France en pleine terre* p. 638.
9. *Histoire et memoires de l'academie royale des sciences de Paris an. 1752.* p. 648.
10. *Acta Helvetica physico-mathematico-anatomico-botanico-medica Vol. II.* p. 675.
11. MONRO *Essay on the dropsy and its different Species* p. 688.
12. DOUGLAS *Traitise on the Hydrocele* p. 692.
13. MARTINE in BARTHOLOMAEI EVSTACHII *tabulas. anatomicas Commentaria* p. 705.
14. *Noua physico-medica* p. 713.
15. *Continuatio indicis scriptorum physico-mediorum, quae anno 1756. prodierunt* p. 735.

INDEX.

Abd
II
scirr
Abietis
631.
strofo
no et
refina
Abortus
Academ
rum
Academ
liber
Aceris fa

Acta ac
guntin
quae

Aegilop
differ
Aer mat
net 58
rum
625.
ctus 53
nouati
666.
no 17
Affinitas
duplex
Agarici v
dubia
vulner

Agnus

Alberti,
descrip
Albini, B
notario
Tom.

I N D E X.

A.

Abdominis mira contenta 114. tumor ex ovariorum scirrho 687 seq. Abietis excreſcentia monſtroſa 631. cum pini ramo monſtroſo comparatio 632. a pino et larice differentia 645. resinae praeparatio ib. Abortus imminens 345 seq. Academiae naturae curiosorum historia 3 Academicarum annotationum liber tertius 61 Aceris ſaccharum 526. eius uſus 528 Acta academiae elector. Moguntinae ſcientiar. utilium, quae Erfordiae eſt Tom. I. 615 Aegilopis a fiſtula lacrymali differentia 475 Aer materiam frigoris continet 585. humidus morborum epidemicorum cauſa 625. eius viciffitudinis effectus 530 seq. eius in aqua renouatio 533. electricitas 666. temperies Pariſiis anno 1752. 656 ſeqq. Affinitas corporum chemica duplex 655 Agarici virtus 97. 103. 205. dubia 93. 206. 482. eum in vulnere applicandi modus 481 Agnus vegetabilis ſeythicus 583 seq. Alberti, Mich. obitus et vitae deſcriptio 356 ſeqq. Albini, B. S. academicarum annotationum liber tertius 61 <i>Tom. VI. Pars IV.</i>	Alcyonium petreſactum 50. madreporis accenſendum 51 Allantoidis liquor in animalibus 672 Allionius, Carol. ſociet. ſcient. reg. Gottingenſis correſpondens 354 Aloes ſucci praeparatio 280 Alui excretio naturalis 441. morboſa ib. ſeq. frequens in phthiſi nocet 443 Aluminis terra 328 seq. experimenta circa illam 330 seq. Amalgamatio 135 Ambianenſis ſcientiar. acad. theſis et praemium ad ann. 1755. 175 Ambuſtionis effectus 96 Ammanniae character 276 Ammonis cornu natium 616. seq. Amomi plantae generis character 273 Ampullarum Bononiensium fractura huiusque cauſa 586 Amputatio membrorum 595. in gangraena adhibenda 601. eam adhibendi neceſſitas 599. eius pericula 598 Anaſarca ſcroti 694. exiſchuria ib. seq. Anaſtomofes vaſorum 708 Anchilopis a fiſtula lacrymali differentia 475 Aneurysmatis diſtinctio 610. seq. curatio prophylaetica 613. palliativa 614. ſpurii cauſae 613. aneurysma cordis 611. arteriarum 612. penis 62. a venaſeſtione 236

Bbb

Ange-

INDEX.

- Angelicae radice us 299 seq.
 Anginae verae curatio 400 seq.
 Animal aquaticum singulare
 507. animalia lamaicensia
 284. reptilium classes 512.
 horum organon auditus ib.
 Antimonii sulphuris aurati li-
 quidi praeparatio et effectus
 622. vitri cerati virtus 447
 Aortae pulsatio a pulsu dif-
 fert 494
 Aphis, insecti genus 117
 Apus cancriformis cum cau-
 dae processu et breuiori et
 longiori 141 seq.
 Aquae in aere solutio 57.
 ebullientis vapor in odon-
 talgia 400. marinae falsedi-
 nis examen 588 seq. picis
 liquidae effectus 75. aqua.
 rum mineralium, Passy sca-
 turientium analysis 521 seq.
 Forgensium virtus 300
 Arbores et frutices, quae in
 libero aere coluntur in Gal-
 liis 638 seqq. arboris trun-
 cus petrificatus 538
 Arcani duplicati praeparatio
 619
 Arenae ad exstinguenda incen-
 dia usus 589 seq.
 Argentum ex aqua in fodinis
 Regiimontis praecipitatum
 219 seq.
 Argillae terram aluminis con-
 tinent 329
 Arietis character 245. a tauro
 differentia 248
 Arsenici internus usus 621.
 menstruum aptum ib.
 -Arteriae structura 492. pulsus
 493. aneurysma 612. ossifi-
 catio 338. magnae cruralis
 in cane vulnus non lethale
 710
 Arthritis vaga epidemica 624.
 arthritidis curatio 83
 Asbesti chemicum examen
 152 seq.
 Asphalti usus 292
 Asteria veterum gemma 333
 Atramentum ex residuo liquo-
 ris anod. Hoffm. 619. sym-
 patheticum 313
 Attractionis exempla 39
 Auditus organon in ranis 512.
 seq. in bufone ib. in Sala-
 mandra 514
 Auri virtus medicata 620. il-
 lud ligno superinductum se-
 parandi modus 534
 Auriuillius, Sam. Vpsaliae mu-
 nus Professoris anatomes
 suscepit 354
 Aurora borealis 585
 Auium exuias conseruandi
 ratio 150. herbiuorarum di-
 gestio 668 seq. experimenta
 circa illam ib. carniuorarum
 digestio 637. aues lamaicen-
 ses 287
 Ayeniae descriptio 388

 B.
 Bagieu, examen de plusieurs
 parties de la chirurgie,
 d'apres les faits qui peuvent
 y avoir rapport 591
 Balani fossiles agri Basileensis
 684 seq.
 Balarucenses aquae medicatae
 675
 Balnea in grauidis 345
 Balsamum peruuanum 168.
 Tolutanum ib. seq. de Copai-
 ba 167. balsama natia 164
 Barometricae obseruationes
 52. earum usus in praxi me-
 dica 529 seqq.
 Berolinensis acad. reg. scien-
 tiar.

tian
 an.
 mi
 Betula
 Bilis p
 Birch
 roy

 Blakea
 Blakw
 verb
 zwe
 Boehm
 poly
 Wit
 Fren
 Boesef
 Erfo
 Bomby
 Bonnet
 Gott
 Boracis
 artifi
 Borame

 Borech
 Bose
 tural
 Botanic
 Bradley
 entia
 Brendel
 ferio
 quibu
 dem
 Bromeli
 Browall
 Browne
 tural
 Buchner
 miae
 Bufonis

 Burdigale
 thesis

I N D E X.

- tiar. historia ann. 1754. 323.
 an. 1755. 628. thesis et prae-
 mium 543
 Betulae cinerum sal 404
 Bilis per aluum effusio 442
 Birch, Thom. history of the
 royal society of London etc. 304
 Blakeae character 282
 Blakwellisches vermehrtes und
 verbessertes Kräuterbuch.
 zweytes Hundert 146
 Boehmer, Georg. Rud. Diff. de
 polyphago et allotriophago
 Wittebergensi, Resp. C. G.
 Frenzel 634
 Boesefleisch Professor anatom.
 Erford. 179
 Bombycum pabulum 409
 Bonnet, Carol. societatis scient.
 Gotting. correspondens 545
 Boracis natura 405. 416 seqq.
 artificialis compositio 112
 Borametz, Zoophyton fictum
 583 seq.
 Borech salis species 529
 Boseae character genericus na-
 turalis 618
 Botanicae obseruation. 679. sq.
 Bradley, Rob. Bononiens. sci-
 entiar. academiae socius 545
 Brendel, Io. Godofr. Diff. de
 feriori usu euacuantium in
 quibusdam acutis 33. Eius-
 dem obitus 549
 Bromeliae noua species 241
 Browallii, Io. obitus 355
 Browne, Patrick, civil and na-
 tural history of Iamaica 263
 Büchner, Andr. Eliae Acade-
 miae Nat. Curios. historia 3
 Bufonis organon auditus 512.
 seq.
 Burdigalensis acad. scientiar.
 thesis et praemium ad ann.
 1758. et 1759. 173. ad ann.
 1760. 542
 Butneria, nouum plantarum
 genus 643 seq.
 C.
 Caeciliae organon auditus 513
 de la Caille, Nicol. Ludov. so-
 cietat. reg. scientiar. Götting-
 gens. correspondens 545
 Calcis viuae sal 516. experi-
 menta cum illo 517
 Calcinationis effectus 131.
 species 132
 Calculi historia 116. vesicae
 vrinariae 98. vesicae felleae
 116. seq. ductus choledochi
 64. in variis corporis huma-
 ni partibus 336. genesis 628
 seq. differentia 337. ex ab-
 scessu hypochondrii 629 sq.
 per aluum excretio 444
 Callus ossium eiusque forma-
 tio 309
 Canadae et Heluetiae minera-
 lium comparatio. 664
 Canum species 254 seqq. va-
 rietates ex proboscide 259.
 structura interna 260. coi-
 tus ratio 256
 Capitis tumor 86
 Caprarum historia 248. mam-
 mae 250. cicutae aquaticae
 esus ipsis est innoxius 609
 Caprificationis historia 523.
 vtilitas 524
 Carbunculi in facie effectus 91
 seq. 99
 Carl, Io. Sam. obitus 546
 Carolinarum thermarum tri-
 plex fons 25. partes con-
 stitutivae 26. usus 26. 28.
 differentia 27. modus agen-
 di 28
 Carthami cultura 213. ad ossa
 tingenda usus 617
 B b b 2 Cartheu-

I N D E X.

Cartheuser, Io. Frid. Diff. de praecipuis balsamis natiuis	164	Chirurgicae disquisitiones	591 seqq.
Cartilaginum differentia et structura 662. ex periosteo genesis dubia 663. costarum ossificatio	437	Choledochi ductus calculi	64
Caruncularum urethrae cura- tio	298	Chrysioprasius lapis	633
Castoris Norrlandici historia	407	Cicada americana	395 seq.
Catalogorum natorum et mor- tuorum usus 195. 201. 210.	216	Cicutae species 605. aquati- cae historia 603. florendi modus 606 seq. differentia ib. effectus venenati 607 sq. contra eosdem remedia 608. usus externus medicus ibid.	
Cataractae depositio 105. 412. distinctio	413	Veterum a nostra differen- tia	605
Catarrhi epidemici 624. eorum causa	625	Cinerum betulae sal 404. cla- uellatorum ad coeruleum Berolinense usus 153. cau- sticum sal	392
Cauerna de la Balmé	507	Cinnabaris natura	86
Cauterii actualis usus	601	Cladium nouum plantarum ge- nus	273
Cedrus de Libano laricis spe- cies	645	Cocchii, Ant. obitus	716
Cephalalgiae curatio	90	Coccus aquaticus	406
Cephalagrae retropulsae histo- ria	113	Coerulei Berolinensis analysis 654 seq. e carbonibus vitis viniferae praeparatio	619
Cerealia grana depurandi ra- tio	395	Coffeae arboris historia et cul- tura 588. feminum oleum essentiale	302
Cerebri vulnera non semper lethalia	312	Coilotapalum plantarum genus	272
Cereos parandi modus 298 sq.		Coli valuulae fabrica	61
Chemiae definitio 121. subje- iectum ib. principia	123	Colica intestinalis ventosa 99 seq.	
Chemica instrumenta 125. sup- pellex 126. obseruata et ex- perimenta	619. 622 seq.	Colli tumor ab aere e pustula variolosa 683. hystericus de- glutitionis laesa causa 681	
Chevaleraisii arcanum medica- mentum 54. aqua vulnera- ria	ib.	Colorum genesis	502. 619
Chinae corticis in gangraena 601. in clysteribus 108. in doloribus dentium usus	222	Comocladiae character	275
Ch coyneau, Francisci elogium	652 seq.	Conceptio spuria 345. eius a mola differentia	348
Chiococca nouum plantarum genus	278	Conocarpi noua definitio 277 seq.	
		Conuulsionis per terrorem cu- ratio	649
		Cordis structura 670 seq. co- lumnarum	

I N D E X.

lunnae carnea ib. ventri-	Delirii causa	91
culorum noua distinctio 670.	Dendritarum descriptio 499 sq.	
valuulae 671. vis absoluta	Dentium formatio et incre-	
vix definienda 491 seq. mor-	mentum 661. vermes ficti	350
bi 630. cum pericardio con-	Destillationis definitio et sta-	126
cretio ib. seq. aneurysma	dia	
611. ruptura 437. palpita-	Diantherae species nouae 273	
tionis causa 438. calculi 337	Diaphoretica in febribus in-	222
Corii genera 327. vegetabilia	termittentibus	
illis praeparandis idonea ib.	Diarrhoea febri superueniens	445
339		
Cornea tunica oculi scleroti-	Digitorum numerus praeterna-	41
cae continuatio 712. super-	turalis	
ficies ib.	Dissertationes oeconomico-	422
Cornuum animalium structura	physicae	
43. deiectionis ratio ib.	Diuionensis acad. scientiar. the-	
Corpus humanum, an totum	sis et praemium ad. ann.	1758.
vasculosum? 61. eius natu-		174
ra quid? 485	Doliocarpus plantarum genus	
Costarum motus 439. cartila-	410. eius baccae venenatae	411
ginum ossificatio 437. co-		
stae supernumerariae in foe-	Dolorum ad partum spuriorum	
tu 536	causae 347 seq.	
Cothenius, Christian Andr.	Dormituriatio singularis 74. 88	
Consiliarius intimus Borus-	Douglas, Iohn, treatise on the	
forum regis factus 353	hydrocele 692	
Coryledones in oue grauida	Dulcamarae herbae effectus	680
247		
Cranii structura in foetu 660 sq.	Dysenteria mortui sectio 40	
Crisium distinctio 34	E.	
Crocodili anatome 293	Egranarum aquarum virtus 29	
Cuculi ventriculus 673	Electricitatis historia 586. 590.	
Cucurbita ocularis 678	in paralyti 315 seq. 623. in	
Cupreorum vasorum usus 324.	hemiplegia effectus 684	
experimenta cum illis 325	Elemiferae character 243	
seq.	Embryonis ossium per mulie-	
Cutis sugillatio ex refrigerio	bria cum foecibus excretio	624
620		
Cynosbatos fructuum in calcu-	Encanthidis a fistula lacrymali	
lo effectus 678 seq.	differentia 475	
Cystis hydropica 689	Ephemerarum 532. circa illas ob-	
Cystidis felleae calculi 116 seq.	seruationes ibid.	
D. 337	Epilepsiae curatio 79	
Deglutitio laesa 151. eius hi-	Erfordiensis academiae Doct.	
storia et curatio 681	Bbb 3 et	

INDEX.

- et Professores medicinae 176 seq.
- Erucæ** falicis metamorphosis 519. pedibus sedecim descriptio 198. erucarum pars noua 503
- Erysipelas** epidemicum 625
- Euacuantium** medicamentorum usus in acutis 33. 35
- Eustachii** tabularum anatomicarum præstantia 705 seqq. valuulæ usus 495
- F.
- Fabricii, Phil. Conr.** Disquisitio de fonte martiali medicato Helmstadiensi 19
- Faciei** ossium articulatio 501
- Faggot** ab academia scientiar. Holmieni præmium accipit 395
- Faure** ab academia reg. chirurg. Paris. præmium retulit. 171
- Febrem** quartanam curandi methodus 107. miliaris historia 677. febre inflammatoria intestinali mortui descriptio 627. febres a variolis cessantes 400. autumnalium pertinacia 223. vernalium curatio ib. malignarum Rothomagensium historia 74 seq. algidarum historia 220. a catarrhalibus differentia 222
- Femoris** musculorum calcul. 338
- Fibra** elastica et irritabilis 488
- Ficus** muscæ habitaculum 524. a muscis tactæ lætius incrementum ib.
- Fistulæ** lacrymalis definitio 474. differentia 475. causæ 476. sanandi methodi 474. 477. curationis exempla 478 seq.
- Flammæ** in corpora electrica agendi modus 517
- Fœcum** aluinarum per penem excretio 650
- Fœtus** in abdomine contentus 77. 97. eius costæ supernumerariæ 536. cum matre nexus 461. 463. vita propria 464. mortui signa 347
- Forgensium** aquarum mineralium analysis 30
- Fraenkische Sammlungen** von Anmerkungen aus der Naturlehre etc. zweyter Band 429
- Frigoris** materia in aere contenta 585. gradus in Suecia ann. 1755. 200. frigore tacti resectio 397
- Frutices** et arbores, quæ libero coluntur in aere in Galliis 638 seqq.
- Fusionis** notio 131
- G.
- Gabry, Petr.** societ. reg. scient. Gottingensis correspondens 545
- Gallæ** resinosæ pini 533
- Gangraena** pedis 72. critica seu localis 601. siccae curatio ib.
- Gauræ** descriptio 407 seq.
- Gautier** observations sur l'histoire naturelle, sur la physique et sur la peinture, Partie XIII - XVIII. 289
- Gebhardi, Christ. Amand.** obitus 554
- Gedanensis** societatis naturæ indagatorum socii ordinarii et liberi 580 seq. tentaminum pars tertia 579
- Gemmarum** color a vaporibus mineralibus 651
- Gentianæ** noua species 242
- Genuum** structura et morbi 233
- Geoffroy,

I N D E X.

- Geoffroy, Claud. Iosephi elo-
 gium 651 seq.
 Gesner, Carol. Phil. Polonia-
 rum Regis consiliarius auli-
 cus et archiater 716
 Glaciei durities 39
 Glandis plumbeae ex vulnere
 extractio non differenda 595
 Gmelin, Phil. Frid. societ. reg.
 scient. Gottingensis cor-
 respondens 545
 Gonorrhoea virulenta canis
 157
 de Gorter, Io. Petropoli in
 patriam regressurus 717
 Gottingensis scientiar. socie-
 tat. reg. thesis et praemium
 ad ann. 1759. 544
 Graminum helueticorum cata-
 logus 683
 Granites lapis 49 seq.
 Grashuis, Io. a societate scient.
 Harlemensi praemium ac-
 cepit 714 seq.
 Grauiditatis terminus 346 seq.
 Grauidarum imaginatio laesa
 346. venaesectio in illis 344
 H.
 Haemorrhagiae distinctio 429.
 necessaria et accidentalis
 430. uteri epidemica 624
 Haemorrhoides 443
 Hafnienfium actorum medico-
 rum continuatorum prodro-
 mus 105
 Hales, Steph. scientiar. acade-
 miae Bononiensis socius 545
 Halleri, Alb. iconum anatomi-
 carum Fasciculus octauus 58.
 disputationes chirurgicae se-
 lectae Tom. III. IV. et V.
 226. Idem a republica Ber-
 nensi salinarum director
 constitutus 716
 Hambergeri, Georg. Erhard.
 elogium 616
 Hamburgisches Magazyn XVI
 und XVII Band 149
 du Hamel Traité des arbres
 et arbustes, qui se cultivent
 en France en pleine terre
 Tom. I et II. 638
 Harlemensis societ. scientiar.
 commentarii. Pars I. 309.
 theses et praemia 323. 715
 Hebenstreitii, Io. Ernest. obi-
 tus 554. vita, merita et scri-
 ta 721 seqq.
 Heisteri, Laurent. obitus 556
 Helmstadiensis fons medicatus
 19 seq. eius ortus 23. exa-
 men chemicum 24
 Helvetiae et Canadae minera-
 lium comparatio 664
 Helvetica acta physico - ma-
 thematico - anatomico - bo-
 tanico - medica. Vol. secun-
 dum 675
 Herbarii Blakwelliani emen-
 dati et aucti Centuria II.
 146 seq.
 Herniae singularis descriptio
 83. cruralis historia et cura-
 tio 118 seq. lacrymalis a fi-
 stula lacrymali distinctio
 475. umbilicalis incarcerationis
 historia 683 seq. ventralis
 99. hernia defuncti disse-
 ctio 650 seq. herniarum cu-
 ratio 433. scrotalium histo-
 ria et curatio 206 seqq.
 Hippocastani fructuum usus
 644
 Hippomanes 53. in liquore al-
 lantoidis animalium 672
 Hirci ab ariete et tauro diffe-
 rentia 249
 Hisingh, Carol. societ. reg.
 scientiar. Gottingens. corre-
 spondens 354
 Histoire de l'academie royale
 des Bbb 4

I N D E X.

- des sciences de Paris, année 1751. 38. année 1752. 648.
de l'academie royale des sciences et belles lettres de
Berlin, année 1754. 323. an-
née 1755. 628. naturelle ge-
nerale et particuliere avec
la description du Cabinet du
Roi Tom. V. 243
- Hominum generis propagatio
451 seqq.
- Hundertmark, Carol. Frid. in
Acad. Lips. Anatom. et Chi-
rurg. Prof. P. O. 556. acad.
Moguntinae scientiar. utili-
um socius 716
- Hydatidum genesis 691. per al-
uum excretio 444
- Hydrocelis verae genera 693.
in sexu sequiori 704. spuriae
genera 703
- Hydrophobia mortui dissectio
625 seq.
- Hydropis genera 689. causae
690. curatio 80. 103. 196
seq. hydrops pericardii 611
- Hyoscyami semen in odontal-
gia 351
- Hyperici species glandulis de-
stituta 56
- Hysterica passio 104. eius
symptomata 531. per aeris
vicissitudines mutatio 532
- I.
- Iallaberr, Geneuae consiliarii
status dicti honore exornatus
716
- Iamaicae historia ciuilis et na-
turalis 263
- Iatrophae distinctio 283
- Isterus palpitacionis cordis cau-
sa 439. epidemicus 624
- Idaeae conatae 459
- Ignem extinguendi ratio 589
- Ignis globus in aere 39
- Imaginationis maternae vis in
corpus foetus 460. incerta
465 seqq. in grauidis laesio
346
- Incrustatorum ortus 138. in-
crustati in agro Gottingensi
descriptio 139
- Infantis tumor capitis 116.
infantum recens natorum
diaeta 453
- Insecta Iamaicensia 286
- Instrumentum capitis infanti-
lis transitum in partu facili-
tans 93. insectis capiendis
aptum 215
- Intestinorum motus vermicu-
laris nullus 40. humanorum
valvulae 62. calculi 338. tu-
nicarum vasa 64
- Isatis ad ossa tingenda usus 617
- Iusticiae noua species 274
- K.
- Kaau Boerhaavii, Abrah. obi-
tus 717
- Klein, Iac. Theod. acad. scien-
tiar. Petropolitanae socius
353. Eiusdem stemmata aui-
um quadraginta tabulis illu-
strata in lucem proditura
718 seq.
- Kongl. Svenska Vetenskaps
Academien Handlingar foer
aor 1755. Vol. XVI. 195.
foer aor 1756. Vol. XVII.
387
- Krause, Carol. Christian. Diss.
de causa proxima corpus
foetus mutante, non matris
grauidae etc. 455
- Küchelbecker, Georg Gottlob
obiit 554
- Kulenkamp, Nicol. a societate
scientiar. Gottingensi prae-
mium retulit 176. 544
- L. Labium

Labium
tu
Labrum
Lacer
Lactis
in
fal
pat
cur
cha
47
Lactes
em
Lamb
mu
rec
pro
Lapis
49.
pre
ber
Larici
no
Lauda
virt
Lauro
Lentis
non
Lepid
pin
Letha
Lidbe
Hol
pit
Lieber
vita
Lienis
Ligam
Ligatu
prae
Ligneo
ribu

INDEX.

L.

Labium leporinum 73. cura-
 tum 414
 Labrum ophthalmicum 678
 Lacerta aquatica 38
 Lactis in infantibus usus 453 seq.
 in aneurysmate usus 614.
 sal essentialle 469 illud prae-
 parandi modus 470. eius
 cum sapone veneto et sac-
 charo vegetabili comparatio
 471 seq. virtus 473
 Lactei liquoris e vena secta
 emissio 658
 Lambsma N. ventris fluxus
 multiplex ex antiquis et
 recentioribus monumentis
 propositus 440
 Lapis thebaicus Plinii qualis?
 49. lapides cochleati 154.
 pretiosi ducatus Munster-
 bergensis 633 seq.
 Laricis terebinthina 644. api-
 no et abiete distinctio 645
 Laudani liquidi Sydenhami
 virtus 518
 Laurocerasi aqua venenata 645
 Lentis crystallinae superficies
 non perfecte sphaerica 712
 Lepidium foliis radicalibus
 pinnatis, caulinis lyratis 218
 Lethalium vulnerum distinctio
 155 seq.
 Lidbeck ab acad. scientiar.
 Holmieni praemium acce-
 pit 395
 Lieberkühnii, Io. Nathanael.
 vitae descriptio 360 seqq.
 Lienis usus 665 seq
 Ligamentorum in ossa insertio
 663
 Ligaturae in sanguine sistendo
 prae agarico praerogatiua
 480
 Ligneorum stratorum in arbo-
 ribus formatio 41

Linnaei, Carol. Hans Maj:rs
 Adolph Frideriks vaor aller-
 naodigste Könungs Natura-
 lie Samling etc. 144. Idem
 ab acad. reg. Holmieni prae-
 mium accepit 201
 Lintea dealbandi modus 426
 Liquidambarum 169. eius spe-
 cies 170
 Lochiorum defectus ex lactis
 in mammas affluxu 348 seq.
 Loeßingii obitus 546
 Loefseke, Io. Lud. Leberecht
 obitus 180
 Lolium quid? 427
 Londinensis societatis regiae
 historia 304 seqq.
 Longaeuitas 424
 Lucernas corneas in China
 conficiendi modus 523
 Ludwig, Christian Gottlieb in
 acad. Lipsiensi Therap. Prof.
 P. O. et Facultatis medicae
 Decanus perpetuus 556
 Luteolae cultura 224 seq.
 Lutrae anatome 515 seq.
 Luxatio maxillae incompleta
 83

M.

Machina sanguini mensurando
 apta 153
 Magnetes artificiales Basileen-
 ses 687
 Magneticae acus declinatio
 394
 Magnol, Ant. Quaestio medi-
 ca: an raro peripneumoniae
 vomitorium? 161
 Mal de la rose scabiei species
 100. eius symptomata 101.
 curatio 102
 Mali varietates 335. Malus
 degener. ib. seq.
 Mammae papilla 64. lactantis
 variolis infectae historia 390
 Bbb 5 Manetti,

I N D E X.

- Manetti, Xauer. acad. scientiar.
Bononienſis et ſocietat. ſci-
entiar. Londinenſis ſocius
545
- Mannae in catarrhis epidemi-
cis uſus 624
- Mare, an certa lege aſcendat?
312. eius fluxus et reſluxus
cauſa 581 ſeq.
- Marteau, Pierre Antoine, ana-
lyſe des eaux de Forges 30
- Martin, Roland. anatom. et
chirurg. Prof. P. Holmienſis
715
- Martini, Georg. in Bartholo-
maei Euſtachii tabulas ana-
tomicas commentaria 705
- Matani, Ant. de aneurysmati-
cis praecordiorum morbis
atque praecipuis eorum cau-
ſis animaduerſiones etc. 609
- Maxillae luxatio incompleta 83
- Mayer de Mayersbach, Io.
Ignat. obiit 547
- Medicamenti definitio 486. pe-
toralis purgandi viſi 50. cu-
randis ſcrophulis aptum 298
- Medicinae diuiſio 485 ſeq.
- Medicae obſervationes 619
- Medullae per oſſa diſtributio
45 ſeq.
- Meiſter, Alb. Ludov. Frid. a
ſocietate ſcientiar. Gortin-
genſi praemium retulit 544
- Melancholiae curatio 48 ſeq.
- Membrana in pratis poſt inun-
dationem reperta 161
- Membrorum amputatio 595
ſeqq. in gangraena adhiben-
da 601. eius neceſſitas 599.
pericula 598
- Memoires de Mathematique
et de phyſique préſentés a
l'academie royale des ſcien-
ces, Tom. ſecond 499
- Menſtruorum cauſa 71. ſup-
preſſio curata 659. fluxus in
nutrice 95 ſeq.
- Mercurius in grauida venerea
346
- Metallorum principia 620. ſa-
lium viſi ib. ſeq. phlogiſti diſ-
ferentia 619
- Meteorologicae obſervationes
539. Gedanenſes 587. ea-
rum uſus 317
- Mineralium Iamaicenſium ſy-
nopſis 267 ſeqq.
- Mirabilis longiflora 211 ſeq.
- Moguntinae electoral. acade-
miae ſcientiarum utilium,
quae Erfordiae eſt, hiſtoria
615. Actorum Tom. I. 675
ſeqq.
- Molae a ſpurio conceptu diſ-
ferentia 348
- Monro, Donald, Eſſay on the
dropſy and its different ſpe-
cies 688
- Monſtrorum formatio 291.
animalium et vegetabilium
analogia et cauſae 676. mon-
ſtrum bicorporeum 82. bi-
ceps 399. cyclopiſ 338. ge-
mellum coalitum 109
- Montes Galliae ardentes 653
ſeq.
- Morbi ſingularis hiſtoria 70.
ex ſecalis cornuti eſu 508
ſeqq. horum curatio 510.
epidemici Moguntenſes 624.
Parienſes ann. 1751. 46
ſeq. ann. 1752. 656 ſeqq.
epidemici in Valle Simmia
ann. 1752. 686 ſeqq.
- Morbilloſorum ſymptomata 435.
illis ſuccedentes morbi 436
- Morſus anatis irati effectus le-
thalis 87
- Müller, Gerard Andr. Diſſ. de
oleis

I N D E X.

oleis essentialibus vegetabilium absque destillatione parandis 301
Münsterbergensis ducatus lapides pretiosi 633 seq.
Musaeum regium Suecicum 144
Muscarum generatio 291. in ficibus habitaculum 524 seq.
Musculorum motus distinctio 489

N.

Naeuorum causae 346. 458. 467. a monstris differentia 468
Namae descriptio 280
Nannetenis societas agrorum, artium et mercaturae culturam emendans 352
Napi cultura et oleum 389
Natura corporis humani, quid per illam intelligendum? 485
Neruorum in placenta existentia 461. dubia 464. nervi intercostalis origo 709. ex nervis an omnium partium animalium origo? 298
Nitri quantitas in pyrio pulvere 203
Notopodae motus saltatorius 685
Nummi deglutiti per anum excretio 649
Nutricis fluxus menstruus 95 seq.
Nutritionis ratio 63

O.

Obesitas praeternaturalis 88
Observationes anatomicae 648 seqq.
Obstetriciae artis Institutiones 340
Obstetricum error. 347. 350
Oculi humani exstirpatio 92
Oeconomisch - physicalische

Abhandlungen IX. X. XI u. XII. Theil 422
Olea aetherea 127. eorum coloris mutatio 128. crystallorum in iis genesis et examen 129. essentialia vegetabilium absque destillatione paranda 301. Olei olivae in maturandis ficibus usus 644. animalis Dippelii virtus 623. 627. olei et vini mensura ex gravitate sua specifica definienda 212
Oleae cultura et usus 643
Ophris minima 679 seq.
Opium in febre 518. in aneurysmate noxium 614 seq.
Opobalsamum 169
Orth, Io. Mart. Anastaf. Herbi- poli obiit 180
Orthoceratites Megalopolitani 617
Oscitationis effectus 498
Ossium structura organica 44 660. vasa 62. fragilitas ex scorbuto 89. callus eiusque formatio 309. faciei articulatio 501. prominens pars post amputationem 597
Ossium laminarum in foetu structura 44. genesis et incrementum 45. ossea lamina in cerebro inuenta 77
Ovium historia 244 seqq.

P.

Palpitationis cordis causa 438. historia ib. seqq.
Paralysis electricitate curata 199. 316. ventione in curru sanata 318
Parisiensis acad. reg. scientiarum historia et commentarii ad an. 1751. 38. an. 1752. 648. acad. reg. chirurg. theses et praemia 172. 543
Parker,

I N D E X.

Parker, Henr. ligature preferable to agaric in securing the Blood - Vessels after amputations	480	Pituita vitrea	442				
Partus difficilis effectus	467	Placentae et foetus humorum similitudo	461. vasorum paruitas	463			
seq. rarioris historia	115.	Planci, Iani, de urina cum sedimento coeruleo epistola	261				
secundarius	40	Plantaginis angustifoliae lautum incrementum	152				
Pecorum lues	403. 409. 420. 433. eius causa	435	Plantarum analysis chemica	76.			
Peloriae flores in Elatine, foliis subrotundis, crescentes	678	520. vegetatio in materiis a terra diuersis	402. glandulae	55 seq. Iamaicensium classes	271 seqq.		
Peluis ocularis	678	Plaz, Anton. Guilielm. in acad. Lipsiensi Pathol. Prof. P. O.	556				
Penis monstrosus	650. eius strangulatio	102. aneurysma	62. glans et integumenta	63	Plumbi vino admixti examen	312. cum stanno mixti disquisitio	204 seq.
Pericardii fabrica et capacitas	667. aqua	668. hydrops	611	Plumierii, Carol. plantarum americanarum fasciculus	III et IV.	240	
Periosteum callum ossium generat	311	Podagricae materiae metastasis ad caput	680				
Perspirationis impeditae effectus	221	Pohl, Io. Christophor. in acad. Lipsiensi Physiol. Prof. P. O.	556				
Peruvianus cortex	vid. Chinae cortex.	Polyphagi Wittebergensis historia	634. dissectio	635 sqq.			
Peruvianum balsamum	168	Polypodii radices usus	48				
Petrificatio trunci arboris	538	Polypus cordis eiusque curatio	682 seq. capitis infantis	95			
Petropolitanae acad. scientiar. thesis et praemium	541	Porci descriptio	250. dentes	251. species	252. proboscis	253	
Pfenniki, I. G. vita	591	Praecipitatio	134				
Phalena descriptio	214	Praecordiorum limites	610				
Pharyngis musculi	712	Prasus lapis	633				
Phialarum vitrearum fractura huiusque causa	586	Ptyalismus	vid. Saluatio				
Phocae descriptio	65	Puerorum ex cicuta aquatica esu mortuorum sectio	604 sq.				
Pica singularis	460	Pulchritudinis idea	451				
Picis abietinae praeparatio	645. aquae liquidae effectus	75	Pulicum coitus	533			
Pinealis glandula sabulo referata	336	Pulsus					
Pini ab abiete et larice distinctio	645. species	646					
Pisanae academiae Doctores et Professores medicinae	540 seq.						
Pisces Jamaicenses	286						

I N D E X.

Pulsus arteriae	493	Resinae ex abiete praeparatio	
Pulvis farinaceae in infantibus		645. nouae descriptio	55
usus noxius	454	Respiratio circa illam experi-	
Pulvis ad condienda auium ca-		menta 307. eius diuisio	496.
dauera	306	causae	497 seq.
Pupillae structura et motus	536	Retina duplex	64
Pustulae petechiales cum haemorrhagia	430 seqq.	Reuiuificatio	136
lethalis historia	159 seq.	Riedel, Io. Christoph. obitus et	
Purgantium medicamentorum		vitae descriptio	177 seq.
agendi modus	445	Roederer, Io. Ge. acad. reg.	
Puris profluuium per aluum in		Holmiensis socius	354
phthificis	443	Roonhuylianum instrumentum	
Purpurae curatio 36. albae et			104
rubrae historia 677. Mon-		Roris differentia	58
pellicardenses	680	Rothius, Henr. Theophil. bi-	
Pyrophori praeparatio	133	bliothecae physicae editio-	
Q.		nem promittit	182
Quellmaltzii, Sam. Theod. obi-		Rotrouani remedii praepara-	
tus et memoria	555	tio	53
Quercus cultura 646. corticis		Rubiae tinctorum cultura	203
usus 327. marina	156 seq.	Rumicis radice virtus in ossium	
R.		morbis	198
Rariae organon auditus	514	S.	
Ranae organon auditus	512	Saccharum lactis <i>vid.</i> Sal lactis.	
Raymond ab acad. scientiar.		Sal alcali, circa illud experi-	
Diuionensi praemium retu-		menta 391. 403 seqq. in aere	
lit	174	584. in aquis selteranis de-	
de Reaumur Renat. Ant. Fer-		est 505. commune 110. cum	
chaud obiit	547	hoc experimenta 418 seq. an	
Recueil périodique d'observa-		sit primigenium? 112. lactis	
tions de medecine de chirurgie		essentiale 469. illud praepa-	
et de pharmacie, Tom. I.	66	randi modus 470. virtus 473.	
Reductio chemica	134	sedatium ex borace 415 sq.	
Refrigerationis corporum cau-		metallorum eiusque virtus	
sa 584. post exaestuationem		medicata 620 seq. salium al-	
effectus	625	calium fixorum crySTALLISATIO	
Remedium antifebrile nouum		618. neutrorum compositio	72
518. ad sistendas haemor-		Salamandrae organon auditus	
rhagias 94. ad dentium do-			514
lores 351. 399 seq. retro-		Saliuatio in grauida venerea	
uanum	53		346
Renum papillae, in his calculi		Salviae usus	299 seq.
origo	629	Sambuci florum virtus	83
		Sanguinis motus 630. arteriosi	
		motus	

I N D E X.

- motus 493. profluuium per
 aluum 443. calor in pulmo-
 nibus 497. globulorum di-
 uisio dubia 489 seq.
 Satyriasis 88. eius a priapismo
 et tabe dorsali differentia 89
 Scarabaei elastici motus salta-
 torius 685
 Scarificationis commoda 601. in
 gangraena usus ib.
 Sceleti humani proportio ratio-
 ne aetatis 535. ratione sexus
 536
 Schaeffer, Iac. Christian. der
 krebstartige Kiefenfuss mit
 der kurzen und langen
 Schwanzklappe 144. die ein-
 gebildeten Würmer in Zäh-
 nen nebst dem vermeintli-
 chen Hülfsmittel wider die-
 selben 350
 Scheffel, Christian Steph. Diff.
 de fistula lacrymali eamque
 sanandi methodis 474
 Schreiber, Io. Frid. kurze, doch
 gründliche Anweisung zur
 Erkenntnis und Cur der vor-
 nehmen Krankheiten etc.
 448. Eiusd. Almagestum
 medicum 483
 Schwenke, M. W. Verhande-
 ling over de waare Gedaante,
 Aarten Uitswerking der Cicu-
 ta aquatica Gesneri etc. 602
 Scirpus setaceus, capitulo sin-
 gulari turbinato 677
 Sclopetariorum vulnerum cau-
 sa 292
 Scomber, canis carchariae co-
 mes 200
 Scorbuti effectus 89. significa-
 tio in lingua Sclauonica 91
 Scriptorum physico-medico-
 rum, quae an. 1754. prodie-
 runt, indicis supplementum
 alterum 185. anni 1755. sup-
 plementum 188. anni 1756.
 index 369 seqq. huius conti-
 nuatio 557 seqq. 735 seqq.
 Scroti anasarca ab hydrocele cy-
 stica differt 694. ex ischuria
 ib. seq.
 Secalis cornuti esus noxius 507
 Selenitica terra incrustatorum
 causa 138
 Selteranarum aquarum examen
 503. vires 506. salis alcali
 in illis defectus 505
 Seri lactis in aneurysmate usus
 614
 Serpentis organon auditus 513
 Seta porcorum 253
 Sexus in omni animalium gene-
 re analogia 295 seq.
 Solutio chemica 133
 Spermatici funiculi anasarca
 695. hydrocele cystica 702
 Spiritus frumentisaporis ingra-
 ti correctio 622
 Stanni usus noxius 98. in lepra
 usus 90. cum plumbo mixti
 examen 204 seq.
 Stridsberg ab acad. reg. scien-
 tiar. Holmieni praemium
 accepit 201
 Styrax liquidus 170
 Suberis cultura 646. corticis
 separatio quando suscipien-
 da ib. seq.
 Subligaculorum species 98
 Sublimatio 130
 Succini salis volatilis depura-
 tio 623
 Suecicae acad. reg. scientiarum
 acta anni 1755. Vol. XVI.
 195. an. 1756. Vol. XVII. 387
 Sulphuris natura 84
 Suspirium quid? 497
 Sympathetic. atramentum 313
 Syrinx arbor 55
T. Ta-

I N D E X.

T.

Tabani ictus venenatus 435
 Tabes epidemica 624
 Telum phocas capiendi aptum 204
 Tendinum in ossa insertio 663.
 laesio et curatio 599. tendo
 Achillis a saltu disruptus 237
 Terra cum alcali iuncta 393.
 terrae tremoris effectus 401
 Testacea Iamaicensia 285
 Testiculi hydrops 703
 Thebesii, Io. Ehrenfr. Hebammenkunst 340. Eius obitus
 et vitae descriptio 549 seqq.
 Therebintina 165 seq. eius species 166 seq. Chia 647
 Thoracis motus 489. vulnus
 sine costarum laesione 593
 Titius, Io. Dan. a societ. reg. scientiar. Gottingensi praemium retulit 714
 Tolutanum balsamum 168 seq.
 Tonsillarum scirrhorum exstirpatio 89
 Tralles, Balth. Lud. das Kayser-Carls-Bad in Boehmen in einer Ode entworfen, nebst einer Abhandlung von dem Gehalte und den Kraefften dieses grossen Heilmittels 25
 Transpiratio in hyeme maior 71
 Tripedis infantis historia 94
 Trituratio digestionis in aui-
 bus herbinoris causa 669 sq.
 Tumoris capitis historia 86.
 colli curatio 400 seq. tuni-
 cati definitio 198. huius cu-
 ratio 699
 Tussis eiusque causa 498. aneu-
 rysmatis causa 612 seq.
 Tutanego minerale 421

V.

Vaginae uteri tumores 349
 Vaginalis tunicae cysticae hydrocelis signa 696. origo 697. causae et curatio ib. seqq. cum aliis tumoribus cysticis conuenientia 698 sq. exstirpatio 700. huius com-
 moda 702
 Valuulae intestinorum huma-
 norum 62. coli fabrica 61
 Vandermonde Essay sur la ma-
 niere de perfectionner
 l'espece humaine 451
 Variolarum insitio singularis 390. Bengalae consueta 322.
 eius successus Lausannae 686. variolis accedens diar-
 rhoea 442
 Varroniae character 279
 Vasorum anastomoses 708
 Venae cauae pulsus 495
 Venaesectio in aneurysmate 614. in amputatis 599. in
 acutis 35. in epilepsia 79
 seqq. in cysticae hydrocelis
 extirpatione 701
 Ventriculi morbus singularis 80 seq. paralysis 664 seq. in-
 flammati ex cicutae aquati-
 cae esu 604
 Ventris fluxus multiplex 440
 seqq. eius causae 445 seq.
 curatio ib. seq.
 Verhandeligen uitgegeven
 door de Hollandse Maat-
 schappy der Weetenschap-
 pen te Harlem. Erste Deel 309
 Vermes in dentibus fissi 351. in
 ouium hepate 246. vermis
 lucentis foeminae transfor-
 matio 519
 Versuche und Abhandlungen
 der Naturforschenden Ge-
 sellschaft

IN NO D. EMX.

seilschaft in Dantzig. dritter Theil	579	Vrethrae caruncularum curatio	298
Vesicae urinae inflammatio curata 679. calculi	98	Vrinae sedimentum coeruleum 261. eius causa	262
Vini et olei mensura ex gravitate sua specifica definienda	212	Vteri fungus sanatus 314. orificii distinctio 344. vaginae tumores 349. uterus duplex	649 seq.
Viscerum abdomicalium inflammatio	627	Vullyamoz, Marc. Ludou. Diff. de sale lactis essentiali	469
Visci baccarum vegetatio	647	Vulnere lethality distinctio	155 seq.
Vitriolum ferri ex aquis mineralibus parandi methodus	32 seq.	W.	
Vocis defectus post morbillos	436	Wedelii, Io. Wolf. obitus et vitae descriptio	547 seq.
Vogel, Rudolph. Augustin. Commentatio de incrustato agri Gottingensis 137. Institutiones Chemiae	120	Z.	
Vomitum causae	664 seq.	Zinn, Io. Godofr. acad. scientiar. Bononiensis socius	354
Vomitoriorum in acutis usus	36.	Zinziberis character	274
Vomitorium an raro peripneumoniae?	161	Zittmanni, Io. Frid. obitus	355
		Zizania quid?	427
		Zoophyta Iamaicensia	284

EMENDANDA.

Pag. 189. lin. 11. Bet aenkande l. Betaenkande eod. p. l. 12. DROWALLIVS. l. BROWALLIVS. p. 323. lin. 31. 1756 lege 1754. p. 373. l. 28 adde m. K. p. 379. l. 15. DE leg. DV. p. 447. l. 21. punico l. punica. p. 499. l. 4. pars l. par. p. 561. l. 7. adde. 12. p. 564. l. 19. BERAND. l. BERA VD.

3
2
e
-
e
-
l.
T.
9
-
l.
et
l.
n.
4
4
55
27
34

L-
28
ica.
D.

